UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno Christi 1276 Usque Ad Annum 1312

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1766

VD18 90118251

urn:nbn:de:hbz:466:1-67012

Visual Library

Th. 1778.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CLAUDII FLEURII
ABBATIS
HISTORIA ECCLESIASTICA
PRIUS
AB
A. R. P. BRUNONE PARODE
Ordinem S. Benedicti Ettalæ professo, Sub - Priore ac Bibliothecæ Præfecto,
MODO
A
P. DOMINICO ZIEGLER
Ejusdem cœnobii Sacerdote, SS. Theologiæ Candidato Examinato, Approbato
LATINE REDDITA.

TOMUS XXII.
AB ANNO CHRISTI 1276 USQUE AD ANNUM 1312.

Cum Approbatione atque Consensu Superiorum.

AUGUST. VIND. ac OENIPONTI
IMPENSIS JOSEPHI WOLFF. MDCCLXVI.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rum litteras redundare philosophia vana ad errores noxios sternente viam.

§. LIV.

Hospitalarii Equites Rhodum occupant.

Interim orta est gravis controversia Genuenses inter ac Hierosolymitanos S. Joannis Equites. Hi anno 1308 impugnatam insulam Rhodum biennio post occuparunt duce Fulcone Ordinis Magistro, adjuvante magno Christianorum exercitu. Possederant tunc illam Turcae Constantinopolitano Imperatori Graeco obnoxi. Adempta his fuit an. 1310 die Assumptae in coelum Virgini sacra 15 Augusti, qua multum sanguinis fundebatur. Ex hoc tempore Hospitalarii Equites S. Joannis vocabantur Rhodii.

Sub idem tempus ceperant Genuensium triremem oneratam mercium genere, quo negotiari cum Saracenis non erat licitum. Respublica misit Antonium Spinolam, qui triremem reposceret. Verum Equites negabant se posse illam reddere sine permissu Papae, qui jussisset ipsos curare observationem canonum ejusmodi merces prohibentium. Cum Legatus Spinola cum Nobilibus aliis

Lectori benevolo.

Nuperrime missus est mihi liber Gallicus, cui titulus: *Compendium Fleurianæ Historiæ Ecclesiasticæ ex Anglico sermone versum*: editionis locum Bernam, annum, quem agimus, nomen scriptoris nullum appositum, sed præfixam Fleurii imaginem vidi. Legere præfationem orsus cohorrebam subito, & cunctis artubus contremiscebam: tam atrocibus in Christum verbis prima mox pagina obruebat oculos. Refugit animus ea commemorare. At ne rem exaggerasse videar, audi, si potes: *Quidam de plebeja fece Judæus, cujus natales sunt dubii, qui veterum vaticinationum Hebraicarum ineptiis bona morum præcepta mi-*

ſcuit, cui tribuuntur miracula, & qui probroſum per ſupplicium amiſit vitam, fuit Heros ſectæ Chriſtianæ. Verba nullius confutationis digna, ſed per lictoris manum igni tradenda cum præfatione reliqua & opere toto calumniis, convitiisque, ac ludibriis pleno. Pauca, ex quibus cætera colligas, recenſeo.

I. *Duodecim homines fanatici ab Oriente in Italiam usque delati exceptis aliquot miraculis ad commovendas imaginationes fervidas idoneis ſolum theotismum* (vulgo Deismum) *docebant.* II. *Moralis Chriſtianorum doctrina congruebat cum ſtoiciſmo: & hæc unica erat cauſa rapidorum illius progreſſuum.* III. *Chriſtiani juſtis affecti pœnis ſunt quippe repugnantes legibus Imperii, ac turbatores cultus Numinum tum ſtabiliti.* IV. *Sanctorum adoratio ſenſim confirmata ad perfectionem denique pervenit poſt Carolum Magnum ſub medium ſeculum nonum.* V. *Eccleſia primitiva Chriſtum eſſe creatum credidit: in nullo Evangeliorum loco is dicitur Deus, niſi nos fallant vocabula: FILIUS DEI. FILIUS BELIAL, familiares Judæis modi loquendi*

quendi ad indicandam probitatem vel malitiam hominum, quos denotabant: Nicænum tandem Concilium Christum declaravit agnovitque Deum, inferens Symbolo voces: Consubstantialem Patri. VI. *In Chalcedonensi concilio Spiritum Sanctum tangebat ordo: Præsules tamen Patris & Filii divinitati hanc Personam tertiam adjungendi difficultates sensissent plures, nisi Sacerdos quidam astutior illis & fallacior nodos solvendi rationem suggessisset, Evangelio S. Joannis præponens fictum hoc fine versum: IN PRINCIPIO ERAT VERBUM, ET VERBUM ERAT APUD DEUM, ET DEUS ERAT VERBUM. Etsi hæc fraus nostro seculo videretur rudissima, illo tamen tempore pro tali non habebatur.* VII. *Censoria superstitionis hostium severitas inhibuit Tridentini concilii Patres Triadi personam quartam addere paratos Virginem, quam solatii causa Matrem Dei, Reginamque cœlorum appellabant.*

Noscitur ex cantu bubo. Quis illum ferat diutius? Meæ profecto aures stupent. Attonitus etiam hæreret

Fleurius, si viveret etiamnum, atque hanc epitomen historiæ suæ volveret. Is Ecclesiam agnovit opus divinum: humanum vocat scriptor epitomes: illius sensum in malam partem detorquere, maledico dente carpere, venenoque suo inficere solet anguis pestilens. Hæc indicanda duxi, nequis falleretur sine inspectione forsitan emendo hanc epitomen seu Gallicam, seu Germanice redditam. Amamus enim compendia, ut temporis ac sumptus compendium faciamus. Siquis Saxonica illam lingua sibi confutandam sumet, me perlubente aget, quod agere mihi non vacat.

Vale Lector, & porro fave!

CON-

CONSPECTUS TOMI XXII.

LIBER LXXXVII.

§. 1. Joannes XXI Papa. Pag. 1.
§. 2. Jacobo I Arragoniæ Regi mortuo ſuccedit Petrus III. 4
§. 3. Contentio inter Galliæ & Caſtellæ Reges. 5
§. 4. Univerſitatis Pariſinæ dies feſti. 7
§. 5. Errores condemnati. 8
§. 6. Otto Pro-Comes Mediolanum intrat. 13
§. 7. B. Margarita Cortonenſis. 15
§. 8. Obitus Papæ Joannis XXI. 17
§. 9. Legatio Græcorum. 18
§. 10. Animadverſiones in ſchismaticos. 21
§. 11. Nicolaus III. Papa. 23
§. 12. Creatio Cardinalium. 24
§. 13. Legatio Tartarorum. 26
§. 14. Diſcordia inter Chriſtianos Orientis. 27
§. 15. Rudolphus Eccleſiæ Romanæ jura confirmat. 30
§. 16. Fœdus cum Carolo Rege Siciliæ. 32
§. 17. Eccleſia Anglica. 34
§. 18. Concilium Compendienſe. 35
§. 19. Res Caſtiliæ. 38
§. 20. Rogerius Baco ex Ordine Minorum. 40
§. 21. Petrus Broſſius ex beato miſerrimus. 41
§. 22. Græci Legati abeunt. 43
§. 23. Monita Legatis Latinis in Græciam miſſis data. 44
§. 24. Seditio contra Michaelem Palæologum. 54
§. 25. Mariæ Bulgarorum Reginæ clandeſtina conſilia. 57
§. 26. Joannes Veccus dignitatem ſuam abdicat. 60

§. 27. Papæ ad Palæologum Legati. 61
§. 28. Veccus revocatur. 65
§. 29. Papæ querimoniæ de pugnis equeſtribus extra bellum. 67
§. 30. Querelæ de Rege Caſtiliæ. 69
§. 31. Alphonſo III Luſitaniæ Regi mortuo ſuccedit Dionyſius. 72
§. 32. Bonagratius FF. Minorum Miniſter Generalis. 73
§. 33. Litteræ pontificiæ S. Franciſci regulam explicantes. 75
§. 34. Concilia in Gallia. 79
§. 35. S. Magdalenæ corpus in Provincia. 83
§. 36. Concilium Redinganum. 87
§. 37. Regis Ladislai edictum de Comanis. 88
§. 38. Concilium Budenſe. 91
§. 39. Regis Ladislai inconſtantia. 95
§. 40. Frater Martinus Polonus. 98
§. 41. Papæ diploma de electionibus. 101
§. 42. Renulphus Epiſcopus Pariſienſis. 102
§. 43. Vecci ſcriptum. 103
§. 44. Concilium Conſtantinopolitanum. 106
§. 45. Palæologi crudelitas. 109
§. 46. Papæ Nicolai III mors. 110
§. 47. Synodus Pictavienſis. 112
§. 48. Synodus Colonienſis. 114
§. 49. Alberti Magni obitus. 115
§. 50. Seditio Viterbienſium. 117
§. 51. Martinus IV Papa. 119
§. 52. Papa Senator Romæ. 120
§. 53. Creatio Cardinalium. 122
§. 54. Palæologus a Papa proſcriptus. 123
§. 55. Joannis Procedani conjuratio. 127
§. 56. Concilium Lamethanum. 130
§. 57. Concilium Salisburgenſe. 135
§. 58. Henricus Bremius Archiepiſcopus Gnesnenſis. 136
§. 59. Concilium Pariſienſe. 137
§. 60. Decimæ ſubtractæ. 141
§. 61. Veſperæ Siculæ. 143

§. 62.

§. 62. Gerardus Cardinalis Papæ Legatus in Sicilia. 146
§. 63. Concilia. 148
§. 64. Petrus Joannes Oliva Ord. Minorum. 150
§. 65. Petro Arragoniæ Regi Siciliæ Corona imponitur. 153
§. 66. Rex Petrus a Papa proſcribitur. 154
§. 67. Michael Palæologus moritur. Andronicus Imperator. 156
§. 68. Andronicus reconciliationem cum Latinis facit irritam. 158
§. 69. Joſephus denuo fit Patriarcha. 161
§. 70. Schiſmaticorum ratio agendi. 162

LIBER LXXXVIII.

§. 1. Expeditio ſacra contra Petrum Arragoniæ Regem. 165
§. 2. Rex Petrus Regi Carolo certamen ſingulare offert. 166
§. 3. Papa Regem Arragonum exauthorat. 168
§. 4. Papa Siculos ad officium reducere conatur. 172
§. 5. Cenſuræ contra Caſtilienſes. 173
§. 6. Concilium Conſtantinopolitanum. Veccus condemnatur. 175
§. 7. Motus Arſenitarum. 179
§. 8. Georgius Cyprius Patriarcha Conſtantinopolitanus. 182
§. 9. Concilium Blaquernenſe. Epiſcopi exauthorati. 186
§. 10. Continuatio actorum contra Regem Arragoniæ. 189
§. 11. Regis Alphonſi leges. 192
§. 12. Decimæ pro ſacra expeditione transmarina. 198
§. 13. Species ſacræ hoſtiæ Conſtantinopoli corrupta. 202
§. 14. Specimen per ignes captum inter ſchismaticos. 204
§. 15. Andronicus Sardenſis in offenſionem Imperatoris incurrit. 207

§. 16. Carolus Siciliæ Rex moritur. ibid.
§. 17. Martini IV obitus. Honorius IV Papa. 209
§. 18. Retractatio Fratris Ægidii Romani. 211
§. 19. Mors Regis Philippi Audacis. 212
§. 20. Papæ constitutio pro Sicilia. 215
§. 21. Petri Arragonum Regis mors. 216
§. 22. Absolutiones a Summo Pontifice datæ. ibid.
§. 23. Episcopus Uratislaviensis vexatur. 220
§. 24. Status Ecclesiæ Græcæ. 221
§. 25. Veccus conqueritur. 223
§. 26. Alterum concilium Blaquernense. 225
§. 27. Veccus relegatur. 232
§. 28. Jacobus Siciliæ Rex. 233
§. 29. Alphonsus Rex Arragonum. 234
§. 30. Veneti absolvuntur. 235
§. 31. Aliæ absolutiones. 237
§. 32. Concilium Londinense. 239
§. 33. Ravennense concilium. 240
§. 34. Concilium Bituricense. 244
§. 35. Archiepiscopus Bituricensis suam provinciam recognoscit. 246
§. 36. Henricus Archiepiscopus Moguntinus. 250
§. 37. Concilium Virsburgense. 252
§. 38. Conradus Tullensis Episcopus. 256
§. 39. Pactionem de Sicilia Papa rejicit. 259
§. 40. Pueri a Judæis necati. 260
§. 41. Querelæ de Judæis Angliæ. 263
§. 42. Sanctiones synodicæ Episcopi Exoniensis. 265
§. 43. Concilium Mediolanense. 268
§. 44. Remense concilium. 270
§. 45. Raymundi Lulli initia. 273
§. 46. Nicolaus IV Papa. 277
§. 47. Creatio Cardinalium. 280
§. 48. Epistolæ Papæ ad Canum Tartarorum. 281
§. 49. Status Regni Hierosolymitani. 282
§. 50. Privilegia Fratrum Minorum. 284
§. 51. Præscriptum pertinens ad Inquisitionem sacram. 285

§. 52.

§. 52. Concilium Arelatense. 287
§. 53. Carolus II Siciliæ Rex in libertatem assertus. 288
§. 54. Scriptum Gregorii Patriarchæ Constantinopolitani. 290
§. 55. Gregorius loco cedit. 294
§. 56. Gregorius suam dignitatem exuit. 298

LIBER LXXXIX.

§. 1. Pacta Lusitaniæ Regem inter & Clerum. 301
§. 2. Carolus II Siciliæ Rex coronatur. 307
§. 3. Raymundus Fratrum Minorum Minister Generalis. 308
§. 4. Epistolæ Papæ ad Tartaros. 311
§. 5. Inquisitio Venetiis facta. 312
§. 6. Universitas Cesseronia. 313
§. 7. Ecclesia Græca. 314
§. 8. Athanasius Patriarcha Constantinopolitanus. 316
§. 9. Papa vult terræ sacræ succurrere. 318
§. 10. Querelæ de Regibus Franciæ Angliæque. 319
§. 11. Miraculum Eucharisticum. 322
§. 12. Apostolici condemnantur. 326
§. 13. Concilium Nugariolanum. 330
§. 14. Competitores regni Hungarici. 332
§. 15. Serviæ Regis litteræ. 334
§. 16. Capitur Ptolemais: terra sacra amittitur. 336
§. 17. Alphonso Arragonum Regi mortuo succedit Jacobus. 340
§. 18. Papæ conatus pro bello sacro. 342
§. 19. Concilium Mediolanense. 345
§. 20. Continuatio conatuum Papæ. 347
§. 21. Mors Nicolai IV. 350
§. 22. Jacobus de Voragine. 352
§. 23. Joannis Pecani obitus. 354
§. 24. Vacatio summæ sedis. 355
§. 25. Athanasius Patriarcha Constantinopolitanus missam facit dignitatem suam. 357
§. 26. Joannes Patriarcha Constantinopolitanus. 361
§. 27. Cœlestinus V Papa. 364

§. 28.

§. 28. Papa Aquilæ commoratur. 369
§. 29. Papa inauguratur. 371
§. 30. Papa Cardinales creat. 373
§. 31. Papa monaſticum diſciplinam inſtaurat. 375
§. 32. Papa gratificatur Carolo. 378
§. 33. Papa Cardinalibus diſplicet. 379
§. 34. Papa miſſam facit dignitatem ſuam. 380
§. 35. Bonifacius VIII. Papa. 386
§. 36. Cœleſtini fuga & captivitas. 388
§. 37. Bonifacius Principes reconciliare ſtudet. 389
§. 38. Apamienſis epiſcopatus. 391
§. 39. Continuatur vita Raymundi Lulli. 393
§. 40. Creantur Cardinales. 396
§. 41. Papæ Cœleſtini obitus. 397
§. 42. Fridericus Siciliæ Rex. 398
§. 43. Sanctio cui initium: *Clericis laicos.* 400
§. 44. Gallorum regis reſponſum ad Papæ jura controverſa. 403
§. 45. Ægidius Romanus Archiepiſcopus Biturienſis. 405
§. 46. Guilielmus Durantius Epiſcopus Mimatenſis. 406
§. 47. Controverſia inter Regem Angliæ & Archiepiſcopum Cantuarienſem. 408
§. 48. Papa Sardiniæ Regem conſtituit. 411
§. 49. Diſſidium Papæ cum Columnis. 412
§. 50. Ordo S. Antonii. 417
§. 51. Explicatio diplomatis *Clericis laicos.* 419
§. 52. S. Ludovicus Rex Cœlitum albo inſeritur. 420
§. 53. S. Ludovicus Epiſcopus Toloſanus. 423
§. 54. Mors Petri Joannis Olivæ. 427
§. 55. Bizoqui condemnantur. 430
§. 56. Patriarchæ Athanaſii ſcriptum Conſtantinopoli inventum. 431
§. 57. Joannes Veccus moritur. 434
§. 58. Beatus Auguſtinus Siculus. 435
§. 59. Adolphus Naſſovius obit. Albertus Romanorum Rex. 440
§. 60. Creatio Cardinalium. 442
§. 61. Liber ſextus Decretalium. 443

§. 62. Præneſte evertitur. 444
§. 63. Jacoponus ex Ordine Minorum. 445
§. 64. Diploma pro Fratribus Mendicantibus. 447
§. 65. Fratres Mendicantes Epiſcopi. 449
§. 66. Templum Lateranenſe datur Canonicis ſecularibus. 450
§. 67. Concilium Rothomagenſe. 451
§. 68. Eccleſia Danica. 453
§. 69. Inſtitutio Jubilæi. 457

LIBER XC.

§. 1. Controverſia Archiepiſcopi Narbonenſis cum Pro-Comite. 461
§. 2. Papa jus in Scotiam ſibi vindicat. 464
§. 3. Concilium Mertonenſe. 468
§. 4. Papa ſuum ad tribunal vocat Albertum Auſtriacum. ibid.
§. 5. Res Italiæ. 471
§. 6. Epiſcopus Apamienſis mandatur carceri. 474
§. 7. Papæ querimoniæ de Philippo Pulchro. 476
§. 8. Conventus Pariſienſis. 481
§. 9. Præſulum Procerumque epiſtolæ. 485
§. 10. Res Hungariæ. 488
§. 11. Joannes Patriarcha Conſtantinopolitanus dignitatem abdicat. 492
§. 12. Othmanus Turcarum Sultanus primus. 496
§. 13. Leonard. Conſtantinop. Patriarcha Latinus. ib.
§. 14. Concilium Rupe Fideli habitum. 497
§. 15. In Principibus Caſtellæ natalium nota deletur. 499
§. 16. Reſponſum Cardinalium ad Optimates Franciæ miſſum. 501
§. 17. Papa reſpondet Præſulibus Galliæ. 503
§. 18. Diploma : *Unam ſanctam.* 504
§. 19. Cardinalis Moinius Papæ Legatus in Francia. 508
§. 20. Reſponſa Regis ad Papæ querimonias. 510
§. 21. Nogareti libellus contra Papam. 513
§. 22. Papa Albertum Auſtriacum agnoſcit Regem Romanorum. 515

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

§. 23. Bonifacius Fridericum agnoscit Regem Siciliæ. 516
§. 24. Charobertus declaratur Rex Hungariæ. 518
§. 25. Sanctio de privilegiis Fratrum Minorum. 519
§. 26. Bonifacius porro accusatur. 521
§. 27. Appellatio ad futurum concilium. 525
§. 28. Ecclesia Constantinopolitana. 528
§. 29. Patriarcha Athanasius revocatur. 531
§. 30. Joannes Cosmas Andronicum anathemate ferit. 536
§. 31. S. Ivo. 539
§. 32. Litteræ Bonifacii contra Philippum pulchrum. 542
§. 33. Guilielmus Nogaretus in Italia. 545
§. 34. Bonifacius capitur & obit. 548
§. 35. Benedictus XI Papa. 550
§. 36. Saraceni Nuceria expelluntur. 551
§. 37. Effræna Serviæ Dalmatiæque licentia. 553
§. 38. Columnæ restituuntur in statum pristinum. 554
§. 39. Cardinalis Albertinus Papæ Legatus in Hetruria. ibid.
§. 40. Concilium Compendinum. 558
§. 41. Papæ litteræ in gratiam Galliæ. 559
§. 42. Carolus Valesius Constantinopoli recuperandæ intentus. 563
§. 43. Benedictus XI favet Fratribus Mendicantibus. 564
§. 44. Benedictus XI obit. 567
§. 45. Res Universitatis Parisinæ. 568
§. 46. Expeditio sacra Fratris Joannis Monscorvini. 571
§. 47. Haito Princeps Armenus. 577
§. 48. Cum Athanasio Constantinopolitano Episcopi redeunt in gratiam. 578
§. 49. Cardinalis Albertini artes. 580
§. 50. Clemens V Papa. 583
§. 51. Initium Clementis V. 587
§. 52. Clemens V coronatur. 588
§. 53. Primatus Burdigalensis. 590
§. 54. Novi Cardinales. 592

LIBER

CONSPECTUS TOMI XXII.

LIBER XCI.

§. 1. Papa variis varios episcopatus Galliæ confert. 597
§. 2. Diplomata in gratiam Galliæ. 600
§. 3. Papæ Clementis iter. 601
§. 4. Ecclesia Anglica. 602
§. 5. Querelæ de Papa. 603
§. 6. Judæi expelluntur e Francia. 605
§. 7. Agitatur consilium subveniendi Palæstinæ. 606
§. 8. Papæ morbus. 607
§. 9. Revocantur administrationes beneficiorum vacantium. 609
§. 10. Petrus Medicus Archiepiscopus Moguntinus. 610
§. 11. Dietherus Nassovius Trevirensis Archiepiscopus. 611
§. 12. Congressus Pictaviensis. 612
§. 13. Impugnatur memoria Bonifacii VIII. 613
§. 14. Historia Haitonis Armeni. 618
§. 15. Joannis Moncorvini expeditio apostolica continuatur. 619
§. 16. Fovetur molitio contra Constantinopolim. 622
§. 17. Ecclesia Græca. 624
§. 18. Charobertus declaratur Hungariæ Rex. 630
§. 19. Equites Templarii capiuntur. 632
§. 20. De Templariis habetur quæstio. 637
§. 21. Papæ querimoniæ. 640
§. 22. Balduinus Luxemburgius Archiepiscopus Trevirensis. 643
§. 23. Dulcinus hæreticus. 644
§. 24. Continuatur causa Templariorum. 649
§. 25. Quæstio Cainonensis. 651
§. 26. Convocatio concilii Viennensis. 653
§. 27. Mandatur inquisitio in Templarios. 656
§. 28. Templi Lateranensis incendium. 659
§. 29. Doctor Joannes Scotus. 662
§. 30. Charobertus agnoscitur Rex Hungariæ. 664

§. 31.

§. 31. Henricus Luxemburgius Romanorum Rex. 665
§. 32. S. Bertrandus Convenenſis. 667
§. 33. Papæ Litteræ contra Venetos. 668
§. 34. Bellum ſacrum in Hiſpania. 673
§. 35. Regem Henricum agnoſcit Papa. 674
§. 36. Robertus Neapolis Rex. 675
§. 37. Concilia in Hungaria. 676
§. 38. Templariorum cauſa continuatur. 679
§. 39. Concilium Colonienſe. 685
§. 40. Alia concilia. 688
§. 41. Templariorum cauſa continuatur. 691
§. 42. Diſſenſio inter Fratres Minores. 697
§. 43. Impugnatur memoria Bonifacii. 704
§. 44. Audiuntur teſtes. 709
§. 45. Dilationes ac decreta interpoſita. 712
§. 46. Creantur Cardinales. 713
§. 47. Regis Philippi ceſſatio. 714
§. 48. Henricus Luxemburgius in Italia. 715
§. 49. Cauſa Templariorum. 718
§. 50. Concilium Ravennanum. 719
§. 51. Monitio ſpectans ad concilium generale. 721
§. 52. Epiſcopi Mimatenſis monita. 726
§. 53. Exemptionum defenſio. 733
§. 54. Hoſpitalarii Equites Rhodum occupant. 737
§. 55. Templarii ſupprimuntur. 738
§. 56. Finis actionum contra Bonifacium. 741
§. 57. Errores Petri Joannis Olivæ condemnantur. 742
§. 58. Begardi & Beginæ. 744
§. 59. Explicatur Regula S. Franciſci. 746
§. 60. Aliæ Viennenſis Concilii ſanctiones. 74

HISTO-

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

LIBER LXXXVII.

JOANNES XXI, TUM NICOLAUS III, DEIN MARTINUS IV. SUMMI PONTIFICES.
RUDOLPHUS I. OCCID. MICHAEL VIII, POSTMODO ANDRONICUS II. ORIENT. IMPP.

§. I.

Joannes XXI. Papa.

Rebus humanis erepto Papa Adriano V. Cardinales in Viterbiense palatium, ut quam celerrime possent, successorem eligerent, convenerunt. At Sæcul. XIII. A C. 1276. *ap. Rayn.* 1276. n. 31. n. 32.

Sæcul. XIII. A.C. 1276.

urbis incolæ ſecundum Gregorii X ſanctionem conclavi eos includere volebant inſtigati per quosdam Præſules, ac Romanæ curiæ adminiſtros, veluti Papæ ſcribas & procuratores. Cum Cardinales conſtitutionem de conclavi a Papa Adriano ſuſpenſam fuiſſe dicerent, Præſules afferebant contrarium, & urbis Magiſtratibus id perſuaſerant. Igitur Cardinales de communi ſententia Archiepiſcopum Corinthium Magiſtrumque Fratrum Prædicatorum Generalem cum Ordinis Procuratore miſerunt, qui ſuſpenſionem in dubium vocatam promulgarent. Sed curiæ Romanæ procuratores cæterique pragmatici in promulgationis locum congregati Archiepiſcopo cum ſociis ibi litteras Cardinalium ſigillis munitas proferente magnos clamores ac ſtrepitus variis edebant modis, ne lectio audiretur. Quin immo in eum irruere, quædam a litteris quas tenebat, ſigilla divellere, in eundem fuſtes jacere, gladiosque nudare audebant.

Rayn. n. 28.

*Pavebr. conat. p. 196. 181. *59.*

Sup. lib. 70. §. 31.

Quapropter arctius quam antea compreſſi Cardinales & in ſuffragia ire coacti 13 Sept. an. 1276 cooptarunt Petrum Julianum Luſitanum Cardinalem Epiſcopum Tuſculanum, qui Joannis XXI nomen ſibi aſcivit. Vigeſimus numerari debebat, quia poſterior hujus nominis Papa erat decimus nonus, an. 1033 mortuus.

tuus. Verum aliqui pro Papa habebant Joannem Roberti filium, qui electus solum, non consecratus successorem habuit Joannem decimum quintum an. 986. Petrus Julianus Ulyssippone natus cunctas facultates didicerat, ideo Clericus generalis dictus pro stylo illius temporis: speciatim vero medicinæ cognitione clarus librum de ea scripsit sub titulo Thesauri pauperum, qui typis excusus est. Favebat egentibus litterarum studiosis, ac beneficia eis conferebat. Sæcul. XIII. A C 1276. *Lib. 57. §. 12* *Mart. Polon.*

Ante omnia coërcebat seditiosos, qui vacante sacra sede tumultum excitaverant; & hoc fine 30 Sept. diploma edidit in hanc sententiam. Quamvis Papa Gregorius X, ut incommodis ex longa sacræ Sedis vacatione nascentibus mederetur, in Concilio Lugdunensi sanctionem de conclavi fecerit: experientia tamen docuit eam continere multa intolerabilia, obscura, & accelerando negotio contraria. Idcirco Papa Adrianus in Lateranensi conclavi suo senatum habens nobiscum cæterisque cum Cardinalibus solenniter suspendit omnem hujus constitutionis effectum. Post ejus obitum nos ac ex Fratribus nostris illi, qui præsentes fuerant, viva voce & per signatas litteras nostras id testati sumus. At obstinati quidam nobis habere fidem recusabant: & alii perhibent, Papam Adria- *Sup. lib. 86. §. 44.*

Sæcul. XIII. A.C. 1276. num in letali lecto decumbentem hanc suspensionem retractasse: quod falsum esse post accuratam indagationem comperimus. Quocirca ne hæc suspensio in dubitationem adduci possit amplius, per præsentes litteras illam denuo testificamur, habemusque ratam, declarantes tamen, non hic nos sistere, sed intentionem Papæ Gregorii adjuvare, sique casus ita ferat, electionem Papæ accelerandi modos præscribere actutum velle.

Rayn. n. 30.

n. 31. Eodem die Papa Joannes alias edebat litteras, in quibus seditionem Viterbii factam referens illius contagione fœdatis omnibus mandat, ut Cardinali Episcopo Sabinensi, & designandis ejus sociis delictum suum confiteantur: alioquin scribas, procuratores, & pragmaticos Romanæ curiæ omnes beneficiis privatos asserit, nominatque viros, qui in

n. 34. eos, ac eorum complices inquirant. Has duas litteras dedit, priusquam epistolam sui pontificatus indicem ad Episcopos circummitteret.

§. II.

Jacobo I. Arragoniæ Regi mortuo succedit Petrus III.

Papa spem belli sacri maxime posuerat in Jacobo I. Arragonum Rege a victoriis suis tam celebri, ut Maurorum domi-

domitor audiret. Sed hoc anno 1276 de- Sæcul. XIII.
ceſſit, poſtquam annos tres ac ſexaginta A. C. 1276.
regnaverat a morte Petri II. patris ſui
an. 1213 in prælio Murellano cæſi. Ja- *Mariana l. 14. c. 2.*
cobus tricies cum Mauris pugnavit nun-
quamnon victor. Mille circiter templa *Sup. lib. 87. §. 28.*
condidiſſe dicitur: nempe quam plurima
delubra Deo conſecranda curavit. Sed *Sup. Lib. 86. §. 56.*
nimium fœminarum amorem ſæpius illi
exprobrarunt ſummi Pontifices. Gravi-
ter ægrum ſe videns veſtem Ciſtercien-
ſem induit, in cœnobio Populetano, ubi
humari voluit, reliquos vitæ dies acturus.
At morbus id non admiſit. Obiit Va-
lentiæ 27 Julii, cum regnum Petro natu
majori filio, Baleares autem inſulas ſub
titulo regni filio ſecundo tribuiſſet. Com-
plures etiam filios naturales reliquit.

Septima Octobris eodem anno 1276
Carolus Siciliæ Rex Papæ Joanni addi- *Sup. l. 85. §. 35.*
cti clientis fidem ac obſequium pro re-
gno ſuo promiſit iisdem conditionibus,
quibus a Clemente IV. inauguratus fue-
rat, ut ſcilicet ſervaretur ordo ſucceſſio-
nis, & corona Siciliæ cum dignitate im-
peratoria non jungeretur.

§. III.

Contentio inter Galliæ & Caſtellæ Reges.

Eodem tempore Papa comperit, Regem *Rayn. n. 47.*
Franciæ Philippum ſtatuiſſe de con-

Sæcul. XIII. A.C. 1276

troverſia cum Alphonſo Caſtellæ Rege habita armis decernere, quod illum impediret a perſolvendo voto Palæſtinæ ferendi ſuppetias. Igitur Papa ei ſcripſit, ut cum altero amice tranſigeret, & ad illum miſit Joannem Vercellenſem Generalem Prædicatorum Magiſtrum, ac Hieronymum Aſculanum Ordinis Minorum Miniſtrum Generalem promoturos negotium. Litteras dabat Viterbii 15 Octobris: & his duobus Nunciis poteſtatem fecit reſcindendi omnia pacta & obligationes paci obſtaculum forſitan poſituras, & a juramentis, quibus eſſent firmatæ, abſolvendi. Eodem fine ſcripſit ſuo in Francia Legato Simoni Brienſi Cardinali de S. Cæcilia, qui, cum eſſet Gallus, regni proſperitatem ſingulari habebat curæ. Expoſuit ei, Concilium Lugdunenſe ſacri belli cauſa generalem ſtatuiſſe pacem inter omnes Principes Chriſtianos, ac Præſulibus feciſſe copiam irrogandi cenſuras iis, qui acquieſcere in illa nollent. Idcirco volumus, addebat, ut Regem Gallorum & cunctos ei adhærentes ad abjiciendum conſilium belli contra Caſtellæ Regem adigas, anathema in perſonas, & interdictum in terras, ſi expedire cenſeas, contorquendo, inſuper habita quavis immunitate a cenſuris. Videmus hic inutilitatem hujusmodi privilegiorum, quibus Papa, quoties vole-

Id. 1277. *n.* 6.

Ibid. n. 3.

volebat, derogabat. Dedit 3 Martii an. 1277. Sæcul.XIII. A. C. 1276.

Percipe modo cauſam belli contra Caſtiliam: Rex Alphonſus X duos habebat filios, Ferdinandum & Sanctium. Ferdinandus cognomine Delacardius natu major e ſua conjuge Blanca S. Ludovici filia filios duos ſuſceperat Alphonſum ac Ferdinandum, quos in ætate tenera reliquit an. 1275 moriens. Etſi Rex Alphonſus etiamnum viveret, Princeps Sanctius ſecundus filius ejus omnem ſibi tribuens authoritatem, ordinum comitia Segoviam convocavit, ubi coronæ hæres nepotum ſuorum damno declaratus eſt. Quod ferendo impar horum avunculus, Rex Franciæ Philippus eorum jus ſibi armis tuendum duxit. *Mariana lib.14. c.2.*

§. IV.

Univerſitatis Pariſinæ dies feſti.

Legatus Simon Brienſis interea de feſtis diebus Univerſitatis Pariſinæ præſcriptum edidit, cujus hæc eſt ſumma: Ut audivimus, Academici his diebus loco pietatis charitatisque operum, quæ olim exercebant, vino ſe ingurgitant, epulis indulgent, choreas Clericis indignas ducunt, capiunt arma, & noctu turmatim per plateas eunt, clamorum inſolentia tranquillitatem urbis turbantes *Duboulai to.3. p.431.*

Sæcul. XIII. A.C. 1276.

magna laicorum offensione, nec sine suo periculo. Et quod multo minus tolerandum, in templis ipsis, cum divinum celebrare officium deberent, supra altaria, in quibus sacra mysteria conficiuntur, talos jacere, ac inter lusum, ut fieri solet, impia in Deum cælitesque verba evomere audent. Ut hi abusus tam noxii a pluribus annis introducti tollantur, omnes, qui eorum contagione se inquinabunt, ipso facto ab Ecclesiæ corpore sejunctos declaramus. Dabat Parisiis 6 Decembris an. 1276. Erat dies S. Nicolai unus e festis Universitatis.

p. 432.

§. V.

Errores condemnati.

Id. p. 430.

Modico abhinc tempore Universitas decretum fecerat, ut Doctores ac prima donati laurea cujuscunque facultatis in locis tantum publicis, quo nemo non venire posset, quid ibi doceretur, fideliter alibi testaturus, non vero privatis in domibus ob incommoda hinc forsitan eventura libros, exceptis solum grammaticis logicisque nullam suspicionem moventibus, explicarent; & aliter agentes a societate Magistrorum auditorumque secluderentur. Ita in Collegio Cisterciensium statuit Conventus generalis an. 1276 die Mercurii ante Natalem SS. Vir-

SS. Virginis, nimirum primo Septembris. Sæcul.XIII. A.C.1277.

Sanctionis hujus prudentia patet ex litteris Papæ Joannis, qui emergere Parisiis errores contra fidem edoctus, Episcopo Stephano Temperio scripsit, ut eos indagaret, & ad ipsum referret. Episcopus haud cunctatus quarta jejunii verni Dominica 7 Martii eodem anno suam tulit sententiam, in qua dicit: Quidam eorum, qui liberales Parisiis artes discunt, ut per viros spectabiles ac veritatis studio ardentes comperimus, facultatis suæ limites transgressi audent defendere errores manifestos, ac execrabiles his indicibus contentos. Illas propositiones in libris ethnicorum vident, ac reputant tam convincentes, ut ad eas respondere nesciant. Dum eis colorem fuco illinere volunt, in alium incurrunt scopulum: nam perhibent, illas esse veras secundum Philosophum, nempe Aristotelem; sed non secundum fidem catholicam: quasi darentur duæ veritates contrariæ. Quapropter, ne simplices hujusmodi sermonibus in errores inducantur, habita cum Theologiæ Doctoribus aliisque deliberatione, illos errores penitus condemnamus, & anathemate ferimus omnes, qui docere illos aut defendere ausi fuerint, nisi septem intra dies se nobis vel Cancellario Parisino sistant,

Rayn. 1277. n. 9.

Duboulai p. 433. Bibl. PP. Paris. to. 4. p. 1143.

Sæcul. XIII. A. C. 1277.

pœnas meritas audituri. Per hanc sententiam damnamus pariter librum, qui inscriptus est Amor sive Deus amoris; librum de Geomantia inchoatum per hæc verba: *Existimatum fuit;* libros & chartas de necromantia, de experimentis fortilegis, de magicis evocationibus dæmonum, similibusque materiis agentes, fidei ac bonis moribus contrarias.

Dubeulai c. 434. Bibl. p. 1231.

Tum referuntur propositiones damnatæ supra ducentas numero, e quibus memorabiliores seligere contentus ero, unde reliquæ conjici possint.

Cap. 1. art. 1.

In Deo non est trias Personarum, quæ sociari nequit cum perfecta naturæ simplicitate.

art. 2.

Deus non potest gignere personam sui similem: nam, quod generatur,

a. 3.

habet principium, a quo pendet.

a. 6.

Deus nihil cognoscit nisi se ipsum.

a. 6.

Non posset creare plures numero animas; nec facere hominem sine causa propria, scilicet absque homine, qui sit pater.

Cap. 5. a. 3.

Negabant etiam, fuisse unquam hominem primum: sed mundum ac generationes æternas afferebant.

c. 1. a. 13.

Alia propositio: Deus futura contingentia haud cognoscit: nam non sunt entia, præterquam quod singularia sint, & Deus per virtutem intelligentiæ cognoscens singularia percipere nequeat.

Deus nihil novum producere potest, nihil movere aliter, quam movet,

19. 21. 39.

quia non habet diversas voluntates. In-

dividua

dividua ejusdem ſpeciei ſine materia multiplicare nequit. Hæc tamen erat opinio S. Thomæ, inde inferentis omnes Angelos ſpecie inter ſe differre: ac Thomiſtæ hanc ſententiam etiamnum tuentur. Cauſa prima eſt omnium remotiſſima. Huic fortuiti eſſe poſſunt eventus aliqui: & falſum eſt, eam ante deſtinaſſe omnia: alioqui cuncta neceſſario fierent. Sæcul.XIII. A. C. 1277. 44. 45. 1. par. q. 50. 4. 4.

Quantum ad intelligentiam & animam pertinet: humana intelligentia eſt æterna, quia nihil materiæ habet, per quam ſit in potentia, priusquam in actu ſit. Anima ſeparata nihil ab igne patitur. Intelligentia eſt eadem univerſis in hominibus. Anima non eſt ſeparabilis a corpore, & cum hujus diſpoſitione ſimul corrumpitur. Intellectus patiens ſeu paſſivus nequit a corpore disjungi: ſed agens eſt quædam ſubſtantia ſuperior ac ſejuncta. Ad voluntatem quod ſpectat: hæc & intelligentia non moventur actu per ſe ipſas, ſed per cauſam æternam, nimirum per corpora cœleſtia. Voluntas, ut materia, non a ſe, ſed a bono deſiderabili, ſicut materia ab agente, determinatur, ut vocant. Homo per affectionem agens per vim agit: ejus voluntas per cognitionem, ſicut appetentia pecoris cogitur: nec abſtinere ſe ille poteſt ab eo, quod ipſi ratio ſuadet. Nequit c. 2. a. 4. 5. 6. c. 3. a. 7. 9. 10. 12. 16. 18.

Sæcul. XIII. A.C. 1277.

quit esse peccatum in superioribus animæ facultatibus. Itaque per affectionem, non per voluntatem delinquitur.

23. Lex naturæ prohibet, ne animalia bruta occidantur, magis vero, ne perimantur animalia ratione prædita.

c. 5. a. 1. 2. 20. 22. 26. Quod ad mundum cœlumque attinet, æternus est ille secundum species, quas continet: nec ibi novitas in effectu sine novitate in causa dari potest. Qui mundum integrum esse formatum ponit, spatium assumit vacuum, quia necessario prior est locato locus. Universum finiri nequit: quia primum agens materiam ab alia forma ad aliam transmittere perpetuo debet.

c. 6. a. 1. Creatio non potest fieri, etsi secundum fidem contrarium sit tenendum.

c. 8. a. 3. Corpora cœlestia moventur per principium interius, quod est anima quædam.

4. Diversa cœli signa indicant diversas hominum affectiones ad bona spiritualia æque ac temporalia.

c. 9. a. 3. Per certa itidem signa seu figuras intentiones hominum ac eventus sciri possunt.

c. 10. a. 5. Fieri nequit ut accidens subjecto careat.

c. 11. a. 1. Studio philosophiæ nihil excellentius.

3. Non sufficit authoritas ad certi aliquid habendum in quæstione aliqua.

4. Ratiocinationes theologicæ fundantur in fabulis: & per illarum scientiam nemo fit doctior.

c. 12. Nec precandum, nec habenda solicitudo de sepultura, nec confitendæ noxæ

noxæ ſunt niſi ad gerendam honeſtatis ſpeciem. Simplex concubitus non eſt peccatum. Continentiam virtutis natura non poſtulat. Philoſophus non debet credere animarum reditum in corpora, quia fieri non poteſt. Homo pollens virtutibus ad intelligentiam & mores pertinentibus, de quibus Ariſtoteles agit, ad felicitatem perpetuam ſatis expeditus eſt. Beatitudo in hac vita datur, non in alia: & poſt mortem bona omnia amittuntur. Sæcul.XIII. A.C.1277. c. 14. c. 15. c. 16.

Hos errores e mala philoſophia tunc regnante exortos eſſe facile videmus: & inter tot propoſitiones damnatas aliquæ non rejectæ mihi videntur, niſi quia præjudicatis illius temporis opinionibus adverſabantur; velut iſtæ: Angeli & animæ ſeparatæ a corporibus nusquam ſunt; nec alicubi verſantur præterquam per operationem ſuam. Cernimus hic etiam, cur S. Thomas cæterique illius ſæculi Doctores, tot quæſtiones tractaverint, quæ nobis videntur inutiles. c. 1. a. 3. 25.

§. VI.

Otto Pro-Comes Mediolanum intrat.

Otto Pro-Comes an. 1262. in Mediolanenſem Archiepiſcopum conſecratus,

Sæcul. XIII. A.C. 1277.

tus, nondum capere ſedis ſuæ poſſeſſionem potuerat, cum per Turrianorum factionem urbe excluſus eſſet: tandem vero menſe Januario hujus anni 1277 eam intravit. Poſtquam conciliatis ſibi Comenſibus omnes Mediolano, Ticino, & Novaria extorres collegerat, Mediolanenſem ingreſſus agrum prope oppidum Deſium venit, ad quod Turriani caſtra poſuerant. Cum dein nocte vigeſimæ Januarii Deſium, ubi Canonicus fuerat, intraſſet, adjunctis ad partes ſuas viris oppidi præcipuis, prima luce copias promovit ſuas contra Turrianos inopinantes, ac vix habentes ſpatium ſumendi arma. Acris pugna erat, qua Turriani victi, plurimique tum cæſi, tum capti fuere. Hoc die S. Agnetis factum: & accepto rei nuncio Mediolanum Archiepiſcopi partes ſuſcipiens, Oratores ad eum miſit. Itaque die S. Vincentii 22 Januarii eo victor ingreſſus, univerſum Clerum populumque magna cum pompa ſibi obvium habuit, ac protinus, ut ſublata omni vindicta cives fraterna in concordia inter ſe viverent, edici juſſit, id quod haud impediit, quin poſtea multi una cum Turrianis in exilium ejecti ſint. Sic Otto Pro-Comes poſſeſſionem Eccleſiæ Mediolanenſis adiit, quam decem & octo annis rexit, profani in urbe dominatus familiæ ſuæ comparandi fundamenta jaciens.

Sup. lib. 85. §. 8.

Corio p. 318.

§. VII.

§. VII.

Sæcul.XIII. A. C. 1277.

B. Margarita Cortonenſis.

Italia tum temporis illuſtre pœnitentiæ exemplum vidit in B. Margarita Cortonenſi. Alviani ſeu Laviani in Cluſina Hetruriæ diœceſi nata mira corporis ſpecie excellebat: qua vero abutebatur ad improbam vitam præſertim cum quodam nobili, qui per novem annos illam alebat. Exierat is domo cum canicula, quæ cum poſt dies aliquot rediiſſet ejulans, Margaritam veſte dentibus arrepta trahebat foras, & ad congeriem lignorum duxit. Horum aliquibus remotis illa ſuum amaſium mortuum & a vermibus corroſum cernit. Cohorret enimvero, & mentis quoque oculos aperiens ad bonam frugem ſe recipere ſtatuit. In pullo veſtitu lacrymis tota diffluens, lacerata unguibus ſuis facie ac pudore cooperta revenit ad patrem ſuum: qui vero eam domo expulit inſtigante ſecunda conjuge ſua, Margaritæ noverca.

Boll.22.Feb. to.5. p.300.

n. 11.

p.301.n.2.

Sic rejecta & deſtituta ſub horti paterni fico conſidebat, ærumnamque deplorans ſuam Deum invocabat, ut ſuus pater, ſponſus, & Magiſter eſſet. Nam dæmon eam, ut juventute ac forma ſua utens magno cuipiam Domino ſe addiceret, magnopere ſtimulabat, peccatum

ejus

Sæcul. XIII. A.C. 1277.

ejus per ſtatum tam miſerum excuſabile fore inſuſurrans. Tum ei Deus inſpiravit, ut Cortonam iret, & Fratrum Minorum conſiliis pareret. Quod ſtatim exequens, illis ſe ſingulari cum reverentia & veneratione ſubmiſit. Cum tertii Ordinis S. Franciſci veſtem pœnitentiæ conſecratam humiliter flagitaſſet, illi, quod ætate ac pulchritudine tam florentem cernerent, rem diu diſtulerunt, ut emendatio ejus ſolida eſſet, veriti. Hoc probabiliter intervallum erat, quo Lavianum patriam ſuam rediit, & quadam dominica coram omni populo inter ſacrificium divinum collo Zona ſua circumdato ad pedes nobilis matronæ advoluta miſericordiam implorabat cum lacrymis, per quas cunctis præſentibus fletum pariter commovebat. Idem faciebat non ſolum hominibus probis ſed & maximorum criminum reis, quærebatque horrore tremens, an crederent, Deum ipſi propitium fore.

n. 3.

n. 6.

p. 310. n. 54.

n. 53.

Vading. 1277. n. 12.

Fratres Minores Cortonenſes, cum ejus conſtantiam per triennium exploraſſent, denique an. 1277 tertii Ordinis veſtem illi dederunt. Frater Rainaldus Aretii cuſtos hanc ei gratiam fecit: & ab eo tempore Margarita in demiſſione, vitæ aſperitate, omnique virtutum genere incrementa cepit. Montem Politianum, ubi maxime vitam mali exempli duxerat,

Boll. p. 366. n. 39.

duxerat, petere volebat, ut ibi publice faceret fatis, seque contemptui omnium exponeret. Sed obstabat ei arcanus Judex suus Frater Junta Beragnius, sapienter judicans juveni pœnitenti haud convenire itinera. Alias quoque nimium ejus fervorem coh buit, quo illa sibi nasum labiumque superius novacula resecare statuerat. Cum viginti annos in pœnitentia sua perseveraſſet, mortem oppetiit 22 Febr. an. 1297. Ejus vitam Frater Junta scripsit: & Papa Urbanus VIII an. 1623 consensit, ut totus S. Francisci Ordo eam tanquam Beatam coleret.

sæcul. XIII. A.C. 1277.

n. 40.

Boll. p. 299.

§. VIII.

Obitus Papæ Joannis XXI.

Papa Joannes longam sibi vitam spondebat: nec se continuit, quin hoc diceret. Sed agentem in conclavi novo, quod sibi ad palatium Viterbiense condi curaverat, corruentis ædificii ligna & lapides ita vulnerarunt, ut post sex dies acceptis omnibus morientium Sacramentis obiret 16 Maji festo Pentecostes an. 1277. Sepultus est Viterbii ad S. Laurentium. Sacram Sedem tenuerat octo mensibus, quæ semestri & octo dierum spatio vacavit. Carpitur, quod incautus ac præceps in verbis suis fuerit.

Martin. Polon. Chr. Papebr. conat. p. 59. Rayn. n. 19.

Sæcul. XIII. A. C. 1277.

§. IX.
Legatio Græcorum.

Rayn. n. 21. Vading. n. 45. Allat. conf. p. 738.

Vacante Sede Apoſtolica Viterbium advenit Legatio Imperatoris Michaëlis Palæologi, epiſtolis ad Papam Joannem pluribus inſtructa. Prima erat Imperatoris. Recepi, ajebat, Papæ Nuncios, videlicet Jacobum Epiſcopum Ferentinum, Godefridum Epiſcopum Taurinenſem, ac ex Ordine Prædicatorum Rainardum Priorem cœnobii Viterbienſis, & Salvium Theologiæ Profeſſorem, qui anteceſſoris tui litteras mihi tradidere. Piiſſimo appetitas oſculo cum ſatis intellexiſſem, Eccleſiarum reconciliatio liquidiſſimo me gaudio perfudit. Tum de iis, quæ reſtabant exequenda, cum Nunciis tuis locutus, me profeſſionem fidei Romanæ accipere, ſcripto teſtificabar. Idem agebant Imperator filius meus natu major, Patriarcha, cæterique Eccleſiæ ad Ortum Præſules nobiscum congregati, Eccleſiæ Romanæ primatum, & reliqua litteris tuis contenta, agnoſcentes. Plura ex Legatis meis audies, qui ſunt Theodorus Metropolita Cizycenus, Melitiniota Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Scriniorum Magiſter, Cleri imperatorii Archidiaconus, Georgius Metochita Cleri reliqui Archidiaconus; & qui nobis a ſecretis ſunt, Angelus, Joannes, & Andronicus. Trade-

Tradebant aliam quoque Imperatoris Michaëlis epiſtolam, cui inſerta erat illa, quam ad Papam Gregorium X miſerat, & quæ profeſſionem fidei a Clemente IV præſcriptam continebat. Imperator dein addebat approbationem juramenti per Magnum Logothetam in Lugdunenſi concilio nomine ſuo dicti, ſcilicet illius, quod Imperator ipſe coram Nunciis Papæ dederat. Hæc epiſtola etiam Joanni XXI inſcripta erat Conſtantinopoli menſe Aprili Indictione quinta, anno 6785, nimirum 1277. Litteræ, quas Andronicus Michaëlis filius natu major, & ad Imperium adſcitus ſcripſerat, longas tantummodo verborum lautitias complectuntur, in quibus teſtatur, ſe reconciliationem magnopere deſideraſſe. Sed hiſtoriæ ſeries dat locum ſuſpicioni, hunc Principem nonniſi patri ſuo obſequium præſtandi cauſa ſic ſcripſiſſe.

Sæcul. XIII. A.C. 1277

Rayn. n. 27. Sup. lib. 85. §. 55.

Rayn. n. 30. All. p. 743.

Novi Patriarchæ Joannis Vecci epiſtola eſt magis ſeria, in qua ita loquitur: Veſtri Nuncii feliciter advenerunt ad Imperatores noſtros Dominos, ad nos, & ad concilium reliquum ex majore, quod nuper apud nos eſt habitum. Ex litteris ſynodicis, quas vobis exhibebimus, cernetis, quomodo reconciliationem habuerimus ratam, & confirmaverimus per ſubſcriptiones noſtras, quæ inter nos jurisjurandi locum tenent.

Rayn. n. 34. All. p. 746. to. XI. conc. p. 1033.

Sæcul. XIII. A.C. 1277.

Id videbitis etiam hac in epistola, in qua coram Deo, & Angelis ejus omnino ejuramus schisma Romam veterem inter ac novam, quæ nostra est, male introductum. Agnoscimus primatum Sedis apostolicæ: ad hujus sinum revertimur; & spondemus, nos ei conservaturos omnes prærogativas, quas ipsi tribuerunt ii, qui ante schisma Constantinopolitanam tenuerunt sedem, & omnia privilegia, quæ Imperatores eidem concesserunt. Tanquam consectarium primatus Ecclesiæ Romanæ profitemur, Papam habere plenitudinem potestatis; & quemadmodum ad tuendam fidem præ cæteris adstrictus sit, ita fidei quæstiones per ejus judicium decidendas esse. Ad hanc Ecclesiam appellare possunt omnes illi, qui se violatos vident in rebus ad jurisdictionem ecclesiasticam pertinentibus: omnes Ecclesiæ illi sunt obnoxiæ, cunctique Præsules ei venerationem debent ac obedientiam. Illa est, quæ reliquarum Ecclesiarum, præsertim Patriarchalium privilegia confirmavit.

Joannes Veccus deinde addit suam fidei professionem parum diversam ab illa, quam summi Pontifices Clemens IV & Gregorius X miserant. Nam etsi valde catholica sit, punctum de processione Spiritus Sancti est majore verborum numero involutum, quæ postea Græcis hac de

Rayn. n. 36.

v. Pachym. l. 6. c. 17.

de re litigandi occasionem præbuere. Tum loquitur de baptismo, de pœnitentia, de flammis piacularibus, ac de operibus bonis pro mortuis. Agnoscit septem Sacramenta; confirmationem, ab Episcopis per impositionem manuum & sanctum Chrisma, sed & a Sacerdotibus apud Græcos conferri solitam; extremam unctionem secundum doctrinam Apostoli S. Jacobi; Eucharistiam, seu ex pane azymo pro more Ecclesiæ Romanæ, seu ex pane fermentato pro consuetudine Græcorum salva transformatione consecratam; Sacramenta Ordinis, & matrimonii, quod ter aut sæpius iterari queat. Hæc epistola, sicut imperatoria data est mense Aprili anno 1277. Sæcul. XIII. A.C. 1277.

§. X.

Animadversiones in schismaticos.

Tribus post mensibus Patriarcha Veccus litteras edidit, in quibus ait: Notum vobis facimus, in concilio Constantinopolim convocato ad examen schismatis dudum Ecclesiam Latinam inter ac Græcam exorti a nobis anathemate percussos esse omnes illos, qui sanctam Ecclesiam Romanam, cæterarum Ecclesiarum omnium matrem caputque, ac fidei orthodoxæ Magistram *Rayn. n. 42. Conc. p. 1037*

Sæcul. XIII. A. C. 1277

ejusque Pontificem Maximum omnium Christianorum, seu Diaconi, seu Sacerdotes, seu Episcopi, & cujuscunque dignitatis essent, primum pastorem esse non agnoscerent. Proscripsimus etiam reliquos omnes schismaticos, sive dignitate senatoria, sive imperatoria polleant, seu qualiscunque status sint; & cum eis Nicephorum Ducam, qui Despotæ titulum sibi asserit, & Joannem Ducam Patrensem Syntocratoris nomine insignem, tanquam perturbatores reconciliationis, eamque colentium vexatores. Dabat ad S. Sophiam die Veneris 16 Julii 1277 indictione quinta. Nicephorus & Joannes patrem habuerant Michaëlem Comnenum Epiri ac Ætoliæ Despotam, & ex odio reconciliationis contra Imperatorem Michaëlem consurrexerant.

Ducang. hist. C. P. p. 194.

Gregoras l. 5. c. 2. n. 4.

Nam violentiæ, quas ad eam promovendam exercuit, vehementer exasperarunt animos. Doctiores e schismaticis perstiterunt in sententia, & Imperatoris conatibus pertinaciter repugnarunt. Sed parvo erant numero. Multitudo ac populus rudis novitatum semper amans ciliciis induti se varias in regiones, quæ Imperatorem non agnoscebant, disperserunt; in Moream, Achajam, Thessaliam, Colchidem. Errabant huc illuc separati a Græcis reliquis, & inter se ipsos divisi. Diversa sibi nomina tribuebant:

Patriar-

Patriarchæ Arſenii ſectatores ſe alii, alii aſſeclas Joſephi ſe dicebant, vel alias per larvas ſe decipiebant, & alios. Quidam etiam oracula per urbes pagosque ſpargebant, veluti ſi viſiones habuiſſent: id agebant lucri gratia, quod eos hoc in ſtatu detinebat. Sæcul. XIII. A. C. 1277.

§. XI.

Nicolaus III. Papa.

Imperatoris Michaëlis Legati expectabant Papæ novi electionem, quæ nonniſi die S. Catharinæ 25. Nov. an. 1277 facta cecidit in Joannem Cajetanum Romanum ex Urſinorum proſapia Cardinalem Diaconum tit. S. Nicolai, unde ſibi nomen Nicolai III aſſumpſit. S. Franciſcus, cui eum etiamnum puerum pater ſuus, qui tertii erat Ordinis, ſtiterat, prædixit, illum, etſi veſtem ipſius geſturus non eſſet, Ordinis tamen ſui tutorem, ac denique orbis arbitrum fore. In Eccleſiis Eboracenſi, Sueſſionenſi, & Laudunenſi beneficia habuit. A Papa Innocentio IV Cardinalis creatus, Fratrum Minorum defenſorem egit. Eximia corporis ſpecie tamque compoſitis erat moribus, ut eum multi Modeſtum appellarent: ejus prudentia quoque & in reſponſis ſuis maturitas laudabatur. In ſummum electus Pontificem, relicto bre-

Nord. ap. Rayn. n. 53.

Bern. Guid. Chr. Ptol. Luc.

n. 55.

Sæcul XIII A.C. 1278. n. 58.

vi Viterbio a XII Dec. Romæ agebat: ubi Sacerdotio inauguratus, consecratus dein, & solenni ritu coronatus fuit in S. Petri die S. Stephani 26 ejusdem mensis, quæ erat Dominica. Apostolicam Sedem duobus annis & 9 mensibus tenuit.

Rayn. n. eod. Initio sequentis anni de more circummissa ad Episcopos epistola sui electionem indicans in eorum preces se commendavit. Dabat 15 Jan. ann. 1278 eodemque die hac de re etiam Regi Galliæ Philippo scripsit.

§. XII.

Creatio Cardinalium.

Sabbato trimestris ecclesiastici verno in jejunio 12 Martii Papa Nicolaus novem designavit Cardinales, scilicet Philippum Episcopum Firmensem pontificium in Hungaria Legatum, Episcopum Prænestinum. Ordognum Lusitanum Archiepiscopum Braccarensem ab episcopatu Tusculano translatum. Bentivengium Ordinis Minorum Aquæspartæ in Umbria natum, Episcopum Tudertinum: Nicolao III, antequam Papa esset, a sacello & confessionibus erat, ab eodem, postquam apostolicum thronum conscenderat, Cardinalis Episcopus Albanensis loco S. Bonaventuræ creatus, cum

Auberi n. 271 Ughell. to. 1. p. 271. p. 307. Vad. 1278. n. 22.

Ughell. t. 1. p. 85.

cum hæc ſedes propemodum triennio va- Sæcul.XIII.
caſſet. Latinum Malebranchium Ro- A.C.1278.
manum filium ſororis Papæ Nicolai & *Villan. l.7.*
cujusdam Brancaleonis, ſed in Urſino- *c.54.*
rum familiam adoptatum. Ordinem Prædicatorum ingreſſus, Pariſiis litteras didicit, & Doctoris titulum accepit. Erat Prior ad S. Sabinam Romæ, quando eum Papa avunculus ſuus Cardinalem Epiſcopum Oſtienſem renunciavit. Robertum Kilvarbium Ordinis Prædicatorum a ſexennio Archiepiſcopum Cantuarienſem. Papa ad ſe vocatum ad ſedem Portuenſem transtulit Cardinalem faciens. Robertus igitur relicto Archiepiſcopatu ſuo in Italiam profectus, cum Viterbium adveniſſet, ibi ſupremum vitæ diem egit an. 1280 non ſine ſuſpicione veneni ſibi porrecti. Gerardum Biancum ex territorio Parmenſi Eccleſiæ Cathedralis Canonicum doctrina inſignem Papa Nicolaus Cardinalem Presbyterum tit. duodecim Apoſtolorum dixit.

Sup. Lib 86. §. 17.
Ughell. t.1. p. 162.
Ibid. p.199.

Hieronymus Aſculenſis e Marchia Anconitana poſt S. Bonaventuram Miniſter Ordinis FF. Minorum Generalis cum Joanne Vercellenſi Magiſtro Prædicatorum Generali apud Regem Galliæ cum Caſtiliæ Rege conciliandum Legatus erat, quando eum Papa Nicolaus Cardinalem Presbyterum tit. S. Potentianæ declaravit: ſimulque Franciæ Præſules

Vading. 1274. *n.* 3. 1274. *n.* 32. 1277. *n.*7. *Sup. §.*3. *Vading.* 1278. *n.*19. 20. 21.

Sæcul. XIII. A.C. 1278.

subsidium ei tanquam Legato dari solitum augere jussit, ut hic novam dignitatem suam sustinendo par esset. Hieronymus tamen hoc additamentum renuens, dignitatem ipsam non accepit nisi metu offendendi Ordinem suum. Sed quia illum Papa Cardinalem efficiens Fratrum Minorum Ministrum *antehac* Generalem nominabat, ille se Ordinis Præfectura liberatum credidit, novoque Papæ mandato fuit opus, ut muneris functiones prosequeretur. Papa Nicolaus etiam Jordanum de Ursinis fratrem suum puritate morum spectabilem Cardinalem Diaconum tit. S. Eustachii, ac denique Jacobum Columnam magnæ virtutis & maturitatis virum designavit Cardinalem Diaconum tit. S. Mariæ *in via lata.* Id egit rogante Joanne, Columnarum familiæ capite, cognato suo, ut ista Ursinorum prosapiæ suppetias ferret contra Annibaldos ipsius inimicos, cum antea hos adjuvisset. Ecce novem Cardinales 12 Martii an. 1278 renunciatos.

Ptol. Luc. ap. Rayn. 1277. n. 58. J. Villani. l. 7. c. 54.

§. XIII.

Legatio Tartarorum.

Haud multo post Papa remisit Legatos Abagæ Tartarorum Cani, a Papa Joanne XXI receptos. Anno 1276 in Franciam delati, cum Rex Philippus sacram

Rayn. 1278. n. 17.

cram induiſſet crucem, nationis ſuæ auxilium ei promiſerant, ſi contra Sarracenos in Syriam moveret. Verum dubitabat Gallia, verine Legati, an exploratores eſſent: non enim Tartari, ſed Georgiani erant Chriſtiani, Tartaris plane obnoxii. Papa tamen hanc Legationem ſerio accepiſſe videtur ex epiſtola ad Abagam 1 April. an. 1278 ſcripta, in qua ei ſanam religionem ſuadet, Tartaros Chriſto adjungendi gratia quinque Fratres Minores mittens, Gerardum Pratanum, Antonium Parmenſem, Joannem a S. Agatha, Andream Florentinum, & Matthæum Aretinum, quibus amplam fecit poteſtatem, præſertim tollendi cenſuras, abſolutiones dandi, ac legum gratiam faciendi. Sed effectus hujus miſſionis non cernimus, etſi legamus, Fratrum Minorum opera multos circa Hungariam Tartaros ad Chriſti cultum adductos eſſe, ita, ut Papa Epiſcopum ibi conſtituendum duceret.

Sæcul. XIII. A.C. 1278.

Nang. Chr. 1276.

Vading. 1278. *n.* 10.

ibid. n. 11.

§. XIV.

Diſcordia inter Chriſtianos Orientis.

Belli ſacri ſucceſſus aliquis ſperari potuiſſet, ſi Chriſtiani minus inter ſe diſcrepaſſent. Sed Principes Europæ contra ſe mutuo armati erant, & Franci trans-

Sæcul. XIII. A. C. 1278.

transmarini haud consentiebant amplius. Boamundus VI Antiochiæ Princeps ac Tripolis Comes 11 Maji an. 1275 moriens pro successore suum teneræ ætatis filium Boamundum VII reliquerat sub cura matris ac Episcopi Dertosani: hæc autem erat Sybilla Haitonis Armenorum Regis filia. Hugo III Rex Cypri, tanquam cognatus, Tripolim, ubi juvenis Princeps residebat, ad capessendum regimen profectus, cum Episcopus Tertosanus a matre vocatus ipsum prævenisset, Ptolemaidem se contulit. Princeps vita functus apud se Romanos habuerat, qui terras ejus gubernabant, multosque offenderant Nobiles. Quocirca post ejus mortem magno tumultu Tripoli facto e Romanis illis tres necati sunt. Episcopo Tripolitano, qui pariter Romanus erat, eos tuente, Dertosanus Episcopus Administrator Nobilium partes suscipiebat. Hæc dissensio inter Episcopos plurium dein malorum radix fuit præsertim diffidii Principem inter ac Templarios. Qui Gibeleti Dominum inter ac Episcopum Tripolitanum pactionem conflarunt: unde factum, ut Episcopus Dertosanus hunc Dominum Principi exosum redderet.

Sanut. p. 216
Lign. d'Outrem. p. 368.

Sanut. p. 228
Abulfar. p. 359.

Interea Bondocdarus Ægypti Sultanus, Christianorum hostis terrificentissimus, ut Tartaros quendam locum suum

ad

ad Euphratem ſitum oppugnare comperit, in eos movens ſexies mille hominum multitudinem invaſit: ſed profligatis copiis ſuis ex accepto vulnere deceſſit 15 Aprilis an. 1277, Epochæ Arabicæ 676 poſtquam ſeptendecim annos regnaverat. Duos reliquit filios, quorum alter alteri ſucceſſit: ſed utriusque regimen biennio tantum duravit: & an. 678. 1279 electus eſt Sultanus Saifeddin Kelaun cognomento Elalfus, qui undecim annis rerum ſummæ præfuit. Hoc intervallo Chriſtianis bella ſe offerebat occaſio, ſi ea uti ſciviſſent.

Sæcul. XIII. A.C. 1278.

Procop. ſuppl. p. 10. Bibl. Orient. p. 206.

Rayn. 1279. n. 44.

Sed malevolentia inter eos tanta erat, ut Antiochiæ Princeps Epiſcopum Tripolitanum e templo ipſius expelleret, ejus bona occuparet, eidem ſubditos male haberet, domum, quam Templarii Equites Tripoli poſſidebant, & quo ille cum domeſticis ſuis ſe receperat, erectis contra machinis per copias tum Chriſtianas tum Saracenas obſideret, ejecto dein Epiſcopo diriperet, & Saracenis ibi relictis cuſtodiendam traderet. Epiſcopus Tripolitanus Principem & facti ſocios anathemate, urbem interdicto affecit. Hæc ſingula rei capita nos docet quædam Papæ Nicolai ad hunc Principem epiſtola 1 Junii an. 1279 ſcripta, in qua has ei violentias vehementer exprobrans minitatur, ſe contra ipſum trium Ordinum

Sæcul. XIII. A. C. 1278. num militarium Equites, nimirum Templarios, Teutonicosque, ac Hospitalarios concitaturum esse.

§. XV.

Rudolphus Ecclesiæ Romanæ jura confirmat.

Papa Nicolaus jam inde ab initio sui pontificatus magnam gerebat curam firmandi, amplificandique temporalia Ecclesiæ Romanæ per Italiam jura tam apud Rudolphum Romanorum Imperatorem, quam apud Carolum Siciliæ Regem. Ad Rudolphum quod attinet, omnes Imperatorum donationes ratas habuit secundum tractationem hujus rei per Gregorium X in Lugdunensi concilio inchoatam: & hoc fine Conrado Tubingano Fratrum Minorum Ministro per Germaniam Superiorem Provinciali amplam dedit potestatem confirmandi omnia, quæ cum Gregorio acta erant, & consentiendi, ut Ecclesia Romana adiret possessionem bonorum omnium illis donationibus contentorum. Procurationem 19 Jan. an. 1278 Conrado detulit. Qui proinde Romam profectus, ibi 4. Maji coram Papa & duodecim Cardinalibus muneri suo fecit satis.

Rayn. n. 45.

n. 47. 48. &c.

At

Sæcul.XIII. A. C. 1278.

At interea Rudolphus Regis Romanorum Cancellarius in Italiam ad Imperii jura ibi recuperanda missus multis in urbibus Status Ecclesiastici, inter alias Bononiæ, Fori-Cornelii, Faventiæ, Fori Livii, Cesenæ, Ravennæ, Arimini, Urbinique Regi fidelitatis jusjurandum dici curavit. n. 51. Cum Papa hac de re conquestus esset, Rex Rudolphus Cancellario suo contradicens, illi Godefridum Soliensem in diœcesi Salisburgensi Præpositum, suum Archigrammateum (Protonotarium vocant) misit, qui Viterbii in frequente Senatu pontificio Regis Rudolphi nomine juramenta his in urbibus edita declaravit nulla, easque ad Romanam Ecclesiam pertinere agnovit. n. 53. Tabulas publicas dedit 30 Jun. an. 1278.

Harum urbium & totius Regionis Æmiliæ possessionem capturus Papa eo Legatum misit suum nepotem Latinum Cardinalem Episcopum Ostiensem. n. 55. Cognatos enim suos magnopere amabat, dicebaturque post boni exempli vitam in juventute sua, immo etiam in purpura ductam, eorum persuasu, ut fortunis augescerent, magna suscepisse molimina usque ad sacrorum nundinationem, ita, ut modico, quo vivebat, tempore illos fundis, arcibus, ac præsente pecunia ditiores omnibus Romanis redderet. Præterea, ut ajebant, Regem Rudolphum, ut

Sæcul. XIII. A.C. 1278.

ut Bononiam ipsi ac Æmiliam (Romaniolam vocant) cederet, solverat religione voti terram petendi sacram, pœnaque, in quam is incurrerat, illi non faciens satis. Ita loquitur Ricordanus Malespinus Florentinus illius temporis scriptor. Ut autem Rex Rudolphus de Romanæ Ecclesiæ jure in Æmiliam, urbesque in quæstione positas penitus edoceretur, Papa ei misit exemplas seu apographa jurium suorum, nempe donationis, quam Imperator Ludovicus Pius fecerat, & confirmationum, quas Otto I & S. Henricus dederant, postquam earum archetypa Fratri Conrado Rudolphi Procuratori monstraverat.

Malesp. c. 204.

Rayn. n. 57.

§. XVI.

Fœdus cum Carolo Rege Siciliæ.

Quod spectat ad Regem Siciliæ Carolum, Papa Nicolaus Regem Rudolphum monuit, ut fœdus cum illo percuteret; ac hoc fine Fratrem Conradum Romæ retinuit, cui Religioso Rudolphus reapse 5 Sept. an. 1278 hanc pactionem ex Papæ arbitrio conficiendi potestatem plenam dedit, junxitque suum Archigrammateum Godefridum eadem facultate præditum. Inter alias conditiones postulatum est, ut Carolus Imperii Vicarius per Hetruriam esse desineret secundum

Rayn. n. 64.

n. 66.

dum promissionem, quam Papa 24 Maji ab ipso exegisset, ob Siciliam clientis fidem & obsequium spondente. Poposcit etiam, ut Rex Carolus dignitatem Senatoris Romæ a Clemente IV sibi an. 1261 collatam deponeret. Id quod Malespinus Florentinus adscribit Papæ animo hunc in Principem minus æquo, quippe qui affinitatem ipsius recusasset. Papa enim Nicolaus, ut ille ait, Regem Carolum rogari curaverat, ut unam de neptibus suis uni nepotum Papæ in matrimonium traderet: Rex vero consentire noluerat, inquiens: Etsi calceos gerat rubros, familia tamen ejus cum nostra jungi non meretur, ac ejus terræ non sunt hæreditariæ. Quam ob rem iratus Papa ei omnibus in rebus clam adversabatur. Sic ille historicus.

Sæcul.XIII. A. C. 1278.

n. 69.

Sup. l. 85. *§.* 15.

c. 204.

Eodem tempore, nempe 17 Julii Papa constitutionem edidit, in qua Constantini donationem pro fundamento summæ potestatis in urbem Romanam ponens asserit, temporalem hanc potestatem Papæ & Cardinalibus suggerere rationem spirituales suas functiones libere exercendi. Vehementer exaggerat mala novissimis temporibus per extraneorum regimen Romæ illata: præcipitque, ne cui Imperatori, Regi, Principi, aliive Domino titulis aut potentia insigni deinceps Romæ gubernatio Senatoris, Præfe-

Rayn. n. 47. *c. Fundamenta* 17. *de elect. in* 6.

Sæcul. XIII. A. C. 1278.

cti, Patricii, vel alio quocunque nomine deferatur; ac nequis hoc munus ultra annum obeat.

§. XVII.

Eccleſia Anglica.

Anglorum Rex Eduardus Papæ exponi curaverat ſuum propoſitum ſacræ militiæ nomen dandi, & Palæſtinæ ſuppetias eundi: ideoque ſecundum mentem Concilii Lugdunenſis poſtulabat decimas: ſed has anticipare cupiebat, niſi hoc iter faceret, reſtitutionem ſpondens. Papa de conſilio Cardinalium ei ſic reſpondit: Poſtquam ſolenni ritu crucem induêris, parati ſumus tibi concedere decimas usque ad tempus generalis tranſitus fideliter cuſtodiendas. At religio nos jubet invigilare his decimis bene adhibendis ita, ut reapſe in emolumentum Palæſtinæ cedant. Igitur non videmus, quomodo pecuniæ vixdum provenientis uſum diu ante trajectum maris permittere poſſimus. Attamen, quando crucis militiam inieris, illis de pecuniis viginti quinque ſelibrarum millia tibi tradenda curabimus fidem danti, te ad primum ſacræ ſedis mandatum ea redditurum eſſe, ſi tranſmarinum iter non ſuſcipias. Scribebat 1. Aug. an. 1278.

Cum

Cum Robertus Kiluarbius sacra donatus purpura longam Angliæ salutem dixisset, monachi Cantuarienses Robertum Burnelium Episcopum Bathonien- sem regiumque Cancellarium elegerant. Sed Papa infirmatis eorum suffragiis vacuam sedem Joanni Becano Ord. Minorum tribuit. Is in Sussexia obscurus natus parentibus, litteris operam Oxonii primum, dein Parisiis dedit, ubi Doctoribus adscriptus Theologiam tradidit. Postea ex Ordinis sui Ministro per Angliam Provinciali Romæ sacri palatii Magister evasit. Erat Ordinis sui studiosissimus, multa pro ratione illius temporis pangebat carmina, eleganti gestu verbisque aptissimis animi sui sensus exprimebat, mitemque ac liberalem habebat indolem. A Papa ipso consecratus sequente demum anno in Angliam revenit. Amplum Ecclesiæ Lugdunensis sacerdotium (canonicatum vocant) possidebat, & per omnem vitam servabat suam, eo fugiturus, si forte in exilium mitteretur a Rege, cui sæpe fortiter obsistebat. Cantuariæ sedit annos tredecim ac dimidium.

Sæcul XIII. A.C. 1278.

Matth. Westmon. p. 409.

Chr. Trived. an. 1279. Vading. 1279 n. 14. & de scrip. p. 217.

Godwin. de Præsul. p. 342.

§. XVIII.

Concilium Compendiense.

In Francia Collegia Ecclesiarum cathedralium crebras cum Episcopis suis

Sæcul. XIII. A.C. 1278.

controversias habebant, asserebantque sibi jus suspendendi divinum officium, urbemque interdicto percellendi ad conservandam libertatem suam. Collegium Remense Archiepiscopi tribunum capitalem & aliquot hujus apparitores damnavit, ut nudis pedibus, & aperto capite cum fenestris e collo pendulis publicæ supplicationi adessent; urbemque postea interdicto affecit, donec Archiepiscopus feciſſet satis pro injuria, quam accepisse se perhibebant. E contrario Noviodu-

Marlot. t. 2. p. 570.

* de Prés

ni Episcopus Guido * Depresius, cum quosdam Canonicorum apparitores in carcerem compegisset, conscenso suggestu irritam esse declaravit sanctionem, qua illi divinum inhibuissent officium.

p. 521.

His mali exempli rebus allaturus re-

to. 11. conc. p. 1031.

media Petrus Barbetius Archiepiscopus Remensis Compendii concilium provinciale habuit, cui intererant octo ejus Suffraganei, nempe Milo Episcopus Sueſſionensis, Reginaldus Bellovacensis, Guido Noviodunensis, Boso Noviomagensis, Enguerranus Cameracensis, Philippus Tornacensis, Henricus Tarvannensis, & Gualterius Silvanectanus. Statuebant vero, quod sequitur. Collegia Ecclesiarum cathedralium nostræ provinciæ spiritualem in nos, quorum sub ditione sunt, potestatem sibi vendicantia interdum lites nobis inferunt, quandoque a divino cessant offi-

cio.

cio. Itaque unanimi consensu sancimus, ut, quotiescunque inter aliquem e nobis ac ejus collegium controversia fuerit orta, alter alterum tanquam fratres adjuvemus seu ad pacem reducendam, si fieri queat, seu ad tuendum jus nostrum, usque eo, ut subsidium pecuniarium mittamus illi, qui causam defendendam habuerit. Atque ut hæc negotia majore geramus authoritate, neve odio in collegia ferri videamur, quolibet anno Parisios ante decimum quintum a Pentecoste diem conveniemus, de rebus nostris deliberaturi, ne causam ullam contra collegia sine recto maturoque consilio prosequamur. Hoc decretum dabatur die Jovis ante sacra Palmaria an. 1277, scilicet 7 Apr. an. 1278 ante Pascha. Sæcul.XIII. A.C.1278.

Cardinalis Simon Brienſis pontificius in Francia Legatus favebat Canonicis, quos inter & ipse erat tanquam præfectus thesauro Ecclesiæ Turonensis S.Martini: & rogatus arbiter litis inter Archiepiscopum Petrum Barbetium atque Collegium Remense, decisionem fecit, quam multi simoniam Canonicorum vocabant alludendo ad nomen Legati, quasi Canonicis plane addicti. Declaravit iste, Decanum & Collegium Noviodunense per privilegium habere jus proscribendi maleficos quanquam coram Episcopo non accusatos, eosdemque sine ejus consensu *Marlot. ibid.*

Sæcul. XIII. A. C. 1278.

absolvendi : per maleficos autem intelligebat illos, qui Collegii bona & jura impeterent. Edixit etiam, Collegium posse interdicto afficere cathedrale, cæteraque urbis templa ob manifestam injuriam seu ab Episcopo, seu a Castellano factam, nec compensatam. Idem Legatus diremit pariter controversiam inter Papam Nicolaum III ac Regem Philippum Audacem de canonicatu Ecclesiæ Laudunensis, quem Papa possidebat ante suum pontificatum. Jusserat Legatum suum alii cuiquam illum conferre. At Rex se opponebat asserens ad se pertinere collationem beneficiorum in Romana curia vacantium durante Laudunensis Ecclesiæ viduitate. Papa tamen haud omisit de canonicatu suo statuere. Interea dum eum tenebat, Gregorii X jussu obtinuerat a Collegio Laudunensi fructus illius annuos, etsi non esset Hypodiaconus, nec resideret.

§. XIX.

Res Castiliæ.

Rayn. n. 24. 25.

Papa Nicolaus urgebat identidem reconciliationem Regum Franciæ Castiliæque, ac in locum, ubi eorum Legati colloquerentur, designaverat urbem Tolosam tanquam utrique Regi commodissimam. Huic negotio præerant duo Cardina-

Id. 1279. *n.* 21

dinales, Gerardus Biancus tit. duodecim Apoſtolorum, & Hieronymus Aſculenſis Miniſter Ord. Minorum Generalis, cum Patriarcha Joanne Vercellenſi Fratrum Prædicatorum Magiſtro Generali, cui Papa hoc ipſo anno tribuit titulum Eccleſiæ Hieroſolymitanæ ab anno 1276 vacantem per deceſſum Thomæ Leontinenſis; & dignitatem hanc abnuenti modicam ſubmiſſionem ac languidius terræ ſacræ conſervandæ ſtudium exprobravit. Epiſtolam dabat 1 Octob. an. 1278. Sed hujus regionis res tam erant deſperatæ, ut pro Joanne ratio plus quam ſatis erat, pugnaret. Idcirco ſæpius inſtanti cedens denique Papa per litteras 4 Febr. anno 1279 datas munus tam oneroſum ei detraxit, & poſtea eodem anno Eliæ impoſuit.

Congreſſus locum Toloſam Gallorum quidem Rex accepit; at Rex Caſtellæ renuit, urbem Gallicæ ditioni ſubditam, aliasque futiles cauſas obtendens. Quibus fortiter confutatis Papa de contemptu ſacræ Sedis & Cardinalium ac de neglectu pacis graviter objurgatum monuit, ut primo Martii Legatos ſuos in Vaſconiam mitteret, ubi Cardinales colloquii diem locumque dicturi eſſent. Scribebat 29 Nov. an. 1278. Sed cuncta hæc Papæ ſtudia duos Reges reconciliandi ad irritum cecidere.

Sæcul.XIII. A.C.1278.

n. 80. 1278.

Papebr.t.4. p. 61.

Bzov. 1279. *n.* 12.

Rayn.eod. n. 47.

*Rayn.n.*35.

n. 27.

Sæcul. XIII. A. C. 1278.

§. XX.

Rogerius Baco ex Ordine Minorum.

Cum Cardinalis Hieronymus Aſculenſis negotii hujus cauſa Pariſiis ageret, Frater Rogerius Baco Anglus ex Ordine Minorum Theologicæ facultatis Oxonienſis Doctor apud illum accuſabatur, quod nova & ſuſpecta quædam doceret. Percurioſus erat & ſubtiliſſimo vir ingenio, omnia litterarum genera amplexus, grammaticam non latinam modo, ſed Græcam quoque ac Hebraicam, poëſim, rhetoricam, hiſtoriam, philoſophiam, artes mathematicas, medicam, chymicam, jurisprudentiam, theologiam. S. Edmundi Cantuarienſis diſcipulus amicusque fuerat, & Papæ Clementi IV apprime cognitus. Poſtquam igitur ejus doctrina ad Cardinalem Aſculanum Miniſtrum Ordinis Generalem delata erat, hic eam ex complurium Fratrum ſententia damnavit, ac nequis ſuorum eam ſequeretur, prohibuit, authorem vero in carcerem conjecit. Rogerius vitam poſthæc ſexennio ductam anno 1284 Oxonii finiit, ingentem librorum numerum relinquens, quorum aliqui typis mandati, reliqui etiamnum manu ſcripti in bibliothecis dantur. Sed nullus eorum ſatis eſt

Vading. 1278. *n.* 26. *Id.* 1266. *n.* 14. *& ſcript.* p. 309

Id. 1284. *n.* 12. *v. caro* p. 513.

est celeber, ut respondeat laudibus, quas scriptores recentiores Rogerio tribuerunt. Sæcul.XIII. A.C.1278.

§. XXI.

Petrus Brossius ex beato miserrimus.

Petrus Benesius Episcopus Bajocassinus se ad Papam contulerat, eo quod Petrus Brossius patronus ejus in offensionem Regis Gallorum incurrisset: id quod exponi meretur. Petrus Brossius homo loco humili natus, cum S. Ludovici chirurgum, deinde Philippi Audacis cubicularem egisset famulum, tanta hunc apud Principem gratia florebat, ut summos Proceres benevolentiam suam aucupari cerneret, ac Petrum Benesium uxoris cognatum sua opera evasisse Bajocassinum Episcopum. Anno 1276 obierat Ludovicus Regis Philippi e priore conjuge Isabella Arragonia filius natu maximus: rumorque fuit, ei venenum esse præbitum. Rex suspicabatur Petrum Brossium fuisse authorem hujus rumoris pessimi spectantis ad Ludovici mortem Reginæ Mariæ Brabanticæ secundæ conjugi suæ adscribendam. Et vero dicebatur idem alteris duobus e priore connubio Regis filiis factura esse. Post aliquod tempus Rex Brossii litteris ad se perlatis hominem includi carceri, de hinc

Duchesne to.3. p.529.

p. 532.

e. 536.

Sæcul. XIII. A.C. 1278.

e communi patibulo Parisiensi suspendi jussit; necis causa non divulgata. Id actum est an. 1277. Utprimum Bajocassinus Episcopus illum esse captum comperit, egressus e regno ad aulam Romanam se recepit: ubi sub Papæ præsidio diu exulis instar mansit.

Chr. Nang. to. 11. Spicil. p. 567.

Rayn. n. 34.

Rex per Equitem Templarium Romam missum a Papa petiit, ut Episcopus tanquam calumniæ in Reginam sparsæ particeps plecteretur: & interim temporalia ejus bona occupare voluit. Attamen Eques Templarius ejus Legatus coram Papa & Cardinalibus asseruit se nolle Episcopi adversarium vel suo vel Regis nomine agere. Ergo Papa Regi scripsit, cum Petrus Benesius Episcopus Bajocassinus nec publica laboraret infamia, nec accusatus esset aut denunciatus, jus non permittere, ut absque argumento criminis puniretur, aut occuparentur bona Ecclesiæ Benesio commissæ, quæ vel si reus foret, ob ejus culpam nullum subire damnum deberet. Hortabatur postea Regem, ut silentio rem premeret offensioni futuram, nec porro

n. 36.

insectaretur virum, eo quod Reginæ fama omnino salva maneret. Hanc quoque Principem per litteras monuit, ut temperaret dolori suo, sperneretque calumniam fundamento ac verisimilitudine tam destitutam. Quas epistolas

dabat

dabat secundo ac tertio Decembris an. 1278. Brevi abhinc tempore Papa Nicolaus permiserat, ut Rex Philippus sine anathematis subeundi periculo Clericos grandium noxarum ignominia notatos carceri mandaret, non vexandos suorum opera, sed Præsulibus tradendos, ne spes impunitatis ad graviora eos scelera illiceret. Sæcul.XIII. A.C.1278. n. 37.

§. XXII.

Græci Legati abeunt.

Papa Nicolaus hoc demum anno Legatos remisit Græcos, qui anno priore, cum sacra Sedes vacaret, advenerant, a Michaële Palæologo jussi non solum acceptæ reconciliationis notitiam Papæ dare, verum etiam inquirere, quam agendi rationem teneret Rex Siciliæ Carolus; an calor ejus ac ferocia deferbuisset. At comperiebant eum ardere iracundia & instare Papæ, ut sibi per ipsum liceat Constantinopolim invadere. Videbant eundem quotidie Papæ supplicem sceptrum manu gestatum de more Principum Italiæ mordere præ furore ob neglectas ab illo preces suas, tametsi suum jus & apparatum iter exponeret. Papa e contrario memorabat, Græcos tantum recepisse urbem olim sibi subditam; eandem jure belli possidere; denique

Sup. §. 9. Pachym. l. 5. c. 26.

Sæcul. XIII. A.C. 1278.

que Christianos esse ac Ecclesiæ filios; ideoque se, nisi Numinis iram provocare velit, permittere haud posse, ut alii Christiani eis arma inferant.

§. XXIII.

Monita Legatis Latinis in Græciam missis data.

Post Græcorum Legatorum abitum Papa Constantinopolim novos quatuor Nuncios misit, omnes ex Ordine Minorum, nempe Bartholomæum Episcopum Rosetanum in Hetruria, Bartholomæum Senensem Ordinis Ministrum per Syriam, Philippum Perusinum, & Angelum Urbevetanum, Lectores, seu Professores theologiæ. Ex quatuor epistolis, quas eis tradidit, duas priores Imperatori Michaëli Palæologo inscripserat. In una longam Legatorum ejus commorationem excusat per vacationem sedis apostolicæ, ac per sui regiminis novitatem. In altera de commodis ejusdem temporalibus loquens queritur, quod neglecto Papæ Joannis XXI suasu Legatos suos non jusserit cum Philippo Imperatoris Constantinopolitani nomen gerente atque cum Carolo Siciliæ Rege consilia pacis agitare; hortaturque, ut intra quinque menses viros mittat, huic negotio conficiendo idoneos. Tertiam destinavit Andronico

Rayn. 1276. n. 2. 15. *Vading.* 1278. n. 2. 4.

Rayn. n. 5. *Vad.* n. 5.

dronico Imperatoris filio natu maximo, cui gratulatur demonstratum reconciliationis studium. Has tres epistolas 7 Octobris an. 1278, quartam postridie scripsit ad Patriarcham cæterosque Præsules Græcos, quibus inculcat, & præcipit, ut suam quisque fidei professionem sigillatim, prout Legati poposcerint, faciant, Ecclesiæ Romanæ primatum agnoscant, schismaque abjurent. Sæcul.XIII. A.C.1278. *Rayn. n.6.*

Legatis hæc dabat monita. Post adventum vestrum Imperatori Michaëli ac filio ejus Andronico nostro nomine bene precabimini, dicetisque, quantum nobis gaudium ipsorum litteræ creaverint, & quanta Latinorum omnium lætitia sit perfectam cum Græcis reconciliationem sperantium. Tum Imperatori epistolam spiritualia continentem, scilicet primam dabitis, Andronico autem ac Patriarchæ illas, quæ ipsis inscriptæ sunt. Ad res profanas quod attinet, quo facilius vos in Michaëlis & Andronici animos insinuetis, primum affirmabitis, Romanam Ecclesiam ipsis tanquam ad suum reversis gremium inter cunctos Principes catholicos, quantum æquitas passura sit, esse fauturam. Idcirco a tempore Papæ Joannis illam nihil celasse Imperatori, sed suggessisse salubre consilium pacis jungendæ cum quibusdam Principibus Latinis, eum ipsis injuriam facere ratis *n.7. Allat. conf. p.730.* *p.731.*

Sæcul. XIII. A C. 1278.

tis, & bono juri suo, suæque potentiæ confidentibus. Potestis ampliorem hujus rei notitiam capere ex Papæ Joannis epistola ad eundem Imperatorem, & ex nostra, quæ ad temporalia spectat, scilicet ex secunda, quam illi tradetis, postquam ea, quæ modo dicta sunt, tetigeritis.

Sed antequam huic temporalium capiti seu puncto insistatis, postulabitis ab Imperatore exemplum sive apographum litterarum, quas per Legatos nuperrime reversos misit, professionem fidei, & primatus agnitionem complectentium, solo Gregorii nomine in nostrum mutato: quod ipsum haud nimis urgendum est. Simile apographum petetis a Principe Andronico, & curabitis, ut hæ secundæ litteræ in membrana scriptæ, sigilloque aureo munitæ sint, ut priores. Indicabitis etiam Imperatori, Patriarcham cæterosque Præsules suam fidei professionem nondum feciſſe secundum formulam ab Ecclesia Romana missam. Quapropter ille, qui rem totam a se pendere, suisque in viribus omnino esse perhibet, operam debet dare, ut Præsules nobis reapse faciant satis, & compleant omnia, quæ ad firmandam reconciliationem servire possunt.

Ad illud, quod Imperator in litteris suis petiit, nempe ut Ecclesia Græca sym-

symbolum modo ante schisma solito di- Sæcul.XIII.
cat, ritusque suos retineat, reponetis, u- A.C.1278.
nitatem fidei non permittere, ut hujus professiones sint dissimiles præsertim in symbolo, quod eo magis ejusdem esse formæ debeat, quo sæpius canatur. Ideo Ecclesiam Romanam statuisse, ut Latini ac Græci pari ratione id cantent cum additamento: *Filioque*, quia hoc additamentum singulariter tractatum fuerit, ac veræ fidei agnitio non celanda sit, sed libere edicenda. Ad reliquos Græcorum ritus quod attinet, respondebitis, Romanam Ecclesiam tolerare cunctos velle, quos fidei vel canonibus esse contrarios judicatura non sit. Cæterum, cum hoc inter negotium vos ab omni violentia ferociaque, quæ posset exulcerare animos, abstinere oporteat, inducias primum agitabitis, & cum Imperatore Michaële convenietis de tempore necessario ad obtinendum Imperatoris Philippi, ac Siciliæ Regis consensum.

A Patriarcha, cæterisque Præsulibus & Clericis cujuslibet urbis, oppidi, pagique poscetis, ut secundum formulam contentam litteris Gregorii X, quas fertis vobiscum, ac illis lectas fideliter explicabitis, suam quisque professionem fidei sigillatim faciat sine ulla conditione vel additamento, & jurejurando confirmet. Formula ejus additur: tum continua- p. 739.

Sæcul. XIII. A. C. 1278.

tinuatur informatio: Nullam proferant consuetudinem, per quam se hoc juramento eximant. Casus hic est novus: nec observandæ veniunt hæ consuetudines adversæ juribus Superiorum, præsertim Romanæ Ecclesiæ: abusus potius quam usus dixerimus. Volumus etiam, ut Præsules Clericique promittant, se nihil unquam suæ professioni fidei contrarium publice vel privatim docturos esse; immo, qui verbi divini præconium exercent, spondeant, se has veritates po-

P. 734.

pulo esse fideliter exposituros. Adjungetis tamen his agnitionibus cautiones reliquas, quas opportunas pro vestra prudentia & pro ratione circumstantiarum singularium censebitis.

Porro ad faciliorem eorum, quæ dicta sunt, executionem expedire credimus, si omnia regionis loca nobilia, quo liberum accessum habebitis, ipsi adeatis, has professiones fidei, & hæc juramenta excepturi. Conficientur eorum tabulæ publicæ, quarum apographa plura magnæ fidei sigillis munita vobis tradentur, ut apud vos teneatis aliqua, quædam apud alios depositа habeatis, & alia per cursores varios mittatis ad sacram Sedem, in ejus tabulariis asservanda. Adhæc curam agetis, ut hæc acta referantur in præditos authoritate libros cathedralium, cæterarumque Ecclesiarum insignium,

signium, ac cœnobiorum illis in locis existentium. Sæcul. XIII. A.C. 1278.

Has Græcis agnitiones dum inculcabitis, dicetis Romanam Ecclesiam mirari, quod immemores præteriti, suumque statum securum præstandi parum studiosi nondum curaverint se absolvi a censuris, in quas incurrerunt ob schisma suum; & quod Patriarcha cæterique Præsules post suum ad Ecclesiam Romanam reditum non postulaverint confirmationem in suis dignitatibus. Hinc capere occasionem p. 735. poteritis Imperatori ac reliquis suadendi, ut Cardinalem Legatum poscant, sicut mittere cogitamus aliquem, qui solidius ibi omnia instauret. Quapropter inter colloquia vestra eis sapienter insinuabitis, Cardinalis Legati authoritate plena muniti præsentiam his in locis utilissimam fore: & tractatis rebus cæteris, dum prope aberitis a confectione negotii, monebitis Imperatorem, ut sponte Legatum petat. Sive autem hoc ei persuaseritis, sive non: caute ac solerter indagabitis, quomodo Legatus tuto regionem ingredi, & ibi manere posset. Ut hoc comperiatis, præstabit forsitan ante affirmationem quærere, an non per commentarium aliterve meminerint, quomodo Legati sacræ Sedis ibi recepti, ac exempti sumptibus, quibus ornati honoribus, & qualem obedientiam experti fuerint;

Sæcul. XIII. A C. 1278.

rint; quantam exercuerint jurisdictionem, qualem familiam & comitatum habuerint. Si responsum Imperatoris cum statu Cardinalis Legati congruat, dabitis operam, ut illud scripto accipiatis. Sin minus; exponetis illi ea, quæ Latini Cardinalibus Legatis tam de jure quam ex more faciunt. Verum non omnia simul memorabitis, ita, ut Legatus esse oneri videatur; sed modeste ac moderate, ut alliciatis potius, quam absterreatis. Potestis addere rationes aliquas; Legatum agere personam Papæ; multis malis spiritualibus æque ac temporalibus mederi posse; atque si rogatu Imperatoris mitteretur, id sinceræ reconciliationis signum clarius fore.

p. 736.

ap. Vading. n. 6.

Præterea observabitis, nos per litteras ad vos scriptas vobis facere potestatem proscribendi omnes illos, qui reconciliationis negotium illis in tractibus turbaverint, cujuscunque sint dignitatis, eorum terras interdicto afficiendi, eosque in rebus sacris & profanis, prout par esse censebitis, castigandi. Postquam vero sacra Sedes eandem facultatem duobus Episcopis Ferentinio & Taurinensi nuper eandem ob causam missis dederat, Palæologus vehementer eos urgebat, ut quibusdam Proceribus Græcis, qui cum Constantinopolitano Imperatore Latino & cum Rege Siciliæ fœdus sanxerant,

Sup.

cen-

censuras irrogarent tanquam reconciliationis perturbatoribus. At Episcopi perquisito facto nihil contra hos Græcos statuerunt, probe gnari, antecessores nostros Gregorium & Innocentium similes Palæologi preces contra omnes eos, qui ipsius potestati se subducerent, non audiisse, ut docent illorum epistolæ, quas habetis. Itaque, si a vobis idem postulet, cavebitis, ne quid decernatis contra hos Græcos tanquam fœdere conjunctos Imperatori Philippo, Regique Carolo, & Palæologi inimicos: tunc solum eos punietis, si reconciliationem directo impediant.

Sæcul.XIII. A.C.1278. p.737.

Cæterum quanquam vobis mandatum exequentibus vitanda est omnis occasio rumpendæ pacis, vos tamen negotium non obiter, ut quidam hactenus fecere, sed ita tractare volumus, ut in Græcorum intentiones intime penetretis, & super quolibet puncto affirmationem negationemve, aut apertam respondendi detrectationem eruatis, quo certius post vestrum reditum cognoscat sacra Sedes, quid agendum superfit. Sic Papa Nicolaus Nuncios informavit suos.

Sæcul. XIII. A. C. 1278.

§. XXIV.

Seditio contra Michaëlem Palæologum.

Poſtquam Nicolaus in apoſtolicam ſedem evectus erat, rei notitiam Imperatori Michaëli Palæologo, & Patriarchæ Joanni Vecco, cæterisque Præſulibus dedit. Habemus utriusque reſponſum laudibus & officioſis verborum blanditiis plenum. In imperatorio hæc noto: Remitto tibi latores epiſtolæ tuæ, quibus res plures ad negotia mea ſecretiſſima pertinentes credidi, ut tibi easdem & ſuis viſa oculis, ſuisque auribus audita indicarent. Quænam vero fuerint arcana hæc negotia, diſcimus ex litteris, quas Ogerus imperatorius Archigrammateus & linguæ latinæ interpres ad illos Papæ Nuncios Marcum & Marcellum ita ſcripſit: Cum Imperator Dominus meus vobis aures præbuiſſet, ejus reſponſum ſcripto vobis a me dandum cenſui, nequid de illo veſtra e memoria deleat longitudo temporis, itinerisque. Ille negotia ſua conficere jam non poteſt, ut antea: rei cauſam intelligite! Quod Papæ obedientiam juraverit, debitam illi ſubmiſſionem cognati & cives ſui denegant; per ignorantiam alii, qui momentum conſenſionis Eccleſiarum non capiunt;

Rayn. 1277. *n.* 60.

Vading. 1279. *n.* 2. 3.

Id. 1278. *n.* 13.

piunt ; alii per malitiam perfidiamque. Eorum in numero ſunt Michalicii filius naturalis, quem Latini ducem Patrarum nominant, & Nicephorus legitimus ejusdem Principis filius, qui jurejurando ſæpius Imperatori fidem obſtrinxere ſuam, muneraque ab eo & dignitates obtinuere, quarum titulos gerunt. Sæcul.XIII. A.C.1278.

At poſtquam promiſſam Eccleſiæ Romanæ obedientiam confirmaverat, conſurgentes in eum ſubito, Papam, Imperatorem, Patriarcham Conſtantinopolitanum, & omnes Papæ cultores vocabant hæreticos. Imperator igitur, cum illos ad officium reducere per internuncios conatus eſſet, Papæ Nunciorum & Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ anathema eisdem indixit, &, quia contumaciter repugnabant, exercitum in eos ire voluit, quem Magno Anatoliæ Præfecto Andronico Palæologo patrueli ſuo commiſit ac Pincernæ ſuo affini. His adjunxit Comnenum Cantacuzenum, & Joannem Palæologum nepotes ſuos. Sed tantum aberat, ut Patrarum Duci inferrent arma, ut ei per internuncium dicerent: Cum Imperatorem Papæ conjunctum videamus, illum ipſum habemus pro hæretico: quare non eſt, quod tibi metuas a nobis; atque ſi ejus terras invadere tibi placet, favet occaſio.

Sæcul.XIII. A C 1278.

Ille consilio parens aliquas Imperatoris arces cum occupasset, hic perfidos copiarum Duces exutos munere, & vinculis mandatos in carcerem duci, aliosque pro illis substitutos hosti aggredienti tantum resistere jussit. Sed erant præfidentis animi juvenes, qui hostis locum situ & natura firmum adorti succubuere in prælio. Imperator in alios quoque tractus misit belliduces, nempe Palæologum sororis suæ filium, Joannem Trachanioten, Colojoannem Lascaridem, & Isaacum Radulphum Comnenum cognatos suos. Sed omnes seditionem commoverunt ex odio obedientiæ Pontifici Romano præstitæ: captique ac interrogati, se ob hanc reconciliationem id egisse, ac in eodem proposito persistere palam dixere.

In Anatolia est urbs Trapezus, ubi militum Dux quidam Alexis Comnenus nomine sedem posuit, cum Latini Constantinopolim caperent. Rebelles pronepoti ejus ac successori ita scripserunt: Imperator se Papæ submittendo factus est hæreticus: atque si titulum Imperatoris tibi vendices, tuas sequemur partes, agemusque omnia, quæ volemus. Utens ille consilio coronari se curavit, & imperatoriis indutus vestibus administros constituit. Inter illos autem, quos seditiosi ad hunc Principem miserunt, erant Latini

Latini aliqui, idemque agitabant. Con- Sæcul.XIII.
sentiebant in rebellionem plures fœmi- A. C. 1278.
næ nobiles Imperatorem arcta neceſſitudine attingentes; una ſororum, duæ neptes, vidua fratris Deſpotæ, & hujus mater Sebaſtocratoris vidua. Quapropter in carcerem conditæ ſunt, fiscoque addicta earum bona ſicut Procerum eandem ob cauſam captivorum. Hi vero conſanguinei ſunt & affines omnium fere miniſtrorum palatii, ita, ut, exercitum Imperator contra inimicos ſuos mittere ſi vellet, merito metueret, ne illi, quos præficeret copiis, cum infenſis Domino ſuo Aulicis conſpirarent. Idcirco magna in gerendis rebus ſuis circumſpectione uti cogitur: nam hominibus exploratæ fidei ad conſervandas urbes locaque ſua opus habet.

Inſuper, ut conſtat, cumprimum aliquis ab Imperatore tanquam conſenſionis Eccleſiarum turbator & adverſarius ſuo dejectus eſt gradu, in terras Ducis Patrarum ſe contulit, omnes hujusmodi profugos ſtudioſiſſime recipientis. Collegit centum circiter monachos cum multis Abbatibus & octo Epiſcopis, qui habentes concilium, cum contra utramque Eccleſiam, Imperatorem, & Patriarcham, quæ voluerant, dixiſſent, Papam, Imperatorem, Patriarcham, & omnes eorum aſſeclas tanquam hæreticos anathemate

Sæcul. XIII. A.C 1278

percuſſerunt. Cum Epiſcopus Tricenſis in Theſſalia noluiſſet hujus iniquitatis eſſe ſocius, illosque male agere aſſeruiſſet, Patrarum Dux comprehenſum decem & octo menſibus in carcere detinuit: e quo elapſus transmiſſo ſinu Corinthiaco imperatorium in Morea caſtrum, & inde Conſtantinopolim petiit. Patrenſis quoque Epiſcopus captus; cum urgeretur, ut a ſchiſmaticis ſtaret, id renuit, Habeo, inquiens, Metropolitam meum, Archiepiſcopum Theſſalonicenſem, qui me conſecravit: cum eo interfui concilio Conſtantinopolitano: ſubſcripſi, cum reliquis me in poteſtate Romanæ Eccleſiæ fore pollicitus: nec poſſum datam retexere fidem. Tum idem Dux veſtibus ad ſubuculam usque privatum menſe Decembri diu noctuque aëris inclementiæ exponi juſſit. Papa in hac inquirere, veraque cognoſcere poteſt.

Latini, qui Thebis, Athenis, in Eubœa, Moreaque habitant, non ceſſant Nicephoro, ejusque fratri haud legitimo omne ſubſidii genus contra Imperatorem dare: cujus naves & copiæ quamvis robore numeroque impares hos Latinos ſingulari Deo auxilio profligarunt. En illa, quæ Imperator ad vos dixit, & quæ vos Papæ narrabitis. Sic finiit ſuam interpres Ogerus epiſtolam.

§. XXV.

Sæcul.XIII. A.C.1278.

§. XXV.

Mariæ Bulgarorum Reginæ clandestina consilia.

Imperatoris Michaëlis soror, cujus mentionem fecimus, erat Eulogia, quæ ex quodam Cantacuzeno marito suo plures pepererat filias; inter alias Mariam secundis nuptiis Lachanæ e simplice subulco Bulgariæ Regi junctam. Eulogia schismati addicta, nec contenta a communione Catholicorum discedere, multos blanditiis suis ad schismaticorum partes adductos tenebat. Maria Imperatori avunculo suo per se infensa exulceratum suæ matris in fratrem animum satis noverat. Nam magnus monachorum numerus has duas Principes quotidie adibat schismatis studio inflammandas. Ergo Maria de Imperatore se matremque suam vindicatura, in Palæstinam Josephum cognomine Catharum cum aliis quibusdam misit, qui Patriarcham Hierosolymitanum, quid actum fuisset, edocerent, ac Sultanum Ægyptium concitarent ad Imperatorem adoriendum interea, dum hic aliunde a Bulgaris impugnaretur. Patriarcha, quid factum esset, jam antea gnarus Mariæ nunciis fidem habuit: & quo major authoritas rei novæ accederet, eos ut Le-

Ducange famil. Byz. p.232. Pach. l.6. n.1.

Sæcul. XIII. A.C. 1278.

gatos veros tractavit, unde veniſſent, haud multum examinans. Immo credidit, Patriarchas Theodoſium Alexandrinum ac Euthymium Antiochenum acturos idem, quod ipſe prior feciſſet, nempe reconciliationi ſe oppoſituros eſſe.

Sultanus Bulgaros aut eorum vires minime noſcens miriſſimam ſibi legationem, qualem antea nunquam recepiſſet, ſuſpectam habuit, & Mariæ emiſſarios ſine reſponſione remiſit. Patriarcha Antiochenus jam Conſtantinopoli verſabatur: quo profugerat e manibus Regis Armeniæ per miraculum, quod putabat, & magni S. Nicolai precibus tribuebat, elapſus. Patriarcha Alexandrinus hanc in ſedem poſt Eccleſiarum reconciliationem evectus, eamque rumpendo impar in quiete ſe continebat eo magis, quod non accitus, quod remotus, quod medios inter ethnicos eſſet, ac Imperatoris præſidio, ſi forte opus haberet, excludere ſe nollet.

Pachym. l. 6. c. 5.

Euthymio Patriarchæ Antiocheno Conſtantinopoli extincto complures Orientis Epiſcopi tum in urbe præſentes ſufficere ſucceſſorem volebant. Nam ægrotanti Theodoretus Epiſcopus Anazarbenſis ſuaſerat, ut præter illos, qui jam adeſſent, ſpectabiliores accerſeret, quo plus

plus authoritatis haberet electio. Omnes cooptabant Principem, puta monachum Theodosium Villarduinum, qui jam pro Constantinopoli propositus fuerat. Sed antequam in Patriarcham Antiochenum initiaretur, Imperator de viri studio in reconciliationem cum Romana Ecclesia tuendam securus fieri voluit, & factus est opera historici Pachymeri Theodosio familiarissimi. Sæcul XIII. A. C. 1278. *Sup. lib. 86. §. 56.*

Interea Imperator Michaël in Anatoliam belli causa profectus castra posuerat prope locum, in quem Patriarcha Josephus relegatus erat. Igitur hic Præsul eum oravit, ut alio transferretur, ob asperitatem frigoris priore hyeme compertam, cui per alteram hyemem ferendæ parem se fore haud crederet. Mensis Junius tunc erat. Imperator Josephum accersitum detinens in castris suis sæpius per diem visere, comiter affari, libenter audire, ejus rogatu pluribus benefacere. Denique illi pro habitatione Constantinopolitanum cœnobium Cosmidion assignavit. Ita conciliatum sibi senem benigne habuit, se rursus eum sedi patriarchali velle imponere dicens. Josephus reposuit, se illuc redire paratum esse, dummodo, quod actum fuisset, dissolveretur, hoc est, consensio cum Latinis. Sed illud fieri haud poterat præsertim sub novo Papa Nicolao, ad quem *Pachym. l. 6. c. 22.*

Impe-

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

Imperator viros ecclesiasticos firmandæ reconciliationis gratia mittere cogitabat.

§. XXVI.

Joannes Veccus dignitatem suam abdicat.

Quatuor anni jam effluxerant, ex quo Joannes Veccus Constantinopolitanum agebat Patriarcham: cum aliqui de Clero mense Februario, indictione septima, nimirum anno 1279 contra eum accusationes protulere, quæ quanquam falsæ ac frivolæ Imperatori haud displicebant. Hunc enim Præsulem deprimere magnopere cupiebat & ardorem ejus acresque solicitationes moderari. Actores illos concitaverat Isaacus Episcopus Ephesinus, Imperatoris tunc Pater spiritualis. Non erat ferendo Patriarcham jurisdictionem proximam in quædam Anatoliæ loca extendisse, eam sola Constantinopoli terminandam, & foris omnia Episcopis diœcesanis subjicienda ratus. Arrepta igitur occasione, cum Imperatorem Patriarchæ infensum cerneret, sanctionem ab illo impetravit, qua inter alia puncta statuebatur, ut terræ ac monasteria Patriarchæ obnoxia ex Episcopo diœcesano penderent, ubicunque sita essent. Sed hoc erat, inquit Pachy-

Pachym. l. 6. c. 10.

c. 11.

Pachymerus, Patriarchæ titulum Oecumenici demere, cum illi sola Constantinopolis, ac ne tale quidem territorium, quale minimus haberet Episcopus, relinqueretur. Sæcul. XIII. A.C.1279.

Veccus duos ipsos menses vexabatur, quos inter Imperator duas sustinebat personas, modo accusatores eum in faciem vituperantes audiens, modo eum defendens, & adversarios ejus calumniatores vocans. Fatigatus tandem Patriarcha mense Martio, ac medio jejunii verni tempore statuit deponere munus. Abdicationis tabulas a Pachymero faciendas curavit, & Imperatori obtulit, eas non accipere se simulanti: tum in cœnobium Virgini *Purissimæ* dedicatum se abdidit. Sic Constantinopolitana sedes manebat vacua. Nam Imperator eam alii tribuere nolebat: quin etiam hoc intervallo ad Veccum misit suum filium Andronicum, qui ejus animum placaret.

§. XXVII.

Papæ ad Palæologum Legati.

Tum temporis advenerunt Papæ Legati, scilicet Episcopus Rosetinus, ac tres Fratres Minores. Imperator hos sibi, dum Adrianopoli redibat, obviam factos Patriarchæ abdicationem celare cupiens, c. 14.

Secul. XIII. A. C 1279.

piens, eum lassi pondere curarum animi reficiendi causa patriarchale palatium ad tempus reliquisse perhibuit, sed in quodam Constantinopolis cœnobio cum illis collocuturum esse. Interea misit, qui Patriarchæ diceret, ut depositio omni dolore de præteritis, quippe quæ potius tempori serviendi gratia quam de industria essent acta, Maganium in Monasterium se conferret cum Legatis consulturus sine ulla factorum mentione. Hoc mandato edito Imperator cum Legatis Constantinopolim intravit.

Sciebat vero, quorsum præcipue tenderet illorum legatio, & quid essent dicturi, nempe consensionem Ecclesiarum haud concludendam verbis, sed effectibus ac eadem professione fidei demonstrandam esse. Et vero hanc exigere Legatos ipsi jubebant Græci ab Imperatore diffidentes, qui ad Fratres Minores secum permistos inter colloquia inquiebant: Hæc pax est illusio. Pertentare debetis Græcos, ac videre, an symbolum ita, ut Latini, recitent. Ea ratione hi schismatici suum Imperatorem in tricas conjicere cogitabant: si enim denegaret, quod Latini poscerent, pacem rescissum iri: si eis annueret contra promissa suis facta, nocentiorem fore, ac schismaticos in sententia confirmatum iri per causam recu-

recusandæ consensionis cum manifestis datæ fidei violatoribus. Sæcul.XIII. A.C.1279.

Imperator, inquam, gnarus, quænam Legati mandata recepissent, perbene vidit, ea Græcos, etiam illos, qui tunc tranquille agerent, territura esse, si ea ex inopinato audirent. Idcirco Episcopos & Clerum exclusis laicis congregatos sic allocutus est. Quam difficulter res Ecclesiæ ad hodiernum statum perducta sit, haud vos latet, & scio ipse, quanto mihi labore steterit. Destitui Patriarcham Josephum, quem ut patrem meum amabam: compluribus vim intuli, ne amicis quidem & cognatis parcens meis: testes sunt ii, quos in carceres teneo, & qui meam indignationem sibi non accivere nisi ob hanc cum Italis pactionem. Itaque prorsus confectum censebam negotium; cum intellexi aliquos vestrum amantes discordiæ, mihique molestiam creandi cupidos in colloquio cum Fratribus Peranis hanc pacem vocasse ludibrium & illusionem, ac Latinis suasisse, ut specimina solidiora peterent, velut hoc fine missi. Nunc vos prævenio, ne propositiones Latinorum miremini, vel meam cum eis agendi rationem mala suspicione aliqua perstringatis. Non enim (sic coram Deo vobis spondeo) consuetudinum nostrarum quidquam, etiamsi jota solum, aut punctum foret, mutari unquam, neque c. 16.

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

que vel minimum additamentum in symbolo patrum noſtrorum patiar: nec Italos tantum, ſed & quamlibet gentem, quæ id nobis obtrudere volet, bello aggrediar. Hanc a me fidem capite! Sed haud ægre vobis ferendum eſt, quod Legatos comiter habeam, & in pace remittam. Scilicet ne prædam, ut ajunt, intractabilem reddam, hoc mihi faciendum duco, & quidem tanto magis, quia nobis res eſt cum Papa novo nec Græcis favente inſtar Gregorii. Cæterum Legatis ita reſpondebo, ut propoſitum non infringam meum.

Cum Imperator hæc dixiſſet, Patriarcha Manganium in cœnobium delatus ita ſe gerebat, ut, quid accidiſſet ſibi, Legatis neutiquam ſignificaret. Exceperat eos Epiſcopis & primoribus de Clero cinctus. Expoſita legationis cauſa erat talis, qualem Imperator declaraverat; ejusque cautio fecit, ut Græci placide auſcultarent, quod ipſis intolerabile fuiſſet. At quo magis crederent Legati Eccleſiæ pacem eſſe ſeriam, Imperator cum eis miſit Iſaacum Epiſcopum Epheſinum, qui eis cognatos ipſius in carcere monſtraret, nempe Andronicum Palæologum Protoſtatorem ſeu ſtabulorum Præfectum, Radulphum Manuelem Pincernam, ejus fratrem Iſaacum, & Joannem Palæologum Andronici nepotem.

Omnes

Omnes quatuor inerant quadrato carceri gravibus catenis in suo quisque angulo onerati. Sic Imperator Michaël fallebat Legatos. Sæcul.XIII. A.C 1279. c. 17.

§. XXVIII.

Veccus revocatur.

At studiosius cogitabat revocare Veccum. Episcopi abdicationem ejus non admiserant, quod tamen necessarium fuisset, etiamsi ratam habuisset Imperator: ac Veccus ipse non dixerat indignum se aut inhabilem. Solum causatus erat, se viso quorundam tumultu injusto, abeundum sibi potius a munere suo, quam in eorum offensionem incurrendum duxisse. Hoc autem dictum non tam erat abdicandi ratio, quam reprehensio illorum, qui hanc iniquitatem impedire poterant. Ergo communi ex consensu rogatus est, ut Ecclesiam suam denuo regendam susciperet. Sed renuebat, nisi de calumniatoribus suis vindicaretur: id quod fieri nequibat secundum Imperatoris principia, qui plurium aliorum Principum more accusatum culpa liberando mederi quidem calumniæ, non vero punire calumniatores volebat, metuens, ne veras magni momenti res non cognosceret, nisi tutum esset etiam falsas denunciationes sibi facere. Patriarcha, cum æqua

Sæcul. XIII. A. C. 1279.

obtinere haud posset, sibi persuaderi passus, ut accusatoribus veniam daret, 6 Augusti eodem anno 1279 suum in palatium rediit stipante se magnifico comitatu Cleri ac Senatorum.

Tum excusationis causa composita fuit ad Papam epistola, cui Episcoporum haud existentium, ac Episcopatuum, qui nunquam fuere, numerus grandis subscriptus est eadem manu. Nescio, inquit Pachymerus, an id de Patriarchæ consilio sit factum: sed, Imperator exæquare volebat numerosas Latinorum subscriptiones, quippe qui plures Episcoporum centurias in conciliis numerarent suis. Iisdem in litteris data est opera, ut cumulata Patrum verba, Spiritum Sanctum fluere, dari, monstrari, radiare, splendere, ac similia dicentium, ejus processionem obscurarent, & hanc vocem propriam removerent. Sic scripta erat Græcorum Episcoporum epistola fallax & blanditiis erga Latinos plena, quos tamen a multis illorum anathemate feriri satis constabat.

ap. Rayn. 1280.

Etiam Imperator Papæ Nicolao scripsit de Rosetino Episcopo ejusque tribus sociis receptis. At his in litteris tantum repetiit professionem fidei ac juramentum suo nomine in concilio Lugdunensi editum, de novis Legatorum petitionibus nullam mentionem faciens. Androni-

cum

cum quoque scribere jussit, qui solum ad patris sui epistolam se retulit, eique adhæsit. Suam dabat mense Septembri indictione octava an. 6788, seu an. 1279 mense Septembri, unde Græci annum cum indictione inchoabant. Sæcul. XIII. A.C. 1279.

§. XXIX.

Papæ querimoniæ de pugnis equestribus extra bellum.

Eodem anno delatum in Franciam Carolum Salerni Principem Siciliæ Regis filium natu majorem, ac patruelem suum Rex Philippus audax cum Baronibus suis magno excepit honore, &, quas antea prohibuerat, pugnas equestres concessit in gratiam ejus ac fratris sui Roberti Comitis Claromontani, quem brevi abhinc tempore una cum pluribus aliis Equitem inauguraverat. Hæc certamina instaurata minime probans Papa Nicolaus ad Cardinalem de S. Cæcilia suum in Gallia Legatum ita scripsit: Indicasti nobis Gallorum Regem Baronum rogatu revocasse nuper edictum ex eorum consilio factum, ut equestres pugnæ usque ad generalem transitum in Palæstinam omitterentur; & has pugnas te præsente promulgatas fuisse ac executioni datas contra sacræ Sedis inhibitionem sub anathematis pœna. Dolemus autem *Duchesne t. 5. p. 573.* *Rayn. 1279. n. 17.*

Sæcul. XIII. A. C. 1279.

magnopere hunc Regem tam pii patris filium permittere, ut sibi subditi censuras ecclesiasticas ita contemnant: nec silentium ac negligentiam tuam excusare possumus. In tanto animarum periculo exardescere, minitari, pronunciare pœnas, his majores addere debebas, nec contentus esse, quod, ut ais, hoc in decretum non consenseris.

Ferunt has pugnas esse exercitium utile, ac Ordinem Nobilium per eas discere ad tuendam religionem terramque sacram tractare arma. Sed antecessores nostri aliter judicabant, cum illas prohiberent nominatim in concilio Lateranensi, quod his in pugnis morientes sepultura ecclesiastica privat. Præterea ad Pastores, ac præcipue ad Papam, non ad subjectos pertinet videre, bonane an mala sint hæc exercitia. Quapropter volumus, ut ab Ecclesiæ corpore sejunctos palam denuncies cunctos Comites, Barones, Equites, aliosque certaminum horum participes; ut eos adhorteris ad flagitandam humiliter absolutionem, ac sic postulantibus eam impertias, injungens pœnitentiam & cum jurejurando promissum eo non redeundi amplius. Talis est summa hujus epistolæ sane quam vehementis, quam Nicolaus dabat 22 Apr. an. 1279.

Conc. Lat. III. c. 20.

Sup. lib. 73. §. 21.

§. XXX.

§. XXX.

Sæcul.XIII. A.C.1279.

Querelæ de Rege Caſtiliæ.

Papa inter Franciæ ac Caſtiliæ Reges Philippum & Alphonſum pacem identidem curans, huic ab ea longius remoto fuſas ſcripſit litteras, in quibus exponit, quid Papa Joannes XXI, & quid ipſe eum in finem fecerit. Se congreſſus locum deſignaſſe urbem Toloſam; Alphonſum renuiſſe. Tum Cardinalem Gerardum Biancum, & Joannem Vercellenſem Magiſtrum Prædicatorum Generalem duorum Regum Legatis perſuaſiſſe urbem Burdigalam; eoque reipſa conventum eſſe pacem vel inducias ineundi gratia: ſed Caſtiliæ Legatis nec has, nec illam accipientibus ſublata fuiſſe colloquia. Significat ſuum hac de re dolorem, maxime ob retardatum ſubſidium terræ ſacræ neceſſarium: & declarat a ſe revocari Legatos ſuos Gerardum & Joannem hanc paſſos injuriam. Dabat 9 Jun. 1279. *Rayn.n.21.* *Sup. §.19.*

Etiam aliunde Papa Nicolaus alienum hoc a Principe habebat animum: nam a Caſtellæ Clero graves de eo querelas acceperat, ut liquet ex informatione, quam Epiſcopo Reatino, cum eum hoc in regnum mitteret, dedit, & cujus hæc eſt ſumma. Rex decimarum ter- *Rayn.n.24.*

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

tiam per ſpeciem conceſſionis a Sede apoſtolica ſuo parenti factæ, cujus ſpatium jam pridem effluxit, multos per annos ſibi aſſeruit, malosque in uſus adhibet, dum illam laicis, quin etiam Judæis confert ad ſolvenda debita. Eccleſiarum cathedralium, ac cœnobiorum reditus vacante ſede ſibi vendicat nullum eorum jus habens vel nomine cuſtodiæ, qua eos conſervet ſucceſſoribus, vel titulo regiæ ditionis; quia poteſtatem ei nec privilegium tribuit, nec annuorum vectigalium aſſignatio pro Eccleſiis, nec longiſſima conſuetudo, nec præſcriptio ſeu acquiſitio dominii per continuationem temporis lege definiti.

Archiepiſcopus Compoſtellanus ſuas querimonias ſingulares habet. Rex petit, ut in clientelam ipſius ſe conferat, quod nec ipſe, nec anteceſſores ejus unquam fecere. De dominatu urbis Compoſtellæ controverſiam ei ſtruit: & civium cum eo diſceptantium partes ſuſcepit. Et vero Rex Alphonſus in Archiepiſcopum copias miſerat, ut cernimus in Papæ litteris 13 Febr. an. 1278 datis, per quas illum monet, ut revocet ſuos milites, damnumque huic Præſuli ac ejus Eccleſiæ illatum ſarciat.

Rayn. 1278. n. 32.

Informatio continuatur: Epiſcopo quoque ac Eccleſiæ Legionenſi, & generatim cunctis Eccleſiis injuriam fecit per

preces

preces minis permiſtas, atque per violentias, quas adhibet, cum eliguntur Præſules & Magiſtri Ordinum militarium. A Clero ejusque clientibus beneficiariis ſubſidia exigit. Haud obſervat privilegia & immunitates a jure, ab anteceſſoribus ſuis, & a ſe ipſo datas. Clerici trahuntur ad tribunalia profana, capiuntur, & judicantur in rebus criminoſis. Fœnorum cognitionem capit etiam contra Clericos: Præſules impedit, ne ſtatuant de materia ſpirituali: ſententias eorum retexi jubet vel non obſervari, maxime interdicta. Vetat proſcriptionem, præterquam certis in caſibus; ac hujus exceptio in ejus curia non admittitur. A paucis annis fracti ſunt in locis pluribus Eccleſiarum theſauri. Sæcul. XIII. A.C. 1279.

Præſulibus & Clericis ob peregrinationes, litterarum ſtudia, aliasque cauſas juſtas e regno exeuntibus liberum non eſt efferre pecunias pro ſuis neceſſitatibus. Rex tributarias reddit hæreditates ab Eccleſia vel a Religioſis noviter obtentas: præſcriptionis, ut vocant, ab iis acquiſitæ nullam rationem ducit: &, niſi documenta exhibeant, eos bonis immobilibus privat. Papæ ac Epiſcoporum indulgentias in regno ſuo promulgari non patitur, ut ex illis, quas ipſe impetravit, majus commodum conſequatur. En præcipua capita informationis Epis-

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

copo Reatino traditæ. Addebat Papa litteras 23 Martii ad Regem scriptas, per quas eum vehementer stimulat, ut Ecclesiæ jurium violationes has cunctas compenset & omittat.

§. XXXI.

Alphonso III Lusitaniæ Regi mortuo succedit Dionysius.

Paulo ante Alphonsus III Lusitaniæ Rex diem obierat, cum creata Ecclesiæ damna quodammodo resarsisset. Legimus monita, quæ an. 1273 Papa Gregorius X illi dedit, a conquerente Regni Clero commotus. Inobsequentem idem Papa post biennium denuo castigavit, ecclesiasticas ei censuras minitans. Rursus anno 1277 Papa Joannes XXI, qui nascendi conditione illi subjectus fuerat, pariter ipsum hortando frustra perurgebat. Tandem Alphonsus in discrimen mortis adductus, hoc an. 1279 die Martis 17 Januarii coram Durando Episcopo Eborensi inter manus Petri Martini ejusdem Ecclesiæ thesauro præfecti Sedi apostolicæ plenam & simplicem obedientiam, bonorumque omnium tum Templariis, tum aliis Religiosis aut Clero ademptorum restitutionem juravit, & factas eis injurias compensari jussit. Actum id est Ulysippone præsente ac com-

Sup. Lib. 86. §. 19.

Rayn. 1275. *n.* 21. 22. *&c.*

Id. 1277. *n.* 12

Id. 1279. *n.* 29.

proban-

probante Dionyſio Alphonſi filio & ſucceſſore. Tum Rex per Stephanum veterem Abbatem Alcobacenſem abſolutus a noxis, ſuum teſtamentum condidit, & a Pontifice Maximo, quem nuncupabat animæ ac corporis ſui Dominum, centumque argenti ſelibrarum legato donabat, ratum haberi cupiit. Sic vitam poſuit 16 Febr. ac Dionyſius ei ſucceſſit. Sæcul. XIII. A.C. 1279.

§. XXXII.

Bonagratius FF. Minorum Miniſter Generalis.

Comitia Fratrum Minorum generalia hoc anno die Pentecoſtes 21 Maji Aſſiſii celebranda indixerat Cardinalis Hieronymus Aſculanus etiamnum Miniſter Ordinis. Sed in tempore iis adeſſe non poterat, ſuo in reditu a Gallia, ubi Legatum egerat, morbo correptus. Cum dein eo veniſſet, confirmavit Fratris Bonagratii quanquam abſentis electionem in ſucceſſorem ſuum. Eandem ſibi gratiſſimam eſſe Papa Fratres edoceri voluit, ac præcipuos invitari, ut adirent ipſum, & quæ ad gubernandum Ordinem expedire cenſerent, fidenter exponerent. Itaque Surianum, ubi Papa hac æſtate cum ſua curia reſidebat, ſe contulere: & unus illorum, qui novum Miniſtrum tunc co- *Vad.* 1279. n. 7.

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

mitabantur, erat Philippus Perusinus eorum, quæ ibi acta sunt, scriptor.

Cum ea, quæ in comitiis facta erant, ad Papam retulissent, poscebant ab eo defensorem (ut illos regula jubebat sua) nisi Alexandri IV exemplo ipse Ordinis præsidium in se vellet suscipere. Papa, Nihil agerem libentius, inquiebat: sed Ecclesiæ regimen universale non permittit, ut regendo Ordini vestro necessariam attentionem adhibeam. Et postquam suffragia defensorem cooptantium clam acceperat, a singulis petitum vidit nepotem suum Matthæum Rossum de Ursinis Cardinalem Diaconum tit. S. Mariæ in porticu. Probata electione ad Cardinalem conversus, Dilecte fili! ajebat: beneficia in te multa contuli: at ecce maximum tibique in cœlum promovendo aptissimum: nam omnium Fratrum Minorum preces ac bona opera participabis. Tibi propugnationem hujus Ordinis committens tribuo, quod habeo pretiosissimum, ac delicias cordis mei. Plura ne diceret, singultus obstabant & lacrymæ: nec Fratres cohibere suas poterant. Tum tenero animi motu præterito Papa annulum suo detractum digito Cardinali in novi muneris signum tradidit, addens: Hic Ordo, cui viri perspicacissimi & sapientissimi præsunt, gubernatione tua non habet opus, sed defen-

defenſione contra ſuos adverſarios & potentes & numeroſos. Sæcul. XIII. A.C. 1279.

§. XXXIII.

Litteræ pontificiæ S. Franciſci regulam explicantes.

Ab hoc die Papa operam dedit reprimendis illis, qui regulam & vitam Fratrum Minorum impugnabant, illicitam & periculoſam dicentes talemque, qualis duci nequeat. Proinde ſtatuit amplam eorum inſtituti declarationem edere, atque huic componendæ duos menſes impendit cum duobus Ordinis Cardinalibus Hieronymo Aſculano Epiſcopo Prænestino ac Bentivenga Epiſcopo Albanenſi, quibus addidit novum Generalem & aliquot Provinciales Miniſtros. Romana Curia mirabatur hoc toto tempore cuncta negotia mandari aliis, nec percipiebat, quodnam eſſet illud, quod Papa tam occulte tractaret. Tandem 14 Auguſti in lucem prodiit diploma: *Exiit, qui ſeminat:* in quo fuse diſſolvit oppoſitiones Fratribus Minoribus fieri ſolitas, & difficultates, quas multi eorum in exercenda regula ſua ſentiebant. En ſummam hujus conſtitutionis, cujus pars prior authoritatem facit pleriſque reſponſionibus, quas S. Bonaventura jam dederat in ſua *pauperum Apologia*.

c. 3. de verb. ſign. in ſexto.

Sup. lib. 86. §. 2.

Hunc

Sæcul. XIII. A. C. 1279.

Hunc Ordinem, inquit Papa, a teneris unguiculis singulari amore prosequentes, sæpe locuti sumus cum quibusdam S. Francisci sociis, qui ejus vitam & rationem agendi, quæ ad regulam ac mentem ejus pertinebat, noverant. Cum Cardinalis & Ordinis defensor essemus facti, ejus statum per longam experientiam intelleximus, ac sequentes declarationes edendas duximus. Dum S. Franciscus dixit, suam regulam esse observationem Evangelii, tantum præcepta ejus pro præceptis, & consilia pro consiliis dare voluit, præterquam illa, quæ in præcepta expresse redegit. Attamen Fratres præ reliquis Christianis cæteris consilia sequi tenentur, utpote statum perfectionis amplexi.

Sup. l. 78. §. 63.

Regula aperte prohibet, ne domum locumve aut quampiam rem propriam habeant: & Papa Gregorius IX declaravit, hoc eis tam communiter quam sigillatim cavendum esse. Quam omnis dominii abdicationem dicimus esse sanctam & meritoriam; Christum eam verbo ac exemplo docuisse, nec loculos habuisse legi nisi per indulgentiam erga imbecillos. Qui sic respuunt omnia, non arguendi sunt, quod ipsi se perimant, aut tentent Deum. Nam hujus providentiæ sic confidunt, ut humanas necessitatibus suis prospiciendi rationes haud sperant:

nant:

nant: seu victum liberaliter sibi oblatum accipiant: seu humiliter mendicando colligant; seu per laborem sibi comparent: quos tres modos regula dilucide memorat. Hæc autem omnis dominii abdicatio non excludit simplicem usum facti ad vitam plane necessarium: talemque fuisse S. Francisci mentem videbit, quisquis regulam probe discusserit. Et quia illi, qui Fratribus largiuntur aliquid, hujus dominium loco Dei in neminem convenientius, quam in sacram Sedem & Papam transferre queunt: per constitutionem istam declaramus dominium librorum, mobiliumque ac utensilium omnium, quorum usumfructum Fratres habere possint, ad nos Ecclesiamque Romanam pertinere. Empta per stipem, & quibuscunque verbis donata Fratribus aut relicta loca, quorum nihil sibi reservaverint donantes, sub nostram pariter ditionem subjungimus. Sed in locis domibusque, quas incolendas obtinuerint, non manebunt nisi quamdiu donans in eadem voluntate perstiterit: qua mutata cedent; nec jus earum aliquod Romana retinebit Ecclesia. Cæterum non nisi necessaria ad usum mobilia, sine abundantia, sine copia, nihilque, quod paupertatis professioni deroget, habebunt. Sæcul.XIII. A. C. 1279.

Papa dein exponit fuse caput regulæ vetans, ne Fratres pecuniam per se aut

per

Sæcul. XIII. A. C. 1279.

per alios accipiant: dicitque, donantem servare semper dominium ac possessionem pecuniæ illis destinatæ, donec ista reapse vertatur in id, quod habeant opus. Explicat minutatim, qua ratione tertius ad impensam pecuniæ delectus fungi officio suo debeat; variosque casus, qui executionem impedire queant, vel retardare: id quod eo spectat, ut Fratres intactæ pecuniæ utilitatem omnem percipiant. Dominium librorum cæterorumque mobilium, qui venundandi esse vi fuerint, ad Romanam Ecclesiam pertinere, ac eorum pretium Procuratori per Papam vel Cardinalem defensorem constituto recipiendum esse adhibendumque.

Ad laborem manuum in regula memoratum quod attinet, declaramus, inquit Papa, sibi non videri S. Franciscum voluisse ad eum adstringere illos, qui studiis litterarum, divinisve officiis, aut sacris ministeriis occuparentur; sed tantum reliquos propter otium vitandum tunc, cum vacarent utilibus a servitiis. Nec illos, qui ad celsum contemplationis, precationisque gradum evecti essent, inde per laborem avocari debere. Regula vetat, ne Fratres invito diœcesis Episcopo conciones habeant: quod regulæ caput ad litteram observari volumus, nisi sacra Sedes aliud statuat. Adhæc regula exigit, ut sacri oratores ab Ordinis

nis Ministro Generali approbati sint: sed nos ob multiplicatum Ordinem divini verbi præcones in comitiis approbandi copiam ad Ministros Provinciales extendimus. Sæcul.XIII. A. C. 1279.

Postea Nicolaus, ut Gregorius IX jam fecerat, declarat, Fratres non teneri S. Francisci testamento vel inhibitione, ne commentarios addant regulæ, aut interpretationis litteras a Papa petant. Demum præcipit, ut hæc constitutio sanctissime observetur, & instar cæterarum decretalium palam legatur in scholis: at sub pœna anathematis, & jacturæ munerum ac beneficiorum prohibet, ne aliter illa quam ad verbum exponatur, vel aliqua ei adjungatur interpretatio. Vetat, nequis contra S. Francisci regulam publice vel privatim loquatur. Dabat Suriani 14 Aug. an. 1279.

§. XXXIV.

Concilia in Gallia.

Hoc anno in Francia quatuor habebantur concilia, quorum decreta satis inter se similia sunt, ac pleraque ultimis e conciliis iterantur: materia est privilegiorum, bonorumque ac jurisdictionis ecclesiasticæ defensio contra molitiones Procerum Judicumque profanorum, & modica quædam Cleri ac monachorum corre-

Sæcul. XIII. A. C. 1279.

correctio. Ut putidas repetitiones evitem, illa tantum, quæ singularia mihi videbuntur, referam. Primum his e con-

to. 11. Conc. p. 1043.

ciliis Ponte Audomari diœcesis Lexoviensis oppido die Jovis ante festum Ascensionis Domini 4 Maji an. 1279 Guilielmus Flavacurtius Archiepiscopus Rothomagensis cum Suffraganeis suis habuit. Nobili stirpe in Vulcassimo tractu

Gall. Chro. to. 1. p. 590.

ortus, Canonicum Ecclesiarum Parisinæ ac Rothomagensis egerat: a qua coptatus est Archiepiscopus die lunæ 9 Martii tertia jejunii verni hebdomade an. 1276, postquam octo abhinc mensibus nempe 10 Julii an. 1275 Frater Odo Rigaldus ejus antecessor obierat. Guilielmi electionem in dubium vocatam, cum in Romana curia litem, quæ biennio durabat, peperisset, denique 9 Maji an. 127[illegible] ratam habens Papa Nicolaus sua illum manu consecravit: qui sedem Rothoma-

c. 5.

gensem octo & viginti annos tenuit. Concilium Ponte Audomari celebratum inter alia præcipit, ut illi, qui Paschatis Sacramenta non obierint, tanquam suspecti de

c. 22.

hæresi tractentur. Sacerdotes ob decimam non solutam proscripti intra Nata-

c. 23.

les Christi ferias absolvi se curent, alioquin graviter puniendi, etiam per jacturam suorum beneficiorum. Hæc anathematis causa notari meretur. Clerici cruce signati non abutantur Papæ

vel

vel Legati litteris, errata ſua haud impune laturi. Sæcul.XIII. A.C.1279.

Joannes Monſoræus erat Archiepiſcopus Eccleſiæ Turonenſis ab anno 1270, poſtquam ejus Decanus fuerat. Jam duo peregerat concilia provincialia; Salmurii alterum an. 1276; alterum Langeſiæ an. 1277. Andegavi hoc anno 1279, 22 Octobris habuit tertium: in quo quatuor tantum canones ſtatuebantur. Unus Epiſcopi adminiſtros inhibet, ne quid accipiant pro litteris conſecrationis. Alius Clericos proſcriptos punit per amiſſionem fructuum beneficii, quamdiu duret proſcriptio; atque ſi poſt anni ſpatium non ſe curent abſolvi, beneficio ipſo eos privari jubet. Sic Clerus dabat exemplum contemnendi anathema; & hoc non erat amplius extrema pœna canonica. *Gall. Chro. p. 776.* *to. 11. Conc. p. 1011. 1038 p. 1047. bis.*

Petrus Monbrunius Archiepiſcopus Narbonenſis fuerat Canonicus ejusdem Eccleſiæ, Romanæ vero Notarius, & Camerarius, Papæ Clementi IV chariſſimus, apud quem morti proximum Viterbii commorabatur. Vacante Sede Apoſtolica obiit etiam Maurinus Archiepiſcopus Narbonenſis 24 Julii an. 1272: & Canonici ſuffecerunt ei Petrum Monbrunium, tanquam virum aptiſſimum ad ſe liberandos ab oppreſſione, qua Eccleſias hujus provinciæ Prætores Regis Gallorum a longo tempore affligebant. Cum *Gall. Chr. to. 1. p. 386. Sup. Lib. 85. f. 62. Baluz. conc. Narb. not. p. 45. 176.*

Sæcul. XIII. A. C. 1279.

proin esset Archiepiscopus, postridie festum Inventæ sacræ Crucis, nimirum 3 Maji an. 1279 Biterris concilium celebravit, cui aderant septem Episcopi nempe Pontius Biterrensis, Bertrandus Tolosanus, Berengarius Magalonensis Bertrandus Helenensis, Petrus Agathensis, Petrus Nemausensis, & Gualterius Carcassonensis. Hoc in concilio decretum fuit, ut Archiepiscopus Narbonensis adiret Franciam, in summo senatu proximo compareret, de antiquis novisque molitionibus, quæ prædia tam beneficiaria, quam a clientelarum nexu libera, exercitum tangerent, conquereretur tertius provinciæ nomine, atque hujus immunitatum ac privilegiorum conservationem poscceret.

Ibid. conc. p. 81. to. 11. Conc. p. 1062.

Bernardus Languissellius tunc Archiepiscopus Arelatensis, postea Cardinalis Episcopus Portuensis 17 Maji an. 127 Avenione concilium habuit, cui Episcopi quatuor intererant; scilicet Bertrandus Tricastinus, Bertrandus Vasionensis, Petrus Carpentoratensis, & Joannes Telonensis cum Vicariis Episcoporum Massiliensis, Avenionensis, Cabellionensis, & Arausionensis absentium. Facta ibi et sanctio canones quindecim continent maximam partem contra iniquas bonorum ecclesiasticorum possessiones, occupationesque, violentias in Clericos per-

petra

petratas, & contemptum anathematum: sed his malis omnibus novæ tantum censuræ opponuntur. Duo canones ad Religiosos attinent. Alter prohibet, nequis inducatur ad sepulturam suam alibi quam in sua parœcia eligendam. Alter privilegio affectis interdicit, ne præscriptos ad Sacramenta vel sepulturam ecclesiasticam admittant. Idem Concilium vetat, ne Religiosi confitentibus aures præbeant, nisi singularem ab Episcopis potestatem acceperint; neu Episcopi generalem illis jurisdictionem delegent. Alius canon imperat, ut Episcopi crucesignatis præsidio sint, & ipsorum privilegia conservent, haud obstante obitu Papæ Gregorii decimi, qui bellum sacrum edixerit, quia hujus executio semper speraretur.

Sæcul.XIII. A.C.1279.

c. 5.

c. 9.

p. 1061. B.

p. 1060.

§. XXXV.

S. Magdalenæ corpus in Provincia.

Archiepiscopus Arelatensis, qui hoc celebraverat concilium, S. Mariæ Magdalenæ corporis translationi astitit, quæ sic narratur. Carolus Salerni Princeps, Siciliæ Regis filius natu major, cum Provinciam transiret, probabiliter in suo ab aula Gallica reditu, hujus Sanctæ corpus sedulo investigandum curavit in sacello, ubi S. Maximinum primum Episcopum

Sup. §. 25.

Sup. lib. 83. §. 48.

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

copum Aquenſem illud humaſſe ferebant. Ut legimus, quinque ac viginti abhinc annis, ſcilicet an. 1254 S. Magdalenæ corpus modico diei unius itinere Aquis Sextiis abeſſe, & illa diu in loco, qui ejus antrum dicitur, vindicaſſe vitam licen-

Joinville p. 117.

Sup. lib. 84. §. 5.

tius actam credebatur. Sub idem tem-

lib. 9. c. 192. & c. 207.

pus Vincentius Bellovacenſis compone-bat ſuum Speculum hiſtoricum, in quo multa proponit excerpta e SS. Magda-lenæ Marthæque vita, cujus in fine ſunt hæc verba: Marcella S. Marthæ famul decem annis ei ſuperſtes fuit: ejusque vitam Hebraico libello ſcripſit: & ego Synthex illam latine reddidi, multa tran-ſiens. Vincentius Bellovacenſis eſt pri-mus, qui de his vitis SS. Magdalenæ & Marthæ mentionem faciat: & quan-tulumcunque ibi legas, illas eſſe fabu-las a rudibus male inventas videas.

Hæc igitur erat traditio, ob quam Princeps Carolus S. Magdalenæ corpus indagari voluit. Richardus Cluniacen-

ap. Bzov. 1279. n. 19.

ſis rem ita refert. Apertis utraque in parte monumentis, exploratoque hum inventum eſt S. Magdalenæ corpus, non in ſepulchro alabaſtrino, cui primum S. Maximinus Aquenſis Epiſcopus illud in-cluſerat, ſed in marmoreo, quod ex ad-verſo poſitum erat ad latus dextrum in-trantium. Hanc inventionem comita-bantur odores mirifici, & grandia mira-cula

cula sequebantur. E S. corporis lingua etiamnum gutturi adhærente prodibat radix cum ramulo fœniculi: ut ego, qui hæc scribo, dicere audivi eos, qui præsentes erant. Hæc radix divisa fuit in frustula, quæ velut sacræ reliquiæ multis in locis asservantur. In eodem sepulchro juxta sanctum corpus inventa est inscriptio veterrima supra lignum corruptioni haud obnoxium hæc continens verba: Anno post natum Dominum nostrum septingentesimo sexta decima Decembris regnante in Galliis Odoino, tempore incursus Saracenorum, corpus S. Mariæ Magdalenæ noctu secretissime suo e sepulchro alabastrino in hoc marmoreum translatum est ethnicorum metu. Sæcul. XIII. A.C. 1279.

Richardus narrationem suam sic continuat: Ego, qui hæc scribo, hanc inscriptionem vidi legique. Princeps autem Carolus post hanc inventionem Archiepiscopos Narbonensem, Arelatensem, & Aquensem cum aliis Episcopis, Abbatibus ac Religiosis, Nobiliumque suorum Ordinem una cum Clero populoque præstituto die scilicet 5 Maji an. 1280 congregavit: illisque præsentibus sublevatum S. corpus in capsam argenteam auro ac gemmis ornatam misit; caput vero in thecam e puro puto auro. Insuper alia inscriptio supra lignum cera obductum in sepulchro dabatur tam antiqua,

Sæcul. XIII. A. C. 1279.

ut vix legi posſent hæ voces: Hic jacet corpus Mariæ Magdalenæ. Progrediente tempore Princeps Carolus factus Siciliæ Rex eodem loco Fratres Prædicatores ſuffecit monachis de S. Victore Maſſilienſi, anno 1295 per authoritatem Papæ Bonifacii VIII alio translatis. Hæc Richardus Cluniacenſis.

ap. Rayn. 1279. n. 12.

Bernardus Gujonus Ord. Præd. Epiſcopus Lutevanus in ſuis Annalibus Papæ Joanni XXII dedicatis eandem ad verbum relationem facit, ita, ut alterutra ex altero eam exſcripſiſſe videatur. Discrimen eſt, quod Bernardus hanc inventionem nono Decembris ponat, & Odoicum nominet illum Regem, quem Richardus Odoinum vocat. Ptolomæus Lucenſis itidem Ord. Præd. ſub idem tempus ſcribens eandem narrationem facit.

Spond. eod. n. 3.

Hiſt. Eccl. L. 23. c. 35.

Obſervandum vero, nunquam Regem Franciæ fuiſſe Odoinum vel Odoicum nomine; & an. 700 Childebertum II, deinde Dagobertum III regnaſſe usque ad annum 716. At nec ille, qui cudit inſcriptionem, nec ii, qui eam detexerunt, tantum notitiæ habebant. Legiſti præterea, annis abhinc duodecim, nempe anno 1267 Regem S. Ludovicum cum Legato Simone Brienſi adfuiſſe Veſelii, cum ibi reliquiæ S. Magdalenæ e capſa vetere in novam transferrentur. Altius rem ſi re-

Sup. l. 85. §. 52.

Launoi. Mayd. p. 67.

si repetas, videbis ab anno 1146 creditum esse hoc S. corpus haberi Veselii; & an. 898 Imperatorem Leonem Philosophum curasse id apportari Constantinopolim, ac Epheso quidem secundum verba Cedreni. Omnia hæc facta non facile conciliari possunt cum illa inventione in Provincia.

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

Sup. lib. 69. §. 34.

L. 54. §. 34.

Cedr. to. 2. p. 599.

Launoi. p. 4.

§. XXXVI.

Concilium Redinganum.

In Anglia novus Archiepiscopus Cantuariensis Joannes Pecamus 30 Julii an. 1279 Redingæ oppido ad Tamesim concilium egit, quo convocatis omnibus Suffraganeis suis renovavit sanctiones concilii Lateranensis an. 1215 celebrati, & Londinensis an. 1268 habiti per Legatum Ottobonum contra possessionem plurium beneficiorum animarum cura præditorum. Concilium Redinganum vult etiam executioni dari decretum Gregorii X in concilio Lugdunensi, ut ne parœciæ jure fiduciario conferantur præterquam certis conditionibus. Mandat, ut Parochi suis in Ecclesiis promulgent undecim casus anathematis latæ sententiæ: quorum septimus est contra illos, qui non conficiunt imperium Regis, ut proscripti capiantur. Præcipit, ut infantes intra dies octo ante Pascha & Pen-

to. 11. conc. p. 1062.

Sup.

Conc. Lugd. c. 14.

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

tecoſten nati ad ſolennem baptiſmum reſerventur.

p. 1068.

Hoc in concilio facta inſuper eſt conſtitutio pro Virginibus Deo ſacris, quæ jubet eas divinum officium cantare integrum nihil hinc detrahendo, ac præſcribit modum adeundi ac recipiendi homines profanos. Nam illæ non manebant ſemper intra clauſtra cœnobii: ſed exibant quandoque ad viſendos cognatos ſuos, vel propter negotia, quæ neceſſaria videbantur. Colloquii locus, ubi ſalutationes excipiebant, erat aula quædam ſine disjunctione, ſine cancellis, nec niſi cum comite in illam veniebant, ejusdemque porta egredi vetabantur. Comedebant interdum intra clauſtra ſua cum extraneis: id quod Concilium prohibet, velut etiam, ne ſe dominas vocari curent. Pro Judicibus arcanis non illis alios permittit Religioſos, quam Fratres Prædicatores Minoresve.

§. XXXVII.

Regis Ladislai edictum de Comanis.

Philippum Firmienſem in Marchia Anconitana Epiſcopum Papa Nicolaus Legatum in Hungariam miſerat, hujus regni turbas pacaturum: nam Proceres in Regem Ladislaum III conſurrexerant; diripiebantur Eccleſiarum bona; jura earum

Ughell. to. 2. p. 781.

rum & immunitates violabantur. Philippi legatio in Poloniam, Dalmatiam, Croatiam, Serviam, Comaniam, vicinasque regiones se porrigebat, idque negotium 22 Sept. an. 1278 illi commissum fuerat. Ipso instante Rex Ladislaus edictum fecit, in quo agnoscit Hungariam a Romana Ecclesia lumen fidei ac regiam dignitatem in Rege S. Stephano avo suo accepisse; atque declarat se solenni jurejurando esse adstrictum, ut servet, & in regno suo servari curet catholicam religionem ac libertatem ecclesiasticam; ut Regum Majorum suorum constitutiones & bonas regni consuetudines sanctissime colat; ac Legato per suam potestatem profanam suppetias ferat ad coërcendos, pellendosque suo e regno hæreticos.

Sæcul.XIII. A.C.1279.

Kayn. 1278. *n.* 23.

*Id.*1279.*n.*31

Præterea spopondimus, addit, & juravimus, nos curaturos observari puncta sequentia, quæ Uzuc & Tolon Comanorum Duces totius nationis nomine affirmarunt, scilicet: Comani omnes utriusque sexus nondum primis Christianorum sacris initiati, baptismum cæteraque Sacramenta suscipere, & cuncta reliqua, quæ sancta Ecclesia Romana docet, credere ac observare volunt, abdicantes cultum falsorum numinum, ethnicasque ceremonias universas. Relictis montibus, tentoriisque ac domibus suis stramineis manebunt in pagis ac ædibus fixis, ad

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

usus Christianorum se per omnia conformaturi. A quibuslibet violentiis in Christianos, præsertim a cædibus nostro in regno prorsus abstinebunt. Orant Legatum, ut constituat viros, qui per cunctas ipsorum familias in illos, qui memoratis in rebus deliquerint, inquirant, eosque Legato ac nobis denuncient, merita pœna, illi quidem ecclesiastica, nobis temporali afficiendos. Polliciti quoque Comani sunt, se universa templa & cœnobia, terrasque tum Ecclesiis, tum monasteriis, tum Nobilibus, tum reliquis Christianis inique hactenus ademptas ad primum Legati imperium reddituros esse.

Spondemus etiam, pergit Rex, nos accepturos & observari curaturos omnia, quæ Legatus in conventu generali vicesima die post festum S. Joannis celebrando sancienda judicaverit ad augendam fidem, libertatem ecclesiasticam, regnique nostri tranquillitatem. Si nequeamus persuadere Comanis, ut, quæ supra diximus, cuncta impleant, promittimus, nos in eodem conventu indicturos expeditionem bellicam, ut per vim eos sapere cogamus, & obsides dare secundum Legati præcepta custodiendos. Hoc edictum Rex Ladislaus dabat Budæ 23 Jun. an. 1279. Comani, gens barbara & veterum Scytharum pars

Ducange observat. sur Villehard. p. 336.

pars ad os Danubii ſeptem triones verſus habitans, erant etiamnum bruti nimis, quam ut Chriſtianam religionem ſuſciperent. Et vero ad nihilum recidit hæc tentatio: illorumque ad Chriſtum adjunctio non niſi poſt centum annos facta eſt ſub Ludovico I Hungarorum Rege ex proſapia Andegavenſi. Sæcul. XIII. A.C. 1279. *Thurocz. p. 107. c. 45.*

§. XXXVIII.

Concilium Budenſe.

Conventus generalis poſt tertiam a feſto S. Joannis hebdomadem peractus numeratur inter concilia: habemusque ſanctiones ejus per Legatum Philippum promulgatas e ſententia & conſenſu Præſulum Abbatumque cum univerſo Hungariæ Clero ſeculari regularique Budæ Diœceſeos Veſprinenſis urbe præſentium. Hæ conſtitutiones dabantur die finiti concilii, nempe 14 Septemb. an. 1279. Continent easdem præſcriptiones, quas cæteræ ejusdem temporis, indicantque in Eccleſiis Hungariæ ac Poloniæ effrænatam fuiſſe vivendi licentiam. *to. II. conc. p. 1071.*

Primi canones præfiniunt veſtitum Præſulum, ac prohibetur, ne in publico compareant ſine ſupparo. Nullus Clericus incolat domum, ubi vinum minutatim *c. 1. 2. 6.* *c. 5.*

Sæcul. XIII. A. C. 1279.

nutatim venditur; vel ubi personæ viles aut suspectæ habitant. Præsules atque Clerici abstinebunt ab actibus bellicis, & cunctis violentiæ generibus, seditionibus, pugnis, expilationibus, incendiis. Licet tamen illis Ecclesias suas & patriam defendere, arma inferentibus resistendo tantum, nec per se ipsos dimicando. c. 7.

c. 17. Concilium vetat conjurationes ac fœdera inter Ecclesiasticos, infirmans facta hanc ob causam promissa & juramenta omnia; vetat autem sub pœna anathematis & ademptionis beneficiorum.

c. 26. Sacerdotes non teneant in domibus suis liberos, quos consecrati genuerunt: & hi liberi famulentur Ecclesiæ cathedrali.

c. 33. Christiani divino officio, speciatim sacro dominicis ac festis diebus aderunt in parœciis suis: neque his præferent templa Religiosorum, cujuscunque sint Ordinis. Sacramenta non nisi a Parochis suis accipient sub pœna suspensæ executionis Ordinum irrogata illis, qui ea

c. 38. administraverint. Cum Archidiaconi habeant jurisdictionem, Juri canonico minimum tres annos studuerint, oportet.

c. 40. Si Præsules aliive Antistites sæculares, aut Religiosi subditis interdicant, ne statum suarum Ecclesiarum vel cœnobiorum detegant, quin etiam jurejurando ad silentium adstringant, has inhibitiones ac hæc juramenta declaramus nulla.

Con-

Consuetudo, qua Hungariæ Archidiaconi selibram argenti accipiunt, ut armis aut veneno necatos sepeliri patiantur, non extendetur ad illos, qui fulminis ictu, vel in aquis, aut simili casu perierint. Indigna res pridem in Hungaria usu recepta est, ut homines profani per speciem juris patronatus (ut vocant) vel alio nomine templa & monasteria, eorumque prædia occupent, atque cum equis ac reliquis animalibus suis ibi habitent, destructis aris, cæterisque divini servitii argumentis. Muniunt illa, & in arces convertunt, quo direptionum suarum prædas deportant; & ubi humanum spargunt sanguinem. Quapropter eos admonemus, ut illa templa, cœnobia, prædiaque una cum fructibus inde perceptis intra sex menses Episcopis cæterisque, ad quod res pertinent, restituant: alioquin eos execratione devinctos solenniter declarabunt Hungariæ ac Poloniæ Præsules, & ad Magistratus civilis præsidium, si opus erit, confugient.

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

c. 46.

c. 52. 53.

Judicibus Ecclesiasticis Judices profani auxiliariam præbebunt manum, ac rebelles per occupationem bonorum aliosque modos idoneos adigent, ut illorum sententias exequantur, se ab anathemate absolvi curent, & satisfaciant in causis, ob quas in illud incurrerunt: quam

c. 57.

Sæcul. XIII. A. C. 1279.

quam ad rem Judices profani per cenſuras eccleſiaſticas compellentur. Viciſſim Judices eccleſiaſtici, ſi rogati fuerint, Judices profanos ſpiritualibus juvabunt armis, & illos, qui eorum ſententiis non paruerint, cenſuris ferient.

c. 58. Curſum appellationum ad apoſtolicam Sedem cæterave tribunalia eccleſiaſtica nemo, ac ne Rex quidem impediat: alioqui Rex interdictus ſit ingreſſu templi, donec ſuſtulerit impedimentum: reliqui vero, niſi tres intra dies deſtiterint, in

c. 59. anathema ipſo facto incurrant. Declaramus Eccleſias ac perſonas eccleſiaſticas per pietatem veterum Regum, cæterorumque Dominorum, ac per privilegia ſibi conceſſa operis vectigalibus, collectis, aliisque laicorum oneribus, tributis ac portoriis exemptas eſſe. Itaque

c. 60. prohibemus, ne in Hungaria & reliquis legationis noſtræ regionibus tales fiant exactiones: & qui ſic extorta intra triduum non reſtituerint, ingreſſu templi ſe interdictos ſciant!

c. 61. 62. &c. Poſt aliquas pro Regularibus ſanctiones Legatus addit: Comperimus, &

c. 67. ipſi vidimus in Hungaria cæterisque legationis noſtræ regionibus Eccleſiaſticos tam ſæculares quam Religioſos, ac ſæpe, quod pejus eſt, Præſules ipſos non obſervare, nec obſervandas curare cenſuras Eccleſiæ, ac negligentia & malo exem-

exemplo suo populum ad contemptum earum inducere. Quare Clerici rapiuntur in carceres, vapulant, mutilantur, perimuntur; Præsules privantur bonis ac juribus suis; diripiuntur & profanantur templa; immunitas ac libertas ecclesiastica spernitur; tollitur disciplina; & sceleri datur impunitas. Igitur vehementes ob preces cunctorum Antistitum hoc in concilio præsentium imperamus, ut universi Præsules & Clerici, etiam exempti censuras omnes per canones vel Judicem pronunciatas sanctissime observent ac observari curent, sub pœna anathematis in personas, & interdicti in congregationes. Miror concilium speravisse censuras secundas magis quam primas observatum iri, ac remedium contra contemptum ipsarum censurarum fore. Oportebat a fundamentis attollere Ecclesiæ authoritatem, existimationi ac reverentiæ erga ministros ejus, & vivæ pœnarum præmiorumque æternorum fidei inædificatam. Sæcul. XIII. A. C. 1279.

§. XXXIX.

Regis Ladislai inconstantia.

Interea, dum hoc concilium agebatur, Rex Ladislaus juvenili quodam impetu malisque consiliis abreptus, hunc conventum injuriam sibi facere credidit, *Rayn.* 1280. *n.* 8.

&

Sæcul. XIII. A. C. 1279.

& Judici civibusque Budenſibus ſub gravibus, ſi non parerent, pœnis mandavit, ut Antiſtites ex urbe pellerent, neminem Præſulum intrare paterentur, impedirentque, ne illis eorumque domeſticis pro pecunia ſua victus ſuppeditaretur. Simul appellatione uſus Legati ſanctionibus obedientiam denegavit, & alios ab ea etiam per pœnas retraxit, promiſſa & juramenta ſua nihili pendens. Tam male agebat Ladislaus, quia Comanis favebat nimium, pluresque has ex gente concubinas alebat.

Id. 1279. *n.* 37.

Jo. Thuroczz. chr. c. 79. 80.

Papa Nicolaus relapſum erigere cunctis viribus conabatur. Carolo Siciliæ Regi, cujus filiam Ladislaus connubio ſibi junxerat, & Rudolpho Regi Romanorum ſcripſit, ut per Legatos ſuos illum in viam reducerent. Etiam ad Reginam ejus conjugem, & ad Epiſcopos Proceresque Hungariæ litteras dedit. Legatum Philippum monuit, ut ne ſpem abjiceret, ſed fortiter agere pro tuenda fide pergeret. Demum Regi Ladislao miſit epiſtolam ſuſam, movendoque animo parem, quem vel nominis honor, vel religio tangeret. Litterarum hæc eſt ſumma. Ut muneri noſtro faceremus ſatis, turbatique regni tui malis mederemur, Philippum, cum ipſi pro noſtro deſiderio illuc ire non poſſemus, Legatum ad te miſimus. Cognovimus te veritum,

c. 35.

ritum, ne Romana Ecclesia dignitati & juribus tuis obesse vellet, tuum Philippo regnum claudere cogitasse. Sed jucundum nobis auditu fuit te ingressi Legati monitis saluberrimis obsequentem, cum ad aram Evangelia contingeres, jusjurandum dedisse de conservanda libertate ecclesiastica, pellendisque tuo e regno hæreticis. Papa adjungit ea, quæ Rex de Comanis præmiserat; deinde pergit: Sæcul.XIII. A.C.1279.

Dum tuam in salutari hoc proposito constantiam sperabamus, te, quæ toties spoponderas, juraverasque, haud executum esse dolentes vidimus. Qua in re graviter peccantem te in anathema, tuamque Hungariam in interdictum recidisse ut agnoveras, repetito eodem juramento, omnem appellationem, exceptionemque ac oppositionem abdicabas. At hoc promisso non stabas melius: ad appellationem iterum conversus, Legati jussa abnuisti. Tum ei Papa ob oculos ponit delicti magnitudinem, ac divini severitatem judicii, ubi appellationes nullum habituræ sint locum: declarat se illi corrigendo remedia spiritualia æque ac temporalia adhibiturum: affirmat, Hungariæ Præsules, Proceresque ac populum pro gloria Dei contra illum consurrecturos esse. Dabat 9 Decembris an. 1279.

Sæcul. XIII. A.C. 1279.

Ladislaus moniti rationem aliquam videtur habuisse. Certe legimus eum anno sequente suam Budense Concilium

Rayn. 1280. *n.* 8.

dissipantis noxam agnovisse, & hujus compensandæ gratia Legato pauperum nomine stipulanti centum argenti selibrarum proventum annuum decrevisse quo domus hospitalis in regno suo condenda sustentaretur. Litteras dabat 1 Augusti an. 1280, simulque alias, quibus accepit universas constitutiones a Sede apostolica contra hæreticos editas, suoque in regno eas observari jussit. Atde

Rayn. n. 10.

nique Legatum Philippum pepulit: qui in Poloniam delatus honorifice ibi exceptus fuit.

§. XL.

Frater Martinus Polonus.

Vacantem per sex annos Archiepiscopatum Gnesnensem an. 1278 Papa Nicolaus Fratri Martino Polono contulit. Erat ex Ordine Prædicatorum

Staravol/c. *p.* 29. *Echard. sum. S. Tho. p.* 603. 604.

pontificii sacelli ac expiationum Præfectus a tempore Clementis IV; easdemque functiones sub ejus successoribus exercebat. Igitur in Gnesnensem Archiepiscopum a Nicolao III consecratus se viæ commisit, ut rediret in Poloniam quo vocatus ab Optimatibus regni fuerat. Sed Bononiæ extinctum Fratres Prædi-

Prædicatores ſuo in templo terræ mandarunt. Famam ſibi peperit per ſcripta ſua, quorum tria ſunt genera; 1. Conciones multæ; 2. Ampliſſima tabula Decretum Gratiani & omnes materias ordine alphabetico continens, quæ Decreti margarita vocatur. 3. Chronica, quæ ſunt opus illius celeberrimum. Ait ſe hæc ſcripſiſſe potiſſimum pro Theologis & Jurisconſultis, eo quod eorum interſit noſſe tempora Paparum & Imperatorum. Et vero tota ejus chronica his duabus partibus conſtant: ab uno latere ſunt Papæ a Chriſto JEſu primo novæ legis Pontifice usque ad Clementem IV: altera in pagina ſunt Imperatores ab Auguſto usque ad Fridericum II cum annis in margine. In præfatione dicit Cardinales apud Papam eſſe inſtar triplicis hierarchiæ Angelorum Chriſto in cœlis ſervientium. Numerat Cardinales quinquaginta & unum, in iis Epiſcopos ſeptem, Presbyteros viginti octo, ac ſexdecim Diaconos, ſingulorum titulos & functiones recenſens. Nominat authores, e quibus ſua chronica compoſuit, & inter ultimos Richardum monachum Cluniacenſem, ac Vincentium Bellovacenſem ponit. Fecit deinde alteram operis editionem, in qua ei addidit Papas ſequentes usque ad Nicolaum III, cujus initium duntaxat memorat. Ab exor-

Sæcul.XIII. A.C.1279.

Bzov. 1278. *n.* 32. *Echard. p.* 606.

Echard. p. 616.

Sæcul. XIII A. C. 1279.

exordio libri refert quasdam fabulas suo tempore currentes: at in melioribus exemplis seu apographis non legitur illa de Joanne Papissa, quam ei plures scriptores hodierni tribuunt. Erant, qui Martinum Polonum confunderent cum quodam Consentino in Italia Archiepiscopo, qui pariter chronica confecit; sed cujus nomen ignoratur.

Echard. p. 601.

Rayn. 1279. n. 43.

Post Martini Poloni obitum Collegium Gnesnense in Archiepiscopum coptavit Vostliberium ejusdem Ecclesiæ Canonicum: & a Legato Philippo Episcopo Firmiensi etiamnum inter Hungaros agente per nuncium petiit electi confirmationem, mandatumque, quod ad eum ibi consecrandum spectaret. Sed Legatus magni momenti negotiis in Hungaria detentus rem ad Papam transtulit, ut eam prompte absolveret, orans: & Collegium Gnesnense suas adjunxit preces, ut Papa electo iter Romam faciendum condonaret, Ecclesiæ Gnesnensis inopiam & pericula viarum respiciens. Papa Legato præcepit, ut Vostliberium, si rite electum compererit, confirmaret, curaretque inaugurandum convocatis vicinis Episcopis. Scribebat 23 Dec. an. 1279. At Lesco Niger Cracoviæ ac Siradiæ Dux impediit, ne mandatum perficeretur.

Vading. to. 2. reg. p. 153.

Long. l. 7. p. 818.

§. XLI.

Sæcul.XIII. A.C.1279.

§. XLI.

Papæ diploma de electionibus.

Interim Papa, ut longæ Eccleſiarum vacationis effectus moleſtos tolleret, conſtitutionem fecit in hanc ſententiam. Omnes electi ad Eccleſiam, cujus ſuffragiorum confirmatio a Sede apoſtolica proxime pendet, intra menſis ſpatium poſt cognitam ſui electionem in viam ſe dabunt Romam verſus, elapſoque tempore pro diſtantia locorum ad iter ſuum neceſſario intra dies viginti cum omnibus actis ſuum ad jus pertinentibus ipſi coram nobis comparebunt: alioquin omni jure, quod eis electio dederit, exutos declarabimus. Et quo melius edoceamur de ſuffragiis, collegium ſumptibus ſedis vacuæ intra idem temporis ſpatium duos ex electoribus mittet: alioquin excludetur a perſecutione cauſæ, & a beneficiorum ſuorum fructibus per triennium abſtinere jubebitur. Hæc ſunt, quæ mihi præcipua videntur in hac ſanctione data 13 Decembris an. 1279. Longa & obſcura eſt ob multitudinem exceptionum, conditionumque reſtrictarum, quibus ſcatet pro ſtylo ſeculi omnes caſus ſingulares prævidere, cunctasque lites prævenire cupientis: id quod dabat occaſionem formandi novas. Con-

c. Cupientes. 16. de elect. in ſexto.

Rayn. 1279. n. 44.

v. 2. Gloſſ.

Sæcul XIII. A.C. 1279.

tra efficax modus contrahendi vacationem Ecclesiarum cathedralium aliarumve erat revenire ad jus antiquum, quo electiones in quavis provincia discuti & judicari solebant inconsulto Papa.

§. XLII.

Renulphus Episcopus Parisiensis.

Dubois p. 402.

EOdem tempore Episcopatus Parisinus vacabat per decessum Stephani Temperii mortui die dominico post festum SS. Lupi ac Ægidii, nempe 3io Sept. 1279. Collegium in illius locum elegit Odonem Dionysiopolitanum Doctorem eruditissimum, sed grandem natu. Quidam Canonici electionem impugnabant: fiebant appellationes ad Sedem apostolicam: & Odo Romam ibat, ut eas dirimi curaret. Papa, expensa re gravem electi ætatem videns, quæ inter alia ex tremulis ejus manibus apparebat, infirmavit electionem: sed antequam hoc divulgaretur, Odo jure suo cessit. Tum Papa & Cardinales electionem novam Collegio Parisiensi haud relinquendam ducebant, ne diu nimium vacaret Ecclesia tam spectabilis. Idcirco Papa collationem ejus sibi reservavit, eique præfecit Joannem Allevium notiorem sub Joannis Aurelianensis nomine, Parisiensis Ecclesiæ

cleſiæ Canonicum & Cancellarium, cujus merita per ſamam noverat. Sæcul.XIII. A. C. 1280.

At Joannes Aurelianenſis id edoctus ſecreto & inſciis etiam domeſticis ſuis inter Dominicanos Pariſinos ſe abdidit, petitamque veſtem religioſam ab iis accepit in vigilia Paſchatis 20 Apr. 1280. Poſtea Papæ ſcribens, liberationem ab impoſito ſibi onere, ſuosque dies in electo vitæ genere finiendi copiam ſuppliciter popoſcit. Papa tam ſancto propoſito nolebat obſiſtere; atque Pariſinum Epiſcopatum contulit in Renulphum Humblarienſem natione Normannum, Doctorem Theologiæ a ſapientia & virtute ſua celebrem, qui Eccleſiam S. Gervaſii rexerat, tunc vero primariæ ſeu cathedralis Canonicum agebat: ut liquet ex epiſtola, quam Papa Nicolaus in ejus gratiam ad Regem Philippum Audacem Suriani dedit 27 Junii 1280. Renulphus Humblarienſis ſedem Pariſinam per annos octo tenuit. Joannes vero Aurelianenſis in Ordine Prædicatorum permanens optimo eis exemplo præluxit ſex ac viginti annos, ſcilicet usque ad annum 1306.

Baluz. l.6. Miſcell. p.440.

ibid. p. 444.

§. XLIII.

Vecci ſcriptum.

Conſtantinopoli Joannes Veccus Patriar-

Sæcul. XIII. A. C. 1280

triarcha quotidie ſcripta recipiebat a ſchismaticis, qui conſenſionem cum Latinis vocabant deſertionem fidei, & putatum hoc crimen exaggerantes, adverſariis ſuis exprobrabant, quod non viderent mala, in quæ inducti eſſent. Veccus illis a ſe reſpondendum cenſuit, quamquam Theodoro Xiphilino Magno Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Oeconomo pollicitus erat, ſe hac de materia non ſcripturum, quidquid demum dicerent ſchiſmatici. Scripſit ergo, ut oſtenderet pacem merito conſtitutam fuiſſe; atque ut emolumentum inde proveniens taceret, illam eſſe bonam & in ſe ipſa tutam quippe authoritate ſacri codicis & Patrum ſuffultam. Tunc in Vecci manus inciderunt duo Nicephori Blemmidæ ſcripta, quæ habemus; Imperatori Theodoro Lascaridi alterum, alterum Jacobo Bulgariæ Archiepiſcopo dedicatum: utrumque ſpectabat ad demonſtrandum, Spiritum Sanctum ex Filio procedere. Etiam Nicetæ Maronici Archiepiſcopi Theſſalonicenſis libro Veccus pro Eccleſiarum concordia utebatur. His fundamentis nixus plures diſſertationes compoſuit, per quas docerentur ſchismatici, ſe ſalva religione accipere pacem poſſe.

Pachym. l. 6. c. 23.

Græcia orthod. p. 39. p. 1. v. Cave. p. 487.

Pachym. p. 327.

Hæc ſcripta eis præbebant occaſionem conquerendi de Patriarcha, dicendique, eum renovare querelas alieno tempo-

tempore tractando quæstiones, de quibus silere jussi essent; atque si ob necessitatem se tuendi scriberent, hoc sibi haud posse crimini dari. Qui querimonias istas ad Imperatorem deferebant, pollicebantur se culturos pacem, dummodo expresse interdiceret, ne mentio de doctrina quocunque demum modo inferretur. Imperator, etsi petitionem eorum improbans, ut contineret homines, edictum fecit, quod eos reddere securos videbatur, attamen offerebat ansam de iis conquerendi. Inquiebat enim: Meminisse Dei sæpius quam spiritum ducere, ideoque loqui de doctrina ejus, sed omnino cavere oportet, ne fiat declinatio a sacris litteris. Sæcul.XIII. A.C.1280.

Joannes Metropolita Ephesinus, pluresque alii Episcopi pacem non nisi ægerrime & postquam multa passi erant, admiserant: & ut scrupulos placarent suos, complura adducebant exempla eorum, quæ Sancti in Ecclesia per indulgentiam fecissent, mala majora evitandi gratia. Ita dicebant se pacem accipiendo peccasse, si res severe censeatur. Verum Patriarcha Veccus ab hac opinione dissentiens, per libros divinos & Patres facere planissimum volebat eos, qui pacem respuissent, errasse.

Sæcul. XIII. A.C. 1280.

§. XLIV.

Concilium Constantinopolitanum.

Immo plura hanc ob causam concilia habuit; unum inter alia Constantinopoli die Veneris 3 Maji indictione octava nempe anno 1280. Intererant octo tum Metropolitæ, tum Archiepiscopi, nimirum Nicolaus Chalcedonensis, Meleeius Athenienſis, Nicander Lariſſanus, Leo Serrenſis, Theodorus Cherſonenſis, Theodorus Sogdeanus, Nicolaus Proconeſenſis, ac Leo Bereanus: aderant etiam Imperatoris Adminiſtri. Hoc in concilio Patriarcha Joannes Veccus pronunciavit ſententiam, cujus hæc eſt ſumma: Vel minima mutatio ſcriptorum, quæ Patres reliquerunt, Eccleſiæ haud parum nocet: & nos, qui eis ſucceſſimus in ducendo grege, traditionem ab eis acceptam ſanctiſſime conſervare convenit. Magni Oeconomi Xiphilini gener habebat inter alios libros quoddam venerabilis antiquitatis volumen varia S. Gregorii Nyſſeni opera complectens, quorum aliquod erat ſermo in Orationem dominicam. Ibi loquens de iis, quæ divinis Perſonis communia & propria ſunt, ait: Spiritus Sanctus dicitur eſſe ex Patre; & fertur eſſe ex Filio. Xiphilinus felicis memoriæ, qui librum a genere ſuo Pen-

to. 11. conc. p. 1125. Græc. orthod. to. 1. p. 366.

Conc. n. 3. p. 1131.

Pentecleſiota commodatum acceperat, hunc ibi locum Eccleſiæ paci tam faventem vidit, & protulit, ita ut nobis & omnibus notus fieret. Pentecleſiota, ad quem liber ſpectabat, pacem æque nolebat, quam ejus affinis Eccleſiæ noſtræ Relator: qui, cum nihil videret, quod ad hunc locum tam clarum reponeret, cultello particulam *in* ſeu *ex* delevit, haud cogitans eundem locum aliis in exemplis ſive apographis quæſitum, integrumque inventum iri. Sæcul. XIII. A. C. 1280.

At poſtquam pacem noſtramque communionem cum multis aliis amplexus fuerat, inter plures ejus nobiscum congreſſus accidit, ut hoc apographum valde laudaret: & in continuatione colloquii ſe illam particulam cultello eraſiſſe faſſus eſt ipſamque facti rationem. Ab eo tempore ſolerter inquiſivimus, quomodo loci hujus tam ponderoſi authoritas pro Eccleſiæ pace conſervari poſſet; & quid agendum eſſet, ut ſchismatici corruptionem hujus apographi ſuam in rem vertere nequirent. Igitur rem cum Epiſcopis collegis noſtris communicavimus: qui communi ſententia judicarunt ſpatium, in quo particula *in* fuiſſet, vacuum eſſe relinquendum, quia eam denuo ibi ſcribere tutum non foret ob ſuſpicionem, quam ſcriptura recentior in poſterum moveret: ſed faciendam inibi notam, c. 4. c. 5.

Sæcul. XIII. A.C. 1280.

notam, & corruptionis hujus testim nium posteris dandum. Id concilii d cretum, postquam Magister libellorum supplicum suam iterum confessus n xam & veniam precatus erat, e vestigi executioni mandatum in tabulario E

nota. Coffart

clesiæ Constantinopolitanæ repositum fuit ad conservandam rei memoriam Veruntamen verba, de quibus agitur, i illo sermone seu homilia S. Gregorii Ny seni hodie non cernuntur amplius.

Hoc agendi modo Patriarcha Ve cus magis magisque bilem moveb schismaticis, qui ægerrime videba eum doctrinam Latinorum planissim probare, cum ostenderet Patres insta eorum dixisse, Spiritum Sanctum pro cedere *ex Filio*, seu, quod idem esset, p Filium. Malebant perhibere, se pecca se per indulgentiam jungendo pacem cum hominibus in dogmate errantibus. Qui hac de materia liberrime loqueba tur, erat Melecius Metropolita Athe nienſis. Ephesinus Imperatori æquio rem se præstabat; sed clam conabatur Patriarcham de gradu dignitatis deji cere, quamvis se amicum ejus simu laret.

Pachym. *p.* 238. 329.

p. 327.

§. XLV

Sæcul. XIII. A.C.1280

§. XLV.

Palæologi crudelitas.

Contra Imperator ſchiſmaticos in deſperationem agebat per ſuſpiciones & crudelia facta ſua: nam moleſtiſſime ferebat, quod evertere fidem diceretur tunc, cum maxime ſtuderet eam reddere puriſſimam. Itaque in Anatolia verſans menſe Julio an. 1280, quos Conſtantinopoli in carcere detinebat, Principes adduci ad ſe voluit; & interrogatos per dies aliquot vituperiis & injuriis onerans, duos, qui flecti haud poterant, excæcari juſſit, nempe Manuelem & Iſaacum Radulphi filios: Joannes Cantacuzenus manus dedit, & Andronicus in carcere obierat. Patriarcha Veccus erat tunc apud Imperatorem, quo præſente duo fratres Vecco exprobrabant, quod hoc ſupplicium ſubirent ob fidem, quam ſuiſſet ipſe profeſſus, & ob quam vincula tuliſſet ante obtentam dignitatem ſuam. Imperator obcæcari pariter ac equuleo torqueri juſſit plures alios ſibi ſuſpectos, quaſi ad imperium damno liberorum ejus aſpirarent: & amor, quo in hos ferebatur, ad multa eum crimina induxit. Speciatim monachos oderat, non tam, quod ſchiſmati adhærerent, quam quod numerarent ipſius dies, quibus

Id. c.24.

Sup.lib.86. §. 56.

Gregoras l.5. c.7. n.7. Pachym. p. 333.

Sæcul. XIII A. C. 1280

bus finitis se a malis suis liberatum i
sperarent. Jactabat terribiles in eo
minas, quas sæpe non exequebatur, u
famæ suæ consuleret. Conquerebatu
autem, quod a primordio ætatis pro
mico monachorum habitus eos odi
cogeretur, quippe quos sciret improb
re suam agendi rationem, vitæque su
finem indagare. Et vero eorum mu
divinationibus tribuebant fidem. Po
cum suppliciorum metus libertatem l
quendi tolleret, contra Imperatorem n
ctu spargebantur libelli, per quos ei s
coronæ possessio iniqua objiciebatu
Ipse cum authores eorum comperire n
posset, sanctionem edidit, qua mor
pœnæ addicebatur, quisquis tali cum
bello deprehensus fuisset. Volebat enim
ut ille, qui aliquod tam mali exemp
scriptum inveniisset, id nec alii monstr
ret, nec ipse legeret, sed protinus ig
daret.

§. XLVI.

Papæ Nicolai III mors.

Nicolaus III vitam suam diutissime pro
ducturus ob firmam corporis consti
tutionem, moderationemque sui regim
nis videbatur. Sed apoplexia tactus
misso linguæ usu die octavo Assumpt
in cœlum Dominæ Nostræ 22 Aug. 12
anima

Rayn. 1280. n. 23. 24. &c. ex *Ptol. Luc Bern. Guid. Jord. MS.*

animam subito efflavit Suriani prope Viterbium. Cadaver Romam delatum sepultumque fuit in sacello S. Nicolai parte templi S. Petri, quod pœne integrum reædificaverat, ornaveratque simulacris summorum Pontificum. Canonicorum quoque numerum ac proventus auxerat ad incrementum divini servitii. Sed & prope templum S. Petri magnificum exstruxit palatium, in quo curavit conclavia fieri pro cunctis administris suis, præsertim pro Præfectis expiationum, qui eisdem cancellis inclusi erant. Spatiosum addidit hortum diversis arborum generibus consitum & valido cinctum muro turribus instructo. Sæcul. XIII. A.C. 1280.

Magna hic Papa consilia destinaverat animo. Cogitaverat cum Rege Rudolpho totum Imperium quatuor in regna dividere; Germanicum posteritati hujus Principis tribuere, Viennense in Delphinatu pro dote dare Clementiæ Rudolphi filiæ nuptiis junctæ Carolo Martello Siciliæ Regis nepoti; reliqua duo inter Italos condere, in Lombardia alterum, alterum in Hetruria. Sed Papæ mors hæc proposita subvertit. Pontificatum gessit biennio ac novem mensibus. Post ejus obitum sacra Sedes semestri spatio vacavit. *Papebr. comm.*

§. XLVII.

Sæcul. XIII. A.C. 1280

§. XLVII.

Synodus Pictavienſis.

Plures inter Fratres Minores, quos Papa Nicolaus creavit Epiſcopos, memoratur in Francia Gualterius Brugenſis Pictavorum Antiſtes. Hanc ſedem an. 1271 vacuam reliquerat moriens Hugo Caſtro-Rodulphinus. Collegium duas fecit electiones, quæ per appellationem ad Romanam delatæ curiam diuturnam ibi litem genuere. Tandem electus uterque ſuum jus in manibus Papæ depoſuit: qui hunc epiſcopatum Fratri Gualterio Brugenſi a patria ſua id nomen adepto contulit. Erat Theologiæ Doctor, & tunc Miniſter per Turoniam Provincialis, ex doctrina & virtute ſua clariſſimus. Hanc dignitatem accipere, quantum potuit, recuſavit. Etiam Miniſter Generalis Bonagratius eum Ordini ſuo conſervare ſtuduit. Sed Papa commune Eccleſiæ bonum eorum precibus anteferens Gualterium ſua ſacravit manu, ut ſignificat in epiſtola ad Regem Galliæ pro illo ſcripta an. 1279. Qui Eccleſiæ Pictavienſi ſex & viginti annos præfuit.

Vading. 1279. *n.* 13.

Gall. Chr. to. 3. *p.* 893.

Anno 1280 ſynodum celebravit, in qua quædam ſtatuta edixit notatu digna. Interdicitur, ne ii, qui jurisdictionem habent,

to. II. *conc. p.* 1139. *c.* II. *c.* I.

Sæcul. XIII. A.C. 1280.

bent, in schedulis vacuis sigillum imprimant. Nempe, quia plerique homines profani nesciebant scribere, chirographa non erant in usu, solumque Judicum sigillum actis authoritatem dabat. Quocirca Judices per alium canonem vetantur pactiones Judæorum fœnebres sigillo munire. Prohibetur, ne Decani ruris & Archipresbyteri variis in locis Judices seu Vicarios constituant. Nimirum multiplicati Judices multiplicabant sine fine lites ac vexationes. Mandamus, ait Episcopus, ut Abbates, Abbatissæ, Priores, cæterique cœnobiorum Præsides nobis proxime subjecti, Archipresbyteri, Decani, & Parochi nobis & ordinariis expiationum Præfectis, aut illis pœnitentiæ administris, quod ipsis speciatim designaverimus, sacras confessiones faciant. Hic constrictam cernimus libertatem eligendi arbitros conscientiæ. Diaconi vendicabant sibi facultatem absolvendi pœnitentes in tribunali sacro: id quod hic prorsus interdicitur, & damnatur tanquam alienæ potestatis usurpatio. Ecclesia dicebatur habere jus irrogandi Judæis pœnas pecuniarias. Ad Judicem ecclesiasticum vocabantur suspecti de lepra, ut vel infecti aliqua declararentur, vel se de suspicione purgarent. Bissextum nuncupabatur quoddam jus episcopale.

c. 6.

c. 2.

c. 4.

c. 5.

c. 6.

c. 7.

c. 11.

§. XLVIII.

Sæcul. XIII.
A. C. 1280.

§. XLVIII.

Synodus Colonienſis.

to. 11. conc. p. 1107. p. 1109. E. p. 1114. A. p. 1111. C.

Sifridus Weſterburgius Archiepiſcopus Colonienſis ſuam ſynodum provinc cialem a longo tempore interruptam hic etiam anno habens ibi decreta promul gavit, in quibus hæc ſingularia memora tu digna invenio. Etiamnum credeba tur licere in certis caſibus plura eoden die ſacra facere, præſertim pro mortuis Baptiſmus fiebat immergendo aquis Confirmatio non dabatur cum baptiſ mate, ſed ſeptem aut plures annos nati SS. Evchariſtiam ad ægros portatam co mitantibus decem dierum indulgentia conceditur. Prohibetur, ne fœmina confeſſio in templo ſine teſtibus audia

p. 117. n. 8

tur. Ne arcani Judices ſacrificia ipſ peragant, pro quibus ſtipendia imperа rint pœnitentibus: nec pactiones faciant ut eos alter ad alterum cum ſtipendiis mittant. Omnes Parocho ſuo ſaltem ſe mel quolibet anno ſuas noxas confite buntur; nec ſine permiſſu ejus alii cui quam, etiamſi Religioſus ſit, confiteri poterunt. Conjugia clandeſtina ſtricte interdicuntur: & falſi teſtes in cauſa ma trimonii ſupra ſcalas patibuli exponentur

118. n. 10.

Sontes ad immunitatem eccleſiaſticam profugi aſſervabuntur ſedulo, ut exami nentur

nentur vel daturi pœnas, vel dimittendi pro ratione facinoris. Executores testamentorum rationem reddent coram viris ab Archiepiscopo in quovis archidiaconatu constitutis. Interdicta ecclesiastica accurate observabuntur. Hierosolymitani Equites Hospitalarii S. Joannis non abutentur suis privilegiis. Sæcul. XIII. A. C. 1280.

1120. n. 13.

1122. n. 17. n. 18.

§. XLIX.

Alberti Magni obitus.

Archiepiscopus Sifridus hoc ipso anno interfuit exequiis Alberti Magni hujus celeberrimi Doctoris ex Ordine Prædicatorum. Is postquam episcopatum Ratisbonensem annuente Papa Urbano IV abdicaverat, Coloniam profectus in cellula sua [illegible] Religiosus privatus sua exercitia ordinaria, inter alia lectiones publicas resumpsit. Anno 1274 a Papa Gregorio X ad concilium Lugdunense accitus, ibi Rudolphi Romanorum Regis rationibus consuluit. Cum Coloniam rediisset, quodam die publicæ lectioni suæ vacantem memoria derepente destituit. Quod tanquam instantis mortis suæ signum accipiens, SS. Virginem id plurimos abhinc annos sibi prædixisse asseruit. Ergo discipulis suis valere jussis, omnem curam in sola sui præparatione ad mortem defixit, quotidie pro se ipso officium

Sup. l. 84. §. 64.

Vita to. 1. *oper. & ap. Bzov.* 1280. n. 8. 9.

Sæcul. XIII. A. C. 1280.

vita functorum in loco suæ sepulturæ recitans. Sancte obiit 15 Nov. 1280. Corpus Coloniæ, intestina Ratisbonæ humata sunt. Funeri aderant cum Archiepiscopo Sifrido Canonicorum collegia, multi ex Ordine Nobilium, & ingens populi turba. Papa Gregorius XV Albertum an. 1622 Beatum declaravit.

Ejus scriptorum numerus est tantus, ut horum collectio unum ac viginti volumina in folio conficiat. Primum solos in logicam Aristotelis commentarios continet. Secundum, quintum, ac sextum complectuntur physicam; tertium metaphysicam, quartum doctrinam morum, & politiæ, omnia ad mentem Aristotelis. Dantur ibi quinque volumina commentationum in sacras litteras, unum sermonum; commentarii in existimatum S. Dionysium, & in Magistrum sententiarum; summa Theologiæ; & quædam aliæ dissertationes de pietate ac eruditione. Illis, qui hunc authorem legerunt accuratius, relinquo demonstrandum, quid eum Magni nomine dignum reddiderit. En modica, quæ ibi notavi! In tribus de physica voluminibus identidem citat Aristotelem & Arabes ejus interpretes. Hæret in confutandis physicis antiquis, quos Aristoteles impugnavit, & quorum scripta sunt perdita, opiniones oblitteratæ. Assumit

semper quatuor elementa & totidem qua- Sæcul.XIII.
litates, calorem, frigus, siccitatemque ac A.C.1280.
humiditatem: & sæpe pro principiis ponit propositiones nec ex se ipsis manifestas, nec aliunde probatas. Loquens de cœlo exiguam astronomiæ notitiam ostendit: pro re certa sumit vim siderum influentem in corpora inferiora: & de astrologia judiciaria veluti vera de scientia differit, nec illam vituperat; immo alibi politiæ jungit. Dum de meteoris meminit, exilem suam geographiæ cognitionem prodit: & alibi Byzantium haud ægrius quam Tarentum in Italia collocat. De fossilibus mentionem faciens, gemmis vires magneticis similes attribuit, experimentis, quæ non probat, innixus: & postea illarum virium causas indagat. Etymologias sæpe absurdas tradit, explicare cupiens vocabula linguæ græcæ, quam ignorat: id quod ei commune est cum plerisque illius ætatis Doctoribus.

to.2.l.2. de cœlo tract.3. c.5.
to.4.p.347.
Ibid. 4. p. 218. B.

§. L.

Seditio Viterbiensium.

Sedes Apostolica sex pæne mensibus vacabat ob discordiam Cardinalium Viterbii præsentium. Rex Siciliæ Carolus eodem se contulit, utprimum de Nicolai III morte nuncium accepit pergra-

Ricord. Malesp.c.207. Raym.1281. n. 1. 2.

Sæcul. XIII. A.C. 1280.

tum sibi: quippe hunc Papam semper contrarium sibi expertus volebat facere, ut faventior ipsi eligeretur. Cardinales abibant duas in factiones: Ursinorum ultimi Papæ cognatorum altera, altera Regis Caroli erat sub duce Richardo Annibaldo, cujus familia Romæ plurimum poterat. Richardus Viterbii præfecturam Urso de Ursinis Papæ Nicolai nepoti ademerat. Idcirco duo hujus prosapiæ Cardinales Matthæus Ruber & Jordanus electionem Papæ impediebant, donec Urso dignitas sua esset reddita. At Richardus a Rege Carolo suffultus curavit Viterbii populum ad tumultum concitari: pulsatur æs campanum; capiuntur arma; curritur ad Episcopi palatium, quo Cardinales electionis causa convenerant. Viterbienses inter clamores magnos irruunt, duos Ursinos Cardinales Diaconos, Matthæum de S. Maria in Porticu, & Jordanum de S. Eustachio per vim abstrahunt, injuriis affectos cuidam ejusdem palatii cubiculo includunt, hujus fenestras ac fores obstruunt, Cardinales reliquos huic violentiæ obsistentes duriter repellunt. Jordano postea certis conditionibus dimisso, Matthæum diutissime detentum per aliquot dies pane tantum & aqua aluere.

Platina in Nicol.

§. LI.

Sæcul. XIII.
A C. 1281.

§. LI.

Martinus IV Papa.

Cæteri Cardinales tandem die Cathedræ S. Petri 22 Febr. 1281 Papam coelegerunt Simonem Cardinalem Presbyterum de S. Cæcilia. Erat Gallus Monpincæi in agro Brienſi natus. Sed diu Turonibus habitaverat, cum eſſet in Eccleſia S. Martini Canonicus & ſacri Præfectus ærarii. Quamobrem Turonenſis eſſe videbatur Italis. Cardinalis a Papa Urbano IV pariter Gallo menſe Decembri an. 1261 creatus, bis, ut vidimus, in Francia egerat Legatum, primo Urbani IV, deinde Gregorii X. Suffragiis ita reſtitit, ut pallium ejus lacerarent pontificium obtrudentes. Denique cedens nomen Martini ſumpſit in honorem Sancti, cui Turonibus ſervierat. Etſi vero ſecundus hoc nomine Papa fuerit, Martinus IV dicitur confuſis probabiliter duobus Marinis cum Martinis. Cum Viterbium ob vim Cardinalibus illatam interdicto affectum eſſet, Urbem Veterem petiit, nondum adeundam ſibi Romam iudicans Annibaldorum Urſinorumque factionibus nimium turbatam.

Jordan. ap. Papebr. coetan.

Rayn. n. 8.

Rayn. n. 6.

Sæcul. XIII. A.C. 1281.

§. LII.

Papa Senator Romæ.

Rayn. n. 14. 15.

Sed duos illuc Cardinales misit, Latinum Episcopum Ostiensem, & Godefridum Diaconum tit. S. Georgii ad Velum Aureum, qui ad restituendam Romæ pacem nihil videbant utilius, quam curare, ut ejus regimen Papæ ipsi sub Senatoris titulo deferretur. Igitur Papa retexuit Nicolai antecessoris sui sanctionem, qua prohibebat, nequis dignitate præditus Romæ Senator fieret. Tum populus duos cives creavit Senatores, ut Papam hoc ad munus eligerent: id quod egerunt per litteras publicas his conceptas verbis.

Anno 1281 die lunæ 10 Martii, cum populus Romanus per sonitum æris campani ac præconis vocem, ut mos fert, ante palatium Capitolii congregatus esset, nobiles Domini Petrus de Comitibus, ac Gentilis de Ursinis Senatores electoresque a populo declarati Sanctissimo Patri nostro Martino IV, cujus sapientiam probitatemque spectatam, & charitatem in cives Romanos bono urbis statui provisuram sperabant, non ut Papæ sed ut viro nobili, Senatus ac territorii Romani præfecturam, quamdiu viveret, commiserunt. Accepit plenam potesta-

potestatem exercendi hoc regimen per se aut per alium, & instituendi Senatorem unum vel plures ad tempus & cum stipendio, quantum sibi placuerit. Poterit etiam statuere de proventibus urbi populoque Romano propriis, eorumque partem Senatori aliisque urbis ministris pro arbitrio suo tribuere. Poterit rebelles aut inobsequentes pœnis ac modis, quos idoneos censuerit, coërcere. Hæc, quæ supra diximus, in nulla re vel diminuent, vel augebunt jus populi aut Ecclesiæ Romanæ ad eligendum Senatorem post Papæ Martini obitum: sed utraque pars suum jus servabit integrum. Deinde duo electores has litteras publice recitarunt populo, qui acceptas confirmavit. Sæcul. XIII. A.C. 1281.

Cum Summi Pontifices abhinc seculis minimum duobus pro temporalibus Romæ Dominis sese gesserint, miror Martinum IV huic electioni se submisisse. Nec enim legi fuisse unquam factum, ut Princeps summo jure imperans a subditis simplicem magistratum in sua urbe primaria susciperet. Cæterum assertam hoc loco Papæ nobilitatem negat Ricordanus Malespinus scriptor illius temporis: quo teste obscuris ortus parentibus, magnanimus tamen, & a suis suorumque commodis spectandis alienus fuit; germanumque suum sibi de corona pontificia c. 207.

Sæcul XIII. A. C. 1281.

tificia coram gratulantem mox in Franciam cum munusculis remisit, bona, quibus frueretur, Ecclesiæ, non sua esse dicens. Ricordanus hoc anno 1281 suam finit historiam. Papa Martinus postea Senatoris Romani officium Carolo Siciliæ Regi contulit. Interim se consecrari coronarique curavit Urbe Veteri 23 Martii quarta jejunii verni dominica. Sedit annos quatuor.

Launoi Magd. p. 79. 80. Sup. Lib. 85. §. 54.

Paulo post, quam hunc ad gradum promotus fuerat, Ecclesiæ Senonensi S. Magdalenæ costam donavit, quam retinuerat, cum reliquiarum ejus translationi anno 1267 adesset: & in diplomate declarat, Sanctæ corpus esse Veselii.

§. LIII.

Creatio Cardinalium.

Jordan. ap. Papebr. conat.

EOdem anno die sabbati sancti 12 Aprilis novem creavit Cardinales, nimirum tres Episcopos Gerardum Biancum Sabinensem, Hieronymum Asculensem Prænestinum, ac Bernardum Languisselium Portuensem natione Gallum Archiepiscopum Arelatensem. Reliquorum sex Cardinalium unus Diaconus, quinque Presbyteri fuere, scilicet Hugo Niger Anglus, celeber Medicus, qui accepit titulum S. Laurentii in Lucina; Gervasius Archidiaconus Parisiensis, qui titu-

titulum S. Martini obtinuit; Godefridus Barius Burgundus Decanus Eccleſiæ Pariſinæ, cujus Canonicus jam anno 1270 erat, cum eum Robertus Sorbonius hæredem ſuum inſtituit: ſed poſtquam pius hic Doctor an. 1274 vitam poſuerat, Godefridus jam Decanus domui Sorbonicæ totam ceſſit hæreditatem. Papa Martinus Godefrido Bario titulum S. Suſannæ dedit. Quem vero ipſe, cum Cardinalis eſſet, habuit, S. Cæciliæ titulum tribuit Joanni Choleto Canonico Bellovacenſi, magnæ pietatis viro, conditori Pariſienſis collegii, quod ab eo nomen traxit. Quintus Cardinalis Presbyter fuit Contius Gluſianus de Caſata Mediolanenſis Archidiaconus, deinde ſacri palatii Romani Auditor. Titulum S. Marcellini & S. Petri nactus eſt. Cardinalis Diaconus erat Benedictus Cajetanus Anagnienſis Pontificii Conſilii Advocatus, & ſacræ Sedis Archigrammateus ſeu Protonotarius; ut vocant. Conſecutus eſt titulum S. Nicolai in carcere: ac poſtea evaſit Papa ſub nomine Bonifacii VIII.

Sæcul. XIII. A. C. 1281.

Dubois hiſt. Part. 2. p. 416. 417. 506

Id. p. 575.

§. LIV.

Palæologus a Papa proſcriptus.

Imperator Michaël Palæologus Burſiæ in Bithynia agebat, cum Martinum eſſe Papam audiens, Metropolitas Leonem Hera-

Sæcul. XIII. A.C 1281.

Heracleenſem ac Theophanem Nicænum ad illum miſit. Sed non ita excepti ſunt, ut ſperaverant. Papa enim & Cardinales ſciebant, quid apud Græcos fieret, ſentiebantque (quod verum erat) reconciliationem eſſe meram fraudem, ac Imperatorem, Patriarcham, & quosdam eis addictos ſi demerent, omnes damnare pacem, præſertim ob inſolitas violentias, quas Imperator ad eam firmandam adhibuiſſet. Itaque Legatis Græcis contemptim habitis non niſi ſero ac ægerrime ſui copiam fecit Papa, & Palæologum proſcripſit tanquam deceptorem, qui non egiſſet candide, ſed vi uſus eſſet.

Pach. l. 6. c. 30.

Rayn. n. 25.

Bullar. Mart. IV. conſt. 1.

Anathema pronunciatum fuit Urbe Veteri in platea templi primarii die dedicatæ S. Petri baſilicæ Romanæ 18 Novembris 1281; & his erat conceptum verbis: Denunciamus ab Eccleſiæ corpore ſejunctum Michaëlem Palæologum, qui Græcorum Imperator dicitur, tanquam fautorem antiqui eorum ſchismatis ac hæreſeos: & ſtricte prohibemus, nequis Regum, Principumve, aut Optimatum, nequis alius, cujuscunque ſit ſtatus, nequa civitas vel congregatio cum illo, quamdiu proſcriptus manſerit, ullam ſocietatem aut fœdus ineat, vel in rebus, ob quas execratione devinctus eſt, opem illi, aut conſilium afferat: alioqui in anathema ipſo facto incidet, ac

inter-

interdictum, aliasque subibit pœnas, quas sumendas duxerimus. Sæcul. XIII. A.C. 1281.

Regis Caroli solicitatio fecit, ut hanc Papa sententiam contra Palæologum ferret, cujus Legatos remisit consuetis honoribus neutiquam affectos. Metropolita Heracleensis in hoc itinere vitæ cursum confecit: & Nicænus redux legationis eventum Imperatori exposuit tam graviter stomachanti, ut, cum Diaconus in sacro Papam de more nominaturus esset, ipse præsens id prohiberet, dicens, egregium se fructum cepisse ex pace cum Latinis juncta, quia post bellum eorum causa propinquis suis illatum habendæ gratiæ loco etiam proscriptus fuerit. Tum suam cum Latinis pactionem rescindere volebat: feciſſetque, nisi consideraſſet, se hanc ob rem tulisse multa, nec nisi difficulter eam promovisse; atque si datam violans fidem illico pacem rumperet, venturum forsitan tempus eam quærendi, nec impetrandi modum amplius superfore. Cogitabat præterea Ecclesiæ faciem mutatum iri, si Josephus patriarchalem iterum sedem conscenderet: nihil esse, quod ab isto pacificæ indolis Præsule sibi metuat: sed non defuturos homines, qui eum ad motus adigant. Hanc Imperatoris suspicionem confirmavit illud, quod nuperrime acciderat. *Rayn. n. 26. Pach. c. 31.*

Nam

Sæcul. XIII. A.C. 1281.

c. 31.

Nam Patriarcha Josephus sibi mortem imminere ratus testamentum condidit, in quo Imperatorem non nominare, eique non precari bene non poterat. Moris autem erat, ut Imperator diceretur sanctus ob sacram inunctionem: & hunc Josephus titulum Palæologo in testamento suo haud dederat, quod tamen ad eum misit. Imperator incensus in Patriarchæ Vecco, Præfecto Constantinopolis, & Patriarchæ Antiocheno scripsit, ut ex Josepho quærerent causam rei; an ipsum de dignitate imperatoria dejicere vellet, & sanctitatis titulo indignum judicaret. Josephus culpa in monachos, qui circa ipsum essent, conjecta, aliud testamenti sui apographum exhibuit alteri simillimum, nisi quod sanctitatis nomen contineret. Igitur se prima ita scripsisse asseruit; sed iis, qui ipsum stiparent, hinc offensionem accipientibus, se aliud feciſſe apographum; idque in manus Imperatoris veniſſe: adeo hic bonus Præsul cum omnibus pacem colebat. Quapropter Imperator illis, qui eum obsidebant, diffidens nolebat roborare factam sibi exprobrationem, quod sua cum Latinis reconciliatio nec seria nec vera esset. Ergo res, ut tunc erant, reliquit, ad posteras se conformaturus.

§. LV.

Sæcul XIII.
A. C. 1281.

§. LV.

Joannis Procedani conjuratio.

Interim inierat societatem conspirationis contra Carolum Siculorum Regem conflatæ. Hic Princeps per regiminis sui duritiam ferociamque Gallorum novis subditis odiosum se reddiderat, ita, ut multi viri spectabiles Apuliam Siciliamque relinquerent. In horum numero erat Joannes Procedæ seu Prochydæ parvæ prope Neapolim insulæ Dominus: qui an. 1279 occulte Constantinopolim profectus Imperatori Michaëli significavit, eum in magno versari periculo, quia Rex Carolus classem validam armasset rogante Philippo genero suo Constantinopolis Imperatore sic dicto, quem illic instituere, terramque dein sacram petere cogitaret, pro filio suo Carolo Salerni Principe regnum Hierosolymitanum occupaturus, cujus jura ei comparasset. Quocirca Joannes Procedanus Imperatori Michaëli exposuit potentiam Regis Caroli, cui Franciæ Rex nepos suus ac Veneti auxilium ferrent, & Papa pecunias mitteret. Adjunxit: Si meum sequi consilium vis, hanc molitionem subvertere potes. Siciliam in Carolum concitabo ope Procerum regionis Regisque Arragonum ad hoc regnum sibi jus asserentis

Ric. Malesp. c. 206.

Sæcul. XIII. A.C. 1281.

rentis ob conjugem ſuam Conſtantiam Manfredi filiam ac hæredem.

Imperator Michaël cognitas habens vires Regis Caroli, & ſuppetias contra eum deſperans, audito hoc conſilio Joanni Procedano epiſtolas, quales volebat, tradidit, ſuosque cum eo Legatos miſit ad quosdam Siciliæ Proceres. Hi Joanni præbebant litteras ad Regem Arragoniæ, quibus orabant, ut ipſos e ſervitute eximeret, ſeque illum agnituros Dominum promittebant. Tum Joannes perſonatus ſub ſpecie Fratris Minoris in aulam Romanam venit; Papæque Nicolao ſuum cum Palæologo pactum aperuit, cujus nomine illi etiam pecuniam dediſſe dicitur. Papa Regi Carolo aliunde infenſus, Joanni porrexit litteras ad Regem Arragoniæ, per quas ei Siciliam ſpondebat, ſi hanc ille ſibi ſubjiceret. Ergo Joannes an. 1280 in Cataloniam delatus Petrum Arragonum Regem adiit, qui lectis Papæ, Baronum Siciliæ, ac Palæologi litteris molimen clam ſuſcepit. Sed Papæ Nicolai mors, & Martini IV ſucceſſio illum ad mutandum conſilium prope adegerunt, ita ut vehementer fluctuaret animo: cum Joannes Procedanus anno 1281 cum Palæologi Legatis reverſus in Cataloniam, illi ad armandam claſſem tricies mille uncias auri, novas-

Sup. lib. 87. §. 16.

Ricord. c. 208.

novasque Baronum Siciliæ ſponſiones attulit. Sæcul. XIII. A. C. 1281.

Tandem Rex Arragoniæ Joanni urgenti ceſſit, bellicam expeditionem jurans. Præparavit navales copias ſuas, & rumorem ſparſit, ſe in Saracenos iturum. Rex Franciæ Philippus, qui primis nuptiis ejus ſororem ſibi junxerat, per nuncium ex eo quæſivit, quam Saracenorum regionem vellet invadere; auxiliaremque illi militem ac pecuniam obtulit. At Petrus detegere ſuum nolebat propoſitum, nec omittebat quadragies mille libras Turonicas ab eo poſcere. Miſit has illico Philippus: diffidens tamen illi, Regem Carolum ſuum patruum monuit, ut ſibi caveret. Qui mox ad Papam Martinum ſe recepit, & comperta retulit. Papa interrogari Regem Arragonum, quam Saracenorum regionem aggredi cogitaret, per ſuum nuncium Jacobum Ordinis Prædicatorum juſſit, affirmans Eccleſiam tale molimen debere noſſe, & adjuvare cupere: addiditque expreſſam inhibitionem, ne ille in Principem Chriſtianum moveret. Petrus magnas Papæ gratias pro ſuppetiis oblatis habens, ad nuncium, Non poſſum, ajebat, modo dicere, quo tendam: atque ſi mea manus manui alteri hoc indicaret, eam abſcinderem. Quæ verba ad Regem

Sæcul. XIII. A. C. 1281.

Regem Carolum & Papa Martinum delata utrumque graviſſime offenderunt.

Rex Carolus interea ter mille armatos ad Caninam Epiri urbem, quæ ſua erat, exſcendere voluit, unde Bellegardiam ejusdem provinciæ locum obſeſſum ibant duce nobili Gallo, qui * Rufus Solliacenſis vocabatur. Imperator Michaël Andronicum Tarchanioten domus ſuæ Præfectum eo ſubſidium juſſit ducere, ſuisque copiis cœli favorem impetrandi cauſa quandam ceremoniam inperavit, quæ hunc in modum fiebat. Patriarcha, Epiſcopi, Clerusque univerſus noctem unam precando tranſigebant: mane Patriarcha ac ſex præcipuis ex Epiſcopis amicti ornamentis ſuis ſacrabant oleum: iſto tingebant chartarum faſces: quorum copia ſatis magna ad exercitum mittebatur diſtribuenda inter milites, ita, ut ſuper ſe quisque talis papyri fruſtum geſtarent in hoſtem euntes. Loco auxilium profuit: & Imperator Michaël grandem propterea Conſtantinopoli triumphum egit.

Ducange hiſt. C. P. p. 198.

* Rouſſeau

Gregor. l. 5. c. 6.

Boivin. note 1. p. 753.

Pachym. l. 6. c. 32.

c. 33.

§. LVI.

Concilium Lamethanum.

Hoc anno 1281 Joannes Pecamus Archiepiſcopus Cantuarienſis Lamethæ ad Tameſim paulo ſupra Londinum cele-

to. II. conc. p. 1056.

celebravit concilium, in quo renovabat decreta postremi concilii Lugdunensis parum observata in Anglia, sanctiones Legati Ottoboni anno 1268 in concilio Londinensi factas, & constitutiones concilii Lamethani per Archiepiscopum Bonifacium habiti: quibus Joannes Pecamus addidit, quæ necessaria reputabat. Præscriptiones suas orditur a doctrina Sacramentorum, jubetque tunc, cum Sacerdos cœlestem extollit hostiam, æs campanum pulsari, ut ii, qui quotidie sacro interesse nequeunt, in agris vel domibus suis genua submittant, noxarum veniam pluribus ab Episcopis concessam adepturi. Sacerdotes, dum sacram communionem præbent, doceant in calice vinum tantummodo porrectum iri ad glutiendum facilius Christi corpus. Nam minoribus in templis soli sacrificanti pretiosum sanguinem sumere licet. Igitur communio sub utraque specie nondum plane inusitata erat. Nemo catholicorum credat unicum sacrum pro mille hominibus religiose confectum per intentionem eis æque prodesse ac mille sacrificia peracta pari cum pietate. Hic baptismi forma proponitur sermone Anglico Gallicoque, quia utroque utebantur Angli: ac præcipitur, ut in dubio baptisma sub conditione fiat. Ad sacram communionem admittatur nemo,

Sæcul. XIII. A. C. 1281.

Sup.

c. 1.

c. 2.

c. 3.

c. 4.

Sæcul. XIII. A. C. 1281.

qui ſacro chriſmate confirmatus non fuerit.

§. 5. Non conferantur ſimul quinque Ordines, ſcilicet minores quatuor cum majore. Confecrandi lingua vernacula edoceantur de facultate ac functionibus Ordinum.

§. 7. Privilegiis affecti non audiant confeſſiones ſine permiſſu Epiſcopi; ſaltem niſi eos ſuum privilegium

§. 8. jurisdictione illius aperte eximat. In atrocia & peſſimi exempli crimina poena ſolennis ſecundum canones ſtatua-

§. 9. tur. Obſervetur antiqua ſanctio, ut in quolibet decanatu detur Sacerdos quidam deſtinatus ad operam dandam confitentibus Parochis, Vicariis, aliisque Presbyteris ac Eccleſiæ miniſtris, qui tamen non impediantur, quo minus adeant alios communes adminiſtros poe-

§. 10. nitentiæ. Quivis Parochus quotannis quater populo lingua patria exponat quatuordecim doctrinæ Chriſtianæ capita, ſeu articulos fidei, decem præcepta decalogi, duo Evangelii præcepta de charitate, ſeptem opera miſericordiæ, ſeptem peccata capitalia, ſeptem virtutes præcipuas ac totidem Sacramenta. Hæc fere ſunt, quæ noſter catechismus complectitur.

§. 13. Sunt ibi quædam præſcripta contra fraudes odioſas, qualis eſt, ſiquis per falſam procurationem fingit a ſe defendi poſſe-

possessorem beneficii absentem, facitque, ut is hoc insçius amittat. Sacræ Deo Virgines ne apud parentes quidem suos plus triduo relaxandi animi causa, nec diutius sex diebus ob negotium extra monasterium commorentur. Declarantur professæ suum Ordinem, postquam anno amplius in cœnobio sponte manserint. Idem de monachis cæterisque Religiosis dicitur. Damnatur denuo plurium beneficiorum possessio, præsertim sine gratia legis facta; error in Anglia communissimus. Hæ constitutiones dabantur die Veneris 10 Octobris an. 1281, quæ dies concilii postrema fuit.

Sæcul.XIII. A.C.1281.

c. 18.

c. 19.

c. 25.

Modico post tempore Archiepiscopus ad Regem Eduardum scripsit epistolam, cujus hæc erat summa. Deus nos jubet honorem habere Regibus. At cum oporteat obedire Deo magis quam hominibus, nulla sanctio humana nos potest adstringere ad violendas leges, quas authoritas divina statuit. Est autem in Anglia longo a tempore Reges & Proceres inter ac Episcopos Clerumque tristis discordia propter oppressionem, quam Ecclesia patitur. Quare Majestati tuæ supplicamus, ut illam tollat denique: id quod facere nequit nisi se submittendo tribus legum generibus, in quibus consistit suprema authoritas, scilicet decretis Summorum Pontificum, præscriptis Conciliorum,

p. 1171.

Sæcul. XIII. A.C. 1281.

ciliorum, ac decisionibus Patrum: his enim tribus e fontibus ducti sunt canones. Satis apparet Archiepiscopum ibi Gratiani collectionem intelligere, & quod consequitur, falsas decretales comprehendere decretis Summorum Pontificum, quorum authoritatem primo in loco ponit.

Pergit: Deus decretis Summorum Pontificum authoritatem dedit dicendo ad Petrum: *Quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis*; ac per os Moysis: *Qui superbierit nolens obedire Sacerdotis imperio, morietur.* Hac obedientia non eximitur Rex: quia de eo dicitur: *Postquam sederit in solio regni sui, describet sibi deuteronomium legis hujus in volumine, accipiens exemplar a Sacerdotibus Leviticæ tribus, & habebit secum, legetque illud omnibus diebus vitæ suæ, ut discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba & cæremonias ejus, quæ in lege præcepta sunt.* Ergo Rex ipse supremo Pontifici obedientiam debet. Erudito lectori relinquo judicium de robore harum probationum, quod attinet ad temporalia. Litteræ continuantur: Inimicus Ecclesiæ dicet fortan Papæ non esse, ut Principi profanarum legum horumve canonum jugum imponat. Sed nos contrarium tuemur cum Ecclesia universa Sanctisque omnibus

Matth. 16. 19

Deut. 17. 12.

v. 18.

v. 19.

bus & doctis in orbe viris. Tum author priorem Deuteronomii locum repetit, quasi hoc, quod hic dicitur de Judice Israëlis, non nisi Papæ applicari posset. Posthæc adducit authoritatem Imperatoris Constantini, nempe probabiliter legem ei adscriptam, cujus alibi mentionem feci: affert exemplum veterum Angliæ Regum, & causam S. Thomæ Cantuariensis: finitque adhortando Regem ad conservandas Ecclesiæ immunitates, precandoque Deum, ut illi mala suggerentes consilia temporalibus pœnis afficiat, ut salvæ sint eorum animæ. Dabat 2 Nov. 1281.

Sæcul. XIII. A C. 1281.

c. 17. v. 12.

Sup. lib. 46. § 8.

Sup. §. 9.

§. LVII.

Concilium Salisburgense.

Eodem anno Fridericus Archiepiscopus Salisburgensis ac Sedis apostolicæ Legatus concilium provinciale habuit cum septem Suffraganeis suis, nimirum Episcopis Frisingensi, Ratisbonensi, Passaviensi, Brixinensi, Chiemensi, Secoviensi, & Lavantino: fecitque decretum septendecim puncta continens, quorum pleraque ad varios Regularium errores coërcendos spectabant. Multi Antistites bona cœnobiorum vendebant, vel ad longum tempus elocabant sine permissu Episcopi, & absque consensu congrega-

to. 11. Conc. p. 1151.

c. 1.

Sæcul XIII. A. C. 1281.

tionis; nec proventuum rationem reddebant. Monachi non observabant jejunia per regulam S. Benedicti præcepta: privatos rerum dominos agebant, seu proprietarios, ut vocant: nec gestabant vestem suam. Multi huc illuc vagabantur; & Præsules nolebant eos recipere. Non celebrabant conventus tertio quoque anno secundum sanctionem Papæ Gregorii IX. Quædam Virgines Deo sacræ in privatis cubiculis suis capiebant cibum: & Abbatissæ non comedebant in cœnaculo, nec in dormitorio cubabant. Præsules, seu præfecti cœnobiis quarundam diœcesium, præsertim Passavienſis, non comparebant hoc in concilio. Quapropter Archiepiscopus eos a functionibus muneris ad tempus abstinere jussurus erat. Sed rogantibus Suffraganeis ac de consilio collegii sui executionem sententiæ suæ omisit.

c. 2.
c. 3.
c. 4.
c. 5.
c. 6.
c. 7.
c. 9.

Chr. Salisb. an. 1281.

§. LVIII.

Henricus Bremius Archiepiscopus Gnesnensis.

Metropolitana sedes Gnesnensis in Polonia vacabat etiamnum a morte Fratris Martini Poloni. Legatus Philippus Firmiensis ob commissum sibi a Nicolao III negotium Vostliberium Canonicum, quem Collegæ sui Archiepiscopum coopta-

Sup. Bulla to. 2. Vading. regest. p. 153. Id an. 1281. n. 7.

cooptaverant, ad Papam vocavit, electionis formam virique merita examinandi causa. Sed Vostliberius suum jus in manibus Legati depositi, probabiliter propter oppositionem Ducis Lesconis Nigri. Tum Papa Martinus ad celsam hanc sedem evexit quendam Fratrem Minorem nomine Henricum Bremium genere, doctrina, & virtute conspicuum, quem credebat parem huic Ecclesiæ non solum in spiritualibus bene gubernandæ, verum etiam in temporalibus fortiter tuendæ contra direptiones, quibus esset exposita. Id apparet ex diplomate, quod dabat 23 Dec. 1281. Sæcul. XIII. A.C. 1281.

§. LIX.

Concilium Parisiense.

Eodem mense Decembri Franciæ Præsules Parisios congregati post longam deliberationem cunctis e scholis omnes omnium facultatum Doctores primaque donatos laurea, & Academicos universos evocari præconis voce jusserunt rogarique, ut venirent auditum ea, quæ sibi proponerentur. Convenere igitur in aulam Episcopi Parisini die sexta mensis S. Nicolao sacra, quæ erat sabbatum: id quod indicat hunc annum 1281. Illic aderant Archiepiscopi quatuor, Episcopi viginti, Doctores omnes, Academici *Duboulai to. 3. p. 465.*

Sæcul. XIII. A.C. 1281.

mici magno numero, ac præcipui cujusque Ordinis Regulares. Bituricensis Archiepiscopus Simon Bellolocensis erexit se, ac de charitate sermonem habuit, in quo querebatur eam corrumpi per Fratres Majores Minoresque, qui ductum gregis Episcopis commissum inique sibi arrogarent. Per hos Fratres Majores intelligo Dominicanos, qui sic nominari poterant opponique Franciscanis. Archiepiscopus membra Universitatis alloquens ita pergebat: Curavimus a Rege ipso aliisque Dominis orari monachos, ut cessarent nostras functiones agere. Non tamen omisere; sed in cunctis diocesibus de rebus divinis verba facere, & confitentibus aures dare nostris ingratiis pergunt, hæc sibi per Paparum privilegia esse licita causantes. Quare ad vos convertimur, scripto habentes a cunctis regni Episcopis potestatem vobis hanc Fratrum insolentiam conquerendi. Vos enim eritis, quod nos sumus: nec opinor esse inter nos hodie Præsulem, quin ex hac Universitate eductus fuerit. Hos Fratres rogavimus etiam, ut privilegia sua clarius explicanda sacram ad Sedem mitterent: at recusarunt. Proinde ut videatis, quid contineant, vobis recitanda curabimus.

c. Omnis. utr. de pœn. & rem.

Tum lecta sunt Religiosorum Mendicantium privilegia, & quarti concilii Late-

ra-

teranensis de confessione annua decretum, cui contraria esse hæc privilegia dicebantur. Exinde Guilielmus Matiscensis Episcopus Ambianensis surrexit, ac per authoritatem Juris probabat, hæc privilegia nihil derogasse decreto Concilii, nec licere Fratribus pœnitentiam administrare sine singulari Episcoporum Parochorumque permissu: finiitque instar Archiepiscopi postulando, ut Universitas ab ipsis staret. Fratres tunc quidem nihil movebant contra. Sæcul. XIII. A.C. 1281.

Sed postera die dominica 7 Dec. quidam ex Ordine Minorum apud Fratres Prædicatores orationem dixit, cujus post finem hac de re loquens, Si vellemus, ajebat, possemus privilegiis nostris liberius uti. Cum ea obtineremus, Episcopus Ambianensis erat præsens, ac pro viribus se opponebat: immo cuncti Præsules in Romanam curiam miserunt, qui rem subverterent: sed operam ludebant. Cum enim Papæ fratres nostri exposuissent, quomodo uterentur suis privilegiis, se contentum esse respondit. Modo Præsules volunt, ut insuper privilegia nostra remittamus ad Romanam curiam quasi ea denuo impetraturi: quod ageremus stolide, quia Papæ illa retexendi occasionem præberemus.

Proxima die lunæ octava mensis, qua Fratres Minores Conceptionem SS. Vir-

Sæcul. XIII. A. C. 1281.

SS. Virginis celebrabant, quidam ex Ordine Prædicatorum apud eos orationem habuit, ac eadem ratione concluſit. In vigilia S. Thomæ vigeſimo ejusdem menſis Præſules iterum per ſcholas edici curarunt, ut omnes ſequente die dominica apud Ciſtercienſes hora ſermonis compararent. Quidam Theologiæ Doctor e ſuggeſtu dixit contra illos, qui Præſulibus obſequi renuerent. Poſthæc Epiſcopus Ambianenſis verba fecit contra Fratres Mendicantes tanquam ſimulatores pietatis, duplices animo, & injuſtos; addiditque: Ajebant me coram adfuiſſe, cum privilegia obtinerent ſua. Verum eſt: ac re comperta Papam adii: reclamavi, oravique, ut ea retractaret. Sed altero die Papa difficilia ad negotia in remotam me regionem miſit, ita, ut oppoſitio mea tunc nihil efficeret. Deinde procuratores noſtros ad Romanam curiam eodem fine miſimus. Fratres perhibent eos nihil promoviſſe. Sed falſum eſt: procuratores noſtri retulerunt ad nos epiſtolas præcipuorum hujus curiæ, teſtantium Papam promiſiſſe, hæc privilegia vel revocatum prorſus, vel clarius explicatum iri: ſperamusque nos hac de re diploma brevi eſſe accepturos. Frater Ægidius Romanus ex Ordine S. Auguſtini pro maximo Doctore Pariſienſi habitus per oratio-

orationem postea affirmavit causam Episcoporum multo meliorem esse. Sæcul. XIII. A C. 1282.

Invenimus reapse Papæ Martini litteras initio anni sequentis datas, per quas confirmat Fratribus Minoribus potestatem concionandi, audiendique confessiones sacras; sed hanc subjungit clausulam notatu dignam: Volumus, ut ii, qui confitebuntur his Fratribus, quotannis saltem semel suis confiteri Parochis teneantur secundum sanctionem Concilii; & ut Fratres ad hoc eos solicite ac efficaciter exhortentur. Dabat 10 Jan. 1282. *to. 11. conc. p. 1144.*

§. LX.

Decimæ subtractæ.

Postquam Rex Siciliæ Carolus Martino IV indicaverat se crucem induisse ad ferendas terræ sacræ suppetias, Papa expeditionem promoturus illi decimas omnium proventuum ecclesiasticorum Sardiniæ ac Hungariæ, si Rex Ladislaus consentiret, ad sexennium concessit ea lege, ut intra tempus, quod sacra Sedes præstitueret, vel Rex Carolus ipse, vel filius ejus natu major Carolus Salerni Princeps cum idoneo militum numero Palæstinam peteret. Volumus autem, addebat Papa, illum, cui decimæ delatæ fuerint, per sufficientes cautiones *Rayn. 1282. n. 5.*

Sæcul. XIII. A. C. 1282.

nes Eccleſiæ dandas curare, ut, ſi propter obitum aliudve impedimentum exequi votum nequeat, decima ad Eccleſiam Romanam redeat in Palæſtinæ bonum convertenda. Cæterum nos aut curiam noſtram obligare nolumus, ſi forte decimas ob caſum aliquem non accipiatis: & reſervamus nobis facultatem ſtatuendi de illis aliud, ſi hoc eſſe opus viderimus, antequam vobis tradantur. Hoc diploma datum eſt 18 Martii an. 1282.

to. II. conc. p. 957.

Sup. Lib. 86. §. 50.

Hæ decimæ ad ſexennium Lugduni, an. 1274, cum ibi ſecundum ageretur concilium, decretæ fuerant, non in ſeſſionibus publicis, ſed in colloquiis privatis, quæ Papa Gregorius X cum Archiepiſcopis habuerat. Et vero magnæ difficultates occurrebant in colligenda hac decima. Archiepiſcopus Magdeburgenſis provinciale concilium celebravit, in quo prohibuit, ne illa ſolveretur. Conradus Epiſcopus Osnabrugenſis, & quidam alii eam in ſuos uſus derivarunt. Alii ut Siffridus Archiepiſcopus Colonienſis ejus partem ſubduxere. Quidam Principes, velut Rex Norvegiæ, vetuerunt, ne pecunia extra terras ſuas aveheretur. Denique ſumma illa, quæ percepta erat, brevi alium in uſum, quam in emolumentum terræ ſacræ impenſa fuit.

§. LXI.

Sæcul XIII.
A. C. 1282.

§. LXI.

Veſperæ Siculæ.

Nam exeunte Martio erupit conſpiratio Siciliæ in Regem Carolum ſecundum conſilia Joannis Procedani. Cuncti Proceres ducesque conjurationis Panormum venerant, ibi Paſcha celebraturi hoc anno 1282 incidens in vigeſimum nonum Martii. Die lunæ trigeſimo menſis Panormi cives, viri ac fœminæ, Montem Regalem ter mille paſſibus ab urbe diſtantem alii pedibus, equis alii petebant, ut hilariorum, quæ illic agebantur, participes fierent. Galli ac regius urbis Præfectus oblectationis cauſa, ut alii, eundem adibant locum. Unde contigit, ut quidam Gallus in fœminam manus injiceret, ei vim illaturus. Exclamanti ſuccurrit populus in Gallos jam concitatus a domeſticis Siculorum Procerum. Hinc naſcitur pugna ingens: Siculi ad arma volant vociferantes: Pereant Galli! regius Judex captus occiditur: quotquot in urbe ſunt Galli necantur in domibus ac templis ſine miſericordia: immo prægnantium mulierum uterus perfoditur ut earum fructus intereat. Poſt hanc ſtragem Proceres relicta Panormo ſimiles in ſuis quisque terris edebant, ita, ut per totam Siciliam mactа-

Jacch. Male ſp. c. 209.

Jordan. vita Mart.

Sæcul. XIII. A.C. 1282.

mactarentur Galli. Hanc internecionem vocant Veſperas Siculas: & quidam authores perhibent æris campani pulſum ad veſperas deſtinatum pro ſigno fuiſſe.

Maleſp. c. 210.

Rex Carolus accepto cladis nuncio Papam Martinum & Cardinales adiit, opemque petiit ac conſilium. Monebant, ut mox conaretur Siciliam ſeu clementia ſeu per vim recuperare, ei omne genus auxilii ſacri profanique tanquam Eccleſiæ filio ac pugili ſpondentes. Tum Papa Siculos ad officium reducturus diploma edidit, in quo res Siciliæ a tempore Papæ Innocentii IV ac Imperatoris Friderici in Lugdunenſi concilio exauthorati repetit. Deinde ad Conradum, Manfredum, Conradinum, ac denique ad ultimam Siciliæ ſeditionem venit, & ita pergit: Quapropter cum Sicilia ad Romanam ſpectet Eccleſiam, universos cujuscunque ſtatus homines vehementer hortamur, ne poſſidentem hoc regnum Eccleſiam vel Regem Carolum ab hac id habentem moleſtia afficiant, invadant, vel obturbent. Præterea interdicimus cunctis Chriſtianis, præſertim Proceribus & ſocietatibus urbium, ne Siciliam adoriri volentibus ullum ferant ſubſidium: alioqui perſonas execratione devinctas, urbes divinis interdictas jam nunc declaramus. Epiſcopos, Abbates, aliosque Præpoſitos, ſi contra hoc monitum

to. 11. Conc. p. 1146.

Rayn. n. 13.

tum deliquerint, omni dignitate eccleſiaſtica exuemus: Clericos cæteros beneficiis ſuis privabimus: Laicis adimemus beneficiaria, quæ ab Eccleſia nacti ſunt, prædia: illis ſubditos abſolvemus a juramento fidelitatis: illorumque bona & ipſos aggreſſuro cuilibet exponemus. Hæc omnia omnes homines ſacros & profanos ſcire volumus. Demum Papa Panormitanos & alios rebelles ad obedientiam Regi Carolo præſtandam protinus redire jubet. Hæ litteræ Viterbii promulgatæ ſunt in platea templi primarii coram magna populi multitudine die aſcendenti in cœlum Domino ſacra 7 Maji an. 1282. Sæcul. XIII. A. C. 1282.

Eodem die ac loco Papa iteravit ſententiam anathematis contra Imperatorem Michaëlem Palæologum pronunciatam 18 Nov. 1281: vetuitque, nequis Princeps, nequa ſocietas fœdus cum eo ſanciat, vel ei ſuppeditet arma, equos, naves, aliave inſtrumenta belli. Poſt aliquod tempus Panormitani & alii quidam Siculi peccaſſe ſe agnoſcentes, compertis Caroli contra ſe apparatibus, ad Papam miſerunt Religioſos, qui miſericordiam implorarent ter dicendo *Agnus Dei* & cætera, ſed nihil aliud. Papa latine repoſuit hæc ſola Evangelii verba: Dicebant: *Ave Rex Judæorum! & dabant ei alapas.* Ita nuncii abie- *Maleſp. c. 210.* *Joan. 19. 3.*

Sæcul. XIII. A.C 1282.

re minime contenti. Postea Panormus ad Papam misit apologiam, in qua ajebat: Scis nos illico post cædem vexillum S. Petri extollentes sanctæ Ecclesiæ Romanæ præsidium invocasse. Sed quia nos gratia S. Petri tuaque indignos judicasti, ille, qui magnos parvosque curæ habet, alium nobis Petrum auxilio misit, quem non sperabamus. Intelligebant Regem Arragonum, qui cum Africæ oram versus in speciem navigasset, ac quendam locum obsedisset de Sicilia nuncios expectans, ineunte Augusto ad Drepanum appulsus, inde Panormum transierat.

Malesp. c. 212.

§. LXII.

Gerardus Cardinalis Papæ Legatus in Sicilia.

Interim Papa in Siciliam Legatum misit tentaturum pacem & populos ad fidem erga Regem Carolum reducere. Hoc negotium 5 Junii an. 1282 commisit Gerardo Bianco Parmensi Cardinali Episcopo Sabinensi. Legatus se contulit ad Regem Carolum, qui classem adoriendæ Constantinopoli destinatam contra Siciliam vertens Messanam oppugnabat. Incolæ territi ad eum Legatumque mittebant, qui per amorem Dei orarent, ut Rex ipsis parceret, ac veniam daret:

Regn. n. 20.

Malesp. c. 211.

daret: nam tumultus contagione se contaminaverant. Sed Carolus resistendo impares ratus eos repulit, & tanquam perfidos in se ac Ecclesiam ad mortem provocavit pro stylo temporis illius. Illi Legatum denuo rogandum curabant, ut Messanam veniret ipsos in Regis gratiam reducturus. Ergo ingressus urbem illis Papæ epistolam exhibebat ad omnes Siculos scriptam, in qua eos appellabat perfidos & crudeles, jubebatque lectis litteris mox Regi Carolo regionem reddere; alioquin eos a se denunciari devinctos anathemate ac divinis interdictos. Legatus mandabat, ut hac in re satisfacerent, idque suo nomine suadebat. Messanenses deditionem offerebant his conditionibus: Rex nobis ignoscat cuncta præterita; contentus sit iis, quæ nostri majores Regi Guilielmo dabant; gubernatores nobis mittat Latinos, non Gallos, nec Provinciales. Rex ferociter respondit: Subjecti mortem meriti conditiones postulant? De consilio Legati do veniam; sed ea lege, ut mihi dent octingentos obsides, quos elegero, & quibus faciam, quod volam; ut eis Præfectos imponam, qui placebunt mihi; & ut exsolvant pensiones solitas. Cum Legatus ad Messanenses hoc Regis responsum retulisset, desperatione affecti se defendere statuerunt. Qua re offensus

Sæcul. XIII. A. C. 1282. graviſſime Legatus eos diris devotos declaravit, præcepitque, ut omnis Clerus intra triduum urbem relinqueret atque cives intra ſex hebdomades mitterent virum, qui coram Papa compareret, & mandata acciperet. Dein Legatus Meſſana abiit, & Rex continuavit obſidionem.

§. LXIII.

Concilia.

Sup. §. 55. Gall. Chro. to. 1. p. 6. ex Ughell. to. 1. p. 162. to. 11. p. 1174 Bernardo Languiſſelio Archiepiſcopo Arelatenſi Romana ornato purpura & ad ſedem Portuenſem translato Collegium Arelatenſe anno 1281 ſuffecit Bernardum Amalaricum Remenſem Canonicum, quem Papa Martinus ſacello ſuo præfecerat. Novus Antiſtes ſequente anno concilium provinciale cum Suffraganeis ſuis Avenione habuit. Ibi decretum edixit, de quo nobis decem ſuperſunt canones, & cujus præfatio pæne adverbum eadem eſt cum exordio concilii Bituricenſis anno 1276 per Papam Martinum tunc Romanum in Francia Legatum habiti. Concilium Avenionenſe commendat Chriſtianis, ut frequentent templa parochialia multis in locis ſpreta, & ſaltem diebus dominicis, ac feriis ſolennibus illa adeant. Prohibet, ne teſtamentum condatur niſi præſente Parocho, præcipue ob reſtitutiones boni male parti.

p. 1017. Sup. l. 86. §. 63. c. 5. c. 10.

Con-

Conqueritur, quod privilegiis affecti proscriptiones ac sententias a Præpositis latas contemnant. Sæcul. XIII. A.C. 1282.

c. 6. 9.

Godefridus a S. Brictio Episcopus Santonensis hoc anno 1282 synodum egit, in qua querebatur, quod proscripti per diœcesim suam humarentur in cœmeteriis vel tam prope, ut eorum tumuli, piorumque sepulchra non discerni possent. Idcirco noluit illos propius cœmeteria quam post intervallum duorum jugerum sepeliri, aut plura quam duo eorum cadavera juxta poni, ne illorum sepulturæ esse cœmeteria sacra viderentur. Proscriptionum multitudo his abusibus præbuit occasionem. Parochos & Vicarios testamenta duos intra menses a morte testatoris sibi mittere jussit, ne hæredes aut executores illa celarent.

to. 11. conc. p. 1181.

c. 1.

c. 5.

Joannes Monsoræus Turonum Archiepiscopus eodem anno 1282 ibi per triduum a die lunæ 3 Augusti usque ad diem Mercurii quintum mensis cum Suffraganeis suis provinciale concilium celebravit. Damnantur in eo multa errata regnantem tunc hac in provincia litigandi libidinem indicantia. E Clericis laicisque quidam tribunal ecclesiasticum frequentantes, per se aut per alios insectabantur homines, quibuscum nullam habebant controversiam, adigebantque, ut vexationem pecunia redimerent. Alii urbes,

p. 1183.

c. 1.

c. 2.

Sæcul. XIII. A. C. 1282.

pagos, & cauponas obibant, ut ſimplices inter homines querelas litesque ſererent. Judices profani jurisdictionem ac immunitates Cleri violabant usque adeo, ut in

c. 7. 8.

c. 9.

cœnobiis cuſtodias ponerent, & intimam

c. 10.

rerum cognitionem ſibi vendicarent, quando Clerici ſe illis ſiſtendi ſponſionem

c. 11.

dederant. Quidam laici, quibus contentio cum Clericis erat, inhibebant ſuos, ne iſtis aquam vel ignem miniſtrarent, aut ullum cum eis commercium vendendo, emendove aut aliter colerent. Alii

c. 12.

obſtabant, ne decimæ penderentur.

§. LXIV.

Petrus Joannes Oliva Ord. Minorum.

Vading. 1282. n. 1.

Eodem anno 1282 Bonagratius Miniſter Fratrum Minorum Generalis Argentinam communia totius Ordinis comitia convocaverat, aderantque tres ac triginta Miniſtri Ordinis Provinciales, Fratresque ſeptingenti. Comparebant ibi etiam Rudolphus Auſtriæ Dux, Imperatoris filius, ac Epiſcopi quatuor, Conradus Argentinenſis, Probus Tullanus, Henricus Baſileenſis, & Albertus Inſulanus in Calabria. Probus ac Henricus fuerant Fratres Minores, & ultimus poſtea evaſit Archiepiſcopus Moguntinus. His in comitiis Frater Petrus Joannes Oliva accuſabatur, quod contra communem Ordinis obſer-

observantiam locutus esset liberius, & scripta errorum plena, immo hæresim quandam continentia composuisset, divulgassetque. Actores erant ii, quorum solutiorem vivendi modum privatim & publice vituperaverat ne superioribus quidem parcens aperte dicendo eos corrigendos esse aut pellendos, ne corrumperent alios, totumque Ordinem ad licentiam suam pertraherent. Insuper Ecclesiæ Præsulum vitam velut mollem ac delicatam audacius carpebat. Conventus voluit, ut Bonagratius Gallicam, in qua hic Frater ageret, provinciam lustrans hominis mores ac scripta examinaret: quod sequente anno executioni datum. Sæcul. XIII. A.C. 1282.

Petrum Joannem Olivam Serignani in Occitania natum parentes sui anno 1259 in Biterrensi cœnobio S. Francisco obtulerant duodecim habentem annos. Ingenii vis, morum gravitas, ac eruditionis amplitudo ei omnium amorem ibi conciliabant. Parisios profectus primam Theologiæ lauream obtinuit. Suo rigidæ observantiæ studio ardoreque contra remissionem disciplinæ se multis exosum reddidit, ac de se conquerendi ansam sæpe præbuit per suas opiniones singulares ac extensas nimium; quas in scripta diffudit sua. Anno 1278 coram Ordinis Ministro Generali Hieronymo Asculano incusatus est, quod novitates in quibus- *Vading.* 1278. n. 28. *Idem script.* p. 284. *Vading.* 1278. n. 27.

Secul. XIII. A. C. 1282

dam de SS. Virgine opuſculis protuliſſet. Hieronymus iſta legens propoſitiones ib tam immoderatas videbat, ut authorem ipſum eas comburere juberet, qui mini me repugnans paruit.

Id. 1283. *n.* 1. Poſt comitia Argentinenſia Bonagratius in Franciam delatus Petri ſcripta o mnia ad ſe afferri voluit, ac Pariſiis ex cutienda dedit quatuor Ordinis Doctor bus & tribus prima donatis laurea: qu una omnes voce multas in iis propoſitio nes condemnabant, quasdam ut pericu loſas, alias ut male ſonantes, cenſuram que ſuam ſcripto dederunt ſigillis ſeptem munitam. Bonagratius hac recepta A venionem, ubi Petrus complures habe bat ſectatores, eos errore exſolutum iri Eodem Petrus venit e loco domicilii ſui quanquam admodum remoto ſine per miſſu Miniſtri vel Generalis vel Provin cialis. Indignatus enimvero Bonagra tius Religioſum convocavit cœtum, in quo Petrus tam facunde diſſeruit, ut eum mitigaret. At ille monebat hominem, ut deinceps ſcriberet cautius, & ſparſos errores interim revocaret. Letalis mor bus, qui corripuit Bonagratium, infecta tiones Petri tum quidem ſtitit: cujus er rores nitebantur fanatico Abbatis Joa chimi & Joannis Parmenſis ſyſtemate de Evangelio Spiritus Sancti.

Sup. lib. 83. §. 54.

§. LXV.

§. LXV.

Sæcul. XIII. A.C. 1282.

Petro Siciliæ corona imponitur.

Petrus Arragoniæ Rex 10 Aug. 1282 in urbem Siciliæ Drepanum advenit: unde Panormum terreſtri profectus itinere, ibi agnitus eſt Rex, ac ſolenniter coronatus ab Epiſcopo Cephalædis parvæ urbis in Sicilia, quia Panormitanus Archiepiſcopus ſe ad Papam receperat. Mox dein Rex Petrus ſuppetias Meſſanam miſit, cujus obſidionem ſolvere Rex Carolus, Italiamque repetere cogebatur. Ibi ad Petrum ſcripſit epiſtolam, in qua eum vocat prædonem, & injuſtum poſſeſſorem, injuriisque onerat. O peſſime cunctorum hominum! ait, non conſideraſti inſuperabilem Eccleſiæ vim, univerſis gentibus ſummo jure imperantis. Hæc eſt, quam terra, mare, cœlum adorant, & cui tributum pendere debent, quotquot ſub ſole vivunt. Tum celebrat victorias de Manfredo & Conradino a ſe relatas; concluditque jubendo Petrum lectis litteris ſuis e Sicilia confeſtim egredi: alioqui minatur ſe facturum, ut ipſe cum ſuis, perfidisque Siculis intereat.

Maleſp. c. 212. Fazel. l. 9. c. 1.

ap. Petr. de Vin. l. 1. ep. 38.

Petri reſponſum non minus eſt ferox. Objicit Carolo necem Manfredi, & multo acrius juvenis Conradini cædem, quam appellat execrandum ſcelus, Principem Principi capto vitam eripuiſſe nunquam

ep. 39.

Sæcul. XIII A. C. 1282.

antea auditum asserens. Exprobrat il oppressionem Siciliæ, exactiones iniqua & violentas, instructas in innocentes spo liandos calumnias, vitiatas fœminas, de negatamque justitiam. Extollit jus Re ginæ conjugis suæ, ac finit per comm nationes.

§. LXVI.

Rex Petrus a Papa proscribitur.

Interim Papa Monte Flasconis erat, fes festum S. Joannis diem relinquere Ro mam coactus per turbas a duabus Ann baldorum Ursinorumque factionibus co citatas. Illic die dedicatæ S. Petri he filicæ Romanæ 18 Novembris edidi longas contra Petrum Arragonum Re gem litteras, in quibus Siciliæ res a tem pore Friderici per Innocentium IV in Lug dunensi concilio exauthorati repetit; re fert Siciliæ seditionem contra Regem Carolum, monitionem die Ascensus Do mini Urbe Veteri promulgatam, legatio nemque Cardinalis Gerardi: postea ve nit ad Regis Petri ingressum in Sicilia quem vocat occupationem injustam, qui jus ad illam, quam sibi per conjugem suam tanquam Manfredi filiam asserere nullum esset, cum Manfredum ipsum a Fridericum ejus patrem hoc regno Roma na privasset Ecclesia.

Rayn. n. 28.

to. II. conc. p. 1187.

Spicil. to. 2. p. 649.

Quo

Quo magis odioſum reddat Petrum, exponit, quomodo Rex Petrus II avus ejus Romam venerit coronandus, Papæ Innocentio III fidelitatem juraverit, ſuum regnum Eccleſiæ Romanæ obtulerit ſimul & ſubmiſerit, tributumque annuum eidem in perpetuum ſpoponderit. Martinus Petrum III perfidiæ arguendi anſam inde ſumit; velut etiam ex eo, quod iſte in ethnicos ire ſe ſimulaverit, ut in Regem Carolum eos impugnandi cauſa cruce indutum arma ſua verteret, non præmiſſa provocatione, hoc eſt, non indicto bello. Hinc Papa infert Regem Petrum ac partes ejus incurriſſe in cenſuras monitionis die Aſcenſus Domini promulgatæ. Quam ob rem illos ab Eccleſia ſejunctos, eorumque terras interdicto affectas expreſſe denunciat, prohibens, ne Petrus Siciliæ Regis titulum ſibi vendicet, aut ullam ejus functionem exerceat. Cenſuras extendit in Imperatorem Michaëlem Palæologum tanquam merito ſuſpectum de ſuppetiis Regi Petro miſſis ad invadendam Siciliam; irritas declarat pactiones quaslibet hanc ob expeditionem factas: & minitatur ſe puniturum omnes ejus participes tam Clericos quam profanos. Denique Petro diem feſtum Inſtrantis ſe Magnæ Matris, aliis remotioribus primum Aprilis, & Palæologo primum Maji præſtituit, ac enunciat, niſi memo-

Sæcul. XIII. A.C. 1282.

p. 1191.

Sup. lib. 76. §. 10.

p. 1193.

Rayn. 1282. n. 23.

Sæcul. XIII. A.C. 1282.

memoratum intra ſpatium Petrus exier
e Sicilia, ac reliqui Eccleſiæ mandat
ſe ſubjecerint, eorum bona occupanda,
pſosque capiendos quibuslibet a ſe exp
ni, & cunctis prædiis beneficiariis, alis
que bonis, quæ ab Eccleſia habeant, pr
vari, illorum vero clientes fiduciarios
juramento fidelitatis abſolvi; ſeque ſi
vum ſibi velle jus exuendi Petrum regn
Arragonio, & pro ratione criminum p
niendi poſt illud tempus elapſum. Hæc
eſt ſumma litterarum, quæ promulgat
ſunt Monte Flaſconis 18 Nov. 1282.

§. LXVII.

Michaël Palæologus moritur. Andro-nicus Imperator.

Imperator Michaël Palæologus huic ſen
tentiæ tam brevi ſuperſtes fuit, ut ve
riſimile non ſit illum notitiam ejus acce
piſſe. Joannem Sebaſtocratorem Princi
pemque Theſſaliæ pacis ſecum initæ vio
latores ſubmiſſurus, Tartaros trans Da
nubium habitantes advocaverat: & in
ſummum incurrerat vituperium, quod
ethnicos acciviſſet, ut Chriſtianis infer
ret arma. Hanc in expeditionem ſub
medium Novembrem educens copias jam
non bene ſe habebat: & itinere malum
augente Medici eum morti proximum
judicabant. At nullo id ei dicere auſo
unus

Pachym. l. 6. c. 35.

Gregoras lib. 5. c. 7.

Pachym. c. 36.

unus eorum Principem Andronicum ejus filium natu majorem ſucceſſoremque hac de re monuit. Qui & ipſe tam triſtis nuncius eſſe metuens, illud excogitavit, ut Evchariſtiam curaret afferri per Sacerdotem aulicum convenientibus amictum ornamentis. Cubabat Imperator fixis in pariete oculis aliquid attente cogitans: ex parte altera ſtabat Sacerdos, & ſacra myſteria tenens manibus expectabat, dum æger ſe inverteret. Cum ille diu ſiluiſſet, tandem Imperator, ſive quod perſentiſceret aliquid, ſive alia de cauſa ad eum converſus intellecto conſilio, quid hoc eſſet, quærebat. Sacerdos repoſuit: Poſtquam Deum pro te oravimus, apportamus tibi etiam dona ſacra, quæ te ſanitati reſtituent. Interpellans eum Imperator relicto toro ſumptoque balteo ſymbolum recitabat. Tum Evangelicis utens verbis: Domine! ajebat, *Salvifica me ex hac hora!* & inter debitæ reverentiæ ſigna ſacram accepit communionem. Lecto redditus brevi efflavit animam. Principis hujus vita parum Chriſtiana poſtulaſſe videtur, ut ad præbendum ſibi ſacrum viaticum pararetur diligentius. Sæcul. XIII. A.C. 1282. *Joan.* 12. 27.

Vixerat quinquaginta octo annis; & viginti quatuor viginti diebus minus regnaverat, ſcilicet a primo Januarii 1259 usque ad diem Veneris 11 Dec. 1282 ſecundum *Sup. lib.* 84. §. 61.

Sæcul. XIII. A.C. 1282.

cundum Græcos 6791. Ejus cadav
in monaſterium a caſtris, ubi obierat, lo
ge remotum celeriter & noctu quide
delatum fuit ac ſine ulla ceremonia
pultum. Andronicus enim novus Imp
rator conſenſionem cum Latinis perol
patrem ſuum tanquam hujus author
ſepultura eccleſiaſtica indignum cenſu
Pachym. Andr. l. 7. c. 1 ejusque corpus duntaxat contegi mu
humo injecta voluit, ne diſcerperetur
beſtiis. Numerabat viginti quatuor
tatis annos, cum patri ſuo, quo vivo
volente coronatus Imperator erat, ſu
cederet: & quadraginta novem anno
ſummæ rerum præfuit.

§. LXVIII.

Andronicus reconciliationem cum La tinis facit irritam.

Conſtantinopolim reverſus nihil habe
bat antiquius quam tollere ſchiſma
quod reconciliatio cum Latinis inter
c. 2. Græcos excitaverat. Hanc ad curam
ſua ſponte propenſum amita ſua Eulog
impellebat. Qua Principe ſuadente ſta
tuit ſe purgare ſchismaticis velut ſuis in
gratiis inductum ad ea, quæ conſenſio
nis cauſa pater feciſſet ſuus. Expoſui
ſe pœnitentia tangi paratum ad ſubeun
das pœnas, quas ad expiandam ipſius
culpam neceſſarias judicarent; litteras
qu

que ad Papam a se scriptas, & inserta eis juramenta a sola authoritate patria profecta esse. Hanc loquendi rationem Andronico præter Eulogiam inculcabat Theodorus Muzalon Magnus Logotheta seu Cancellarius, qui, ut illa, solo Ecclesiam in statum bonum redigendi studio teneri se simulabat. Sed plerisque persuasum erat, eos nihil agere nisi præoccupatis & iniquis in mortuum Imperatorem animis. Nam Eulogia quidem se in castrum quoddam cum altera filia relegatam, alteram, nempe Mariam Bulgariæ Reginam male, ut vidimus, habitam esse dolebat. Muzalon autem virgis exceptus fuerat ob detrectatam legationem in Italiam. Ambo Patriarcham Veccum oderant veluti causam malorum, quæ passi erant. Sæcul. XIII. A. C. 1282. Sup. §. 24. 25.

Imminebat Christi natalis, quo Imperator ex more comparere, divinumque officium solenniter in palatio celebrari debebat. At is publice spectandum se non dabat suam de amisso patre mœstitiam causatus: nec res divina ritu augustiore peracta est, ne ibi mentio Vecci tanquam Patriarchæ fieret, quanquam obtentus alii usurpabantur, qui neminem fallebant. Eulogia fratrem suum e sensu naturæ deplorabat: fingebat tamen se multo magis lugere miseram ejus animam, quippe qui ste- c. 3.

Sæcul. XIII. A.C. 1282.

tisset a Latinis: dicebatque ad Imperatricem Theodorum affinem suam nihil hic sperandum, & quidquid pro illo fieret, neutiquam ei profuturum. Quare cum duo Patriarchæ Josephus ac Joannes Veccus Imperatricem viduam consolatum veniissent, dolore oppressa sum quid pro anima mariti sui agendum esset, rogabat. Et quia Josephum alloquebatur, prima prodidit consilium revocandi hujus Præsulis, quod Imperator Andronicus intimo in recessu animi sui tegebat. Etenim apud Josephum agebat noctes, eum reducere studens licet is pæne cadaver duntaxat esset respirans paululum. Sic patefacto Andronici proposito Josephum, ut patriarchalem denuo solium conscenderet, fautores urgebant sui; aliqui per causam Ecclesiæ instaurandæ removendo offendiculum consensionis cum Papa; alii ob spem extollendi se plus æquo, ac reconciliandi Ecclesias, puniendique discordes per authoritatem Patriarchæ, quod exsecuti sunt postea. Ita ferocientium præcipui duo erant Galaction Galesinus, ac Melecius e cœnobio S. Lazari. Imperator Michaël alterum oculis, linguam alterum privari jusserat.

§. LXIX.

Sæcul. XIII. A.C. 1282.

§. LXIX.

Josephus denuo fit Patriarcha.

Tum Imperator Andronicus per nuncium Patriarchæ Vecco suum de ipso decretum excusavit, id non contemptui ejus, sed necessitati tribuendum asserens. Nam offensio, inquiebat, inter multitudinem hominum denuo suscitata optimæ mentis viros abripit. Oportet autem initio regiminis mei sedare erumpentem procellam. Audio permultos viros spectabiles schismati suo Josephi recessum prætexere. Amicitiam tuam mihi tam persuasam habeo, ut solium mihi meum firmandi gratia non dignitatem modo tuam, sed vitam poneres: & licet alius tuum occupet locum, non minus te colam & amabo. Hæc Andronicus Vecco per Archidiaconum Melitenioten dici curavit.

Joannes Veccus erat vir integer, ac muneris pertæsus sui, ut sæpe verbis factisque suis docebat: immo sperabat Josephi reditum boni aliquid effecturum. Idcirco postridie, natalem Christi nempe 26 Dec. 1282 in monasterium sanctissimæ *Sine Labe* Virginis se contulit stipatus præsidio, quod ab Imperatore poposcerat, ut securus esset ab injuriis, quas de Clero aliquis ipsi facere posset; reapse c. 4.

Sæcul. XIII. A.C. 1283. vero, ne Deus ipsi stationem ignaviter desertam exprobraret.

§. 5. Trigesimo primo Decembris sub vesperum Josephus spiritum ægre ducens in lectica ad patriarchale palatium portabatur comitante utrimque magno numero reditum sibi suum gratulantium inter cantus plaususque manuum ac æris campani sonos ex turre templi primarii. Postero mane Clerus more suo ad cantandum officium venit, etsi nullum ejus signum fuisset editum. Sed templum occlusum videntes Clerici ingressum ejus vetitum esse audiebant. Persistentes tamen foris celebrabant officium: tam solenni enim die (erat primus anni 1283) id sibi haud omittendum ducebant. Denique suas abiere domos, quid hanc prohibitionem sequeretur, expectantes.

v. not. Possini p. 517.

§. LXX.

Schismaticorum ratio agendi.

Altero die 2 Jan. fiebant ceremoniæ ad reconciliandum templum primarium spectantes: aspergebantur aqua lustrali porticus exteriores ac vestibuli, suggestus & columnæ, atque intra ædem sacræ imagines, quas Schismatici profanatas credebant. Cæcus Galaction utrumque latus permeabat aquam lustralem spargens.

gens. Spectatores pariter purgabantur ita volentes. Sæcul XIII. A. C. 1283. c. 6.

Homines profani mittebantur ad monachos, qui eis diversas irrogabant pœnas pro varietate graduum communionis, ad quos admitti cupiebant. Ut assistere Psalmis, & panem sacrum seu benedictum liceret accipere, mediocres injungebantur pœnæ, major susceptur is sanctissimum Christi corpus. Episcopis Clericisque adeundus erat Patriarcha, qui pœnam ipsis imponeret: at revera schismatici eam præscribebant propter vitiosam illius valetudinem. Generatim ejus nomine abutebantur ad Ecclesiam pro arbitrio suo regendam, cum sæpe facerent, ut invitus consentiret in ea, quæ volebant. Denique in templo publice legebant decretum ejusdem nomine factum, ut Episcopi & Sacerdotes ad trimestre spatium a functionibus abstinerent suis; & laici pœnam subirent commensam cum gradibus communionis, qui sigillatim designabantur. Duobus Archidiaconis Constantino Meliteniotæ ac Georgio Metochitæ prorsus abrogabatur suum officium, quia ab Imperatore Michaële Romam per legationem missi sacrificio, quod Papa celebrabat, astiterant: quanquam Religiosi a Papa Constantinopolim missi pariter Patriarchæ Josephi sacro adfuerant cum Joanne Parastronio. *Sup. lib. 85. §. 56.*

Sæcul. XIII. A.C. 1283.

c. 7. *Fucholog. Goar. p. 449. Ducang. C. P. Chr. p. 21. & Gloss. Gr. Hagiasma. p. 11.*

In vigilia Epiphaniæ nempe 5 Jan. 1283 vespere Schismatici Clerum ad Psalmos admisere. Tum solenni ritu sacrabatur aqua baptismalis, ut quotannis hoc die fiebat in memoriam baptismatis Christi. Fiebat vero Constantinopoli in area, quæ erat in præcipuo aditu templi S. Sophiæ, & in cujus medio fluebat largus fons, ubi populus, antequam intraret templum, manus & faciem lavabat: quapropter hæc area vocabatur Phiala. Huc proin ad consecrandam seu benedicendam aquam convenere Clerus, populus, Græci, & Latini. Cæcus Galaction præsidebat ritibus: erat ibi magnum luminare; Latinisque ipsis porrecti fuerant cerei. Id quod videbatur spectaculum mirum considerantibus templum abhinc triduo sua causa reconciliatum fuisse: somniare se putabant. Sed Imperator schismaticos agere omnia patiebatur, facturum se sperans, ut Græci inter se consentiant.

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

LIBER LXXXVIII.

MARTINUS IV. DEIN HONORIUS IV, TUM NICOLAUS IV, SUMMI PONTIFICES.

RUDOLPHUS I OCCID. ANDRONICUS II ORIENT. IMPP.

§. I.

Expeditio ſacra contra Petrum Aragoniæ Regem.

Initio ejusdem anni 1283 Papa Martinus IV ad Cardinalem Gerardum Legatum ſuum apud Carolum Siciliæ Regem epiſtolam dedit, in qua ſic loquitur: Sæcul. XIII. A. C. 1283. *Rayn.* 1283. n. 2.

Secul. XIII. A. C. 1283.

Hujus Principis bellum contra Regem Arragonum est causa Dei, quia illius hostium perfidia ferendis terræ sacræ suppetiis, quam Deus sibi omnium charissimam esse in litteris sacris indicat, impedimenta infert, ac Siciliam ejus sponsæ, Sanctæ Ecclesiæ, propriam aggreditur. Exsurgat igitur Deus, eosque celeri vindicta præveniens, pro se pugnantes per potentiam brachii sui protegat! Nos eis spirituale subsidium parare statuimus. Idcirco in Dei misericordia, & Sanctorum ejus Apostolorum authoritate confisi, Christianis omnibus, qui Ecclesiæ ac Siciliæ Regi contra Regem Arragoniæ Petrum, Siculosque rebelles, ac eorum socios præsto erunt, & hac pro causa in aliquo certamine occumbent, omnium noxarum, de quibus doluerint ex animo, & quas ore confessi fuerint, veniam largimur tantam, quanta concedi solet Palæstinam adjutum euntibus. & has litteras in cunctis legationis tuæ locis, ubi censueris opportunum, promulgari volumus. Dabat Urbe Veteri 13 Januarii.

§. II.

Rex Petrus Regi Carolo certamen singulare offert.

Cum Rex Franciæ Philippus Audax vali-

validum auxilium in Apuliam Regi Ca- Sæcul. XIII.
rolo patruo suo misisset, Rex Arragonum A. C. 1283.
metuens, ut contra vires tam magnas *Duchesne*
parta tuendo par esset, Carolo, cujus in *to. 5. p. 541.*
genuum generosumque noscebat animum, dirimendæ controversiæ suæ causa singulare certamen centum (Regibus *Acta post*
comprehensis) ex utraque parte Equitum *Marc. Hisp.*
primo Junii in plana ad Burdigalam terra neutrarum partium, quippe ad Regem *p. 579.*
Angliæ spectante, ineundum obtulit ita, ut, qui victus esset, aut in edictum locum non veniisset, perpetua flagraret infamia, & dignitate nomineque regio careret. Carolus honorem suum postulare ratus, ut ne renueret talem provocationem, accepit eam & nunciavit Papæ: qui, cum rescriberet, eum in hunc laqueum incidisse admodum miratus, acribus castigatum verbis ab exequenda promissione avertere pro viribus studuit.

Primum declarat nullam, quippe il- *Rayn. 1283.*
licitam instar certaminis singularis per *n. 11.*
Ecclesiæ leges vetiti. Absolvit Carolum a jurejurando, quo is sponsionem confirmaverat. Hortatur & imperat, ut omittat omnia, quæ tanquam consequentia facere posset; alioquin ille anathema huic minitatur. Mittit ei Benedictum Cajetanum Cardinalem de S. Nicolao, ut rem ipsi explicet fusius, & ob oculos ponat periculum, quod suis terris per

Sæcul. XIII. A.C. 1283.

absentiam suam crearet. Dabat 6 Febr. Sed honoris studium potiores in animo Caroli partes obtinuit, qui adiit Franciam, ut in loco edicto compareret.

§. III.

Papa Regem Arragonum excommunicat.

Interim Papa suas contra Regem Petrum minas exequens edidit litteras, in quibus cum meminisset duarum, quas anno priore diebus Ascensus Domini & dedicatæ S. Petri basilicæ pervulgasset: adjungit: Petrus Arragoniæ Rex ac rebelles Siculi nulla harum monitionum, inhibitionumque, ac minarum ratione habita scelestam molitionem suam prosecuti sunt ardentius. Ne igitur comminationes nostræ in contemptum veniant, si non dentur executioni, per hanc sententiam ex consilio nostrorum Fratrum Cardinalium latam eundem Regem Petrum regno Arragonio, cæterisque possessionibus suis, & dignitate regia privamus, ac terras ejus catholicis exponimus occupandas, prout apostolica Sedes statuerit. Illi subditos declaramus absolutos a juramento fidei: interdicimus, ne Arragoniæ regimini ullo modo se immisceat; & nequis ecclesiasticus aut profanus cujuscunque dignitatis ei hac in re

to. XI. conc. p. 1197.

Rayn. n. 15.

Sup. Lib. 87. §. 66.

re faveat, vel eum agnoscat Regem, aut ei pareat, vel ullum præstet officium. Additæ sunt omnes clausulæ, quas juris canonici peritorum subtilitas invenire potuerat ad muniendam hanc sententiam, quæ pronunciata fuit Urbe Veteri in platea templi principis 21 Martii 1283. Difficultatem in ea exequenda habitam historiæ series docebit. Sæcul. XIII. A. C. 1283.

Quia ad pugnam centum Equitum contra centum alios terra Regis Anglorum Eduardi destinata fuerat, Papa per epistolam 5 Aprilis scriptam hunc Principem, ut actionem tam nefariam pro viribus impediret, precibus & imperio urgebat, proscriptionem, ni pareret, minitans. In his ejus litteris aliisque omnibus a tempore exauthorati Petri datis iste non dicitur nisi: *Olim* Rex Arragonum. Sed quidquid opponeret Papa, nihil in Carolo, nihil in Eduardo moræ fuit, quo minus pugna fieret. Carolus in viam se dedit Burdigalam versus, quo etiam Rex Franciæ Philippus cum magno Nobilium numero venit ab illo patruo suo rogatus. Postquam illuxerat edicta dies nempe prima Junii 1283, Carolus Regis Angliæ Prætori se stitit ad dimicandum paratus, ut Petrus Arragonum Rex præscripserat. Sed is haud comparuit: solummodo dicebatur priore nocte, ut verbo staret, clam adiisse Prætorem, a magno comita- *conc. p. 1148. Rayn. n. 7.* *Duchesne p. 541. 542.*

Sæcul. XIII. A. C. 1283.

tu, quem Franciæ Rex adduxisset, se non securum fore causatus. Papa etiam Regi Eduardo 7 Julii scripsit, ut eum averteret ab affinitate, quam cum Rege Petro junctus erat, Alphonso hujus filio natu majori filiam suam Alienorem despondendo. Papa illi exposuit eos esse cognatos in quarto gradu; ac præterea Petrum non Regem amplius, sed proscriptum, exauthoratum ac Ecclesiæ inimicum esse.

Rayn. n. 36.

Duchesne p. 542. Duboulai p. 463. ex Chr. Rothom.

Rex Carolus in Franciam, ut se Burdigalam conferret, veniens adduxit Romana ex curia Joannem Choletum Gallum, Cardinalem Presbyterum de S. Cecilia: qui Papæ Legatus in Franciam advenit die translati corporis S. Benedicti 11 Julii. Papa ei postea amplam fecit potestatem agendi cum Rege Philippo, tradendique illi pro filiorum aliquo regnum Arragonium & comitatum Baccinonensem; de quibus statuendi jus plenum sibi asseruit, postquam iisdem Regem Petrum exuerat. En summam pactionis! Rex Galliæ Philippus eligeret quem volet, e filiis suis, alium ab illo qui patri succedet in Francia: & Legatus Papæ nomine Principi conferet regnum Arragonium, ut possidendum occupet, jureque pleno ipse ac posteri ejus perpetuo tenant. Diploma hic fuse ac

Rayn. n. 25.

sigilla-

Sæcul. XIII. A. C. 1283.

figillatim præcipit, qua ratione ſucceſſio in regno inter liberos novi Regis maſculos aut fœmineos fieri, & cui deferri debeat in caſu, quo poſteritas ejus extincta fuerit. Sancitur, ne Arragonia ſubmittatur unquam alii regno, vel in eodem capite cum Francia, Caſtella, Legione, aut Anglia conjungatur; ut in regno Arragonio Eccleſiæ libertas & jura præſertim ad electiones collationesque beneficiorum ſpectantia conſerventur. Rex Franciæ ac ejus filius, eorumque poſteri nullum unquam pactum reddendi Arragoniam ſine conſenſu Papæ faciant. Denique novus Rex ac ſucceſſores ejus ſe Papæ clientes fiduciarios agnoſcant; ei juramentum fidelitatis dicant; & ſingulis annis die feſto S. Petri quingentas nummulorum Turonenſium libras nomine cenſus pendant. Nummulus Turonenſis valebat ſex denarios Pariſinos. Diploma has Legati partes continens datum eſt Urbe Veteri 27 Auguſti anno 1283. Mirum eſt Reges eorumque conſiliarios non vidiſſe, ſe regna ſic e Papæ manibus accipiendo authoritatem dare arrogato ejus juri ſe ipſos exauthorandi.

Lebiane. p. 208.

§. IV.

Sæcul. XIII.
A.C. 1283.

§. IV.

Papa Siculos ad officium reducere conatur.

Art. 27. to. 9. Spicil. p. 240 Sup. lib. 85. §. 35. art. 23.

Cum Rex Carolus Siciliam a Papa Clemente IV obtineret, una pacti conditionum fuit, ut Nobiles cæteriquegni incolæ eadem libertate fruerentur, qua gavisi essent tempore Regis Guilielmi II cognomine Boni ex gente Normannorum: & Papa Martinus tunc sacræ Sedis in Francia Legatus pactionis hujus administer fuerat: Alia clausula volebat, ut Carolus universas Friderici Conradique ac Manfredi leges ecclesiasticæ libertati contrarias aboleret. Verum adita regni possessione has conditiones parum observabat, nec melius habebat subditos, quam Fridericus & Manfredus. Carolus agnovit quamquam sero nimium, hanc pacti violationem fuisse præcipuam Siculorum seditionis causam: & in Galliam abiens filium suum Carolum Salerni Principem, quem in Apulia relinquebat, huic populorum offensionis remedium jussit quærere.

Rayn. n. 41. 42.

Itaque Princeps 30 Martii an. 1283 mandatum edidit, ut legitimo Regi suo etiamnum fideles subditi ad Papam Martinum e quavis provincia mitterent, qui orarent, ut reduceret bonas consuetudines,

nes, quæ Guilielmi II tempore viguissent: promisitque se summo Pontifici obtemperaturum. Papa auditis Oratoribus, de causa nondum cognita decidere recusans, Cardinali Gerardo Parmensi suo apud Principem Legato scripsit, ut investigaret sedulo, quanta Siculi subsidia Regi Guilielmo solvissent. Post primam illius inquisitionem Papa eundem amplius rem indagare voluit. Ultra non processit negotium sub hoc Pontifice Maximo. Sæcul.XIII. A.C.1283. n. 46.

§. V.

Censuræ contra Castilienses.

Eodem tempore, quo Papa Martinus decernebat de regno Arragonio, incassum conabatur pacem reducere in Castiliam, cujus Rex Alphonsus desertus fuerat a plerisque subditis cum filio suo Sanctio contra se conspirantibus. Alphonsus ad Papam confugiens, ei jussit exponi, hoc dissidium Mauris viam sternere ad progressus in Hispania religionis damno faciendos: at is ipse eos accersebat & Regem Maroci bis adduxit ad ferendas sibi suppetias. Orabat igitur Papam, ut Legatum mitteret in Castellam, aut viris quibusdam illic in dignitate constitutis præciperet, ut sibi terras ademptas restitui, &, quam pateretur, insectationem *Rayn.n.54. Mariana lib.14. c.5.*

Sæcul. XIII. A. C. 1283.

tionem tolli curarent. Papa 17 Jan. 1283 repoſuit ſibi non videri mittendum eſſe Legatum, præſertim cum Præſules & Magiſtros Ordinum militarium jam juſſiſſet regni turbis idoneum adhibere remedium, ac nondum ab iis reſponſum accepiſſet.

Rayn. n. 57.

Ante dies aliquot Sanctio Caſtellæ Principi per litteras exprobraverat inceſſum cum Maria in tertio gradu cognata connubium. Imperat ibi, ut eam protinus dimittat; illique anathema & interdictum locis, in quibus idem vel eadem ageret, minitatur, reſervans ſibi, ne ceſſe ſi foret, irrogationem graviorum pœnarum ſpiritualium æque ac temporalium. Dabat 13 Jan. Verum Sanctius uxorem retinuit ſuam, & plures ex ea liberos ſuſcepit, inter alios Ferdinandum

Mar. ibid.

ſucceſſorem poſtea ſuum regio in ſolio.

Papa dein expectata documenta probabiliter nactus, Epiſcopos, Abbates, aliosque Præpoſitos eccleſiaſticos, Magiſtros Ordinum militarium, Proceres, cunctos incolas Caſtellæ ac Legionis ceterarumque Alphonſi terrarum juſſit transquillam ei poſſeſſionem regiarum urbium arcium, terrarum, bonorum, juriumque omnium relinquere, jurare fidem, ac reliqua præſtare officia; inita vero contra illum fœdera quælibet ac ſocietates etiam juramentis (quæ declarantur in

ta) confirmatas rescindere. Si non o- Sæcul. XIII.
bediant, Archiepiscopo Hispalensi, De- A. C. 1283.
cano alicui, & cuidam Archidiacono a-
liarum duarum Ecclesiarum mandat, ut
Episcopos ac reliquum Clerum ad tem-
pus excluſos a functionibus, & laicos
prædiis beneficiariis cæterisque bonis,
quæ ab Ecclesia habeant, privatos pro-
nuncient. Diploma datum est 8 Aug. *Mar. c. 7.*
1283. Illi, quibus Papa rem commiserat,
omnes Sanctii fautores anathemate, &
cunctas urbes cæteraque ejus partium
loca interdicto affecerunt. Sanctius qui-
dem se his censuris minime submisit,
immo executionis Curatoribus pontifi-
ciis necem intentabat, si in manus ipsius
inciderent. Sed plures civitates ac Pro-
ceres permovit censurarum metus, ut ad
Alphonsum & officium redirent suum.
Tanto acrius exarsit civile bellum: nam
partes Sanctii semper præstabant vi-
ribus.

§. VI.

Concilium Constantinopolitanum. Vec-cus condemnatur.

Dominantes in Græcia Schismatici stu-
debant vindictam sumere de cunctis
Præsulibus sub Imperatore Michaële re-
conciliationem Romana cum Ecclesia
amplexis: sed suum odium non demon-
strabant

Sæcul XIII. A.C. 1283.

ſtrabant præterquam in Joannem Vec-
cum tanquam præcipuum hujus autho-
rem rei. Indulgebant reliquis, quin e-
tiam blandiebantur, ut una cum ipſis in
ejus perniciem incumberent. Quocirca
Theoctiſtus Metropolita Adrianopolita-
nus, Hi Epiſcopi, ajebat, ſunt lignea ve-
rucula, quæ nunc adhibent aſſando Vec-
co, ſed poſtea in ignem jacient. Schi-
matici ſic adjunctis ad ſuas partes Epis-
copis Conſtantinopoli præſentibus, ac
præcipue Athanaſio Patriarcha Alexan-
drino, convocabant concilium, in quo
duo ponebant ſolia, vacuum alterum, ut
indicarent locum Joſephi Patriarchæ
Conſtantinopolitani, qui e lecto ſuo non
ſurgebat amplius, alterum pro Patriarcha
Alexandrino, qui reapſe præſidebat con-
cilio; illique ipſi ſedes ibi capiebant ve-
lut vicarii ægrotantis Patriarchæ. Ad-
derant ſimul Magnus Logotheta Muza-
lon, Georgius Cyprius, dein Patriarcha
factus, rhetor Holobolus ab Imperatore
Michaële tam indigne habitus, pluresque
alii. Accuſatio Vecci verſabatur in ejus
ſcriptis, quæ velut mali res exempli car-
pebantur ſine examine fundamenti aut
doctrinæ, quam continebant; ſed alieno
tempore compoſita, nec agitandæ quæ-
ſtiones illæ, locique Patrum omittendi
fuiſſe dicebantur. Muzalon ipſe ſe hu-
jus criminis reum faſſus, contextum a ſe
librum

Pach. l. 7. c. 7.

c. 8.

Sup. Lib. 85. §. 46.

librum concremandum præbuit non erSæcul. XIII.
rorum causa (nam nullos ineſſe jurabat A. C. 1233.
in concilio) ſed quod doctrinam tractaret. Etiam Magni Logothetæ, qui hunc anteceſſerat, ſcriptum quoddam pluraque alia combuſta ſunt.

Ventum dein eſt ad Joannem Veccum, qui arguebatur, quod non tantum extra tempus, verum etiam hæreſes ſcripſiſſet, perſcrutatus curioſe nimium Patres, & in naturam divinam humano altiorem ingenio penetrare cupiens. Vocabatur ad concilium, quo accitus etiam populus erat magno ſtrepitu per pulſum æris campani, ut concitaretur ad ſeditionem, cumprimum intelligeret ſe in impietatem conjectum eſſe. Veccus ſæpius accerſitus, ut concilio ſcriptorum ſuorum rationem redderet, inducere in animum haud poterat illi ſe ſiſtere, populi furorem timens. At Magnus Logotheta hujus impetum cohibuit, indicans in Vecco Imperatorem ipſum offenſum iri. Tum Vecco ſignificavit eum poſſe concilium tutiſſime adire. Ergo venit: occupare locum ultimum ac ſe defendere jubetur. Sed quæ pro ſe diceret, nunquam pejus quam tunc acceptum iri videns, Scripſi, ajebat, eo tempore, quo ſcribendum erat: & fateor alienum fore, ſi nunc id agerem, quia tempus eſt mutatum. Antea ſcripſi, quia

Sæcul. XIII. A.C. 1283.

opus erat, & nemo alius id faciebat. Ad
præterita jam redire vultis? Vestra in-
quisitio extra tempus est: ac ego perde-
rem operam, si me purgarem. Unum
duntaxat est, quod declaretis, scilicet an
æquum sit hominem per vos accitum ad
munus Episcopi non poscentem, imm
ne cogitantem quidem, & modo caren-
tem Ecclesia, cum ei suam ademerit
pastorem legitimum revocando, an pa
sit, inquam, illum saltem manere in gra-
du vestris obtento suffragiis. Hæc Vec-
ci verba eos acerrime pupugerunt, &
nonnulli: Quomodo, inquiebant, tu eri
Episcopus præsente Episcopo legitimo
tu qui tuam fidei professionem exponer
&, an orthodoxus sis, monstrare debes
Sic rejecta aspere Vecci propositione m
tiores facti, ei ad Patriarcham Josephum
ducto, ut huic satisfactionem præstare
aliquam, institere: tum confectam a
professionem fidei, quin etiam patriar-
chatus abdicationem syngrapho subligna-
re jussum comiter dimisere. Sed Pa-
triarcha Josephus postea rem edoctus eos
perperam egisse Præsulem catholicum ad
abdicationem sui muneris compellendo
eamque non fuisse canonicam judicavit.
Modico post tempore schismatici Josephi
nomen usurpantes Imperatori persuasere
ut Veccum exulatum mitteret in ur-
bem Bithyniæ Prusiam; id quod fecit,

post-

postquam illi pensionem idoneam assigna- Sæcul. XIII.
verat. A.C. 1283.

§. VII.

Motus Arsenitarum.

Interea Patriarchæ Arsenii fautores putabant sibi utendum tempore ac indulgentia Imperatoris, ut partes omnes jungeret, libertatem omnibus plenissimam dantis. Relictis ergo latibulis suis *c.* 12.
duce Andronico veteri Metropolita Sardensi huc illuc cursantes concitabant populum in Josephum, quem etiamnum anathemate Arsenii devinctum perhibe- *Sup. l.* 85.
bant. Nec vitabant modo communio- §. 54.
nem ejus veluti crimino sam, sed & alios inde avocabant, ita ut illorum factio primum exigua in dies crescceret. Imperator vivo Josepho non eis favit, quia audierat minime sperandam esse consensionem, eosque hunc Præsulem ne Christianis quidem annumerandum credere. Addebatur hoc schisma etiam Imperio periculum conflare: quæ res Imperatorem haud parum solicitum habebat.

Ineunte Martio anni 1283 Patriarcha *c.* 13.
Josephus senio confectus & morbo vitam posuit, & Constantinopoli in monasterio S. Basilii sepultus fuit. Imperator Andronicus ab eo liber Arsenitas, quibus facillimum ad se aditum dabat, Græcis

Sæcul. XIII. A.C. 1283.

reliquis reconciliare vehementius & omn rationum genere conabatur. Quipp metuebat eos, & quamvis tuendam Jo sephi famam & honorem ejus memoria habendum prætexeret, reapse suis ratio nibus consulebat, probe gnarus sibi de biam reddi coronam posse, si is, a qu eam accepisset, non fuisset Episcopus, sed simplex laicus, immo constrictus anathe mate. Hæc Pachymeri verba indican Græcos existimasse, Imperatorum suo rum coronationem plus esse quam mera ceremoniam.

Contra Arsenitæ mederi suspicion bus Imperatoris volebant, sejunctionem que suam etiam per miracula proba legitimam, & voluntatis divinæ indicii nixam. Hoc fine postulabant quodda Constantinopolis templum peculiare, ub suas fundere preces possent: nam omnia dicebant profanata per illos, quibus cum Josepho fuisset communio. Imperato eis tribuit templum Sanctorum omnium grande ac elegans, sed tamdiu clausum, ut pauci essent, qui peractum ibi divi num meminissent officium. Illic con ventus agebant suos, & custodiendas sedulo portas curabant, nequis illorum intraret, quos putabant diris devotos: & Imperator sæpe illuc mittens aliquos suam illorum curam monstrabat; quæ i dentidem eis addebat animos.

v. Cang. C. P. chr. p. 130.

Cogita-

Cogitabant igitur partes suas confirmare per miraculum simile illi, quod Chalcedone de S. Euphemia narrabatur. Ut enim Græci tunc credebant; cum quartum concilium generale in Sanctæ hujus templo habitum hæresim Eutychetis ac Dioscori condemnasset, Patres decretum concilii in papyro scriptum apertæ capsæ, in qua S. Euphemiæ corpus erat, indiderunt: & illa chartam extensa manu prehensam osculata reddebat Episcopis. Verum est nec acta concilii Chalcedonensis, nec aliquem illius temporis scriptorem de hoc miraculo loqui. At erat celebre ætate Imperatoris Andronici: Græcique de illo mentionem faciunt undecima Julii suo in Menologio; ubi asserunt ambas fidei professiones illam in capsam esse immissas, & hac post dies aliquot recluſa alteram hæreticorum sub Sanctæ pedibus, catholicorum alteram in ejus manibus fuisse.

Sæcul. XIII. A.C 1283.

Sup. lib. 28. §. 1.

Const. Tii. ap. Sur. 2. Jul. an. 451. n. 122 123. Tillem. to. 5. p. 409.

Cum igitur Arsenitæ simile sperantes miraculum, ut alios suis adjungerent partibus, ab Imperatore sanctum corpus aliquod petiissent, illud S. Joannis Damasceni eis tradidit: ac ne fraus aliqua intercederet, cistam, cui scripta sua indiderant, includi alii arcæ, istamque sera muniri ac sigillo jussit. Posuerant vero scripta sua ad Sanctæ pedes, ac inter manus ejus repertum iri ajebant. Ergo

Saecul. XIII. A.C. 1283

jejunium colere, precari Deum, & noctes cantando agere. Andronicus interim cogitabat in rebus illis, quas Deum indicare sibi cuperent, forsitan esse quæstionem aliquam, quæ suum Imperii jus controversum redderet: ita enim audierat. Quocirca id experimentum faciendi copiam revocavit subito, misitque, qui ea hæc diceret: Cessarunt pridem miracula; religio satis est stabilita: habemusque sacras litteras & Patres, qui nos doceant, quid Deus a nobis postulet; secundum responsionem, quam Abraham diviti helluoni dedit. Sic impedito Arsenitarum consilio Imperator Josephi partibus tanquam melioribus addictior mansit: nec tamen prorsus rejecit alteras multitudine sua spectabiles.

Luc. 16. v. 26.

§. VIII.

Georgius Cyprius Patriarcha Constantinopolitanus.

Ambabus igitur æquum se præbiturus sedi Constantinopolitanæ imposuit Georgium Cyprium, quem Josephus lectorem epistolæ in sacello imperatorio fecerat: sed qui Josephi præscriptiones ad gubernandam Ecclesiam secutus non est. Inter Latinos in Cypro natus, cum viginti annos haberet, inde Constantinopolin

Pach. c. 14. Cang. Gloss. gr. p. 110. Gregor. l. 6. c. 11.

nopolim transiit sua perfecturus studia: ibique ita profecit, ut inter doctissimos seculi sui homines merito numeraretur. Per laborem suum repererat inter alia veterem linguæ Græcæ puritatem diuturna oblivione obrutam. Educatus inter Latinos a teneris unguiculis Ecclesiæ catholicæ doctrinam didicerat: & sub Imperatore Michaële reconciliationem cum primis urgebat. Sed non constabat sibi sub Andronico, qui eum esse Patriarcham voluit, nec consecrari a quoquam Præsulum, qui consenserant in concordiam cum Latinis. Immo ne hoc quidem sibi sumpsit, ut illum solenni more curaret eligi: sed privatim securum se præstitit de suffragiis plurium Episcoporum, inter alios Athanasii veteris Episcopi Sardicensis, cui etiam titulum sui patris spiritualis scripto dedit, ut eum Georgio benevolum redderet.

Sæcul. XIII. A. C. 1283.

Allat. conf. p. 775.

Pachym. l. 5. c. 20.

Id. l. 7. c. 14.

Haud multo post Constantinopolim venit Episcopus Coziliæ seu Moziliæ, sedis aliunde incognitæ, ex Ætolia per Despotam Nicephorum missus. Hunc Præsulem tanquam concordiæ cum Latinis neutiquam participem Imperator novo Patriarchæ inaugurando idoneum censuit eo magis, quod illius sedes metropoli Naupacto, hæc Constantinopoli subjecta esset. Quapropter hic Episcopus mense Martio, quo Josephus decesserat,

Sæcul. XIII. A.C. 1283.

Georgium Cyprium in Præcurſoris cœnobium duxit, cujus in vinea templum ubi nemo ſacris operabatur, inveniens illum ex homine ſeculari, qualis erat, monachum, ac ex lectore Diaconum fecit. Georgius monaſticam veſtem induens mutabat nomen, ac Gregorius dici voluit. Eodem die Imperator eum declaravit Patriarcham Conſtantinopolitanum de tribunali ſuo pro veteri more paſtorali pedo inſigniens. Ab illo tempore functiones cum ſacerdotio haud connexas exercuit.

Poſt hæc Epiſcopus Cozilienſis rogatu Gregorii in Heracleenſem Thraciæ Metropolitam conſecravit monachum Germanum diſcipulum Acacii hominis probi ac moderati, qui in concordiæ negotio alienus a ſtudio partium viſus fuerat: & Germanus ipſe vir ſimplex erat ac ſpiritualibus exercitiis deditus. Epiſcopus autem Heracleenſis Patriarcham Conſtantinopolitanum inaugurandi jus habebat. Itaque novus hic Metropolita Germanus Gregorium in Sacerdotem primo, deinde in Epiſcopum & Patriarcham conſecravit aſſiſtentibus Epiſcopis Cozilienſi & Dibrano in Macedonia. Hæc ceremonia fiebat in ſacris Palmaribus 11 Aprilis an. 1283 intra templum S. Sophiæ, cujus altare purgatum eſt. Tum circa Gregorium convenerunt homines qui

qui schismaticis se submiserant, & incenso religionis studio abrepti videbantur, sed nesciebant ritus, ac ne loci quidem constitutionem noverant. Excluserant enim ab hoc actu omnem Clerum ordinarium, immo conspici nolebant: nihilominus cogebantur accersere sacræ supellectilis custodem, qui duceret ipsos, & observare saltem necessaria ad inaugurationem doceret. Hoc in sacrificio de more consecrabantur tres panes, pro tribus primis hebdomadis sanctæ diebus, quibus Græci non consecrant. Exinde novus Patriarcha Imperatorem adiit, reliquas diei ceremonias cum eo peracturus. Sæcul. XIII. A. C. 1283. *v. Cang. gloss. eccles. fiast.*

Diebus lunæ & Martis Clerus iterum excluſus templo fuit exceptis illis, qui cum Patriarcha erant. Die Mercurii Clero dari debebat absolutio. Sed de modo eam largiendi tamdiu deliberatum est, ut tempus sacrificii præsanctificatorum, ut vocabant, efflueret. Tandem vocabatur Clerus ad magnam templi portam: populus, quem schismatici studio religionis ardentissimum credebant, a latere utroque stabat: Clerus prostratus petebat veniam, eique licuit intrare templum & adesse officio. Sed hoc sub primas tenebras finito sacrum omissum fuit, seu quod sero nimium esset, seu quia Clerus nondum videbatur ad sa-

Sæcul. XIII. A. C. 1283.

cram communionem accipiendam se purgatus. Cujus rei indicio erat illud quod postridie factum est. Hoc enim die Cœnæ dominicæ sacro Patriarcha rem divinam conficiens, panem, quem de foro clam afferri curaverat, divisum in frustula nec consecratum pro communione præbuit recens in gratiam receptis: quarem postea compertam supra quam credi potest, indignati, manere se mala graviora jam tum senserunt. Die Paschatis Christiani omnes pro more Ecclesiæ Græcæ in signum charitatis sibi mutuæ pacis osculum dabant: & postera die quæ hoc anno 1283 decima nona Aprilis erat, congregatus cum Episcopis Clerus hoc sanctum osculum sibi ferebat invicem. At ista reconciliatio nihil momenti habebat.

v. Cang. gloss. lat. Osculum. c. 16.

§. IX.

Concilium Blaquernense. Episcopi exauthorati.

Sup. l. 85. §. 9.

Eodem die secundo Paschatis promulgabatur edictum, quo Andronicum Chalazam Episcopum Sardicensem, qui alias relicta sede sua sub nomine Athanasii monachum induerat, Imperator suum patrem spiritualem declarabat; seque authoritatem dare cunctis sanctionibus, quas hic Præsul faceret in concilio Blaquer-

Blaquernis *ad Noſtram Dominam* cele- Sæcul. XIII.
brando coram Patriarcha Gregorio ac A.C. 1283.
Michaële Strategopulo Imperatoris Le- *Gregoras*
gato; & illos, qui ſe concilii hujus de- *l. 6. c. 5.*
cretis oppoſuerint, læſæ majeſtatis reos pronunciatum iri. Proinde huic concilio præſidebant Patriarcha & Epiſcopus magno ſchiſmaticorum numero ſtipati: altera in parte confederant miniſtri imperatorii ad exequenda illorum imperia parati. Accerſebantur Epiſcopi judicandi: & totum, quod audiebatur, erat: Advocetur iſte N. Arguebatur in faciem, quod canones violaſſet: interdum actores erant monachi, qui ſe vexatos querebantur. Mox Judex ajebat: Abducatur! Hic impius, addebant alii: & Imperatoris miniſtri manibus pedibusque vinctum cum ignominia trahebant foras. Anathema contra miſeros Præſules clamabant monachorum aliqui: alii ſacras eorum trabeas lacerabant velut indignorum, qui eas gererent.

Hæc per hebdomadem Paſchatis fiebant, & nemo hanc ſævitiam vitare poterat. Patriarcha Gregorius rem non probabat, & plerumque ad diverſam propendebat ſententiam; ſed a cæteris abripiebatur: nec tegebat animum, cum occulte diceret, hoc concilium eſſe conventum pravorum hominum. Illos, qui ſe non ſiſtebant ultro, Imperatoris miniſtri

Sæcul. XIII. A.C. 1283

stri per vim adducebant. Sic agebatur cum Theodoro Metropolita Cyziceno, qui in monasterium Præcursoris se abdiderat non tam abrogandæ sibi dignitatis, quam injuriarum metu abrogationem comitantium. Affirmabat igitur, se inde non exiturum: & cum missi essent sæpius qui eam abstraherent, in sacrum adytum templi & sub mensam evcharisticam confugit, ita, ut ministri re infecta redire cogerentur. Die has inter contentiones elapso Judex (Episcopum Sardicensem intelligo) surrexit, postquam Patriarchæ modum præscripserat, quo puniret absentes. Igitur contumaciæ damnati hoc sibi solatii proponebant, quod jacturæ muneris injuriæ non accesserint.

c. 19. v. Not. Poss. p. 522.

Hoc ipsum concilium ab Imperatrice Theodora Andronici matre poposcit, ut suam fidei professionem, ac nuncium concordiæ cum Papa remissum scripto daret, ac promitteret, se nunquam petitoram, ut Imperator Michaël suus maritus cum precationibus ecclesiasticis humaretur. Compensationis gratia permisit concilium, ut illa publicis in precibus nominaretur una cum Imperatore suo filio. Postulavit etiam ab Athanasio Patriarcha Alexandrino, ut Episcopos ab honoris gradu esse merito dimotos agnosceret, atque consensionem cum Papa ob suam

cum

cum illius fautoribus communionem retexeret: nec nisi hac lege spopondit eum dipthychis cum Patriarchis insertum iri: at ille his excludi maluit. Theodosius Patriarcha Antiochenus cognomine Princeps, quamvis se hujus concilii acta contemnere palam dixisset, sibi tamen metuens, inscio Imperatore suam patriarchatus abdicationem in Syriam misit. Nam hi duo Patriarchæ Alexandrinus & Antiochenus residebant Constantinopoli; & Latini etiamnum Tripolim, Ptolemaidem, ac plura Syriæ loca possidebant. Græci Ecclesiæ Antiochenæ acceptis Theodosii litteris una omnes voce elegerunt Arsenium a S. Simeone virum venerabilem ac pro sancto habitum, quem Constantinopolitani suam in communionem receptum in dipthycha retulere. Sæcul. XIII. A. C. 1283.

§. X.

Continuatio actorum contra Regem Arragoniæ.

Censuræ, quas Papa Martinus Petro Arragonum Regi, ac terris ejus irrogaverat, effectum habuere nullum. Non Rex modo & Optimates cæterique laici eas spernebant, sed Episcopi etiam, Clerusque, ac Religiosi cunctorum Ordinum. Non se proscriptos credebant, nec *Rayn.* 1284. *n.* 10. *Indic. Arrag. p.* 127.

Sæcul. XIII. A. C. 1284.

nec observabant interdictum. Rex judicium Papæ Martini respuens appellabat ad Papam non suspectum: & inhibitionem, ne Arragoniæ Regis titulum sibi adscriberet, irrisurus, se Equitem Arragonium, patrem duorum Regum, ac Dominum maris dicebat. Papa id edoctus die dedicatæ S. Petri basilicæ Romanæ 18 Nov. 1283 publice declarat, se, postquam illorum contumaciam compererit certius, eas de iisdem pœnas sumpturum, quæ alios in officio contineant. Tum Narbonensem Archiepiscopum rem indagare sedulo ac sibi nunciare jussit. Litteras ad eum dabat 9 Jan. 1284.

Exhaustis pœnis spiritualibus et comminationes exequendas nihil superarat præter armorum vim bellumque apertum. Et vero hanc viam Papa iniit per solicitationes Cardinalis Choleti, in Francia Legati. Nam Rex Philippus Audax sub Natalem Christi anno 1283 magnum Parisiis Senatum habuit, in quo regnum Arragonium pro secundo filio suo Carolo accepit sic rogante per Cardinalem Pontifice Maximo. Hic Rex occupandæ Arragoniæ causa ecclesiasticorum proventuum decimam concessit, & Legatus sacrum classicum contra Petrum cecinit. Philippus crucem induens suo exemplo permultos Nobiles alios-

Duchesne to. 5. p. 542.

aliosque subjectos traxit. Idem cum regno Arragonio & comitatu Barcinonensi etiam regnum Valentinum Caroli filii sui nomine accepit per litteras publicas 21 Febr. 1284 datas; & summus Pontifex per diploma quinto Maji sequentis editum & octo Cardinalium syngraphis munitum confirmavit omnia. Eodem tempore Cardinalis Choleti legationem extendit in regna Navarrense, Arragonium, Valentinum, Majoricanum; in provincias ecclesiasticas Lugdunensem, Vesuntinam, Viennensem, Tarentasinam, ac Embrodunensem; in diœceses Leodiensem, Metensem, Virodunensem, & Tullanam.

Sæcul. XIII. A. C. 1284.

Rayn. 1284. *n.* 5.

ibid. n. 4.

Papa etiam Cardinalem Gerardum Parmensem suum Legatum in Sicilia, nimirum in hujus parte Regi Carolo etiamnum parente populos ad sacram militiam contra Petrum Arragonium animare jussit per litteras 2 Junii datas, in quibus queritur, mutationem Siciliæ hæreticis eo confugiendi occasionem præbuisse, ibique illos defendi contra Inquisitores, qui regionem tuto ingredi non possent; hæreticos in dies illic augeri, & simplicium fidem corrumpere.

n. 2.

Cardinalis Gerardus tunc versabatur apud Carolum Salerni Principem, qui absente Rege patre suo imperabat. Erat Neapoli, cum ibi Rogerius Loria Arragoniæ

J. Villani l. 7. *c.* 92. *Ptol. Luc. ap. Rayn. n.* 14. *Duchesn.* 543.

Sæcul. XIII. A. C. 1284

goniæ classis Præfectus 5 Junii cum qua draginta quinque tum triremibus tu aliis navibus comparuit. Subibat po tum clamans, & Gallos ad pugnam pro vocans verbis Caroli Regis contempt monstrantibus: quin etiam tela in te ram conjici volebat Principem ad præ lium inducturus. Is continere se no poterat, quanquam eum Rex pater suus per nuncium expresse jussérat a pugn usque ad suum reditum abstinere. Le gatus quoque pro viribus eam dissuade bat: sed non auditus coram viro publi cum gerente munus scripto declarav rem se repugnante fieri. Princeps ad tr remes delatus suas certamen iniit, in quo captus Messanam perductus est.

§. XI.

Regis Alphonsi leges.

Alphonsus Sapiens Castiliæ Rex mens Aprili hujus anni 1284 Hispali na turæ cessit, postquam annos triginta duos regnaverat. Is fuit primus, qui pacta cæterasque litteras publicas verbis His spanicis scribi juberet. Sacrum codicem Hispanice reddi voluit. Eodem fermo ne, ut tunc erat, confici curavit cor pus legum ex præcepto & intentione pa tris sui Regis Ferdinandi. Divisum est in septem partes, unde id vocabant *Lo*

Sup. lib. 83. §. 1.

Mariana l. 14. *c.* 7.

Prologo.

fur

siete partidas. Alphonsus quinto sui regiminis anno nempe 1251, vigesima tertia Junii hoc opus inchoari voluit, & intra septem annos fuit absolutum. Documenta potius quam leges tractat: & prima pars materias religionis continens Theologiæ ac juris canonici compendium est. En illa, quæ mihi pro instituto meo memorabiliora videntur. Sæcul. XIII. A. C. 1284.

Pœnam solennem imponit Episcopus die cinerum exterminando pœnitentes e templo inter præscriptas preces ac ceremonias. Archipresbyter eos Episcopo sistit die cœnæ dominicæ hoc anno & sequentibus, donec eorum pœna completa fuerit. Tum vero intrant templum, & reconciliantur. Pœna publica irrogatur coram Ecclesia, sed per Sacerdotem & minus solenniter. Pœnitens jubetur sacram peregrinationem obire una cum baculo viatorio longiore ac veste, quam scapularem vocant, vel alia distincta a reliquis; aut nämellam ferream circa brachium vel collum gerere; aut cœnobio incluſus ætatem agere. Quivis Parocho suo conscientiæ maculas patefacere debet. In periculo mortis etiam homini profano fieri confessio potest, quæ utilis est, quanquam is nequeat absolvere. Episcopi condonant noxas pro constructione templi, aut pontis, vel pro aliis operibus bonis. Sacerdoti eo-

1. part. tit. 4. l. 18.

l. 20.

l. 21. 22.

l. 29.

l. 45.

l. 50.

Sæcul. XIII. A. C. 1284.

dem die bis sacrificare licet certis in casibus; ob exequias, diem anniversarium, nuptias; ut Episcopi, Regis, vel alius Domini magni pietati satisfaciat. Ad semper convenit illum esse jejunum, nec sumpsisse calicis expurgationem. Siquis Judæus vel Maurus SS. Evchariſtiæ ad ægrum portatæ fiat obvius, genua humi ponere Christianorum instar, aut declinare de via debet, alioqui triduo futurus in carcere.

tit. 5. l. 5.

Papa præ reliquis Episcopis prærogativas habet varias. Nam potest eos exauthorare, in pristino gradu reponere & par esse si judicet; ad aliam transferre Ecclesiam; Archiepiscoporum, Patriarcharum, seu primariorum Præsulum jurisdictione eximere, illorum abdicationem accipere; Clericos ab Episcopis excommunicatos in integrum restituere. Potest ex una diœcesi duas, ex duabus unam facere, Episcopum Episcopo subjicere, episcopatum novum erigere. Potest votis petendi Hierosolymam, aliarumque peregrinationum laxamenta dare; juramentorum religione, ut perjuria evitentur, atque legibus in natalium vitio & in ætate minore solvere ad obtinendos Ordines ac beneficia. Potest convocare, dum libet, concilium generale, in quo Episcopi omnes comparere debeant. Etiam Principibus imperare

potest,

potest, ut veniant, vel idoneos mittant viros, quando de tuenda vel augenda fide agitur. Potest ad honorem ac emolumentum Ecclesiæ sanctiones facere in rebus spiritualibus, cunctique Christiani eas observare tenentur. Potest beneficia Clericis adimere, & conferre, aut promittere per litteras suas, antequam vacent. Sæcul. XIII. A. C. 1284.

Anathemata ab aliis prolata dissolvere potest; sed nemo alius illa, quæ ipse per se aut per delegatos dixit. Ab ejus sententia nemo appellare, & ille solus judicare potest appellationes ad tribunal suum delatas. In quavis materia ecclesiastica ad eum proxime provocari potest. Ad possidenda simul plura beneficia etiam cura animarum prædita, & sacrilegi mercatus reis gratiam legum potest facere. Ad illum solum afferendæ sunt causæ majores, veluti quæstiones de Fide.

In Hispania, quoties decessit Episcopus, Collegii Decanus id nunciare Regi, ad electionem procedendi copiam petere, ac Ecclesiæ vacantis bona ei commendare debet. Ille hæc custodiri, ac electo Episcopo, postquam se ipsi stitit, tradi curat. Lex ait hanc prærogativam Hispaniæ Regibus obvenisse ob ereptam Mauris regionem, conditasque aut dotatas Ecclesias. Sed vidimus Franciæ Re- *l.* 18. *Sup. lib.* 53. *f.* 33.

Sæcul. XIII. A.C. 1284

ges a tempore ſecundæ ſtirpis hæc jura poſſediſſe ſine talibus victoriis.

tit. 6. l. 50. &c.

Cleri libertas & privilegia his in legibus fuſiſſime enumerata reducuntur maxime ad ſecuritatem ejus, & immunitatem a tributis & locorum oneribus, quibus obnoxii ſunt urbium arciumque incolæ. Jurisdictio eccleſiaſtica complectitur omnes materias ad forum ſacrum ſpectantes, nempe decimas, primitias & donationes, matrimonia, ſtatum l. 56. hominum, electionem Præſulis, jus nominationis ſeu patronatus, ſepulturas, beneficia, cenſuras eccleſiaſticas, conſtitutionem limitum inter Epiſcopos vel Archidiaconos, Sacramenta, quæſtiones de l. 57. Fide. In re profana Clericus debet adire Judicem eccleſiaſticum etiam petente cauſa, ſi alium impugnat Clericum; ſecus ſolius defenſionis gratia, ſi contra laicum ſtat. Judex eccleſiaſticus cognoſcit omnes cauſas verſantes in hæreſi, ſacrorum nundinatione, perjurio, uſura, adulterio, connubio irrito, ſacrilegio. l. 58.

Reges cæterique Principes profi- l. 59. debent ſuam potentiam adhibere ad coercenda eccleſiaſticorum molimina regioni noxia: veluti ſiquis pro Papa gereret legitime non electus; ſiquis errorem contra fidem defenderet; ſiqu ſchiſma faceret. Clericus anathe usque adeo ſpernens, ut per anni ſpa

tium eo devinctus hæreat, per jacturam suorum bonorum omnium compelli potest, ut se submittat Ecclesiæ. Cunctis in his casibus Clerici amittunt sua privilegia, per quæ jurisdictione profana sunt exempti. Prohibetur etiam, ne laici contra Præsules se proscribentes consurgant, & pactiones inter se fœderaque ineant, ut vindictam sumant, illisque communionem suo modo adimant, si eos eorumque domesticos in urbibus suis emere aut vendere, suis in furnis coquere, in suis molis molere, ex suis fontibus aquam, e montibus suis lignum asportare non patiantur. Qui per annum ac diem proscriptus manet, declarandus est hæreticus, ac privandus jure nominationis, aliove, quod in templum habet: sui clientes fiduciarii non debent eis parere, nec tributum pendere.

Sæcul. XIII. A. C. 1284.

tit. 9. l. 19.

l. 33.

Religiosi, de quibus in hac prima parte longus est sermo, sunt monachi tantum & Canonici Regulares: ibi nulla fit mentio Fratrum Mendicantium probabiliter ideo, quia erant recentes nimium, atque de his nihil habebant canones, ac decretales, e quibus hæ leges depromptæ sunt. Contra ibi magnopere commendantur Parochorum jura tum administrandi Sacramenta, tum sepeliendi mortuos.

tit. 7.

tit. 13. l. 5.

Sæcul. XIII. A.C. 1284.

In præfatione partis ſecundæ religio dicitur eſſe tuenda per poteſtatem non ſpiritualem ſolum, ſed profanam quoque tam contra hoſtes apertos nimirum ethnicos, quam adverſum malos Chriſtianos. Ut pateat has duas poteſtates a Deo inſtitutas eſſe, adducitur allegoria duorum gladiorum, de quibus memi-

Luc. 22. v. 38 nit Evangelium: & additur, easdem poteſtates debere ſemper conſpirare ad opem ſibi mutuo ferendam: alioqui nec Fidem, nec juſtitiam durare diu in terris

tit. 1. l. 1. poſſe. Poſtea Imperator nemini debere obedientiam fertur præterquam Papæ in rebus ſpiritualibus. Quæ verba illum non adſtrictum volunt ad morem prædecessoris in materiis ei gerendum.

§. XII.

Decimæ pro ſacra expeditione tranſmarina.

Bellum ſacrum contra Regem Arragoniæ, ac generatim tota Siciliæ res plurimum impediebat Terræ ſanctæ recuperationem, quam Papa ſemper agitabat animo: & in qualibet Chriſtiani orbis regione ſingulares erant difficultates exequendi hoc conſilium. Rudolphus electus Romanorum Rex omni opera enitebatur, ſuam ut potentiam in Germania firmaret, & familiam ſuam collocaret

Rayn. n. 32.

ret in ſtatu ampliſſimo. Caſtella flagrabat bello civili: Italia pariter gemebat diſtracta diſſidio belli Piſanos inter ac Genuenſes: Papa Romanos cæterosque populos eccleſiaſticæ ditioni ſubjectos ægre continebat in officio. Undique colligebantur decimæ, quas ultimum concilium Lugdunenſe imperaverat; ſed in uſus alios erant converſæ. Sic apparet e Papæ querimoniis de mercatoribus Piſanis, Lucenſibus, & Florentinis, quos ad reddendam illarum rationem volebat adigere. Papa ipſe Regi Siciliæ Carolo magnas conceſſit ſummas pecuniarum e decimis Scotiæ, Daniæ, Sueciæ, Hungariæ, Sclavoniæ, Poloniæque provenientium.

Sæcul. XIII. A. C. 1284.

n. 15. 16. 17.

Rayn. 1283. *n.* 5.

Solus Anglorum Rex Eduardus mittendis Terræ ſacræ ſuppetiis par eſſe videbatur. S. Ludovicum in cruce induenda, & in Tunetano itinere ſecutus, eoque redeunte profectus in Palæſtinam, anno uno ac dimidio ibi manſerat. Ita per ſe ipſum noverat ſtatum regionis, in qua res Chriſtiana in dies deficiebat. Significabat identidem ſe illuc reverſurum. Sed anno 1282 Papam oravit, ut Angliæ decimam terræ ſacræ deſtinatam ipſius fratri Edmundo permitteret, qui accepto tunc Campaniæ Comitis titulo, Palæſtinam primo tranſitu petiturus eſſet: cum ipſe, (Rex Eduardus) eo iterum proficiſci

Sup. lib. 85. §. 8.

l. 86. §. 15.

Sæcul. XIII. A. C. 1284.

haud cogitaret. Papa 8 Jan. 1283 respondit se mutatum ejus bonum propositum ægre ferre. Cum vero, addebat, transeundi tempus nondum sit designatum, & tantam hujus propinquitatem

Rayn. 1283. n. 62.

n. 66. sperare nobis per præsentem regnorum statum non liceat, hanc decimam Comiti fratri tuo jam concedendi necessitatem videmus nullam.

n. 67. Rex, qui sine dubio hanc decimam spe jam devoraverat, non stabat responso Papæ; sed illam occupavit ex authoritate sua. Collectores a summa Sede constituti eandem bona sub custodia in locis sacris tutisque deposuerant. Rex custodiis quantumvis reluctantibus revelli sigilla serasque, pecuniam omnem asferri, &, ubi volebat, reponi jussit. Tum scripsit Papæ hoc facinus purgare studens. At is probe rem edoctus Archiepiscopo Cantuariensi per epistolam mandavit, ut adiret Regem, has pecunias ab ejus manibus vindicaturus. Ad ipsum quoque Regem dedit litteras, in quibus hanc audaciam acriter reprehendit, ejus excusationes appellans frivolas; deinde, ut pecuniam protinus reddat, & in posterum talia omittat, præcipit, se, nisi obsequentem habeat, alias inituram vias minitans. Dabat 3 Julii an. 1283.

Rayn. 1284. n. 33. Est credibile Regem Eduardum Papæ hac in re feciſſe ſatis. Is enim ſe

quente

quente anno comiter excepit Canonicum & virum nobilem Legatos ejus, qui nunciatum venerant, fore, ut resumat crucem, Palæstinam adeundi gratia. Papa magnis affectum laudibus ad promissum fortiter præstandum animavit per litteras 26 Maji 1284 scriptas. At eodem tempore Rex complura postulabat ad decimas attinentia, quæ Papa vidit non carere difficultate. Poscebat ille decimas jam collectas in Anglia, Scotia, & omnibus ditionis suæ terris, in Wallia, Hibernia, Vasconia, & Pontinensi comitatu per Reginam conjugem suam ad se spectante. Papa reposuit: Si crucem hoc anno Natali Christi die induas, permittimus tibi decimas Angliæ, Hiberniæ, Walliæ, quin etiam Scotiæ, dummodo hujus Rex consentiat. Et illas accipies per biennium ante transitus diem, quem sacra Sedes præstituet. Decimæ Vasconiæ ac Pontinenses jam datæ sunt Regi Franciæ ex præscripto concilii Lugdunensis. Eduardus volebat in rem suam vertere exactiones, quas collectores decimæ fecissent potestatem suam excedendo. Papa hoc in casu puniendos collectores & ad restitutionem adigendos dixit. Recusavit etiam nomine decimarum comprehendere bona morientium sine testamento, & primos fructus beneficiorum vacantium. Permisit tamen, ut

Sæcul. XIII. A.C. 1284.

n. 36.

n. 37.

n. 41. & l.

Sæcul. XIII. A. C. 1284. Rex ad iter transmarinum ante quinquennium adstrictus non esset. Is illud prorsus omisit: estque vero simillimum eum præter decimas nihil voluisse.

§. XIII.

Species sacræ hostiæ Constantinopoli corrupta.

Imperator Andronicus Palæologus dissidentes Græcos schismaticos in concordiam reducere semper conabatur. Profectus in Anatoliam, Patriarcham Constantinopolitanum Gregorium cum fautoribus ejus præcipuis, simulque adversarum partium, scilicet Arsenitarum primores illuc venire jussit. Adramitii agebant hyemem sumptibus Imperatoris, qui vernum per jejunium hujus anni 1284 quavis hebdomade bis cum eis consultabat.

Pachym. l. 7. c. 21. 28.

Interea Constantinopoli res accidit, quæ pro terribili prodigio habebatur. Vigesima Februarii, quæ hoc anno quinquagesima dies ante Pascha erat (Græci dominicam casei vocant, quia postrema est dies, qua cibos lacte confectos comedunt) Sacerdos in templo principe solenni more sacrificans, peracta re divina vas Augustissimæ Evchariſtiæ seu ciborium aperuit, ut immitteret hostias consecratas

c. 28.

Maur. David. p. 40.

tas pro tota hebdomade ſequente, qua Græci jejunium vernum incipiunt: nam diebus jejunii non conſecrant, ſed ſacrum præſanctificatorum (ſic vocant) faciunt, ut nos ſexta ſanctæ hebdomadis die ſolemus. Aperto, inquam, in ciborio Sacerdos vidit hoſtiam prorſus corruptam, quæ credebatur eſſe una de tribus anno præterito hebdomadis majoris die quarto conſecratis, & quæ comeſta non fuerat; nam ſacrificium non fuit finitum, quia ſero nimium erat, cum Eccleſiaſtici abſolutionem acciperent. Hæc hoſtia erat adeo corrupta, ut panis ſpeciem haberet nullam, & ſimilior eſſet theriacæ fruſtulo ob nigrorem ac duritiam ſuam. Sacerdos trepidans cum aſſiſtentibus deliberabat, quid agendum eſſet: nec in animum inducebat vel bolum tam nauſeoſum ſumere, vel abſolvere ſacrum non immiſſis in ciborium hoſtiis, quas conſecraverat. Tandem ex communi conſilio ſtatuit corruptam indere loco ad uſus ſimiles deſtinato, quem Græci furnum ſacrum, nos piſcinam dicimus.

Sæcul. XIII. A. C. 1284.

Sup.

§. XIV.

Sæcul. XIII. A.C. 1284.

§. XIV.

Specimen per ignes captum inter ſchiſmaticos.

Imperator nec monitis nec argumentis ſuis componere gratiam inter partes adverſas poterat. Arſenitæ ſi rationibus humanis cederent, pertinaciæ notam, quod his tamdiu obſtitiſſent, veriti, miracula, quibus de voluntate divina ſecuri fierent, identidem exigebant. Patriarcha aperte in ea non conſentiebat: ſed per Imperatoris operam duas inter partes convenit, ut Arſenitæ in codice ſcriberent querelas ſuas, & quæ ad pacem jungendam cenſerent neceſſaria; Joſephitæ vero defenſiones ſuas litteris mandarent. Accenderetur ignis magnus, in quem uterque liber conjiceretur: atque ſi alteruter ibi integer maneret, ambæ partes agnoſcerent Deum ſtare ab hujus ſcripti authoribus: ſin uterque periret, duæ partes ſimiliter redirent in gratiam, & igne abſumptam diſcordiæ ſuæ materiam crederent. Vidimus experimentum per ignem, aut certe per ferrum candens viginti quinque abhinc annos apud Græcos non extra uſum fuiſſe.

c. 21.

c. 22.

n. greg.

Sup. l. 84. §. 61.

Imperator procurandæ concordiæ cauſa nulli parcens ſumptui eam ſolam ob

ob rem confici ex argento focum curavit: &, ut erat hebdomas major, diem sabbati sancti 8 Aprilis specimini capiendo præstituit. Duæ partes ad hanc actionem per preces plurimas præparatæ, cum dies veniſſet; libros suos publice ac præsente Imperatore viris probis & minime suspectis porrigebant. Quibus eos igni tradentibus utraque factio Deo fervide supplicabat, ut se ipsi faventem ostenderet. At ignis suum effectum naturalem habuit; ambo volumina paleæ instar conflagrabant: & intra brevius quam duarum horarum spatium solus eorum cinis supererat. Tum Arsenitæ se Gregorium pro Patriarcha suo habere Imperatori dicebant. Qui gaudio elatus eos e vestigio ad illum duxit pedibus incedens, quamvis ningeret. Eulogias ab illo ipsamque communionem sacram accipiebant, ita, ut a schismate suo plane in concordiam rediisse viderentur. At postero die Paschatis eorum studium cœpit refrigescere: præoccupatos subito animos putabant suos: & postquam illo die se ægre continuerant, altero fere omnes reclamarunt. Sæcul. XIII. A.C. 1284.

Imperator se operam lusisse cernens, Arsenitarum præcipuos ad colloquium vocatos rogabat, quid sentirent de Patriarcha Gregorio. Nesciebant, quid reponerent. Cogitabant enim mirum fore, ni

Sæcul. XIII. A.C. 1284.

ni eum agnoscerent Patriarcham, cum sacram communionem ex manu ejus accepissent: si vero agnoscerent, fore iniquum per speciem mali exempli concordiam ei denegare. Denique fatebantur eum esse Patriarcham. Ergo Imperator illum produxit: abdiderat enim in proximo pontificiis ornatum vestibus. Gregorius ab Arsenitis agnitum se videns, violatam promissorum fidem eis exprobrare cœpit his S. Petri verbis: Non estis mentiti hominibus sed Deo: & mox anathema contra eos pronunciavit, religiosiores ad officium hoc modo reductum iri ratus. Verum hac agendi ratione magis exacerbati abibant ob anathema earum anxii. Aliquos tamen remansisse gaudebant Imperator & Patriarcha, velut si perstitissent omnes. Sed qui restabant, præter illa, quæ contra partes contrarias facta jam fuerant, postulabant, ut, quoquot Joannes Veccus consecrasset, Constantinopoli divinis interdicerentur in perpetuum; qui extra urbem agerent, ad tempus abstinere functionibus juberentur, nisi essent vexatores, qui deberent perpetuo interdicto affici; alteri post pœnæ suæ spatium nequirent promoveri ad Ordinem altiorem, quantumcunque progressum in virtute fecissent. Postquam hæ conditiones litteris consignatæ fuerant, discesserunt.

Act. 5. v. 4.

§. XV.

Sæcul. XIII.
A. C. 1284.

§. XV.

Andronicus Sardenſis in offenſionem Imperatoris incurrit.

Andronicum Metropolitam Sardenſem horum malorum omnium authorem principem monachus Galaction ſuus diſcipulus accuſavit, quod de Imperatore male locutus eſſet, cui aliunde ſuſpectus erat de noxis gravioribus. Itaque veluti læſæ Majeſtatis reus tractabatur. Primum contumeliis oneratus & vituperiis, quod, cum eſſet monachus, depoſita veſte religioſa iterum Epiſcopi gradum conſcendere auſus fuiſſet, tum poſt alias injurias pugnorum ictibus abactus duriter, ac e conventus loco ejectus eſt. Maxime omnium dolebat illud, quod ipſi fecit Nicander Epiſcopus Lariſſanus, quem tanquam a Joanne Vecco conſecratum exauthoraverat. Is Andronicum turpiter pulſum videns, prehenſum monachi capitium capiti ejus impoſuit, & abjicienti obtruſit denuo: quod ſæpius iteratum ſpectantibus cachinnos movit. *Pachym. l. 23.*

§. XVI.

Carolus Siciliæ Rex moritur.

Rex Siciliæ Carolus quondam Græcorum terror, ſed tum mœrore obrutus *Nic. Spec. lib. 1. c. 29.*

ob

Sæcul. XIII. A. C. 1285.

ob tot jacturas, ac præcipue ob captum filium, Foveæ in Apulia vitam amisit; Jan. 1285. Viaticum sacrum accipiens gravem de admissis animi dolorem edidit, & summa cum reverentia, Domine Deus! ajebat, te Salvatorem meum firmiter credens oro, ut animæ meæ miserearis: & quemadmodum Siciliam potius, ut servirem Ecclesiæ tuæ, quam mei commodi causa occupavi, sic peccata mihi condones mea. Vixerat sexaginta quinque annos, & undeviginti regnaverat. Legatus Gerardus Parmensis Neapoli eum in templo metropolitano assistentibus multis regni Præsulibus sepelivit. Quia Carolus II ejus filius natu major successorque in Catalonia captivus erat, Papa Martinus Siciliæ regimen curæ habens ad Legatum Gerardum ita scripsit: Eo tempore, quo Rex Carolus se Burdigalam versus in viam dabat, per litteras patentes nobis regnum commisit suum, ut ibi corrigeremus indignas res, de quibus Ecclesiæ, Cœtusque ac privati homines conquererentur: & postremo, cum ex morbo decumberet, qui eum paucos intra dies confecit, hanc potestatem nobis traditam confirmavit per alias litteras patentes. Prioribus acceptis te instatum regni accurate inquirere jussimus tuamque nacti responsionem, illud procandi modos efficaciſſimos indagare cœpimus.

J. Villani l. 7. c. 94. Duchesne p. 543.

Rayn. 1285. n. 3.

pimus, perrecturi, donec effectum videSæcul.XIII.
rimus. Dabat 11. Febr. A.C.1285.

Rex Carolus administratorem regni, *Ibid.n.6.*
quamdiu filius abesset suus, Robertum Artesiæ Comitem, suum nepotem, qui apud ipsum erat, constituerat, si tamen Papæ placeret. Qui rem habuit ratam; sed illi Legatum Gerardum addidit, cum mandato, ut authoritatem suam Ecclesiæ Romanæ adscriberent, atque communiter exercerent, donec Rex Carolus II in libertatem assertus esset. Voluit quoque, ut ab eis appellare ad sacram Sedem liceret Siculis. Hæc sunt, quæ continet diploma utrique inscriptum datumque 16 Februarii.

§. XVII.

Martini IV obitus. Honorius IV Papa.

Papam Martinum IV defecit tempus exequendi bona pro Siculis consilia sua. Die Paschatis, qui hoc anno 1285 vigesimus quintus Martii erat, peracto sacrificio cum Præfectis sacelli sui more solito pransus male se habuit sine mutatione externa, & cum se dolores magnos sentire diceret, Medici non videbant, cur morbum ejus mortiferum aut gravem censerent. Nihilominus sequente die *n. 12. Papebr. conat. Luchesne p. 544.*

Sæcul. XIII. A. C. 1285. Mercurii 28 ejusdem menſis ſub mediam noctem ſpiritum reddidit Peruſiæ, ubi ſepultus eſt in templo S. Laurentii; ægrique plures ad illius tumulum ſanabantur coram ingente Clericorum laicorumque numero ſecundum verba authoris coævi talia miracula teſtantis fieri etiam tum, cum ſcriberet, nempe 12 Maji ſequentis. Sederat Martinus IV annis quatuor, menſe uno, diebus ſeptem.

Rayn. n. 14. 15. Apoſtolica Sedes quatriduo tantum vacabat: & 2 Aprilis Cardinales coopta runt Jacobum Savellium Nobilem Romanum, Cardinalem Diaconum de S. Maria in Coſmedin. Pluribus annis in Universitate Pariſina eruditus, primum Canonicus Catalaunenſis, deinde Cardinalis evaſerat per Urbanum IV menſe Decembri an. 1261. Papa creatus nomen Honorii IV ſumpſit. Ex pedibus manibusque laborabat adeo, ut ſacrum facere non poſſet niſi certis inſtrumentis adjutus. Peruſiæ electus mox Romam petiit, ubi conſecratus coronatusque fuit, ut veroſimile eſt, die dominica 20 Maji octava Pentecoſtes: & 25 ejusdem menſis litteras dedit, quibus orbem Chriſtianum de nova dignitate ſua edocebat. Ibi ſic loquitur: Poſt exequias Papæ Martini primo Aprilis libere convenimus non concluſi, ut interdum vacante Eccleſia Romana factum eſt per errorem ſu-

Sup. lib. 85. §. 11.

Papebr. conat.

Rayn. n. 19.

tupera-

tuperabilem. Verba, quæ indicant, quam odiosa etiam tum fuerit Gregorii X constitutio de conclavi. Honorius biennio duntaxat sedit. Sæcul. XIII. A. C. 1285.

§. XVIII.

Retractatio Fratris Ægidii Romani.

Ordo Eremitarum S. Augustini tum alebat Religiosum quendam, qui postea in numero clarissimorum sui temporis Doctorum fuit positus. Is erat Ægidius Romanus ex illustri Columnarum familia, olim Parisiensis multos per annos Academicus, & S. Thomæ Aquinatis discipulus. Rex Philippus Audax eum Philippo suo filio in spem regni genito præceptorem dederat. Cum Frater Ægidius Romanus Parisinam frequentaret scholam, tum viva voce, tum scripto protulerat propositiones aliquot, quas retexendas judicabat Episcopus Stephanus Temperius, postquam eas discussserat ipse, & per Cancellarium Ecclesiæ suæ, aliosque Theologiæ Doctores examinari curaverat, sed Ægidius illas argumentis pluribus fulcire studebat: tantum aberat, ut revocaret. Deinde Romam delatus Papæ Honorio ad retractationem, qualem præciperet, sese obtulit. Hic Episcopo Parisino Renulpho Hum-

Labbe de script.

Rayn. 1285. n. 76.

Sæcul. XIII. A.C. 1285.

Humblarienſi Stephani ſucceſſori ſcripſit, ut Eccleſiæ ſuæ Cancellarium cæteroſque Theologiæ Doctores convocaret, ac de illorum conſilio Fratrem Ægidium coram ipſis revocari juberet omnia, quæ de plurium ſententia damnanda eſſent, præſertim ea, quæ Epiſcopus Stephanus retexta voluiſſet. Dabat 1. Jun. 1285.

Fratres Minores hoc anno Mediolani vigeſima ſexta comitia generalia celebrabant, ubi in locum fratris Bonagratii priore anno mortui ſubſtituerunt Fratrem Arlotum Pratenſem Hetruſcum tum Pariſiis agentem, qui undecimus Ordinis Miniſter Generalis fuit. Vocavit illuc Fratrem Petrum Joannem Olivam, ſuſpectam ſemper doctrinam ejus porro excuſſurus. At hic ita ſe defendit, ut iterum damnationem effugeret. Ille ſequente anno ibidem obiit, cum Ordini undecim duntaxat menſes præfuiſſet. Ejus pater antiqua nobilitate inſignis cum tribus fratribus ſuis pariter S. Francisci regulam amplexus erat.

Vading. 1285. *n.* 4. 5.

Id. 1286. *n.* 1.

§. XIX.

Mors Regis Philippi Audacis.

Sub feſtum Pentecoſtes diem, qui hoc anno tertius decimus Maji erat, Rex Philippus Audax Arragoniam occupa-

tum

tum iturus, prope Toloſam colligit exercitum, Cardinalem Joannem Choletum Sacræ Sedis Legatum ſecum habens. Præter decimam Franciæ Papa Martinus Regi hujus expeditionis gratia etiam diœceſium Leodienſis, Metenſis, Virodunenſis, & Baſileenſis decimas permiſerat. Quam rem Imperator Rudolphus novo Papæ Honorio conquerebatur, hanc conceſſionem revocari cupiens. Sed Papa illi expoſuit apoſtolicam Sedem hoc bellum contra Petrum Arragonium vexatorem ſuum adornari juſſiſſe; atque harum diœceſium decimas ad modicum tempus eſſe poſtulatas. Scribebat 1 Auguſti. Majoricenſis quoque regni decimam ad triennium conceſſit Jacobo hujus inſulæ Domino, qui, quamvis Petri Arragonii frater eſſet, Regis Philippi partes contra eum ſuſceperat.

Sæcul. XIII. A.C. 1285.

Duchesne to. 5. p. 544. Rayn. n. 24.

Gallorum exercitus Cataloniam intravit 20 Junii: & cruce ſignati, e quibus conſtabat, eadem, qua aliæ copiæ, licentia graſſabantur. Profanabant templa effuſione ſanguinis & impuritatibus: quin etiam dicatas Deo Virgines violabant. Aſportabant vaſa ſacra, cruces, imagines, libros, ornamenta templorum, quæ alter alteri venundabant. Demiſſum e turribus omne æs campanum diffindebant in partes, vel avehebant. Ita ſe gerebant per totam expeditionem:

Geſta comit. Barcin. p. 566.

Sæcul. XIII. A. C. 1285. putabant tamen se consequi promissam militiæ sacræ veniam noxarum: ad quam sic affecti erant, ut ii, qui emittere sagittas, vel armis aliis uti non poterant, lapidibus arreptis dicerent: Jacio hunc lapidem in Petrum Arragonium, ut merear indulgentiam.

p. 569.

p. 568. Pridie festum S. Petri 28 Junii Rex Philippus obsedit Gerundam, & ad Fratres Minores cum Legato Joanne Cholet divertit. Hanc inter obsidionem Galli templo S. Felicis extra urbem diruto, reliquias Sanctorum, inter alias corpus S. Narcissi Gerundæ Patroni in frustula conciderunt. Divinæ tantorum scelerum vindictæ tribuebant Catalani mala, quæ Gallorum exercitum premebant. Primum multitudo muscarum innumerabilis invasit equos, ac venenatis punctionibus suis quamplurimos necavit. Deinde horum cadavera cum corporibus hominum ab hostibus cæsorum ex calore aëris celeriter corrupta per intolerabilem fœtorem suum creabant morbos, ex quibus multi Proceres cum magna copiarum parte interibant. Quapropter urbe 7 Sept. in deditionem accepta Rex Philippus abiit. Sed in via militum lue correptus ipse tam fractis erat viribus, ut nequiret sedere in equo, sed fuorum brachiis in lecto portaretur. Sic delatus Perpinianum, die dominica 9 Sept.

Duchesne p. 446.

Nicol. Specul. lib. 2. c. 1. p. 570.

Sept. ibi vivere desiit annos quadraginta natus, postquam quindecim regnaverat. Successit ei suus filius natu major Philippus IV cognomine Pulcher septendecim annos habens, & viginti novem sceptrum tenuit. Sæcul.XIII. A.C.1285. *Duchesne p.548.*

§. XX.

Papæ constitutio pro Sicilia.

Interim Papa laborem ab antecessore suo cœptum perficiens, ut comprimeret indignas res in Siciliam introductas, quæ seditionem commoverant, constitutionem edidit ex consensu novi Regis Caroli II, qui rem ipsius arbitrio plane submiserat. Hæc sanctio data est Tibure 27 Sept. 1285, & subsignata syngraphis quatuordecim Cardinalium: sed solum ad regimen profanum attinet. Tum Papa Siculos Petro Arragonio addictos ad præstandam Carolo obedientiam adducturus edixit eos a beneficio hujus sanctionis exclusum iri, quamdiu Petro adhærerent. Denique Siculorum episcopatuum collationem durante bello faciendam Sedi apostolicæ reservavit, ne darentur viris Regi Carolo infensis. *Rayn.n.29.*

Sæcul. XIII. A.C. 1285.

§. XXI.

Petri Arragonum Regis mors.

Rex Arragoniæ Petrus paulo amplius menſe Regi Franciæ ſuperſtes fuit, die S. Martini 11 Nov. extinctus anno ætatis ſexto & quadrageſimo, regiminis nono. Eccleſiæ reconciliatus Sacramenta morientium accepit ab Archiepiſcopo Tarraconenſi. Regna Arragonium & Valentinum cum comitatu Barcinonenſi Alphonſo ſuo filio, natu majori, Siciliam Jacobo alteri filio per ſuum teſtamentum reliquit.

Geſta com. Barcin. c. 28. p. 573.

Nic. Spec. 2. c. 7.

§. XXII.

Abſolutiones a Summo Pontifice datæ.

In Italiam ut redeamus, urbs Viterbium per totum Martini IV pontificatum anathemate devincta manſerat ob ſeditionem poſt obitum Papæ Nicolai III factam, & ob mandatos carceri duos Cardinales Matthæum & Joannem de Urſinis. Incolæ petitam a Martino veniam non impetraverant: ſed Honorius ſupplicantium ſubmiſſione iterata flexus execrationem ſuſtulit ea lege, ut majore mœnium ſuorum parte ſubruta vicies quater mille libras monetæ pontificiæ impenderent in

Raun. 1285. n. 70. n. 43. Sup. lib. 87. §. 43.

in condendam dotandamque domum hospitalem, quæ Romanæ Spiritus sancti plene foret obnoxia. Præterea civitatem omni jurisdictione exutam Papa integram retinuit, status privati homines seditionis reos pro arbitrio suo puniendi facultatem sibi reservans. Sæcul. XIII. A.C. 1285.

Melchior Buffetus Episcopus Dertonensis in Lombardia anno elapso peremptus fuerat hunc in modum. Guilielmo Montis Ferrati Marchione Dertonam per vim occupante, Episcopus, qui bellum contra illum defenderat, in tumultu pedes ac personatus fugerat: sed ab hostibus captus jubente Marchione in arce quadam aliquamdiu custodia septus tenebatur. Postea quibusdam Episcopi cognatis castrum Sorlium ejus jussu dedere recusantibus, Marchio huc eum valido cum præsidio misit: sed non parebant: & cum Episcopus Dertonam versus reduceretur, una cum quibusdam aliis occisus est ita, ut Marchionis milites id non viderent ob spissam nebulam, quæ eos separabat: & illius cadaver diu inhumatum jacuit. *Rayn. n. 67. Ughell. to. 4. p. 863.*

Marchio re comperta graviter afflictum se indicans, corpus in cathedrali Dertonæ templo honorifice sepeliendum curavit. Quia tamen constabat Episcopum eo mandante captum & in custodiam traditum esse, ad Papam, ut cædis

Sæcul. XIII. A. C. 1285.

rationem redderet, accitus, Romæ se per nuncium excusavit, asserens se necem Episcopi nec imperasse, nec suasisse, sed contra doluisse magnopere: deinde se ob inimicos tum illos, quibus cingeretur, tum alios, per quorum terras sibi eundum esset, non posse Romam proficisci, ni vitam & provinciam suam periculis exponeret.

Papa Honorius his rationibus permotus Archiepiscopum Consentinum, Fratrumque Prædicatorum Provincialem per Lombardiam Magistrum jussit Marchionis excusationes sine ritibus judiciariis disquirere; si veras cernerent, eum ad sui purgationem viginti cum viris admittere, atque has ei pœnas irrogare. A loco, ubi comprehensus fuisset Episcopus, usque ad templum Dertonense, ac per urbes Vercellas, Eporediam, & Albam Pompejam a porta usque ad templum cathedrale publice nudis pedibus & capite iret, nulla super indusium lineum veste tectus. Omni patronatus jure, ac prædio beneficiario, aut in perpetuum conducto quod ab Ecclesia Dertonensi haberet, se ac posteros suos privatos, & hos usque ad quartam generationem quolibet ejusdem Ecclesiæ beneficio exclusos sciret. Cunctas arces terrasque ad hanc Ecclesiam spectantes redderet. Tum postulatam, addebat, absolutionem illi

illi dabitis ea conditione, ut intra unius anni ſpatium in templo Dertouenſi aram condat dotetque pro duobus Sacerdotibus, quorum uterque viginti quinque librarum Genuenſium proventum habeat. Injungetis illi etiam, ſi vobis ita videbitur, iter transmarinum, aut peregrinationem ad Compoſtellanam S. Jacobi ædem, ac jejunia, preces, aliaque opera bona, prout expedire ad ejus ſalutem putabitis. Adhæc præcipimus, ut ſe nobis ſiſtat intra annum, poſtquam ejus excuſationes ceſſaverint: nec volumus per hanc indulgentiam Principibus profanis adimere facultatem exequendi contra eum leges in ſacrilegos latas. Hæc mandata dedit Romæ 20 Dec. 1285. Sæcul.XIII. A.C. 1285.

In Polonia Leſco Niger Cracoviæ Dux Papæ Honorii juſſu abſolutus eſt ab anathemate, in quod incurrerat duobus abhinc annis Epiſcopum Paulum compingendo in carcerem & male habendo: atque Sacerdotes, qui Duci a ſacello erant, ſpretisque cenſuris coram eo divinum peregerant officium, ex interdicto vinculo exempti ſunt. Dux rem finiit cum Epiſcopo ita tranſigens, ut huic ſaceret ſatis. Papa Honorius etiam ad Proceres Præſulesque Poloniæ ſcripſit, ut ibi ſolvendum curarent denarium S. Petri ante annos ducentis plures ſub Rege Caſimiro ſtatutum. *Rayn. n. 72.* *Sup. Lib. 76. §. 10.* *Cromer. l. 10. p. 171.* *Sup. Lib. 59. §. 39.*

§. XXIII.

Sæcul. XIII.
A. C. 1285.

§. XXIII.

Episcopus Uratislaviensis vexatur.

Longin. l. 7. p. 835. Cromer. l. 10 p. 172.

Henricus IV Silesiæ Dux ironico cognomine Bonus, cum factos in bellum per injuriam gestum sumptus sibi compensandi gratia Thomæ Episcopo Uratislaviensi, universoque diœceseos Clero magnam pecuniæ pensionem sine ullo jure imperasset, eam denegantium bona omnia & cunctas postea decimas occupaverat. Itaque Thomas lenitatis vias expertus inutiles, querelam suum ad Jacobum Svincam Archiepiscopum Gnesnanum Metropolitam suum detulit: qui die Epiphaniæ an. 1285. Lanciciam concilium convocavit. Comparebant ibi Paulus Cracoviæ, Joannes Posnaniæ, Vislas Uladislaviæ, & Volmirus Lusucæ Episcopi magno cum numero Abbatum aliorumque Præsulum. Concilium Ducem & partes ejus anathemate, ac totam diœcesim Uratislaviensem interdicto affecit.

to. 11. conc. p. 1238.

Id cum soli Fratres Minores in S. Jacobi cœnobio intra urbem sito non observarent, Fratres Prædicatores cum omni Clero & ipso Episcopo pulsi fuere. Postquam hic Præsul in Silesiæ ac suæ diœcesis urbem Ratiboriam profectus ab hujus Domino Ladislao Opoliæ Duce comiter

miter receptus fuerat, Dux Henricus eum propterea ibi oppugnavit murmurantibus contra Thomam ejusque Clerum civibus, quod ipsis annonæ penuriam acciviſſent. Ergo Epiſcopus periculum ſubire, quam populo, cui devinctus eſſet, ærumnam parere maluit: & pontificiis indutus veſtibus quosdam de Clero ſuo ſacris etiam ornamentis amictos ex urbe ad caſtra Henrici recta ducebat via. Qui inopinato ſpectaculo motus relicto tentorio non tantum obviam venit Antiſtiti, ſed & ad pedes accidit. Erexit hic illum: & poſt mutuos inter lacrymas amplexus remotis arbitris propinquam S. Nicolai ædem ingreſſi redierunt in gratiam: quippe Dux ſe Præſuli, Eccleſiis, & Clero adempta omnia redditurum pollicitus obſidionem Ratiboriæ ſolvit: & Archiepiſcopus Gneſnanus cenſuras ſuſtulit. Sed hoc non ante factum quam anno 1287. Sæcul. XIII. A. C. 1285.

§. XXIV.

Status Eccleſiæ Græcæ.

Imperator Andronicus Palæologus ex Anatolia Conſtantinopolim reverſus non mutabat ſuum ſchiſmaticos reconciliandi conſilium. Confirmabant id potius perhibita quædam portenta, quæ timidum ac ſuperſtitioſum ejus animum vehe- *Pach. l. 7. c. 30.*

Sæcul. XIII. A. C. 1285.

vehementer perculerant. Ad templum S. Sophiæ ſpectabat privatum domicilium quoddam, cujus in muro depicta Virgo Sanctiſſima multos per dies præbuerat ſpeciem flentis & tam ubertim, ut lacrymæ ſpongiis colligerentur. In alia domo imago S. Georgii multum ſanguinis fundere viſa erat. Hæc naturaliter effecerat murorum humor: at Græci pro miraculis iræque divinæ ſignis accipiebant. Imperator igitur putabat ſe monitum a Deo, ne deponeret curam reconciliandi Eccleſiam. Sed non poterat placare animos. Joſephi ab Arſenio diris devoti nominationem in precibus publicis, communionem cum ejus ſectatoribus, & conſenſionem cum Papa non ferebant Arſenitæ.

c. 31. *Gregoras l. 6. c. 1. n. 9.*

Arſenii corpus ex Proconneſo Conſtantinopolim deferendi copiam ſubdole petierant, ut Arſenius injuſte pulſus, Joſephus poſſeſſor iniquus videretur. Mox annuit Imperator haud perſpiciens eorum mentem, ſed in ſolam Eccleſiæ pacem intentus. Allatum proinde Arſenii corpus ad portam urbis tam Patriarcha Gregorius cum omni Clero, quam Imperator cum toto Senatu excepit: inde ad S. Sophiæ ſolenniter cantus inter & lumina portatum eſt. Poſtea vero Theodora Eulogiæ filia, neptisque Imperatoris

ris Michaëlis illud in monasterio S. Andreæ a se instaurato reposuit. Sæcul. XIII. A.C. 1285.

Imperator Andronicus vivo patre amiserat suam conjugem Annam Hungaricam, quæ duos ei filios Michaëlem & Constantinum reliquit. Ergo liberis e secundo venturis thalamo spem Imperii ademptam reputans, non sibi cum coronato capite aliquo affinitatem jungendam censuit, contentus uxorem ducere Jolandam, seu Irenen ex Guilielmo Montis Ferrati Marchione, ac Beatrice Castiliæ Principe Alphonsi Astrologi filia procreatam. Latini non solebant sine permissu Papæ cum Græcis schismaticis matrimonia contrahere. Sed Marchio tum proscriptus ob cædem Episcopi Dertonensis hoc anno factam, has nuptias clanculum tractavit. *Pachym. c. 33. Greg. c. 2. Ducange famil. Byz. p. 235. Id. not. Greg p. 731. Allat. cons. p. 708.*

§. XXV.

Veccus conqueritur.

Neophytus Prusiæ in Bithynia recens Episcopus, ut specimen ardentis odii sui in concordiam cum Papa ederet, imperavit abstinentiam carnium per quatuor dies perhibitum hoc crimen expiaturam. Populus Prusianus hanc pœnam sentiens incommodam, Joannem Veccum eandem in urbem relegatum onerabat conviciis tanquam consensionis autho- *Pachym. l. 7. c. 24.*

Sæcul. XIII. A. C. 1285.

authorem: quin etiam domesticos ejus prætereuntes in faciem objurgabat. Veccus hoc sibi non ferendum ratus, magna in area cœnobii, quod incolebat, se publice declaravit. Episcopum Neophytum contemptui habebat velut rudem in rebus ecclesiasticis; & de Patriarcha Gregorio loquens, Cur me offenditis, ajebat, cur fugitis me, qui Romanus sum, & a Romanis genus duco (ita etiamnum ajunt Græci) cur recipitis cum applausu hominem natum educatumque inter Italos, & qui ad nos veniens eorum tam veste, quam lingua utebatur? Nempe insula Cyprus, unde Gregorius erat, tum parebat Latinis. Hæc ob doctrinam fieri si dicatis, pergebat Veccus, congreget nos omnes Imperator, & nos audiat; ac homines docti probique ex Scripturis judicent, an in errore sim! At non damner ob ea, quæ garriunt rudes ac fæx populi.

Sic Veccus differebat palam, & apparebat facile voluisse illum hæc ad Imperatorem referri. Nec dilata res est: atque Andronicus Veccum Constantinopolim venire jussit: qui extra urbem habitavit in monasterio S. Cosmæ, quod communiter Cosmidion vocabatur. Tum Imperator convocavit concilium, diem hujus ac locum indicans, qui fuit aula Alexina in palatio Blaquernensi. Præsidebat

Ducang. C. P. l. 4. p. 182. Id. l. 2. p. 112.

sidebat ibi Patriarcha Gregorius: Alexandrinus vero Athanasius incommoda utens valetudine accubabat in lecto: aderantque Episcopi omnes cum magno Clericorum monachorumque numero. Imperator ipse intererat, Proceribus ac de Senatu præcipuis stipatus. Magnus Logotheta Muzalon erat inter primos, ac Veccum aggredi cum Patriarcha statuerat. Sæcul. XIII. A.C. 1285.

§. XXVI.

Alterum concilium Blaquernense.

Orator Ecclesiæ incepit actionem, & ad Veccum conversus dixit: Cum integrum habeamus scriptum, quo errorem fateris tuum; quo veniam petis, & munus abdicas: cur redis hodie, & injuriam tibi factam asserens congregandi tam grandis concilii causam offers? Veccus reposuit: Cum me viderem adigi, ut alieno tempore rationem redderem de verbis Patrum a me allatis, reliqui omnia, ut haberem pacem, non ut pellerer, ac hæreseos accusarer. Tum Patriarcha Gregorius: Et quid de re sentiunt ii, qui tecum sunt? Hi erant Constantinus Meliteniotes, ac Georgius Metochites, qui respondebant: Si solum scire cupis, quam fidem teneamus animo, & ore profiteamur, est illa, quæ inter o- *Pachym. c. 15.*

Sæcul. XIII. A.C. 1285.

mnes convenit, & quam, dum vivemus conservabimus. Sin etiam quæris, quam Patrum sententiam symbolo non adversari, sed hoc exponere affirmemus, in scriptis eorum videbimus, Spiritum Sanctum esse datum, missum, ortum a Patre per Filium: immo quidam dicunt, illum ex hoc procedere. Magnus ille Sanctus Joannes Damascenus ait Spiritum Sanctum a Patre produci per Verbum. Agnoscimus autem productorem esse principium: sed non dicimus Filium esse principium in processione Spiritus Sancti ex Patre, immo nec commune principium: e contrario male precamur sic loquentibus. Dicimus duntaxat Patrem esse principium Spiritus Sancti per Filium. S. Augustinus tamen haud ægre dicit Patrem ac Filium esse idem principium Spiritus Sancti.

S. Augusti. v. Trin. c. 14. n. 15.

Magnus Logotheta subjunxit: Et quomodo Filium non facitis principium dicendo Patrem esse principium per Filium? ex quo illud conficitur, ex Patre non processurum fuisse Spiritum Sanctum, nisi Filium generasset. Archidiaconi reponebant: In theologia proferuntur multæ propositiones, quas consequi absurda videntur ob imbecillitatem nostræ intelligentiæ; veluti dum Pater dicitur esse perfectus Deus, pariterque Filius & Spiritus Sanctus; unde videtur effici

effici tres Deos esse. Nos tenemus id, quod videmus scriptum, nec admittimus mala consectaria. Logotheta retulit: Nunquam ego dicam Spiritum Sanctum procedere ex Patre per Filium: minus absurde dicerem illum ex Patre Filioque procedere, quia differentia præpositionum *ex* & *per* videtur duo indicare principia. Archidiaconi subjiciebant: Ergo accusa S. Joannem Damascenum, quod novitates introduxerit! nos autem noli arguere hæresis, quod honoremus has voculas, quas illius esse agnoscis. Patriarcha subdidit: Honoratur Evangelium asseverans Patrem esse majorem Filio: sed hic locus explicatur per locos alios. Vobis pariter exponendus esset ille S. Damasceni locus, non avertendus in sensum singularem & a communi Patrum doctrina diversum: instabat simul magnopere, ut responderent. Hunc Evangelii locum, inquiebant, satis explicarunt Patres: Locus S. Damasceni non potest alium habere sensum. Si habeat, eum doceri cupimus. Sæcul. XIII. A. C. 1285.

Patriarcha: Exponunt illum Patres dicendo Spiritum Sanctum procedere ex Patre. Archidiaconi: Et quis non dicit? credimus toto ex animo. Logotheta: Si creditis, cur adjungitis aliud? Archidiaconi: Tempus sic postulabat pro pace Ecclesiæ. Veccus: Quando-

Sæcul. XIII. A.C. 1284.

quidem ita vultis, non loquemur modo de hac propositione, quæ vobis temeraria nimis videtur. At saltem nobis tam opus non est nostri defensio contra querelam de corruptione doctrinæ sanæ. Deinde Logothetam intuens addebat: Video te sequi regulas dialecticæ ac rite ratiocinari: nec tibi blandior. Patres, cum de Sanctissima Triade loquuntur, comparationes cum sole ac fluvio quantumvis imperfectas adhibent. Radius, ajunt, & lumen proxime a sole veniunt: radiusne igitur an sol est luminis principium? S. Gregorius Nyssenus hoc mihi explicat inquiens: Ex iis, quæ habent principium, unum hinc venit proxime, alterum per id, quod inde proxime venit. Tum Patriarcha: Et vos non fatemini Spiritum Sanctum esse proxime conjunctum Patri? Quis est, talem qui propositionem ferat? Dicendum est de Spiritu Sancto, quod de Filio dicitur, ipsum esse in Patre, & Patrem in ipso. Non assentimini? Ita, reddebat Veccus: fatendum est Spiritum Sanctum Patri proxime conjunctum esse, quia minime distant. Sed ut cogitemus Spiritum Sanctum proxime ex Patre procedere, non permittit illius differentia a Filio: nam ille procedit per hunc, qui proxime procedit; ut S. Gregorius Nyssenus loquitur. Sed vos absurdam redditis hanc propo-

propositionem, qui locorum ac temporum distantias interjicitis. Quocirca idem S. Pater adjungit: Interpositio Filii facit, ut solus sit genitus: nec tamen illa Spiritum Sanctum a Patre disjunctum reddit. Sæcul.XIII. A.C.1285.

Posthæc Athanasius Patriarcha Alexandrinus e lecto suo hæc ad Veccum verba faciebat: Tenemus Ecclesiæ doctrinam, qualem recepimus. At nunquam didicimus ita loqui. Si Ecclesia distincte crederet, quæ vos dicitis, nescire haud possemus. Fidei dogmata sine curiositate ac simpliciter conservabimus. Cur ergo conamini in Ecclesiam Dei inducere quidquam aliud, quam quod per traditionem accepimus? Oportet tueri pacem, & omnes argutias prætermittere. Sed, Domine! accusamur de hæresi, subdebat Veccus cum suis Archidiaconis. Ita est, pergebat Athanasius, quia pro hæretico habetur, quisquis stabilire vult propositiones extraordinarias, etiamsi non essent periculosæ. Quapropter vobis suadeo, ut his omissis ad sensum communem manifestumque & ad concordiam redeatis, præcipue, cum Imperator hanc conciliare cupiat.

Verum Patriarcha Gregorius urgebat differentiam præpositionum *ex* & per, contendens, Spiritum Sanctum proxime ex Patre non procedere, si procedat per

Sæcul. XIII. A.C. 1285.

Filium. Respondit Veccus: Confitemur audaciam nostram, & veniam petimus. Non tamen vana curiositas aliqua nos ita loqui jussit; sed voluntas tollendi discordiam Ecclesiarum. Græcam & Latinam intelligit. Hæc ergo causa fuit, cur statueretis nos appellare hæreticos, ac desertores religionis, irritos dicere Ordines a me collatos, lavare sacrum adytum, profanare & rejicere chrisma a me consecratum? An nos sic agimus, etiamsi velimus Theologiam vestram non accuratam ostendere? Ecquanam in re erravimus, ajebat Patriarcha. Mox papyrum protulit Veccus, quam cum legisset ille, sibi cognitam negabat cum suis. Sed Chartophylax Georgius Moscampar opusculum agnovit suum, voluitque defendere. Videamus itaque, ajebat Veccus, qua eum pœna ob mutatam doctrinam sitis affecturi. Longus hac super re sermo fuit: ac Veccus addidit:

Vultisne, ut tanquam pacis amans consilium vobis afferam simplicissimum? Locos Patrum, prout tempus postulabat, retulimus. Recepimus, ac etiamnum recipimus cunctos, quicunque Spiritum Sanctum ex Patre dicunt procedere: ita Christus, ita concilium loquitur. Sed & eos admittimus, qui ajunt illum procedere ex Patre per Filium, quia totum concilium septimum sic sensit: ac temeritatis

Sup. lib. 44. §. 47. 59.

ritatis arguimus illos, qui verba Patrum non honorant. Igitur hodie dum Patriarchæ, Episcopi, Clerus omnis, monachi pii, laici selecti adsunt, vobiscum fidem orthodoxam colere, aut, si fallimini, divino judicio vobiscum condemnari malo quam solus securitatem quærere. Sed quod me adstringatis ad spernendum dogma Patrum tam vetus & tam universale, nec docere me studeatis; hoc est, quod æquum mihi non videtur. Nam etiam me religio tangit stimulatque, ut errorem timeam. Non adhæreo ingenii mei luminibus: totum me vobis trado: præferte mihi lucem! ducite me! sectabor vos. Conficite scriptum: omittite, si vultis, voculas: *per Filium!* quidquid periculi in respuenda hac Patrum declaratione videam, nisi vos sequar, accusate me pertinaciæ, immo hæreseos! At vero Patres rejicere si non audetis, factique invidiam in nos conferre cupitis, merito, ne dicam necessario metuimus, ne erremus (quia sumus soli) & in discrimen nos conjicianus. Saecul.XIII. A.C.1285.

Patriarcha, ut se purgaret, reposuit: Nos id non scripsimus: vestrum est hoc respuere, qui scripsistis, & hanc quæstionem movistis denuo. Ecquid obstat, subjunxit Veccus, cum agatur de reducendis fratribus vestris? Sed Patriarcham adeo non permovit, ut irascentis male-

Sæcul. XIII. A.C. 1285.

maledicta & injurias sibi accersseret. Veccus & ipse exasperatus, ingeniosas ei exprobrationes fecit: tum conversus ad Imperatorem libere asseruit juravitque, si Gregorius sedem patriarchalem non relinqueret, turbas Ecclesiæ nunquam sedatum iri. Sub hæc verba excandescens Imperator surrexit, &, Quid igitur? agebat, Post totum laborem, quem mihi pro Ecclesia sumpsi, rursus eam turbare incipis jam schismaticorum bello implicitam? Late hanc in materiam excurrebat indicans suam indignationem, quod id colloquium spem suam usque adeo fefelliſſet.

§. XXVII.

Veccus relegatur.

Soluto concilio Veccus cum suis in monasterium S. Cosmæ reversus ibi manebat, sed sub custodia. Imperator eos per internuncium hortabatur, ut pacem colerent, libidinem disputandi comprimerent, cum bona ipsius gratia conquiescerent; alioquin mulctandi exilio, nec melius habendi, quam jussisset. Illi perstantes in sententia respondebant se, quidquid Imperator vellet, passuros potius, quam morem gesturos iis, a quibus immerito condemnati essent. Sæpius tentatos frustra Imperator offensus in

arcem

arcem quandam, cui a S. Gregorio nomen erat, ad Aſtacenſem ſeu Comidianum Bithyniæ ſinum poſitam relegavit exulum ſuſtentationi nequaquam providens. Illic incluſos ſervabant Galli, quibus prætoriæ cohortis Dux quidam præerat. Sæcul. XIII. A.C. 1286.

§. XXVIII.

Jacobus Siciliæ Rex.

Novus Siciliæ Rex Jacobus Arragonius ex vi teſtamenti patrii coronandum ſe curavit anniverſario luſtratæ Virginis die 2 Febr. 1286. Ceremonia fiebat Panormi coram cunctis Proceribus, & Sicularum urbium Oratoribus univerſis. Papa Honorius, antequam id cognoverat, eodem anno die Cœnæ dominicæ 11 Aprilis anathemate devinctos denunciavit Jacobum & matrem ejus Conſtantiam tanquam foventes augentesque Siciliæ ſeditionem, atque intra diem Aſcendentis in cœlum Domini ex illa egredi juſſit. Deinde impoſitam Jacobo coronam audiens iteravit anathema; ceremoniam declaravit nullam, neque inaugurationem, ſed rem abominandam eſſe; loca omnia, ubi Jacobus Arragonius ageret, interdicto affecit: duos Epiſcopos Cephalædanum in Sicilia, & Neocaſtrenſem in Calabria coram ſe

Nic. Special. l. 2. n. 9.

Rayn. n. 6.

Id. n. 6.

n. 8.

Sæcul XIII. A. C. 1286.

comparere intra festum Sanctorum Omnium diem voluit, quod Jacobum coronassent. Hæc sunt, quæ continet diploma die Ascensus Domini 3 Maji Romæ promulgatum. Et quia neque Rex, neque duo Episcopi obedierant, Papa irrogatas eis censuras die dedicatæ S. Petri basilicæ 18 Novembris confirmavit ac repetiit; sed sine fructu iterum.

§. 9.

§. XXIX.

Alphonsus Rex Arragonum.

§. 10. 11.

E contrario Jacobi fratrem Alphonsum novum Arragoniæ Regem flectebant censuræ pontificiæ, aut potius metus Gallorum pro Carolo Valesio militantium, ut eum in possessionem regni Arragonii mitterent. Papæ proin & Cardinalibus scripsit Alphonsus excusans se, quod mortuo Rege Petro patre suo non misisset Romam Legatos; quos vero tunc mitteret, nempe intra vernum jejunium hujus anni 1286. Igitur Papa die Cœnæ dominicæ declaravit se inceptum contra eum judicium usque ad festum Ascensionis Domini suspendere. Prorogavit postea diem, & comparentibus Legatis fidei publicæ testes litteras ad liberum reditum tradebat. Alphonsi tamen excusationes non accepit: nec destitit tueri Carolum Valesium. Contra

tra Cardinali Joanni Choleto ſuo in Francia Legato nova mandata dedit, ut Eccleſiaſticos Alphonſi fautores privaret beneficiorum fructibus, cenſurisque puniret. Sæcul. XIII. A.C. 1286.

§. XXX.

Veneti abſolvuntur.

Sedente ad clavum Eccleſiæ Martino IV Bernardus Cardinalis Epiſcopus Portuenſis & apoſtolicæ Sedis Legatus Venetias venerat, ut curaret armandam ibi claſſem, qua rebelles Siculi ad officium erga Regem Carolum reducerentur. At Veneti hoc recuſabant obtentu antiquæ legis, quæ vetaret, nequis ipſorum arma ferret contra ullum Principem aut Rempublicam ſine permiſſu Ducis, majorisque ac minoris Senatus: eamque legem præſente Legato renovabant. Id ille pro injuria ſumens perhibebat Venetos hoc Regi Carolo ſubſidium denegando Siculorum Petrique Arragonii partes ſuſcepiſſe, &, quod conſequeretur, incurriſſe in cenſuras eorum fautoribus irrogatas: idcirco Venetias interdicto perculit. Honorio in ſummam evecto ſedem tres Venetorum Legati expoſuere hanc ſanctionem veterem non eſſe factam per contemptum Eccleſiæ Romanæ; ſed ad conſervandam Rempublicam, *Rayn.* 1285. n. 63.

Sæcul. XIII. A.C. 1286.

cam, & bella evitandi gratia. Tum Papa Venetiarum Episcopum jussit interdictum tollere ea conditione, ut Veneti contra rationes Ecclesiæ Romanæ ac hæredum Regis Caroli nullam causæ Siculæ partem caperent. Scribebat 5 Augusti 1285.

Rayn. 1286. *n.* 17.

Sed Papa post hæc comperit, Ducem ac Rempublicam Venetam graves sumpsisse pœnas de civibus illis, qui rogante Legato, sed sine ipsorum consensu Regi Carolo suppetias iissent. Quapropter Episcopo Veneto aliam per epistolam præcepit, ne interdictum refigeret, priusquam Ducem ac Senatum monuisset, primum, ut declararent se decretum, de quo sermo esset, nec ad fraudem Ecclesiæ aut Regi Carolo faciendam, nec in gratiam Petri Arragonii edixisse; deinde, ut declarationem istam constitutionum suarum libro insererent; postremo, ut sententias in fautores Regis Caroli latas revocarent, iisque pœnas remitterent. Paruere Veneti, & ad Papam duos

n. 18.

Fratres Prædicatores, Minoresque totidem miserunt, qui testarentur ipsius jussa fuisse peracta. Tum Episcopo Veneto imperavit per litteras, ut interdictum abrogaret. Dabat 18 Martii an. 1286.

§. XXXI.

Sæcul.XIII.
A.C.1286.

§. XXXI.

Aliæ absolutiones.

Papa Honorius indulsit etiam Henrico Castiliæ Principi Regis Ferdinandi filio, & patruo Regis Sancii tunc regnantis. Henricus Conradini partes secutus ob perpetratas Romæ, cum ejus Senator anno 1268 esset, multas violentias a Papa Clemente IV proscriptus fuerat. Modo mutata rerum facie, cum spiritus feroces egestas & ærumna contunderent, pœnitentiam suorum criminum significans Papæ Honorii misericordiam implorabat. Qui 8 Martii an. 1286 Gerardo Parmensi suo in Apulia Legato scripsit, ut illum absolveret ea lege, ut bona direpta vel perperam usurpata restitueret; aut, si per inopiam tum non posset, juratus promitteret id se facturum, cumprimum ad meliorem fortunam perveniisset. *Sup. lib.* 85. §. 60.

Papa Martinus IV Castellam censuris perculerat ob Sancii seditionem contra Regem Alphonsum ipsius patrem: & ii, quibus mandata dederat, multos homines anathemate, multaque loca interdicto mulctaverant. Sed facta erat scenæ mutatio. Obierat Alphonsus: Sanctium omnes Castiliæ Regem agnoscebant. Itaque relaxandas ratus *n.* 5. *Rayn. n.* 23.

has

Sæcul. XIII A. C. 1286

has censuras Honorius 7 Nov. 1286 Archiepiscopo Toletano, & Burgensi Episcopo scripsit, ut omnia interdicta hanc ob rem edita suspenderent; nec tamen Ecclesiasticos, quos horum neglectus ministeriis sacris ad tempus excluso vel ad ea inhabiles reddidisset, absolverent; sed monerent, ut consulerent animabus suis.

n. 21. Civili autem in bello Castiliæ Sugerus Gadium Episcopus contra Sanctium steterat, ut hujus Principis nepotes Alphonsum ac Ferdinandum ex Ferdinando ejus fratre natu majore & Blanca Gallica natos in libertatem assereret. Sed bonus hic Præsul perdita opera in Francia exulabat suo munere & cunctis privatus bonis. Expostuit Papæ Honorio suum statuum: & Rex Philippus Pulcher cum amita sua Castellæ Principum matre preces illius fulciebat. Tum Papa Cardinalem Choletum suum in Francia Legatum jussit Episcopi hujus sustentationi consulere quædam regni cœnobia adstringendo ad solvendam ei per triennium pecuniæ summam, qua cum idoneo domesticorum numero aleretur. En exemplum pensionis rogatu Regis a Papa cœnobiis imperatæ. Litteras ad Legatum dabat 18 Novembris.

§. XXXII.

Sæcul.XIII. A.C.1286.

§. XXXII.

Concilium Londinense.

Tria hoc anno concilia provincialia habebantur. Primum Joannes Pecamus Archiepiscopus Cantuariensis Londini ultimo Aprilis egit, aderantque Oliverius Lincolniæ, Godefridus Vigornæ, ac Richardus Herisfordiæ Episcopi, Cantuariensis Judex in foro sacro, Cancellarius Universitatis Oxoniensis, multique Doctores alii. Hoc in conventu Archiepiscopus de hæresi condemnavit octo propositiones, quas in provincia sua denuo defensas esse audierat. I. Corpus Christi mortuum non habebat eandem formam substantialem, quam habuerat vivum. II. Sed forma nova in illud introducta fuit; ideoque nova natura, sine nova conjunctione cum Verbo. III. Intra triduum Christi mortui, si sacrum fuisset factum, panis in hanc formam novam, sive naturam corporis mortui mutatus esset. IV. A Christi reditu ad vitam per verba ad Sacramentum pertinentia panis in corpus Christi vivum convertitur, ita, ut materia panis mutetur in materiam corporis, & forma panis sit forma corporis, quæ est anima rationalis. V. Corpus Christi vivum & mortuum erat idem ex his duntaxat capiti- *to.II. p.1261.*

Sæcul. XIII. A.C. 1286.

capitibus, quod eandem materiam, eas-dem dimensiones haberet, eandem animam rationalem respiceret, in eadem hypostasi Verbi existeret. VI. Corpus hominis cujuscunque mortuum etsi nondum penitus corruptum, non est idem amplius, quod erat, cum viveret, nisi quodammodo, nempe secundum communem materiam & quantitatem: sed proprie jam non est idem corpus. VII. His in quæstionibus non Summi Pontificis, non S. Gregorii, nec S. Augustini, vel Doctoris cujuscunque, sed sacri Codicis solius authoritati, & rationi demonstrativæ cedere tenemur. VIII. Principium omnium harum consecutionum est illud, quod in homine non detur nisi unica forma substantialis, quæ est animarationis particeps. Hoc tamen principium est S. Thomæ aperte affirmantis animam rationalem esse formam substantialem hominis, nec aliam in eo dari posse.

1. *par. q. 76. art. 1. art. 4.*

§. XXXIII.

Ravennense concilium.

Bonifacius Lavanienſis ex Ordine Prædicatorum Ravennæ Archiepiscopus anno regiminis sui undecimo, seculi hujus octogesimo sexto, octava Julii concilium provinciale habuit, cui intererant septem

Sæcul. XIII. A. C. 1286.

septem ejus Suffraganei, scilicet Sifridus Fori Cornelii, Ugolinus Faventiæ, Raynaldus Fori Livii, Thaddæus Fori Popilii, Emericus Cesenæ, Henricus Sarsinæ, ac Bonifacius Adriæ Episcopi cum Procuratoribus Episcoporum Bononiæ, Cerviæ, Mutinæ, ac Parmæ. Concilii locus erat Forolivienſe templum S. Mercurialis quondam ejusdem urbis Episcopi & Martyris, quem Ecclesia colit 23 Maji. Archiepiscopus ibi edidit decretum in novem capitula divisum, quorum primo damnatur mos per homines profanos introductus. Nempe, cum fierent Equites aut mariti, accersebant ad hæc hilaria nugatores ac ludios, mittebantque ad Ecclesiasticos cognatos suos, ut ad illorum sustentationem pecunias contribuerent. Concilium hanc impensam illicitum boni ecclesiastici usum appellat, atque, ne Clerici hoc genus hominum recipiant, vel ulla re ne in transitu quidem donent, prohibet sub pœna dupli Ecclesiæ dandi. Nugatorum nomine veniebant cantores, fidicines, tibicinesque, qui cantilenis suis saltationes, gestusque ac sermones ridiculos adjungebant.

Ughell to. 2. p. 384. Sup. lib. 86. §. 60. to 11. p. 1246 Rub. p. 464.

Martyr. R. 23. Maji.

v. Fanchet. poës. l. 1. c. 8.

Concilium Præsules & Clerum reliquum ad beneficentiam erga pauperes hortatur, illisque, quo libentius obsequerentur, certam pro ratione stipis in-

art. 2.

Sæcul. XIII. A. C. 1286.

dulgentiam concedit. Parœciis prædictos jubet operam dare, ut intra festum Paschatis sacerdotio inaugurentur secundum sanctionem secundi concilii Lugdunensis: & hujus canonis eludendi causa in fine anni, cujus intra spatium consecrandi fuissent, se rursum eligi curantium astutiam malam condemnat. In provincia Ravennensi moris erat, ut perpetuo residentes peculiarem ex beneficiis suis proventum perciperent ultra illum, qui non sic residentibus obveniret. Sed quidam in conclavi suo residere, ac officium quovis mense semel adire contenti erant. Quapropter concilium statuit, ut in his distributionibus quotidianis soli præsentes officio pro residentibus habeantur, nec nisi pro ratione precum horariarum, quibus adfuerint, fructum accipiant; tantum pro psalmis antelucanis, tantum pro divino sacrificio, tantum pro cantatis precibus vespertinis, tantum pro quolibet minore penso horario. Hic videmus causam distributionum, quas vocant mannales. Hæ tamen institutæ jam fuerant: quia S. Thomas earum mentionem facit suis in opusculis.

art. 4. *Conc. Lugd.* c. 13.

Conc. Raven. n. 5.

Opusc. 57. a. 7.

Hoc concilium decimas ex jure divino deberi pro certo sumens declarat Episcopos religione obstrictos esse, ut eas pendendas curent. Quam ob rem vult, ut proscribantur non solventes, atque, si per

per mensem hoc in statu manserint, Episcopus opem Magistratus civilis postulet, alioqui puniendus ipse per Metropolitam suum, aut per concilium provinciale. Demum congeminat censuras contra Magistratus coetusque decreta ecclesiasticæ libertati contraria facientes, quos prædiis aliisque bonis Ecclesiæ beneficio acceptis privat. Sæcul.XIII. A.C 1286

Archiepiscopum Bonifacium Papa Honorius hoc ipso anno in Galliam misit rogatu Regis Anglorum Eduardi, qui Regem Philippum Pulchrum inter ac Alphonsum Arragoniæ Regem inducias agitabat, liberationem Caroli Siciliæ Regis, & pacem inter omnes hos Principes procuraturus. Hoc fine Papam oraverat, ut in Vasconiam viros habiles probosque mitteret, qui huic paci conciliandæ operam cum ipso darent. Papa Bonifacium Ravennæ, ac Petrum Regalis in Sicilia Montis Archiepiscopos ad illum misit: at non censuit dandam eis plenam potestatem conficiendi tantum negotium, quod plerorumque Principum Christianorum interesset. Ita se Regi Eduardo explicat in litteris 6 Nov. 1286 datis. *Rub.p.465.* *Rayn.n.3.*

Sæcul. XIII. A. C. 1286.

§. XXXIV.

Concilium Bituricense.

Simon Bellolocensis Bituricarum Archiepiscopus hoc anno die Jovis post octavam Natæ Virginis Virginum 19 Septembris pariter concilium provinciale habuit, cui ex Suffraganeis illius tres intererant, Girbertus Lemovicarum, Raymundus Rutenæ, ac Bernardus Albigæ Episcopi. Hoc in concilio Archiepiscopus constitutionem triginta septem capitula continentem in publicum edidit, ut revocarentur in memoriam, ac executioni darentur ea, quæ prioribus in conciliis statuta fuerant. Judices ecclesiastici matrimonia illegitima impedire ac rescindere, & partes sine respectu qualitatis disjungere curabunt; nec alter alterius ex jurisdictione quidpiam sibi asserent.

to. II. p. 1246 2522.

c. 1. 2.

c. 3. 33. 34.

Amittet suum beneficium, qui proscriptus per annum manserit. Parochi libellum proscriptorum habebunt, ac dominicis festisque diebus eos publice denunciabunt. Promulgabunt etiam minimum semel singulis mensibus sanctionem Gregorii X in secundo concilio Lugdunensi factam, decretumque Legati Simonis Brienſis in concilio Bituricensi anno 1277 editum contra turba-

c. 9.

c. 10.

c. 11.

tores

tores jurisdictionis ecclesiasticæ. Legent ea Latine & Gallice, ac sedulo explicabunt, nequis laicus eorum ignorantiam simulare possit. Commissos suæ fidei monebunt, ut quotannis minimum semel Sacerdoti suo vel alii permissu ejus aut Episcopi conscientiam noxarum detegant. Hoc fine constitutionem Innocentii III in concilio Lateranensi editam, decretum Clementis IV pro Dominicanis, & sanctionem Martini IV in gratiam Fratrum Minorum recitabunt ac exponent. Sæcul. XIII. A.C. 1286. c. 13. c. 14. *Sup. l.* 77. §. 52.

Aliquot hujus concilii canones spectant ad correctionem Regularium; & magnam disciplinæ remissionem indicant. Inter alia prohibetur, ne decimas a laicis damno parœciarum sine consensu Episcopi accipiant. c. 18. 19. 20. 23. 24. 25.

Testamenta non fient nisi præsente Parocho ob restitutiones, compensationesque injuriarum: ac Episcopi executionem testamentorum curabunt. Qui per annum integrum anathemate constricti hæserint, dabunt operam, ut duos intra menses absolvantur; alioqui novem librarum Parisiensium mulctam dependent: & Magistratus civiles etiam censuris ecclesiasticis, si opus erit, adigentur, ut hos proscriptos ad petendam absolutionem compellant capiendo ipsos, & bona eorum occupando. c. 30. c. 29. c. 31.

Sæcul. XIII. A. C. 1286.

§. XXXV.

Archiepiscopus Bituricensis suam provinciam recognoscit.

Archiepiscopus Simon Bellolocensis inspectionem provinciarum Bituricensis & Burdigalensis abhinc biennio coeptam hoc anno prosequens, comites habebat Joannem fratrem suum Bituricensem Abbatem ad S. Sulpicium, duos Fratres Minores, Lemovicensem sacris in rebus Judicem, Guidonem Nobiliacensem Collegii Pictavensis Præpositum, multosque alios. Recognitionis initium fecit die Veneris post festum S. Gregorii 17 Martii an. 1284, seu anno 1283 ante Pascha: eoque die in Essodunensem provinciæ Bituricensis Abbatiam venit, diœcesim Claramontanam in Arvernia lustraturus, quam intravit 28 ejusdem mensis. Claromontium die cœnæ dominicæ 6 Aprilis delatus sequente triduo ibidem mansit. Die Martis 2 Maji Calam Dei advenit, ubi cum archetypis conferri jussit Summorum Pontificum privilegia, per quæ liberos se perhibebant monachi non tantum hac in Abbatia, verum etiam in omnibus ejus membris. Hanc primam inspectionem postero die lunæ finiit.

Mabill. annal. to. 2. p. 613. to. 3. p. 505 Baluze Miscell. to. 4. p. 205.

Mense

Mense Septembri ejusdem anni 1284 provinciam Burdigalensem obire coepit tanquam Primas Aquitaniæ. Dominica post festam S. Matthæi diem, vicesima quarta mensis illam ingressus, Pictavium, exinde Liciniacum venit; ubi quandam ex Ordine Fontis Ebraldi Virginem Deo sacram adiit, quæ per triennium, ut ajebant, abstinentiam colebat extraordinariam. Diebus lunæ, Mercurii, ac Veneris nec cibum sumebat, nec potum; reliquis diebus comedebat parum; vinum aut carnem gustabat nunquam. Archiepiscopo clam loquebatur veluti pro tribunali sacro; sed coram omnibus: habebat secum matrem suam, eratque filia viri nobilis & sat divitis in vicinia. Inde Archiepiscopus Angeriacum, Santones, Blaviam, Burdigalam venit.

Saecul. XIII. A.C. 1286.

Ibi recogniturus Abbatiam sanctæ Crucis, & haud ægre se admissum iri ratus, cum suis vasis argenteis illos, qui a culina, a foribus, a cubiculis, a poculis ipsi erant, cæterosque ministros suos eo præmiserat: quibus comiter receptis illic epulum ei parabatur. Sed ad templum progressus vidit occlusas portas omnes: nec apertæ sunt quantumvis instanti. Tandem Decani Ecclesiæ metropolitanæ & ad S. Severinum accessere, atque, chariſſime Domine! ajebant,

Sæcul. XIII. A.C. 1286.

quam heri Blaviæ ſcripſeras, epiſtolam in ſenatu noſtro lectam haud probarunt Collegæ noſtri. Archiepiſcopus ad templum S. Crucis converſus Abbati & monachis non conſpectis tres continenter monitiones fecit, ſimul januam pulſans. Tum eos anathemate percuſſit, ac executorem ſententiæ ſuæ nominavit Decanum Petrocorenſem ad S. Aſterium, Eccleſiæ Bituricenſis jurium Cuſtodem: qui reperitis monitis & anathemate templum interdicto affecit. Cum diu ad ejus portam hæſiſſet Archiepiſcopus, demum ſpectante populo innumerabili coopertus pudore abiit. Id die S. Lucæ 18 Oct. factum.

to. 2. p. 62. 655.

Benedictina Sylvæ Majoris Abbatia Burdigalenſis diœceſeos illum omni honorum genere excepit. Ibi, ut in religioſiſſimis Ordinis hujus cœnobiis intra Abbatiam non edebantur carnes: ideo Archiepiſcopus cum comitatu ſuo ſupra portam capiebat cibum. Fratrem illius Abbatem ad S. Sulpicium, quod ejusdem Ordinis eſſet, a comedendis carnibus impedire volebant quidam loci monachi: at ille repoſuit comites ſuos tanquam ſibi obnoxios non adſtringi ad regulam; voluitque Abbatem veſci carnibus; quod etiam fecit: lauteque ſunt habiti. Die Veneris 27 Oct. Archiepiſcopus Petrocoram profectus ibi hujus Epiſcopum vidit

in

in Abbatia Canonicorum Regularium ad Fontem Cancellatum. Inſpectionem abſolvit die dominica, 19 Novembris. Sæcul. XIII. A.C. 1286.

Sequente anno 1285 die Veneris 13 Julii diœceſim Lemovicenſem luſtrare orſus, primum in Albapiranam Ciſtercienſis Ordinis Abbatiam venit. Septimo Auguſti Maimacenſem Ordinis S. Benedicti obiit, ubi monachi magnam vitæ licentiam uſurpabant. Triduo poſt Obaſinæ cum eſſet, vicinas Virgines Deo ſacras adiit (nam geminum ibi monaſterium erat, virorum alterum, alterum fœminarum) comperitque nunquam eas e clauſtris egredi, vel maribus aditum permittere præterquam Præſules aut alios viros illuſtres comitantibus. Clauſtrorum clavem unam Antiſtita (Prioriſſam vocabant) aliamque Obaſinenſis cœnobii Præſes ſeu Prior habebat. Rara vero tunc erat apud ſacras Virgines accurata manſionis intra clauſtra obſervatio. Die S. Bartholomæi Archiepiſcopus in Dalonenſi Ciſtercienſis Ordinis Abbatia, die Martis 4 Septembris Lemovicis verſabatur: ac recognitioni finem impoſuit 8 Octobris. *Sup. l. 69. §. 40.*

Anno 1286 die Jovis poſt medium jejunium vernum 28 Martii Archiepiſcopus Bituricenſis in viam ſe dedit diœceſim Cadurcenſem obiturus. Dominica Ramorum 7 Aprilis erat in Abbatia

Sæcul. XIII. A. C. 1286.

Figiacensi: decimo Cadurcum advenit, ibique traduxit Pascha. Dominica *Quasi modo* in Abbatia Montalbanensi, quæ nunc episcopatus est, sequente sabbato 27 mensis in oppido S. Antonini agebat; & postridie diœcesim Albigensem intravit. Qua lustrata 14 Maji Rutenanam ingressus pridie Pentecosten 31 Maji Rutenam attigit, & ibi ferias transegit. Decimo Junii cœptam Mimatensis diœceseos inspectionem decimo septimo finiit. Hoc anno plus non fecit: sequente vero diœcesim Claromontanam bis obiit, verno primum, deinde autumnali tempore.

§. XXXVI.

Henricus Archiepiscopus Moguntinus.

Henricus Cnoderer Episcopus Basileensis obscuris parentibus Isenæ in Suevia natus, in Ordine Fratrum Minorum tam doctus evasit, ut pro evocatore manium haberetur. Tradita Moguntiæ Theologia sui Ordinis familiæ præerat in urbe Lucerna Constantinæ diœceseos: &, quia castrum Habspurgum duntaxat novies mille passibus inde distabat, Rudolphus tunc ibi residens illum noscere cœpit, & conscientiæ suæ arbitrum esse voluit. Hoc Comite in Romanorum Regem

Serrar. Mog. p. 846. *Chr. M. Alberti p.* 101.

gem cooptato, vacantem anno 1274 se- Sæcul. XIII.
dem Basileanam cathedralis templi Col- A. C. 1286.
legium Canonico Petro Diviti per suffragia sua destinavit: & Fratrem Henricum Romam misit confirmationem Petri flagitaturum. Sed Papa Gregorius X oratorem ipsum creavit Episcopum Basileensem. Parem fiduciam in Henrico collocans Imperator Rudolphus eum anno 1286 ad Papam Honorium IV legavit *Rayn.* 1286. multas ob causas, inter alias ob assignandum imponendæ sibi coronæ tempus. *n.* 1. *Trithem. Chr. Hirs.* Ecclesia Moguntina per decessum Verneri Falkensteinii 2 Aprilis an. 1284 factum ferme triennio carebat capite ob discordiam Canonicorum partim Petrum Divitem, cujus modo meminimus, Canonicum Basileensem, ac Moguntinum Præpositum, Imperatoris Rudolphi medicum, partim Gerardum Epsteinium Archidiaconum Trevirensem eligentium. Cum *Id. an.* 1286. in Romana curia diu litigassent, Papa Honorius infirmatis electionibus Fratrem Henricum, qui erat Romæ Nuncius Imperatoris, Moguntinum Archiepiscopum, & medicum Petrum Divitem, designatum jam pridem, Basileensem Episcopum esse jussit. Coronando Imperatori anniversarium lustratæ Virginis diem quartum Nonas Februarias anni 1287 præstituit: ut apparet ex litteris, quas dabat ultimo Maji an. 1286.

§. XXXVII.

Sæcul. XIII.
A. C. 1287.

§. XXXVII.

Concilium Virsburgense.

EOdem tempore Papa rogante Imperatore Legatum in Germaniam misit, ubi a longo tempore nullus fuerat. Iserat Joannes Buccamacius Romanus, Tusculi Episcopus, solus ille Cardinalis, quem renunciavit Papa Honorius IV. Ejus legationem extendit propinquas in regiones, Bohemiam, Daniam, Sueciam, Poloniam, & Pomeraniam, ac potestatem illi dedit amplissimam. Legatus Basileæ consecravit novum Episcopum Petrum Divitem: ac recens Archiepiscopus Henricus præter spem suam Moguntiæ magno honore exceptus fuit.

Rayn. n. 34. Onuph. p. 184.

Annal. Colmar.

Sequente anno 1287 Legatus Joannes Episcopus Tusculanus quarta jejunii verni hebdomade die Martis 18 Martii Virsburgi concilium habuit, cui intererant Archiepiscopi Moguntinus, Colonienſis, Salisburgenſis, ac Viennenſis in Delphinatu cum quibusdam Suffraganeis suis, & Abbatibus plurimis. Concilii occasio fuere comitia Principum & illustrium virorum Imperii, quos Imperator eundem in locum convocaverat. Legatus ibi edidit duos & quadraginta canones, in quibus cernimus vivendi licentiam in Ecclesia Germanica tum regnan-

to. XI. conc. p. 1319. 1332.

Siffrid. an. 1287. Eberard. eod.

Sæcul.XIII. A.C.1287.

gnantem. Quidam Clerici parum modestiæ in vestibus suis præseferebant, nec dubitabant frequentare cauponas, jacere aleas, nugari & ludere cum Virginibus sacris in ipsarum cubiculis, certare hastis equestribus, alere concubinas, in beneficia per dolum aut vim se intrudere, eodem die bis sacrificare sine necessitate aliqua, sed stipendii causa. c. 1. 2. 3. c. 4. 5. 6. c. 7.

Quidam Præsules tum seculares tum Religiosi vendebant, vel ad longum tempus oppignorabant bona ecclesiastica per simulationem contracti æris alieni. Patroni ecclesiastici & laici nominabant ad parœcias homines nondum ætatis annum vigesimum quintum agentes; aut designabant nullum, ut interea parœciæ fructus perciperent, aut etiam obstabant collatoribus, ne ei providerent. Quidam Clerici e laicorum manibus accipiebant beneficia sine collatione Episcopi: alii Clerici, laicique ex authoritate sua capiebant possidenda beneficia & bona Ecclesiæ, atque per violentiam retinebant. Ecclesias Advocati sui, cum ex officio deberent defendere, opprimebant, ac perperam usurpabant earum bona. Qui cum Advocatis inimicitias gerebant, earum nomine expilabant Ecclesias, quas illi protegere tenebantur: alii occupabant bona cujusdam collegii, vel alius Ecclesiæ propter debitum aut sponsionem alicu- c. 9. c. 11. 12. c. 14. c. 20. 21. c. 22. c. 33. c. 32.

Sæcul. XIII. A. C. 1287.

alicujus Canonici, vel alius Clerici privati. Alii diripiebant bona Ecclesiarum
c. 26. vacantium, vel in eorum possessionem ir-
c. 31. ruebant: alii venundabant, aut emebant inferiora Ecclesiæ prædia beneficiaria sine consensu Dominorum ecclesiasticorum.
c. 35. Invitis pariter Præsulibus ac Collegiis per causam reparandi templa laici laicos constituebant, qui proventus ad hæc ædificia destinatos acciperent. Hæc molitio dedecori erat Clero; sed ex hujus negligentia in reficiendis his structuris probabiliter exorta fuerat.
c. 28. Parvis in bellis tunc tam frequentibus ii, qui ædes sacras & æris campani turres occupaverant, eas in propugnacula vertebant: quapropter eorum inimici easdem incendebant, diruebantve, cum caperent.

Clericis non magis quam bonis eo-
c. 24. rum parcebatur. Ferebantur occisi, affecti vulneribus, mutilati, in exilium missi, comprehensi, in carceres contrusi: nec erat, qui hæc facinora vindicaret.
c. 25. Episcoporum & ipsius Papæ Legati non colebantur amplius. Injectæ illis manus, inflicta verbera, adempta bona litteræque suæ, ac hæ quidem dilaceratæ
c. 30. sæpenumero dicebantur. Prædones infestas reddebant vias publicas; & Opti-
c. 40. mates nova quotidie portoria extorquebant transeuntibus, etsi hoc inter alia Summus Pontifex quotannis die Cœnæ

næ dominicæ ſub anathematis pœna prohiberet. Epiſcopi luſtrationes ſuas negligebant adeo, ut ſexaginta annorum homines darentur, qui chriſmate ad ſacra certamina confirmati non fuerint. Remiſſio diſciplinæ inter monachos erat magna: quidam Abbates Prioresque ſe veſtiebant more ſecularium, ſuosque monachos ſine neceſſitate egredi crebro patiebantur. Permittebatur etiam nimis facile, ut ſacræ Virgines exirent, ac ſuo victui veſtituique privatim proſpicerent, inopiam cœnobii cauſantes. Monaſteria exempta habebant apoſtolicos ſuorum privilegiorum conſervatores, qui excedebant ſuam poteſtatem, & jurisdictionem ſuam dilatabant non ſine damno Epiſcoporum.

Saecul XIII. A.C. 1287.

c. 27.

c. 18.

c. 19.

c. 39.

Tam perverſos mores ſaltem ex parte pepererat longa Imperii vacatio a tempore exauthorati Friderici II, qui Germaniam ferme ad anarchiam redegerat. Concilium eis anathemata ſolum & interdicta adhibet, infirma tantis pro malis remedia, præſertim pro violentiis, quibus ſola poteſtas profana, vel patientia opponi poterat. Et hæc remedia eo leviora erant, quia concilium ipſum aſſerit interdicta parum obſervata fuiſſe. Præterea, qui proſcribi vel interdici ob privilegia ſibi per Summos Pontifices conceſſa non poterant, iis abutebantur. Idcirco

c. 13. 38.

c. 42.

Sæcul. XIII. A. C. 1287

co Legatus in concilio recitari jussit Alexandri IV & Clementis IV sanctiones, quibus illa privilegia revocantur.

c. 34.

Hoc concilium condemnat etiam mendicos quosdam, qui peculiarem gestantes vestem se Religiosos esse ac regulam Apostolorum sequi dicebant; & quos Papa Honorius jam damnaverat.

Trithem. Chr. Hirs. an. 1283. *Eberard.* 1290. *Hist. Austr.* 1287. *Ann. Colmar.* 1287.

Eodem in concilio Legatus Papæ nomine a Clero decimam ad quinquennium poposcit: atque Rex Rudolphus præsens tantundem universo ab Imperio postulavit ex consensu multorum Procerum. Sed Archiepiscopi Siffridus Colonienſis, ac Henricus Trevirensis cum Conrado Tullensi Episcopo Legati petitionem prorsus abnuebant. Quibus jungentes se cuncti Præsules eidem ita obstitere, ut in tumultu quidam ejus nepos, & alius Nobilis Romanus necarentur, ac Legatus ipse Regis præsidio ægre se discrimini subduceret. Cum dein Papam Honorium in fine verni jejunii mortuum ante reliquos comperisset, mox Romam rediit.

§. XXXVIII.

Conradus Tullensis Episcopus.

Episcopus Tullensis Conradus, qui hac in re magnum sibi nomen collegit, Tubingæ in ducatu Virtembergico humili

mili ortus genere, postquam intraverat Ordinem Minorum, egregia suæ doctrinæ, ac ingenitæ ad regendos alios habilitatis specimina dederat. Per Germaniam superiorem Minister Provincialis erat, cum eum Rex Rudolphus an. 1278 tanquam Procuratorem suum ad Papam Nicolaum III misit jura Ecclesiæ Romanæ confirmandi gratia: & sequente anno eum Papa Episcopum Tullensem dixit. Hanc sedem Ægidius seu Gillo Sorcius an. 1271 per suum obitum vacuam reliquerat. Sed Canonici dissidebant in eligendo successore. Plerique Joannem * Fontenesium Lotharingiæ Ducis cognatum, tres vel quatuor Gualterium ** Bellofremontium Comitis Barii propinquum cooptarunt. Uterque Dominus consanguineum suum defensurus in Tulli vicinìam copias promovit. Joannis Fontenesii Romam profecti electio confirmata fuit: sed ante confectionem diplomatis ibi vitam posuit. Canonici Tullenses denuo euntes in suffragium iterum se dividebant inter Rogerium *** Marcæum Archidiaconum Portuensem, ac Joannem **** Paresium Tullensis chori Præfectum. Hos duos competitores Romæ diu litigantes cum adduxisset Papa, ut juribus suis cederent, traditionem hujus Ecclesiæ tum quidem sibi reservavit, & hanc Fratri Conrado

Sæcul. XIII. A.C. 1287.

Hist. eccl. de Toul. p. 455. Vading. 1287. n. 1.

Sup. lib. 87. §. 15.

Hist. p. 453.

* de Fontenois.

** de Beaufremont

*** de Marce

**** de Paroi

Vading. Reg. p. 136.

Sæcul. XIII. A.C. 1287.

optime, quod sciebat, merito, quanquam absenti contulit. Diploma dabat 4 Oct. 1279.

Vad. 1279. *n.* 28.

Cognomen Probi, quod Conradus habuit, fefellit authores quosdam, qui ex eo duos ejusdem sedis Episcopos fecerunt. Anno 1280 per Archiepiscopum Trevirensem Metropolitam suum consecratus, Colmariæ ab Imperatore Rudolpho prædiorum possessionem accepit. Professio paupertatis, in qua suam hactenus vitam egerat, non obstabat, quo minus fervide jura tueretur sua. Certe primos pontificatus sui annos traduxit bello contra civitatem Tullensem, per octo sedis vacantis annos a subjectione desuefactam. Suppetias ei veniebant cives Viroduni ac Metarum Episcopis suis pariter infensi. Conradus urbe divinis interdicta, delatis Lorium Canonicis, ipse securitatis causa Liberdunensi castro se includere coactus est. Anno 1284 Tullum per clandestinum commercium denuo tentavit ingredi; sed frustra: tandem cives compulit ad poscendam pacem, quam ad emolumentum suum accommodavit. Legatus petitioni suæ repugnantem in concilio Virsburgensi Conradum anathemate percussit, quod etiamnum durabat ineunte annno 1288, ut liquet ex contradictione Comitis Barii, cum Conradus comminationem in

*Gall. Chro. to.3. p.*1100. *Hist. de T. p.* 456.

p. 460.

p. 461.

ipsum

ipsum edidisset. Hic Præsul occubuit anno 1296 vicesima prima Augusti. Sæcul.XIII. A.C.1287

Vading. 1296. *n.* 6.

§. XXXIX.

Pactionem de Sicilia Papa rejicit.

Consultatio de libertate paceque Caroli Salernensium Principis cum Alphonso Arragonum Rege ac Jacobo hujus fratre non successit ad votum Papæ Honorii. Eduardus Anglorum Rex concordiæ conciliator induxit Carolum, ut Jacobo Arragonio Siciliam integram, & in Italia archiepiscopatum Rhegiensem cederet, & a Papa poscceret confirmationem pacti hujus una cum revocatione sententiæ in Regem Arragoniæ Petrum, Reginam Constantiam ejus conjugem, & amborum filios Alphonsum Jacobumque. *Rayn.* 1287. *n.* 4.

Carolus has pacti conditiones ad Papam misit: qui eas respuit ut Carolo noxias, & in Romanam Ecclesiam injuriosas, cui Constantia & duo ejus filii nullum pœnitentiæ aut submissionis indicium, ac ne verbulum quidem bonum dedissent. Attamen Carolo solatium dandi gratia permisit, ut, quamdiu Barcinone captivus esset, per Præfectos sacelli sui remissa voce sacrum, divinumque officium pro se ac suis fieri curaret non obstante Cataloniæ interdicto. Hæ duæ litteræ datæ sunt 4 Martii an. 1287. *Gall. Chr. to.3. p.1127*

Sæcul. XIII. A. C. 1287.

Papa Honorius IV his non superstes nisi mensis unius spatio Romæ in palatio, quod prope templum S. Sabinæ construxerat, obiit die Cœnæ dominicæ 3 Aprilis, ac sepultus est in S. Petri, postquam biennio, biduoque sederat. Sacra dein sedes decem mensibus, & octo diebus vacavit.

Rayn. n. 9.

Papebr. conat.

§. XL.

Pueri a Judæis necati.

Hoc ipso mense Aprili anni 1287 perpetrata a Judæis Vesaliæ in diœcesi Trevirensi cædes pueri Christiani dicitur. Is quatuordecim habebat annos, Vernerus nomine, natus ruri, ac de labore suo vivere assuetus. Vesaliam delatum Judæi operæ diurnæ pretio conduxerunt ad glebas portandas in cellam subterraneam. Hospita ei sua, Vernere! inquiebat, cave tibi a Judæis! Parasceve imminet: illi te devorabunt. Reposuit: Committo me Deo. Die Cœnæ dominicæ sacra confessione perpurgatum, ac divino refectum epulo per speciem faciendi operis in cellam adduxere; ubi glande plumbea, ne clamaret, in os intrusa, subversum, seu demisso ad terram capite, ut hostiam acceptam redderet, ad palum astrinxerunt. Sed spe lapsi non dubitabant misellum flagris conscindere, cultris

Boll. to. 10. p. 700. 19. Apr.

cultris venas corporis omnes aperire, ac forcipibus premere, quo plus sanguinis inde traherent. Triduo sic suspensum tum pedibus, tum collo tenebant, donec sanguis cessaret fluere. Sæcul.XIII. A. C. 1287.

Hac in domo Judæi Christianam habebant famulam, quæ viso clam facinore urbanum Prætorem compulit, ut in rem præsentem veniret. Quo pecunia corrupto illi cadaver noctu in navem detulere Moguntiam devehendum. Sed orto die ter mille passuum duntaxat iter emensi, corpus, quod deprimere in aquam non potuerant, prope Bacharacum in quandam speluncam parvulam rubis ac sentibus tectam abdidere. Sed cum arcium vicinarum vigiles multis noctibus lumen aliquod supra hunc locum vidissent, extractum hic cadaver in Bacharacense forum justitiæ pro more delatum per testimonium Christianæ famulæ detecta rei veritate in propinqua ædicula S.Cuniberto Archiepiscopo Colonienſi sacra sepultum fuit. Illuc frequens confluxit populus, & multa ibi miracula fiebant.

Coævi annales quidam ad sequentem annum 1288 referunt id, quod sequitur. Ut ajebant in Alsatia, Judæi apud Regem Rudolphum questi fuerant de probrosa nece suorum pluribus quam quadraginta per Christianos immerito illata: *Ann. Colmar. ap. Boll. to. 10. p. 703.*

Sæcul. XIII. A. C. 1287.

lata: & hi vicissim conquerebantur de Christiano ab illis anniversaria orbis redempti die in cella subterranea clanculum occiso. Judæi vicies mille argenti selibras Regi Rudolpho promisere, ut ipsis jus diceret contra incolas Vesaliæ ac Baudobrigæ, atque carceri a se mandatum Hebraicæ legis Doctorem seu Rabbinum in libertatem assereret. Audiit eos Rex, ac e vinculis exempto homine, illarum urbium cives bis mille argenti selibris mulctavit. Præterea Archiepiscopum Moguntinum adegit, ut e suggestu sacro ediceret Christianos Judæis magnam feciſſe injuriam; & loco honoris, qui Vernero veluti Sancto haberetur, ejus cadaver igni, cineres vento dandos esse. Huic Archiepiscopi sermoni aderant Judæi quingentis plures armati, ut Christianos, qui obloqui vellent, comprimerent.

Vidimus priore seculo Judæos accusatos esse de pueris hebdomade sacra cæsis: & multa horum exempla attuli. Invenio plura in sæculo, cujus historiam nunc scribo. Ajunt, anno 1220 quemdam Henricum nomine peremptum in Alsatia. An. 1235 puerum Norvici in Anglia cruci affixum. An. 1236 multos prope Fuldam interfectos, & cadavera Hagenoam translata. An. 1255 Hugonem novem annorum puerum Lincolniæ in

Sup. lib. 73. §. 40.
Boll. to. 10 *p.* 505.
id to. 8. *p.* 589. *D.*
to. 10 *p.* 505 *D.*
to. 8. *p.* 589. *B*
to. 10 *p.* 838. *D.*

in crucem actum. An. 1261 puellam septennem Forshemii in marchionatu Badensi. An. 1287 puerum nomine Rudolphum Bernæ in Helvetia. Alium Monachii in diœcesi Frisingana. An. 1289 alium in Suevia necatum. Quidam authores dicunt Judæos crudelitates istas commisisse, ut sanguinem Christianum acciperent, & ad remedia seu operationes magicas adhiberent. Sed rationes, quas reddunt, tam ignominiosæ sunt ac frivolæ ut eas memorare me pigeat. Cæterum his ex factis nullum video manifestis declaratum indiciis: parumque interest illa demonstrare, nisi forte ob cultum quibusdam ex his putatis Martyribus tributum. Nam Ecclesiæ non refert nisi sanam ad fidem traducere, non evertere, aut odiosos facere Judæos.

Sæcul. XIII. A. C. 1287.

Annal. Steron. Freher. to. 1. Boll. to. 10. p. 703. E. p. 504. 505. B

§. XLI.

Querelæ de Judæis Angliæ.

In Anglia graves de Judæis querimoniæ jactabantur, ut apparet ex epistola Papæ Honorii ad Archiepiscopum Cantuariensem ac Suffraganeos ejus, in qua sic loquitur: Habent librum, quem Talmud vocant, plenum rebus falsis, & abominandis; hunc legunt assidue: hunc liberos suos a teneris unguiculis discere jubent:

Rayn. 1286. n. 25.

Sæcul. XIII. A. C. 1287.

jubent: hujus existimationem præ lege Moysis eisdem instillant. Conantur Christianos ad suam sectam adducere: & hoc fine invitant eos ad mensam suam & ad synagogas cunctis sabbatis ac festis diebus suis adeundas, ut suum Dei cultum eis ostendant: unde fit, ut in mentibus multorum spectantium aliquid Judaicæ superstitionis hæreat. Curant etiam, ut Judæi Christo adjuncti ab eo desciscant: ideo donant eos, & mittunt in loca, ubi cogniti non sunt: aut si lubrici hi neophyti in parœciis, ubi sacro fonte tincti sunt, manent, ibi mali exempli vitam ducunt cum dedecore nostræ fidei. Quos in servitiis habent, Christianos, diebus dominicis ad opera servilia adigunt. Christianas nutrices pro liberis conducunt suis: hinc non raro accidit, ut diversæ religionis personæ pravum ineant commercium. Quotidie suis in precibus Christianos diris devovent, & alia committunt mala. Aliqui vestrum, ut his mederentur, sæpe rogati hoc neglexisse dicuntur. Quocirca volumus, ut id agatis per inhibitiones & pœnas sacras profanasque ac modos alios, quos in concionibus vestris exprimatis. Dabat 28 Nov. 1286.

§. XLII.

Sæcul.XIII.
A.C.1287.

§. XLII.

Sanctiones synodicæ Episcopi Exoniensis.

Executionem rei cernimus in sanctionibus synodicis a Petro Quivilio Episcopo Exoniæ ac Suffraganeo Cantuariensi editis 16 Aprilis an. 1287. Quoddam earum capitulum sic inchoatur: Christus ad Judæos dixit: *Auferetur a vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus.* Unde manifesto liquet, Christianos esse liberos, ac Judæos illis fuisse subditos per servitutem perpetuam. Doctis relinquo judicandum, an hic Evangelii locus potestatem profanam respiciat. Synodus ergo instar concilii Lateranensis prohibet, ne Judæi nutrices aliosve domesticos Christianos habeant, nec publica gerant munera. Vetat etiam, ne Christiani apud eos cibum capiant, vel medica eorum opera utantur.

to. II. cont. p. 1263. art. 49.

Matth. 21. v. 43.

Later. 3. c. 26.

Sup. Lib. 73. §. 21.

Per has sanctiones synodicas Clerus fuse docetur administrare Sacramenta, & omnia sua munia obire. En illa, quæ notatu digniora mihi videntur! Infantes, cum baptismum acciperent, adhuc in aquam immergebantur etiam domi, immo in casu necessitatis: ac extra periculum pridie Paschatis ac Pentecostes portabantur in templum solenni ritu a-

art. 2.

Sæcul. XIII. A. C. 1287.

quis vitalibus abluendi. Post baptisma, utprimum fieri poterat, ad summum intra triennium sacra chrismatis unctione confirmabantur.

art. 3.

art. 4. Cum Sacerdos cœlestem hostiam extollit, præsentes in templo, ait Episcopus, non contenti erunt se inclinare, sed in genua procumbent tintinnabuli sono moniti. Augustissimam Evchariſtiam ad ægros gestam comitantibus tredecim dierum indulgentia conceditur.

a. 5. Stimulantur Christiani, ut ter quotannis, ante Natalem Christi, Pascha & Pentecosten, aut saltem initio verni jejunii conscientiæ labes patefaciant Sacerdoti proprio, vel alii ejus permissu, sine quo alter non posset eos absolvere.

a. 31. *p.* 1292. *E.* *p.* 1272. *B.* Medicus ad ægrum accitus eum ante omnia exhortabitur, ut arcanum Judicem suum accersat. Dabantur etiam tum pœnitentes publici, quos expiationum Præfectus audiebat initio verni jejunii: eratque vetitum, ne commutaretur pœna publica, vel pecuniis redimeretur.

a. 5. Fratres Prædicatores Minoresque diœcesim confessionum gratia transeuntes, ob magnos fructus, quos verbi divini præconio, sanctaque vita sua Ecclesiæ pariunt, honorifice recipientur, alenturque.

a. 6. Parochi rudibus errorem eximent supremum inungi se ægre patientibus, quia putant sibi postea non liciturum amplius nudis

nudis pedibus ire, carnibus vesci, & matrimonio uti. Sæcul. XIII. A.C. 1287.

Sacerdos ad portam templi conjunget nuptias. Pellicibus assueti cogentur jurare ducturos se conjugem, si malam ad consuetudinem redierint. Qui ambiunt sacros Ordines, examinent conscientiam suam, quo fine ad eos aspirent, Deone ac Ecclesiæ melius serviendi gratia, an ob commodum temporale ac desiderium extorquendi beneficia iis, a quibus illos acceperint. Hic apparet Episcopos metuisse, ne ab iis, quos consecrarent sine titulo mensæ, ad sustentationem ipsorum urgerentur ex decreto tertii concilii Lateranensis: ideo titulum patrimonii verum ac expertem fraudis exigebant. Quidam Parochi curabant æris campani pulsu signum ad sacrum in absentia sua dari magna populi offensione, in templo neminem videntis, qui illud faceret. Alii ut canonibus parerent, sacerdotio inaugurati primum sacrificium nimio plus differebant, canones de hoc non loqui causantes. Etiam tum permittebatur, ut Sacerdos eodem die bis sacrificaret funeris causa. Feriæ Natales Christi octo, Paschatis quatuor, Pentecostes totidem solenni religione ac ceremonia celebrabantur.

a. 7. *p.* 1273. *C.*

a. 8.

Conc. Lat. c. 5. *Sup. lib.* 73. §. 21. *Syn. Exon. a.* 21. *p.* 1286.

a. 23.

Harum sanctionum aliquæ tendunt ad conservandam ecclesiasticæ jurisdictionis

a. 30. 41. 42.

Sæcul XIII. A.C. 1287.

ctionis amplitudinem illo tempore consuetam, & ad coërcendas hominum profanorum violentias contra Clerum. Fit moderatio anathematum: prohibetur, ne Judex aliquo utatur in causa sua: sed quoties jurisdictionem suam tueretur, causæ publicæ defensor declaratur. Quæ ad testamenta pertinent, fuse præscribuntur, tanquam fori sacri omnino propria. Commendatur pensio juris, quod mortuarium dicitur, consistens in certo numero pecorum, aliorumque mobilium, quæ parochiale templum accipiebat ex hæreditate cujuslibet mortui, ut præstarentur damna decimarum, aliorumve jurium, quæ is non pependisset. Sed jus illud non ubique statutum erat. Imperatur denique severa decimarum exactio, & dona memorantur minimum quater quotannis offerenda. Generatim hæ sanctiones ad conservanda commoda Cleri temporalia magis quam ad conciliandam ei observantiam & amorem populorum pertinent.

a. 43. 44.

a. 50.

a. 52.

Cang. gloss. Mortuarium.

a. 53. 54.

§. XLIII.

Concilium Mediolanense.

to. 9. *p.* 1334. *Sup. l.* 85. §. 8 *Corio. to.* 1. *p.* 340.

Idem ferme propositum cernitur in concilio, quod Mediolani hoc anno die Veneris 12 Septembris in templo S. Theclæ habuit Otto Pro-Comes præclaræ sedis

sedis hujus possessor per annos sex ac viginti. Aderant ibi Episcopi quamplurimi, & omnia Ecclesiarum provinciæ cathedralium Collegia Oratores eo miserant. Episcopi Brixianus ac Vercellensis de proximo post Archiepiscopi solium loco disceptabant: quem cum prior obtinuisset, Vercellensis ad Papam appellans abiit. Id concilium hæc constituit. Sanctiones Summorum Pontificum, ac Imperatoris Friderici II leges contra hæreticos observentur! Abbates & Abbatissæ, Religiosi, ac Deo dicatæ Virgines non adeant exequias! Nemo Clericorum cœnobia Virginum intret; canes vel aves habeat; aut venatum eat; nemo illorum Ecclesiæ bona, seu possint moveri, seu nequeant, alienet, vel oppignoret: nemo accipiat, aut accepta retineat. Perjuri excludantur ab omni actu legitimo, & a quovis regimine ecclesiastico: quod Episcopi in sua quisque synodo, singulique Parochi in templo promulgent suo. Si legata pia executioni non dentur intra mensem, Parochus id Episcopo significet. Parochi habeant tertiam tum eorum, quæ locis sepulturæ legata fuerint, tum doni intra exequias collati. In periculo vitæ ad administranda Sacramenta alius nemo quam Parochus accersatur. Nullus Sacerdos templum constructat contra jus alterius, aut

Sæcul. XIII. A.C. 1287.

Sæcul. XIII. A. C. 1287.

aut fine permissu Episcopi alioquin templum interdicto, ipse anathemate afficiatur. Hæc sunt præcipua concilii Mediolanensis decreta.

§. XLIV.

Remense concilium.

Marlot to. 2. p. 579.

Episcopi Franciæ magna privilegia per Summos Pontifices Religiosis Mendicantibus concessa indigne tulerant, ut liquet ex epistola, quam Guilielmus Flavacurtius Archiepiscopus Rothomagensis Archiepiscopis trium provinciarum suæ confinium, Petro Remensi, Ægidio Senonensi, ac Joanni Turonensi scripsit, ubi sic loquitur. Assidue nobiscum reputamus pericula cunctis Præsulibus imminentia a litteris, per quas Fratres Prædicatores Minoresque copiam concionandi, confitentibus dandi operam, & pœnas injungendi a Papa impetrarunt. Idcirco post maturam deliberationem cum Præsulibus, quos nuper potuimus Parisiis invenire, nobis videtur opus, ut in diem S. Remigii Metropolitæ suum quisque concilium convocent, in quo non Episcopi modo, verum etiam Oratores Collegiorum, Abbates, Decani ruris, & alii Ecclesiastici probi doctique compareant, & communem habeant consultationem, quænam ineundæ sint viæ declinan-

clinandi discrimina nobis generatim omnibus instantia. Post hæc concilia Metropolitæ quosdam Præsules ex quavis provincia deligent, qui hoc negotium sumptu communi gerant: nos enim haud invenimus adhuc Oratores, qui id suscipiant, nisi cum ipsis in Romanam curiam aliqui mittantur Præsules, cum Episcoporum præcipue hoc interesse dicant. Fuit autem Parisiis ultimo statutum, ne Fratres Mendicantes nostris in diœcesibus interim suis privilegiis uti pateremur, quia his tribuerent sensum, de quo Papam cogitasse vero simile non esset; & quia his in materiis per jus nobis liceret expectare mandatum alterum. Dabat die Mercurii post festum S. Petri primo Julii anno 1282. Præsulum conventus, cujus mentio hic fit, erat habitus 6 Decembris an. 1281. *Sup. Lib. 87. §. 59.*

Sæcul. XIII. A. C. 1287.

Petrus Barbetus Archiepiscopus Remensis non est tam cito executus consilium Rothomagensis Archiepiscopi: nec nisi per iteratas suorum Parochorum querimonias coactus, anno 1287 tandem concilium congregavit suum, cui aderant Robertus Laudini, Thomas Bellovaci, Guido Novioduni, Guilielmus Ambiani, Galterus Silvanecti, Jacobus Tarvannæ, ac Michaël Tornaci Episcopi omnino septem cum Oratoribus Suessionensis, & Cameracensis Episcoporum.

Hoc

Sæcul. XIII. A C. 1287

to. 11. Conc. p. 1137.

Hoc in concilio epistola synodica fuit confecta in hanc sententiam. Haud ignoratis magnam controversiam nos inter & Fratres Prædicatores Minoresque natam ex concessa iis per Martinum IV copia audiendi sacras confessiones, cui sensum tribuunt manifeste contrarium juri communi, conciliis, decretis Paparum, ac menti datoris ipsius. Hinc ortæ sunt multæ offensiones, & animarum pericula, quarum rationem Deo reddere debemus. Jam sæpius illos, ut desisterent a cœptis, nec functiones Episcoporum agerent, amice inducere tentavimus; sed frustra. Igitur in diem lunæ S. Michaëli sacram nobis convocandum Remos erat concilium provinciale, in quo concorditer statuimus id negotium in curia Romana persequi, donec ibi prorsus expediretur. Et quia id sumptui nobis erit, consensimus, ut eam ob causam intra Pascha nos Archiepiscopus & quivis ex Episcopis nostris Suffraganeis nostrorum hujus anni proventuum vicesimam solvamus; atque singuli provinciæ Abbates, Priores, Decani, Collegia, & Parochi centesimam dependant. Hæ litteræ dabantur die S. Remigii prima Oct. 1287.

§. XLV.

§. XLV.

Sæcul. XIII. A. C. 1287.

Raymundi Lulli initia.

Hic erat annus quo primum in Romanam curiam venit Raymundus Lullus postea tam cognitus fama tam ambigua. Majoricæ sub annum 1235 nobilibus ortus est parentibus e Catalonia advectis cum Jacobo Arragonum Rege, qui insulam Balearium Majorem sibi armis subjecit. Annos triginta natus animum ad melioris vitæ consilia appulit, cum Majoricæ esset regiæ domui præfectus, & matrimonio junctus, sed amoribus nefariis deditus. Quodam vespere suum ad lectum sedens, ac de fœmina, quam amabat, cantilenam Catalonica lingua sua scribere orsus ad dextram Christum in cruce vidit, aut videre sibi visus est. Spectaculo territus omissa cantiuncula sua cubitum concessit. Postridie eam denuo inchoans eandem iterum visionem habuit: Ita per unam hebdomadem quinquies factum brevi pauculorum dierum intervallo. Ultimo, cum petiisset lectum, noctem traduxit meditando, quid sibi vellet hæc visio? Post magnam mentis agitationem credidit Deum a se poscere, ut remisso rebus vanis nuncio ipsi se totum dicaret.

Boll. 30. *Jun.to.23. p* 644. *Vading.* 1275. *n.* 10. *Sup. lib.*8c. § 1. *Boll.p.*661.

Sæcul. XIII. A. C. 1287.

Cœpit igitur secum quærere, quodnam servitii genus Deo esset gratissimum? Et censuit illud fore, si pro ipso vitam daret Saracenos ad sanam religionem adducere studens. At in se ipsum descendens agnovit scilicet se ne grammaticam quidem doctum exequendi tam magni consilii adjumentis omnibus carere. Hæc eum consideratio graviter afflixit. Cogitavit tamen componere librum adjungendis Christo ethnicis aptiorem, quam qui unquam conscriptus esset. Hac in sententia obfirmavit animum, quanquam ignarus, quo rem modo aggrederetur. Tandem Papam, Regesque ac Principes Christianos adire statuit & hortari, ut in variis regionibus cœnobia constituerent, ubi Arabica & reliquæ ethnicorum linguæ discerentur, & unde evocarentur viri apostolici, qui eos ad unius veri Dei notitiam cultumque perducerent.

Itaque postero mane templum ingressus, multas inter lacrymas oravit Deum, ut per ipsum perficeret, quod inspirasset. Vitæ mollis ac voluptatum consuetudo trimestri post hæc spatio in magno eum tepore detinuit. Sed die S. Francisco sacra in Majoricensi Fratrum Minorum templo Episcopi cujusdam hunc Sanctum amore Christi abdicasse omnia exponentis concione audita commotus, mox ven-

venditis bonis suis præter modica sustentandis cum uxore liberis reservata domum nunquam repetendam reliquit anno circiter 1266. Primum sacras peregrinationes obiens Rupem Amatoris in Cadurcensi agro ibique Dominam Nostram, S. Jacobum in Gallæcia, & alia loca religiosa adiit, semper Deo propositum commendans suum. Dein grammaticæ aliisque litteris quibusdam ad suum finem idoneis operam navandi gratia Parisios petituro sui cognati amicique ac præsertim S. Raymundus Pegnafortius, ut Majoricam rediret, persuaserunt anno 1267. Tum abdicata vestium elegantia, panno, quem invenire rudissimum potuit, amictus grammaticam, id est, linguam latinam, & ab empto mancipio Mahometano Arabicam didicit. Sæcul. XIII. A C. 1287.

Novem post annis sive anno 1276 accidit, ut hoc mancipium impiam in Christum vocem absente Raymundo jaceret: qui re comperta ei alapam inflixit. Homo pessimus inde tantam concepit iram, ut quodam die, cum solus cum illo ageret, ejus stomachum cultro appeteret terrifica voce clamans: Periisti. Raymundus etsi non leviter saucius dearmatum ligari & in carcerem compingi jussit, dubius, quid de illo statueret: nam & nolebat eum necari, & vitæ timebat

Sæcul. XIII. A.C. 1287

mebat ſuæ, liberum ſi dimitteret. Precantem Deus abſolvit metu. Quippe cum ille improbum adiret, is in carcere ſibi gulam laqueo, quo erat vinctus, fregerat.

Poſtea Raymundus montem ab ædibus ſuis parum remotum conſcendit, tranquillius ibi contemplationi rerum cœleſtium vacaturus. Ibi conſumptis pæne octo diebus formam libri, quem contra ethnicorum errores meditabatur, mente concepit ſubito. Quod illuſtrationi divinæ tribuens ſuum componere librum inſtituit, quem primo magnam artem, tum artem generalem vocavit. Eodem fine plures alios ſcripſit, principia ibi generaliſſima explicans, e quibus deſcendit ad notiones magis ſingulares pro captu lectorum. Interea dum agebat in caſa, quam ſibi hoc in monte conſtruxerat, & amplius quatuor menſibus incoluit, quodam die precibus occupatum inviſit juvenis paſtor egregia facie ac hilari, qui ei de Deo, Angelisque ac rebus cœleſtibus unius horæ ſpatio tantum deliciarum expoſuit, quantum alius per biduum totum dicere illius judicio non potuiſſet. Hic paſtor viſos Raymundi libros oſculo appetiit in genua provolutus, ac Eccleſiam magnos inde fructus capturam aſſeruit. Raymundus, qui paſtorem nec conſpexerat unquam, nec me-

memorari audierat, hoc ejus alloquium ſtupebat. Sæcul.XIII. A.C.1287.

Rex inſulæ Raymundum plures jam libros bonos contexuiſſe audiens, Ceſſeronem, ubi tunc erat, venire eum juſſit. Eo delatum ipſum ac libros ejus per quendam Minorum Ordinis Religioſum examinari voluit: qui pias ejusdem meditationes in ſingulos anni dies admirabatur. Raymundus Ceſſerone librum conſcripſit, quem nominavit artem demonſtrativam, & publice ibi explicavit. Permovit Regem, ut in ſua inſula pro tredecim Fratribus Minoribus Arabicam docendis linguam cœnobium conderet, & annuo quingentorum florenorum reditu inſtrueret. Tum ille Romam petiit, Papæ & Cardinalibus futurus author, ſimilia ut monaſteria, ubi diſcerentur linguæ, in variis orbis partibus exſtruerent, dotarentque. Sed Romæ comperiens Papam Honorium modo extinctum eſſe, Pariſios verſus iter ſuſcepit, artem, quam a Deo accepiſſe ſe credebat, ibi cum aliis communicandi gratia: fluebat annus 1287. *Vading.* 1287. n. 8.

§. XLVI.

Nicolaus IV Papa.

Apoſtolica ſedes per reliquum hunc annum permanſit vacua. Nam Cardi-

Sæcul. XIII. A.C. 1288.

nales electionis causa Papæ Honorii palatio prope S. Sabinæ incluſi per æſtatem ibi aërem tam inſalubrem experiebantur, ut multi ægrotarent, ac ſex aut ſeptem occumberent; inter alios Jordanus de Urſinis, Contius Mediolanenſis, Hugo Anglus, & Gervaſius Angevinus. Cæteri ſuam quisque domum abiere. Cardinalis Hieronymus Aſculenſis Epiſcopus Prænestinus in palatio ſolus hærebat incolumis: atque ut a morbo ſibi caveret, totam per æſtatem cunctis in conclavibus ignem faciendum curabat. Sic purgato aëri ſuperveniente hyeme congregati denuo Cardinales prima junii verni dominica, quinta decima Februarii anno 1288 mox primis & concordibus omnes ſuffragiis cooptarunt Epiſcopum Prænestinum: qui acquiſito jure ſuo bis ceſſit, nec in electionem conſenſit niſi demum ſequente dominica die Cathedræ S. Petri. Erga Nicolaum III, cui purpuram debebat, gratiſſimus Nicolai IV nomen aſſumpſit ſibi, coronatus die Mercurii 25 ejusdem menſis die S. Matthiæ.

Ptolem. ap. Rayn. 1288. n. 1.

Vading. eod. n. 1.

Papebr. conat.

Vading. 1272. n. 3. Sup. lib. 86. §. 16.

Aſculi in Marchia Anconitana natus, poſtquam Minorum Ordini ſeſe addixerat, Doctor Theologiæ evaſit; dein per S. Bonaventuram tunc Ordinis Miniſtrum Generalem provinciæ Dalmaticæ præpoſitus fuit: unde Conſtantinopolim an. 1272

1272 missus a Gregorio X Nuncius nondum revenerat, cum Ordini toti præfectus est in comitiis Lugduni 20 Maji an. 1274 celebratis. Triennio post in Patavinis, quibus adesse nequibat, comitiis, cum deponere munus cuperet, confirmatus; sequente anno 1278 a Papa Nicolao III Cardinalis Presbyter de S. Potentiana, & an. 1281 vigesima tertia Aprilis a Martino IV Episcopus Prænestinus creatus fuit. Hic primus ex Ordine Minorum Papa per quadriennium, quo sacram sedem tenuit, secreto favit partibus Gibellinorum, quibus tota ejus familia addicta erat, etsi Paparum partibus adversarentur. Romæ honoribus auxit prosapiam Columnarum, sed Guelfos ac Regem Carolum depressit.

Vading. 1274. n. 32. *Id.* 1277. n. 8. *Id.* 1278. n. 18. 19. *Ughell. to.* I. *p.* 243. *J. Villani l.* 7. *c.* 118.

Primas in regnum Siculum convertens curas, 15 Martii hoc anno 1288 ad Alphonsum Arragoniæ Regem monitionem misit, ut Regi Siciliæ Carolo libertatem redderet, ne quod auxilium Jacobo Arragonio fratri suo ferret, atque ut intra sex menses sacræ Sedi se sisteret, alioqui spirituales temporalesque subiturus pœnas. Deinde 25 Martii Romæ in templo Lateranensi litteras promulgavit, in quibus ajebat: Quamvis Sedes apostolica pluribus modis hactenus Jacobum filium Petri quondam Regis Arragonum aggressa fuerit, nos tamen initio

Rayn. n. 10. 11. 12.

Sæcul. XIII. A. C. 1288.

pontificatus noſtri experiri volumus, an in illo ſcintilla pietatis ulla ſuperſit. Quapropter illum & Siculos, ut ad officium erga nos ſuum redeant, commonemus, alioquin remedia malo ſpiritualia æque ac temporalia adhibituri, prout expedire viderimus. Die Pentecoſtes 16 Maji Papa iterum Regem Jacobum & Siculos palam citavit.

§. XLVII.

Creatio Cardinalium.

In vigilia ejusdem feſti creavit ſex Cardinales; & primum quidem Berardum Berardium Calii in Ducatu Urbinate ortum, quem Martinus IV Auximenſi in Marchia Anconitana Eccleſiæ præfecerat. Nunc ille cum purpura epiſcopatum Prænestinum, & hinc titulum accepit ſuum. Secundus erat Matthæus Aquaſpartanus in Umbria Ordinem Minorum Tudertino in cœnobio profeſſus, Theologiæ Doctor Pariſienſis, a Martino IV ſacri palatii Magiſter factus anno 1281, cum Frater Joannes Pecamus fuiſſet ad Sedem Cantuarienſem evectus: & anno 1287 Matthæus electus eſt in duodecimum ſui Ordinis Miniſtrum Generalem. Fuit Cardinalis Presbyter tit. S. Laurentii *in Damaſco*, ac præeſſe Ordini perrexit, donec ſucceſſor cooptaretur.

Ughell. to. 1. *p.* 560.
Onufr. p. 186
Vading 1288. *n.* 2.
Vading. 1281. *n.* 6.
Id. 1287. *n.* 4.

retur. Tertius erat Hugo Sevinus Bilemi in Arvernia natus, Ordinis Prædicatorum, Cardinalis Presbyter tit. S. Sabinæ. Quartus fuit Petrus Peregrossus Mediolanensis Cardinalis Diaconus de S. Georgio, celeber Jurisconsultus, qui Ecclesiæ Romanæ Pro - Cancellarium egerat. Duo reliqui Diaconi erant Nobiles Romani, prior Napoleon de Ursinis antehac Ecclesiæ Romanæ Hypodiaconus, Papæ a sacello, & Canonicus Parisiensis, nunc Cardinalis de S. Adriano; alter de S. Eustachio Petrus Columna maritus; sed cum ita promotus esset, actutum conjux ejus in cœnobium quoddam se abdidit, ubi ad continentiam se voti religione obstrinxit.

Sæcul.XIII. A.C.1288

Id.1279.n.11.

§. XLVIII.

Epistola Papæ ad Canum Tartarorum.

Papa Nicolaus vix suum solium conscenderat, cum de Tartaris quam plurimis Christo adjunctis jucundum accepit nuncium. Episcopus quidam Bersauma dictus, quidam Nobilis Sabadinus nomine, Thomas Anfusius, & Hugo interpres attulerunt illi litteras Argonis Magni Mogolum seu Tartarorum Cani, qui Sultano Achmeto cognato suo, in fraternum Abacæ locum suffecto quatuor

Vading. 1288. *n.* 3. *Rayn eod. n.* 33. 36.

Sæcul. XIII. A.C. 1288.

abhinc annis succesſerat. Achmetus Mogolum odium ſibi acciverat Muſulmannicam complectendo ſectam. Sed Argon e contrario Chriſtianis Judæisque magnopere favens, omnem Muſulmannis authoritatem, juſtitiæ ac ærarii curam, & ad ſe in caſtra veniendi copiam ademit; dicebantque iſti eum velle delubrum Meccenſe in templum Chriſtianum convertere, ibique idola (ſic imagines vocant) ponere.

Bibl. Orient. p. 72. 127.

Vading. 1284. n. 3.

Hujus, inquam, Principis Legati advenere, quos comitabantur quidam Fratres Minores ab Ordinis ſui Miniſtro Generali Bonagratio in Orientem miſſi. Papa Nicolaus legatione ingenti gaudio excepta, Cano Argoni ſcribens gratulabatur deſiderium dilatandæ fidei Chriſtianæ, & baptiſmatis Hieroſolymæ accipiendi, poſtquam ethnicis eam eripuerit: monebat tamen, ne baptiſmum usque eo differret. Dabat 2 Apr. 1288. Terræ ſacræ ſuccurrendi cupido forſitan movebat Papam, ut his Legatis plus haberet fidei, quam par erat: nullum enim tam bellæ ſpei fructum videmus.

§. XLIX.

Status Regni Hieroſolymitani.

Rex Cypri Henricus II regni Hieroſolymitani reliquias tum poſſidebat. Nam

Nam Siculorum seditione in rem suam versa, Ptolemaidem an. 1286 egregio cum exercitu navali veniens eo receptus est, ita ut Caroli Siculorum Regis Vicario abeundum esset. Henricus eodem anno die Virgini in cœlum assumptæ sacro 15 Augusti se tanquam Regem Hierosolymitanum Tyri coronandum curavit. Anno 1288 Sultanus Ægyptius Tripolim obsessum iit. Is erat Saifeddin Kelaun cognomento Elalfus, qui octo regnabat annos. Septimo decimo Martii ad urbem delatus, vi captam 26 Aprilis diruit, & incendit. Ita periit antiqua Tripolis, quam nec Saladin, nec alius quisquam invadere ausus erat. Sed post tempus aliquod Elalfus haud procul inde novam construxit urbem ejusdem nominis. Rex Henricus Ptolemaide induciis cum Sultano factis, mense Augusto Cyprum repetiit, Emericum fratrem suum custodem urbis relinquens: & Joannes Grellius Regis ac Syriæ Christianorum nomine Papam Nicolaum adiit opem flagitaturus.

Sæcul.XIII. A. C. 1288.

Jord. ap. Rayn. 1286. n. 33. Sanut. p. 229. p. 230. Rayn. 1289. n. 65. Haiton. c. 52.

Hierosolymæ sedes sive potius patriarchatus titulus vacabat per obitum Eliæ, cui Papa Nicolaus III eum dederat: & Nicolaus IV hoc anno 1288 eundem contulit Nicolao Anapo Ord. Prædicatorum tunc in Romana curia expiationum Præfecto. In diplomate collati muneris

Sup. lib. 87. §. 17. Rayn. 1288. n. 41. Boll. to. 14. patr. n. 240. &c.

Sæcul. XIII. A.C. 1288.

muneris seu tituli 30 Aprilis scripto Papa sic loquitur: Etiam vacantem modo Ecclesiam Ptolemaidis una cum Hierosolymitana tibi committimus gubernandam, donec posterior bona receperit sua. Nicolaus Hanapus fuit ultimus Hierosolymæ Patriarcha Latinus in Palæstina residens: ac post triennium amissa Ptolemaide vitam posuit. Papa ei legationem per Syriam, Cyprum, & Armeniam detulerat per diploma datum 26 Aug. 1288.

§. L.

Privilegia Fratrum Minorum.

Papa Nicolaus hoc primo sui pontificatus anno Religiosis sui Ordinis complura tribuit privilegia. Primum, quia dubitabant aliqui, an illi exempti essent, per diploma Romæ ultimo Aprilis datum eos apostolicæ Sedi proxime subjectos, & omni alia jurisdictione prorsus solutos declaravit, addens, cuncta, quibus uterentur, bona, seu possint moveri, seu nequeant, S. Petri esse propria congruenter Nicolai III diplomati: *Exiit, qui seminat.* Per aliud 6 Maji Reate scriptum statuit, ut Fratres Minores, qui post vota nuncupata in alium transierint Ordinem, ad nullum officium, dignitatem vel Præsulis gradum evehi queant sine expresso Sacræ

Vading. 1288. *n.* 43. *Regest. p.* 176 *n.* 12.

Sup. lib. 88. §. 30. *p.* 177. *n.* 13.

cræ Sedis permissu. In casu, quo urbes aut alia, quæ incolerent, loca divinis interdicta essent, permisit, ut inter se confessi absolverentur, divinum recitarent officium, & sacrificarent occlusis foribus sine pulsu æris campani, nec quopiam admisso præter Religiosos Ordinis, statis diebus communionem sacram, & in necessitate extremam unctionem acciperent. Peculiaria quibusdam Ordinis cœnobiis velut Assisiano, privilegia dedit, vetuitque, nequi alii Religiosi novam sedem Assisii, aut prope urbem intra ducentas perticas collocarent, ut ne minuerent stipem, de qua fratres ac sorores Ordinis S. Francisci viverent. Sæcul. XIII. A.C. 1288. p. 178. n. 15. p. 174. n. 67.

§. LI.

Præscriptum pertinens ad Inquisitionem sacram.

Papa Nicolaus Fratres Minores multis in provinciis adhibuit ad exercendam Inquisitionem sacram, speciatim in comitatu Vindascimo spectante ad Romanam Ecclesiam, ut hæc Gregorii IX, immo jam Urbani II tempore perhibebat. Hoc in comitatu hæreticos esse, qui alios quoque pervertere conarentur, edoctus Papa Fratrum Minorum per Provinciam seu Saluviorum terram Ministro Provinciali præcepit, ut inde seligeret Reli- *Valesi. not. Gall. p. 610. Spicil. to. 3. p. 177. Vading. 1288. n. 15.*

Sæcul.XIII. A.C.1288.

Religiosum quendam obeundo Inquisitoris muneri parem. In illa regione, id est, in provinciis Arelatensi, Aquensi, ac Embrodunensi dabantur plures alii ejusdem Ordinis Fratres Inquisitores, quibus se consulentibus respondens Papa has

n. 17. dedit præscriptiones: Hæreticis ad fanam adductis fidem, ne recidant, interdicetis sub pœna pecuniaria, cujus sponsores exigetis. Si misere relapsi fuerint, hos & illos per censuras ecclesiasticas cogetis solvere: & hæc pecunia apud tres homines fidos, quos Episcopus loci & vos delegeritis, deponetur in procurandam Inquisitionem insumenda. Sic hæc mandata ad res temporales convertebantur.

n. 19. Si Prætores, Judices, vel Magistratus urbium desides erunt aut difficiles ad exequendas sententias vestras, per ana-

n. 20. thema eos ad hoc adigetis. Innocentii IV sanctiones de destruendis hæreticorum domibus comprehendunt etiam turres: & materia ad alios usus est conservanda. Nempe divites in suis ædibus se tuendi gratia turres erigebant: ut etiam-

n. 21. num Tolosæ cernimus. Si opus fuerit, poteritis postulare suppetias a Prætoribus vel Judicibus proscriptis sine metu incurrendi in anathema: & hi proscripti hoc in casu jurisdictionem suam fidei causa exercere poterunt. Dabat 23 Decembris

cembris an. 1288. Eodem tempore Papa Nicolaus harum trium provinciarum Arelatensis, Aquensis, ac Embrodunensis Optimates, horum Administros, & Magistratus cœtuum per litteras jussit in sanctionum libros referre leges Imperatoris Friderici II contra hæreticos, quarum exempla seu apographa eis misit; atque, si non parerent, ab Inquisitoribus, eos per censuras ecclesiasticas ad obedientiam compelli voluit. Sæcul. XIII. A. C. 1288. *Rayn. n. 27.* *Sup. lib. 83. § 40. 65.*

§. LII.

Concilium Arelatense.

Eodem anno 1288 Rostagnus II Archiepiscopus Arelatensis suum concilium provinciale habuit in oppido, quod Insula ex situ dicitur, ad comitatum Vindascimum, ac diœcesim Cabellionensem spectans. Is est Beatus Rostagnus Caprius ex sua modestia & charitate in pauperes illustris, qui ab anno priore illam tenebat sedem. Huic concilio aderant Giraldus Vasionis, N. N. Arausionis, Rindus Carpentoracti, & Bertrandus Cabellionis Episcopi quatuor cum Procuratoribus Telonensi, Tricastrino, Massiliensi, & Avenionensi. Promulgabantur denuo decreta alias facta, quorum memoria evanescebat. Nam multi fuerant anni, quibus concilium eadem in provincia cele- *to. 11. p. 1335. Gall. Chr. to. 1. p. 60.* *Chasteb. Martyr. 23. Juill.*

Sæcul. XIII. A. C. 1288

celebratum erat; anno nempe 1234 octava Julii sub Archiepiscopo Joanne Bossano, ut suo loco dixi; anno 1251 sub eodem Præsule; an. 1270 Avenione primum sub Bertrando Malferrato; an. 1260 Florentini, & alia tria. Archiepiscopus Rostagnus addidit quasdam sanctiones novas, quarum maxime singularem vide! Comperimus infantes multos esse sine baptismo mortuos ob difficultatem inveniendi patres lustricos ortam ex magnis sumptibus, quas isti facere solerent. Quòcirca prohibemus, nequis in posterum propter baptismum donet quidpiam, præter unicam albam; puta vestem candidam susceptum e sacro fonte infantem tecturam.

conc. p. 1345. Sup. l. 80. §. 41.

to. 11. p. 919 Sup. l. 81. §. 2 c. 17.

Cang. gloss. Alba.

§. LIII.

Carolus II. Siciliæ Rex in libertatem assertus.

Mense Novembri ejusdem anni 1288 Carolus Salerni Princeps, extincti Siculorum Regis filius natu major e carcere, in quo detentus fuerat ab Alphonso Arragonum Rege, emissus est ex pacto Olerone in Bencarnia confecto & conditionibus priore anno acceptis, sed a Papa Honorio repudiatis, nempe ut Siciliam Alphonso relinqueret; ejus pacem cum Papa, Rege Franciæ, & Carolo Valesio

Rayn. n. 16. Indic. Arrag

Sup. §. 39.

Valesio procuraret, pro executionis secu- Sæcul.XIII.
ritate tres filios suos Ludovicum, Rober- A.C.1288.
tum, ac Philippum daret obsides, & ipse in carcerem rediret, nisi pactionem intra triennium præstaret. Liber, inquam, dimissus Siciliæ Regis titulum sibi cœpit adscribere. Principes filii patris locum subiere: atque hac in captivitate Ludovicus inter eos adultior fundamenta jecit illius virtutis eximiæ, ob quam postea in Sanctorum numerum relatus est.

Sub Natalem Christi Romanam in *Rayn. n. 14.*
curiam venere Legati Regis Arragonum Alphonsi, quem Papa 15 Martii citaverat, ut intra sex menses se sisteret. Illi *n. 13.*
pontificio in senatu excusationes sui Domini proponebant. Dixerat autem, se non teneri rationem reddere factorum patris sui; diu ante mortem hujus Principis possediisse regnum; propterea orare, ut eo tranquille frui sibi liceat; denique sua Ecclesiæ obsequia offerre. Papa reponebat: Innocentem esse Dominum vestrum quam maxime vellemus. Sed contrarium demonstrat copias in Siciliam assidue mittendo. Non patitur interdictum ibi observari; & Majoricæ Regis Ecclesiæ succurrentis terras invasit. Salerni Principem insontem detinet; ac nullum regni Arragonii jus habet,

Sæcul. XIII. A.C. 1288.

bet, quippe quod ad Carolum Franciæ Regis fratrem pertinet. Aures tamen dabimus Domino veſtro, cum venerit, &, quod æquum erit, adjudicabimus. Papa necdum audierat Regis Caroli liberationem, cujus conditiones rejecit.

§. LIV.

Scriptum Gregorii Patriarchæ Conſtantinopolitani.

Conſtantinopoli Gregorius Cyprus Patriarcha juſtum oſtendere ſuum agendi modum, & Joannis Vecci exilium, præſertim autem volebat aliter, quam iſte, exponere locum S. Joannis Damaſceni, ubi ait Spiritum Sanctum a Patre produci per Verbum. Itaque ſuadentibus amicis ſuis de proceſſione Spiritus Sancti ſcriptum compoſuit ex eorum ſententia poſteris futurum monumento ſanæ doctrinæ ſuæ, ac erroris inde deflectentium. Hic tomus (ſic enim vocabatur a Græcis) in templo recitabatur ex ſuggeſtu: & ad quodlibet punctum lector maxima vocis contentione nominatim deteſtabatur illos, quorum errores putati condemnabantur. Imperator Andronicus, Patriarcha Gregorius, ac Epiſcopi huic libello ſua ſubſcripſere nomina. Idem Clero imperatum: qui vero

Pachym. l. 8. c. 1. Sup. §. 26. Damaſ. de fid. orth.

vero magnopere reſtitit, quia tam male habitus fuerat, eo quod concordiam cum Latinis etſi per vim ſubſignaſſet, ac ſimilem rei converſionem timebat, Gregorii ſcriptum a multis improbari videns. Igitur, qui nequiverant adduci, ut ſubſcriberent, e cœtibus eccleſiaſticis excluſi malebant honores ac reditus functionibus ſuis aſſignatos amittere, quam ſubſignare id, quod non intelligebant. Nam ille libellus S. Joannis Damaſceni locum explicans ita loquebatur: Si hoc magno in Theologo legas Spiritum Sanctum a Patre produci per Verbum, his vocibus non vult exprimere proceſſionem Spiritus Sancti ad exiſtendum ſimpliciter, ſed ejus declarationem æternam. Hæc autem vocabula tantundem dicere judicabant: ideo pergebant detrectare ſubſcriptionem. Alii renuere ceſſabant; ſed tum denique, cum Epiſcopi ſcripto promiſiſſent ſe ab ipſis averſuros omnem exprobrationem divinam humanamque, ſiquam libellus propoſitionem ſanctæ Theologiæ contrariam contineret. Sæcul. XIII. A.C. 1288.

Modico poſt tempore Gregorii liber in manus Vecci captivi incidit: qui, quod in eo carperetur, reſpondit acriter per diſſertationes duas, quas habemus. Ibi arguit Gregorium de introductis novis *Pachym. c. 2. Græc. orth. to. 2. p. 215. 252.*

Secul. XIII A.C. 1288.

hæreſibus, ac reprehendit inter alia memoratam modo explicationem S. Joannis Damaſceni, confitens æternam Spiritus Sancti declarationem inter ac ejus proceſſionem ad exiſtendum ſe nullam videre differentiam. Has Vecci diſſertationes per Conſtantinopolim late diſperſas ſedulo diſcutiebant tum omnes ii, qui metuebant, ne tam delicata in materia errarent, tum maxime illi, qui Gregorii ſcriptum non ſubſignaverant, niſi Epiſcoporum fidem ſuam obligantium authoritate nixi. Moſcampar Chartophylacis munus depoſuerat ob ſuſceptam cum Gregorio inimicitiam, cui æquitatis ſpeciem prætexturus, pariter ſcriptum ejus impugnare ſtatuit; ac Epiſcoporum præcipuos, inter alios Joannem Epheſinum quanquam abſentem, Danielem Cyzicenum, & Theoleptum Philadelphinum magnum Logothetæ Muzalonis amicum ad partes adjunxit ſuas. Gregorianam S. Joannis Damaſceni expoſitionem inſtar Vecci improbabant, ſed alia ratione. Nam vituperabant Gregorium, quod vocabulo *Productor* non eundem ſenſum, quem voci *Principium* ex more Patrum tribueret. Attamen contra ſcriptum a ſe ſubſignatum ſic loqui publice non auſi, quæſitam aliam accuſandi Gregorii cauſam invenere brevi.

p. 224.

Pachym. c. 3.

Quidam

Quidam monachus Marcus nomine Patriarcham, cui pridem tanquam Magistro suo addictus erat, scripto defendit, quod ille recognitum hic illic sua correxit manu. Ita firmatum ejus authoritate scriptum suum vulgavit Marcus. Erat ibi vox *Productor* in malum Gregorii sensum accepta: sed discipulus quam Magister clarius explicare se videbatur. Episcopus Theoleptus Marci scriptum Magno Logothetæ legendum tradidit, qui Patriarcham magnæ incusavit ignorantiæ: sparsusque rei rumor usque ad Imperatoris aures pervenit. Is tantos viros de Gregorii scripto conqueri videns tulit sententiam, ut id corrigeretur. At Patriarcha cum indignatione idem renuit, pro intoleranda habens injuria se erroris in fide argui. Quapropter adversarii eum sui pertinacem ac hæreticum vocabant apud Imperatorem, seque ab eo disjungebant, quippe qui non per ignorantiam, sed dedita opera deliquisset. Sæcul. XIII. A. C. 1288. c. 4.

Gregorius aliunde se odiosum reddiderat per suam rationem agendi cum duobus Patriarchis, Alexandrino & Antiocheno. Athanasius Alexandrinus tum, cum Gregorius scriptum vulgaret suum, Constantinopoli præsens, c. 5.

Sæcul. XIII. A.C. 1288.

acriter, ut subscriberet, urgebatur usque ad minas exilii. Sed hospitem se Ecclesiæ Constantinopolitanæ sententias nescire causatus, aliam instantibus confessionem tradidit sua scriptam signatamque manu, doctrinæ Patrum consentaneam, & nihil obscuri, suspecti nihil continentem. Patriarcha vero Antiochenus Arsenius solo ex capite, quod ecclesiastica communione Regi Armeniæ conjunctus diceretur, damnatus e dipthychis deletus fuit.

§. LV.

Gregorius loco cedit.

Igitur Græcis exosus magis magisque Gregorius Athanasio Alexandrino, ut huic cum Imperatore convenerat, abitum suadenti parens, quadam dominica in oratione ad populum, Multos, ajebat, consurgere in me video: nec possum eis solus resistere, præsertim cum Arsenitæ spondeant se pacatos fore, si discedam. Itaque rei experimentum capiam. At, si fallant promissa sua, eos ardentius insectatum redibo. Sic locutus in monasterium Hodegorum se contulit: neque tamen functiones prorsus omisit suas. Nam

c. 6.

con-

consultabat cum Episcopis & Clero; tenebat concilia, dicebat jus: verbo: semper suam regebat Ecclesiam, & in precibus nominabatur. Sed offensio non cessabat, immo crescebat post adventum Joannis Episcopi Ephesini contra Gregorium præoccupati: ita ut Imperator religione impediri se crederet, ne adesset sacro, in quo ille nuncuparetur. Idcirco adversarii postea ejus nomen suppresserunt in precibus publicis, & muneris abdicationem ab eo poposcere, ut alius eligi Patriarcha posset. Sæcul. XIII. A.C. 1288.

Tum Constantinopolim advenit Cyrillus a sede Tyria ad Antiochenam post Arsenium translatus. Erat vir gravis, probus, & pacis amans, qui venerat (sicut ex Græcorum more obstrictum se noverat) ut sui translationem a Patriarcha Constantinopolis confirmari curaret: quod vero tum quidem obtinere haud poterat. Honoris causa ei assignata fuit habitatio in cœnobio Hodegorum: & Gregorius transiit ad Latrense S. Pauli hospitium. Imperator eum inde accivit Episcoporum sermonibus permovendum, ut abdicationem muneris scripto daret. At ille petiit, ut obsequenti simul

Sæcul XIII. A. C. 1289

mul suam traderent declarationem, qua orthodoxum agnoscerent. Sic eos difficili nodo implicuit. Videbant enim, tyrannicam fore violentiam, si abdicationem dignitatis ab orthodoxo exigerent. Rogabant igitur Imperatorem, ut Gregorium ex præscripto juris judicandum curaret eo fine, ut vel maneret Patriarcha, si scriptum ejus censeretur erroris expers, vel veniam, si damnaretur, posceret, ac impetraret; sed alius ei sufficeretur. Annuit Imperator, & Gregorius in subeundum consensit judicium. Designatus est dies ac locus, qui erat grande palatium: nominati sunt Judices; & actores se præparabant. Cum venisset dies, Gregorius eques cum equestri pariter comitatu suo ad palatium se sistens, ad Imperatorem misit, qui diceret, ipsum adesse. Sed Imperator hunc congressum nulli emolumento fore crediderat, rem ita secum reputans: Si Gregorius habebitur reus, tranquillam aget vitam. Si dicetur insons, accusatores ejus arguentur calumniæ; offensio recrudescet; nullus disputandi finis erit. A Gregorio consecrati, si eum declarabunt hæreticum, se infamia cooperient eo majore, quod subsignaverint scriptum, cujus causa eum condemna-

re

re volent. His inductus rationibus Imperator eos, qui judicio debebant interesse, haud invitos remisit domum. Sæcul.XIII. A.C.1289.

Sed suadebant, ut mitteret, qui dicerent Gregorio, deponendum ipsi esse officium; in rem ipsius haud fore, si judicio se exponeret; ipsum declaratum iri orthodoxum; doctrinam ipsius minime vocari in controversiam; sed unicum Marci scriptum, ab ipso improbatum Gregorio, publicæ offensioni fuisse. Historico Pachymero & Quæstori Chumnio id negotii delatum. Tandem Gregorius, ut innocentiæ suæ declaratio in conventu publico coram Imperatore, Senatuque ac selectis monachis fieret, postulavit, se mox dignitate sua abiturum pollicitus. Hoc Gregorii responsum inter illos, qui ab eo desciverant, dissidium excitavit. Aliqui ajebant fore, ut accepta declaratione se in sede sua ex ipsorum testimonio confirmatum credens ulcisci adhibitam contra se calumniam studeret: atque ideo persequendum putabant judicium. Alii Gregorium per indulgentiam absolvi volebant veluti non tam ejus opusculo, quam Marci libello offensi: sed poscebant, ut scripto promitteret se protinus cessurum gradu. Sola spopon- c. 8.

Sæcul XIII. A.C. 1289.

dit voce, sed testans Deum, eisque fecit satis. Cum partes priores, quæ Ephesini & Cyziceni Episcoporum erant, semper in recusanda Gregorii absolutione persisterent, succensens Imperator eos facessere suis ex oculis, ac sine cujusquam alloquio ipsorum ædibus inclusos hærere jussit, donec novus Patriarcha renunciatus esset. Tum cæteros in magno palatio coram se, universo Senatu, Clero, monachis, & populo numeroso adesse voluit. Ibi Theoleptus Episcopus Philadelphinus omnium Gregorii præsentis adversariorum nomine loquens eum declaravit orthodoxum, natam offensionem totam in Marci scriptum rejiciens.

§. LVI.

Gregorius suam dignitatem exuit.

Postero die Gregorius per otium composuit litteras, quibus munere se suo abdicans ita loquebatur: Ad patriarchale solium non meæ, non amicorum preces mihi stravere viam. Soli Deo liquet, qua id ratione conscenderim. Per spatium sexennio majus, quo idem tenui, ea quæ in viribus meis erant egi omnia, ut ad ecclesiam reducerem illos, qui ab ea discesserant. Curas vero meas excepit

c. 9.

cepit exitus votis adeo adverſus, ut cla- Sæcul.XIII.
marent aliqui pacem tam optabilem, ni A.C.1289.
recedam, nunquam confectum iri. Non induxi animum contra tales adverſarios in gradu me tueri meo. Partes diſcordes malui reconciliatas cernere. Pacis, inquam, procurandæ gratia, & offenſiones animabus tam noxias ſublaturus me patriarchatu abdico. Nec tamen misſum facio ſacerdotium. Hoc per omnem vitam meam miſerente Deo conſervare cogito. Nihil enim, quod me inde arceat, mea mihi conſcientia objicit. Pace proin mea novus eligi Patriarcha poteſt, qui digne functiones agat ſuas, & diviſa Eccleſiæ membra conjungat iterum.

Has Gregorius litteras dedit ſua exaratas manu, ſed nomine ſuo non ſubſignatas. Quare quibusdam videbatur velle ſedem aliquando ſuam recipere eo magis, quod abdicati cauſam muneris non aliam, quam bonum pacis adduceret, ita, ut, ſpes ipſum ſua ſi falleret, reverti cogitaret, nihil habens, quod ſe ſacerdotio indignum redderet. At Imperator ac Theoleptus Philadelphinus hujus rei agitator præcipuus Gregorium ad exuendum munus inducendo ſe omnia feciſſe rati reliquos eſſe contentos, nec ab eo quidquam ultra poſcere jufferunt.

Gre-

Sæcul. XIII. A. C. 1289.

§. 10.

Gregorius, postquam cum illis, qui ab longo tempore parum æquis in ipsum erant animis, inter alios cum Episcopis Germano Heracleensi ac Neophyto Perusiano a se gradu dejectis in gratiam redierat, concessit in parvum Aristinæ cœnobium spectans ad monasterium S. Andreæ, ubi habitabat Theodora Imperatoris cognata, & Radulphi vestiario præfecti vidua; quæ Princeps magnam Præsulis curam gerebat. Sexennium, quod Patriarcha Gregorius in litteris memorabat suis, cœptum fuerat 11 Aprilis 1283: & quia se diutius tenuisse sedem ajebat, videtur eam reliquisse sub Junium anni 1289.

Sup. §. 8.

Possin. not. p. 565.

HISTO-

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

LIBER LXXXIX.

NICOLAUS IV, TUM COELESTINUS V. DEIN BONIFACIUS VIII, SUMMI PONTIFICES.

RUDOLPHUS I, DEIN ADOLPHUS NASSOVIUS, TUM ALBERTUS I AUSTRIACUS OCCIDENT. ANDRONICUS II ORIENT. IMPP.

§. I.

Pacta Lusitaniæ Regem inter & Clerum.

Per decem annos, quibus in Lusitania Dionysius regnabat, controversiæ, quas tum Pater ejus Alphonsus, tum ipse cum Clero habuerant, non erant diremptæ: Sæcul. XIII. A.C. 1289.

Sæcul. XIII. A.C. 1289.

remptæ: sed regnum divinis interdictum, Rex anathemate devinctus manserat. Cum is ad Præsulum querelas an. 1284 sibi traditas, & in generali Ordinum conventu conciliationis gratia discussas respondisset, Præsules pacti confirmationem poposcerant a Papa Martino IV, qui corrigendum aliquid in eo viderat. Demum Dionysius illum in finem Romam misit Martinum Peresium Eborensis chori Præfectum, ac Joannem Martinesium Canonicum Conimbricensem tanquam suos Procuratores munitos litteris suis Conimbriæ 5 Junii 1288 datis.

Sup. lib. 87. §. 31.

Rayn. 1284. n. 26.

Id. 1289 n. 16

Papa Nicolaus rem examinandam tribus commisit Cardinalibus, nempe Latino Episcopo Ostiensi, Petro Presbytero tit. S. Marci, ac Benedicto Cajetano tit. S. Nicolai. His se sistebant partes, scilicet Archiepiscopus Braccarensis, & Conimbriæ, Silvæ, Lamecique Episcopi hoc ad negotium Summi Pontificis authoritate prædíti, ac pro se regnique Clero dicturi ex una parte, ex altera duo Legati regii Martinus Peresius & Joannes Martinesius. Legebantur Cleri querimoniæ plures quam triginta, quarum summa hæc erat. Rex Priores, Abbatissas, & Parochos cogit ipsorum beneficia arbitrio suo permittere, præsertim in templis, ubi jus patronatus, ut vocant, habere se perhibet. Quando Episcopi

n. 18.

art. 1.

2.

vel

vel Parochi anathema vel interdictum pronunciant ob non depensas decimas vel alia jura sua, Rex & Administri ejus illos relegant, bonis exuunt, per minas ad revocandas sententias compellunt, ac veluti Judæos tractant, dum omnem cum illis communionem prohibent, eosque, qui illos in suas domos recipiunt, per captivitatem, & bonorum jacturam puniunt. Sæcul. XIII. A.C. 1289. 5.

Siquis locus interdicto, siquis minister regius anathemate afficitur, illius loci homines conveniunt inter se, statuuntque decimas non solvere, Ecclesiæ per testamentum nihil relinquere, nulla illuc dona afferre. 7. Rex non permittit, ut Episcopi diœcesium suarum parœciis limites præstituant: in quibusdam diœcesibus tertiam decimarum ad structuras pertinentium partem sibi vendicat, & in ducendos, reparandosque muros suos, interdum autem in stipendia suis danda copiis impendit. 8. 9. Ejus ministri domos hospitales ac bona eis obnoxia inique occupant, cum ex juris præscipto Episcoporum sit de iis statuere. 10. Rex Ecclesiasticos ad construenda reficiendave urbium mœnia contribuere pecunias, & homines illis subditos vectigales operas eo præstare cogit, agrorumque culturam omittere. 11. 12. In casibus juris ad templa profugos per violentiam & interdum quidem 13.

Sæcul. XIII. A. C. 1289.

dem Saracenorum Judæorumve inde abstrahi, aut custodiri jubet, ut victu carentibus sit exeundum.

14. Rex atque Judices ejus curant Sacerdotes & Clericos comprehendi non postulato Episcoporum permissu, & his poscentibus illos reddere recusant. Nonnunquam illos fame, laqueo, aliterve enecant. Si Parochiani captivum Curionem suum expetunt, ut ipsis sacrum faciat, non emittitur sine cautione, & mox

15. in carcerem reducitur. Sæpe Rex Episcopis necem minatur, templis ac cœnobiis inclusos tenet, Judæos & Saracenos custodes illis apponit. Episcoporum famulos mutilari auribus, in furcam agi alios, alios præsentibus Dominis occidi

17. jubet. Ipse ac Ordo Nobilium Religiosis insultant verbis factisque, adeo, ut eos interdum omni omnino tegumento exui jubeant.

18. Rex per totum regnum suum inquiri curat in bona & patronatus Ecclesiarum, Patronis ac Rectoribus non accitis: atque, siquam terram, siquod jus patronatus ad se spectare audit, confestim occupat quanquam ex tempore, cujus nulla exstat memoria, a Rectore possessum, cum in tali casu non ex inquisitione statuere ipse quidpiam, sed rem ad Judicem

19. sacrum deferre debeat. Involat in possessionem patronatus Ecclesiarum, quem Epis-

Episcopi, aliive pacate a longo tempore tenuerunt, eosque adstringit ad recipiendos instituendosque homines, quos eo designat: si renuant illi, occupatos earum fructus ipse percipit. Cum Episcopus illum, cui beneficium quoddam ex canonum præscripto contulit, in ejus possessionem reapse mitti cupiens Regis præsidium invocat, hic illum adeo non protegit, ut intruso faveat. sæcul. XIII. A.C. 1289.

20.

Per speciem justitiæ administrandæ constituit Tribunos, qui, quæ volunt, ab Ecclesiis exigunt: & cum de stipendiis, quæ a Rege accipiunt, deberent vivere, in religiosa assidue loca divertunt cum comitatu nimio, ibique victum sibi ac suis præberi volunt. Ab Ecclesiis, ubi Rex jus patronatus habet, nova vectigalia seu servitia postulat, ac Rectores ad subministrandos aut emendos sibi equos compellit. Cum Regis aut Domini beneficiarium a Rege prædium habentis minister aliquis fiduciarium Ecclesiæ clientem quempiam velut criminis reum ad tribunal trahit, nec Judex ei Advocatum dare, nec Advocatus ullus eum tueri audet. Regiarum Præfecti arcium per causam belli instantis, aut quod imminere fingunt, Ecclesias & iis subditos ad suggerendum sibi frumentum, vinum, carnes, & omne alimenti genus inducunt, & nihil unquam restituunt. Rex

21.

22.

23.

24.

27.

Sæcul. XIII. A. C. 1289.

contra præceptum concilii Lateranensis Judæos publicis honorans muneribus, non ad signum discriminis supra vestem gerendum, nec ad decimas solvendas adigit. Rex precibus ac minis Ecclesiarum tam cathedralium, quam minorum electiones sibi obnoxias reddit, ut illis imponat Episcopos aut Præsides sibi devotos, qui Ecclesiæ jura contra ipsum defendere non audeant. Denique causas testamentarias aliasque fori sacri proprias ad suum tribunal accersere conatur.

28.

29.

His querimoniis addebantur illæ, quæ ad Papam Gregorium X delatæ fuerant an. 1273. Regis Legati respondebant ad singulas: & ad plerasque dicebant eum nunquam fecisse id, de quo argueretur, nec facturum in posterum: ad reliquas spondebant fore, ut se conformet ad jus commune, ac Ecclesiæ faciat satis. Ita conciliatis partibus tres Cardinales a Papa constituti litteras hac super re publicas curarunt confici 12 Febr. an. 1289. Igitur Papa Nicolaus censuras a Gregorio X Lusitaniæ irrogatas tollendi copiam Episcopis fecit per diploma 23 Martii editum: atque per aliud 7 Maji datum confirmavit pactionem adjunctis, si violaretur, pœnis sequentibus: Si Rex ab Episcopo suo monitus intra bimestre spatium non paruerit, ejus

30. *Sup. lib.* 86. §. 60. *Rayn.* 1273. n. 25.

38. *Rayn.* 1289. n. 32.

jus sacellum interdictum erit. Post duos menses & alteram monitionem interdictum se extendet in loca omnia, ubi Rex aget. Quatuor post mensibus incidet in anathema. Tum ei intentatur interdictum generale per totum regnum, & subditorum absolutio a juramento fidelitatis. Sæcul. XIII. A C. 1289.

§. II.

Carolus II Siciliæ Rex coronatur.

Papa tunc Romæ versabatur, unde in urbem Reate profectus ibi celebrabat diem Pentecostes, qui erat vicesimus nonus Maji. Hoc ipso die solenniter coronavit novum Siciliæ Regem Carolum II, qui e suo dimissus carcere per Franciam in Italiam redierat. Post impositam sibi coronam suum ob regnum Papæ addicti clientis fidem ac obsequium profitebatur iisdem conditionibus, quibus Rex pater ejus id egerat: ut apparet ex ejus litteris 19 Junii scriptis, & ex acceptione Papæ. Is tunc novo Regi multiplicem præstabat gratiam. Concessit enim decimas ad triennium Siciliæ recuperandæ causa. Infirmavit pactionem cum Alphonso Arragonum Rege factam, Carolum ac Eduardum Angliæ Regem declarans liberos a juramen-

Rayn. 1289. n. 1. *& Villani l.7. c 129. Sup.*

Rayn. n. 13.

Sæcul. XIII. A. C. 1289.

tis, quibus illam confirmaſſent, tanquam per vim ac metum extortis, & contra bonos mores pugnantibus. Sacro fulmine perculit Regem Alphonſum, Jacobumque fratrem ejus, poſſeſſorem Siciliæ. Denique Regem Carolum gemmis & numerata pecunia large donatum remiſit, eique Legatum pro Sicilia dedit Cardinalem Berardum Epiſcopum Prænestinum.

n. 15.

§. III.

Raymundus Fratrum Minorum Miniſter Generalis.

Matthæus Aquaſpartanus Miniſter Fratrum Minorum Generalis anno præterito ſacra ornatus purpura, in easdem Pentecoſtes ferias Aſſiſium generalia convocavit comitia, in quibus regimen Ordinis ſui deponeret. Sed Papa Nicolaus illa Reate coram ſe ineunte Junio haberi voluit. Erant itaque celeberrima; quippe quæ Papa duoque Cardinales ex eodem, ut ipſe, evocati Ordine, ſcilicet Bentivenga Epiſcopus Albanenſis, ac ſummus expiationum Præfectus, & Matthæus Aquaſpartanus Presbyter de S. Laurentio, inſuper Rex Siciliæ Carolus II, & Maria Hungarica conjux ejus ſua honorabant præſentia. Ibi in tertium decimum Ordinis Miniſtrum Generalem

Sup. l. 88.

una

una omnium voce cooptatus est Raymundus Goffredus in Provincia seu Saluviorum regione nobili natus genere, Theologiæ Doctor, virtutis ac speciatim paupertatis & regularis disciplinæ studio ardens, utpote doctrinæ Petri Joannis Olivæ, & huic ipsi addictissimus. Sæcul XIII. A.C.1289. *Vading.* 1289. n. 22

Fratrum Minorum disciplina non parum remiserat sub tribus ultimis Ministris Generalibus. Bonagratius & Arlotus haud diu præerant; nec ipsi more antecessorum obire cœnobia poterant ob negotia urgentiora, morbosque mox in ingressu regiminis sibi ingruentes. Matthæus Aquaspartanus erat facilis ac misericors, studebat omnibus satisfacere, ac nimiæ indulgentiæ mala minus æquo considerabat. Factus Cardinalis attentionem ad gubernandum Ordinem necessariam habere non poterat, nec audebat Fratres accuratam ad disciplinam compellere, cujus exempla nulla dabat Principis instar vivens. Sic illi deflectebant a sancta paupertate, quam S. Franciscus tantopere commendaverat. Accipiebant pecunias intra prima recentium Sacerdotum sacrificia oblatas. Ponebant in templis gazophylacia. Recipiebant stipendia pro sacris. Obibant annua feralia certo pro salario ex more secularium Sacerdotum. Ad templorum portas collocabant pueros, qui a *Vading.* 1278. n. 28.

Sæcul. XIII. A.C. 1289.

transeuntibus peterent pecuniam, & in pelvibus minutas candelas cereas offerrent emptoribus in honorem Cælitum accendendas. Fratres ipsi mercaturam faciebant in plateis ac foris, ducebantque secum hos pueros, qui acciperent pecunias & insumerent. Relictis domibus suis solitariis & vilibus construebant magnis sumptibus ædes pulchras in urbibus & spatiosas, ubi populares solum habitabant exclusis exteris: nullus procul a patria & cognatis suis vivere volebat.

Vading. n. 26.
Bolt. to. 8. p. 66.
Sup. lib. 84. §. 27.

Joannes Parmensis quondam Ordinis Minister Generalis disciplinæ studio tam incensus hoc anno 19 Martii decesserat. Annos triginta duos egerat in solitudine Grecchiana prope Reate, cum Cardinalem Aquaspartanum rogavit, ut Græcos cum Latinis reconciliandos revisere sibi liceret, ad hoc negotium annis abhinc quadraginta non improspere adhibito.

L. 83. §. 13.

Cardinalis rem ad Papam retulit: qui in sene annorum octoginta tantum animum & ardorem admiratus, &, quantis Græcis esset, haud inscius voti compotem libenter fecit. Joannes ad hunc magnum laborem præparatus cum sociis suis religiosa Assisii & viciniæ loca obierat, cum Camerinum advenit; ubi morbo implicitus post aliquot dies mortem oppetiit. Plura ad tumulum ejus facta dicuntur miracula:

Boll. p. 58.

racula: & sunt, qui eum inter Beatos nu- Sæcul.XIII.
merent, tametsi cultus ejus non videa- A.C.1289.
tur stabilitus litteris justæ authoritatis ac fidei.

§. IV.

Epistolæ Papæ ad Tartaros.

Frater Joannes Moncorvinus ejusdem Ordinis Religiosus a Ministro Generali Bonagratio ante aliquos annos ad expeditionem sacram in Orientem missus post suum reditum Papæ significavit Magnum Tartarorum Canum Argonem *Vading.* ipsi Ecclesiæque Romanæ ac generatim 1289. n. 12. Christianis omnibus favere; seque ac socios suos humanum oppido & benignum expertos esse; quod indicaret illum ad amplectendam fidem sanam propendere. Idcirco Papa officiosa epistola Argonem hortatus est ad exequendum hoc bonum propositum: simulque scripsit ad duos alios Tartarorum Principes Cobilam & Caidonem, quorum prior ipsi commendatus per Argonem fuerat in litteris an- *Sup.lib.88.* no præterito acceptis. §. 48. Etiam Regi Armeniæ, sorori Regis mortui, Imperatori Æthiopiæ, Patriarchæ Jacobitarum, & cuidam Episcopo nomine Dionysio Ecbatanis residenti per Fratrem Joannem Moncorvinum litteras misit datas mense

Sæcul. XIII. A C. 1289

Julio an. 1289 & videbimus continentem hujus missionis ordinem.

§. V.

Inquisitio Venetiis facta.

Vading. n. 14. 15. &c. Rayn. n. 54.

Papa Nicolaus sanctiones hoc anno plures pro Inquisitione edidit; & a Veneta Republica decretum magni ponderis pro hoc tribunali obtinuit. Cum Dux Joannes Dandolus majorem minoremque Senatum & omnem populum congregasset, statutum est, ut ille solus haberet potestatem ferendi Inquisitoribus auxilii ad obeundum Venetiis ipsorum officium, quoties ab eis rogatus esset, atque ut Respublica virum certum constitueret, cujus in fide pecunia ad exercendam Inquisitionem necessaria deponeretur, ita, ut Inquisitores non cogerentur illam alibi quærere, & hic vir acciperet omnia, quæ hoc ex tribunali proveniissent. Hæc sanctio facta est Venetiis 4 Augusti 1289: & duo Nobiles, nimirum Marcus Bembus ac Nicolaus Quirinus eam Papæ nunciatum missi fuere. Probavit illam Papa, Venetosque, ut eandem fideliter observarent, monuit per litteras 28 Augusti datas. Hæc est prima, quam viderim, constitutio pro Inquisitione Veneta; sed indicat hoc tribunal ibi jam antea erectum fuisse.

V. fr. Paolo hist. dell' Inquis.

§. VI.

Sæcul.XIII.
A.C.1289.

§. VI.

Universitas Cesseronia.

Eodem anno Papa Cesserone seu Monte Pessulano Universitatem instituit. Hæc enim urbs jam celebrem quidem artis medicæ ac jurisprudentiæ scholam, nulla tamen hactenus privilegia habuerat. Papa igitur ob hujus scholæ famam, & commoditatem loci vult in posterum ibi esse litterarum studium generale, ubi cunctæ facultates licitæ doceri discique possint: sed non permittit, ut ibi obtineatur gradus & nomen Doctoris præterquam Jurium, Medicinæ, & Artium: Candidati ducentur ad Episcopum Magalonensem (qui tunc Cesserone non residebat) & hic Præsul vel Procurator ejus congregabit Doctores facultatis, de qua erit quæstio. Cum istis gratuito examinabit aspirantes; ac de illorum consilio doctrinæ insignia tribuet iis, qui hoc honore digni fuerint habiti. Vacante sede Magalonensi unus ex tribus Archidiaconis eandem functionem faciet: ac laurea donati sine alio examine habebunt copiam docendi ubique, ac Professores publice agendi. Diploma dabat 26 Octobris an. 1289. Non video, cur a Papa petenda necessario sit copia tradendi artes liberales, jus civile, ac medicinam.

Duboulai to.3. p.488. Rayn.n.51.

Sæcul. XIII. A. C. 1289.

§. VII.

Ecclesia Græca.

Pachym. l. 8. n. 2.

Postquam Gregorius Patriarcha Constantinopolitanus suo muneri longam salutem dixerat, Imperator Andronicus scriptum ejus excutiendum liberius curavit, ut videret, an hoc corrigi posset. Convocavit sæpius doctos hanc ob causam: & tandem decretum fuit, ut explicatio verborum S. Joannis Damasceni

c. 12.

resecaretur. Interea Imperator identidem studebat conciliare partes dissidentes, præcipue Arsenitas, qui etiam ipsi inter se discrepabant, ita, ut plerique Joannem Tarchaniotam sequerentur. Hi reliquis exprobrare postulatum ignis experimentum; id non ignorantiam modo, sed impietatem dicere; illos appellare cultores ignis; se ab eis disjungere; ac ne loqui quidem cum eis velle. Proinde Imperator Joannem cuidam castro incluserat. Sed vacante tum sede patriarchali Constantinopolim revocato magnam libertatem dedit, sic eum ad concordiam reductum iri sperans. Quin etiam Athanasium Patriarcham Alexandrinum, quem ille magni esse sibi perhibebat, eam ad rem adhibuit. Sed pertinacem rursus carceri addixit iratior quam antea.

Postea

Sæcul. XIII. A. C. 1289.

Postea Hyacinthum flexurus pulcherrimo donavit equo; sæpe ad alloquium admisit; & pro pluribus aliis orantem damnavit voti. At homo callidus illi bellas aliquamdiu spes faciens, diem ducebat ex die, atque chimærica proferebat. Denique cunctos Imperator ipsorum contumaciæ reliquit, & cum Senatu ac Episcopis statuit Patriarcham eligere, virum tanto dignum fastigio exquirens. Tres more solito proponebantur; primus c. 13. erat Gennadius, qui Justinianæ Primæ (Achridus hodie dicitur) Archiepiscopus consecratus, cum ibi per tempus aliquod mansisset, dignitatem suam missam fecerat. Alter fuit Jacobus Abbas montis Athi vir piissimus & a simplicitate morum commendandus. Tertius erat Athanasius anachoreta prope Adrianopolim natus, qui montibus Gani in Thracia immorabatur alias, sed tunc Constantinopoli agebat, quia eunuchus Eonopolita ejus notitiam dederat Imperatori, qui magnam ejus existimationem conceperat. Gennadius patriarchatum renuit, quamvis acriter urgeretur, ut acciperet. Jacobo Athanasius præferebatur: qui & ipse repugnabat primum; sed tandem cedere videbatur violentiæ sibi ab Imperatore & Concilio illatæ.

§. VIII.

Sæcul. XIII. A.C. 1289.

§. VIII.

Athanasius Patriarcha Constantinopolitanus.

Gregor. l. 6. c. 5. Is erat homo magnæ virtutis, sed sine litteris, sine usu rerum civilium, a puero laboribus monasticis, jejuniis, vigiliis, humi cubando, secessibus specubusque montanis assuetus. Et vero ab ingressu muneris antecessoribus suis longe dissimilem se præstabat. Per plateas pedibus ibat; gestabat vestem asperam, & soleas rudes sua factas manu; & in simplicitate summa vivebat. Sed ut erat durus erga se ipsum, sic ei deerat humanitas & indulgentia erga alios. Hæc contra eum vituperia proferebantur tunc, cum Imperator de illo eligendo deliberaret: & idem ille in argumentum crudelitatis suæ dicebatur oculos eruisse asino horti monastici herbas depascenti. Alii vero miracula ei tribuentes ajebant eum quodam die collectis herbis oneratse lupum obvium, & portare has in cœnobium jussisse. Sed rescitum est postea paruisse hominem Lupum nomine. Nihilominus Imperator libratis bonis malisque de Athanasio dictis, illa præponderare judicans eum creare Patriarcham statuit.

Pachym. c. 14.

Decla-

Declaravit eum publice in majore palatio 14 Oct. an. 1289: & inde Athanasius pedes ad S. Sophiæ transiit; ubi paulo post fuit inauguratus. Hanc inter ceremoniam acciderunt levia quædam, quæ Græcorum superstitio accepit in ostenta & omina, Athanasium de sede sua antecessorum instar depulsum iri portendentia. Inter alia observatum est tunc, cum Evangelium pro more collo ejus impositum esset, verba, quæ liber apertus offerebat legenda, execrationes fuisse; ac versis aliquot foliis, nihil melius esse oculis objectum. Accivit brevi ad se monachos exteros, qui austeri nimium videbantur monachis Constantinopolitanis, quos arguebant, quod disciplinæ frena laxarent, duplex quavis hebdomade jejunium non colerent duabus fruendo refectionibus, vino, oleo, condimentis uterentur; verbo: se alerent, ut homines profani; aliqui etiam pecunias haberent. Patriarchæ socii tam curiose indagabant hæc errata omnia, & tam severe puniebant, ut disciplinæ amantissimi non se tutos crederent. Patriarcha Gregorius Cyprius haud multo post obiit ex diuturno morbo; &, ut aliqui perhibebant, ex dolore, quod se contemptum cerneret: vetuitque Imperator, ne humaretur ut Episcopus.

Sæcul. XIII. A. C. 1289.

c. 15.

c. 16.

c. 19.

§. IX.

Sæcul. XIII. A. C. 1290.

§. IX.

Papa vult terræ ſacræ ſuccurrere.

Sup. Lib. 88. §. 49. Henricus Cypri ac Hieroſolymæ Rex amiſſa Tripoli Joannem Grellium cum aliis quibusdam ad Papam miſerat

Rayn. 1289. *n.* 69. rogatum ſuppetias, & ſpeciatim viginti triremes bene armatas pro cuſtodia Palæſtinæ, ac inſtructas rebus omnibus neceſſariis ad militiam unius anni. Papa pecuniis hoc fine acceptis uſus miſit triremes illas duce Epiſcopo Tripolitano: ſed voluit, ut, poſtquam Ptolemaidem adveniſſent, una cum copiis, quas veherent,

Id. 1290. *n.* 8. Patriarchæ Hieroſolymitano & Joanni Grellio eſſent ſubjectæ. Ita ſcripſit Patriarchæ 13 Sept. 1289. Hæ viginti triremes Venetiis armatæ Ptolemaidem cum attigiſſent, mercede conducti ac peregrinantes, ſeu cruce ſignati, quos illæ advexerant, manebant in terra, & tam parum armorum, ac præcipue baliſtarum aderat, ut vix tredecim triremes

n. 7. iis inſtrui poſſent. Quia Sultanus Ptolemaidem non invaſit, ut anno 1290 credebatur, hæ copiæ nihil magni præſtiterunt.

n. 2. Initio ejusdem anni Papa Nicolaus edidit litteras, in quibus captam dirutamque Tripolim, ac ſummum Terræ ſacræ

cræ periculum vehementer exaggerans, Christianos omnes ad militiam sacram e templorum suggestibus suaderi jussam stimulat, & spondet plenam noxarum veniam, cæterasque gratias cruce signatis concedi solitas, etiam absolutionem a censuris, in quas incurrissent. Dabat 5 Jan. 1290. Sub idem tempus Nicolao Hierosolymæ Patriarchæ Latino, Legato suo scripsit, ut in terris legationis suæ Inquisitores constituat in consilium adhibens Fratrum Prædicatorum Minorumque Præpositos Provinciales. Nempe in Syria & Palæstina confusio ac turbæ belli hæreticis ac Judæis impunitatem dabant. Sæcul. XIII. A. C. 1290. *Vad.* 1290. n. 2.

§. X.

Querelæ de Regibus Franciæ Angliæque.

Belli sacri negotium promoturus Papa duos in Franciam Legatos Cardinales misit Gerardum Parmensem Episcopum Sabinensem, ac Benedictum Cajetanum de S. Nicolao, quos Regi Philippo per epistolam 23 Martii scriptam commendavit, orans, ut cum eis iniret rationes tollendi querimonias de vexationibus Prætorum, aliorumque ministrorum suorum ex tempore Honorii IV ab Ecclesiis ac Præsulibus Gallicis ad apostolicam Sedem *Rayn.* 1290. n. 29.

Sæcul. XIII. A.C. 1290.

Sedem delatas. Dicit se sub initia pontificatus sui similes accepisse querelas speciatim Pictavienſis Episcopi, ac Ecclesiarum Carnutanæ & Lugdunensis. Pictavorum Episcopus erat Gualterius Brugensis ex Ordine Minorum a nobis jam memoratus, vir diligens oppido & constans in tuendis Ecclesiæ suæ juribus. Ad Lugdunensem quod attinet, de ejus controversiis cum Rege postea loquemur. Duo Legati etiam jussi erant Regi Philippo Pulchro subtrahere pecunias decimarum, quas Philippus Audax pater ipsius recepisset ad sumptus expeditionis sacræ, quam executus non esset. Insuper debebant dirimere lites Regi Franciæ cum Anglorum Rege tunc nascentes, quæ consecutiones magnas habuere. Legati cunctis regni Præsulibus Parisios convocatis ibi concilium celebrarunt in templo S. Genovesæ.

Sup. Lib 87. §. 40.

n. 17.

n. 18.

Spicil. to. 2. *p.* 818.

Conc. to. 11. *p.* 1358.

Ad Papam venerant etiam querimoniæ de Rege Eduardo ob plures diminutiones libertatis ecclesiasticæ. Monuerat hunc ille primo per Guilielmum Hudonium ex Ordine Prædicatorum, ab ipso ad se anno priore ob expeditionem sacram missum, promiseratque fore, ut Nuncium illi peculiarem mitteret. Igitur hoc anno Bartholomæum Rosetanum Hetruriæ Episcopum ex Ordine Minorum ad illum misit cum epistola, in qua dicit:

Id. 1289. *n.* 27. 1290. *n.* 33.

dicit: Ut comperimus, ii, qui a nobis litteras accipiunt ad tribunal ſacrum pertinentes, non audent eas exhibere Judicibus: atque, ſi hoc faciunt, tu prohibes, ne utantur eis: utentes vero ſæpe capiuntur, licet ſint Clerici. Ducuntur in carcerem ob errata levia, & a nobis acciti non dimittuntur e regno. Demum tua curia cognoſcit cauſas ſine dubio ad ſacrum ſpectantes forum, & quas diſcutiendo homo profanus impar eſt. Itaque per edictum generale has res indignas corrige, ac omnino tolle! alioqui ſacra Sedes contra illos, qui eas commiſerint, non poterit non ſtatuere, quod æquitas ipſi ſuggeſſerit. Dabat 20 Maji an. 1290. Sæcul.XIII. A.C.1290.

Alias per litteras quatriduo ante datas Papa eidem Regi nunciat ſe tranſitum generalem ad terram ſacram conſtituiſſe in annum 1293 & feſtum S. Joannis diem; ac præſcribit ſolutiones decimæ ad ſexennium ipſi conceſſæ. Ut vidimus anno 1284 Rex Eduardus Papæ Martino IV ſignificaverat, ſe ſtatuiſſe crucem induere, petieratque decimas certis conditionibus, quæ Papæ non placebant ſatis. Rem continuavit cum Honorio IV & Nicolao IV, ſub quo crucis militiam reapſe iniit Blangefortii in Vasconia an. 1288. Idcirco Papa Nicolaus cum Legatis hujus Principis ſtatuit *n.12.13. &c.* *L.84. §.11.* *Chr. Trivet. to.8. Spicil. p. 653.*

Sæcul. XIII A. C. 1290

tempus tranſitus & conditiones, quibus iſte decimam obtineret: ac Eduardus eas accepit. Sed inutile foret eas ſigillatim exponere, quia iter tranſmarinum factum non eſt.

Rayn. 1290. *n.* 9.

Quanquam Rex Philippus Pulcher militiam crucis amplexus non fuerat, Papa tamen Nicolaus eum maxime parem ferendo terræ ſacræ auxilio reputans, Joannem Samoſium expiationibus præfectum ex Ordine Minorum miſit, qui oraret illum, ut triremium, equitumque ac peditum, præſertim baliſtariorum numerum ſatis magnum celeriter illuc mitteret; verbo: Palæſtinam cuſtodiret usque ad generalem cruce ſignatorum tranſitum. Rex ſuorum ſententias exquirebat, qui negotia ei incumbentia ac præſentem rerum ſtatum conſiderantes cenſebant terræ ſacræ cuſtodiam ei tum quidem non eſſe ſuſcipiendam, quia, ſi per adverſam fortunam conatus male verteret, culpa in illum forſitan conferretur. Scilicet viri prudentes videbant perbene Palæſtinam ſervari haud poſſe.

§. XI.

Miraculum Euchariſticum.

Le blanc. Mon. p. 403.

Hoc anno Pariſiis factum eſt celebre miraculum Euchariſticum. Quædam fœmina inops a Judæo quodam triginta

ginta solidos acceperat mutuos, eique optimam togam suam pignori dederat. Triginta solidi valebant quadrantem libræ argenti. Instante Paschate mulier Judæum adiit, vestemque suam hac unica pro die petiit, quæ hoc anno secunda Aprilis erat. Judæus reposuit: Panem, quem in templo accipies, & quem vos Christiani vestrum vocatis Deum, ad me si attuleris, togam tibi tuam semper servandam gratis restituam. Spopondit illa; & acceptam in S. Mederici templo parochiali sacram Hostiam ad Judæum tulit. Qui cistæ impositam cultello fodit, sed emitti sanguinem miratur. Malleolo clavum in eam adigit: & inde cruorem iterum videt fluere. In ignem injicit: sed egressa integra per conclave circumvolitat. In ahenum ferventis aquæ immittitur: hæc sanguineum induit colorem: illa supra eam pendet in aëre. Denique Judæi uxor, quam acciverat, Christum affixum cruci eo in loco cernit.

Sæcul. XIII. A.C. 1290.

Dubreuil Antiq. p. 977 Dubois hist. p. 513. Labb bibl. to. 1. p. 663.

Domus, ubi hæc fiebant, stabat in vico, cui nomen tunc ab hortis erat, nunc a schedulis est ob insigne seu tesseram Judæi, ut creditur. Ejus filiorum quidam ad ædium portam assistebat, cum ad solenne sacrum in proximo S. Crucis templo faciendum æris campani pulsu daretur signum. Ille multitudinem hominum præterire videns, quo tenderent,

Sæcul. XIII. A.C. 1290.

quærit. Adimus templum, inquiunt, noſtrum culturi Deum. Perditis operam, ait puer, pater meus illum occidit modo. Contemnunt ſcilicet verba parvuli: ſed quædam mulier curioſior intrat Judæi domum per ſpeciem ignis accipiendi: hoſtiam etiamnum in aëre ſuſpenſam conſpicit, vaſculo, quod fortuito tenet, excipit, ac defert ad Parochum ædis S. Joanni ſacræ in Græviа poſitæ. Compertam rem ille Simoni Buſſiacenſi Epiſcopo Pariſino expoſuit: qui Judæum cum tota ejus familia capiendum curavit: Reus interrogatus fatebatur omnia: ſed ad pœnitentiam, ac remittendum Judaicæ ſuperſtitioni nuncium ſtimulanti Epiſcopo minime paruit. Quapropter capitali urbis Tribuno traditus, damnatus ad rogum, & combuſtus eſt.

Uxor ac liberi ejus ad ſanam adducti fidem, Sacramenta baptiſmatis & confirmationis ex Epiſcopi manibus accepere. Hoſtia miraculis clara aſſervata eſt in Græviano S. Joannis templo, ubi etiamnum oſtenditur. Judæi domum populus domum miraculorum vocavit. Ibi quadriennio poſt Renatus Flamingus civis Pariſienſis ſuis ſumptibus curavit exſtrui ſacellum; poſtea datum Fratribus Hoſpitalariis de Charitate Noſtræ Dominæ. Hujus miraculi fama pervaſit

L. 7. c. 136.

exte-

exteras regiones: ac Joannes Villanus illud narrat in sua Florentiæ historia. Sæcul.XIII. A.C.1290.

Renulphus Humblarienſis Epiſcopus Pariſinus e vita diſceſſerat 12. Nov. 1288. Inter alia, quæ liberaliter Eccleſiæ donavit ſuæ, trecentas ei libras Pariſienſes reliquit eo fine, ut inſtitueretur officium de Conceptione SS. Virginis: id quod indicat eum fuiſſe primum, qui hoc ſolenne in Eccleſiam Pariſinam introduceret. Collegium ei totum una voce ſuffecit Italum quendam Adenulphum nomine Anagninum, qui Præpoſitus in S. Audomari, & Canonicus Pariſienſis fuerat, dein ſe abdiderat in S. Victoris. Confirmata fuit ejus electio: ſed antequam conſecraretur, obiit. Itaque an. 1289 in Epiſcopum Pariſinum cooptatus eſt Simon Matifas Buſſiacenſis dictus ex patria ſua in agro Sueſſionenſi ſita. Primo Jurium Profeſſorem egerat, exinde Judicem curiæ Rothomagenſis, quæ ſupremum Normanniæ tribunal erat. Tum vero Archidiaconi Remenſis & Canonici Pariſini muneribus fungebatur, cum epiſcopale conſcendit ſolium, quod quindecim annis tenuit. *Dubois to.2. p. 512.*

Per Provinciam & vicinas regiones commercium cum Judæis multas ſuperſtitiones inter Chriſtianos invexerat. Multi ſuis in morbis aliisque difficultatibus tenebant lucernas candelasque *Rayn.n.42. Vading.n.3.*

Sæcul. XIII. A.C. 1290.

accensas in synagogis, eoque afferebant dona, ut impetrarent sanitatem ægris, fauſtum iter versantibus in mari, prosperam a prole solutionem parturientibus, fœcunditatem sterilibus. Quamobrem volumen quinque legis libros continens eodem, quo Judæi, colebant ritu: quod Christianis quoddam idololatriæ genus videbatur. Papa tam indignas res sublaturus Fratribus Minoribus Inquisitionis officium in provinciis Arelatensi, Aquensi, ac Embrodunensi exercentibus scripsit, ut in illas sedulo inquirerent, ac sontes velut idololatras vel hæreticos tractarent. Dabat 20 Febr. 1290.

§. XII.

Apostolici condemnantur.

Eodem anno Papa Nicolaus quosdam Religiosos perhibitos, qui se Apostolicos nominabant, iterum damnavit. In suis hac de re litteris ad omnes Episcopos scriptis ita loquitur: Papa Gregorius X in concilio Lugdunensi condemnavit cunctos Ordines Mendicantium post generale concilium Lateranense inventos, nec a Summa Sede confirmatos. Nihilominus Papa Honorius IV comperit, quosdam contempta hac inhibitione sub nomine Ordinis Apostolorum nova indutos veste in varias orbis partes se

Rayn. 1290. *n.* 51. *Sup. l.* 86. §. 48.

se diffundere, colligere stipem, & mali exempli vitam ducere; nonnullos etiam hæresibus infectos esse. Igitur hanc sectam omnino dissolvere voluit, & vobis imperavit, ut omnes illos, qui eam profiterentur, atque vestris in diœcesibus agerent, per censuras cogeretis ejus vestem deponere, ac exhortaremini ad intrandum Ordinem approbatum aliquem, si vitam religiosam amplecti cuperent. Ecclesiasticas censuras si spernerent, per carcerem eos vel aliter puniretis etiam invocato, si opus esset, Magistratus civilis præsidio, ac prohiberetis, ne Christiani eos reciperent, aut stipe donarent. Habemus hanc Papæ Honorii constitutionem datam 11 Martii an. 1285. Papa Nicolaus eam confirmans addit: Quocirca præcipimus, ut hujus generis homines, siqui vestris in diœcesibus commorentur, per censuras adigatis, ut omissa veste sua respondeant de capitibus doctrinæ Christianæ, de quibus eos ab Inquisitoribus provinciarum diligenter volumus examinari consultis tamen horum vagantium Præsulibus. Nec permittetis, ut illi per orbem currant, concionentur, aut confessiones audiant, vel Apostoli dicantur. Hos Apostolicos, ut se vocabant, condemnaverat etiam synodus Ciceſtriæ in Anglia per Episcopum Gilbertum anno priore habita.

Sæcul.XIII. A.C.1290.

Bullar. Hon. IV. Const. 1.

Rayn. 1286. n. 36.

c. 39.

to. 11. Conc. p. 1352.

Sæcul XIII. A.C. 1290.

Hujus sectæ author creditur Gerardus Segarella Parmæ obscuris natus parentibus, indoctus & parum prudens: qui sub annum 1246, cum esset juvenis, inter Fratres Minores recipi cupierat. Non admissus, in eorum templo hærebat, quantum poterat, & attente spectabat imaginem, quæ Apostolos exhibebat palliis soleisque indutos, ut pingi solent. Itaque homo rudis statuit Apostolorum vitam imitari. Aluit barbam & crines suos: sibi curavit confici vestem nigram cum pallio albo e crasso texto ciilicino: assumpsit funem pro cingulo, & soleas more Fratrum Minorum. Tum vendidit ædiculam suam, & accepto ejus pretio conscendit saxum, in quo alias Prætor Parmensis ad populum dicebat: accivit homunciones aliquos haud procul inde aleis in foro ludentes; & suam eis pecuniam projecit clamans: Capiat, qui volet, ac sibi habeat! Illi ea mox collecta ludum repetebant suum, impia in Deum verba præsente Gerardo evomentes.

Regna in Direct. Inquis. p. 271.

Cum aliquamdiu Parmæ mansisset solus, sc cium primo quendam Robertum nomine, qui servierat Fratribus Minoribus, deinde brevi triginta comites obtinuit. Sed quia semper otiari, nec sectatores suos curæ habere voluit, unus eorum, Guido Putagus dictus itidem Parmensis se illis ducem præbuit: postea

hunc ferendo impares, quendam Matthæum sibi præfecerunt. Jam in multas Italiæ urbes se disperserant: & hæc prima pars Faventiam advenit, ubi tunc erat Gerardus Segarella, qui magna ibi crimina committebat. Discipuli ejus exemplo se tradebant omni impuritatis generi. Valuit hæc res ad augendam sectam: quæ per totam propemodum Europam se diffundebat: at Segarella manebat Parmæ. Urbis Episcopus tunc erat Opizon a S. Vitale Papæ Innocentii IV nepos, qui sub annum 1280 Segarellam captum in carcere aliquamdiu tenuit: sed cum is insanum se simulasset, hinc eductum in palatio retinuit suo, ubi omnibus ludibrio idem fuit. Postmodo de criminibus ejus cæterorumque Pseudoapostolorum edoctus Episcopus eos Parma & tota ex diœcesi pepulit an. 1286. Tandem post annos quatuordecim Segarella ejusdem Episcopi & Inquisitoris Manfredi jussu comprehensus iterum, damnatus, & combustus est 18 Julii an. 1300. Sæcul.XIII. A.C.1290.

Sub idem tempus, quo Papa Nicolaus IV falsos Apostolicos condemnavit, Raymundum Goffredum Ordinis Minorum Ministrum Generalem voluit inquirere in quosdam ejusdem Ordinis & Narbonensis provinciæ Religiosos, qui Petrum Joannem Olivam sectantes, statum reli- *Vading. 1290. n. 11. Bzov. n. 4.*

Sæcul. XIII. A. C. 1290.

quorum Fratrum damnarent, & sibi longe plus familiaritatis cum Deo esse perhiberent; in provinciis tamen offensionem ac turbas excitarent, & errores contra sanam doctrinam spargerent. Raymundus Bertrandum Cigoterium comitatus Vindascimi Inquisitorem illam rem gerere ac sibi perscribere jussit, eandem comitiis brevi Lutetiæ celebrandis expositurus. Eventus docuit quosdam illorum spiritualium, quales quidem se jactaverant, reapse in errores incidisse: quod disciplinæ regulari obfuit: nam quoties aliquis eam instaurandam dicebat, unus de hac secta esse ferebatur.

§. XIII.

Concilium Nugariolanum.

Amaniæus Gerardi V Comitis Armeniacensis frater annos viginti octo Archiepiscopus Auscensis erat, cum Nugarioli in comitatu Armeniaco sabbato post annuam assumptæ in cœlum Virgineæ Matris memoriam 19 Aug. 1290 concilium provinciale habuit, cui aderant sex ejus Suffraganei, scilicet Coserani, Oleronis, Tarbarum, Lascuræ, Ariæ, & Vasatarum Episcopi cum Procuratoribus Convenarum vacante sede. Id concilium canones decem edidit. Primus ita sonat: Tarbarum & Oleronis Episcopi Comitem

Gall. Chr. to. I. p. 110. to. II. conc. p. 1353. & 2444.

mitem Fuxenſem & conjugem ejus admonebunt, ut Epiſcopo Laſcurano ipſius urbem, arces, ac reliqua loca in monito nominata intra quindecim dies reſtituant; alioquin anathemate devinciendi. Comes Fuxenſis erat Rogerius Bernardus, qui uxorem duxerat Margaritam filiam ac hæredem Gaſtonis VII Pro-Comitis Bearnenſis, 26 Apr. eodem anno 1290 mortui. Gerardus autem Armeniacenſis Comes, Archiepiſcopi Auſcenſis frater matrimonio ſibi junxerat Matam Bearnenſem Margaritæ ſororem, quæ patrium Gaſtonis teſtamentum exequi nolebat: unde ortum eſt bellum diuturnum inter familias Fuxenſem & Armeniacam.

Sæcul. XIII. A.C. 1290.

Marca hiſt. de Bearn. p. 678. 792.

His in bellis peculiaribus non bonis eccleſiaſticis, non Clero, non ipſis Epiſcopis parcebatur. Et vero hoc in concilio contra illos, qui Epiſcopis violentiam intulerint, renovantur & accumulantur omnes pœnæ, anathema, interdictum, privatio ſepulturæ eccleſiaſticæ, excluſio filiorum a tonſura, & ab ingreſſu cujusquam Ordinis, jactura prædiorum, aliorumque jurium ab Eccleſia pendentium. Eædem pœnæ ex proportionis norma ſtatuuntur pro ſecuritate Abbatum, Priorum, Archidiaconorum, totiusque Cleri, ac generatim contra omnes violatores libertatis eccleſiaſticæ.

c. 6.

c. 7.

c. 10.

Idem

Sæcul. XIII. A. C. 1290.

c. 5. *Rituale Paris. ed.* 1654. *p.* 512.

Idem concilium vetat, ne ad Judicem profanum in actionibus coram & per se obeundis vocentur infecti lepra, probabiliter tanquam constituti sub præsidio Ecclesiæ, quæ ipsos a populo reliquo separabat per quandam ceremoniam, quam in libris rituum etiamnum legimus.

§. XIV.

Competitores regni Hungarici.

Ladislaum Hungariæ Regem voluptatibus semper atque Cumanis deditum tandem necarunt hi barbari die Lunæ ante diem S. Margaritæ, decimo septimo Julii an. 1290. Quia non reliquerat liberos, tres aspirabant ad coronam Hungariæ, Carolus Martellus filius Caroli II Siculorum Regis & Mariæ Hungaricæ fororis Ladislai; Andreas Venetus nepos Regis Andreæ II; & Imperator Rudolphus Hungariam esse regnum fiduciarium Imperii perhibens. Carolum Martellum decem & octo annos natum tanquam regni Hungarici ex Maria matre hæredem Rex pater suus Neapoli per Legatum Summi Pontificis in præsentia multorum Præsulum solenni ritu coronandum curavit die Natali Dominæ Nostræ 8. Sept. an. 1290. Andreas parentes habuit Stephanum filium posthumum Regis Andreæ

Jo. Thuroz. c. 81.

J. Villani. l. 7. *c.* 134.

dreæ II cognomine Hieroſolymitani anno 1235 mortui, & filiam Marchionis Ateſtani. Stephanus ſede Venetiis poſita, cujusdam Moroſini filiæ connubio devinctus ibi vitam edidit, relinquens filium Andream, qui opitulantibus ſibi avunculis ſuis locupletibus Venetis vivo Ladislao delatus in Hungariam, domicilium ibidem fixit; & ſtatim poſt ejus obitum Rex coronatus, maximam regni partem tum volentem, tum invitam occupavit. Sæcul. XIII. A.C. 1291.

Vivente Ladislao Papa Nicolaus Benevenuto Epiſcopo Eugubino tanquam ſuo in Hungaria Legato litteras ſuas tradiderat: ſed illius Principis mortem edoctus addidit aliquas ad Imperatorem Rudolphum, per quas indicabat ſe metuere, ne hoc regnum Tartari, Saraceni, ethnici, hæreticique, quibus eſſet plenum, gravi religionis damno turbarent. Orabat proin Imperatorem, ut Legato præſidium ferret. Dabat 9 Sept. 1290. Initio ſequentis anni eo miſit Joannem Epiſcopum Æſinum, qui inquireret, an Rex Ladislaus criminum ſuorum pœnitentia ductus eſſet, & an deceſſiſſet ut verus Chriſtianus. Præterea hic Legatus Papæ juſſu Imperatori Rudolpho, & filio ejus Alberto Auſtriæ Duci denunciavit, Hungariam ad Papam Eccleſiamque Romanam pertinere, prohibens, nequis *Rayn.* 1290. *n.* 42.

Rayn. 1290. *n.* 45. 46. *&c.*

Sæcul. XIII. A. C. 1291.

nequis hominum, cujuscunque ſtatus vel dignitatis eſſet, in illa jus ſibi aliquod aſſereret, vel ullum ei damnum inferret. Epiſtolam Papa dederat 2 Jan. 1291. Nempe Rudolphus ſuum filium Albertum inauguraverat in Regem Hungariæ tanquam regni beneficiarii ad Imperium devoluti. Cæterum illa Papæ aſſertio non erat nova, quippe annis abhinc ducentis & amplius a Gregorio VII propugnata velut minime dubia.

Sup. lib. 63. §. 11.

§. XV.

Serviæ Regis litteræ.

Stephanus Rex Serviæ ac Regina Helena conjux ejus ad Papam Nicolaum miſerunt Marinum Archidiaconum Antibarenſem, qui peteret viros idoneos docendis ſaniora & ad Eccleſiæ ſinum reducendis Boſſinæ hæreticis numeroſis oppido ac per doloſos ſermones ſuos catholicam fidem vitiare conantibus. Poſcebantur, inquam, viri regionis linguam callentes, & quorum vita bono populis exemplo eſſet. Igitur Papa Fratrum Minorum per Sclavoniam Miniſtrum Provincialem juſſit duos Ordinis Fratres, quales Rex cuperet, ſeligere in Boſſinam mittendos, quos Regi per litteras commendavit 23 Martii an. 1290.

Rayn. n. 43.

Regina

Regina Helena per eundem Archidiaconum Antibarenſem Papæ dici curavit ſe cogitare futura æſtate colloqui cum Bulgarorum Imperatore Georgio, ut eum ad ſanam fidem, ac præſtandam Eccleſiæ Romanæ obedientiam adduceret; orare proin, ut Papa huic Principi ſcriberet. Promiſit ille lubens, ac Reginam ad pium propoſitum fortiter perficiendum impulit. Nec Georgio duntaxat ſcripſit, verum etiam Bulgarorum Archiepiſcopum ſtimulavit, ut Regem totamque nationem Eccleſiæ Romanæ jungere ſtuderet. Sed haud noverat hunc Præſulem, quia ait dubitare ſe, an is eſſet idem, quem alias Conſtantinopoli vidiſſet. Omnes has epiſtolas eodem dabat die, nimirum 23 Martii. Sæcul. XIII. A.C. 1291. n. 40. n. 38. 39.

Regina Helena & Archiepiſcopus Antibarenſis ſcripſerunt etiam Papæ Savam Albaniæ urbem e diutinis ruderibus ſuis fuiſſe denuo exſtructam, populoque catholico vehementer poſcente Epiſcopum, urbis Clerum iniiſſe ſuffragia, & poſtulaſſe ab Archiepiſcopo, ut electum quendam Sacerdotem Petrum nomine confirmaret; ſed illum noluiſſe id facere ſine permiſſu Papæ. Qui repoſuit: Si poſt inquiſitionem debitam videris electionem canonicam, virumque muneri parem eſſe, de conſilio Prioris Dominicanorum, ac Præſidis ſeu Guardiani n. 42.

Fratrum

Sæcul. XIII. A.C. 1291.

Fratrum Minorum Ragusæ residentium illam habeas ratam, volumus, ac electum deinde consecres. Dabat 11 Junii an. 1291. Sub nomine Savæ intelligo Sappam Albaniæ modo in dirutis cæmentis jacentem suis.

Baudrand.

§. XVI.

Capitur Ptolemais: terra sacra amittitur.

Occupatio Ptolemaidis & ruina Christianorum in Palæstina Papæ urgentiora brevi negotia faciebant. Cum post jacturam Antiochiæ, Tripolis, Tyri, cæterarumque urbium, quas Christiani Latini in Syria habuerant, ad solam urbem Ptolemaidem redacti essent, hæc populo ac viribus magnopere augebatur. Reges Hierosolymæ ac Cypri, Princeps Antiochiæ, Comites Tyrius & Tripolitanus, Hospitalarii Templariique Equites, Legati Papæ, sacri milites Franciæ Angliæque Regum sumptibus sustentati, ibi omnes residebant, ita, ut tribunalia judicio capitali prædita, quorum alia aliis obnoxia haud erant, septendecim numerarentur: quæ res confusionem pariebat magnam. Postea-quam Rex Henricus cum Kalauno Elalfo Sultano Ægyptio fecerat inducias, Ptolemaidem venerunt mille sexcenti circiter

J. Villani l. 7. c. 138. S. Anton. hist to. 3. p. 231.

M. S. Victorin. n. 974.

circiter armati tum peregrinantes, cum capientes ſtipendia, qui ſe a Papa miſſos dicebant, nec adſtrictos ad inducias ſine ſe initas: nulloque relicto rationi loco expilabant ac perimebant omnes Muſulmannos, qui pacti fide nitentes Ptolemaidem alimenta, aliaque venalia deferebant. Exibant etiam explicatis cum ſignis (nam urbs eos ſine gravi periculo retinere haud poterat) & in viciniam excurrentes diripiebant enecabantque plurium pagorum incolas. Sæcul. XIII. A. C. 1291.

Sultanus re comperta ad eos, qui præerant urbi, Legatos miſit, qui peterent injuriarum compenſationem, atque ut ad ipſum ex inducarum violatoribus aliqui mitterentur plectendi. Ptolemaidis incolæ in diverſas abibant ſententias, quid reſpondendum eſſet: & quidam aſſerebant, Chriſtianos ex more tam antiquo, ut ejus principium ignoraretur, ſervare inducias cum ethnicis non teneri amplius, ſiquis maximorum cis mare Principum non alienum eſſe judicaret eas rumpere: hos vero, de quibus ageretur, veniſſe a Papa totius orbis Chriſtiani capite. Itaque Sultano excuſationes ſolum afferebantur. Quibus haud contentus menſe Octobri an. 1290 validum ducebat exercitum, Chriſtianos Latinos, quotquot in Syria reſtarent, deleturus. At in via mortuo ſuc- *Sanut. p. 230*

Sæcul. XIII. A.C. 1291.

ceſſit filius ſuus Calil, alio nomine Melecſeraf. Hic inſiſtens patris veſtigiis ad Ptolemaidem oppugnandam centum ſexaginta millia hominum, ac ſexagies mille equites admovit 5 Apr. 1291. Henricus Cypri ac Hieroſolymæ Rex 4 Maji attulit ſuppetias equitum ducentorum, & quingentorum peditum. Interim ethnici aggreſſiones ſemper urgebant ſuas: & tandem die Veneris 18 ejusdem menſis tam violentum fecere impetum, ut intrarent urbem & caperent.

p. 231.

Obſeſſorum copias promovebat Magiſter templi ad hoſtes repellendos, & fortiter pugnans occubuit. Chriſtiani plerique ad mare, quod habebant liberum, aliqui in templum confugiebant. Rex Henricus noctu ſe committens mari cum iis, quos adduxerat, & cum ter mille aliis turpem arripuit fugam. Patriarcha Nicolaus, qui obſeſſos ad defenſionem ſtrenue ſtimulaverat, invitus a ſuis rapiebatur in lembum, quo propinquam triremem attingeret: ſed præ charitatis ardore tot homines in naviculam admiſit ſuam, ut nimio oppreſſa pondere demergeretur. Sic obiit Latinus Hieroſolymæ Patriarcha ultimus, qui ibi locorum reſideret: nam illi, quibus Summi Pontifices per intervalla hanc tribuerunt ſedem, ſolum ejus titulum habuere. Erat Ptolemaide monaſterium celebre

Nang. Chr. 1290.

Pagebr. to. 14. *Prælim. n.* 272.

celebre Virginum S. Claræ, quarum Antistita Saracenos esse in urbe audiens convocatis in senaculum cunctis sororibus, Filiæ meæ! ajebat, contemnamus hanc vitam, ut nos corpore animoque puras Sponso servemus nostro! facite, quod me agere videbitis! Mox sibi abscidit nasum, & faciem sanguine cooperuit: ejus exemplo reliquæ vultum variis secabant modis. Saracenos cœnobium strictis ingressos ensibus in stuporem rapuit hoc spectaculum: horrore postea in rabiem verso singulas trucidarunt. Idem Fratribus Minoribus factum. Sæcul. XIII. A.C. 1291. *Antonin. to. 3. p. 782. Vading. 1291. n. 1.*

Generatim Christianorum occurrentium plerisque cæsis Musulmanni reliquos sine sexus vel ætatis discrimine omnes in captivitatem abstrahebant, ita, ut sexagies mille tum cadavera, tum mancipia recensérentur. Urbem, ex quo totius Orientem inter ac Occidentem commercii centrum fuerat, immensis refertam opibus expilabant primum, tum incendebant quatuor in locis; mœnia, turres, templa, domosque diruebant. Hoc Ptolemaidis excidio juste punita reputabantur incolarum corruptissimorum, qui inter Christianos fuerint, flagitia, præsertim impuritas utriusque sexus. *Vill.*

Eodem die, quo capta est Ptolemais, Tyrii relicta urbe sua fugerunt mari. *Sanut. p. 231*

Sæcul. XIII. A.C. 1291. colæ Beryti protinus se dediderunt. Denique Christiani Latini amisere, quidquid in illa regione habebant reliquum. Eorum, quibus fuga saluti fuit, major pars insulam Cyprum petiit. Hic erat finis bellorum pro comparanda vel recipienda terræ sacræ possessione, quæ ducentos fere annos duraverat.

p. 232.

§. XVII.

Alphonso Arragonum Regi mortuo succedit Jacobus.

Priusquam Papa hujus jacturæ nuncium acciperet, immo antequam ea contingeret, inter Aulam Gallicam & Arragoniam conflata erat pactio de Sicilia. Nam ineunte Februario duo Papæ Nuncii Gerardus ac Benedictus Tarasconem venerant, ubi aderat Rex Siciliæ Carolus cum Legatis Philippi Pulchri & Alphonsi Regis Arragonum. Pacti conditiones erant, ut Alphonsus Romæ per Legatum præteritæ contumaciæ veniam rogaret; ut Ecclesiæ Romanæ tributum triginta unciarum auri, a proavo suo promissum solveret; ut valida cum classe terræ sacræ suppetias iret; ut inde redux matrem Constantiam & fratrem suum Jacobum ad abdicandam Siciliam adstringeret; ac severo edicto cunctos Arragonios pedites equitesque

Mariana lib. 14. c. 14.

Indic. Arog. p. 139. 140.

tesque hinc egredi juberet; ut Carolus Valesius missum faceret jus in Arragoniam a Papa sibi collatum; ut Papa Alphonsum in bonam reciperet gratiam, Præsulemque mitteret, qui tolleret interdictum in Arragoniam pronunciatum, & obsides Alphonso a Carolo datos reduceret. Hæc pactio confecta est inconsultis Rege Jacobo & Siculis, qui hoc ægerrime ferebant, sed duo Reges Alphonsus & Carolus illam habuere ratam Juncariæ 7 Aprilis. Sæcul.XIII. A.C.1291.

Alphonsus Arragonum Rex nuptias cum Eleonora Eduardi Anglorum Regis filia adornabat, cum mortem Barcinone obiit 18 Junii anno salutis 1291, ætatis suæ 27. Papa Nicolaus id edoctus scripsit ad Jacobum fratrem demortui (quem non Regem, sed duntaxat filium Petri quondam Arragoniæ Regis nuncupabat) & illi præcepit, ut se submitteret Ecclesiæ, Siciliamque, & quidquid ad istam pertinens possideret, omnino Regi Carolo cederet. Præterea prohibebat, ne pluribus censuris ecclesiasticis devinctus regnum quodcunque, nominatim Arragonium & ad id spectantia ullo modo gubernanda sibi sumeret, alioqui pœnis sacris & temporalibus, prout Summæ Sedi visum fuerit, afficiendus. Dabat 1 Aug. Episcopis quoque, Abbatibus, & toti Arragonio Clero scribens gra- *Rayn. n. 53.*

Sæcul. XIII. A. C. 1291.

vissimis sub pœnis vetuit, ne Jacobum agnoscerent Regem suum. Verum hæ minæ ac inhibitiones effectu caruere. Nam utprimum Jacobus sui fratris Alphonsi obitum comperit, relicta Sicilia, cujus regimen alteri fratri suo Friderico commiserat, in littus Barcinonium exscendit, ac Cæsarauguſtam delatus ibi solenniter se coronandum Arragoniæ Regem curavit 24 Sept. 1291.

§. XVIII.

Papæ conatus pro bello sacro.

Papa Nicolaus acceptis tristibus Nunciis captæ Ptolemaidis, & amissæ Palæstinæ totius, pro viribus conabatur excitare Christianos Principes ad ejus recuperandæ studium, ac expeditionem sacram post biennium exequendam corroborare. Primo Augusti edidit diploma universos ad Christianos scriptum, ubi ille, qui ei a secretis erat, omnes adhibet figuras, omnes locos communes putidæ temporis illius rhetoricæ exhaurit, ut hanc jacturam ad ciendos animorum motus apte describat, & Christiani eam compensent ductu Regis Angliæ Eduardi cum militibus sacris classem conscensuri festo S. Joannis die anno 1293. Diploma reliquum promittit pleniſſimam noxarum veniam, cæterasque omnes gratias

Bullar. Nic. IV. Const. 5. Canis. to. 1. p. 344.

gratias ſacras & temporales in cunctis ejusmodi litteris toties repetitas. Sæcul XIII. A.C.1291.
Eodem die datum eſt aliud diploma ad omnes Metropolitas, in quo Papa poſtulat, ut quilibet Archiepiſcopus in provincia ſua, & Epiſcopi in ſua quisque diœceſi populos ad bellum ſacrum animent haud obſtantibus ſalvisque mandatis, quæ alii hac de re accepiſſent. Permittit, ut eam ſuadeant in locis interdictis, ut ſuas de eadem concione audientibus indulgentiam centum dierum concedant, ut a pluribus cenſuris Summæ Sedi reſervatis abſolvant. *Caniſ. p. 352.*

Scripſit ſpeciatim Genuenſibus ac Venetis, quippe qui per navalem potentiam ſuam terræ ſacræ ſubveniendo maxime pares eſſent. Quapropter eos hortatur, ut pacem ineant, & ſecundum concilia Lateranenſe ac Lugdunenſe cum Sultani terris nullum faciant commercium, præſertim armorum & materiarum conſtruendis navibus habilium. Demum præcipit, ut ad ipſum Legatos mittant, quibuscum conſultet de melioribus recipiendæ Palæſtinæ modis. Et quia Veneti bello cum Patriarcha Aquilejano erant impliciti, Papa miſit Epiſcopum Urbis Veteris, qui eos conciliando id belli ſacri obſtaculum tolleret. Tum Papa Regi Philippo Pulchro ſcripſit inter prudentiſſimos quosque convenire *Rayn. n. 23. &c.* *n. 29.* *n. 20.*

Sæcul. XIII. A. C. 1291.

necessitatem mittendi protinus triremes terræ sacræ auxilio, exhortans, ut ad eas pro amplitudine potentiæ suæ contribueret, cum reliqui Principes omnes expectarent, quid ipse hac in re ageret. Dabat 23 Aug. aliamque per epistolam instabat Regi, ut crucem indueret, aut redderet decimas, quas pater ipsius in bellum sacrum accepisset.

n. 22.

Nang. Chr. 1291.

Etiam Franciæ Præsules Papa per litteras consuluit, quid ad recuperandam Palæstinam maxime necessarium crederent, modeste orans, ut Regi, Nobilium Ordini, & vulgo hanc mentem injicerent. Parebant Præsules perlibenter, ac Metropolitæ in sua quisque provincia hunc in finem concilium habuere. Tum Papæ consectaria deliberationum suarum capita miserunt, scilicet, primum conciliandos inter se omnes Principes Christianos, ac præcipue Græcos, Siculos, & Arragones pacandos, dein canendum esse bellicum sacrum per totum orbem Christianum, si Summo Pontifici videretur opus. Is omnes Metropolitas per litteras pariter jussit provincialia habere concilia, & ibi consultare de rationibus succurrendi terræ sacræ, ac speciatim de suggesto sibi consilio redigendi unum in Ordinem militarem Equites Teutonicos, Templariosque ac Hospitalarios. Argentinense concilium

Ann. Eber. to. 1. Canis. p. 322.

Chr. Salisb. to. 6. Canis. p. 1275.

to. II. conc. p. 1358.

Rayn. 1291. n. 29. 30.

lium Papæ suasit, ut tres Ordines illos conjungeret, observationes optimas seligens, atque in auxilium Palæstinæ ferendum Regem Romanorum ac Germaniæ Principes vocaret. At Nicolaus IV obiit, antequam id responsum veniret Romam. Sæcul. XIII. A. C. 1291.

§. XIX.

Concilium Mediolanense.

Omnibus e conciliis hac de materia habitis nullum est, de quo nobis superstit tanta rerum singularum narratio, quanta restat de Mediolanensi per Archiepiscopum Ottonem Pro-Comitem celebrato. Hic cunctis Suffraganeis suis præcepit, ut die quarto ante festum S. Andreæ, id est, vigesimo sexto Novembris Mediolani adessent; ac vicesimo septimo orsus est concilium in templo S. Theclæ, ubi præsidebat in suggestu Episcopos inter & Abbates, Clerumque reliquum in dignitatibus constitutum. Recitabantur tres epistolæ Papæ: prima continebat jacturam Palæstinæ, ac exhortationem ad bellum sacrum: altera Episcopis omnibus imperabat, ut id suadendum e pulpitis curarent: tertia de conjungendis Hospitalariis Templariisque agebat. Tum Archiepiscopus mandavit, ut die proximo omnes eodem in *Corio 2. par. p. 353. conc. to. 11. p. 1361.*

Sæcul. XIII. A.C. 1291.

loco comparerent: quo die 28 Nov. Oratores duo, Dominicanus alter, alter ex Ordine Minorum ad exequendam Papæ mentem, & ad consilia scripto danda hortabantur. Pridie festum S. Andreæ Concilium rursus convenit: legebantur multæ sententiæ, præceptumque fuit, ut die postero sub sacrificio singulares fierent preces, dein scriberetur ad Papam, ut expeditioni sacræ Regem Gallorum præficeret, & ad eam suscipiendam Christianos Principes omnes solicitaret; inter Venetias, Pisas, Genuam, cæterasque urbes maritimas pacem procuraret; ad securitatem publicam maxime per Montem Ferratum præstandam omnes Italiæ civitates fœdus icerent; Papa rem navalem in ordinem adduceret vetans commercium transmarinum; Equites Hospitalarii, Templariique ac Teutonici unum in Ordinem militarem, & sub unicum Magistrum redigerentur, quem Papa eis constitueret. Denique rogabatur Archiepiscopus, ut omni pro Clero Procuratorem deligeret, qui ampla cum potestate exequendi omnes concilii sententias iret ad Papam: illique ad faciendum iter suum est spatium datum usque ad anniversariam lustratæ Virginis diem.

§. XX.

Sæcul. XIII. A. C. 1291.

§. XX.

Continuatio conatuum Papæ.

Papa Nicolaus ad recuperandam Palæstinam submissos sibi Principes excitasse haud contentus, scripsit etiam Imperatori Constantinopolitano Andronico Palæologo, Imperatori Trapezuntino Joanni Comneno, Regibus Armeniæ, Iberiæ, ac Georgiæ, immo Argoni Tartarorum Cano, ad quem misit duos Fratres Minores Guilielmum Cherium expiationibus præfectum, & Matthæum Thietium Theologiæ Professorem. Laudabat Canum, quod Christianis faveret, ac permiserit, ut filiorum quidam baptismum acciperet: monebat, ut idem ageret, ac velociter in Saracenos movens recuperationem terræ sacræ Christianis faciliorem redderet. Dabat 23 Augusti.

Rayn. n. 32. Vading. n. 3. Ducange famill. p. 192.

Vading. n. 4. 5.

Scripsit etiam Principi salutaribus haud pridem aquis tincto, qui Carbaganda prius, tunc Nicolaus vocabatur, suasitque, ut nihil in vestitu victuque mutaret suo, ne popularibus suis displiceret, sed ut ejusmodi rebus uteretur sicut ante baptismum. Hunc is admiserat instante matre sua Eroc-caton Christiana ferventissima: sed hac mortua factus Musulmannus Gajateddin dici voluit.

n. 8. Rayn. n. 33. Haiton. c. 45.

Interim

Sæcul. XIII. A. C. 1292.

Interim Rex Armeniæ preſſus a Muſulmannis, quibus reſiſtendo impar erat, ad Papam Nicolaum miſit duos Fratres Minores Thomam Tolentinum, & Marcum Monluponium virumque nobilem nomine Godefridum Conteſſium, qui a Chriſtianis Principibus opem flagitarent. Papa eos ad Regem Franciæ miſit cum litteris commendatitiis datis 23 Jan. 1292: ſimulque indulgentiam militibus ſacris concedi ſolitam promiſit Chriſtianis omnibus, qui Armeniæ ſuppetias irent. At Gallorum Rex urgentioribus negotiis diſtinebatur: nec effectum habuiſſe videntur hæ Papæ commendationes.

Rayn. 1292. *Vading. eod. n.* 1. 2.

Rayn. n. 6. 7. *&c.*

Eduardus Angliæ Rex præ ſe ferebat ſpeciem perſiſtentis in propoſito transeundi ad terram ſacram: ſed a Papa identidem nova poſcebat. Miſit ad eum duos Equites Joannem a S. Joanne, ac Rogerium Leſtrangium cum litteris quarum teſtimonio plenior ipſis fides haberetur petebantque illi, ut Papa ipſorum Domino daret decimas regnorum, provinciarumque, quarum Principes terram ſacram non adirent ipſi; ut omnes cruce ſignatos cum eo tranſire per cenſuras cogeret; utque Cardinalem tanquam Legatum ad expeditionem ſacram ei adjungeret. Papa eos in ſenatu ſuo auditos remiſit cum epiſtola ad Regem, in qua dicit: Decimas Caſtilienſes Papa Grego-

Gregorius Regi Alphonso certas ob causas conceſſit: de Gallicis pariter nihil, de Germanicis ac Septentrionalibus parum accepimus: Anglicæ, Scoticæ, Vallicæ, ac Hibernicæ tibi permiſſæ ſunt, ut terræ ſacræ ſubvenias. Vide, quid ſuperſit! Omittimus impenſas, quas Eccleſia fecit, facitque aſſidue, ut debilitet hoſtes, & tranſitum maris expeditiorem reddat, magnum ſemper copiarum ac triremium numerum ſuſtentans. Cæterum non ceſſat operam dare colligendis decimis, tollendisque omnibus earum obſtaculis: nec ceſſabit ad ſervitium terræ ſacræ tibi aliisque præbere pecuniam de ſumma, quam habebit in manibus. Sæcul. XIII. A C. 1292.

Cruce ſignatos ad tranſitum compellere ſi velimus, hic debet ita conſtitui, ut certum tempus ejus, ac locum conſcendendæ claſſis ac exſcenſionis noverint, ne videantur ludibrio habiti. Etiam Legatum tibi dabimus, poſtquam tuum iter adornatum eſſe reſciverimus. Dabat 12 Febr. Quidam Optimates arrogata ſibi jura in coronam Scotiæ condonaverant Regi Eduardo. Hanc ceſſionem ut Papa haberet ratam, ille per eosdem Legatos poſtulaverat. Sed renuit Nicolaus, ne derogaret juri, quod Romana Eccleſia hoc in regnum ſibi vendicabat. n. 10. n. 13.

Papa

Sæcul. XIII. A. C. 1292.

Papa Palæstinæ juvandæ spem aliquam posuerat in Imperatore Rudolpho. At hic Princeps naturæ cessit anno priore 1291, tricesima Septembris, postquam undeviginti annos regnaverat, Romæ haud coronatus. Initio hujus anni Rex Romanorum Francofurti electus est Adolphus Nassovii Comes, cui dein Aquisgrani corona fuit imposita. Erat vir eximiis pulchrisque virtutibus ornatus, sed nec dives ipse, nec propinquorum opibus adjutus, quanquam ex antiqua familia. Sceptrum sexennio tenuit.

Alb. Argent. p. 109. Stero an. 1291. Hist. Austr. ann. colm. Ptol. Luc.

§. XXI.

Mors Nicolai IV.

Rayn. n. 17.

Cuncta belli sacri consilia stitit decessus Papæ Nicolai IV, & longa summæ sedis vacatio. Senio confectus Romæ obiit anniversaria orbis redempti die 4 Aprilis an. 1292, ac sepultus est in templo Majore S. Mariæ, quod reparandum curaverat. Pontificatum gessit quatuor annos ac sex hebdomades: & post ejus mortem apostolica sedes biennio & duobus mensibus vacavit ob discordiam Cardinalium, quorum pars altera duce Matthæo Rubro de Ursinis volebat Papam Regi Carolo acceptum; altera sequebatur Jacobum Columnam. Romæ tunc agebant duodecim Cardinales; sex Romani,

J. Villani l. 7. c. 150. Rayn. n. 18. 19. 20.

Jacob. Stefanesc. ap. Boll. to. 15. p. 439.

Romani, quatuor reliqua ex Italia, & duo Galli. Post Papæ exequias eidem inclusis domui Episcopus Ostiensis Latinus de Ursinis ex Ordine Prædicatorum pulchra oratione suasit, ut celeriter dignum eligerent caput. Sed non movebantur: ac ne in loco quidem manebant. Cum per decem dies fuissent in ædibus, quas Nicolaus IV ad S. Mariam Majorem condiderat, ad palatium Honorii IV prope S. Sabinam in monte Aventino situm, inde, quia etiam tum dissentiebant, ad S. Mariam, ubi olim templum Minervæ steterat, transierunt. At sub festum S. Petri diem, seu exeunte Junio ingruebant morbi: unde Cardinalis Joannes Choletus 2 Augusti occidit. Ex undecim Cardinalibus reliquis quatuor Reate profecti æstatem ibi ducebant salubriore utentes aëre, scilicet Gerardus Parmensis, Matthæus Aquaspartanus, Hugo de S. Sabina natione Gallus, Petrus de S. Marco Mediolanensis. Sex Romani permanebant Romæ, duo Episcopi, Latinus Ostiensis, & Joannes Tusculanus; quatuor Diaconi, Matthæus Ruber, Jacobus Columna, Napoleon de Ursinis, ac Petrus Columna. Benedictus Cajetanus se suam in patriam Anagniam contulit. Frangentibus se caloribus, morbisque remotis sub medium Octobrem Romam reversi convenere iterum ad Minervam,

Sæcul. XIII. A C. 1292.

p. 444.

Sæcul. XIII. A. C. 1292.

nervam, sed suffragiis inter se jungi non poterant.

§. XXII.

Jacobus de Voragine.

Ughell. to. 4. p. 1230.

Summa sede vacante vacabat etiam metropolitana sedes Genuensis, cum Opizon Fiescus Innocentii IV, & Adriani V nepos finem vitæ feciſſet eodem anno 1292. Collegium una totum voce successorem elegit Fratrem Prædicatorem Jacobum de Voragine sic dictum ex patria sua, oppidulo hujus nominis Genuam inter & Savonam sito. Jacobus sub annum 1230 in lucem editus, anno 1244 institutum religiosum Genuæ in cœnobio S. Dominici complexus, egregia pietatis ac doctrinæ suæ specimina dedit: Doctorque Theologiæ, concionator celeber, & anno 1267 sui Ordinis per Lombardiam Magister Provincialis factus, hoc officium viginti ferme annis exercuit. Cardinalis Latinus de Ursinis ejusdem Ordinis eum in Archiepiscopum Genuensem consecravit Romæ dominica *Quasimodo* 13 Apr. 1292: & Collegium Cardinalium ei conciliandos Genuæ Guelfos & Gibellinos commisit: quod ille negotium tam bene gessit, ut civitatem per annos quinquaginta distractam in pristinam concordiam reduceret. Nec magis

Jac. de Vor. chr. ms.

Bzov. 1292. n. 11.

gis eum eruditio, quam virtus ſua commendabat, præſertim ſumma charitas in pauperes. Linguam ſuam optime callebat: fuitque primus, qui divinas leges tam veteres quam novas Italice redderet. Poſtquam Eccleſiæ Genuenſi ſeptem annos probitatis exemplo præluxerat, diem obiit menſe Junio 1298, & humatus eſt in templo ſui Ordinis. Sæcul. XIII. A.C. 1292.

Superſunt multa Jacobi ſcripta; inter alia Annales Genuæ ac Epiſcoporum ejus usque ad annum 1295 nondum prelo ſubjecti. Sed celeberrimum ejusdem opus ſunt collecta Sanctorum geſta, quæ vocantur *Legenda Aurea*, quod nomen indicat, quanta in exiſtimatione per annos ducentos fuerint. Poſthæc exſuſcitata arte judicandi de libris, ac præpollente veritatis amore opus illud in magnum contemptum venit propter fabulas, quibus eſt plenum, atque ob etymologias abſurdas, per quas inchoantur pleræque Cœlitum vitæ. Minus hac de re accuſandus eſt author, quam pravior ſenſus illius ſeculi, quo tantum mirabilia quærebantur. Non Jacobus eas invenit fabulas: cernuntur iſtæ aliæque ſimiles in ſcriptoribus antecedentibus, velut in Vincentio Bellovacenſi: ad ſummum addidit quædam ornamenta, circumſtantias, ac ſermones veriſimiles, quos excitando ad colendam pietatem *Trith. ſcript. p. 300. Cave p. 519.*

Sæcul. XIII. A C. 1293.

lectori credebat idoneos: id quod argute præstitit.

§. XXIII.

Joannis Pecami obitus.

In Anglia Joannes Pecamus, cum Ecclesiam Cantuariensem annis tredecim ac dimidio gubernasset, animam edidit hoc anno 1292. Arsit studio disciplinæ ecclesiasticæ, præsertim contra possessionem beneficiorum plurium, contra absentiam, & concubinatum Clericorum. Sed tanta congessit bona, ut quinquies mille Sterlingorum libras pretio superantia relinqueret moriens, atque familiam ditaret suam. Restant plurima illius scripta, de rebus theologicis pleraque, sed parum cognita.

Sup. lib. 88. §. 13. *Vading.* 1279. *n.* 15. 16. *&c.* *Godwin. p.* 142.

Post ejus mortem sedes Cantuariensis unius anni & novem mensium spatio vacavit propter longum interregnum Romanum; quo durante Collegium Cantuariense in Archiepiscopum suum cooptavit Robertum Vinchelseensem clarum Theologum. Operam litteris in Anglia datam Parisiis persecutus, ibi Magister artium evasit, paulo post in Rectorem Universitatis electus. Oxonium deinde venit, ubi Doctor Theologiæ, atque Cancellarius Universitatis creatus est. Tum Archidiaconus Essexiæ in Ecclesia Londini

Vading. script. p. 217. *Cave p.* 513. *Anglia sac. to. I. p.* 11. 12.

dini factus, sede hic posita officio divino præsens assidue, in pulpito theologico quotidie, in suggestu eloquentiæ sacræ sæpenumero spectabatur. Ejus electio ad sedem Cantuariensem Regem, Proceres, Clerum, ac populum perfudit gaudio. At ipse post triduum ægre animum induxit, ut consentiret. Postea Romam petiit ibi confirmandus. Sed expectanda erat creatio Papæ. Interim animos ita sibi conciliabat, ut supremo honoris fastigio dignus ipse haberetur. Præter dotes præcipuas egregia corporis specie, ac moribus suavissimis excellebat. Sæcul. XIII. A. C. 1293.

§. XXIV.

Vacatio summæ sedis.

Romæ interea Senatorum designatio ineunte anno 1293 iteranda locum dedit seditioni tam violentæ, ut urbs sex menses careret Senatoribus, ac cives crudele sibi bellum inferrent. Effringebantur portæ, incendebantur turres domusque, utensilia diripiebantur. Tres Cardinalium patria Romanorum, quod se imbecillimos sentirent, cum Matthæo Aquaspartano, & Gerardo Parmensi Reate se contulerunt ibi æstatem acturi: Benedictus Cajetanus Viterbii solus hærebat. Reliqui tres Romani manebant Romæ, nempe Jacobus ac Petrus Colu- *Boll. to. 15. p. 440. 444. p. 445. Vers. 185.*

Sæcul. XIII. A. C. 1293.

mnæ, & Joannes Buccamacius Episcopus Tusculanus. Hi tres cæteris Cardinalibus ita scripsere: Cum simus Romæ, possemus vobis absentibus creare Papam. Sed malumus vobiscum id agere. Venite proin celeriter, nisi supremam sedem porro vacuam velitis!

Hæc declaratio pariebat metum schismatis, si hinc tres Cardinales Romæ præsentes contenderent ex privilegio loci se habere jus, quo Papam eligerent soli, illinc cæteri Reate commorantes per suum numerum præpollere vellent. Isti quæstionis enodandæ gratia convocarunt viros juris peritissimos, ac de horum consilio per compromissum sumpsere arbitros; qui judicabant cunctis Cardinalibus conveniendum esse Perusiam altero vacationis anno scilicet 1293, die S. Lucæ 18 Octob. tunc satis propinquo. Cardinales hanc secuti sententiam Perusiam adierunt. Sed efflu-xit hyems iterum, antequam conspirarent.

Sup. lib. 66. §. 1. Trith. script. p. 299. Labbe script. to. 1. p. 422.

Hoc anno decessit Henricus Gandavensis ob patriam sic dictus suam, Theologiæ Doctor Parisinus tanti suo tempore nominis, ut vocaretur Doctor solennis. Restant multi ejus libri, e quibus notissimus est Index Authorum ecclesiasticorum continuans catalogum Sigeberti Geminiacensis. Henricus Gandaven-

davensis erat Archidiaconus Tornaci, ubi obiit die S. Petri 29 Junii anno salutis 1293, ætatis suæ 75. Sæcul. XIII. A. C. 1293.

§. XXV.

Athanasius Patriarcha Constantinopolitanus missam facit dignitatem suam.

Constantinopolitanum Patriarcham Athanasium odiosum reddebant severitas sua, & multo magis sui ministri asperrimi, nimirum monachi extranei, quos variis ex partibus ad se acciverat. Insectabantur præcipue monachos Constantinopolitanos: & crimini eis dabant, quidquid remissionem disciplinæ vel parum redolebat. Hic habuerat aurum, ille vestem novam; duas aut tres tunicas alius; alius crucem argenteam, vel cultrum affabre factum, aut mantile candidum; quidam balneo erat usus, vel ægrotans medicum consuluerat. Hæc errata omnia castigabantur objurgationibus, pœnis, carceribus, flagellis acerbissimis. Etiam pecuniæ imperabantur cœnobiis per causam tollendæ materiæ cupiditatum. Disciplina solutior monachorum urbis huic austeritati ansam præbebat. Non permittebat Athanasius, ut vel delica- *Pachym. l. 8. c. 16.* *Gregoras l. 6. c. 5.*

Sæcul. XIII. A. C. 1293.

te se alerent, vel tenerent pecuniam, vel in otio viverent. Vestitu eos uti simplice, vultu, gestu, moribus modestiam profiteri, ac præsertim pedites ire volebat, absurdissimum reputans, cum ipse pedes incederet, illos exultantibus ferocia equis sublimes ferri, ac per plates foraque publica perstrepere.

Qui vitam monasticam nondum probe edocti majoris perfectionis specie parvulis se cubiculis includebant; vel qui frequentabant Procerum domos; aut qui fœminas simplices per vestem deceptas suam sibi subjiciebant, interdum usque adeo, ut eis hæreses instillarent; denique, qui vanitatis vel commodi causa fanatici furoris impetum affectabant, stomachum movebant Athanasio, qui omnes hos falsos monachos coërcere studebat. Quos emendari posse putabat, in numerosa mittebat monasteria, exhortans, ut voluntatis suæ abdicationem pro viribus observarent. Quos corrigi posse desperaverat, carceribus addicebat per vim salvandos, vel abigebat ex urbe.

Revocandum ad frugem bonam etiam Clerum curabat: e quo spectabiliores, cum amarum Præsulis fervorem mox in trucibus oculis & moribus vidissent, in domibus se suis clausos continebant & abditos, aut etiam ex urbe egredi cogebantur. Sed eo præcipue adjecit

jecit animum, ut Episcopos magno ibi numero commorantes in diœceses ipsorum remitteret; dixitque æquitatem poscere, ut quivis suam regeret instar Patriarchiæ Constantinopolim curæ habentis, & suo quisque gregi per se invigilaret, reditus hinc percipere haud contentus. Metuebat etiam, ne in eodem versantes loco alter alterum & ipsum Patriarcham suum clandestinis oppugnarent consiliis. Denique vetabat, ne a diœcesibus abessent suis, nisi cum concilia secundum canones quotannis solita celebrarent, vel spirituale negotium aliquod apud Patriarcham aut Imperatorem gererent: & tunc eos mox redire volebat. Habentur multæ litteræ, quas hac super re Imperatori Andronico ac diversis Episcopis scripsit.

Saecul. XIII. A.C. 1293.

v. Boivin. not. p. 756.

Enimvero suum justitiæ studium extendebat ad viros summos, ipsosque Imperatoris cognatos & liberos, qui hujus quam illius reprehensiones minus verebantur: tantam ille authoritatem acquisiverat per probatissimam vitam suam & per observantiam, qua Imperator ipsum colebat. Attamen huic Principi fortitudo deerat, qua eum tueretur, aut obsisteret clamoribus publicis, contra eundem quarto pontificatus anno sublatis. Primum secreta solum erant murmura:

Greg. c. 5. n. 5.

c. 7. Pachym. l. 8. c. 21. 22.

Sæcul. XIII. A. C. 1293.

sed ab his ad apertas querimonias ventum. Omnes consurgebant in Athanasium, Episcopi, monachi, laici: nec levius ei aliquid intentabatur quam se membratim conciſum iri, ni abiret a munere. Quidam de populo conviciis eum ipso in templo violabant: alii foris comparentem lapidibus petebant. Itaque se præter spem suam ab Imperatore destitutum videns discedere statuit, & ut id tuto posset facere, ab Imperatore præsidium postulavit. Hoc stipatus noctu e patriarchali palatio in monasterium Cosmidion c. 24. dictum transiit: unde abdicationis suæ litteras ad Imperatorem misit, hanc in sententiam scriptas: Patriarcha sum factus, ut pacem populo Christiano acciderem. Contra spem meam & illorum, qui hanc mihi vim intulerant, res aliter cecidit. Populus me sede mea indignum judicat. Ego ipse imparem muneri me agnosco. Nempe infirmus sum ac peccatis obnoxius. Abdico sacerdotium. Quas in eo admisi noxas, mihi condonari velim. Sic etiam vobis Deus ignoscat, precor, ac idoneum pastorem tribuat. Athanasius Constantinopolitanam sedem tenuerat quadriennio integro a 14 Octobris anni 1289 usque ad 16 Octobris anni 1293. Sup. §. 8.

§. XXVI.

Sæcul.XIII.
A. C. 1293.

§. XXVI.

Joannes Patriarcha Constantinopolitanus.

Cum quæreretur, qui Athanasio succederet, erat Constantinopoli quidam monachus Cosmas nomine Sozopoli oriundus, qui post diuturnum matrimonium relicta conjuge monasticam complexus vitam, & Constantinopolim delatus, monasterio S. Michaëlis ad Imperatorem pertinenti nomen cum dedisset, ibi multa inter munia etiam Ecclesiasticum egerat. Tempore concordiæ cum Latinis Imperator Michaël hujus cœnobii monachorum sensa volebat noscere, omnes illos, qui se ipsius voluntati opponerent, ejecturus. Horum in numero fuit Cosmas, & carceri mandatus, posteaquam ibi diu libenter hæserat, per preces Patriarchæ Alexandrini libertatem recepit. Tum ad ædiculam suam, quam in quadam insula suum supra fundum condiderat, profectum nosse cœpit Magnus Comes stabuli Glabas Tarchaniota monachorum & hominum proborum fautor, ac Imperatori Andronico viri notitiam dedit: quapropter hunc ille Constantinopolim revocatum suo de Matre divina cœnobio præfecit.

Pachym. c. 27.

Greg. c. 5.

Sæcul XIII. A.C. 1294.

Cosmas erat amœna senectute, in libris profanis hospes & peregrinus, sed humilis, mitisque; ac Imperatori adeo se probavit, ut hic ipsum inter arbitros suæ conscientiæ referret, haberetque pro sancto. Igitur Episcopi, ut Patriarcham eligerent, congregati haud invenere vel gratiorem Andronico, vel huic tempori aptiorem: nam sub illius pontificatu sperabant quietem fore post turbinem per nimiam Athanasii duritiam commotum. Revera Cosmas erat bonus ac misericors; & hanc solam contraxerat labeculam, quod utilitati paululum serviret suæ non tam ex propensione insita, quam per simplicitatem aliquam & consuetudinem vitæ privatæ. Sic una omnium voce electus, cum nomen Joannis, & ab Imperatore pastorale pedum ex more accepisset, consecratus est 1 Jan. 1294.

Hunc per Patriarcham Imperator Andronicus Palæologus Michaëlem suum filium natu majorem, quem sibi anno priore imperii socium asciverat, solenni coronandum ritu curavit in templo S. Sophiæ vigesima prima Maji, qua Græci memoriam Constantini Magni celebrant. Jussit etiam hujus actionis tabulas confici & authoritate publica confirmari, quibus Præsules pro more nomina ipsorum subscribere voluit. Orabat simul, ut

Pachym. l. 9. c. 1. Poss. p. 568.

Pachym. c. 3.

ut adderent anathemata nunquam abolenda, & terrificentissimas execrationes illius, qui a novo Imperatore deficeret. Id autem Patriarchæ ac Episcopis persuadere haud poterat. Sufficit, inquiebant, per leges rebellibus pœnas irrogari tam rigidas, ut convicti mortem quam vitam tolerare malint. Non est æquum, & nos, qui commiseratione pleni debemus esse, haud decet ærumnis ærumnas adjungere, ac illos miseros a Christo separare. Te severitatem legum observare convenit: nec tuum id officium prætermittere unquam potes. Sed perperam ageres, si Ecclesiam pro infelicibus deprecari solitam, esse ferream cogeres. Sæcul.XIII. A. C. 1294.

Imperator repulsam ferens, immo non ferens respuebat litteras publicas a Præsulibus promissas; & dolorem eis suum declaravit per editam novellam constitutionem prohibendo dona, quibus Clerici omnes in consecrationibus Episcoporum affici solebant pro sua quisque functione. Hunc morem vocans mercatum sacrilegum Clero pudorem incussit. Quidam Episcopi, ne suis servire commodis viderentur, assentiebant Imperatori. At plerique obstabant, exponendo hanc consuetudinem esse veterem authoritate legum firmatam; hæc jura officiis annexa opus esse ad susten-

Sæcul. XIII. A. C. 1294.

ſtentandos Clericos, illorumque detractionem miniſterio ſacro obfuturam. Egerunt nihil: ſanctio promulgata fuit & munita chirographis Patriarchæ ac Epiſcoporum omnium, Smyrnenſem duntaxat & Pergamenſem ſi excipias. Nempe id non intererat Epiſcoporum, ſed Cleri, qui non conſenſerat.

§. XXVII.

Cœleſtinus V Papa.

Boll. to. 15. p. 440. 448. Rayn. 1293. n. 2.

Cardinales hærebant Peruſiæ, ſed ſuffragiis diſcrepabant. Hyems fere abierat, cum Carolus Claudus Siciliæ Rex e Francia redux advenit Peruſiam, ubi ſuum filium natu majorem Carolum Martellum Hungariæ Regem reperit ex Apulia ſibi obviam profectum. Purpuratum Collegium duos Cardinales Diaconos Napoleonem de Urſinis ac Petrum Columnam numeroſo cum Clero miſit, qui prope urbem illos exciperent. Cardinales reliqui expectabant eos in veſtibulo templi, ac per oſculum pacis ſalutatos inter ſe conſidere medios juſſerunt. Regi Siciliæ, ut brevi Papam eligerent, adhortanti Cardinalis Latinus reſpondit omnium nomine. At cum Cardinali Benedicto Cajetano Rex illa de re jurgia nexuit. Paucis diebus Peruſiæ actis perſecutus iter ſuum Neapolim attigit.

Supre-

Suprema ſedes vacabat viginti ſeptem menſibus, & inibat Julius anni 1294, cum Cardinales congregati de morte cœperunt loqui ob Napoleonem, quem abeſſe coëgerat jactura fratris ſui per lapſum de equo mortui. Hic, inquam, caſus ſerias Cardinalibus cogitationes injecit: & Joannes Buccamacius Epiſcopus Tuſculanus, Cur ergo diffidemus, ajebat, cur Eccleſiæ tamdiu non damus caput? Cardinalis Latinus addidit, quendam virum ſanctum divinitus cognoviſſe, niſi cito eligeretur Papa, iram Dei erupturam ante quatuor menſes, ſcilicet ante feſtum diem Sanctorum omnium. Benedictus Cajetanus ſubridens quærebat, an ille vir non eſſet Frater Petrus Moronus? Is ipſe eſt, reponebat Latinus: ſcripſit hoc mihi, ſeque noctu ante altare ſupplicem a Deo juſſum eſſe id nobis indicare. Tum Cardinales inter ſe dicere ea, quæ de homine ſancto ſciebant. Hic ejus victum, cultumque aſperum, ille virtutes, alius miracula extollebat: quidam rogabat, an eum nollent Papam? Et res venit in conſultationem.

Sæcul. XIII. A.C. 1294.

Boll. p. 449.

Cardinalis Latinus animos bene comparatos videns proceſſit in medium, & primus Petrum Moronum elegit Papam: tum petitis ſuffragiis ſex Collegas ſuo exemplo traxit. Jacobus ac Petrus Co-

lumnæ

Sæcul. XIII A.C. 1294.

lumnæ declarationem mentis suæ differebant, donec constaret voluntas Petri Cardinalis Presbyteri de S. Marco domi suæ ex articulorum dolore decumbentis. Napoleon accitus venit, ac cæterorum sensa probavit. Tandem undecim Cardinalium, etiam Petri de S. Marco absentis suffragia cuncta convenerunt: & in lacrymas soluti omnes se velut divino afflatos Spiritu sentiebant, ut cooptarent Petrum Moronum. Quo magis vero ex norma agerent, Decano suo Latino Episcopo Ostiensi dederunt potestatem eligendi Petrum nomine omnium: quod protinus fecit; ac reliqui electionem habuere ratam. Id continent litteræ publicæ hac de re confectæ Perusiæ die lunæ 5 Julii an. 1294. Postea scripserunt ad Petrum epistolam, qua eum edocebant electionem, ut acciperet, orantes, illamque cum decreto ei miserunt per Beraldum Degotum Archiepiscopum Lugdunensem, Leonardum Mancinum Episcopum Urbevetanum, Pandulphum Pactensem Siciliæ Episcopum duosque Notariis sedis apostolicæ. Mittendi erant Cardinales: at redeunte discordia id omissum.

Boll. p. 426.

p. 427.

p. 451.

Quinque Oratores pervenerant Sulmonem, cujus in vicinia Moronus ædiculam monti alto ac prærupto impositam incolebat velut monachus voluntario

luntario incluſus carceri: talis erat electi Papæ ſedes. Ejus alloquium poſtularunt per Abbatem Magellenſem de Spiritu Sancto, caput novi Ordinis ab illo conditi. Poſtridie conſcenderunt montem per viam aſperrimam, in qua diffluebant ſudore, ac vix duo æquatis frontibus procedere poterant. Cardinalis Petrus Columna eis ſe ultro junxerat. Tandem attigerunt ædiculam Sancti ſolitarii, qui niſi per feneſtram clathratam non loquebatur. Sic eis ſui copiam fecit. Per hos cancellos videbant ſenem annorum ſeptuaginta duorum circiter, pallidum & jejuniis attenuatum, barbam horridam, oculos turgentes lacrymis effuſis ob inopinatum nuncium, cujus terrore totus etiam tum trepidabat. Oratores detecto capite in genua provoluti ſe proſternebant in faciem. Hoc idem faciebat Petrus. Dein Archiepiſcopus Lugdunenſis loqui orſus expoſuit eum omnium ſententiis per acclamationem, & contra omnem ſpem in Papam electum eſſe, obſecrans, ut conſentiret, componeretque turbas, quibus agitaretur Eccleſia. Petrus reponebat: Tam mirus nuncius me prorſus ambiguum conſilii reddit. Conſulendus eſt Deus, vos eum pariter orate!

Tum decreto electionis per feneſtram accepto proſtratus iterum, aliquamdiu preces

Sæcul. XIII. A.C. 1294.

Sup. Lib. 86. *f.* 34.

p. 421.

p. 451.

p. 452.

Sæcul. XIII. A. C. 1294.

preces fudit. Quibus finitis ajebat: Ad tales viros, quales vos estis, haud multis opus est verbis. Accipio pontificatum: in electionem consentio: submitto me, nec audeo resistere voluntati divinæ, ac Ecclesiæ deesse in necessitate sua. Mox illi pedibus ejus figebant oscula: ipse labris eorum suavium ferebat, qui laudabant Deum singultientes præ gaudio. Dispersо hujus eventus nuncio, ex omni parte confluebant homines novum visuri Papam: & inter alios illuc venit Jacobus Stephanescus Romanus, postea Cardinalis factus, a quo habemus hanc rerum singularum narrationem. Venerunt Episcopi, Clerici, Religiosi, Comites, Optimates, Nobiles, summi, medii, infimi: omnes gestiebant conspicere virum sanctum, qui antea non se spectandum cuivis dederat id cupienti. Carolus Martellus Regis Siciliæ filius ac Rex Hungariæ nominatus ad hoc spectaculum
p. 455. properabat, ut alii: & pater ejus Rex Carolus Claudus postridie novum adiit Papam in Abbatia Spiritus Sancti agentem, quo cum Cardinali Petro Columna
p. 514. noctu transierat. Hoc Spiritus Sancti cœnobium prope Sulmonem erat præcipuum Ordinis a Petro Morono conditi, Benedictinam sequentis regulam, & viginti abhinc annos a Papa Gregorio X approbati.

§. XXVIII.

§. XXVIII.

Sæcul.XIII. A.C.1294.

Papa Aquilæ commoratur.

Petrus Moronus, quemadmodum res fluxas, ac ſpes honorum omnes a juventute ſua reſpuens, operam nec juri nec aliis dederat ſcientiis, ſic etiam monachos novæ Congregationis ſuæ inſtituerat: qui proin homines erant boni, ſed ruſtici ac illitterati. Diffidebat Cardinalibus totique Clero ſeculari, & tradebat ſe Jurisconſultis laicis, quorum dexteritatem ad res gerendas magni faciebat; ſed qui erant hoſpites in materiis eccleſiaſticis. Ad Cardinales Peruſiam ſcripſit ſe tam grandem natu montanoque aſſuetum gelu per iter ſexagies mille paſſuum æſtivos inter calores adeundis illis imparem eſſe, ac rogare, ut Aquilam ad ipſum venirent, mentemque hac de re ſuam perſcriberent. Interea petiit illam urbem novam, & parum frequentatam hactenus, quippe annis abhinc quadraginta circiter conſtructam ab Imperatore Friderico II. Papa eam intrabat ſedens in aſino frenos a dextra lævaque parte tenentibus Regibus Carolis patre ac filio. Spectatores ſubibat memoria Chriſti Domini Hieroſolymam ingredientis. Alii cenſebant, illum fuiſſe facturum melius, ſi modeſtiam

Sup. l. 84. §. 37.

Sæcul. XIII. A.C. 1294.

suo continens animo equum magnifico instructum ornatu ex more inscendisset.

Papa Cardinales Aquilæ opperiens incolis regionis nempe Aprutii varia assignavit munia, & hominem protanum sibi a secretis esse voluit: quæ novitas videbatur mirifica. Ecclesiæ Romanæ Pro-Cancellarium creavit Joannem de Castro Cœli, ex monacho ac Præposito Montis Cassini electum Archiepiscopum Beneventanum, & a Papa Martino IV confirmatum anno 1282. Sciebat theologiam & jus canonicum: sed utilitati suæ serviebat: eique tribuebantur plura Papæ errata. Hic interim accepit epistolam Cardinalium, qua precabantur, ut adiret ipsos, & consideraret primo malum, quod præberet, exemplum transferendæ aulæ Romanæ, siquis unquam extraneus eligeretur in Papam; dein periculum morborum ex illo anni tempore; postremo sumptus toti curiæ faciendos, ut se ad ipsum conferret. Hæc scripserant, priusquam epistolam Papæ reciperent, quam nacti se clarius explicabant hunc in modum: Dura nobis accidit nostri evocatio in Apuliam. Nec obliti sumus Gallos institisse Papæ Martino IV, ut transiret illuc, cum Arragones illi regno minitarentur. At hic sapiens Papa id exponere hostibus, quam e suis

Ughell. to. 8. p. 220.

Boll. p. 455.

e suis exire terris maluit. Agnoscimus ætati tuæ incommodum esse iter mense Augusto. Sed lectica ferri potes. Sæcul XIII. A. C. 1294. p. 456.

§. XXIX.

Papa inauguratur.

His eorum rationibus neutiquam commotus Papa Aquilæ initiari plane voluit suasore Rege Carolo Claudo in creatione novorum Cardinalium monstrandi, quid posset, cupido. Cardinalis Latinus Malebranchius de Ursinis tanquam Episcopus Ostiensis debebat Papam sacris imbuere: sed animam edidit Perusiæ 10 Augusti. Papa episcopatum Ostiensem Hugoni Seguino Billemi in Arvernia nato Cardinali Presbytero de S. Sabina contulit, eumque per Archiepiscopum Beneventanum consecrari jussit. Tum electi Papæ insigne seu infulam auro gemmisque splendidam a Napoleone Cardinali Diacono, qui Aquilam cum Hugone venerat, allatam ipse imposuit sibi, simulque sumpsit nomen Cœlestini. Cum Napoleon id pervulgasset, Episcopi, Reges, Clerus, & Optimates novi Papæ pedes osculatum venere, qui supra locum editum populo bene precatus est. *Ughell to. 1. p. 86.*

Cardinales his rebus cognitis Aquilam properarunt, ubi Cœlestinum die dominica

Sæcul. XIII. A C 1294.

minica 29 Augusti novus Episcopus Ostiensis Cardinalis Hugo inauguravit. Matthæus Ruber inter Cardinales Diaconos senior Pallium de ara prehensum illi præbuit, & post sacrum coronam imposuit pontificiam. Deinde Papa supra tabulatum in campestri planitie templo proxima exstructum consedit, ut se monstraret populo: & Aquilam rursus intrabat solennem inter pompam omnium ordinum instructo agmine procedentium candido vectus equo. Denique cum Cardinalibus epulum pro more celebravit.

Etsi nec sanitate mentis, nec judicio carentem ad loquendum apte, communis tamen vitæ ac civilium rerum ignorantia incertum reddebat & timidum. Parce adhibebat verba, semperque Italica, sermonis Latini non satis gnarus, ut hoc auderet uti; nec unquam ore suo, sed per alios publice respondebat. Quod Cardinales haud consuleret, in delectu Episcoporum & Abbatum fallebatur crebro seu per se seu instinctu alieno.

Etiamnum Aquilæ versans, ad Episcopos de more circummisit epistolam de pontificatu suo, in qua dicit: Hoc munus censebamus nostras adeo superare vires, ut nos terreret, eo magis, quod a longissimo tempore in solitudine viventes cunctas rerum urbanarum curas abdicasse-

Rayn. to. 15. *app. an.* 1294

mus.

mus. Consideratis tamen malis grandibus, quæ diuturnior in eligendo Papa cunctatio toti Ecclesiæ acciret, ne divino nutui obsisteremus, subivimus onus, imponentis auxilio confidentes. Quæ verba indicant falsitatem rumoris post annos centum sparsi, hunc virum sanctum abnuisse primo pontificatum, immo etiam aufugisse hujus evitandi gratia: nec enim id omisisset in his litteris. Sæcul. XIII. A.C. 1294. *Petr. Alliac. ap. Boll.*

§. XXX.

Papa Cardinales creat.

Sabbato trimestris ecclesiastici 18 Septembris creavit duodecim Cardinales septem Gallos & quinque Italos. En eorum nomina! Beraldus Degotus filius Domini Villandraviæ in Vasconia sitæ, frater Bertrandi Degoti postea Papæ, & Archiepiscopus Lugdunensis ab anno 1290, modo Cardinalis Episcopus Albanensis. Secundus, Simon Bellolocensis Archiepiscopus Bituricus ab anno 1282, nunc Cardinalis Episcopus Prænestinus. Tertius Joannes Lemonius Cressiaci prope Abbatisvillam in diœcesi Ambianensi natus, frater Andreæ Lemonii postea Episcopi Noviodunensis. Joannes Parisiis eruditus, ac receptus inter Doctores juris Romam transierat, ubi Auditor Rotæ, ac Siciliæ Regi singulariter cognitus fuit. *p. 427.* *Gall. Chr. to. 1. p. 325.* *p. 179.* *Sup. Lib. 88. §. 33.* *Auberi Card. to. 1. p. 352.* *Gall. Chro. to. 3. p. 821.*

Sæcul. XIII. A.C. 1294.

Modo evasit Cardinalis Presbyter de SS. Marcellino ac Petro. Quartus, Guilielmus Ferrerius Præpositus Ecclesiæ Massiliensis, Cardinalis Presbyter de S. Clemente. Quintus, Nicolaus Nonancurtius Parisiis ex illustri & antiqua prosapia natus, Cardinalis Presbyter de S. Laurentio *in Damaso*. Sextus, Robertus Abbas Cistertii, Cardinalis Presbyter de S. Pudentiana. Septimus, Simon monachus Cluniacensis, ac Rector (Priorem vocant) Charitatis (urbis ad Ligerim sitæ) Cardinalis Presbyter de S. Balbina. Atque hi erant Cardinales Galli.

Inter quinque Italos fuere duo monachi ex Ordine novo per ipsum Papam condito, Cardinales Presbyteri Thomas Teramensis de S. Cæcilia, & Petrus Aquilanus de S. Marcello. Hos Cœlestinus evexit, ut eos apud se haberet, & cum eis exercitia vitæ monasticæ continuaret, quantum dignitas permitteret. Hoc fine in palatio suo parvulum conclave ligneum curavit fieri, quo se per intervalla reciperet, collectiore animo rerum cœlestium meditationi ac precibus daturus operam. Tres reliqui erant Cardinales Diaconi: & de Sancto quidem Angelo Landulfus Brancacius e nobili familia Neapolitana; de S. Nicolao *in carcere Tulliano* Guilielmus Longius Bergamensis, Regis Siciliæ Cancellarius;

Bolt. p. 493. 494.

larius; de S. Cosma Benedictus Cajetanus Anagniensis, Cardinalis eadem nomina gerentis ac postea Papæ nepos: hic solus fuit ex territorio Ecclesiæ. Sæcul. XIII. A.C. 1294.

Hæc creatio displicebat plerisque veterum Cardinalium, quippe quibus Papa rem celans novorum nomina non detexerit nisi die Veneris præcedente collationem sacrorum Ordinum. Præterea offendebantur, quod Collegas acciperent Gallos ignotos sibi, & ipsi Papæ vitam solitariam prosecuto, ita ut pateret manifesto, eum illis purpuram dedisse authore Carolo Siculorum Rege. Huic etiam id obsequium præstabat, ut Neapolim, ubi Princeps iste habitabat, sedem transferret suam, attractus specie pacis in Sicilia procurandæ, cum tamen tractis caloribus æstivis venturus Romam merito crederetur. Bonus Papa videbatur non intelligere, sibi tanquam Romæ Episcopo ejus curam per se ipsum agendam esse. *Rayn.* 1294. *n.* 16. 17.

§. XXXI.

Papa Monasticam disciplinam instaurat.

Vigesima septima Septembris, qua nondum Aquilam reliquerat, novæ monachorum congregationi a se formatæ omne privilegiorum genus tribuit per di-

Sæcul. XIII. A. C. 1294.

ploma inscriptum Onuphrio Abbati Sulmonensi ad Spiritum Sanctum, cæterisque Ordinis Benedictini Abbatibus, Prioribus, ac Præfectis cœnobiorum hinc pendentium. Ibi eximit eos omni jurisdictione Episcoporum, & in singularem summæ Sedis tutelam recipit. Reddit immunes decimis. Permittit, ut reliquorum Ordinum Religiosos suscipiant; non item, ut ipsi vel subditi ad alios transeant. Dat potestatem de rebus divinis dicendi ad populum, & sacras audiendi confessiones. Denique illis omnia cæterorum Religioforum privilegia accumulat. Sed postea constricta fuere per diversas Summorum Pontificum sanctiones. Hæc est Congregatio, quæ nomen Cœlestinorum a conditore traxit suo.

Bullar. Cœlest. Const. un.

Boll. p. 521.

Cogitabat in eam redigere totum S. Benedicti Ordinem: ac mense Octobri Neapolim petens per Montem Cassinum transibat, cujus Abbas tunc erat Thomas Rupensis. Ibi Papa plerisque monachis persuasit, ut depositio amictu nigro ipsius discipulorum vestitum gererent, qui e rudissimo panno cinerei coloris erat. Misit eis suorum quinquaginta circiter, eorumque Moderatorem non Decanum amplius, sed Priorem dici voluit. Quin etiam exilio mulctavit veterum monachorum quendam sibi hac in re obsistentem.

Sed

Sed hæc mutatio cum ejus pontificatu ceſſavit. Sæcul.XIII. A.C.1294.

Inter Fratres Minores illi, qui ſe accuratæ diſciplinæ ſtudioſiſſimos aſſerebant, haud omiſere Papæ Cœleſtini proclivitatem ad ſeveram morum correctionem in rem ſuam vertere. Itaque ad eum miſerunt Fratrem Petrum Maceratenſem, qui Liberatum ſe nuncupabat, & Fratrem Petrum Foroſempronianum nuper ex Armenia reverſos, & ipſi jam cognitos. Hi adibant eum adhuc Aquilæ commorantem, ac petebant, ut per ejus authoritatem, cui nemo auderet ſe opponere, ſibi ſecundum puritatem regulæ ſuæ, & ad mentem S. Franciſci vivere liceret. Facile id conceſſit Papa, eisque copiam fecit manendi ſimul, ubicunque ipſis placeret, ut ibi libere ſeveritatem regulæ obſervarent. Præfecit illis Fratrem Liberatum, & ut ab Ordinis Præpoſitis majoribus eos tegeret, mandavit, ut ſe in poſterum pauperes eremitas, non fratres Minores dicerent: vocabantur vero poſtea Eremitæ Papæ Cœleſtini. Præterea commendatitias eis litteras dedit ad Napoleonem de Urſinis Cardinalem de S. Adriano liberalem oppido virum cauſisque piis faventem. Hanc Ordinis diviſionem moleſtiſſime ferebant Miniſtri majores: ſed nihil au-

Vading.n.9.
Rayn.n.26.
Boll.p.521.

Sæcul. XIII. A.C. 1294. debant contra facere durante Cœlestini pontificatu.

§. XXXII.

Papa gratificatur Carolo.

Etiam Rex Siciliæ Carolus e gratia, qua apud Cœlestinum florebat, peculiares volebat fructus percipere. Impetravit ab eo confirmationem pacti, quod cum Arragonum Rege Jacobo conflaverat; & cujus puncta præcipua erant, *Rayn. to. 15. epp.* I. Carolus procurabit reconciliationem domus Arragoniæ cum Ecclesia, & revocationem sententiarum omnium latarum in Petrum Regem, Alphonsum, Jacobum, & Fridericum ejus filios. II. Jacobus Arragonius Regi Carolo restituet Ludovicum, Robertum, & Raymundum tres ipsius filios, Berengarium, & cunctos reliquos, quos habet obsides aut captivos, omnesque terras ac loca, quæ cis fretum tenet. III. Post triennium circiter festum Sanctorum Omnium an. 1294 Siciliam reddet Ecclesiæ Romanæ, quæ illam possidebit anni spatio, ac nemini restituet sine consensu Jacobi. Papa Cœlestinus, inquam, ratam habuit hanc pactionem, dummodo Gallorum Rex, & frater ejus Carolus in eam consentirent. Literas dabat Aquilæ 1 Octobris.

Ludo-

Ludovicus, ſecundus Caroli Regis filius, & Arragonum Regis captivus, unum & viginti annos habens, necdum tonſura initiatus erat; ſed ſolummodo ſignificabat ſe cupere amplecti ſtatum eccleſiaſticum. Papa tamen archiepiſcopatum Lugdunenſem, quem Beraldus Degotus ſacra purpura & Albanenſi infula ornatus vacuum reliquerat, illi Principi juveni non contulit modo, ſed & adminiſtrandum in rebus tam ſacris quam profanis commiſit. Diploma datum eſt Sulmone 9 Oct. ſed effectu caruit: ac ſedes Lugdunenſis non deſiit vacare niſi poſt biennium. Sæcul.XIII. A.C.1294. *Gall. Chr. to.1. p.326.*

§. XXXIII.

Papa Cardinalibus diſplicet.

Ita Cœleſtinum, tametſi puriſſima mente ageret omnia, ſimplicitas, in qua vitam duxerat, penuria experientiæ, infirmitas ætatis, miniſtrorum, aliorumque, quibus confidebat, fraudes in multos errores inducebant, adeo, ut interdum eædem gratiæ tribus vel quatuor hominibus conceſſæ, chartæ puræ ſigillo munitæ, beneficia, antequam vacarent, collata invenirentur. Multa etiam beneficia immo epiſcopatus largiebatur in abſentia Cardinalium, aut præſentes non conſulens. Denique exacer- *Boll.p.427. 440.n.1.457. Rayn.n.18.*

Sæcul. XIII. A.C. 1294.

acerbavit ſummopere Cardinales renovando decretum de conclavi viginti abhinc annos a Gregorio X editum, ſed executioni non datum. Tres hac de materia ſanctiones fecit Cœleſtinus. Per primam ſuſtulit ſuſpenſionem executionis a ſuis anteceſſoribus imperatæ. Per alteram abſolvit Regem Carolum a juramento, quod Cardinales eum voluerant addere promiſſo ſe nullis includendi ædibus, nec detinendi in regno ipſius, ſi Cœleſtinus ibi vitam poneret. Per tertiam juſſit obſervari decretum de conclavi, ſeu moreretur Papa, ſeu munus abdicaret ſuum. Scripta ſuit 9 Decembris, poſtquam exuere pontificatum jam ſtatuerat. Et vero de hac agendi ratione conqueſti Cardinales quidam, cum Eccleſiam & urbem Romam tali ſub regimine in periculo eſſe cernerent, Papæ Neapolim adeunti inſinuabant neceſſitatem deponendi muneris, quod ſalvis æqui rectique legibus retinere haud poſſet.

Rayn. app. to. 15.

§. XXXIV.

Papa miſſam facit dignitatem ſuam.

Inſtante dominici adventus tempore Cœleſtinus parvulo conclavi, quod in palatio ſibi faciendum curaverat, pro more

more suo se inclusit, relicta interim tribus Cardinalibus potestate expediendi suo nomine cuncta negotia. Mandatum confectum erat, sed nondum obsignatum; cum Cardinalis Matthæus Ruber de Ursinis Roma Neapolim reversus, insulsitates mandati hujus, quod tres facere Papas videretur, Cœlestinum edocuit, idque tollere coëgit. Tum iste suo in secessu res sacras meditans, vidensque, quantum desciviſſet a perfectione, ad quam appropinquasset antea, inter lacrymas ajebat: Hoc in orbe omnem in animas potestatem habere dicor: cur ergo meam nequeo in tuto ponere, ac exonerare me omnibus his curis, ut tranquillitatem meam æque ac alienam procurem? Num id, quod fieri non potest, a me postulat Deus, nec extulit me, nisi ut præcipitem ageret? Video distractos Cardinales: & querimonias de me omni ex parte audio. Nonne præstat mea rumpere vincula, & sacram sedem relinquere viro, qui Ecclesiam regere in pace queat? Si tamen licet hoc loco cedere, ac meam repetere solitudinem.

Sæcul. XIII. A.C. 1294.

p. 458. c. 3.

p. 459.

Hoc in dubio confugit ad libellum placita juris summatim continentem, quem suo in recessu consuluerat, ut suam scientiæ inopiam suppleret. Videbat ibi cuivis Clerico licere beneficium aut dignita-

Sæcul. XIII. A.C. 1294. dignitatem ſuam abdicare juſtam ob cauſam ac ex conſenſu Præpoſiti ſui. Ambigebat vero, an Papa neminem ſe ſuperiorem habens hac generali regula comprehenſus eſſet. Igitur rogavit amicum quendam, qui reponebat: Potes haud dubie, dummodo ſat cautæ habeas. Habeo plus quam ſatis, ſubdebat ille, ac meum eſt id judicare. Conſultore alio idem cenſente perſtabat in ſententia. At res non latuit Cœleſtinianos, ſive monachos novæ Congregationis aſſidue circa Papam verſantes. Hi nihil non agebant, ut eum averterent a propoſito, dicebantque ſe, ſi deſtitueret ipſos, exagitatum iri undique, nec diu ſtaturos eſſe. Quin etiam Neapolitanus populus ab eis clam ſtimulatus ad arcem, quam Papa incolebat, venit tumultuans, effractisque portis ad ejus conclave usque penetravit, in quod viri nobiles perrumpebant aſpectum ejus poſtulantes. Ipſe prodiit ad eos, & in ſermone ſuo diſſimulare ſuſceptum conſilium tam egregie ſciebat, ut eosdem placaret.

Poſt quinque dies convocatis Cardinalibus exponebat vitam ſuam in quiete ac inopia ductam, delicias mentis ibi guſtatas, & gratias a Deo acceptas cui bona ſua omnia, nullum ſibi tribuebat. Tum addebat lacrymans: Mea ætas, mei mores, meæ linguæ ruſticitas, experientiæ,

tiæ, ingenii, ac prudentiæ meæ parvitas mihi afferunt metum periculi, cui ſum expoſitus in ſacra ſede. Quapropter a vobis conſilium vehementer cupio. Poſſumne tuto cedere? An Eccleſiæ non proderit, ſi abdico artem imperandi, quam neſcio? Cardinales re probe perpenſa ſuadebant, ut porro per aliquod tempus tentaret, quid poſſet, mala fugiens conſilia, quæ negotiis ac ejus exiſtimationi obeſſent, ſpondebantque ſucceſſum proſperum, ſi fidem ipſis haberet. Interea publicas preces ac ſupplicationes præciperet, per quas rogaretur Deus, ut indicaret, quid Eccleſiæ ſuæ ſaluberrimum foret. Sæcul. XIII. A.C. 1294.

Igitur ſolennis ſupplicatio habebatur a primario Neapolis templo usque ad arcem regiam, quam Papam incolebat, ut refert Ptolomæus Lucenſis, qui aderat. Intererant multi regionis Epiſcopi cum Religioſis omnibus, omnique Clero. Cum ad arcem ventum eſt, univerſum agmen ſupplicum exclamabat, benedictionem a Papa poſtulans. Acceſſit is ad feneſtram cum tribus Epiſcopis: & poſtquam cupientibus bene precatus fuerat, quidam Epiſcopus ex ordine ſupplicantium ejus alloquium petiit: tum nomine Regis, Cleri, populi, regnique totius contenta illum voce orabat, ut, cum eſſet gloria regni, nullo ſe modo pa- *Boll. p. 427.*

teretur

Sæcul. XIII. A. C. 1294.

teretur adduci, ut dignitati ſuæ nuncium remitteret. Unus eorum, qui cum Papa erant, hoc jubente reſpondit, id illum haud cogitare, niſi aliam videat cauſam, ac religione huc adſtringatur. Poſt hæc Epiſcopus, qui pro Rege ac regno loquebatur, præcinuit *Te Deum*, & ſuam quisque domum rediit. Hæc facta ſunt initio Decembris ſub diem S. Nicolai: credebantque omnes ac ipſe Rex Cœleſtinum mutaſſe animum.

p. 428.

p. 460. *c.* 15.

Sed die S. Luciæ 13 ejusdem menſis ſenatum habuit, in quo cum ſederet trabea coccinea, cæterisque ornamentis indutus ſuis, clauſam papyrum prompſit, & monitis Cardinalibus, ne ipſum interpellarent, aperta charta hæc verba legit: Ego Cœleſtinus Papa hoc nomine quintus demiſſione animi, infirmitate corporis, inopia ſcientiæ, malignitate populi, legitimis ſane cauſis permotus, ac ne vulnerem conſcientiam, ut præteritæ vitæ meæ tranquillitatem & conſolationem reperiam, perfectionemque aſſequar, pontificatum ultro & ſponte depono, atque hoc munus & hanc dignitatem expreſſe abdico, ſacro Cardinalium collegio plenam & liberam faciens poteſtatem ex hoc ipſo temporis momento univerſalis Eccleſiæ paſtorem ſecundum canones cooptandi. Cardinales continendis lacrymis ac ſuſpiriis impares

Vading. 1294. *n.* 6.

Boll. p. 460. *c.* 17.

impares erant: & Matthæus Ruber Senior inter Diaconos omnium nomine dixit: Sancte Pater! si fieri nequit, ut statuas aliud, per sanctionem declara expresse, quemlibet Papam suam dignitatem exuere, & collegium Cardinalium ejus abdicationem accipere posse. Annuit Cœlestinus, & Matthæus Ruber dictavit constitutionem, quæ postea sexto decretalium inserta fuit. Sæcul. XIII. A.C. 1294. *De renunc. c. 1.*

Tum Cœlestinus abiit a Senatu: & Cardinales habita deliberatione cessationem ejus admirati, revocatum monebant, ut maneret tranquillus, & oraret pro populo, quem pastore destitutum relinqueret. At viri species iterum eos in lacrymas solvit: nam positis omnibus suæ dignitatis insignibus monachi simplicis vestem resumpserat. Sacram sedem tenuerat a suffragiis sibi latis quinque menses, & aliquot dies; ab imposita sibi corona tribus mensibus ac dimidio. Hæc Papæ Cœlestini abdicatio diversas in partes accepta fuit. Qui rem ex communi hominum profanorum sensu metiebantur, habebant eam pro imbecillitate & abjectione animi: sed sapientissimi eandem veluti summæ virtutis effectum admirabantur. *Dante Inferno canto. 3. fol. 20. Petrar. vit. solit. 2. c. 17.*

§. XXXV.

Sæcul. XIII.
A. C. 1294.

§. XXXV.

Bonifacius VIII. Papa.

Boll. p. 462. *Rayn. n. 23.*

Post Cœlestini cessionem Cardinales decem diebus secundum regulam prætermissis, in regia sacro incluſi comitio rem divinam & consuetas preces peragebant: atque 24 Decembris pridie Natalem Christi an. 1294 pluribus suffragiis in Papam elegerunt Benedictum Cajetanum Cardinalem tunc Presbyterum de SS. Silvestro & Martino. Ille Bonifacius VIII dici voluit. Erat Anagnienſis, & Leufredi Cajetani filius. A juventute sua animum ad Jura applicans, hujus facultatis Doctor, tum Canonicus Parisinus & Lugdunenſis evasit, ac Romæ Advocati & Notarii pontificii muneribus fungebatur. Primum Cardinali Ottobono Papæ in Anglia Legato, deinde an. 1280 per Papam Nicolaum III Cardinali Matthæo Rubro adjunctus est ad pactionem inter Rudolphum Regem Romanorum & Carolum I Regem Siciliæ. Anno sequente a Martino IV Cardinalis Diaconus de S. Nicolao creatus, & ad eundem Regem Carolum missus est, ut eum a certamine singulari cum Petro Aragonum Rege abduceret. A Nicolao IV in Apulia Legatum agere, postea Lusitaniæ Clerum cum Rege Dionysio reconci-

Sup.

conciliare juſſus eſt. Idem Papa eum fecit Cardinalem Presbyterum, & cum Cardinali Gerardo Parmenſi miſit diremptum controverſias inter Reges Arragoniæ ac Siciliæ Alphonſum & Carolum, atque inter Reges Angliæ ac Franciæ Eduardum & Philippum Pulchrum. Sæcul. XIII. A.C. 1295.

Bonifacius ſuum pontificatum orſus eſt a revocatione gratiarum, quas Cœleſtinus impertiverat, cujus ſimplicitate multi erant abuſi: & hæc revocatio facta fuit de conſilio Cardinalium die S. Joannis Evangeliſtæ 27 Decembris. *Boll. p. 462. c. 4. Rayn. 1295. n. 1. 2.*

Tum iturus Romam poſthabita aëris aſperitate Neapolim reliquit ineunte Januario anni 1295. In patriam ſuam Anagniam delatus ſaltationes, aliaque publicæ lætitiæ ſigna ſpectabat: veneruntque illuc numeroſi Nobiles Romani, ut ei dignitatem Senatoris offerrent, quam accepit. Roma eum quaſi ex hoſtili carcere elapſum excipiebat. Ordo Nobilium in equis, Clerus cum incenſo ture inter cantus procedebat obviam. Papa primum petiit Lateranenſe S. Joannis templum: dein habitatum conceſſit in Vaticanum palatium. In S. Petri baſilica die dominica 16 Januarii ſolenniter conſecrato ad ejus portam in faſtigio graduum impoſita eſt corona, quam Conſtantinus S. Silveſtro donaſſe *Boll. p. 463. p. 440. n. 13. p. 465. 466*

Sæcul. XIII A.C. 1295

tunc credebatur. Tum Papa Lateranense templum equestrem inter pompam adibat: duo eum Reges comitabantur pedites: pater Siciliæ Rex frenum equi a latere dextro, filius Hungariæ Rex a læva parte tenebant. Iidem Principes ei ad solenne epulum ministrabant coronati. Bonifacius, antequam inauguraretur, super altare S. Petri juravit se tuiturum fidem & disciplinam Ecclesiæ, ac speciatim octo concilia generalia. Hoc indicat eam jurandi formulam minimum decimi fuisse seculi.

p. 469. c. 8.

p. 471.

Rayn. app. to. 15.

§. XXXVI.

Cœlestini fuga & captivitas.

Boll. to. 15. p. 440. 475.

Interim Bonifacius singulari attentione, quid suus antecessor Petrus Moronus ageret, observabat, veritus, ne essent, qui ejus simplicitate abuterentur, eumque ad resumendam dignitatem pristinam inducerent; aut invitum agnoscerent Papam, & abdicare munus non potuisse causarentur: quod reapse perhibebant aliqui. Quocirca humaniter eum tractabat, secum ducturus Romam. Sed cum comitatibus aliquot, qui viro invigilarent, præmissum, noctu e sociorum manibus, ut suam prope Sulmonem ædiculam repeteret, cum uno tantum juvene sui Ordinis Religioso aufugisse inopinate

nate comperit Neapoli abiens prima vel secunda Januarii. Hoc nuncio commotus misit, qui eum insequerentur: ac repertus est prope Viestam maritimam Apuliæ Dauniæ urbem. Nam se quæsitum iri prævidens, in Græciam transire decreverat securitatis causa: sed contrarius eum ventus detinuit; & quamquam personatus, fuit agnitus. Papæ Bonifacii ac Regis Caroli jussu comprehensus est quidem, sed magna cum reverentia: populus enim semper pro Sancto eum habens, de toga ejus particulas resecabat, & asino ejusdem setas evellebat quasi reliquias. Bonifacius adductum benigna comitate, magnisque laudibus excepit, & Anagniam primo missum denique permovit, ut in Fumonio Campaniæ castro se permansurum promitteret. Sæcul.XIII. A.C.1295.

§. XXXVII.

Bonifacius Principes reconciliare studet.

Papa Bonifacius iterum ratam habuit pactionem inter Arragoniæ ac Siciliæ Reges Jacobum & Carolum jam a Papa Cœlestino confirmatam: per quam Jacobus spondebat se Siciliam Papæ arbitrio permissurum, qui ei omnia in regnum Arragonium jura reddebat, hujus *Rayn. n.21. J. Villani lib. 8. c.13.*

Sæcul. XIII. A. C. 1295.

concessionem per Martinum IV Carolo Valesio factam ex ipsius consensu revocans. Diploma Bonifacius dabat 21 Junii an. 1295; & subscripserant septendecim Cardinales. Sed illud pactum, quantum ad Siciliam attinet, effectu caruit. Nam Fridericus, quem ibi Rex Jacobus frater suus reliquerat, ibidem perstitit, quamvis eum Papa per litteras Legatosque suos ad pacem accipiendam & executioni dandam adducere conaretur.

Sup. l. 88. §. 10.

Rayn. n. 32. 33. &c.

Id. n. 41.

Nec felicius eam curabat Franciam inter & Angliam, etsi duos hoc fine Cardinales Legatos mitteret, scilicet Berardum Episcopum Albanensem, ac Simonem Episcopum Prænestinum, qui Parisios mense Majo, in Angliam ineunte Julio advenerunt anno 1295. Honorifice illos accepit Rex Eduardus, ac Præsules Proceresque Vestmonasterium congregavit 5 Augusti. Ibi exponebatur Legatis belli causa, & ad pacis consilia, quæ protulerant, respondebatur, hæc sine viri non posse inconsulto Rege Romanorum Adolpho Nassovio. Poscebant saltem inducias, quod eodem tempore Galli Durovernum captum incendissent. Sic Legati in Franciam redierunt infecta re, nisi quod multum pecuniæ ab Angliæ Religiosis elicuerint. Papa vero a festo S. Joannis die unius anni inducias inter Reges Romanorum, Franciæ,

Chr. Nang. Westmon. p. 424. Valsing. p. 64.

Rayn. 1295. n. 46. 1296. n. 18.

ciæ, Angliæque ex authoritate ſua imperavit ſub anathematis pœna, niſi parerent. Regi Romanorum illas indixere Archiepiſcopus Rhegienſis, ac Senenſis Epiſcopus: ſed duo Cardinales Regibus Angliæ ac Franciæ illas non denunciarunt, ſeu quia ſperabant fore, ut eos ad aliquam pactionem inducerent; ſeu potius, quia eos ab illis abhorrere nimium videbant. Sæcul.XIII. A.C.1295.

§. XXXVIII.

Apamienſis epiſcopatus.

Interim Papa Bonifacius Regem Philippum Pulchrum per litteras oravit, ut Apamienſem Abbatem & cœnobium S. Antonini contra molitiones ac violentias Rogerii Comitis Fuxenſis protegeret. Haud multo poſt hanc abbatiam in epiſcopatum erexit. Tenebant eam Canonici Regulares: & ſub annum 788 condita erat in honorem S. Antonini Martyris, cujus nec tempus conſtat nec hiſtoria. Satis eſt veriſimile eum eſſe eundem, qui Apamiæ in Syria colebatur. Bonifacius in diplomate erecti hujus epiſcopatus, quod 16 Septembris an. 1295 dabat, ita loquitur: Papa, qui totius gregis catholici ſupremus eſt paſtor, qui a Domino plenitudinem poteſtatis accepit, & cui nemo non eſt

Rayn.n.52. Hiſt. de Bearn.p.785

Tillem. to.4. p.465.719. Gall.Chr. t.1. p.158. Hiſt.Bearn. p.786.

Sæcul. XIII. A. C. 1295.

est obnoxius, diœceses interdum jungit, nonnunquam dividit pro ratione temporum & causarum. Consideravimus autem Tolosanæ diœceseos amplitudinem facere, ut Episcopus eam recognoscere, ut deberet, nequeat magno animarum damno; illiusque reditus esse tantos, ut Episcopis pluribus sufficerent. Quapropter Papa Clemens IV regionis statum callens, diœcesim Tolosanam dispartiri decreverat: & nos de consilio Cardinalium ac ex plenitudine potestatis nostræ urbem Apamiam in civitatem episcopalem ereximus: hanc jurisdictione Tolosani Episcopi, cujus in diœcesi fuerat, omnino exemptam esse, ac ei propinquum S. Martini templum, ubi corpus S. Antonini Martyris asservari dicitur, pro cathedrali servire volumus. Tum Apamiensis Episcopi reditus, ac diœceseos limites designat. Episcopum Tolosanum vel hujus Metropolitam Archiepiscopum Narbonensem, aut Regem consensisse nullo verbo memorat: e contrario, siquis erectæ sedi novæ obsistat, cujuscunque sit dignitatis, illi anathema intentat. Primus Episcopus Apamiensis fuit Bernardus Sessetius ad S. Antoninum Abbas, cui Papa Bonifacius hunc detulit honorem: ac novæ cathedralis Ecclesiæ Canonici manere Regulares, ut etiam hodie sunt.

Gall. Chr. p. 162.

§. XXXIX.

Sæcul.XIII.
A. C. 1295.

§. XXXIX.

Continuatur vita Raymundi Lulli.

Sub Bonifacii pontificatu Romam rediit Raymundus Lullus: igitur, quæ huic porro acciderint, nunc enarrabo. Anno 1287 Parisios delatus, jubente Universitatis Cancellario Bertoldo Dionysiopolitano suum de *Arte Generali* librum palam exposuit: visaque Parisina litteras discendi methodo, sub annum 1289 Cesseronem reversus ibi suam *Inveniendæ Veritatis Artem* composuit, quam Genuæ dein Arabico sermoni tradidit. Inde Romam secundo profectus, cum reguaret Nicolaus IV, an. 1291 instabat, ut exstruerentur cœnobia pro studio linguarum Orientis, ac militares Ordines conjungerentur. At cum rem parum promovisset ob negotia tunc Romanam curiam occupantia, Genuam rediit transiturus ad ethnicos tentandi causa, quid solus facere posset, ut adjungerentur Christo. Sperabat enim, se, si cum doctis eorum viris loqueretur, per artem suam eis demonstraturum mysteria SS. Triadis, & naturæ divinæ cum humana junctæ. Hoc ejus propositum, cum Genuæ innotuisset, magnopere probabat populus. Sed ad iter accincto, postquam suos libros & sarcinulas jam in

Sup. lib. 88. §. 45.
Vading. 1295. n. 15.
Boll. to. 23. p. 645. 663.
p. 664.

Sæcul. XIII A. C. 1295. navem portandas curaverat, subito in mentem venit se, post suum adventum occisum illico a Saracenis, vel saltem perpetuo carceri addictum iri: proin hærebat Genuæ. Avecta vero navi suum abjectum animum & offensionem hominum adeo erubescens, ut æger decumberet, frustra reluctantibus amicis, antequam curatus esset, conscendit aliud navigium Tunetum iens. Illuc bona delatus valetudine, congregatis sensim Musulmannis doctioribus, Christianæ, ajebat, fidei rationibus probe instructus religionis vestræ argumenta cognitum veni, ut amplectar eam, si hæc fortiora videro. Auditis illorum rationibus respondit facile, adjungens: Quivis homo sapiens debet sectari fidem, quæ Deo plus bonitatis, potentiæ, gloriæ, ac perfectionis attribuit, & quæ causam primam inter ac effectum ejus majorem statuit convenientiam. Sic per ratiocinationes metaphysicas summa illis mysteria, quorum meminimus, probare studens, se multis ea persuasisse credebat, quos præparabat ad baptismum: cum Musulmannus quidam, vir spectatus, Regi Tunetano exposuit, hunc Christianum evertere ipsorum religionem conari, orabatque, ut eum securi percuti juberet. Rex inito consilio inclinabat ad Ray-

Raymundi cædem: sed a prudente Musulmanno alio mutatus, satis habuit præcipere, ut homo protinus pelleretur ex regno, lapidibus obruendus, si rediret: ac revera parum abfuit, quin alius Christianus ei similis lapidum grandine ejus loco peteretur. Sæcul.XIII. A.C.1295.

Raymundus Tuneto Neapolim profectus, artem ibi suam docere, ac libros componere pergebat, mansitque inibi usque ad electionem Papæ Cœlestini. Reversus deinde Romam Bonifacio VIII commendabat res tamdiu in visceribus ac medullis hærentes sibi, præcipue instituendum studium linguarum Orientis: sed nihilo plus effecit, quam alias. Idcirco Genuam, & postea Parisios rediit, ubi agebat mense Augusto 1298. *p.* 446.

Papa Cœlestinus Patriarcham Hierosolymitanum creaverat Radulphum Granvillanum ex Ordine Prædicatorum, & Parisiis consecrandum curaverat an. 1294. At Bonifacius VIII Radulpho Romam delato subrogavit quendam Landulfum nomine, quem Syris Regibusque Cypri & Armeniæ commendavit. *Nang.to.*11. *Spic. p.* 589. *Papebr. to.* 14. *p.*70. *Rayn.*1295. *n.*48.

§. XL.

Sæcul. XIII. A.C. 1295.

§. XL.

Creantur Cardinales.

Trimestri ecclesiastico Adventus dominici hoc anno 1295 Papa creavit quinque Cardinales; & primum quidem Fratrem Jacobum Thomasium Caietanum ex Ordine Minorum Anagniæ sua ex sorore natum. Hunc fecit Cardinalem Presbyterum de S. Clemente. Alii quoque Fratri Minori cognato suo scilicet Andreæ Anagnienſi ex familia Comitum Signiæ sacram destinarat purpuram: sed sanctus vir eam constanter renuit. Accepit autem Franciscus Cajetanus Papæ Bonifacii ex fratre Godefrido nepos, Cardinalis Diaconus de S. Maria in Cosmedin. Tertius fuit Franciscus Napoleon de Ursinis Cardinalis Diaconus de S. Lucia. Quartus Jacobus Stephanescus Romanus, qui Latino carmine Cœlestinum electum, ac Bonifacium coronatum scripserat. Evasit vero Cardinalis Diaconus de S. Georgio ad Velum Aureum. Quintus pariter Cardinalis Diaconus de S. Maria Nova erat Petrus Valerianus Privernas; qui sub Papa Cœlestino Ecclesiæ Romanæ Pro-Cancellarium egerat. Papa Bonifacius eum paulo post Legatum misit in Hetruriam, Æmiliam, Marchiam Anconitanam, vicinasque pro-

Vading. n. 9. Ciacon.

Boll. to. 15. p. 438.

Rayn. 1296. n. 1.

provincias, dissidentes populos pacandi gratia, instructum potestate irrogandi pœnas sacras & temporales authoribus turbarum & pacis hostibus. Mandatum dedit 29 Apr. 1296. Sæcul.XIII. A.C.1296.

§. XLI.

Papæ Cœlestini obitus.

Interea Petrus Moronus, qui Papa Cœlestinus V fuerat, Fumoniæ arcis turri firmissimæ inclusus hærebat, custodiam diu noctuque agente præsidio sex Equitum, ac militum triginta. Præbebatur ei largiter victus necessarius, quo parcissime utebatur pro veteri more suo: sed ad ejus conspectum nemo admittebatur. Poposcerat duos Ordinis sui Fratres, quibuscum divini officii pensum persolveret: atque concessi erant. Sed carcerem tam angustum diu tolerare haud poterant: efferebantur ægri: & alii eis succedebant. Locus tam arctus erat, ut vir sanctus de nocte dormiens collocaret caput ibidem, ubi ponebat pedes de die sacrificans. Cuncta hæc incommoda, & ferociam excubiarum ferebat ita, ut nullum impatientiæ signum ederet. *Boll. to. 15. p.476. 496.*

Decem mensibus hoc in carcere traductis, die Pentecostes 13 Maji an. 1296 peracta re divina ad accitos Equites custodes

Sæcul. XIII. A. C. 1296.

stodes suos dixit se ante dominicam posteram moriturum esse. Et vero eodem die violenta correptus febri extremam unctionem petiit, qua accepta, in tabula tapete trito velata, ut voluerat, positus die sabbati 19 mensis, cum vespertinas preces suis cum Religiosis absolveret, spiritum Deo reddidit. Quidam ex vigilibus ejus Papæ Bonifacio aliisque postea indicarunt, se a die Veneris usque ad Sancti obitum vidisse parvam coloris aurei crucem in aëre suspensam ante fores penetralium ejus. Sepultus est Ferentini in templo sui Ordinis. Cardinalis quidam a Bonifacio missus exequiis ejus interfuit: & ipse Papa Romæ solemne pro eo sacrum fecit.

§. XLII.

Fridericus Siciliæ Rex.

Rayn. 1297. *n.* 18. *Ind. Arrag. p.* 144.

Initio hujus anni Papa Bonifacius in gratiam Jacobi Arragonum Regis diploma edidit, in quo deplorata terræ sanctæ jactura dicit: Inter omnes Principes Christianos nullum ferendis Palæstinæ suppetiis aptiorem videmus quam Jacobum Arragonum Regem cum Romana Ecclesia recens reconciliatum. Hunc per vitam suam constituimus ejus Vexillarium, & Imperatorem omnium copiarum navalium, quas illa colliget, ac suis alet

alet sumptibus, ut eas secundum manda- Sæcul. XIII.
ta, quæ ab eadem acceperit, sive ad Pa- A.C. 1296.
læstinam adjuvandam, sive contra quos-
libet illius hostes ducat. Fuse adjicit
conditiones; inter alias istam: Quam-
diu Jacobus id obsequium præstabit per
se ipsum, decimam proventuum eccleśia-
sticorum ex omnibus terris suis per trien-
nium, & cuncta legata pia ad emolumen-
tum terræ sacræ destinata recipiet. Dabat
20 Jan. 1296.

Eodem tempore Bonifacius omnibus *lb. n. 6. 7. &c.*
viribus conabatur Siculis ac Friderico
Arragonio persuadere, ut pactionem in-
ter Reges Carolum & Jacobum factam
exequerentur, ac Siciliam Ecclesiæ Ro-
manæ permitterent. Sed operam lusit.
Fridericus & Siculi Papæ Nuncios ne *n. 14.*
auditos quidem contemptim nec sine mi-
nis remisere. E contrario Fridericus in
Siciliæ Regem electus inaugurandum
se solenniter & coronandum curavit Pa-
normi die Paschatis 25 Martii eodem an-
no 1296. Papa id edoctus die Ascen-
sus Domini 3 Maji contra eum litteras
divulgavit, in quibus summatim repetit
rem Siciliæ ab aggressione Petri Arrago-
num Regis; postea Fridericum per nefas
horribile ac puniendam juris alieni oc-
cupationem coronatum asserit; hanc a-
ctionem ac electionem præviam declarat
nullas; prohibet, ne Fridericus nomen
Regis

Sæcul.XIII. A. C. 1296.

Regis usurpet, aut Siciliæ regimini se immiscеat; præcipit, ut is ad suum officium erga summam sedem infra octavam S. Petri redeat, alioqui pœnis sacris ac temporalibus afficiendus; vetat sub anathemate, nequis Christianorum illi vel Siculis opem ferat; cunctaque privilegia eis a summa Sede concessa revocat. Fridericum ac Siculos haud movebant hæ minæ: quas Bonifacius die dedicatæ basilicæ S. Petri 18 Novembris iteravit; sed incassum rursus.

n. 15.

§. XLIII.

Sanctio cui initium: Clericis laicos.

Nec melius illi evenit cura pacis Franciam inter & Angliam: etsi per litteras 13 Augusti datas volebat renovare inducias inter Adolphum, Philippum, ac Eduardum anno priore impetratas; & ultimo Martii Archiepiscopo Moguntino scripserat, ne Imperatori Adolpho hac in re subveniret, quidquid juraret denique. Procedebat bellum: neque credebant hi Principes regionum suarum rationes negligendas in gratiam Papæ, vel ejus judicio submittendas esse, ut ipse contenderet. Et quia belli sumptus sustinendi causa non populo tantum, sed Clero etiam tributa imponebant,

n. 18.

Nic. Trivet. to. 8. Spicil. p. 683.

Sup. §. 37.

Rayn. n. 20.

Papa

Papa hoc anno celebrem edidit sanctionem inchoatam per voces: *Clericis laicos*; cujus hæc est summa. Sæcul. XIII. A. C. 1296.

Clericis laicos infensos esse & antiquitas docet, & hodierna experientia nobis manifesto declarat, cum isti minime considerantes se nullam in illos, eorumque bona potestatem habere, Præsules Clerumque tam Religiosum quam secularem gravibus tributis premant. Et quod dolentes referimus, quidam Præsules, & alii viri sacri majestatis caducæ quam æternæ offensam magis reformidantes in his fori alieni usurpationibus acquiescunt. Igitur eis obviam ituri volumus, ut cuncti Præsules atque Clerici seu Religiosi seu seculares, qui laicis proventuum suorum decimam, vel aliam partem similem quamcunque auxilii subsidiive pecuniarii, aut alio nomine sine consensu Summæ Sedis solverint; ac Reges, Principes, Magistratus, omnesque cæteri, qui exegerint illam vel irrogaverint; aut qui eos ope vel consilio hac in re adjuverint, jam tum in anathema incurrant, quod tolli nisi ab apostolica Sede nequeat; nec ullum nostræ huic sententiæ obstet privilegium. Illa laicorum a Clero alienatio, quam principio memorat, non redibat ad tantam antiquitatem; quia primis sex aut quinque seculis Clerus per suam agendi

Preuv. differ. p. 14. c. 3. de immun. in 6.

Sæcul. XIII. A. C. 1296

rationem benignam oppido & a quærendis commodis alienam omnium amorem ac reverentiam sibi conciliabat.

Westmon. p. 426. 428.

Exeunte anno priore Angliæ Clerus Regi Eduardo decimam annuerat. Sed hoc anno 1296 die S. Martini senatum habuit, in quo cives illi denarium octavum, reliqui duodecimum concesserunt, Clerus nullum. Rex indignatus ei spatium hac de re deliberandi, ac responsum sibi gratius reddendi præstituit: & interea horreorum ad Clericos spectantium portas omnes obsignari jussit. Tum Archiepiscopus Cantuariensis Robertus Vinchelseanus in singulis templis cathedralibus promulgandas curavit Papæ litteras quas modo retuli.

Preuv. diff. p. 13.

Gallorum Rex Philippus Pulcher 17 Aug. an. 1296 sanctionem fecit, qua omnibus cujuscunque status vel nationis hominibus interdixit, ne aurum vel argentum in massa, vasis, ornatibus, ac moneta, ne annonam, equos, arma & apparatus belli sine expresso permissu regio e Francia eveherent, alioquin fisco addicendos. Alio edicto vetuit, ne in Gallia hærerent exteri, & commercium ibi fecerent. His decretis offensus Papa misit illi litteras, in quibus primum extollit libertatem Ecclesiæ Christi sponsæ, quippe cui hic dederit potestatem imperandi Christianis omnibus & singulis,

Ibid. p. 15.
Rayn. n. 25.

gulis. Deinde ad prohibitam pecuniæ exportationem veniens ait: Si hanc inhibitionem authores sui voluissent extendere ad nos, ad Præsules fratres nostros, & Clerum reliquum, illa non imprudens modo, verum etiam insana esset, cum nec tibi, nec cæteris Principibus profanis ulla in eos potestas sit; & incidisses in anathema ob læsam libertatem ecclesiasticam. Sæcul. XIII. A.C. 1296.

Posthæc Papa explicat sanctionem *Clericis laicos:* & declarat, non se prorsus vetuisse, ne quod pecuniæ subsidium Regi Clerus pro regni necessitatibus ferret; sed solummodo, ne id faceret sine permissu sacræ Sedis. Addit: Romanorum & Angliæ Reges suas tecum controversias judicio nostro permittere non recusant. Nec est dubium, quin nostrum sit sententiam de his dicere, quia illi perhibent te in se peccare. Finit minitando Regi, se ad remedia magis extraordinaria descensurum. Dedit Anagniæ 21 Sept. & misit per Episcopum Vivarienſem.

§. XLIV.

Gallorum Regis responsum ad Papæ jura controversa.

Regis nomine responsum est hunc in modum: Nullo non tempore Rex

Sæcul. XIII. A. C. 1296.

Franciæ ſcribere edicta potuit, per quæ ſibi caveret ab incurſibus hoſtium, ac regno ſuo nocendi vias his præcluderet. Atque iſta fuit ratio, ob quam Rex hodiernus pecuniæ, armorum, equorumque ac ſimilium rerum exportationem prohibuit. Sed addebat: ſine ſuo permiſſu, ut, quando has res pertinere ad Clericos, ac exportationem ſuo regno haud obeſſe ſciret, eam in cognitione cauſæ permitteret. Eccleſia Chriſti ſponſa non conſtat ex ſolo Clero, ſed etiam ex laicis: ille liberavit eam ſervitute peccati, & jugo antiquæ legis; eosque omnes quibus eadem continetur, Clericos ac laicos hac libertate frui voluit. Non pro ſolis Clericis eſt mortuus; nec illis ſolis gratiam in hac vita, & in altera gloriam promiſit. Igitur Clerus non ſibi ſoli, niſi per errorem, arrogare poteſt libertatem, quam Chriſtus nobis comparavit. Sed dantur immunitates peculiares Eccleſiæ Miniſtris a Chriſti Vicariis conceſſæ rogatu vel ſaltem permiſſu Principum profanorum, quibus illæ nequeunt adimere neceſſaria ad regimen ac tutelam ſuarum regionum. Clerici ſunt regni membra ſicut laici; & quod conſequitur, ad ejus conſervationem contribuere pecuniam tenentur eo magis, quod illorum bona licentiæ belli præcipue ſint expoſita. Repugnat juri natu-

Diff. p. 21.

ræ

ræ inhibitio pensionis hujus, dum per- Sæcul.XIII.
mittitur, ut illi amicis, vel sannionibus A. C. 1296.
largiantur, ac in vestes, equos, convivia, & alias res fluxas, profanasque sumptus supervacaneos non sine pauperum damno faciant. Timemus Deum, & honoramus Ecclesiæ Ministros: sed hominum minas rationi contrarias haud formidamus, cum certum sit justitiam a nobis stare. Author deinde approbat Philippi Regis rationem agendi cum Regibus Angliæ ac Romanorum.

§. XLV.

Ægidius Romanus Archiepiscopus Bituricensis.

Frater Ægidius Romanus insignis Doctor ex Ordine Eremitarum S. Augustini ab illo electus est Præpositus Generalis in comitiis Romæ habitis 6 Jan. 1292. Cumque Simon Bellolocensis creatus Cardinalis ac Episcopus Prænestinus mense Septembri an. 1294 sedem Bituricensem reliquisset vacuam, Papa Bonifacius hoc anno 1296 eam tribuit Ægidio Romano, qui eandem viginti annis tenuit. Supersunt permulta ejus scripta theologica, & philosophica secundum principia Aristotelis: & scholastici eum vocabant Doctorem fundatissimum. Vidimus tamen eum decem

Duboulai to.3. p.671. Gall. Chr. to.1. p.180. Patr. Bitur. p. 121. Nang. Chr. an. 1295. Cave p.251.

Sup.lib.88. §. 17.

Sæcul. XIII. A. C. 1296.

abhinc annos adactum fuisse, ut quasdam propositiones suas retexeret.

§. XLVI.

Guilielmus Durantius Episcopus Mimatensis.

EOdem anno 1296 e vita abiit Guilielmus Durantius Episcopus Mimatensis pariter ex sua doctrina clarus. Pumissoniæ in Provincia ortus, cum Bononiæ Juribus navasset operam, accepta facultatis laurea palam ibidem ac Mutinæ docuit. Causas tractabat tam dextere, ut forensis usus pater appellaretur. Papa Clemens IV itidem natus in Provincia eum sui facelli Præpositum ac Generalem palatii sui Auditorem seu Judicem constituit. Durantius Bellovacensem etiam & Narbonensem Canonicum egit, ac Decanum Carnutensem. A Nicolao III S. Petri Patrimonio & tractus Ecclesiastici copiis præfectus multas de rebellibus Æmiliæ urbibus palmas retulit. Stephano Episcopo Mimatensi mortuo Durantius tum Decanus Carnutensis subrogatus per compromissum, & ab Honorio IV confirmatus est 4 Febr. 1286 Cum archiepiscopatus Ravennensis an. 1294 per decessum Bonifacii Lavanensis vacaret, Papa Bonifacius VIII Durantium eo transferre voluit: qui autem renuit, obiit.

Cave p. 516.

Ughell. to. 2. *p.* 989.

Ibid. p. 384.

obiitque Romæ die festo Sanctorum Omnium an. 1296, humatus in templo S. Mariæ supra Minervam: ubi epitaphium ejus etiamnum cernitur. Sæcul. XIII. A. C. 1296.

Nobilitarunt eum scripta sua, quorum præcipua duo sunt *Speculum Juris*, unde *Speculator* dictus est, & *Rationale divinorum officiorum*, quod absolvit an. 1286, ut ipse refert. Id opus commendant vestigia disciplinæ veteris, quæ ibi habentur. Exempli gratia: qui accipiebant baptismum, immergebantur in aquam: & veluti per regulam cavebatur, ne is extra necessitatem conferretur nisi pridie Pascha & Pentecosten: ideo quoties fontes solenni precatione lustrabantur, saltem pauculi infantes iis ad salutem tingi solebant, ut conservaretur rei memoria. Officium sabbati sancti etiam tum dicebatur noctu in plerisque locis: & qui interdiu id recitabant, non incipiebant nisi hora decima, nempe quarta vespertina. Sacra confirmatio mox dabatur post baptismum, aut septem diebus serius. Lector attentus ibi plures ejusmodi antiquitates videbit. *Lib.* 8. *c.* 9. *Lib.* 6. *c.* 8. *c.* 78. *c.* 84.

Huic Præsuli successit nepos suus, nominatus & ipse Guilielmus Durantius Archidiaconus Mimatensis, quamvis necdum sacros Ordines, vel ætatem haberet ad episcopatum necessariam, *Ughell. p.* 389.

Sæcul. XIII. A. C. 1297.

quem illi Papa tradidit per diploma datum 17 Decembris 1296.

§. XLVII.

Controversia inter Regem Angliæ & Archiepiscopum Cantuariensem.

Die S. Hilario sacra 14 Januarii an. 1297 Robertus Archiepiscopus Cantuariensis Londini in templo S. Pauli cum suis Suffraganeis concilium provinciale habebat. Ibi per dies octo agebant de petito a Rege subsidio; nec invenire modum poterant, quo ei facerent satis. Qua re is graviter offensus eos declaravit expertes tutelæ suæ; misit eis obviam viros, qui velut aperto in bello eis optimos equos adimerent; interdixit legulejis suis, ne pro illis in curia regii ærarii, vel coram reliquis tribunalibus causam dicerent. Mandavit præterea, ut omnes Clerici aut proventuum suorum partem quintam sponte ipsi penderent, aut universa bona sua derelinquerent. Quidam in aula fungentes officiis gerebant morem, ut redimerent ejus præsidium, atque cæteros suo exemplo post se traherent. Pro-Comites occupata mox cuncta Cleri bona, quæ moveri tum poterant, tum nequi-

Westmun. p. 492. Nic. Trivet. to. 8. Spicil. p. 682.

nequibant, & in beneficiariis laicorum prædiis erant, fisco regio addicebant: pretium quoque imponebant illis, ut quam primum eadem venum exponerent. Capiebantur etiam bona Archiepiscopi Cantuariensis, qui paulo plus æquo firmus in sententia, qua Regi obstabat, videbatur, & malum patiente ferebat animo. Clerum totum magnæ premebant angustiæ: siquid Regi tribuerent, metuebant, ne incurrerent in anathema diplomatis: *Clericis laicos:* si concederent nihil, videbant haud posse se effugere vim in se irruentem. Sæcul. XIII. A. C. 1297.

Vigesima sexta Martii eodem anno 1297 Archiepiscopus Cantuariensis iterum quosdam suis e Suffraganeis convocavit in ædem S. Pauli Londinensem: ubi duo Advocati, totidemque Fratres Prædicatores pro viribus demonstrabant, Papæ inhibitionem non obstare, quin Clerus belli tempore Regi de suo succurrere possit. Ibidem vetabatur etiam sub pœna carceris, ne quod anathema contra Regem ac illos, qui tutelam ejus imploraſſent, promulgaretur, eo quod is pro se ac illis ad Romanam curiam appellasset. Ita solutum est concilium, postquam Archiepiscopus monuerat, ut sibi quisque Præsulum, quantum posset, consuleret. *p. 430. to. 11. Conc. p. 1421.*

Sæcul. XIII. A. C. 1297.

Tribus post mensibus edidit edictum, in quo ait: In ultimo concilio Londinensi post diem S. Hilarii celebrato statutum est, ut in cathedralibus cæterisque cujusvis diœceseos templis anathemate majore devincti denunciarentur omnes illi, qui bona ecclesiastica auferrent non permittentibus Dominis aut ipsorum Prætoribus. At postea comperimus cum dolore, has denunciationes omnino aut ex parte omissas esse a quibusdam Collegis nostris: quod improbis addere posset animum talia perpetrandi crimina, qualia jam commisere. Dein Richardo Episcopo Londinensi, cui hanc sanctionem

Ibid.

p. 1423. inscripsit, præcipit, ut anathema in singulis suæ diœceseos templis curet promulgandum ardentibus cereis & interfonum æris campani: nam laicorum mentes, adjungit, magis feriunt ejusmodi ceremoniæ, quam anathema ipsum. Dabat 10 Jul. an. 1297. Atque credendum est hoc præscriptum ad reliquos provinciæ Episcopos missum fuisse.

Westmunst. p. 430. *Trivet. p.* 686.

Rex Eduardus reconciliato secum Archiepiscopo ereptas possessiones restituerat, se præparans ad transitum in Flandriam: & quarta decima ejusdem mensis Julii tabulatum in grandi aula Vestmonasterienſi exstructum conscendit

dit comitantibus se filio suo, & Archiepiscopo, Comiteque Varvicensi, præsente populo. Ibi Rex diffluens lacrymis, magna animi modestia errorum veniam petebat; fatebatur se non ita præfuisse subditis, ut debuisset: excusabat tributa eis imposita per necessitatem propulsandi hostes regni: spondebat se post reditum suum eis omnia redditurum; atque, si non rediret, commendabat eis suum filium coronandum. Archiepiscopus solutus in lacrymas id promittebat: & universus populus fidelitatem suam extensis indicabat manibus.

Sæcul. XIII. A.C. 1297.

§. XLVIII.

Papa Sardiniæ Regem constituit.

Jacobo Arragonum Regi eodem anno 1297 Romam delato Papa Bonifacius 4 Aprilis Sardiniam & Corsicam pro ipso ac omnibus ipsius posteris jure fiduciario contulit ea lege, ut Ecclesiæ Romanæ certum copiarum numerum subministraret, & quotannis bis mille selibrarum argenti censum solveret. Possessionem ei tradidit per poculum aureum, & fidelitatis juramentum ab eo recepit. Hoc illi regnum jam spoponderat per diploma 20. Jan. 1296 datum, cum eum Ecclesiæ

Rayn. 1297. n. 1.

Sæcul. XIII. A.C. 1297.

Rayn. 1297. *n.* 25.

siæ Romanæ Vexillarium crearet. Sed in Italiam eum acciverat, ut ejus viribus uteretur in Columnas, quibuscum habebat discordiam in apertum usque bellum protensam.

§. XLIX.

Dissidium Papæ cum Columnis.

Preuv. diff. p. 33. 34. *Rayn. to.* 15. *app.*

Die sabbati 4 Maji an. 1297 Papa Bonifacius sui conclavis scribam misit, qui Jacobo Columnæ Cardinali Diacono de S. Maria *In via lata*, & Petro Columnæ nepoti ejus pariter Cardinali Diacono de S. Eustachio diceret, ut ejusdem diei vespere se ipsos illi sisterent coram Cardinalibus, audituri, quid eidem placeret ad ipsos loqui, quia vellet scire, an esset Papa, hoc est, an ipsum pro Papa haberent. Duo Cardinales rati haud posse se obsequi huic mandato, nisi se in discrimen conjicerent, eadem se die excusabant per procuratores: qui non admissi postera die dominica in conclavi Papæ coram custodibus januæ reclamabant. Tum iidem Cardinales egressi Roma arcem Longeticam in ejus territorio sitam petebant. Ad ultimum membrum denunciationis, per quam citati fuerant, responderunt per litteras publicas, in quibus ajebant: Nos te haud credimus esse Papam legitimum, idque indicamus sacro

sacro Cardinalium collegio, cujus provisionem exposcimus in re, quæ interest Ecclesiæ, ac fidem fulcit. Nam magnæ authoritatis viros dicere sæpe audivimus merito dubitari, an abdicatio Papæ Cœlestini sanctæ memoriæ fuerit canonica. Eorum ratio est, quod summus pontificatus a Deo solo veniat, is solus eum conferre, ideoque solus adimere queat. Ut decretalis *Inter corporalia* expresse affirmat, amotio, translatio, abdicatio Episcoporum reservata est Papæ soli tanquam Dei Vicario: igitur nemo, nisi qui eo superior est, Deus eum potest exauthorare: procul abest, ut inferiorum aliquis hoc valeat. Sæcul. XIII. A. C. 1297. *De transl. Episc. c. 2.*

Duo Cardinales hanc conclusionem confirmandi gratia multa accumulant argumenta; deinde addunt: Ut asseritur, Cœlestini abdicationi multæ fraudes & astus intervenerunt, qui eam redderent irritam, etiamsi de jure fieri potuisset. Itaque cum in re, quæ tanti refert Ecclesiæ, imperare nobis nequeamus, quin cupiamus explanari verum, efflictim petimus, ut convocetur concilium generale, quod has dirimat controversias, an abdicatio, & subsecuta electio sint canonicæ. Interim, sicut religione obstringimur, postulamus, ut tuæ potestatis exercitium omne suspendas

Sæcul. XIII. A. C. 1297.

spendas (alloquuntur Papam, quem solummodo Benedictum Cajetanum nominant) & a qualibet functione pastorali abstineas usque ad decisionem concilii. Hujus ac veri Papæ præsidio nos cunctosque illos, qui adhærere nobis volent, committimus. Quia tuam tyrannidem, ac ne per censuras & vias facti nos infecteris, metuimus, conteſtando nullas denunciamus omnes tuas agendi rationes, & ad sanctam Sedem conciliumque generalem appellemus. Cunctos demum Christianos admonent, ut se ipsis jungant pro celebrando concilio, & nullam amplius obedientiam Benedicto præstent. Litteræ multorum testium potissimum Gallorum nomina exhibent datæ die Veneris 10 Maji an. 1297.

Eodem die Papa Bonifacius contra Columnas edidit litteras in hanc sententiam. Tempore Papæ Gregorii IX. Joannes Columna Presbyter Cardinalis de S. Praxede, ac Odo Columna ejus nepos se Imperatori Friderico ad vexandam Ecclesiam addixere tunc, cum Odonis sororius Matthæus Ruber de Ursinis Romæ Senator esset. Et tamen Cardinalis Joannes sua cum stirpe beneficia plura accepit a familia Matthæi, præsertim a Papa Nicolao III, qui Jacobum Columnam Odonis filium juvenem admodum & rudem creavit Cardinalem Diaconum

Rayn. 1297. *n.* 27. *Preuv. diff. p.* 29.

Sup. lib. 87. §. 12.

conum de S. Maria *In via lata* ad perniciem domus Urſinorum ac Summæ Sedis, quam Jacobus & hujus nepos Petrus itidem Cardinalis variis invaſerunt modis. Faverunt enim turbis Siculorum & Jacobi Arragonum Regis tunc inimici Eccleſiæ non ſine gravi damno tum Caroli Siciliæ Regis, tum auxilii terræ ſacræ ferendi; ac poſtremo juvenem Fridericum Regis Jacobi fratrem in neſaſta regni Siculi uſurpatione tacite adjuverunt. Sæcul.XIII. A.C.1297.

Hos duos Cardinales tam benignis monitis, quam per minas ad officium reducere ſæpius conati, cum ferreos videremus, ſtricte juſſimus arbitrio noſtro permittere terras, quas Stephanus Columna Petri Cardinalis frater tenebat, ſcilicet Prænesſte urbem, duasque arces, Columnam & Zagarnolum, nec illuc vel Fridericum, vel fautores ejus recipere. Quippe non dubitatur, quin Stephanus hæc loca duobus Cardinalibus fratri & patrui ſuo reſervaret excluſis reliquis agnatis, ad quos ea jure hæreditario pertinerent. At illi hoc mandatum neutiquam executi ad nos poſtea nunquam redierunt.

Igitur noſtra poteſtate nobis utendum rati hos duos rebelles ſcilicet Jacobum de S. Maria *In via lata* & Petrum de S. Euſtachio ad domandam ſuperbiam

ſuam

Sæcul. XIII. A. C. 1297.

ſuam de conſilio reliquorum Cardinalium dignitate ſua, cunctis juribus, honoribusque ac fructibus ei annexis, & omnibus beneficiis privamus. Declaramus eos perpetuo inhabiles ad ſummum pontificatum, ad ſacram purpuram, ad dignitatem & beneficium qualecunque intra centies mille paſſus ab urbe noſtra poſſidendum. Execramur eosdem cum omnibus illis, qui eos porro habuerint pro Cardinalibus, vel eorum ſchiſmati adhæſerint. Cunctos Joannis Columnæ poſteros ad quartam generationem usque beneficiis quibuslibet excluſos volumus. Denique ſupra dictos Jacobum ac Petrum, ut accipiant, quod merentur, intra decem dies ſe nobis ſiſtere jubemus; ſi non obediant, omnia eorum bona, ſeu poſſint moveri, ſeu nequeant, fiſco addicturi. Dabat Romæ in ſacro Senatu publico 10 Maji.

Rayn. 1297. *n.* 35.

Cum Columnæ huic mandato minime paruiſſent, Papa Boniſacius die Aſcenſus Domini 23 ejusdem menſis alias contra eos litteras edidit, in quibus queritur, quod in ſcripto divulgato, variis Romæ templis affixo, quin etiam S. Petri aræ impoſito Bonifacium eſſe Papam pernegent, quem tamen ipſi Papam elegerint, Papam agnoverint, ut Papam in functionibus publicis per tres propemodum annos coluerint. Quare confirmat

firmat ſententiam in eos latam, & perſiſtentes in ſuo ſchismate eſſe puniendos tanquam hæreticos aſſerit. Cum eis damnat proximos ipſorum agnatos numero quinque, quos inter nominat Jacobum Columnam cognomine Sciarram, quæ vox idem ſonat ac Jurgium: unde judicari poteſt de viri hujus indole. Papa eos declarat inhabiles ad cuncta munera publica ſacra profanaque, infames ac execratione devinctos. Præcipit deinde Inquiſitoribus, ut eos tanquam hæreticos inſectentur. At Columnæ his minis nequaquam territi, cum Friderico Rege Siciliæ inita ſocietate, in urbem ſuam Prænestæ Legatos ejus receperunt. Idcirco Papa tertias in eos litteras dedit, quæ confirmant priores, ac promulgatæ ſunt die dedicatæ baſilicæ S. Petri 18 Nov. 1297. Sæcul. XIII. A.C. 1297.

§. L.

Ordo S. Antonii.

Ducenti anni erant, quod reliquiæ S. Antonii colerentur in Viennenſis diœceſeos prioratu Benedictino per Guigonem Deſiderium ætate Urbani II condito, & Arelatenſis diœceſeos Abbatiæ Monmajoranæ obnoxio. Prope priora-tum ſtabat domus hoſpitalis pro ægrotis S. Antonii patrocinium implorandi cauſa *Sup. Lib. 64. §. 38. Boll. to. 2. p. 156. 160.*

Sæcul. XIII. A. C. 1297.

venientibus: quibus ſerviebant laici virtute prædi̇ti ad id opus bonum conſociati. Primus eorum fuit quidam vir nobilis Gaſto nomine cum Girondo ſuo filio, quibus poſtea ſe octo alii junxere. Guigo Deſiderius prioratus conditor, ut fieret operis hujus particeps, tribuit eis ſpatium, ubi exſtructa eſt ædes, quæ dicebatur domus ſtipis. Famulabantur maxime correptis morbo, quem vocant ignem ſacrum, & contra quem S. Antonii auxilium flagitabatur. Præfectus illorum habebat nomen Magiſtri ſeu Præceptoris: & pro ſigno inſtituti ſui gerebant ſupra veſtem figuram fulcri ſubalaris, qualibus nituntur membris capti.

Progreſſu temporis inter prioratus monachos ac ægrorum miniſtros ortæ ſunt graves controverſiæ ob dona & legata teſtamentaria S. Antonio facta, pluraque alia ob capita: & pactiones idem conflatæ rixas non ſedaverant. Papa Bonifacius VIII, cum hac de re querimoniæ fuiſſent ad ſe delatæ, prioratus monachis ad Abbatiam Monmajoranam remiſſis, eum in Abbatiam novi Ordinis primariam erectum miniſtris ægrotantium conferens mandavit, ut tanquam Canonici Regulares S. Auguſtini regulam ſibi obſervandam ſumerent, retinerent tamen veſtem ſuam cum T ſeu ſcipione ſubalari: & primum eis Abbatem con-

Bullar. Bonif. c. 5.

constituit Stephanum Adimonem, qui tunc eorum Præceptor erat. Diploma dabat Urbe Veteri 18 Maji an. 1297. Atque ista fuit origo Ordinis Religiosorum Hospitalium S. Antonii. Sæcul.XIII. A.C 1297.

§. LI.

Explicatio diplomatis Clericis laicos.

Petrus Barbetus Archiepiscopus Remensis querelas de diplomate *Clericis laicos* in Francia jactatas audiens, nomine totius Provinciæ suæ per litteras Papam, ut huic offensioni mederetur, rogavit, eaque tantum de causa Romam Episcopos misit, qui Bonifacio necessarias rei informationes darent. Papa ejus rationem ducens, per litteras cunctis Galliæ Præsulibus Proceribusque inscriptas querebatur aliquos sanctionem suam perperam exposuisse: ac ipse hanc explicans declarabat se inhibitionem ibi contentam non extendisse ad dona vel pecunias mutuas a Clero Regi aut Proceribus gratuito dandas, sed solum ad exactiones violentas; neque ad obsequia vel obligationes Cleri erga laicos ob prædia beneficiaria. Adjungebat, Regem posse in necessitate tuendi regni subsidium a Clero poscere, & accipere etiam inconsulto Papa; & Regis esse de hac necessi-

Preuv. diff. p. 26.

p. 39.

Rayn. 1297. n. 50.

Sæcul. XIII. A.C. 1297.

necessitate bona fide judicare. Dabat Urbe Veteri postrema Julii.

§. LII.

S. Ludovicus Cœlitum albo inseritur.

Paucis post diebus Papa Bonifacius negotium Franciæ glorioſum, quod viginti quatuor annis duraverat, absolvit: Sancto videlicet Ludovico cœlestes honores publicosque decrevit. Tertio post ejus obitum anno nempe salutis 1273 Papa Gregorius X Simonem Brienſem Cardinalem de S. Cæcilia ſuum in Francia Legatum juſſit in miracula S. Regis clam inquirere, priusquam id palam ageretur. Paruit Legatus, & informationem ad illum miſit. Sed quia hæc non niſi post ejus mortem advenerat, res ſuſpenſa hæſit ob breve regimen trium Paparum ſequentium Innocentii V, Adriani V, & Joannis XXI. Reſumpta fuit ſub Nicolao III, cum Rex Philippus Audax eum, ut inquiſitionem publicam præciperet, oravit per tres Legatos ſcilicet Guilielmum Matiſcenſem Ambiani Epiſcopum, Guilielmum Decanum Abrincenſem, & Radulphum * Stratium caſtrorum Præfectum primarium ſeu Mareſcallum Franciæ, ut vocant. Tum Papa Nicolaus inveſtigationem primam non ſufficien-

Rayn. n 58. *Id.* 1278. *n.* 38. 1281. *n.* 19.

d' Etrées

ficientem reputans, ampliorem impo- Sæcul.XIII.
fuit eidem Legato Simoni Brienſi, ut A.C.1297.
liquet ex mandato ſcripto ultima No-
vembris an. 1278. Cum is munere
ſuo gnaviter eſſet functus, Papa acce-
ptam ejus informationem Cardinalibus
Gerardo Parmenſi & Jordano de S. Eu-
ſtachio examinandam commiſit. At
Nicolai III mors hanc indagationem rur-
ſus interrupit.

Repetiit eam Simon Brienſis ſucces-
ſor illius ſub nomine Martini IV. Nam
tres Archiepiſcopi Remorum, Senonum,
ac Turonum, multique alii Franciæ Præ-
ſules ad Martinum IV miſerant Simo-
nem Epiſcopum Carnutenſem ipſius ne-
potem, & Guilielmum Ambiani Epis-
copum precaturos, ut ſanctum Regem
Cælitibus annumeraret. Papa, ut hoc
in negotio circumſpectione, qua poſſet,
maxima uteretur, Guilielmum Flava-
curtium Archiepiſcopum Rothomagen-
ſem, Guilielmum Creſium Antiſſiodo-
renſem Epiſcopum, ac Rolandum Par-
menſem Epiſcopum Spoletinum juſſit
Abbatiam Dionyſiopolitanam cæteraque
loca idonea adire, ac denuo vitam &
miracula S. Ludovici inveſtigare in ca-
pitibus ſive punctis a ſe ad ipſos mis-
ſis. Mandatum dedit Urbe Veteri 23
Dec. 1281.

Sæcul. XIII. A.C. 1297.

Inquisitores isti Parisios & inde Dionysiopolim delati, diu hic negotium tractabant suum. Inter alios testes accitum Jonavillæ Dominum biduo detinebant, ut ea, quæ de vita S. Regis sciebat, ex illo cognoscerent. Miracula sexaginta tria comprobabant, quorum testimonia miserunt ad curiam Romanam: ubi per sexdecim annos sequentes nunquam deerant, qui jussu ac nomine Regis, Præsulum, Procerumque Galliæ rem hanc urgerent; inter alios Joannes Samosius ex Ordine Minorum, postea Episcopus Lexovienſis. Papa Martinus tribus Cardinalibus rem discutiendam dedit: sed mortem oppetiit, antequam retulissent eam: Honorius quoque illius successor prius obiit, quam disquisitio finita esset. Cardinalibus, quibus hæc commissa erat, mortuis, Nicolaus IV tres novos Inquisitores constituit Ostiensem Portuensemque Episcopos, ac Benedictum Cajetanum: & vita functo Antistiti Ostiensi suffectus est Sabinensis Præsul. Benedictus Papa factus sub nomine Bonifacii VIII, non mutavit Cognitores: sed multa miracula per eos plureſque alios Cardinales rursum excuti curans voluit, ut suam quisque sententiam scripto daret, quo liberius eam ferrent. Tandem decidit Regem Ludovicum ad Sanctorum ordinem adscribendum esse.

Joinville p. 128. Serm. Bonif. ap. Duchesne to. 5. p. 484. Rayn. 1297. n. 58.

Duas

Duas hac de materia orationes Urbe Veteri dixit; & priorem quidem in suo palatio die Martis ante festum S. Laurentii, nempe 6 Augusti an. 1297: ibi summatim repetit totam inquisitionem Ludovici inter Cœlites referendi gratia factam: & inter alia inquit: Papa Nicolaus III asserebat virtutes hujus Regis esse tam cognitas, ut eum in Sanctorum numero collocasset, si vidisset duo aut tria miracula. Ac deinde ait: Res toties discussa est, ut copiam chartarum tantam impleverit, quantam portare asinus haud posset. Alterum sermonem Bonifacius in templo Fratrum Minorum habuit eodem die, quo Ludovicum publice edixit Sanctum, nempe 11 Augusti. Diploma eodem die datum, & cunctis Galliæ Episcopis inscriptum Sancti vitam & multa miracula summatim continet, imperatque, ut ejus memoria celebretur die obitus postridie festum S. Bartholomæi, scilicet 25 Augusti.

Sæcul. XIII. A. C. 1297.

Duchesne p. 481.

p. 484.

p. 485.

p. 486.

Bullar. Bonif. c. 6.

§. LIII.

S. Ludovicus Episcopus Tolosanus.

Octavo post hunc actum die obiit alius Ludovicus & ipse postea Sanctis adjunctus. Erat pronepos sancti Regis, ac secundus Caroli Claudi Regis

Sæcul. XIII. A. C. 1297.

gis Neapolitani filius. Sanctitatis suæ fundamentum posuit in carcere Catalonio cum duobus fratribus suis Jacobo Arragonum Regi obses datus pro libertate patris sui. Tunc habebat quatuordecim solum annos, ac septem hoc in carcere hærebat, quibus per societatem ac magisterium aliquot Fratrum Minorum ad litteras tam strenue se applicabat, ut de humanis scientiis ac de theologia disputando, privatim ac publice, quin etiam divini verbi præconio parem se redderet. In precibus sacris assiduus, priusquam sacro intererat, eluebat conscientiæ maculas, ac feriis solenioribus sedulo præparatus cœleste ad epulum accedebat: factus Sacerdos quotidie peragebat rem divinam: conciones audiebat attentissimus, & sancti codicis lectione animum alebat suum.

Bulla canon. Bullar. Joa. XXII. c. 2. Sup. lib. 88. §. 53. Vading. 1288. n. 26.

A teneris magno puritatis amore flagrans alterum fugiebat sexum, nec solus soli fœminæ loquebatur unquam, nisi forte matri vel uni e sororibus suis. Horrebat verba turpia; & talia vomentes acriter castigabat: Religiosos duos & interdum quatuor suo in conclavi cubare volebat suæ testes castimoniæ. Victu minimo utebatur; ferreis se catenis cædebat, vel cædi curabat: & crassis funibus nudum cingebat corpus. Fratrum Minorum instituta complectendi votum capti-

captivitatis suæ tempore nuncupatum e Catalonia redux in Cesseronensi monasterio persolvere cogitabat: sed videns Fratres metuere, ne præsenti regio ipsius patri displicerent, suum votum solenniter iterare satis habuit. Sæcul. XIII. A.C. 1297.

Papa Cœlestinus ei nondum sacros Ordines adepto archiepiscopatum Lugdunensem tribuerat, ut vidimus. Sed collationem infirmans Bonifacius VIII illi Tolosanum dedit episcopatum ex decessu Hugonis Mascaronii in Romana curia vacantem 6 Decembris an. 1296. Ludovicus noluit hunc accipere, nisi S. Francisci regulam profitendi votum Superis reddidisset. Reddidit autem Romæ pridie Natalem Domini in cœnobio, quod *Ara* Cœli dicitur, inter manus Fratris Joannis Murii quarti decimi Fratrum Minorum Ministri Generalis. Tum Roberto fratri suo cedebat jus ad regnum Neapolitanum, cujus hæres proximus erat: & ipso suæ professionis die declaratus est Episcopus Tolosanus: sed diploma non fuit confectum nisi 19 ejusdem mensis Decembris, postea quam Papa suis eum manibus consecraverat. Ne offenderetur Rex parens ejus, Bonifacius eundem jussit vestem S. Francisci tegere sub usitato amictu ecclesiastico. Verum die S. Agathæ 5 Februarii an. 1297 Ludovicus iterum

Sup. §. 32.

Vading. 1296. n. 4. Rayn. eod. n. 16.

Vad. Reg. p. 224. n. 6.

Sæcul. XIII. A.C. 1297.

terum in regulari veſtitu ſuo duobus ſe Cardinalibus ſpectandum dedit; atque ita per Romam publice ivit nudis pedibus & cinctus ſune a Capitolio usque ad Baſilicam S. Petri, ubi concionem habuit.

Vading. 1297. *n.* 1.

Poſthæc itineri ſe commiſit poſſeſſionem Eccleſiæ ſuæ aditurus. Sienæ apud Fratres Minores diverſans inſtar reliquorum ſine ullo diſcrimine haberi voluit, immo etiam vaſa poſt prandium cum eis lavit. Florentiæ in conclavi ad ſe recipiendum magnifice inſtructo cubare noluit. Toloſæ ſummo gaudio ac reverentia exceptus, cum ſedem ibi teneret ſuam, quendam miniſtrum a ſecretis, in quo poſuerat fiduciam, juſſit perquirere, quanti eſſent reditus hujus Eccleſiæ (erant vero ampliſſimi) & quantum pecuniæ ad juſtam domus ſuæ ſuſtentationem ſufficeret. Huic mediocrem ſummam decrevit, quidquid reſtaret, nutriendis pauperibus impendi cupiens. Viginti quinque diebus ſingulis alebat domi ſuæ, ac eis ipſe ſerviebat.

Accurate fungi ſuo munere, quotidie ſacrificare, conſecrationes celebrare piiſſime, mores ac doctrinam Clericorum, quibus optabat beneficia, examinare ſolebat. Judæos cæterosque a vera fide alienos Chriſto jungendi ſtudio incenſus, eorum quosdam e ſacro fonte

susceptit. Denique negotiorum urgentium causa in Provincia commorantem adorta vis morbi consumpsit Brinolii 19 Aug. annos circiter viginti tres natum. Alii mortem differunt in posterum annum 1298. Massiliæ apud Fratres Minores, ut per suum testamentum præceperat, est sepultus: unde factum, ut multi eum nominent S. Ludovicum Massilienſem.

Rayn. 1297. *n.* 68.

Vading. 1298. *n.* 6.

§. LIV.

Mors Petri Joanis Olivæ.

Fratres Minores semper inter se discrepabant per disceptationes de observatione suæ regulæ, quarum præcipuus author erat Frater Petrus Joannes Oliva 16 Martii hoc anno salutis 1297, ætatis suæ 50 mortuus acceptis obeuntium Sacramentis omnibus, postquam ultima sensa sua de observatione regulæ declaraverat his verbis: Ajo evangelicæ vitæ nostræ caput illud esse, ut abdicemus omne jus temporale, ac simplice rerum usu contenti simus. Peccatum committit mortiferum, qui transgressiones regulæ ac defectus paupertati contrarios pertinaciter defendit; eo adigere vult fratres; & puritatem regulæ observantes exagitat. Gravius peccat, qui disciplinæ dissolutiones in universum Ordinis

Vading. 1297. *n.* 33. *Id. scriptor. p.* 284.

Sæcul. XIII. A.C. 1297.

dinis corpus introducit, quam qui privatos aliquos eo impellit: & laxamenta perniciosissima sunt illa, quæ durant diutius, & manifestius patent, ideoque pessima præbent exempla, veluti magna ædificia, quæ ad importunas stipis collectiones inducunt. Receditur procul a regula, dum de sumptibus funerum, ac de piis legatis lites feruntur, quamvis eas homines profani in speciem moveant. Tantundem est quæstus gratia fervide curare, ut illi nostris in templis humari velint; anniversaria sacra facienda suscipere; ac generatim domibus nostris certos proventus annuos comparare. Demum derident regulam, qui contendunt nostris fratribus esse permissum, ut bene vestiti, bene calceati sint, vehantur equo, & tam commode vivant, quam Canonici Regulares.

Huic declarationi Petrus addidit suam professionem fidei, dicens: Profiteor coram Deo & vobis, me adhærere solummodo litteris sacris, & fidei Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, cui modo præest Papa Bonifacius. Non sector tanquam partem fidei humanam opinionem aliquam sive meam, sive alienam, quantuscunque Doctor eam tradiderit. Non mihi videor adstrictus, ut aliquam propositionem esse de fide censeam, si hoc non declarat Papa vel concilium generale:

rale: revereor tamen Theologorum sententias: & contrarias tueri credo ad exercenda ingenia, & ad dilucidandam veritatem conducere. Decessit Narbone in cœnobio sui Ordinis, ubi terræ mandatus est: ac sectatores ejus perhibebant ibi facta esse miracula. Multa reliquit scripta, quæ postea memorabo, inter alia commentarios in codicem sacrum, ac præcipue in Apocalypsim. Sæcul.XIII. A.C.1297.

Mors ejus non extinxit contentionem Fratrum Provinciæ, præsertim illorum, quibus cordi erat disciplinæ remissio. His instigantibus Ordinis Minister Generalis Joannes Murius memoriam ejus tanquam hæretici damnavit, & aspere castigavit illos, qui ex operibus ejus aliqua penes se servabant, nisi ea designatis hanc ad rem Judicibus concremanda traderent. Multi Fratres hac de causa in carcerem mittebantur: & proximis in comitiis generalibus omnino vetabatur lectio librorum Petri Joannis Olivæ. Qui tamen defensores suos habuit; inter alios Fratrem Ubertinum Casalensem suum discipulum. Is an. 1259 natus, & an. 1273 ingressus Ordinem in magno disciplinæ studio suo confirmabatur a Joanne Parmensi, cum istum in secessu Grecchiano inviseret. Scripsit defensionem Petri Joannis Olivæ, ubi respon- *Vading. n.35.* *Vading. 1299.n.4. & script. p.329. Id.1297. n.37.*

Sæcul. XIII. A C 1297.

spondet ad duodecim capita errorum, de quibus is arguebatur.

§. LV.

Bizoqui condemnantur.

Rayn. 1296. *n.* 34. *v. Cang. gloss. Bizochi.*

Diversorum Ordinum Religiosorum desertores & alii, qui nullum Ordinem approbatum amplexi unquam erant, multos tunc errores disseminabant. Dicebant se Bizoquos seu Fraticellos, nempe Fraterculos: concionabantur publice quam viri tam mulieres: gloriabantur per impositionem manuum suarum conferri Spiritum Sanctum, & per absolutionem suam liberari culpis confitentes sibi: damnabant laborem manuum, & in Romanam Ecclesiam aperte consurgebant. Papa Bonifacius eos anno priore condemnaverat per litteras 1 Augusti datas prohibens, nequis Christianorum eos reciperet, vel ullo juvaret modo; imperansque, ut Præsules ac Inquisitores ex præscripto Canonum cum eis agerent.

Rayn. 1297. *n.* 55.

Singulare hoc anno 1297 mandatum dedit Matthæo Theatino Inquisitori ex Ordine Minorum, ut perquireret, ac exagitaret Bizoquos, qui in Samnio seu Apruttio, in Marchia Anconitana, vicinisque provinciis essent.

n. 57.

Scripsit etiam Inquisitori Carcassonensi, ut inquireret in multos Bliterarum cives,

cives, tanquam ſuſpectos de Albigenſi patrum ſuorum hæreſi. Violabant libertatem eccleſiaſticam: Clero vectigalia imponebant, ac penſiones extraordinarias: fraudabant Eccleſias ipſarum juribus; & quo licentius id facerent, eo ſe adſtringebant per ſtatuta & pactiones inter ſe conflatas. Ridebant cenſuras eccleſiaſticas, dicebantque ſe valere melius interdicti tempore, atque per anathema nec cibi aviditatem nec ſomnum ſibi adimi. De Papa indigne loquebantur: Judices profanos adibant, ut per eorum authoritatem exſolverentur cenſuris: multi biennio & amplius hærebant devincti execratione. Mandatum ſcriptum eſt Urbe Veteri 13 Oct. 1297. Sæcul.XIII. A.C.1297.

§. LVI.

Patriarchæ Athanaſii ſcriptum Conſtantinopoli inventum.

Conſtantinopoli menſe Septembri ejusdem anni duo adoleſcentes ex ædibus Patriarchæ Joannis, cum in altis templi S. Sophiæ porticibus columbarum nidos quærerent, applicitis columnæ ſcalis, in ejus faſtigio præter columbas duo vaſa fictilia inveniebant quoddam ſcriptum concludentia. Poſtquam depromptum expanderant, mirabuntur ſcilicet id *Pachym. l. 9. c. 24.*

Sæcul. XIII. A. C. 1297.

id, quod ibi legebant, & ad Patriarcham tulere: qui rem cum Imperatore Andronico communicandam censuit. Hoc autem scriptum a Patriarcha Athanasio, cum missam faceret dignitatem suam, mirum fere quatuor abhinc annis compositum graves continebat querimonias, quod suis ingratiis patriarchali solio impositus ob usum suæ potestatis contra reos exempli mali sit oppressus odio, eorumque accusationes sic auditæ fuerint; ut abdicare munus cogeretur, quamvis nullius contra fidem aut mores criminis sibi esset conscius. Finiebat ille contorquendo anathema cunctos in authores hujus injustitiæ, quicunque demum fuissent. Has litteras subscripsit sua manu, munivit plumbeo sigillo suo, incluſit duabus testis sune colligatis, & posuit ipse in foramine, ubi sunt inventæ. Ita posteris relictum voluit hoc perpetuum suæ innocentiæ ac doloris monumentum.

L. 7. c. 23.

Id proin perlectum solicitos habebat Patriarcham Joannem ac Imperatorem. Nam anathema in hunc cadere constabat, & intortum erat per virum tali potestate præditum quippe tum Patriarcham: sed ille in statu privato idem tollere nequibat. Hac in difficultate convocarunt Patriarcham Alexandrinum, Joannem veterem Metropolitam Ephesi, ac

ac Episcopos Constantinopoli præsentes: Sæcul. XIII.
qui omnes rem indignati Athanasium vo- A.C. 1297.
luisse ad repetendam sedem suam sibi viam sternere suspicabantur. Anathema ut ipse tolleret, rogandum censebant alii: alii dicebant sic aliquid petitum iri, quod fieri non posset, cum modo esset homo privatus: doctiores autem contendebant absolutionem haud necessariam, ac censuram esse nullam & contra canones utpote clam irrogatam nescientibus.

Imperator tamen existimabat mittendum esse, qui poscceret ab Athanasio, ut explicaret se. Hic agnito scripto suo declaravit se paratum ad tollendam censuram: sicut fecit per scriptum novum, cujus hæc erat summa: Ægritudo animi & dolor, quem mihi creaverant vexationes, quas per tempus patriarchatus mei pertuli, dictarunt mihi scriptum, quod ad S. Sophiæ occului. At deposita dignitate mentem tranquillam reddere, ac inde omnia, quæ hoc scriptum molestiora continet, delere totus studui, libenter ignoscens omnibus, qui me offenderunt. Quisquis enim præcepta Dei novit, ac de judicio futuro cogitat, fovere inimicitiam, ac vexatores suos execrari non potest: scio perbene. Igitur omnium illarum rerum tristium memoriam ita oblitteraveram, ut etiam re-

Sæcul. XIII. A.C. 1298.

sumere scriptum ac supprimere oblitus fuerim. Sed quia inventum est, declaro me post remissum muneri meo nuncium omisisse omnem acerbitatem, omnem vindictæ cupidinem, & anathemata cunctasque alias censuras sustulisse. Adhæc per scriptum præsens plenam do veniam omnibus, qui me læserunt, & quibus censuram irrogavi seu cognitam, seu cognoscendam; ac volo pacem cum omnibus & charitatem ex æquo colere sine ulla in quempiam simultate vel malevolentia. Dabat mense Septembri indictione undecima tantum incepta.

§. LVII.

Joannes Veccus moritur.

c. 29. *Poss. not.* p. 567. *Sup. lib.* 87. §. 66. *Allat. conf.* p. 763. & *Gr. orthod. to.* 1. p. 375.

Sex post mensibus ac exeunte Martio anni 1298 decessit vetus Patriarcha Joannes Veccus Ecclesiæ Græcæ lumen tunc maximum. Post relictam Sedem Constantinopolitanam per annos quindecim & amplius in exilio semper vixerat & in locis variis captivus. Construm S. Gregorii erat, ubi obiit. Condidit testamentum, in quo ait: Multi in exilio ac in carcere morientes faciunt testamentum, ut se purgent de criminibus, quorum accusantur. Ego e contrario meum facio, ut confiteat cri-

crimen, ob quod exagitor; nempe quod contenderim Spiritum Sanctum procedere a Patre per Filium. Excurrit poſtea in probationem hujus dogmatis, ac denique addit: Nec pecunias, nec prædia habeo, de quibus ſtatuam: omnia mihi cum ſede mea ſunt adempta. Sed modicum, quod mihi mea in paupertate ſupereſt, partiendum relinquo iis, qui mecum meo in carcere hæſerunt, & quorum alter pro filio mihi, alter pro domeſtico eſt. Fuit ſepultus ſine cerimonia eodem loco, ubi habitaverat. Conſtantinus Meliteniota, quem ille captivitatis habuerat ſocium, translatus Conſtantinopolim, & adjunctus fuit Georgio Metochitæ Diacono Eccleſiæ principis, alteri Vecci diſcipulo. At quia cum ſchismaticis ex Imperatoris voluntate haud conſentiebant, in majore palatio ſunt incluſi. Joannes Veccus numeroſa reliquit ſcripta; & in plerisque de proceſſione Spiritus Sancti egit ac de concordia Eccleſiarum.

Sæcul. XIII. A. C. 1298.

to. 1. & 2. Græciæ orthod.

§. LVIII.

Beatus Auguſtinus Siculus.

Hoc anno 1298 Eremitæ S. Auguſtini ſua comitia generalia Mediolani habuere: ubi 25 Maji Præpoſitum Ordinis Generalem cooptarunt Fratrem Au-

Sæcul. XIII A.C. 1298.

guſtinum tunc expiationum Præfectum in Romana curia. Vocabatur antea Matthæus Thermius, & in Sicilia prope Panormum natus erat nobili genere ex Catalonia oriundo. A primordio ætatis admotus ad litteras, ac dein Bononiam delatus poſt paucos annos ibi obtinuit honorem Doctoris Profeſſorisque Jurium. Tum in Siciliam reverſum fama ſua regnanti tunc Manfredo commendavit, ita, ut illum conſtitueret perpetuum curiæ ſuæ Judicem, ac primarium regni adminiſtrum. Hoc dignitatis in gradu magnam puritatem morum, ac perfectam in jure dicendo integritatem retinuit. Manfredum ad pugnam Beneventanam, quæ huic Principi vita ſtetit, comitatus, cum ſe abſtuliſſet ex oculis, in acie cæſus credebatur: ſed mortis metu fugiens redierat in Siciliam.

Boll. 19. Maji to. 15. p. 620. p. 167. n. 3.

Sup. l. 85. §. 42.

Correptus morbo tam violento, ut ſe brevi moriturum crederet, ac divinum reformidans judicium, ſpopondit, ſi convaleſceret, ſe Ordini Religioſo daturum nomen, ubi aſperum vitæ genus duceret. Recepta ſanitate voti perſolvendi gratia Prædicatorum Ordinem intrare ſtatuit, miſitque duos e domeſticis, qui Dominicanos ad ipſum adducerent. Sed ex illorum errore ter venerunt Auguſtiniani. Demum ſe a Deo ad

ad horum inſtitutum vocari ratus aperto eis propoſito ſuo eorundem veſtem induit. Tacuit vero, quis eſſet; occuluit nobilitatem, ſcientiam, & ampla munera ſua: ſe nuncupavit Auguſtinum, ac pro minimo fratrum geſſit. Ibat mendicatum, lavabat vaſa, ſervitiaque infima præſtabat domui: paupertatis amantiſſimus, & viliſſimo contentus cibo quotidie ſemel tantum ſe reficiebat. Sæcul. XIII. A. C. 1298.

Aliquamdiu commoratus in Sicilia comperit in Hetruria prope Senas dari Ordinis cœnobium loco maxime ſolitario S. Barbaræ dicatum. Huc permiſſu Præſidis ſui tranſiit: ibi vivebat plane incognitus, & more ſuo abjectiſſima obibat miniſteria. Inde a Priore Roſiam eſt ductus; ubi ſe prodidit hunc in modum. Loci fratres in Romana curia habebant litem de quodam bono, quod prope jam amiſerant, & quod ad ſuſtentandam ſacram familiam multum conferebat. Frater Auguſtinus eos hanc ob rem turbatos videns, ac probe gnarus jus pro ipſis facere, adiit procuratorem, & clam petiit ea, per quæ ſcriberet. Is ridebat hominem ne legere quidem doctum ratus: urgenti tamen præbuit papyrum, atramentum, & calamum. Auguſtinus libellum ſupplicem ſcripſit brevem ac ſolidum: qui poſtquam cum procuratore partis adverſæ communicatus *t. 2. p. 619.*

Sæcul. XIII. A. C. 1298

fuerat, ajebat: Qui compoſuit hunc libellum, vel dæmon, vel Angelus eſt, vel Dominus Matthæus Thermius, qui mecum Bononiæ jura audivit, & in prælio Regis Manfredi occubuit. Cupiebat libelli authorem cernere, & agnitum tenero amplexu ſtrinxit commotus viri modeſtia, nec lacrymas tenens. Orabat Auguſtinus, ne ipſum prodendo tranquillitate animi privaret. At ille ſe continere haud poterat, quin ad Auguſtinianos diceret: Habetis theſaurum abſconditum. Adeſt vir omnium excellentiſſimus. Habete pro meritis eum ſuis! Cæterum cauſam veſtram obtinuiſtis. Igitur eum colere cœperunt. Sed honores cunctos reſpuens ſuæ demiſſionis exercitia proſequebatur. Interim Beatus Clemens Auximanus Ordinis Præpoſitus Generalis Senas delatus comperit, quis eſſet Frater Auguſtinus. Proin accitum, & pro ſuo ſocio electum Romam duxit: ubi quantumvis reluctantem in Sacerdotem conſecrari curavit, & cum eo Ordinis conſtitutiones condidit. Interea Papa Nicolaus IV a Clemente Religioſum poſcit aliquem audiendis Romæ confeſſionibus idoneum. Clemens Auguſtinum adduxit plenum in ſenatum pontificium: & Cardinales, cum vilem ejus veſtem, ac ſeveram faciem cernerent,

v. Bolt. 8. Apr. to. 9. p. 84.

rent, quærebant, quanam e ſylva evoca- Sæcul. XIII.
tus eſſet. Accidit ad pedes Papæ in- A. C. 1298.
ſcius, quid ageretur. Sed hunc ſibi manus imponere videns, ut ipſum expiationibus præficeret, tam amare flevit, ut Papæ ſimul & Cardinalibus lacrymas exciret. Quo magis noverunt hominem, eo plus amabant, & colebant. Hoc is munere annos viginti circiter fungebatur, dilectam ſemper ſolitudinem habens in animo. Suus eum ardor pro juſtitia impellebat, ut ad Papam & Cardinales non preces modo, ſed acria quoque verba adhiberet interdum: quæ patienter audiebant: tanti faciebant virum. Nam to. 15. p. 620.
ejus conſilia tanquam a cœlo profecta recipiebant.

In curia Roman. etiam tum agebat, cum ejus Ordo Mediolani comitia celebraret, ac eundem totus una voce in Propoſitum Generalem eligeret. Sed non conſenſit niſi coactus a Papa Bonifacio. Magna cum modeſtia, charitate, conſtantia, & fervore munus exercuit ſuum, ſed biennio duntaxat. Quamvis enim ex more Ordinis comitia generalia non agerentur niſi tertio quoque anno, Auguſtinus primo Maji an. 1300 Neapoli habebat aliqua, nec ullis Fratrum precibus permoveri ſe patiebatur, ut regimen continuaret. Sic liber ab onere non Romam, ſed recta ad ſolitudinem ſuam

Sæcul. XIII. A. C. 1298.

scilicet ad eremum S. Leonardi prope Senas rediit, ubi pauculis cum Fratribus soli vacabat Deo. At ejus existimatio fecit, ut multi etiam e longinquo adeum venirent petitum documenta & solatia in ærumnis suis. Post novem annos eodem in secessu vitam sanctam pari fine concluſit Pentecostes die altera 19 Maji an. 1309.

§. LIX.

Adolphus Nassovius obit. Albertus Romanorum Rex.

In Germania tres Electores Archiepiscopus Moguntinus, Dux Saxoniæ, ac Marchio Brandeburgius Regem Romanorum Adolphum Nassovium in gerendo imperio non sequi consilia sua videntes, eum exauthorare, & Albertum Austriæ Ducem Imperatoris Rudolphi filium sibi præficere statuerunt. Horum suasu Albertus Romam misit, qui orarent, ut Papa Adolphum detraheret de fastigio tanquam imparem regimini. Sed & Adolphus illuc Legatos misit; quibus Papa Bonifacius declaravit se Alberto ac Electoribus minime assensurum: & addidit: Rex veniat tantum! & eum inaugurabo in Imperatorem: id ei confidenter dicite!

Chron. Colm. ap. Rayn. n. 11.

Pridie

Pridie festum S. Joannis vigesimo tertio Junii an. 1298 illi tres Electores Moguntiæ aderant: & convocato per pulsum æris campani populo adibant templum: ubi conversis ad aram vultibus cum juramento ajebant: Vacante sex abhinc annos Imperio ex præscripto legum Romanorum Regem cooptavimus Adolphum Nassovium, quia digniorem tum temporis haud noscebamus. Sapienter regnabat initio. Sed paulo post malis abreptus consiliis, opibus & amicis caruit, ut defectus alios omittamus. Indicavimus hoc summo Pontifici, alium in ejus locum substituendi copiam precantes. Legatos eam nostros impetrasse audivimus, licet Oratores Adolphi eam denegatam asserant. Igitur ex data nobis authoritate Adolphum tanquam inhabilem movemus gradu; & in Regem Romanorum eligimus Dominum Albertum Austriæ Ducem. Postea cantatum est *Te Deum*. Albertus interim, ut agnosceretur, procedebat cum copiis. Majorem Adolphus exercitum promovebat. Cum prope Spiram convenissent, commisso prælio Adolphus cæsus est 2 Julii. Tum Albertus Francofurtum se contulit, ubi Electorum omnium suffragiis Romanorum Rex cooptatus pridie festum S. Laurentii 9 Augusti, & Aquisgrani quamprimum coronatus fuit.

Sæcul. XIII. A. C. 1298.

Annal. Steron. Hist. Austr. p. 341.

Sæcul. XIII.
A.C. 1298.

§. LX.

Creatio Cardinalium.

Hoc anno 1298 in principio Adventus dominici Papa Bonifacius creavit sex Cardinales. Consalvum Rodericium Hispanum Toletanum Archiepiscopum dixit Cardinalem Episcopum Albanensem, qui 7 Novembris anno sequente obiit. Theodoricum Rainerium Urbevetanum Pisanum Archiepiscopum appellavit Cardinalem Presbyterum de S. Cruce Hierosolymitana. Nicolaus Bocasinus Tarvisiensis nonus Prædicatorum Magister Generalis evasit Cardinalis Presbyter de S. Sabina, & postea Papa. Gentilius Monsloridus ex Ordine Minorum, Magister sacri palatii factus est Cardinalis Presbyter de S. Silvestro. Duo ultimi Lucas Fiescus Nobilis Genuensis, & Richardus Petronius Senensis renunciati sunt Cardinales Diaconi, ille de S. Maria *In via lata*, hic de S. Eustachio. Erat is celeber Jurisconsultus, ac Ecclesiæ Romanæ Pro-Cancellarius.

Rayn. n. 23.

Onufr. p. 193
Ughell. to. 1. p. 309.
Ibid. p. 244.
Vading. n. 4.

§. LXI.

Sæcul.XIII.
A.C.1298.

§. LXI.

Liber sextus Decretalium.

Postremus hic Cardinalis fuit unus e tribus Doctoribus, quos Papa Bonifacius ad congerendum Decretalium librum sextum adhibuit. Constat is vero ex sanctionibus Summorum Pontificum post collectionem Gregorii IX editis, nimirum ex decretis ejusdem Gregorii, Innocentii IV, Alexandri IV, Urbani IV, Clementis IV, Gregorii X, Nicolai III, & ipsius Bonifacii. E cunctis eorum præscriptionibus illas curavit seligi, quæ censebantur dignissimæ, ut eas & sequerentur Judices in foro sacro, & Doctores traderent in scholis: omissa ibi & mutata sunt ea, quæ videbantur: & quia Decretales Gregorii IX erant divisæ in quinque libros; hæc nova collectio libri sexti nomen obtinuit, qui rursum sectus est in libros quinque. Bonifacius ad hunc laborem utebatur Guilielmo Mandegotio Archiepiscopo Ebrodunensi, Berengario Fredolio Bliterensi Episcopo, & Richardo Senensi. Sic docent litteræ pontificiæ præfixæ libro sexto, & inscriptæ Universitatibus Bononiæ, Patavii, Parisiorum, & Aureliæ. Vulgatus hic liber fuit 3 Martii exeunte anno 1298, videlicet anno 1299 ante Pascha.

Sup. l. 80. §. 46.

Pith. not. ad Tit.

Bern. Guid.

§. LXII.

Sæcul. XIII.
A. C. 1299.

§. LXII.

Prænestе evertitur.

c. un. de schism. in 6. Sup. §. 49.

EIdem libro, ubi de schismaticis agit, insertas voluit litteras Bonifacius, quas contra Columnas die Ascensus Domini 15 Maji an. 1298 ediderat, & per quas confirmabat tres alias anno priore scriptas. Palatia & domos, quas illi Romæ habebant, destrui, &, ut ex urbe Prænestina cæterisque locis suis pellerentur, expeditionem sacram contra eos e templorum suggestibus suaderi jussit promittique eandem noxarum veniam, quæ Palæstinam petentibus data esset. Cardinalem Matthæum Aquaspartanum Episcopum Portuensem collectis præfecit copiis, quæ cum obsessam Nepitam in fidem accepissent, Columnæ mense Septembri ejusdem anni 1298 agitantes pacis consilia venerunt Reate, ubi Papa residebat, & ad ejus pedes prostrati flagitabant misericordiam. Ignovit, & anathema sustulit: sed Prænestе sibi voluit tradi: traditumque funditus evertit.

J. Vill. l. 8. c. 21. 23. Rayn. 1298. n. 22.

Edidit deinde litteras, per quas hanc urbem ob seditionem punit, jure civitatis societatisque, ac honore sedis episcopalis & cardinalitiæ privat, atque prohibet, ne incolatur in posterum. Ut tamen sex episcopatus Cardinalium ex instituto

ſtituto veteri conſervet, ait: Prope lo- Sæcul. XIII.
cum, ubi erat Prænesſte, urbem novam A. C. 1299.
condidimus: hanc dici Papæ civitatem, hujus cathedrale templum esſe Sancti Martyris Agapiti ædem, quæ id ſtante Prænesſte jam fuit, ibique in honorem S. Bonifacii erigi aram volumus. Dabat *Ughell. to. I. p. 244.* 13 Junii an. 1299. Novæ civitati ſuæ Epiſcopum præfecit Theodoricum Rainerium Urbevetanum, quem priore menſe Decembri Cardinalem creaverat: ſed Papæ civitas non duravit diutius, quam vita Bonifacii. Hæc Prænesſtis everſio *Villani* facta eſt contra pactum cum Columnis *c. 23.* initum: qui ſic deluſi ante anni finem denuo movebant turbas: ſed a Papa proſcripti rurſum ac exagitati, quod vitæ vel libertati timerent ſuæ, Romæ viciniam cum adjutoribus ſuis reliquere. Siciliam alii, alii Franciam, vel alia petebant loca: quæ, quamvis ſeſe abderent, ſæpe mutabant, præſertim duo Cardinales; atque ita manebant in exilio, quamdiu vivebat Bonifacius.

§. LXIII.

Jacoponus ex Ordine Minorum.

Cum Prænesſte obſideretur, quidam ex Ordine Minorum Jacoponus nomine ibi diſplicentem ſibi Papæ modum agendi liberrime carpebat. Qui potitus urbe homi-

Sæcul. XIII. A.C. 1299.

Vading. 1298. n. 24 &c. Script. Min.

hominem ante sui pontificatus annos quinque sibi conjunctissimum in carcerem obscurum misit, & catenis oneratum, solo pane & aqua jussit refici. Hoc in statu Jacopono per annum totum ac dimidium, in carcere autem usque ad mortem Bonifacii manendum fuit. Viginti abhinc annos Ordini nomen dederat singulari quadam ratione impulsus. Tuderti e nobili familia Benedictonia ortus in sacro fonte Jacobi nomen obtinuit. Cum esset juvenis, Juri civili eam navavit operam, ut Doctor & Advocatus celeber Romæ fieret. Honorum tantummodo & opum cupidus vivebat in luxu, malasque artes, quibus uti videbat sui generis homines, sine scrupulo adhibebat. Connubio sibi junxit raræ pietatis fœminam, sed quæ solerter eam dissimulans, externa specie aliarum similem se præstabat, ut ad mariti indolem se conformaret. Quodam die spectaculo cuidam præsens tabulato, in quo cum aliis matronis erat, corruente amisit vocem, & paulo post vitam. Accurrit ille de conjugis periculo monitus, & levaminis causa aperto ejus sinu sub pretiosis vestibus aspero indutam cilicio videbat stupens.

Hoc aspectu ac subita morte conjugis commotus, & attente se ipsum considerans res caducas abdicare statuit, ac tertium

tertium S. Franciſci Ordinem amplexus eſt. Præcipue ei lubebat ſe deſpectum reddere: quo fine inſanum ſe ſimulabat tam belle, ut reapſe talis creditus, nec Jacobus poſtea, ſed Jacoponus contemptim vocaretur. Sic annos decem traxit. Deinde vitam obedientiæ vinculo adſtrictam tutiorem ratus, ut in primum S. Franciſci Ordinem admitteretur, petiit. Sed voti non eſt damnatus niſi poſt experimenta grandia, & præſertim ob ſcriptum ſapientiſſimum, quod de contemptu rerum fluxarum compoſuerat, Tametſi litteratiſſimus, & Doctor erat, non fieri Sacerdos, ſed frater laicus eſſe voluit. Sæcul.XIII. A.C.1299.

§. LXIV.

Diploma pro Fratribus Mendicantibus.

Hoc anno 1299 Papa Bonifacius controverſias inter Clerum ſecularem ac Religioſos Mendicantes oriri ſolitas ſublaturus ſanctionem edidit, cujus hæc erat ſumma: Fratres Prædicatores Minoresque libere concionari poterunt in templis aut locis publicis extra horas, quibus locorum Præſules orationem ſacram dicere aut coram ſe dici volent. Hoc illi pariter omittent in Univerſitatibus *Extrav. comm. Sup. cath 2. de ſepult. Dubouſlai to. 3. p. 545.*

Sæcul. XIII. A. C. 1299.

tibus ea hora, qua sermo ad Clerum haberi solet, vel qua is Præpositi jussu conveniet. Non dicent ad populum in templis parochialibus, nisi a Parochis invitentur, aut copiam obtinuerint. In locis, ubi Fratres isti habent domicilium, eorum Præsides a Præsulibus demisse poscent, ut Fratribus seligendis liceat confessiones sacras audire: delectos illis sistent, ut hanc functionem in ipsorum diœcesibus exercendi facultatem accipiant: & horum pœnitentiæ administrorum numerus accommodabitur ad numerum Cleri ac populi. Hunc eis permissum si denegent Præsules, nos damus per plenitudinem authoritatis nostræ, non tamen ultra potestatem Parochis ex Jure propriam.

Fratres etiam suis in templis humare poterunt cunctos, qui hoc voluerint. Ne vero Parochi juribus fraudentur suis, volumus Fratres religione adstrictos esse attribuendum eis quadrantem omnium, quæ ob sepulturas receperint; sed plus exigere Parochi haud poterunt. Cæterum hortamur omnes Præsules ac Parochos, simulque præcipimus, ut ne difficiles se Fratribus istis exhibeant, sed e contrario charitatem erga eos ac liberalitatem ut exerceant. Hæc sanctio effectum a Papa speratum adeo non habuit, ut augeret diffidia.

§. LXV.

§. LXV.

Sæcul. XIII. A.C. 1299.

Fratres Mendicantes Episcopi.

Papa Bonifacius anno 1295 archiepiscopatum Pisanum Theodorico Rainerio suorum conclavium Præfecto, deinde cum istum creasset Cardinalem, Joanni Polo Nobili Pisano ex Ordine Prædicatorum contulit, ac per Cardinalem Matthæum Aquaspartanum Episcopum Portuensem consecrato pallium per Cardinalem Diaconum Matthæum Rubrum de Ursinis tradi voluit, ut memorat in litteris, quas dabat 10 Febr. 1299. Exeunte hoc ipse anno alias eidem Archiepiscopo litteras inscripsit, per quas permittebat, ut urbis ac diœceseos Pisanæ Clerus benignum Reipublicæ subsidium ferret.

Etiam ex Ordine Minorum Bonifacius plures hoc anno Præsules evocavit. Archiepiscopi Genuensis Jacobi Varasini mense Junio an. 1298 mortui successorem sibi nominandum reservans, 3 Febr. 1299 constituit Porchettum Spinolam Nobilem Genuensem ex Ordine Minorum, & pariter per Episcopum Portuensem initiari jussit. Arborensem seu Oristanicum Sardiniæ archiepiscopatum Fratri Alamanno Balneoregino, qui per Romanam provinciam Inquisitor, tum Nuncius in Sicilia fuerat, detulit per diploma 28 Apr. 1299 datum. Sed eodem die illum

Sup. §. 22.

Vading. 1299. n. 3. & Regest. p. 237

Regest. p. 238. 239.

Sæcul. XIII. A. C. 1299.

renunciavit suum Vicarium ad exercenda Romæ munia episcopalia, licet ibi adesset Papa: & novus Archiepiscopus has dignitates non diu tenuit, utpote Romæ eodem anno extinctus. Joannem Samosium ejusdem Ordinis ibi præfectum expiationibus, & ad varias legationes adhibitum, dein anno 1298 sedi Rhedonensi impositum, hoc anno 1299 Papa ad Lexovinam transtulit, postquam Collegii electionem infirmaverat. Litteras dabat 3 Febr. Hæc exempla docent, quanto in pretio fuerint hi duo Ordines Prædicatorum Minorumque.

Vading. 1298. n. 4. Reg. p. 237.

§. LXVI.

Templum Lateranense datur Canonicis secularibus.

Sed Canonicos Regulares haud magni ducebat Papa Bonifacius, quippe quibus ademit patriarchale templum Lateranense, & Canonicos seculares substituit. Abhinc annis ducentis triginta Papa Alexander II hos Canonicos Regulares instituerat, cum concilium an. 1063 Romæ habitum decrevisset, ut Sacerdotes ac Diaconi viverent communiter, & sine bonis propriis. A templo suo capturus initium, eo Canonicos Regulares immisit Luca, cujus Episcopus fuerat, e cœnobio S. Frigidiani accitos. Atque hæc institutio

Sup. lib. 61. §. 5. 6. Moulin. antiq. 4. resl.

tutio eum habuit ſucceſſum, ut ſe in mul- Sæcul.XIII.
tas Italiæ urbes extenderet, ubi ſe Cano- A. C. 1299.
nicorum Regularium Collegia erigebant in congregationem conjuncta, cujus caput erat Lateranenſe.

Nihilo tamen minus Bonifacius VIII *Rayn.* 1299.
2 Sept. an. 1299 litteras edidit, in quibus *n.* 33.
ait: Poſtquam hujus baſilicæ Canonicorum Regularium vitam non regularem, & in tuendis juribus ſuis infirmitatem conſideravimus, hanc Eccleſiam inſtaurari niſi per Clericos ſeculares haud poſſe cenſuimus, cum ſolennium votorum religio ab ambiendo ejus ſinu abſterreat viros potentes ac litteratos, defendendis ejusdem bonis & juribus, eique ſplendorem priſtinum reddendo idoneos. Quapropter habita cum noſtris Fratribus deliberatione, de conſilio eorum præcepimus, ut Lateranenſem baſilicam Clerici ſæculares perpetuo teneant; & amotis Canonicis Regularibus, qui eam habuerant, quindecim viros ſelectos ut Canonicos illuc introduximus. Hæc illorum ſuppreſſio totam mox congregationem diſſolvit.

§. LXVII.

Concilium Rothomagenſe.

Novus Epiſcopus Lexovienſis Joannes Samoſius adfuit concilio Rothoma-

Sæcul. XIII. A.C. 1299.

genſi, quod Archiepiſcopus Guilielmus Flavacurtius in prioratu Dominæ Noſtræ *de Prato*, hodie *de Bono Nuncio* habuit hoc anno die Jovis poſt octavam Pentecoſtes, ſcilicet decima octava Junii. Factum ibi eſt decretum in ſeptem diviſum puncta, quorum primum corruptos Cleri mores indicat. Parochi aliique Beneficiarii curtis in veſtibus, & gladio ſuccincti procedebant in publicum. Tenebant domi concubinas, aliasve mulieres ſuſpectas. Obibant munera in foro profano. Pecunias fœnori accipiebant. In luxuria, comeſſationibus, ac ebrietatibus ducebant vitam. Ut coërcerentur metu pœnarum temporalium, quibus magis quam ſpiritualibus commovebantur, concilium ſtatuit, ut poſt quamlibet harum culparum per anni unius ſpatium cunctis beneficiorum fructibus, atque, ſi per annum ſe non correxerint, ipſis priventur beneficiis.

to. 11. conc. p. 1426.

§. 3 4. 5.

§. 6.

Reliquorum canonum pars major attinet ad jurisdictionem eccleſiaſticam, quam homines profani conſtringere ſemper conabantur. Denique prohibetur, ne Præſules poteſtatem abſolvendi a caſibus ſibi reſervatis in poſterum Fratribus Prædicatoribus, Minoribusve, aut aliis Religioſis quibuscunque committant, niſi quibusdam, quorum dexteritatem ſingulariter

lariter noverint, & salvo munere faciendi Parocho confessionem annuam. Sæcul.XIII. A.C.1299.

Eodem anno Papa Bonifacius amplissima potestate instruxit Fratres Prædicatores, quos misit ad Græcos, Bulgaros, Russos, Iberos, Saracenos, Tartaros, Indos, cæterosque ad Septem Triones, & ad Ortum populos. Permisit, ut communionem haberent cum proscriptis, eos absolverent, Clericos restituerent in integrum, faciendo gratiam legum connubia firma & rata afficerent, noxarum veniam largirentur, commutarent vota, &, quod singulare præ reliquis videtur, neophytis minores Ordines sacros conferrent. Diploma dabat 10 Apr. 1299. *Rayn. n. 39.*

§. LXVIII.

Ecclesia Danica.

Per decem propemodum annos cum Daniæ Rege controversiam habebat Archiepiscopus Lundanus Joannis Drosii an. 1289 mortui successor concordibus suffragiis cooptatus, nempe Joannes Grandius antea Episcopus, vel secundum alios Præpositus Roschildianus. At electio non placuit Regi Erico VII, nec Reginæ matri ejus, quæ præcipua gaudebat authoritate sub hoc Principe quindecim solum annos nato. Fastidii causa *Pontan. lib. 7. p. 377.*

Sæcul. XIII. A. C. 1299.

erat illius Præsulis cognatio cum Jacobo Hallandiæ Comite & quibusdam aliis rebellibus. Haud omisit ille Romam petere, invito Rege causam acturus suam: & obtinuit. Reversus concilium celebravit Roschildiæ an. 1291 aut sequente. Ibi potissimum studebat tueri Ecclesiæ jura & privilegia, quæ sub ultimis duobus Regibus Christophoro ac Erico VI haud leviter fuisse læsa contendebat.

p. 378.

p. 379.

Ranno Archiepiscopi Lundani nepos, qui fuerat conclavibus Erici VI præpositus, & unus e conjuratis, qui anno 1286 hunc Principem per insidias interfecerant, missus in carcerem, tormentisque suum fateri crimen coactus ultimum subiit supplicium. Paulo post Christophorus juvenis Regis frater hoc jubente Archiepiscopum ipsum & Jacobum Langium Ecclesiæ Lundanæ Præpositum carceri mandavit veluti conspirationis conscios & adjutores. Ne vero pastoris absentia noceret gregi, Rex per litteras 15 Julii datas declaravit se suscipere tutelam Lundani Collegii, ac totius Cleri diœcesani. Langius elapsus e custodia, in qua aliquot hebdomades fuerat, & delatus Romam indignos cum Archiepiscopo ac secum agendi modos Papæ graviter conquerebatur.

p. 380.

Rayn. 1295. n. 53.

Bonifacius Ifarnum Archipresbyterum Carcassonensem in Daniam misit cum epistola

epistola ad Regem, in qua ei exprobrat, quod mala secutus consilia Præsulem Lundanum carceri addixerit. Qua in re, inquit, haud parum offendisti Majestatem divinam, spreviſti sacram Sedem, ac violasti libertatem ecclesiasticam. Quocirca te oramus, ac præcipimus tibi, ut eum liberum cum nostro Nuncio Isarno in conspectum nostrum venire patiaris. Adhæc volumus, ut ad nos quamprimum Legatos mittas, qui nos de statu regni tui penitus edoceant, ut ei pacando efficacem dare operam possimus. Dabat Anagniæ 23 Aug. 1295. Sæcul. XIII. A.C. 1299.

Interim Archiepiscopus Lundanus asservabatur in turri quadam vinctus compedibus: sibi tamen ita consuluit, ut se subduceret per limam & scalas e funetextas, quas inclusas pani acceperat. Primum in insulam Borenholmiam, deinde Romam transiit: quo Rex cupitos a Papa Legatos misit, nempe Martinum suum Cancellarium, & Guidonem Præpositum Ripensem. Papa quibusdam Cardinalibus rem commisit: qua diu & magnis sumptibus examinata Regem proscripsit, & ad quadraginta novem selibrarum argenti millia Archiepiscopo solvenda condemnavit; regnum autem interdicto affecit. Cum Nuncius Isarnus anno 1298 hanc sententiam executum missus Lubecæ aliquamdiu hæreret, Jacobus Langius Præpo- *Pontan.* p. 380. p. 381. p. 382.

Sæcul. XIII. A.C. 1299.

Præpositus Lundanus obiit. Mense Januario sequentis anni 1299 Nuncius ingressus Daniam, interdictum Ottoniæ in insula Fionia promulgari jussit. Tum sub initium verni jejunii hoc anno in quartam Martii incidens Regi per litteras indicabat summam, ad quam Archiepiscopo pendendam damnatus esset; ac minabatur, coronam ipsius, ni pareret, alii datum iri. Hæc epistola nihil obtinuit præterquam fidei publicæ testes litteras, per quas is Hafniam veniret tutus, ut amica rei compositio tentaretur. At Præsul in insula Borenholmia mansit contentus eo mittere Canonicum Roschildianum, suas acturum partes.

Rex Ericus ac Dux Christophorus ejus frater interim Papam, ut rescinderet censuras, rogaverant, polliciti se Archiepiscopo facturos satis. Idcirco Papa 18 Martii an. 1299 Nuncio Isarno scripsit, ut censuras illa conditione dissolveret. Simul ei potestatem dedit confirmandi nuptias Regis cum Ingeburge Suecorum Regis sorore, quamquam in quarto propinquitatis gradu factas; aliasque illi gratias impertiendi, postquam ab anathemate per comprehensionem Præsulis sui accito absolutus fuisset: hoc in tempus Papa distulit usum utriusque facultatis Nuncio permissæ. Colloquium Hafniense duravit diu. Tandem Nuncius Isarnus

Rayn. 1299. n. 9. 10.

Pont. p. 282. 283.

nus tulit sententiam, per quam Archiepiscopo adjudicavit tertiam partem Lundæ ac fabricæ nummariæ cum possessionibus, quas Rex in insula Borenholmia, & in Lundana diœcesi tenebat. Sed eo ad Papam appellante Nuncius interdictum non sustulit: cessabatque divinum officium, ubicunque Rex ac Regina versabantur. Sæcul. XIII. A.C. 1300.

Eodem anno Tyconi Ripensi in Jutia Episcopo vita functo successit Archidiaconus Christiernus: qui de suo patrimonio in urbe collegium pro viginti pauperibus litterarum studiosis condidit dotavitque.

§. LXIX.

Institutio Jubilæi.

Tunc Romæ manabat in vulgus rumor proximo anno 1300 Romanos omnes, qui S. Petri basilicam obirent, plenam noxarum veniam adepturos, ac centesimo cuique anno hanc virtutem esse. Papa, qui & ipse hoc audiit, in libris veteribus id perquiri jussit. Sed clari nihil est inventum, quod rei authoritatem daret. Primus Januarii dies pæne totus abiit, nec extraordinarium quidquam spectatum erat. Sed a vespere usque ad mediam noctem in S. Petri templum innumerabilis certatim confluxit populus, quasi cum illo die transiret tempus indulgentiæ. Hic confluxus duos propemodum mensesJac. Stefaneſe Card. ap. Rayn. an. 1300. n. 1. 2. &c.

Sæcul. XIII. A.C. 1300.

ſes durabat. Primo anni centeſimi die indulgentiam plenam comparari dicebant alii: alii eſſe duntaxat centum annorum veniam perhibebant. Frequentia fuit magna eo die, quo monſtrabatur Veronica ſeu vera icon, nempe facies Chriſti Domini Noſtri. Illa dies erat dominica poſt octavam Epiphaniæ, & hoc anno decima ſeptima Januarii.

Sup. lib. 76. §. 11.

Papa in palatio Lateranenſi reſidens attente ac benevole obſervabat hanc populi pietatem. Juſſit ad ſe venire ſenem quendam centum ac ſeptem ætatis annos numerantem, qui coram multis teſtibus hanc ob cauſam accitis, Memini, ajebat, ante centum annos patrem meum agricolam profectum Romam, & indulgentiæ conſequendæ gratia, quamdiu allata annona permittebat, hic commoratum ſuaſiſſe mihi, ut ne poſt centum annos omitterem huc ire, ſi etiam tum viverem, quod futurum non putabat. Præſentium quibusdam rogantibus, curadeſſet, reſpondit centum annorum indulgentiam quolibet hujus anni die impetrari poſſe. Galli quoque indulgentiam Romæ obtineri credebant, ut teſtabantur duo viri diœceſeos Bellovacenſis ætate ſua totum ſeculum ſuperantes: ſic loquebantur etiam plures Itali.

Rayn. n. 4. Poſt has inquiſitiones Papa de conſilio Cardinalium, quibuscum deliberave-

rat,

rat, confici diploma juſſit, in quo ajebat: Ut grandævi referunt Chriſtiani, Apoſtolorum Principis baſilicam adeuntibus magnæ noxarum condonationes factæ ſunt. Nos ratas habemus ac renovamus cunctas. Sed quo magis colantur SS. Petrus ac Paulus, eorumque templa frequententur, plenam concedimus indulgentiam iis omnibus, qui culpas ſuas revera dolentes ac confeſſi per hunc annum 1300 a Natali Chriſti Domini poſtremum celebrato inceptum, ac per centeſimum quemque annum ſecuturum memorata templa reverenter obibunt. Præcipimus, ut ii, qui hanc indulgentiam ſibi comparare volent, hæc templa, ſi ſint Romani, per triginta dies continuos vel interruptos minimum ſemel quotidie, ſi exteri ſint, per quindecim dies, ſic adeant. Sed quo ſæpius ardentiusque illa obibunt, eo efficacior erit indulgentia. Dabat die feſto Cathedræ S. Petri 22 Febr. ac eodem die promulgari juſſit. Nota nullam hic mentionem fieri de Jubilæo, aut de exemplo legis veteris.

Sæcul. XIII. A. C. 1300.

Extrav. comm. de pœnit. c. 1.

Hoc diploma ſummo gaudio exceperunt populi. Primi omnium Romani nullo ſexus aut ætatis diſcrimine adibant Apoſtolorum templa tot diebus, quot præſcripti erant. Tum eo ventum eſt tota ex Italia, Sicilia, Sardinia, Corſica, Gallia, Hiſpania, Anglia, Germania, Hungaria.

Rayn. n. 5.

Sæcul. XIII. A.C. 1300.

ria. Non juvenes ſolum ac viri vege tendebant illuc, verum etiam ſeptuagint annorum ſenes, ac infirmi lecticis eoden deferebantur Inter alios obſervabatur Sabaudus quidam, quem ſui portaban liberi, & qui ſe annis abhinc centum ta li ceremoniæ interfuiſſe meminerat. Hæc rei adjuncta refert Cardinalis Jacobus Stephaneſcus, qui tunc agebat Romæ, & Papæ a conſiliis erat. Eadem memorat hiſtoricus Florentinus Joannes Villanus inquiens: Res omnium, quas unquam vidit orbis, miriſſima! Totum per annum continenter Romæ aderant ducenta millia peregrinantium præter populum Romanum, nec numeratis iis, qui erant in via: nulli tamen vel homini victus vel equo pabulum defuit. Teſtari hæc poſſum, addit, quia in urbe tunc verſabar: ex hoſpitum donis theſaurus ingens Eccleſiæ obtigit: ac Romanos omnes facillima ſui commeatus venditio fortunis cumulavit.

J. Vill. l. 8. c. 36.

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

LIBER XC.

BONIFACIUS VIII, DEIN BENEDICTUS XI. TUM CLEMENS V, SUMMI PONTIFICES.

ALBERTUS I OCCIDENTIS, ANDRONICUS II ORIENT. IMPP.

§. I.

Controverſia Archiepiſcopi Narbonenſis cum Pro-Comite.

Sæcul. XIII. A.C. 1300.

Ægidius Aſcelinus Archiepiſcopus Narbonenſis Bliteris habuit concilium, cui aderant Bliterarum, Nemauſi, Magalonæ, Helenæ, Apamiæ, Agathæ, ac Lutevæ Epiſcopi ſeptem, & Graſſenſis, S. Pontii, S. Guilielmi de Deſer-

Sæcul. XIII. A C. 1300.

Deſertis, aliique Abbates. Exibat O
ctober anni 1299, cum celebratum e
hoc concilium: unde nobis ſupereſt ac
Regem Philippum Pulchrum epiſtola
in qua Præſules ajunt: Pro-Comites
Narbonenſes, quidquid ruri & in urbe
poſſidebant, per longiſſimum tempus
habuere ab Archiepiſcopo, cui Pro-Co-
mitis hodierni pater hoc præſente ide
fidem ad obſequium clientis edidit.
Pro-Comes tamen contra ſuorum an-
teceſſorum juramenta, quæ ut obſer-
vet, ab Eccleſia cogi poteſt, ac debet
hoc prædium beneficiarium, ut dici a
divimus, a Majeſtate tua ſe accepiſ
profeſſus, per fraudem curavit ſibi da
ri litteras tuas, quæ injuſtitiæ ſuæ au-
thoritatem facerent, & infirmarent pa-
ctiones initas inter tuos & Archiepiſ-
copi anteceſſores. Quam ob rem ta-
quam Oratores ad te mittimus Bere-
garium Bliterenſem Epiſcopum, Abba-
tem Papulofanenſem, & quendam Mi-
galonenſem Canonicum, quos ut cle-
menter audias, ſupplicamus. Bere-
garius Fredolius ab anno priore Epiſ-
copus Bliterenſis erat in numero illo-
rum, qui congerendo libro ſexto de-
cretalium navarant operam, Cardinalis
poſtea creatus.

to. 11. conc. p. 1430.

Sup. lib. 89 §. 6.

Archiepiſcopus Narbonenſis ſuas
querimonias de Amalarico Narbonen
Pro

Pro-Comite etiam ad Papam Bonifacium VIII detulit: qui ad Regem Philippum 18 Julii an. 1300 dedit epistolam, in qua conqueritur, Ecclesiam alias erectam defensamque a Regibus nunc opprimi ab eorum Prætoribus ac in servitutem redigi. Hortatur Regem, ut Archiepiscopo æquum se, nec malis consiliis aures præbeat. Et addit: Pro nostro munere ac plenitudine potestatis nostræ faciemus Amalarico, quod expedire viderimus, & ad nostrum tribunal eum citari curabimus. Sæcul. XIII. A.C. 1300. *Rayn.* 1300. *n.* 28.29.

Iisdem in litteris Papa Regi scribebat de comitatu Melgorino prope Montem Pessulanum sito, quem ab Ecclesia Romana jure fiduciario collatum asserebat. Itaque orabat Regem, ut Prætores suos vetaret hac in re molestiam exhibere Magalonensi Ecclesiæ hanc terram possidenti utpote jure beneficiario Papæ obstrictam. Atque suum jus firmandi gratia Regi mittebat Papæ Clementis IV ad S. Ludovicum epistolam, cujus hæc erat summa. Rex sanctus audierat comitatum Melgorinum esse suum aut Petri Peletii Alesiæ Domini fiduciarii clientis sui, non vero Magalonensis Episcopi eum possidentis. Proinde juris sui notitiam ut compararet, consuluit Papam Clementem, qui sic respondit: Iste comitatus *n.* 27. *n.* 30.

Sæcul. XIII A.C. 1300

tatus est Romanæ Ecclesiæ beneficiaria lege obnoxius, ut patet ex veterrimis Sedis apostolicæ documentis. Bertrandus Peletius Petri proavus eum aliquamdiu, postea Tolosani Comites tenuere. Sed Papa Innocentius III Raymundum seniorem legitimam per sententiam terris ipsius privans hunc comitatum sub ditionem Romanæ Ecclesiæ revocavit; ac dein Guilielmo Episcopo Magalonensi & successoribus ejus tradidit sub conditione census annui. Licet hi ab illo tempore eum tranquille possederint: nos tamen, postquam solium summum conscendimus, Episcopo Magalonensi fecimus potestatem assignandi Petro Peletio reditus aliquos, ut omittat petere avitam possessionem, & clamores populi cessent. Post id responsum S. Ludovicus institisse juri suo non videtur.

v. Gall. Chr. to. 3. p. 583. Catel. Lang. p. 657.

§. II.

Papa jus in Scotiam sibi vendicat.

Eodem tempore Papa Bonifacius sibi asseruit terram haud populo majorem, nempe Scotiam. De successione in locum Alexandri III Scotorum Regis anno 1286 sine liberis mortui disceptabant Joannes Belliolinus, ac Robertus Brusius. Joanni nupserat hæres proxi-

Henr. Knyhton. p. 2468.

proxima: Robertus Principis hujus sororem habebat matrem. Rex Anglorum Eduardus sumptus arbiter pronunciavit pro Joanne Belliolino, qui ei velut supremo Principi fidelitatem juravit. Sed postea bello, quod Eduardus contra Franciam gerebat, in re suam verso, se ad clientelæ possessionem compulsum fuisse perhibens, hac revocata in Eduardum arma corripuit: qui eo victo captoque totam Scotiam occupavit. *sæcul. XIII. A.C. 1300.* *Matth. West. p. 415.*

Tum Papa Bonifacius Regi Eduardo scripsit epistolam, in qua dicit: Non dubitamus, quin scias Scotiam pleno jure ad Romanam Ecclesiam spectasse olim, ac etiamnum spectare, nec unquam beneficiario jure Regibus Angliæ antecessoribus tuis vel tibi fuisse obstrictam. Plura deinde facta refert, ut Scotiam Angliæ submissam non esse probet. Sed assertum Ecclesiæ Romanæ jus nulla ratione stabiliens, solum ait hoc a nemine in dubium vocari: & concludit inde, Eduardum non debuisse sibi Scotiam per vim subjicere. Præsertim ei exprobrat, quod Episcopos Glascuanum & Soderensem, aliosque Ecclesiasticos carceri mandarit. Rogat, ut eos in libertatem restituat, suosque administros e Scotia revocet. Adjungit: Si quod jus in Scotiam habere te putas, volumus, ut intra sex menses ad nos mittas procuratores tuos cum o- *to. 11. conc. p. 1399. Rayn. 1299. n. 14.*

Sæcul. XIII. A. C. 1300.

mnibus tui juris documentis; &, quod æquum erit, decernemus tibi. Evocamus enim cunctas controversias hac de re motas vel movendas, quarum cognitionem & judicium sacræ Sedi reservamus. Dabat 27 Jun. an. 1299.

p. 1398. Rayn. n. 19.

Roberto Winchelseano Archiepiscopo Cantuariensi hanc misit epistolam una cum alia, per quam imperabat, ut illam protinus Regi traderet, & assensum efficaciter suaderet, alioqui ad tempus administratione spiritualium æque ac temporalium rerum excludendus. Mox consequens Robertus ad Regem viginti dierum itinere remotum contendit, & Carleolum celerrime delatus comperit eum cum exercitu jam intrasse Scotiam, nec tutum esse illuc eundem sequi. Cum expectasset diu, transmissis cum periculo quibusdam fretis, tandem ad Regem venit die Veneris post festum S. Bartholomæi, scilicet vigesimo sexto Augusti an. 1300. Rex in præsentia Procerum Equitumque exercitus legi Papæ litteras, & Gallico sermone, quo aula Anglica utebatur, exponi jussit. Tum inita cum suis consultatione Archiepiscopo hæc reponi voluit: Angliæ mos est, ut in negotio regni statum contingente sententiam rogentur omnes, quorum interest. Refert autem multorum Procerum Præsulumque hoc in exercitu non præsentium.

p. 1402.

tium. Rex de his Papæ litteris deliberabit, cumprimum poterit; ac postea responsum ei per Legatos dabit. Robertus qua fide paruisset, Papæ scripsit 6 Octobris eodem anno. Sæcul. XIII. A. C. 1300.

Tum Rex Eduardus Papæ Bonifacio fusis respondit litteris, quas non esse judiciarias mox initio declarabat per cautionem, quæ sine dubio censebatur necessaria contra jurisdictionem, quam Papa in epistolæ suæ fine sibi tribuebat. Litteræ regiæ continent argumenta omnia Scotiam Angliæ obnoxiam esse probantia; & inchoantur per fabulas de Bruto Trojano, primo Magnæ Britanniæ Rege, de secundo ejus filio Albanacte primo Rege Scotiæ, ac de Rege Anselmo Regis Arti cliente fiduciario: nam hæ fabulæ pro veris historiis tunc habebantur. Inde Rex ad tempora notiora progressus ait Eduardum annosum Alfredi filium fuisse Regem Angliæ, Scotiæ, Cambriæque; sub Adelstano sic volente Constantinum regnasse in Scotia: pluraque alia suorum antecessorum facta memorat. Denique suum ad regnum veniens refert compromissum suas inter manus factum, suam sententiam pro Joanne Belliolino, & hujus Principis seditionem post juratam fidem. Papa Bonifacius non videtur postulato suo diutius institisse:

p. 1404. *It. Knyhton. p.* 2483.

Westmon. p. 433.

Sæcul. XIII. A.C. 1300.

tantum Joanni Belliolino libertatem obtinuit.

§. III.

Concilium Mertonense.

to. II. Conc. p. 1435.

Sub idem tempus Robertus Archiepiscopus Cantuariensis Mertonæ concilium provinciale habuit, ubi sanctiones edidit, quæ potissimum decimas contingunt, indicantque, quanta duritia eæ tum in Anglia exigerentur. Erant pendendæ non solum decimæ naturales omnium fructuum & alimentorum, ne chortalibus quidem avibus exceptis, lanarum, lactariorum, sed etiam personales de rebus industria & labore partis, extendentes se ad cunctos mercatores, caupones, artifices, operarios mercede conductos: si non solverent, intentabantur eis censuræ ecclesiasticæ non nisi ab Episcopo tollendæ. Parochi ipsi, si decimam ob metum aliamve causam non postularent, excludebantur functionibus muneris, donec Archidiacono quadrantem libræ argenti dependerent.

§. IV.

Papa suum ad tribunal vocat Albertum Austriacum.

Interim Papa Bonifacius civitates Italiæ pacaturus Matthæum Aquaspartanum Cardi-

Cardinalem Episcopum Portuensem in Lombardia, Hetruria, & Æmilia suum esse Legatum jussit 23 Maji, rogatu Guelphorum Florentiæ: ubi Matthæus mense Junio magnis exceptus honoribus est. Verum pro munere suo contrarias partes reducere in gratiam, bonumque rursus ibi regimen instituere frustra conatus, cum indignatione abiit, incolas anathemate, urbem interdicto affectam relinquens. Quo Romam reverso Papa de consilio quorundam Florentinorum Carolum Valesium Regis Philippi Pulchri fratrem accersere statuit futurum adjutorem Caroli Siciliæ Regis, & in Italia Vicarium Imperii: nam hoc vacante id officium conferendi jus sibi asserebat.

Sæcul. XIV. A.C. 1301.

Rayn. n. 24. Jo. Villani l. 8. c. 39. c. 42.

Carolo Valesio ad matrimonium ineundum, ac postea reapse initum cum Catharina Curtiniacensi hærede controversi Imperii Constantinopolitani necessariam legis gratiam, ac præterea spem Imperii Romani Papa fecit: nec enim ratam habuerat electionem Alberti Austriaci, ut patet ex epistola, quam ad tres Electores ecclesiasticos scripsit 13 Aprilis an. 1301. Ibi sic loquitur: Albertus Austriæ Dux Adolpho Romanorum Regi adstrictiorem clientis fidem ac obsequium professus, & amplas ab eo terras beneficiaria lege

Ducang. hist. C. P. p. 205.

Rayn. 1301. n. 2.

Sæcul. XIV. A. C. 1301

nactus, cum per commotam seditionem se in Regem Romanorum eo vivente curasset eligi, conflato bello, & pugna, in qua cecidit Adolphus, edita effecit, ut Romanorum Rex denuo cooptaretur, ac regias functiones præsertim in Germania obire cœpit. Jam vero ex præscripto juris nostrum est virum ad hanc dignitatem electum examinare, ac inaugurato coronam imponere, aut indignum rejicere. Igitur vos jubemus in locis, ubi expedire videbitur, denunciare, ut Albertus, qui se Romanorum Regem dicit, intra semestre spatium per Oratores suos authoritate idonea, & documentis suorum jurium instructos se nobis sistens de crimine læsæ majestatis in Adolphum Regem commisso, ac de anathemate, in quod incurrit sacram Sedem, cæterasque vexando Ecclesias, se purget, si possit, ac ea, quæ præceperimus, his in rebus faciat. Alioqui Electoribus & cunctis Imperii membris stricte interdicemus, ne illum agnoscant Regem Romanorum; infirmabimus juramentum fidelitatis ei dictum; & pœnas sacras profanasque, prout nobis visum fuerit, ei ac fautoribus ejus irrogabimus.

Huic Papæ mandato morem gesturi tres Electores ecclesiastici sub festum S. Michaëlis diem, nimirum exeunte Septembri hujus anni 1301 excitarunt Rudolphum

Ir. Rebdorf. to. 1. Freher. p. 412

dolphum Bavariæ Ducem & Comitem Palatinum, ut quæstionem instituerent in Albertum Austriacum: nam contendebant Comitem Palatinum Rheni esse de more Judicem actionum contra Romanorum Regem susceptarum. Itaque accusatum, quod Regi Adolpho suo Domino necem attulisset, ideoque corona esset indignus, de gradu dejicere cogitabant. Irritatus hoc agendi modo Albertus tres Archiepiscopos Electores bello petiit, qui denique cum eo transegerunt. Sæcul. XIV. A.C. 1301.

§. V.

Res Italiæ.

Casan seu Gazan Argonis Cani filius erat Imperator Mogolum ab anno 1294, Epochæ Arabicæ 694; & tanquam Musulmannus vocari Mahmud voluerat. Anno 1299 Syriam ingressus commisit prælium cum Sultano Ægyptio Nasero Kelauni filio, qui fratri suo Halilo successerat. Nasero acie superato Mogoles Damascum totamque Syriam occuparunt; sed paulo post amisere. Hoc inter bellum Casanus Papam, Regem Galliæ, aliosque Christianos Legatorum opera stimulavit, ut missis in Syriam copiis ipsum ad tuenda bello parta adjuvarent. Sed littus ara- *Bibl. Orient. p. 362. 363. Pococ. suppl. p. 2. 12. Sanut. p. 240.* *Anton. to. 3. p. 245.*

Sæcul. XIV. A. C. 1301.

vit: quia Christiani Principes in suis quisque terris alia, quæ agerent, habebant.

Rayn. 1301. n. 33.

Juvandæ Palæstinæ solos hoc anno Genuenses conatum aliquem adhibuisse video: quos ipsos eo permovit pietas quarundam fœminarum nobilium ex urbis stirpibus primariis: novem inter alias nominantur. Ad classem instruendam sua conferebant bona ne aureis quidem gemmeisque ornatibus parcentes suis; ac exemplo alias trahebant mulieres, quarum aliquæ ad præstanda cruce signatis servitia itineris molestiis periculisque exponere se statuerunt. Papa Bonifacius ad eas scripsit pium ardorem ac fortitudinem earum laudans.

n. 34.

Etiam ad quatuor Nobiles Genuenses præfuturos classi misit literas, metuensque, ne privata commoda eos a præcipuo molitionis fine averterent, interdixit, nequem terræ sacræ locum reficerent, aut munirent sine peculiari Summæ Sedis permissu.

n. 35.

Dabat 9 Aug. 1301. Porchetto Spinolæ Ord. Minorum mandavit, ut promoveret hoc molimen, & ad istam expeditionem populos animaret. Is consecratus fuerat in Archiepiscopum Genuensem, depositoque titulo hanc Ecclesiam etiam tum administrabat, cujus titulum ei Papa deinde reddidit. Sed hic bellicus apparatus Genuensium non habuit

buit ſucceſſum aliquem memoratu dignum. Sæcul. XIV. A.C. 1301.

Porchetto Spinola Papa uſus eſt ad reconciliandos Genuenſes cum Carolo Claudo Rege Siciliæ: nam illorum aliqui, præſertim Doriæ ac Spinolæ ſuſpexerant partes Friderici Arragonii ac Siculorum hunc pro Rege ſuo habentium. Idcirco Papa Genuenſes anathemate devinctos declaravit per ſententiam Romæ promulgatam die Cœnæ Domini ſeptimo Aprilis an. 1300. At illi hac cenſura moti, ut cum Papa & Rege Carolo pacem jungerent, Legatos miſerunt Romam. Porchettus illam conciliavit, fecitque, ut Reſpublica Genuenſis cum hoc Principe pactiones commercii conflaret, quas habuit ratas & authoritate ſua firmavit Papa per litteras datas 1 Junii an. 1301. Poſtea Porchettum juſſit cenſuras tollere. Epiſtolam dabat 26 Auguſti. *Rayn.* 1301. n. 10. 11. *Idem* 1301. n. 17.

Paucis poſt diebus Anagniam, ubi Papa hærebat, advenit Carolus Valeſius inter comitatum multorum Procerum, & quingentorum Equitum Gallorum. Benigniſſime illum excepit Papa cum Cardinalibus, ac 3 Septembris eidem detulit præfecturam omnium Eccleſiæ Romanæ copiarum & poteſtatem bellandi cum hoſtibus illam invadentibus, & paciſcendi cum eis, ſi ſe *Id.* 1301. n. 11. 12. *Villani l.* 8. c. 48.

Sæcul. XIV. A.C. 1301.

submitterent. Etiam Æmiliæ Comitem, ac Hetruriæ pacificatorem fecit Carolum: cumque is hoc nomine die festo Sanctorum Omnium Florentiam intrasset, Papa post mensis spatium eo Cardinalem Matthæum Aquaspartanum tanquam Legatum misit, cum Carolo daturum operam placandis factionibus amplissimam urbem illam discindentibus.

Rayn. n. 14.

n. 15. Sed hoc iter Carolus Valesius eo potissimum fine habuit, ut Regem Carolum Claudum ad recuperandam Siciliam adjuvaret. Quapropter ei Papa concessit decimas, quas solverent Francia, Italia, Sicilia, Sardinia, Corsica, tractus Principis Achaici & Ducis Athenienſis, vicinæque insulæ.

§. VI.

Episcopus Apamiensis mandatur carceri.

Sup. lib. 89. §. 38. Hoc anno cœptæ sunt notissimæ illæ controversiæ inter Papam Bonifacium, ac Regem Philippum Pulchrum propter Bernardum Saissetum primum Episcopum Apamiensem. Ad Regem delatum est nomen hujus Præsulis, quasi Comitibus Fuxensi Convenienſique suasisset, ut concitarent turbas, urbemque & comitatum Tolosanum regiæ ditioni denuo

denuo ſubjectum ſubtraherent. Argue- Sæcul. XIV.
batur etiam, quod dixiſſet, Apamiam A.C. 1301.
non ſpectare ad regnum; a Rege ha- *Differends*
bere ſe nihil; eum nummos adulteri- *p. 627. &c.*
nos cudere; non eſſe legitimum; ac
denique nullo ponendum in numero.
Hæc teſtimoniis confirmati ſunt in ju-
diciaria inquiſitione juſſu Regis ince- *p. 634.*
pta die Mercurii poſt feſtum SS. Tria-
dis vigeſimo quarto Maji an. 1301. Tum *p. 629.*
Rex Proceres regni ſui una cum multis
Doctoribus, Clericis, laicisque Silvane-
ctum venire, ac de conſilio eorum A-
pamienſem Epiſcopum præſentem com-
prehendi juſſit, & aſſervandum tradi-
dit Ægidio Aſcelino Narbonenſi Ar-
chiepiſcopo ipſius Metropolitæ, ut ab
eo judicatum exauguratumque merita
pœna afficeret. Itaque Aſcelinus ca-
ptivi curam ſuſcepit ex conſenſu Epis-
copi Silvanectini ad juridicialem hunc
actum concedentis territorium; ac dein
etiam Remenſem Archiepiſcopum con-
ſentientem habuit.

Simul ſtatutum eſt, ut Regis Lega- *p. 630.*
tus aliquis Papam de actis omnibus
edoceret, & adderet: Tametſi Rex ho-
minem convictum de criminibus, in qui-
bus omne ceſſat privilegium, mox ad
ſupplicium mittere potuit, debuitque,
nihilominus voluit inſiſtere veſtigiis ma-
jorum, qui Gallicæ ac Romanæ Ec-
cleſiæ

Sæcul. XIV. A.C. 1301.

clesiæ matris suæ jura nunquam non conservarunt. Quocirca te orat, sanctissime Pater, ut hac in re officio fungaris tuo, ac fontem dignitate sua & omniclericatus privilegio exuas, ut in foro profano, cum desperata sit ejus emendatio, puniri, prout meruit, queat. Legatus his porro mandatis instruebatur: Papa probabiliter respondebit, haud posse a se damnari hominem, qui convictus non sit; & duabus e viis alterutram esse ineundam; scilicet vel mittendum ad se Episcopum, vel rem in Gallia examinandam. Posterius si fiat, videndum est, utrum Metropolitæ ac Suffraganeis ejus, an vero Legato aliisve Inquisitoribus a Sacra Sede delectis mandetur negotium? Sciendum præterea, an Papa solam causæ cognitionem, aut etiam judicium, ac executionem ipsam permittat? Hæc omnia in consultationem veniant, oportet.

§. VII.

Papæ querimoniæ de Philippo Pulchro.

Sed Papa Bonifacius comperta Apamiensis Episcopi captivitate ad Regem Philippum scripsit epistolam sic inchoatam: Ex jure divino humanoque Præsules ac viri ecclesiastici, in quos homines

Rayn. n. 28. Differ. 1. 661

mines profani poteſtatem nullam acce- Sæcul. XIV.
perunt, magna frui libertate debent. A. C. 1301.
Id obſervabant anteceſſores tui: quorum exempla te non imitari eo magis dolemus, quo latius regnum Deus extendit tuum. Ut enim cognovimus, venerabilem Fratrem noſtrum Epiſcopum Apamienſem valida ſub cuſtodia ad tuos adductum oculos Narbonenſi Archiepiſcopo detinendum dediſti per ſpeciem ſecuritatis illi afferendæ. Quam ob rem te rogamus, jubemusque, hunc ut Præſulem ad nos libere ac tuto venire patiaris, & ei, quæ occupaſti, omnia ſua Eccleſiæque ſuæ bona, ſeu poſſint moveri, ſeu nequeant, reſtitui cures, nec in poſterum agas talia. Nam, ut ſcias, in pœnam canonicam, quod hunc in Epiſcopum audacter manus injeceris, incurriſti, niſi æquam nobis excuſationem proponas. Aliam per epiſtolam Narbonenſi quoque Archiepiſcopo imperamus, ut Præſulem nos aditurum dimittat, quamvis hunc ab ipſo retineri volueris. Dabat 5 Decembr. 1301.

Eodem die ad Regem ſcripſit litteras, quibus eſt initium: *Auſculta fili!* ubi, poſtquam eum monuit, ut docilem ſeſe præſtaret, inquit: Deus nos conſtituit ſuper Reges ac regna, ut evellamus, deſtruamus, diſperdamus, diſſipemus, *Differ. p. 48. Rayn. n. 31.* *Jer. I. 10.*

Sæcul. XIV. A.C. 1301.

pemus, ædificemus, & plantemus ſuo nomine ac per doctrinam ſuam. Proin ne crede neminem te ſuperiorem, nec te obnoxium eſſe capiti Eccleſiæ! Ita qui cogitat, delirat, & qui pertinaciter id defendit, alienus a fide Chriſtiana, & disjunctus eſt a grege Paſtoris boni. Atqui præ amore, quo in te ferimur, non diſſimulamus a te opprimi Clericos laicosque tibi ſubditos, Optimates, Nobilium Ordinem, collegia, & populum. Sæpe te dehortati ſumus; ſed incaſſum.

Longius per partes ut excurramus; quanquam manifeſto conſtat eſſe Papæ de beneficiis ſeu in Romana curia, ſeu extra vacantibus abſolute ſtatuere; teque nullum habere jus conferendi ea ſine permiſſu Sumæ Sedis: impedis tamen executionem collationum ejus, quando præveniunt tuas; & in cauſa tua vis eſſe Judex. Generatim non agnoſcis judices alios quam tuos adminiſtros rationibus tuis conſulentes, ſive petitio fiat, ſive defenſio. Tuum ad tribunal trahis Præſules ac reliquum regni tui Clerum tam Religioſum quam ſecularem, tum in actionibus, quas perſonales vocant, tum in illis, quas reales nuncupant, etiam cum agitur de bonis tibi jure beneficiario haud obſtrictis. Decimas aliasque penſiones a Clero exigis, in quem poteſtas laicis nulla eſt. Præſules non pa-

teris

teris ſpiritualem gladium adhibere in violatores ſuos, nec exercere ſuam jurisdictionem in cœnobia, quorum tutelam tibi vendicas. Demum illuſtrem Eccleſiam Lugdunenſem tam male habes, & ad inopiam redegiſti tantam, ut ægre poſſit emergere; cum tamen non ſit pars regni tui: perbene novimus jura ejus, quippe cujus membrum fuerimus. Sæcul.XIV. A.C.1301.

Non tibi temperas in percipiendis fructibus vacantium Eccleſiarum cathedralium: jus regium per abuſum vocas: hos reditus iis conſervandis deſtinatos vertis in prædas, & conſumis. Omittimus modo mutationem monetæ, cæterasque moleſtias, de quibus querelas ex omni parte audimus. At ne culpam contrahamus coram Deo animæ tuæ rationem a nobis petituro, ſaluti tuæ, ac regni nobis tam chari famæ providendi gratia, cum fratribus noſtris Cardinalibus inita deliberatione, alias per litteras ad nos accivimus Archiepiſcopos Epiſcoposque inauguratos aut electos, Cluniaci, Ciſtercii, Præmonſtrati, Fani S. Dionyſii, & Majoris Monaſterii Abbates, Collegia Eccleſiarum regni tui cathedralium, Doctores Theologiæ, ac utriusque Juris, & alios quosdam eccleſiaſticos: eosque juſſimus prima Novembris ſe nobis ſiſtere, conſulendos

Sæcul.XIV. A.C.1301

lendos de omnibus supra memoratis tanquam viros minime suspectos tibi, sed in regni tui bonum intentos, quod cum eis tractabimus. Poteris, si tua interesse credis, simul comparere per te ipsum, vel per Legatos fidos, ac probe mentem edoctos tuam. Aut absente te faciemus, quod nobis æquum videbitur. Has literas finit per exhortationem ad suppetias terræ sacræ ferendas.

Quæ dicit de authoritate in Reges, ac de potestate evellendi ac plantandi, sunt verba Dei ad Jeremiam, quæ missionem ejus extraordinariam tanquam Vatis divini, ac munus prædicendi regnorum vicissitudines contingunt, nec executionis facultatem ei ullam tribuunt. Reges Capiti Ecclesiæ subjectos esse Philippus ipse lubens agnoscebat in rebus sacris. Sed ex toto litterarum contextu liquet Papam subjectionem istam extendisse longius, quia Regem de gubernatione regni rationem sibi reddere, ac eum inter & subditos supremus esse judex volebat. Epistolam, qua Franciæ Præsules ad Romanam curiam accersebat, eodem dabat die nempe 5 Decembris: & per aliam hoc ipso pariter die scriptam permisit, ut hoc iter omitterent Doctores Juris, qui suum ad Episcopum legitimas afferrent excusationes: Episcopi

Diss. p. 53. Rayn. n. 29 p. 54.

copi vero se summo Capiti ut excusarent, præcepit. Sæcul. XIV. A. C. 1302.

Litteris, *Ausculta fili!* per Jacobum de Normannis Archidiaconum Narbonensem, Papæ Notarium Nunciumque acceptis perculsus Rex de consilio Procerum, qui tunc præsentes itidem stupuerant, absentes Optimates reliquos cum Abbatibus & collegiis tam ecclesiasticis quam profanis congregare statuit: ac interim dominica post octavam Lustratæ Virginis anno (ut Gallia adhuc numerabat) 1301, scilicet 11 Febr. anno 1302 Papæ litteras in medio cunctorum Nobilium cæterorumque, qui eo die Parisiis erant, comburi, & hunc actum tota in urbe per præconem tuba promulgari jussit. p. 68. p. 59.

§. VIII.

Conventus Parisiensis.

Die Martis 10 Aprilis eodem anno 1302 in Parisino Dominæ Nostræ templo conventus, sive, ut tum vocabatur, senatus erat præsente Rege, qui per Petrum Claffium & quosdam alios ibi publice proponi curabat sequentia. Archidiaconus Narbonensis mihi tradidit Papæ litteras, in quibus dicit me sibi subjectum esse in profanis regni mei rebus, & hoc a se habere, quamvis hactenus anteces-

Sæcul. XIV. A.C. 1302.

fores mei ac ego id Deo soli acceptum retulerimus. Nec contentus ille hac loquendi ratione hoc in regno tam nova & inaudita procedere ad executionem voluit, & cunctos regni mei Præsules, cunctos Theologiæ ac Jurium Doctores ad se vocavit, ut propulset injurias, quibus administri mei ac ego, ut perhibet, Præsules Dominosque ecclesiasticos ac profanos afficimus. Sic Galliam vult privatam thesauro pretiosissimo, nempe sapientia Præsulum cæterorumque, quorum consiliis illa regi debet: ac eodem modo illam exhaurire opibus, & exponere ruinæ cupit.

Multas alias vexationes regno ac Ecclesiæ Gallicanæ infert reservando, &, ut libet, conferendo episcopatus ac beneficia extraneis & ignotis nunquam præsentibus. Ita imminuitur servitium divinum; deluditur conditorum voluntas; pauperes ordinaria stipe fraudantur; regnum fortunis evertitur. Præ- p. 69. sules jam non inveniunt viros, qui Ecclesiis serviant; cum desint beneficia, quæ Nobilibus, quorum majores ea instituerunt, aut reliquis litteratis tribuant: unde fit, ut Ecclesiis nihil donetur amplius. Premuntur tamen istæ pensionibus, subsidiis, ac exactionibus variorum generum: adimitur Metropolitis libertas adjungendi Suffraganeis suis

suis Adjutores: aufertur cunctis Episcopis ministerii sui functio, ut Summam Sedem cum donis adeant. Tam indignæ res multiplicatæ sunt hoc sub Papa, & augentur in dies: haud possum eas ferre diutius. Sæcul. XIV. A. C. 1302.

Proinde vobis impero ut Dominus, & vos precor tanquam amicus, ut me consiliis & omni opera adjuvetis ad tuendam veterem libertatem nostram, & ad reparandum regnum ac Ecclesiam Gallicanam, speciatim contra facinora Prætorum meorum Ecclesiæ juribus adversa, siqua commisere. Mederi eis prius decreveram, quam Papæ Nuncius advenit: & jam fecissem, ni cogitassem id formidinis minarum ejus, aut mandatorum observantiæ adscriptum iri. Cæterum pro communi hoc emolumento bona mea omnia, me ipsum, ac liberos meos, si opus sit, in discrimen offero: postuloque, ut de omnibus, quæ audistis modo, responsum mihi certum ac decretorium hac ipsa hora detis.

Post hæc Barones cum Oratoribus ordinum laicorum se submovebant: & habita simul deliberatione reversi Philippo præter magnas laudes & gratias ob generosum ipsius propositum dicebant se malle sua bona & corpora periculis objicere, ac omne tormenti genus necemque sustinere, quam molitiones Papæ admit-

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

p. 70.

tere, etiamsi Rex tolerare eas aut dissimulare vellet. Tum Rex responsionem Præsulum popoſcit: qui petito longiore consultandi spatio, excusare Papam, Regique ac præcipuis Proceribus persuadere studebant, Papæ animum non esse regni libertatem, aut dignitatem regiam impugnare, monebantque Regem, ut conservaret concordiam, quæ inter Ecclesiam Romanam, Reges priores, ac ipsum semper fuisset. Sed urgebantur, ut illico respo. derent: ac denunciatum est palam, quisquis in contrariam ire sententiam videretur, eum pro inimico Regis regnique habitum iri. Intelligebant Præsules, si Regi ac Baronibus non facerent satis, fore, ut in pericula & offensiones innumeras incurrerent, & laicorum obedientia erga Ecclesiam Romanam & Gallicam evanesceret non reditura. Tantis in anguſtiis hæc reponebant: Rex! consiliis subsidiisque justis te atque tuos, & dignitatem tuam, libertatemque ac jura regni fulciemus, ut aliqui nostrum, qui primigenia, aliaque prædia beneficiaria tenent, juramento suo, cæteri fide tibi debita obstringuntur. Sed una supplicamus, o Rex, ut nos adire Papam sic jubentem sinas, quippe cui obedientiam debeamus. Id tamen Rex ac Barones se neutiquam passuros asserebant.

§. IX.

Sæcul. XIV.
A. C. 1302.

§. IX.

Præsulum Procerumque epistolæ.

Hæc acta sunt in conventu decima Aprilis habito, ut nos docet epistola Præsulum ad Papam eodem die scripta; ubi addunt: Considerabamus itaque Regis, Baronum, cæterorumque regni laicorum commotionem tam violentam: plenoque ab Ecclesia Romana dissidio, quin etiam generali Clerum inter & populum discordiæ apertas videbamus fores. Nam laici nostram societatem plane fugiunt; & a suis colloquiis, consiliisque nos excludunt veluti proditionis contra se conflatæ reos: spernunt censuras ecclesiasticas undecunque profectas: has ut inutiles reddant, sese præparant, & cautelas adhibent. His summis in angustiis ad prudentiam tuam confugimus, flentibusque oculis obtestamur, ut veterem concordiam inter Ecclesiam ac regnum foveas, nostræque securitati provideas, mandatum, quo nos ad te vocasti, retexendo. p. 71.

Etiam Optimates Franciæ scripserunt, non Papæ, sed Cardinalibus, & gallice quidem, probabiliter, ut ostenderent, se non fingi loquentes aliter, quam cogitarent. Epistolæ eodem die p. 60.

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

10 Aprilis datæ hæc est summa: Nostis melius, quam alius quisquam, Ecclesiæ Romanæ Galliæque consensionem & amicitiam omni cultam tempore. Nec ignoratis labores ac pericula, quæ nostrum plurimi subierunt pro religionis integritate ac incremento. Et quia essemus impares ferendo dolori nostro, si veterem hanc concordiam per malam illius voluntatem, qui sedem Romanam tenet, dissolvi modo, vel tantum diminui videremus: vos per has litteras duximus edocendos de novis ejus molitionibus contra Regem Dominum nostrum, totumque regnum, quas jussu regio clarissime nobis expositas tolerando haud foremus, quidquid inde mali nobis evenire posset.

Primo perhibet Regem temporalibus in rebus obnoxium sibi, & has a se nactum esse: cum Rex omnesque Galli nunquam non contenderint regni temporalia soli deberi Deo. Deinde regni Præsules ac Doctores ad se accivit, ut arceat injurias, quas Regem ac Prætores ejus Clero, nobis, & universo populo inferre dicit: quamvis nec illi, nec nos nisi ex authoritate regia his in rebus quidquam corrigi cupiamus. Proceres pergunt easdem de Papa querimonias jactare, quas Rex in conventu proposuerat: & adjungunt: Acerbissimo

p. 61.

cum

cum dolore dicimus talia placere nulli bonæ voluntatis homini posse; nemini unquam venisse in mentem; nec potuisse expectari nisi pro Antichristi tempore. Et quamvis ille affirmet se vestro de consilio id agere, non adducimur, ut credamus vos consentire tales in novitates, & tam insana molimina. Idcirco tale his remedium adhibeatis, precamur, ut consensio inter Ecclesiam ac regnum conservetur, & ad sacrum iter transmarinum aliaque opera bona utiliter applicari queant animi. Facite, ut mentem vestram resciamus per hunc tabellarium, quem ad vos hac sola de causa mittimus: & persuasum vobis habete nos nec vitæ nec mortis causa hanc actionem relicturos esse, etiamsi Rex in id consentiret. Epistolæ appensa sunt sigilla unius & triginta Optimatium, qui nominantur ibi, & quorum primarii sunt Ludovicus Comes Ebroicensis, tertius Regis Philippi Audacis filius, Robertus Artesiæ Comes, Robertus Burgundiæ, Joannes Britanniæ, ac Fridericus Lotharingiæ Duces. Sæcul. XIV. A. C. 1302.

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

§. X.

Res Hungariæ.

Rayn. 1301. *n.* 4. Interim Papa Bonifacius conabatur Hungariam comparare juveni Charoberto ſeu Carolo Roberto nepoti Caroli Claudi Regis Neapolitani. Anno priore Legatum in Hungariam miſit Nicolaum Tarviſinum Cardinalem Epiſcopum Oſtienſem ex Ordine Prædicatorum, in regiones vicinas, Poloniam, Dalmatiam, Croatiam, Serviam extendens legationem. Hujus finis erat ſedatio Hungariæ in duas diviſæ partes Caroli & Andreæ Veneti: & quo plus authoritatis Legato eſſet, Papa permiſit, ut ille geret, ſed in Hungaria ſolum, inſignia Legatorum *A Latere* transeuntium mare, ac perſonam Papæ ſuſtinentium. Diploma ei Papa dedit 13 Maji an. 1301: ac per epiſtolam totum regni Clerum juſſit Legato & comitatui ejus cuncta ferre ſubſidia ad ſecuritatem viarum, advecturas victumque neceſſaria.

Sup. l. 89. §. 24.

Rayn. n. 6.

Rege Andrea Veneto paulo poſt vita functo, Hungariæ Proceres, qui ejus partes fuſceperant, menſe Julio anni 1301 Wenceslaum Bohemiæ Regem curabant rogandum, ut Hungariæ poſſeſſionem caperet, ne perdamus, inquiebant, libertatem noſtram, ſi Regem ab Eccleſia accipere-

J. Thurocz. c. 83. 84.

ciperemus. Evocabant vero Wenceslaum ideo, quod aviam maternam haberet Annam filiam Belæ IV Regis Hungariæ. Wenceslaus, cum esset ætate provecta, & ex Bohemia nollet discedere, respondit se suum in Hungariam jus totum transferre ad suum filium pariter Wenceslaum nomine. Abductum igitur adolescentem hunc Principem vocarunt Ladislaum; & in urbe Alba Regali vacante Strigonensi sede per Joannem Archiepiscopum Colocianum coronari voluere: cui assistebant Andreas Agriæ, Emericus Varadini, Haabus Vacciæ, Antonius Genadii, Nicolaus Bosnici, & Jacobus Sepusæ Episcopi. Sæcul. XIV. A.C. 1302. *Ranzan. p. 240.*

Papa Bonifacius rem compertam molestissime ferens ad Episcopum Ostiensem suum Legatum epistolam scripsit in hanc sententiam: Romanus Pontifex a Deo Regibus regnisque præpositus, supremum Ecclesiæ militantis caput, cunctos inter mortales principem tenens locum, tranquille *sedet in solio judicii, & dissipat omne malum intuitu suo.* Ac deinde: Post tuum abitum audivimus Colocianum Archiepiscopum quibusdam Episcopis, Præsulibus, Baronibus stipatum eo audaciæ, seu potius insaniæ processisse, ut Wenceslao Bohemiæ Regis filio Hungaricam coronam *Rayn. 1301. n. 7.* *Prov. 20. v. 8.*

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

imponeret, tuo adventu in regnum, quod propediem intraturus eras, neutiquam expectato; nec considerans hanc functionem pertinere ad Archiepiscopum Strigoniensem; Wenceslaum in Hungariam nullum, quod sciamus, habere jus; & in dubio saltem consulendos esse nos, aut te hac in regione nostras agentem partes. Et postea: Id quoque noveris, oportet, Sanctum Stephanum primum Hungariæ Regem Christianum obtulisse donasseque hoc regnum Ecclesiæ Romanæ, nec coronam ejus accipere sua ex authoritate, sed a Christi Vicario voluisse, probe scientem illud sacri codicis: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo.* Papa finit præcipiendo, ut Legatus Archiepiscopum Colocianum jubeat intra quatuor menses adesse in Romana curia, alioqui munere privandum. Dabat 17 Oct. 1301. Sed is paulo post coronatum Wenceslaum obiit. His in litteris Papa duobus Scripturæ locis abutitur sibi tribuens, quod in Proverbiis dicitur de authoritate regia; & ad Reges applicans, quod S. Paulus asserit de vocatis ad sacerdotium. Bonifacius simul ad Wenceslaum Bohemiæ Regem scripsit epistolam, quam concludebat his verbis: Si quod jus in Hungariam vel alias regiones sit tibi aut filio tuo, easque a no-

Sup. lib. 58. §. 8.

Hebr. 5. v. 4.

Thurocz. c. 84.

Rayn. 1302. n. 10.

a nobis poſtules, tibi conſervare integras parati ſumus. Sæcul XIV. A.C.1302.

Cardinalis Legatus Epiſcopus Oſtienſis delatus in Hungariam, convocatis omnibus regni Præſulibus conciliare pacem pro viribus conabatur. Sed nihil ſe agere videns, Viennam Auſtriæ petiit: unde Papam rem edocuit an. 1302. *Hiſt. Auſt. an.* 1302.

Interim Rex Bohemiæ Wenceslaus ad Papam reſponſum per Canonicum Pragenſem juris canonici Doctorem miſit. Contendebat ſuum filium eſſe legitime cooptatum in Regem Hungariæ; Papamque, ut ei faveret, orabat. *Rayn.* 1302. *n.*20.

Bonifacius hæc repoſuit: Deus apoſtolicam ſedem ſuper Reges ac regna conſtituit, ut ab ea ſuum quisque jus obtineat. Maria vero Regina Siciliæ affirmat Hungariam eſſe ſuam ſuique nepotis Caroli. Proin ſine damno ejus tuæ petitioni annuere nequimus. Sed ut toti nos orbi præbeamus æquos, ſtatuimus ad nos vocare te, hanc Reginam, nepotem ejus, cæterosque omnes, quorum intereſt. *n.* 21.

Wenceslaus in epiſtola ſua ſe non modo Bohemiæ, ſed & Poloniæ Regem dixerat. Id ei veluti perduellionem Papa vehementer exprobrat, pro re nota habens Poloniam ſpectare ad ſacram Sedem. Vetamus igitur ſtricte, addebat, ſub pœnis ſacris profanisque, ne amplius adhibeas nomen ac ſigillum Regis Polonorum, *n.* 22.

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

norum, aut functionem ejus agas aliquam. Sed ad servanda tibi jura, quæ hoc ad regnum habere potes, offerimus nos, si nobis ea legitime probes. Dabat 10 Junii an. 1302. Legatus Papæ jussu citavit competitores Hungariæ. Sed hic sententiam non ante annum sequentem tulit.

Hist. Austr.

§. XI.

Joannes Patriarcha Constantinopolitanus dignitatem abdicat.

Ecclesiam Græcam continuis agitatam turbis pacare frustra studebat Imperator Andronicus. Hilarion Episcopus Selibrianus quoddam crimen Patriarchæ Joanni Cosmæ illatum Imperatori clam indicavit, non quod ipse id committentem viderit, sed quod a teste oculato audierit. Hic autem primus delator decesserat, & aliunde notus fuerat calumniator: sed & Episcopus negabat se fidem tribuere huic accusationi: quæ reapse incredibilis erat, nulloque modo probabilis. Imperator eam permagni referre judicans ægre tulit: & quamvis ei fidem non haberet, silentio sibi premendam censuit ob indignitatem falsitatemque rei.

Pachym. l. 10 c. 27.

Interim

Interim Episcopi, exceptis quibusdam cum Patriarcha concordibus, hunc urgebant, ut Joannem Ephesinum in statum pristinum restitueret. Imperator illum ad hoc non compellendum credebat, etsi cum aliis id optaret, eoque concurreret: sed nolebat hanc ob causam schisma cum Patriarcha fieri. Accidit autem, ut malus de isto rumor dimanaret maxime illorum opera, qui non amabant hunc Præsulem, ac velut sine consilio calumniam amplificabant, ut haberent obtentum, quo se ab eo disjungerent. Tum Imperator Selibrianum Episcopum id secretum aliis quoque detexisse suspicans, nec se ad id celandum porro obstrictum ratus asseruit Episcopum fuisse primum, qui hoc ipsi dixerit. Res usque ad Patriarcham venit: qui atrocissimo doloris sensu pæne exanimatus, quod primus calumniæ author non viveret, Episcopum Selibrianum de illa in concilio accusavit, inustam famæ suæ maculam detergi cupiens. Inter omnes convenit æquum peti. Sed aliqui excusabant Episcopum, quod rem non dixisset tanquam sibi per se cognitam, nec ad modum accusationis; sed Imperatori confidisset, occultam permansuram credens.

Sæcul. XIV. A.C. 1302.

Sup. lib. 88. §. 54. 55.

Pachym. c. 28.

Patriarcha propterea sæpius Episcopos vocavit in concilium. Sed contraria

Sæcul. XIV A.C. 1302.

ria in ſtudia diſtrahebantur. Libenter veniebant alii, Epiſcopum Selibrienſem damnare parati, quod indecorum eſſet tales ſermones ad Imperatorem referre. Alii varia cauſabantur, ut differrent ſuam in concilio præſentiam, bonamque ſpem faciebant accuſato. Sic agere videbantur ideo, quod Patriarchæ ob Epiſcopum Epheſinum eſſent infenſi. Tandem patientiam amiſit Patriarcha, aliunde ſe contemptum ob ignorantiam & ſimplicitatem ſuam videns. Cum igitur quodam die cum Epiſcoporum parte ſedens in concilio reliquos usque ad diei finem expectaſſet, ardore bilis abreptus ferociter diſceſſit, conteſtando affirmans, ſe inter eos, quidquid agerent, in poſterum nunquam conſpectum iri. Hæc autem vulgari ſuo ſermone Græco pronuncians utebatur dictione, quam plures pro quadam jurandi formula accipiebant. Id contigit die Veneris 6 Julii anno 1302. Ille in monaſterium Beatiſſimæ Virginis, ubi commorari conſueverat, ſe recepit, ſuorum uno vel duobus relictis, qui patriarchale palatium cuſtodirent: neque enim dignitatem plane deponere cogitabat.

N. Gregor. l. 6. c. 11.

v. Maur. David Animadv. p 40

§. 29.

Attamen poſt aliquot dies ad Imperatorem litteras abdicationis miſit huic Principi ac Epiſcopis inſcriptas; in quibus ait: Expiandis ſolum noxis intentus

tus meis ſuavem ducebam vitam, quando cogebar, ut Deus ſcit, ſolium patriarchale conſcendere. Injurias dein accepi nemini non cognitas, & ſimul Eccleſiam totam violantes, cujus ſum caput poſt Chriſtum Dominum. Tantam poſt ignominiam ſervare hanc dignitatem nec decorum eſt, nec æquum. Compulſus juravi me illam abdicaturum: & ſto verbo meo. Patriarchæ proin munus, ac, ne ullam offenſionis ſpeciem deinceps præbeam, ſacerdotium quoque depono meum, quo quidem charius nihil habeo. Simul violatoribus meis, eorum ſociis, & iis, qui ad fidem illis adjungendam abripi ſe paſſi fuere, plenam do veniam, ac Deum, ut eis pariter ignoſcat, precor. Siquod malum ſpirituale aut temporarium Eccleſiæ vel populo Chriſtiano eveniat, per Chriſti gratiam ſum extra culpam. Nota Patriarcham Conſtantinopolitanum his in litteris ſe dicere caput Eccleſiæ univerſæ. Quibus ſcriptis & ſubſignatis ab ipſis epiſcopatus inſignibus abſtinens in magna quiete manſit. Sæcul. XIV. A.C. 1302.

Imperator Andronicus eas nactus, nondum apertas ob ſcrupulum igni traditurus erat, ut antea ſemel fecerat: legi tamen juſſit: cumque Patriarcham juraſſe abdicationem audiret, graviter commotus, quid Epiſcopi cenſerent, noſſe voluit.

§. XII.

Sæcul. XIV. A.C. 1302.

§. XII.

Othmanus Turcarum Sultanus primus.

Verum, ne huic negotio curam tantam, quantam id postulabat, impenderet, prohibebat miserabilis status Imperii, quod ex omni parte, præsertim in Anatolia invadebant Turcæ ductu celebris Othmani. Habuerat is patrem Ortogrulum filium Solimani, primi, quem scimus, hac ex familia Principis, quæ veniens e loco trans Euphratem sito in Anatolia sedem posuit sub præsidio Alaëddini Sultani Iconii e stirpe Turcarum Seljucidarum. Ortogrul decesserat anno 1288, Epochæ Arabicæ 687: & hujus anno 699, Christi 1299 Othman illius filius ab Alaëddino impetravit titulum Sultani in locis, quæ Græcis eripuerat. Tale fuit initium familiæ Turcarum Ottomanorum Constantinopoli hodie regnantis.

Pococ. suppl. p. 41. Bibl. orient. p. 697.

§. XIII.

Leonardus Constantinopolitanus Patriarcha Latinus.

Interim Papa pergebat hujus urbis Patriarchas Latinos dicere. Cum Pantaleon Justinianus an. 1286, ac Petrus succes-

successor ejus fuissent mortui, solus, qui hac in Ecclesia restabat, Canonicus absentibus reliquis elegit Patriarcham; qui vero suum jus Papæ arbitrio cessit. Eas res huic præbebat ansam scribendi generales litteras ad Canonicos patriarchalium quatuor Ecclesiarum Constantinopolitanæ, Alexandrinæ, Antiochenæ, ac Hierosolymitanæ. Præcipiebat, ut, quamdiu his in locis dominarentur schismatici, aut ethnici, nullus eligeretur Patriarcha sine permissu Summæ Sedis, cui vacatio quamprimum indicaretur. Dabat 23 Dec. 1301. Idcirco Papa Bonifacius per diploma ultimo Martii anno 1302 editum Leonardum Venetæ ad S. Bartholomæum parœciæ Curionem nominavit Patriarcham Constantinopolitanum; & quia in urbe a Græcis occupata residere non poterat, eundem fecit Archiepiscopum Cretæ, seu Candiæ tunc ad Venetos pertinentis.

Sup. lib. 84 § 12. Rayn. 1286. n. 35. 1302. n. 27.

§. XIV.

Concilium Rupe Fideli habitum.

Consalvus III. Archiepiscopus Toletanus, Castellæ Cancellarius, & antea Episcopus Conchanus Rupe Fideli in vetere Castella concilium celebravit 1 Aprilis cœptum, & 13 Maji finitum hoc anno 1302. Aderant ex Suffraganeis

to. XI. conc. p. 2444. 2453

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

ejus Alvarus Palantiæ, Bernardus Segoviæ, Simon Seguntiæ, Joannes Auximæ, Paſcalis Conchæ Epiſcopi. Edebantur tredecim canones ad inhibenda eadem, quæ in aliis illius temporis conciliis leguntur, vitia, concubinatum cognitum Clericorum, uſuras, contemptum immunitatis Eccleſiarum, injuſtam occupationem bonorum ad eas ſpectantium: ac remedia, quæ omnibus his malis afferuntur, ſunt anathemata & interdicta. En illa, quæ mihi videntur memorabilia.

Mariana. *l.* 15. *c.* 5.

c. 2.

c. 9. 13.

c. 15.

c. 1. Omnes Clerici ſacris in Ordinibus conſtituti, aut beneficiis præditi quotidie, ſicut tenentur, preces horarias recitabunt, alioquin ad tempus excludendi functionibus, & fructibus privandi. In quovis templo poſt partem ultimam penſi eccleſiaſtici ſingulis diebus contenta voce cantabitur *Salve Regina!* Sacerdos, qui parochianum Sacramentis pœnitentiæ ac Eychariſtiæ immunitum mori per ſuam negligentiam paſſus fuerit, beneficio exuetur ſuo. Parochus illis, quos confeſſos eſſe non ſciverit, denegabat ſacram communionem. Sacerdos, qui confeſſionem detexerit, perpetuo carceri mandabitur, ubi pane tantum & aqua vivet. Panem conſecrationi deſtinatum Sacerdotes ipſi facient, vel ſua in præſentia per alios Eccleſiæ miniſtros fieri curabunt. Judæis & Mahometanis ſacro fonte

c. 12.

c. 3.

c. 4.

c. 5.

c. 8.

c. 10.

te ablutis salva erunt bona sua, ne horum jacturæ metus ab amplexu sanæ fidei eos avertat. Non fructuum modo, sed rerum omnium bene partarum decima pendetur, quippe per quam agnoscatur supremum Dei dominium. Papæ Bonifacii diploma *Clericis laicos*, in Francia tantopere impugnatum, accipit hoc Concilium, imperatque, ut omnes provinciæ Toletanæ Episcopi suis in diœcesibus id promulgandum curent. Conqueritur potentes quosdam conari libertatem ac privilegia Ecclesiarum infringere pensionibus indebitis eas onerando. Quapropter, si Regina vel Regum filii has eis vexationes inferant, Concilium vult Episcopum loci denunciare illis, ut Ecclesiæ faciant satis, & nisi intra mensis spatium id agant, eorum terras in ipsius diœcesi positas interdicto afficere. Postea præscribit modum tractandi Ordinum militarium Equites, qui talia contra Ecclesiæ jura molirentur: id, quod indicat hos Religiosos vix moderatiores fuisse hominibus profanis.

Sæcul XIV. A.C. 1302.

c. 7.

c. 6. *Sup. Lib.* 89. §. 42.

c. 13.

§. XV.

In Principibus Castellæ natalium nota deletur.

Regina, de qua loquitur id Concilium, erat Maria Molinia vidua Regis San-

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

ctii Magnanimi, qui, cum annos undecim regnaſſet, 20 Aprilis an. 1295 moriens, ſub ejus tutela ſuo filio natu maximo Ferdinando IV Caſtiliæ coronam reliquerat. Cum is adoleviſſet, conſenſum eſt, ut idem Conſtantiam filiam Dionyſii Luſitaniæ Regis, & hujus filius Alphonſus Beatricem Ferdinandi ſororem in matrimonium duceret. Sed quod cognati eſſent, laxamento legis habebant opus: & Papa Bonifacius initium ſumpſit a Ferdinandi cooptatione in ingenuos. Nam Sanctius Mariam etſi tertio in gradu propinquam ſibi junxerat connubio, ſervaveratque ſine gratia legis, immo contra claram inhibitionem Papæ Martini IV. Regina igitur Maria Papam Bonifacium per Legatos oravit, ut ingenuis adſcriberet ipſius quinque liberos ex Rege Sanctio, tres filios, Ferdinandum, Petrum, Philippum, & duas filias Iſabellam, ac Beatricem. Multi negabant conjugium mortui ratus fieri poſſe. At Bonifacius virtute clavium cœleſtium, ac poteſtatis ſuæ plenitudine nixus cunctos Reginæ liberos inter ingenuos retulit, reddiditque idoneos ad omnes dignitates ſacras & profanas, ipſamque regiam. Diploma dabat 6 Sept. 1301.

Mariana l. 14. c. 15.

l. 15. c. 2.

c. 5.

Rayn. 1283. n. 57.

Sup. lib. 88. §. 5.

Rayn. 1301. n. 19.

Mar. c. 5.

Sup. lib. 75. §. 42.

Vidimus centum abhinc annis Papam Innocentium III ſibi vendicaſſe jus annumerandi nothos legitimis ad effectus non

Inn. ep. to. 1. p. 684.

ſpiritua-

spirituales modo, verum temporales etiam, sed non sine circumscriptionibus, ut ne in jura summorum Principum involaret. Atque Rex Alphonsus in legibus pro Castella conditis loquens de Papæ facultate delendi vitium natalium solum dicit hanc gratiam obtineri ad accipiendos Ordines ac beneficia. Sæcul. XIV. A. C. 1302.

C. Per venerab. Qui fil. S. leg. Sup. Lib. 88. §. 11. Par. 1. tit. 5. l. 5.

§. XVI.

Responsum Cardinalium ad Optimates Franciæ missum.

Cardinales Procerum Galliæ Parisiis præsentium epistolam nacti sic respondebant: Papa & nos benevolentiam & charitatem sinceram, quæ nostros antecessores inter ac Regem Franciæ Philippum longo regnavit tempore, & fovemus libenter, & firmare magis magisque conamur. Certe Papa nunquam scripsit ad Regem, debere ipsum sibi regni temporalia: & Nuncius Jacobus de Normannis negat se quidquam tale unquam dixisse Regi. Itaque propositio, quam Petrus Classius in præsentia Regis, Præsulum, vestraque fecit, caret fundamento. Hæc inficiatio est notatu digna: sed, an sit candida, judicare lector potest. Litteræ continuantur: Præsules ac Doctores tanquam viri Philippo neutiquam suspecti, *Differ. p. 65.*

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

specti, sed chari addictique vocati sunt ad deliberandum, quid agendum esset? Nihil est novi Summam Sedem convocare concilia, seu peculiaria sint, seu generalia. Sed Papa sic colit ac observat Regem, ut omittat concilium generale, cui forsitan interessent Præsules nationum ei parum faventium. Sane si vobis rite expositа fuisset summa epistolæ per Nuncium porrectæ, debuissetis gratias agere Deo & Papæ pro paterna cura, qua felicitati Galliæ, ac rerum indignarum correctioni providet.

Si Papa oneravit Ecclesiam Gallicanam, id egit concedendo Regi decimam in plures annos, & nominatum ab eo Canonicum in quavis Ecclesia cathedrali, collegialique, ut vocant, constituendo. Dignitates, aliaque consimilia beneficia parem respectum habuit ad Regem, Præsules, & quosdam vestrum. Denique Regi ac vobis sæpius legis gratiam fecit, quæ vix agnoscitur. Præterea nemo prudens dubitat, quin Papa ut caput Ecclesiæ in quolibet homine vivo reprehendere noxam queat. Cæterum non meminimus Papam commisisse Italis Ecclesias Franciæ cathedralis præterquam Bituricensem, & Attrebatinam, quibus præfecit viros minime suspectos Regi, doctrinaque ac meritis

ritis excellentes. Archiepiscopus Bituricensis erat Ægidius Romanus, cujus mentionem fecimus: Ecclesiæ Attrebatinæ præerat Gerardus Pigalottus, antehac Episcopus Anagnienſis, & postea Spoletinus. Sæcul. XIV. A.C. 1302.

Sup. lib. 89. §. 45. Gall. Chr. to. 2. p. 217. Ital. Sac. to. 1. p. 358.

Epistola porro sic sonat: Quisnam alius Papa longius extendit formam provisionum in gratiam Clericorum inopum ac per quosdam Præsules ad mendicitatem pæne redactorum? Quoties Papa contulit beneficia vacantia, vel vacatura, nonne illa obtinebant oriundi ex regno, ac domestici Regis, Præsulum, aut vestri? Demum, ut dicamus ingenue, nec decorum fuit, nec vobis licuit Papam Bonifacium non ex more vocare Patrem sanctum, sed circuitione quadam nova & parum reverente uti. Has litteras vobis rite ac fideliter exponi curate! Nempe plerique horum Procerum non sciebant Latine. Epistola data est 26 Jun. 1302.

§. XVII.

Papa respondet Præsulibus Galliæ.

Etiam Papa respondit ad epistolam Præsulum, initio Ecclesiam Gallicam appellans filiam insanam, cujus verba inconsiderata Ecclesia Romana velut mater charitatis plena cum commiseratione sufferat.

Diff. p. 65. Hocsem. epist. Leod. c. 29.

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

sufferat. Aliunde novimus, addit, ea, quæ Petrus Classius corpore luscus, animoque cæcus, & quidam alii in senatu Parisiis habito protulere, ut Franciæ Regem in præcipitem locum ducerent. Vestrum erat illis obsistere. At metus potestatum temporalium vicit. Saltem hos sermones schismaticos non auscultare, aut postea non referre debebatis. Dum temporalia spiritualibus noni esse obnoxia dicuntur, nonne eò tenditur, ut duo statuantur principia? Litteras sic finiebat: Profecto gerentes morem læti videbimus, & inobsequentes pro ratione culpæ suæ puniemus.

§. XVIII.

Diploma: Unam sanctam.

Vita Bonif. ap. Rayn. n. 12.

Plerorumque Præsulum Gallorum assentia Papam Bonifacium non impediebat, quin convocatum anno priore concilium Romæ celebraret 30 Oct. 1302. Magnum ibi strepitum faciebat, & minas jactabat in Regem Philippum Pulchrum; sed exequi omisit: tantummodo pro concilii hujus opere habetur nota decretalis: *Unam sanctam*, cujus hic summam vide! Unam sanctam catholicam, & apostolicam Ecclesiam credimus & confitemur, extra quam non sit salus: agnoscimus etiam eam esse

Bern. Guid. to. 11. conc. p. 2444. Rayn. n. 13. Extrav. comm. De major.

esse unicam, & unum corpus, unicumque habere caput, non duo veluti monstrum. Id unicum caput est Christus, & S. Petrus ejus Vicarius, sanctique Petri successor. Sive igitur Græci, sive alii negent se huic successori subjectos esse, fateantur, oportet, se non esse oves Christi, cum ipse dixerit: *Fiet unum ovile & unus pastor.* Joan. 10. v. 16.

Saecul. XIV. A. C. 1302.

Hac in Ecclesia, & sub ejus potestate duos esse gladios docemur. Spiritualis alter ab Ecclesia manu Papæ, alter temporalis pro Ecclesia manibus Regum ac militum tractari debet imperante aut permittente Papa. Sed decet gladium esse sub gladio, temporalem scilicet potestatem spirituali subjici: alioqui carerent ordine, quem statuit Apostolus. Ut testatur veritas, potestas spiritualis debet temporalem instituere, ac judicare: & sic comprobatur de Ecclesia vaticinatio Jeremiæ: *Constitui te super gentes & regna* &c. Errantem itaque potestatem profanam sacra, sacram inferiorem superior, suprenam solus judicabit Deus, dicente Apostolo: *Spiritualis homo judicat omnia, & ipse a nemine judicatur.* Quisquis resistit huic potestati, Dei ordinationi resistit: nisi Manetis instar duo fingat esse principia, quod falsum ac hæreticum judicamus. Denique declaramus ac statuimus cuivis homini creato

Rom. 13. v. 1.

Jer. 1. v. 10.

1. Cor. 2. 15.

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

ad salutem opus esse, ut Romano Pontifici se submittat. Dabat 18 Novembr. 1302.

Hac in sanctione solerter distinguenda est expositio a decisione. Tota expositio pertinet ad probandum, potestatem profanam esse subjectam sacræ; & Papam haberi jus instituendi, corrigendique, ac exauthorandi summos Principes. Interim Bonifacius quantumvis promptus ad magna molimina, non audebat inferre hanc consequentiam ex suis principiis naturaliter fluentem: aut potius Deus id non permisit. Sed ille satis habuit statuere generatim, quemlibet hominem esse obnoxium Papæ: quod nemo catholicus in dubium vocat, dummodo hæc propositio restringatur spiritualem ad potestatem. Et, ut vidimus, centum abhinc annos Papa Innocentius III aperte fatebatur a Rege Galliæ neminem agnosci superiorem in temporalibus. Illa objectatio, quod cum Manichæis admittat duo principia, quisquis potestatem profanam sacræ subjectam neget; hæc, inquam, exprobratio cadit in omnes veteres, ac nominatim in Papam S. Gelasium clare dicentem: Rationes, quibus præcipue regitur orbis, sunt duæ, authoritas sacra Episcoporum, ac potestas regia. Idem semper Imperatorem alloquens inquit;

c. Per vener. Sup. lib. 75. §. 42.

Gel. epist 8. Sup. lib. 30. §. 31.

quit: Episcopi obtemperant tuis legibus secundum temporalia, gnari te potestatem a Cœlo accepisse. Manichæi statuebant duas potestates oppositas, nemini subjectas, & quasi duo Numina. E contrario duæ potestates, quas nos agnoscimus, æqualiter a Deo profectæ consentire inter se, ac sibi mutuo subvenire debent. Sæcul. XIV. A.C. 1302.

Eadem die 18 Novembris, qua Romæ dedicatio basilicæ S. Petri celebratur, Papa Bonifacius alias edebat litteras, per quas execratione generali devincit cunctos interceptores, spoliatoresque, ac moratores euntium ad Summam Sedem, aut inde revertentium, & obstantes illis, ne libere ad eam veniant; istamque censuram extendit in omnes cujuscunque dignitatis homines, etiam in Reges ac Imperatores, & ita quidem, ut nullum obstet privilegium libertatis ab anathemate subeundo. Etsi vero hæc proscriptio fuerit generalis, & per antiquam consuetudinem introducta contra moratores itineris Romani, ex ratione temporis illius patebat eam potissimum spectasse ad Regem Philippum Pulchrum, quippe qui vetuisset, ne Galliæ Præsules Papæ obediendi gratia inde abirent: & Bonifacius ea de re satis animum explicuit suum. *Rayn.* 1302. *n.* 14.

§. XIX.

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

§. XIX.

Cardinalis Moinius Papæ Legatus in Francia.

Rayn. n. 15. Sup. l. 89. §. 30.

Modico post tempore, scilicet 24 Novembris Joannem Moinium Cardinalem Presbyterum de S. Marcellino creatum a Cœlestino V. anno 1294. in Franciam Legatum misit cum potestate Regem Philippum absolvendi, si peteret, ab anathemate, in quod eum incurrisse ajebat. Mandatum huic Legato tradi-

Rayn. 1303. n. 34. Diff. p. 90.

tum continebat duodecim capita Regis menti contraria, quæ summatim sequuntur. I. Rex revocet edictum, quo prohibuit, ne Episcopi, aliique viri ecclesiastici venirent Romam, quo ipsos accive-ramus in primum Novembris hujus diem: removeat manus in bona ecclesiastica hanc ob causam injectas; ac ea de re omnino satisfaciat. II. Papa (sic exponnes Regi) præcipuam habet potestatem conferendi beneficia in curia Romana vel alibi vacantia: & laici cujuscunque collatio nullum cuiquam jus tribuit sine consensu Summæ Sedis. III. Papa libere Legatos & Nuncios in regna omnia cæteraque loca pro arbitrio suo potest mittere sine cujusquam petitione aut consensu, non obstante quavis consuetudine contraria. IV. Ecclesiasticorum pro-

ventuum

ventuum bonorumque administratio ad laicum nullum pertinet: & Papæ convenit ea dispensandi potestas summa, ita, ut exigere possit centesimam, decimam, & quamlibet partem, prout expedire viderit. V. Nec Regi, nec alii laico, præterquam in casibus, quorum mentio in jure fit, bona ecclesiastica occupare licet, vel ad suum tribunal trahere Clericos ob actiones, quas personales vocant, aut propter bona beneficiario jure nulli obstricta laico. Quæ res Præsules impedit ab usu gladii spiritualis præsertim in cœnobia, quorum tutorem Rex agit. VI. Quia coram Rege neutiquam vetante per contemptum Summæ Sedis palam combustæ sunt litteræ, quarum sigillum Apostolorum imagines, ac nostrum exhibuit nomen, ille per procuratorem ad nos veniat se purgaturus, si poterit, nobisque morem gerendi causa: & in pœnam tanti criminis statuimus infirmare cuncta privilegia per nos & antecessores nostros ipsi, familiæque, & administris ejus concessa. VII. Cathedralium Ecclesiarum vacantium tutela, quam jus regium vocant, non abutatur cædendo sylvas, negligendo ædificia, & fructus ultra impensas ad custodiam necessarias consumendo. VIII. Insuper habitis privilegiis suis usum gladii spiritua-

Sæcul XIV. A. C. 1302.

lis

Sæcul. XIV. A.C. 1302

lis Præsulibus reddat. IX. Per monetam breve intra tempus bis mutatam illatum Clero & laicis damnum grave Regi ponendum ob oculos est, ut id compenset, prout tenetur. X. In memoriam quoque revocanda sunt ei facta sorumque malefacta, quæ memoravimus in epistola clausa, quam per Jacobum Notarium nostrum accepit: hic erat Nuncius Jacobus de Normannis. XI. Sequitur caput longum de Lugduno, quod ad Ecclesiam Lugdunensem, non ad Franciam, immo ne ad forum quidem regium spectare contendit Papa. Idcirco prohibet, ne Rex Archiepiscopi Collegiique jurisdictionem turbet; ac vult illum damna eis creata resarcire. XII. Finit minando, se pœnas sacras, profanasque, prout res postulaverit, de Rege sumpturum, nisi hic omnibus malis illis certum intra tempus ita medeatur, ut Sedes apostolica esse contenta queat.

§. XX.

Responsa Regis ad Papæ querimonias.

Diss. p. 92. Cardinali Moinio mandatum executo Rex scripto responsa sua membratim dedit: eorum summam habe! I. Rex nullam fecit inhibitionem contrariam libertati eundi Romam, & inde revertendi: solum

solum ob bella, & speciatim ob sedi- Sæcul. XIV.
tionem Flandrorum prohibuit, ne Gal- A.C. 1302.
li indigenæ sine suo permissu exirent e regno; oravitque Præsules ac reliquum Clerum, immo voluit, ut ne regnum ac Ecclesias suas destituerent tam periculoso tempore, quo Regem consiliis subsidiisque juvare suis tenerentur. II. Rex beneficia non contulit nisi secundum jus & consuetudinem, sicut Sanctus Ludovicus & cæteri ejus antecessores egerunt a tempore, cujus nulla exstat memoria. Nihil hac in re novum vel ipse cupit, vel Papam velle credit. III. Rex non cogitat ingressu regni sui arcere Legatos, Nuncios, aut alium quenquam, nisi suspectum sibi. VI. Litteras combustas Episcopus & Collegium Laudunense obtinuerat contra Consules urbis: sed causa supremam ad Curiam delata, cum Episcopus & Collegium se illis uti nolle dicerent, concrematæ sunt rogatu Consulum, ne adversarii sui ex iis capere fructum possent. Qua in re nemini in mentem venit quidquam facere per contemptum Papæ aut Ecclesiæ. IX. Rex ob necessitatem tuendi regnum descendit ad consilium mutandi monetam pro potestate sua & ex more suorum antecessorum: orantibus tamen subditis rei nummariæ jam sic providit, ut con- *Leblanc. mon. p. 213. 214. &c.*

querendi

Sæcul. XIV. A.C. 1302.

querendi causam brevi nemo sit habiturus. Verum est Regem Philippum Pulchrum ab anno 1296 monetarum pondus & probitatem haud parum minuisse: nec aliâ re magis regimen maculavit suum.

Responsa cæteras ad querelas sunt generaliora. Plerumque Rex negat factum; atque, si Administri sui indignum quidquam commiserint, se congruens malo remedium allaturum spondet. Significat suum desiderium fovendi Romana cum Ecclesia pacem & concordiam. Obsecrat, ut Papa operam suam eo conferat, sibique liceat libertate ac privilegiis placide uti suis. Denique declarat se in difficultatibus, quæ forsitan restarent, assensurum consiliis Ducum Britanniæ ac Burgundiæ, quorum fidei etiam Papa illas se commissurum esse promisisset.

Sat reverens erat hæc responsio Regis, qui nemini debebat reddere rationem regiminis sui; Papæ tamen non incit satis: ut liquet ex epistola quam 24 Febr. 1303 scripsit ad Carolum Valesium Regis fratrem; ubi sic loquebatur: Accepimus nuper litteras Cardinalis de S. Marcellino, continentes responsa Regis fratris tui ad querimonias, quas huic ille nomine nostro proposuit: & vidimus ea repugnare veritatibus certis, rationi, æquitati, & fiduciæ, quam Episcopus Antilio-

Rayn. n. 34.

Antissiodorensis & tu mihi dedistis Roma abeuntes in Franciam. Quapropter Cardinali scribimus nos his responsis haud contentos esse: sciasque, nisi Rex ea corrigat, nos illi spirituales temporalesque pœnas, prout nobis visum fuerit, irrogaturos. Sæcul.XIV. A. C. 1303.

§. XXI.

Nogareti libellus contra Papam.

Ingravescente in dies causa Rex Philippus in Parisina regia sua Lupara conventum habuit 12 Martii anno 1302, Bonifacii pontificatus nono, indictione prima, nimirum anno Christi 1303 ante Pascha. Congressi sunt quinque Præsules nempe Archiepiscopi Senonum, & Narbonis, Episcopi Meldanu. Nivernius, & Antissiodorensis; Carolus Valesiæ, ac Ludovicus Ebroicarum Comites, Regisque fratres, Robertus Burgundiæ Dux, & multi alii consulto accersiti: Rex ipse aderat: cui Guilielmus Nogaretus Eques ac legum Professor obtulit libellum, & viva voce pronunciatum reliquit. Hic sermonis instar per locum scripturæ ex more illius temporis inchoatus solennem continebat accusationem Papæ Bonifacii redactam in hæc quatuor capita: I. Contendo eum non esse Papam; sedem perperam occupare, & malis arti- *Diff.p.56.*

Sæcul. XIV. A.C. 1303.

bus adiisse. II. Esse hæreticum manifestum. III. Vitiatum nundinatione sacrorum tam horribili, ut palam dixerit se non posse committere mercatum sacrilegum. IV. Coopertum denique innumeris noxis atrocibus, iisque adeo induratum, ut nullum correctioni locum relinquat, nec tolerari possit amplius sine disturbatione Ecclesiæ.

Quocirca summopere peto, Teque o Rex, ac vos Præsules, Doctores, & quotquot adestis, obsecro, ut Principes Præsulesque, præsertim Cardinales adhortemini ad convocandum concilium generale, in quo post hujus miseri damnationem Cardinales Ecclesiæ de pastore provideant, & ego meam accusationem persequar. Interim, cum hic homo superiorem non habeat, a quo declaretur excluſus functionibus, posco, ut in carcerem mittatur, & vos cum Cardinalibus Ecclesiæ Romanæ Vicarium constituatis, omnem schismatis occasionem tollendi gratia, donec habeamus Papam. Hoc idem, o Rex, a te postulat primum conservatio fidei; tum dignitas regia, cujus est exterminare omnes improbos; præterea juramentum, quod dixisti de protegendis tui regni Ecclesiis; denique tuorum antecessorum exemplum, quod te adstringit ad liberandam ab oppressione Romanam Ecclesiam.

Diff. p. 615.

Guillel.

Guilielmus Nogaretus erat vir Nobilis ex Occitania, anno 1294 Nemausi judex Major, dein a Rege ad plura gravis momenti negotia adhibitus; & hoc ipso anno 303 sigilli regii Custos factus. Sæcul. XIV. A.C. 1303

§. XXII.

Papa Albertum Austriacum agnoscit Regem Romanorum.

Interim Papa Bonifacius contra Regis Philippi potentiam se muniendi initium fecit a reconciliatione gratiæ cum Alberto Austriaco, dum eum agnoscebat Regem Romanorum. Ut vidimus, duobus abhinc annis ejus electioni palam adversatus, eundem vocaverat rebellem Domini sui, Regis Adolphi interfectorem; quæ res tribus Electoribus ecclesiasticis cruentum acciverat bellum. Modo Papa confitebatur Albertum concordibus electum suffragiis Romanorum Regem, & Aquisgrani coronatum quinque propemodum annis authoritatem regiam exercuisse. Sed antequam diploma confirmationis ederet, Albertus ad eum Procuratores misit instructos litteris patentibus, quarum hæc erat summa: Profiteor per Sacram Sedem tum Imperium Romanum, cum traderetur Carolo Magno, a Græcis ad Ger- *Rayn.* 1303. *n.* 1. 2. *&c.* *Sup. §.* 4. *Rayn. n.* 9. 10.

Sæcul. XIV. A.C. 1303.

manos translatum, tum Romanorum Regem, futurum Imperatorem, cooptandi jus certis Principibus sacris & profanis attributum esse, tum Reges ac Imperatores potestatem gladii temporalis accipere. Sequitur juramentum fidei erga Papam, & confirmatio promissorum omnium factorum a Rudolpho & aliis antecessoribus. Etiam Imperatoris Ludovici Pii, ac Regis Ottonis concessiones ratas Albertus habet. Pollicetur fore, ut Sacræ Sedis jura defendat contra quoslibet ipsius inimicos, etiamsi Reges sint, aut Imperatores, nec fœdus cum eis sanciat, sed eos bello petat, si Papa jubeat. Hæc clausula videtur Philippum Regem respicere. Alberti litteris acceptis Bonifacius 30 Aprilis an. 1303 diploma suum dabat, in quo per plenam potestatem apostolicam illum pro Rege Romanorum accipit, eum agnosci, ei per Imperium universum obedientiam præstari vult, & supplet, quidquid forsitan electioni ejus defuerit.

n. 11.

n. 12.

§. XXIII.

Bonifacius Fridericum agnoscit Regem Siciliæ.

Eodem tempore amicitiam cum Friderico Siciliæ Rege appetebat. Anno priore

priore Carolus Valesius a bello Siculo in Franciam redire coactus, una cum Roberto Calabriæ Duce Caroli Claudi Regis Neapolitani filio natu majore agitavit consilia dirimendi controversias de Siciliæ corona. Præcipuæ pacti conditiones erant, ut Fridericus per omnem vitam suam summo cum imperio Siciliam possideret, ac nemini propterea ullum deberet obsequium; ut Eleonoram Regis Caroli filiam acciperet sponsam; ut Papa ratam haberet pactionem. Hæc data est 19 Aug. 1302. Confirmationem ejus Friderico Papa denegabat, donec pactum correctum, eique additum fuisset Siciliam jure beneficiario esse Romanæ obstrictam Ecclesiæ. Interim, ut Fridericum sibi adjungeret, Siciliam interdicto, illum anathemate ac legibus solvit ad ineundum cum Eleonora matrimonium. Litteras dabat 6 Decembris an. 1302.

Sæcul. XIV. A.C. 1303.

Ford. ap. Rayn. 1302. n. 2.

n. 3. 4.

n. 5. 6.

Fridericus Papæ facturus satis tres Legatos misit plena cum potestate corrigendi pactum, &, quod ei deesset, supplendi. Igitur spopondit fore, ut se Siciliam accepisse a Papa tanquam clientem fiduciarium profiteretur; ei quotannis festo S. Petri die ter mille unciarum auri tributum penderet; centum Equites bene armatos, quoties ei opus essent, postulanti tres in men-

Rayn. 1303. n. 24. 25.

Sæcul. XIV A.C. 1303.

ses submitteret, amicos, inimicosque Romanæ Ecclesiæ pro amicis inimicisque suis haberet, ac istos, si juberetur, omni contentione virium infestaret. His conditionibus pactionem Papa confirmavit de consilio cunctorum Cardinalium, si Matthæum Rubrum de Ursinis excipias. Et quia Fridericus se obtulerat ad assumendum nomen Regis Siciliæ, aut Trinacriæ, prout Rex Carolus mallet: hic Princeps titulum Regis Siciliæ servaturus per Legatos suos denunciavit sibi placere Fridericum dici Regem Trinacriæ: quod erat antiquum hujus insulæ nomen Græcum. Attamen eos Principes melius distinguendi gratia Carolum deinceps Neapolis, Fridericum Siciliæ vocabo Reges ex more, qui prævalut. Diploma confirmationis pacti hujus editum est 21 Maji anno 1303.

§. XXIV.

Charobertus declaratur Rex Hungariæ.

Mox dein Papa decidit litem de regno Hungarico. Partes quarum intererat, anno priore, ut vidimus, Cardinalis Legatus Nicolaus Episcopus Ostiensis ad Papam citaverat: & Maria Regina Neapolis cum nepote suo Charoberto haud omisit

Sup. §. 10. Rayn. 1303. n. 17. 18. &c.

omisit per Procuratores suos se illi sistere. At Wenceslaus Bohemiæ Rex ac filius ejus non comparuere, contenti excusare se per tres Legatos, qui pontificio in senatu libere negabant Regem Dominum suum velle de corona Hungarica litigare. Tum Papa eum reputans contumacem, declaravit Hungariæ sceptrum esse hæreditarium, non Procerum suffragiis obnoxium, idque Reginæ Mariæ & Charoberto ejus nepoti adjudicavit 30 Maji an. 1303. Verum hæc sententia executioni mandata non est: atque hoc regnum bello civili ardebat ut antea. Legatus Nicolaus Tarvisinus, quod cerneret se nihil agere, Romam abiit relinquens Budam interdicto affectam. Id observabant Parochi & Religiosi, spernebant vero Sacerdotes aliqui, divinum peragentes officium, & Sacramenta publice administrantes. Quin etiam processerunt eo audaciæ, ut convocato populo & accensis lucernis contenta voce diris devoverent Papam, omnesque Hungariæ Præsules ac Religiosos.

Sæcul.XIV. A.C.1303.

J. Thurocz, c. 86.

§. XXV.

Sanctio de privilegiis Fratrum Minorum.

Sub idem tempus Papa Bonifacius sanctione

Sæcul. XIV. A. C. 1302.

ctione quadam dijudicavit controversias Præsulum & Parochorum cum Ordinibus Mendicantium de præconio verbi divini, de administratione Pœnitentiæ, ac de sepulturis. Itaque pacis inter eos jungendæ causa statuit sequentia. Fratres horum Ordinum poterunt concionari libere in templis suis & locis publicis, excepta hora, qua Præsules sermonem habebunt, vel haberi sua in præsentia curabunt. In templis parœciarum non dicent ad populum nisi rogatu aut permissu Parochorum. Fratrum Præpositi adibunt Præsules, ac demisse poscent, ut Fratribus, quos elegerint, liceat operam dare confitentibus. Tum Præpositi deligent viros huic idoneos muneri, & hoc exercendi copiam impetraturos sistent Præsulibus. Siquis rejiciatur, substituetur alius: si cuncti repudientur, nos, ait Papa, eis facultatem damus sedendi pro tribunali sacro.

c. 2. Extrav. com. de Sepult.

Sepulturam Fratres apud se singulis, qui petierint, tribuere poterunt; sed ea lege, ut quartam partem omnium, quæ hoc nomine acceperint, Parochis tradant: qui vero nihil ultra exigent. Cæterum hortamur Præsules Parochosque, ac volumus, ut Fratres benigne habeant, nec se duros eis præbeant & difficiles: alioquin sciant præter iram Dei,

Dei, quam ſibi accerſerent, ſacram Sedem huic rei proviſuram. Sæcul. XIV. A.C. 1303.

Anno 1300, decimo octavo Februarii Boniſacius decretum fecerat contra conſuetudinem dividendi membratim cadavera Principum, cæterorumque dignitatis alicujus hominum, ut decoquendo conſumptis carnibus oſſa in longinquam regionem transferrentur, ut vidimus factum corpore S. Ludovici. Papa hunc morem vocat barbariam deteſtabilem, quam omnino prohibet ſub pœna anathematis in ſic agentes, ac omittendæ eccleſiaſticæ ſepulturæ corporum ita conciſorum. *Sup. lib. 86. §. 10.*

§. XXVI.

Boniſacius porro accuſatur.

Papa Boniſacius pergebat oſtendere non ſatis factum ſibi per reſponſa Regis Philippi: ut docent tres ejus epiſtolæ eodem die 13 Aprilis an. 1303 ſcriptæ; & prima quidem Cardinali Moinio; altera Carolo Valeſio, quem appellat Comitem Alenconii; tertia Epiſcopo Antiſſiodorenſi Petro Bellæperticano: aliasque per litteras Cardinali eodem inſcriptas die declarat Regem incurriſſe in anathema generale contra moratores cogitantium ire Romam. Haud probavimus, addit, excuſationes, quas ille nobis propoſuit *Differ. p. 95. p. 98.*

Sæcul XIV. A.C.1303.

per Legatos suos, quia frivolas judicabamus. Præcipimus, ut eum denuncies execratione devinctum. Eandem contorquemus in omnes illos, qui ei administrare Sacramenta, vel in ejus præsentia sacrum facere audebunt, quacunque floreant dignitate; etiamsi Episcopi sint: & omnem eis functionem interdicimus. Præterea Patrem Nicolaum Ordinis Prædicatorum quondam Regis arcanum Judicem jubebis se nobis ipsum tres intra menses sistere debitis tractandum modis.

Diss. p. 101. 109.

Rex Philippus die Jovis 13 Junii an. 1303 Parisiis in Luparano conclavi suo celebravit conventum, cui intererant multi Episcopi, Abbates, Proceres, Nobilesque alii. Ibi Ebroicarum Comes Ludovicus Regis frater, Guido Policcensis, & Joannes Drocensis Comites cum Equite Guilielmo Plessio se Papæ Bonifacii adversarios declarabant, dicebantque, Ecclesiam sub ejus regimine in magno versari periculo, ac de legitimo pastore illi providendum, eo quod Bonifacius esset reus hæreseos, pluriumque criminum atrocium. Id jurabant impositis Evangelio digitis utpote verum rati: & Guilielmus Plessius adjungebat se posse idem probare seu in generali concilio, seu alibi; Regem tanquam fidei propugnatorem rogans, ut celebrationem concilii

cilii procuraret, & a Præſulibus vehementer poſceret, ſicut ageret totus Nobilium Ordo. Præſules cauſati rem eſſe difficillimam & matura deliberatione habere opus, ſe ſubmoverunt. Sæcul. XIV. A. C. 1303.

Poſtero die Veneris 14 Junii in præſentia Regis, Præſulum, Procerumque Guilielmus Pleſſius de ſcripto, quod tenebat manu, recitabat viginti novem accuſationes Bonifacii, quarum præcipuas hic vides. Animam non eſſe immortalem, ſed una cum corpore perire credit, ideoque perperam ſperari felicitatem niſi in hac vita. *art. 1. 2.*

Non credit SS. Euchariſtiæ Sacramentum, & hoc neutiquam vel parum colit. *a. 4.*

Ut communis rumor eſt, concubitum Venereum eſſe peccatum negat. *6.*

Ut deprimeret Gallos ac Regem eorum, ſe orbemque univerſum, ac totam Eccleſiam periculis exponeret: ſic ipſe frequenter dixit. *7.*

Eſt præſtigiator, & ariolos conſulit.

Palam e ſacro ſuggeſtu aſſeruit non poſſe Papam committere mercatum ſacrilegum, quod eſt hæreſis. *11.*

Clericos coram ſe affici verberibus juſſit, ex quibus obierunt. *16.*

Viro nobili, quem carceri addixerat, in articulo mortis poſtulanti Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrari paſſus non eſt; quod indicat eum hujus neceſſitatem non credere. *17.*

Coëgit Sacerdotes quosdam

Sæcul. XIV. A. C. 1303.

dam ſibi detegere confeſſiones ſacras, quas poſtea evulgavit. Nec jejunia, nec
18. abſtinentiam ab Eccleſia præceptam obſervat veſcens carnibus quovis tempore ac ſine cauſa: idemque facere domeſticos patitur ſuos, nihil hac in re peccari perhibens.

20. Deprimit monachos Fratresque Mendicantes, quos dictitavit perniciem orbi afferre, ac pietatis eſſe ſimulatores; nec unquam boni quidpiam eventurum illi, qui eos ſumeret arbitros conſcientiæ, aut
23. hoſpitio acciperet. Voluit impedire pacem Angliam inter & Galliam; ac Fridericum Siciliæ poſſeſſorem ad inferendum Franciæ bellum inducere. Confirmavit Regem Germaniæ Albertum, ac publice declaravit hoc eo ſe feciſſe, ut everteret ſuperbam Gallorum gentem in temporalibus ſe nemini ſubjectos aſſervantium. Addidit eos in collum mentiri ſuum; & anathema dixit illi, qui eos Papæ ac Imperatori obnoxios eſſe negaret, etiamſi is eſſet Angelus e cœlo veniens.
24. Et tamen crebro Albertum proditorem interfectoremque Domini ac Principis ſui palam nuncupaverat. Aperte ajunt eum eſſe ſacrorum venditorem, & caput ſacrilegi mercatus beneficiorum, Ordinum, ac ſolutionum a legibus; & agere omnia, ut cognatis ſuis & opes com-

comparet, & prædia donet, & arces construat. Sæcul.XIV. A.C.1303.

§. XXVII.

Appellatio ad futurum concilium.

Cum Guilielmus Pleſſius hæc accuſationis capita legiſſet, affirmavit ſe illam non protuliſſe ex privato aliquo Bonifacii odio, ſed ſolum ſtudio fidei ac pietatis erga Eccleſiam & Sacram Sedem: a Rege ac Præſulibus convocationem concilii denuo poſtulavit: & interea, ut a vexationibus Bonifacii ſalvum ſe præſtaret, appellavit ad futurum concilium, & Sedem apoſtolicam, appellationi actionique Guilielmi Nogareti adhærens. Tum Rex legi juſſit ſuas appellationis litteras, quarum hæc erat ſumma: Poſtquam audivimus ea, quæ Nogaretus ac Pleſſius propoſuerunt, convocandum cenſemus concilium, quod adire ipſi & pro viribus procurare volumus, magnopere orantes, ut Præſules quoque ſuam eo conferant operam. Interim ab omnibus, quas Bonifacius ferre poteſt, ſententiis ad concilium appellamus. Præſules itidem provocationem formarunt ſuam eadem continentem capita, quibus adjungebant ſe compulſos eo fuiſſe quodam neceſſitatis genere, ac nolle tanquam partes intervenire. Erant autem numero triginta ſeptem; p. 107.

Sæcul. XIV. A.C 1303.

septem; quinque Archiepiscopi, nimirum Nicosiæ in Cypro, Remorum, Senonum, Narbonis, Turonumque; unus ac viginti Episcopi; & Abbates Cluniaci, Præmonstratique, ac Cistertii præter octo alios. Hic notari potest Episcoporum & totius Cleri reverentia erga Summam Sedem. Non tantum laicis relinquunt munus accusatorum Papæ, sed ne interponi quidem ut partes volunt, & in convocationem concilii non consentiunt nisi ob necessitatem medendi malis Ecclesiæ.

Diff. 112. Altero die 15 Junii iidem Prælules per litteras peculiares triginta duobus sigillis munitas promittebant, si Bonifacius Regem & adhærentes appellationi ejus proscriberet, vel excommunicaret, aut subditos a juramento fidelitatis absolveret, fore, ut hac Papæ sententia neutiquam nitentes pro viribus juvarent & tuerentur Regem ac ejus sectatores. Vicissim Rex Prælatibus, Baronibusque, ac reliquis cunctis provocationi suæ adhærentibus tutelam spopondit suam contra Bonifacii vexationes. Sed Præsulum cæterorumque Ecclesiasticorum extra regnum commorantium bona temporalia occupari voluit: ac festo S. Joannis die 24 ejusdem mensis Junii suas appellationis litteras coram omni Clero ac populo legi curavit

p. 113. 115. *&c.*

p. 99.

p. 116. 189.

Cang. Nang.

curavit in horto palatii Parisiensis. Postea Rex ad cunctas Ecclesias & congregationes religiosas & sæculares scripsit, ut insisterent convocationi concilii & provocationi: sic apparet ex litteris, quas edidit diebus Mercurii ac Jovis post festum S. Joannis nempe 26 & 27 Junii. Parisiensis Universitas & Senatus Ecclesiæ cathedralis suas adhæsionis litteras dederant die Veneris ante festum S. Joannis 21 Junii: Fratres quoque Prædicatores Parisini accessere appellationi. Tandem mensibus Augusto ac Septembri plures quam septingentas consensus & adhæsionis litteras Regi miserunt Episcopi, Cœtus Ecclesiarum, quas tum cathedrales, tum collegiales vocant, Abbates ac Religiosi variorum Ordinum, etiam Mendicantium, Universitates, Proceres & Collegia urbium.

Sæcul. XIV. A C. 1303.

to. 11. Spicil. p. 610.

Diff. p. 109. 110.

p. 117. 119.

p. 120. 153.

p. 111.

Cardinalis Moinius ob modicum suæ legationis successum ante diem S. Joannis abiit, Papæ opinione citius reversus Romam. Sed interim, dum Parisiis agebat, ibi hoc anno 1303 in loco, qui tum * Carduolus dicebatur, & in ædibus, quas Fratres Mendicantes Ord. S. Aug. incoluerant, pro studiosis Theologiæ condidit collegium, quod etiamnum ab eo nomen habet.

* Chardonnet

Duboulai to. 4. p. 40. Dubreüil Antiq. p. 654 Dubois p. 530.

§. XXVIII.

Sæcul. XIV.
A.C. 1303.

§. XXVIII.

Ecclesia Constantinopolitana.

Sup. lib. 89. §. 26.

Imperator Andronicus dubitans, an Patriarcha Joannes Cosmas munus legitime deposuisset, Episcopos, Clerum, & monachos congregaverat, & cum eis hac de re deliberando dies traducebat. In

Pachym. l. 10. *c.* 31.

diversas abibant sententias. Cosmæ addicti ajebant non adeptum satisfactionem de calumnia contra se sparsa fuisse coactum abire munere; post refartam injuriam mox rediturum. Putatum juramentum esse duntaxat loquendi modum, quem inconsideranti doloris acerbitas expressisset. Reliqui dicebant eum abiisse cogitato, & tam serio juravisse, ut in abdicationis suæ litteris id memoraret. Haud posse Patriarcham amplius agnosci hominem perjurii convictum. Hac disputatione perdito multo tempore consensum est, ut Joannes ipse rogaretur, quid censeret de abdicatione ac juramento suo? Propterea missi ad eum sunt Athanasius Patriarcha Alexandrinus & duo Episcopi Imperatoris & Concilii nomine.

6. 32.

Respondit scripto: Haud contendo me juravisse utendo verbis mihi familiaribus. Si congregati quadraginta Episcopi omnes abdicationem meam reputant veram,

veram, & legitimam, eorum ſententiæ me ſubmitto. At vero ſi vel tres eam judicant nullam, accedo illis, & ſervo poteſtatem a Spiritu Sancto mihi traditam. Cæterum juſtam habeo cauſam conquerendi de ſacra Majeſtate tua & de vobis Epiſcopis, quod ante octo jam menſes violatam inſontis famam necdum vindicaveritis. Meum non erit reddere rationem damni, quod Eccleſia inde accipit. Cum Imperator id reſponſum cum Concilio communicaſſet, contentio duarum partium plus quam antea exarſit: nec concludi quidquam potuit. Joannes tamen porro nominabatur in precibus publicis: ac domeſtici ejus cuſtodiebant ſemper palatium patriarchale. Sæcul. XIV. A.C. 1303.

Interim Andronico in mentem venit partes Deo acceptiſſimas eſſe Arſenianas etſi Joanni Coſmæ maxime oppoſitas. Igitur eas reliquis conjungere denuo tentaturus, quinque de præcipuis Arſenitarum clam de nocte venire juſſit; & pro fundamento conſultationis voluit conſervari factam conſecrationem tam Patriarchæ Joannis quam reliquorum Præſulum: nam Joſephi mentio nulla fiebat amplius. Metuebat ſcilicet Imperator, ne factionem unam placans aliam turbaret: quærebant vero pacem integram. Arſenitæ cupiebant initium duci a creatione novi Patriarchæ, ac exquiſitum a c. 33.

Sæcul XIV. A.C. 1303.

se virum idoneum esse perhibebant: sed, ut firmum poneretur concordiæ fundamentum, volebant eum eligi atque consecrari per Episcopos suarum partium duntaxat, non per illos, qui sensissent cum Latinis. Ergo pro Patriarcha proponebant Episcopum Marmaricensem in insulis Cycladibus tanquam senem pridemque initiatum, & neutiquam participem eorum, quæ cum Latinis acta fuissent.

Imperator, qualis vir hic esset, indagans comperit gravia in eo vituperari; quod venale fecerit sacerdotium, quod per unicam cerimoniam eundem Ordinem pluribus simul, non sigillatim contulerit, aliaque peccaverit contra canones. Hæc objicienti Andronico Arsenitæ respondebant ob difficultatem temporis ea esse dissimulanda: & ille, quod in studio cum Græcis reliquis eos reconciliandi offirmasset animum, pariter connivendum duxit. Itaque promisit se probaturum omnia, quæ facerent: pactioque scripto mandata fuit. Eo res erat loco ac Præsules de abdicatione & juramento Joannis Cosmæ inter se disceptare pergebant, cum intervenit casus, qui mutavit scenam.

v. Possin. not. p. 546.

§. 34.

§. XXIX.

Sæcul.XIV. A.C.1303.

§. XXIX.

Patriarcha Athanasius revocatur.

Quidam monachus nomine Menas vir probitatis laude clarus, Ecclesiæque ac Imperatori cognitus invisere veterem Patriarcham Athanasium consueverat: & 15 Jan. 1303 Imperatorem adiens, ei curavit dici, se habere rem necessariam, quam ipsi exponeret. Is negotiis distentus hominem expectare jussit. Cum hic secundo petiisset ejus alloquium, negabat notitiam, quam afferret, fore utilem, nisi acciperetur, antequam nox ingrueret. Tum vero Imperator mox admissum solus audivit solum. Domine! ajebat Menas, more meo Athanasium hodie visens mœstum inveni & in cogitatione defixum. Causam rogatus asseruit videre se iram Dei huic imminentem urbi; & nomine suo suaderi cupere Imperatori, cunctis ut cœnobiis continuas per hanc noctem preces imperet, quibus ab urbe totaque regione arceatur fames, pestis, terræ motus & inundatio. Hæc Patriarchæ verba retuli ad Heracleæ Metropolitam; qui instabat mihi, ut eadem Majestati tuæ memorarem.

Imperator monitum magna excepit gratia: divinæque vindictæ minas secum

Sæcul. XIV. A C. 1303

reputans urgentiores duas esse censuit terræ motum & inundationem. Idcirco ad omnia monasteria circumsist mandatum, ut protinus ordirentur preces; nec rei causam taceri voluit. Vigilabat ipse pro more suo; & cogitans de motu terræ videbatur sibi sentire aliquem, sed tam levem, ut vix percipi posset. Habebat eum pro præludio implendæ prædictionis, ac eventum expectabat. Decimo septimo Januarii fiebat terræ motus major sed non periculosior: & tunc Imperator prædicti veritatem sibi persuasam habens, & raptus in admirationem Vatem divinum laudabat palam, suppresso tamen nomine.

n. 35.

Postero mane convocatos Præsules, Clerum, ac Monachorum præcipuos avide rogabat, quid judicarent de monacho, qui hunc eventum præsignificasset? Inter omnes convenit ad ferendam certam sententiam debere nosci hominem, ut dispici queat, monitune divino, an patefactione dæmonis, aut cognitione naturali rem præsciverit? nam plerique Græci astrologiæ ac divinationibus habebant fidem. Novimus omnes, addebant, Imperio grandia impendere, mala: haud opus est Vates, qui nos id doceat: interesset scire, quonam peccato ea simus meriti, ut remedia adhibeamus.

mus. Abiit dies his in litibus: nec tamen Imperator Vatem detexit ſuum. Sæcul. XIV. A. C. 1303.

Altero die 19 Januarii congregatis civium primoribus & cunctis fere monachis ex alta porticu omnia, quæ per triduum proximum acta erant, particulatim narrans, magnam Vatis ſacri admirationem & ipſe præ ſe ferebat, & illis inſpirare conabatur; ſed ejus nomen celabat ſemper. Allocutione finita quamprimum deſcendit, ac pedes adiit hunc incognitum, eos, qui vellent, ſequi ſe jubens, ſed cogens neminem. Permiſit, ut equis uterentur ſenes, eo magis, quod plateæ eſſent ſordidæ: immo præcepit illud Patriarchæ Alexandrino. Andronicus comitantem ſe innumeram multitudinem tum ſtudii tum curioſitatis plenam ad monaſterium Cosmidion duxit: cui Athanaſius ſe incluſerat abhinc novem annis tribusque menſibus, nempe 16 Oct. 1293. Patebat porta: & Imperatore cum Epiſcopis ac delectis monachis in conſpectum veniente Athanaſius cubiculum reliquit ſuum pallio ſtramineoque tectus petaſo, & baculo greſſus firmans. Sic procedebat usque ad veſtibulum; in quo magnum jam populi agmen ſtabat: neque tunc latebat quempiam, quis eſſet Imperatoris Vates. Mox cuncti coram eo certatim ſe proſternere, præſertim Epiſcopi, eum dicere Pa-

c. 36.

Lib. II. c. I.

Sup. l. 89. §. 25.

Sæcul. XIV. A.C. 1303. triarcham, hortari, ut dignitatem resumeret suam, aperire capita, &, ut bene ipsis precaretur, petere.

Abnuebat Athanasius, senium & infirmitates causatus suas: spondebat autem se Deo supplicem pro ipsis fore; ac sine fausta precatione solenni offerebat manum, cui oscula dabant. Postea dimisit populum, sibi emolumenta ejus maxime cordi esse affirmans. Scio, inquiebat, regnare injustitiam, a magnis sperni exiguos, a potentibus facile opprimi debiles, eo quod defensore careant. Imperator hæc considerans, cum Athanasium miserorum partibus suscipiendis aptiorem quovis alio censeret, mandavit, ut ad se confugientibus aditum daret. Ab eo tempore ingens ad eum concursus per singulos totosque dies fiebat. Judiciorum recognitionem alii, alii commendationes postulabant, ut gratias ab Imperatore acciperent; qui Athanasii rationem semper ducebat. Ita Joannes Cosmas magis magisque veniebat in contemptum; crescebatque authoritas Athanasii facientis spem in statum res meliorem restituendi. Tum Andronicus Episcopos, Clerum, ac monachos congregavit ad ineundam deliberationem non de revocatione Athanasii, quam habebat pro constituta, sed de modo ac tempore reducendi eum, si

pona-

ponatur, hoc illi persuaderi posse. E- Sæcul.XIV.
piscopi ex motu primo, in quo Atha- A.C.1303.
nasium ut Patriarcham tractaverant, se c. 2.
colligentes in duas discedebant sententias. Alteri persistebant in proposito eum rejiciendi, & afferebant pro causis ejus abdicationes & quietem per tot annos, electionemque canonicam alius Patriarchæ, qui interea rexisset Ecclesiam, & plurimos consecrasset: unde concludebant alterum necessario condemnandum esse, vel Athanasium, vel Joannem Cosmam. Oppressis oblatum patrocinium putabant fuisse artem recuperandæ sedis.

Alteri perperam cum illo actum dicebant, eumque habere jus exigendi satisfactionem de injuria: & quidam ab eo initiati se in eum peccasse fatebantur. Sed qui eundem nolebant recipere, præter abdicationem objiciebant inexorabilem ejus duritiam ac severitatem in puniendis erratis minimis; contendebantque hanc fuisse causam eum secundum canones exauthorandi. Hinc nascebatur tertia factio illorum, qui Athanasium admittere volebant, sed ea lege, ut daret cautionem deinceps mitiorem se præstandi. Imperator his consultationibus finem nullum imponi videns, Ego primus, inquiebat, Athanasii inclementiæ me exponam, quam blandi-

Sæcul. XIV. A. C. 1303.

§. 3.

tiis aliorum præfero. At non effecit, ut inter Præsules de receptione Athanasii conveniret. Igitur Joannem Cosmam adire statuit cessurum sperans eo magis, quod ab ipso invitatus esset ad colloquium, atque tempus idoneum videretur: erat enim hebdomas Sexagesimæ, ut nos dicimus, Tyrophagiæ, ut Græci vocant, hoc anno 1303 die lunæ 18 Febr. cœptæ, qua etiamnum licet cibis lacte confectis uti.

§. XXX.

Joannes Cosmas Andronicum anathemate ferit.

Imperator cum tribus Episcopis in cœnobium, ubi Joannes Cosmas agebat, delatus ab eo petiit, ut ipsi pacem & veniam a Superis precaretur. Rogatus, an eum agnosceret Patriarcham, affirmavit, seu noxiam ob verecundiam, seu alia de causa. Et ego, ajebat Cosmas, si Patriarcha sum, Sanctissimæ Triadis nomine a sacris submoveo illum, qui vult aut volet Dominum Athanasium constituere Patriarcham. Imperator pudore suffusus ne verbulo quidem subjuncto abiit, ac Episcopis se comitantibus iram declaravit suam, eos contumeliæ sibi factæ affines cum Cosma collusisse suspicans.

cans. Postero die convocatis Episcopis, quos in consilium adhibere consueverat, quid factum esset, exposuit, se circumventum conquerens. Sed studium reducendi Athanasii, & applicationem animi ad res ecclesiasticas distulit ob Imperatricem Theodoram matrem suam secunda jejunii verni hebdomade mortuam, ac propter nuptias Despotæ Joannis filii sui statim post Pascha celebratas, quod hoc anno in septimum Aprilis incidit. Sæcul.XIV. A.C.1303. c. 4. c. 5.

Andronicus his a curis liber congregare rursus Episcopos, ac de anathemate Cosmæ consulere cœpit. Aliqui dicebant id habere vim, quia is etiam tum nominaretur in precibus publicis, & Imperator ipse eum agnovisset Patriarcham: alii jam Cosmæ palam adversantes nitebantur ejus abdicatione ac juramento; & anathema esse nullum contendebant. Andronicus interim eos urgebat, ut reciperent Athanasium; atque mittebat sæpe, qui Cosmam flecteret. Qui reipsa placatus Imperatori scriptum misit, quo anathema retexebat, sed sine consensu in restitutionem Athanasii. Subscribens se nuncupabat Abbatem Joannem. c. 6.

Hoc scriptum Imperator accepit die Veneris 21 Junii an. 1303, & primo duntaxat Episcopis quibusdam monstravit:

Sæcul. XIV. A.C. 1303.

c. 7. v. Maur. David. p. 37.

vit: tum voluit Præsules omnes proxima die sabbati & dominica convenire in templum Apostolorum, & sic agere, ut sentirent idem, quia res haud posset duci longius. Coierunt, sed neutiquam concordarunt. Quod edoctus Imperator conscendit equum media die dominica 23 ejusdem mensis, & ad templum Apostolorum venit: ubi diu locutus Episcopis, quod eos nequire in concordiam adduci cerneret, cum fautoribus Athanasii monasterium Cosmidion, in quo hic erat, petiit. Cum is Pontificum ritu, quantum fieri poterat, ornatus esset, pedites inter nimium aëris calorem adierunt templum cum Clericis obviis, & populo superveniente. Hoc modo Athanasius ad Sedem Constantinopolitanam reductus est. At dimidia pars Episcoporum, & de monachis maximi æstimatis ac de Clero aliqui firmiter statuerunt nullam cum eo communionem habere. Patriarcha Joannes Cosmas adornato clam itinere postridie haud salutato Imperatore profectus Sosopolim se recepit, ut totum doceret orbem, se ab Ecclesia sua abiisse invitum, & absentiæ suæ tribuenda esse mala Imperium affligentia.

Niceph. Greg. lib. 7. c. 1. n. 4.

Quo tempore Andronicus Athanasium Constantinopolitanum in pristinam dignitatem restituere impensissime conabatur,

batur, & ſummis efferebat laudibus, A- Sæcul.XIV.
thanaſius Patriarcha Alexandrinus, qui A.C.1303.
hunc non amabat, quodam die Imperatori hanc dicebat fabulam. Quidam coriarius habebat felem omnino candidam, quæ quotidie ſoricem ei afferebat. Hæc felis ſorte cecidit medium in lacuſculum, cui Dominus ejus immiſerat liquorem denigrando corio ſuo utilem. Cum inde tota nigra emerſiſſet, ſorices credebant eam induiſſe veſtem monaſticam, ideoque nullas carnes comeſturam amplius. Ergo quaquaverſus ambulare fidenter, ubique nares conſulere, & quærere alimentum. Felis tantum prædæ venaticæ videns, quia omnem ſimul capere non poterat, duobus contenta ſoricibus lautum ſibi epulum paravit. Subducti fuga reliqui mirabantur eam pejorem factam, poſtquam amictum ſumpſiſſet monaſticum. Metuo, addebat Patriarcha Alexandrinus, metuo, ne Athanaſius pro prædictione ſua reductus ferociorem ſe præbeat ac duriorem, quam antea. Hanc conjecturam comprobavit eventus.

§. XXXI.

S. Ivo.

Hoc anno obiit S. Ivo ſuo tempore Britanniæ decus. Anno 1253 in diœceſi

Sæcul. XIV. A.C. 1303.

Vita ap. Boll. 19. Maji. to. 15. p 538. 544.

cesi Trecorina nobili ortus genere patrem habebat Haëlorium Ker-Martinium, a quo cognomen traxit, ita, ut vocaretur Ivo Haëloricus. Cum Grammaticam didicisset in patria, quatuordecim annos natus mittebatur Parisios: ubi Philosophiæ primum, dein Juri Canonico ac Theologiæ operam dedit. Post decem annos Aureliam profectus, ibi studium Decretalium continuavit sub Guilielmo Blajo postmodum Episcopo Engolismensi; & institutiones Juris Civilis explicantem audiit Petrum Capellium, postea Episcopum Tolosanum, ac denique Cardinalem.

p. 587. Mauritius Archidiaconus Rhedonensis, postquam Ivonis Haëlorici laudes per famam compererat, humaniter ad se vocato judicium rerum ecclesiasticarum detulit. Sed is post aliquod tempus rediit in patriam suam, accitus a loci Episcopo Alano Brucio, & sacro itidem foro præfectus. Ibi rarum eo tempore privati neglectum commodi ostendebat pauperibus donando totum sui muneris proventum constantem ex tertia parte lucrorum sigilli, quod erat curiæ episcopali proprium. Adhæc pro viribus conabatur partes conciliare potius, quam judicare: expediebat eas celeriter, & interdum patronum inopum agebat gratis. Hoc officio suo pergebat fungi

fungi sub Godefrido Turneminio Alani successore. Sæcul.XIV. A.C.1303.

Parochi simul obibat munia: & primo quidem Ecclesiæ Tresdretianæ, ob quam veluti suum titulum ab Episcopo Alano consecratus est Sacerdos, quantumvis reluctans, præfuit annis octo. Deinde ab Episcopo Godefrido ad Lohanecensem translatus parœciam, decem annis, scilicet usque ad mortem suam ibi personam Pastoris tenuit. Ad populum dicebat sæpissime non in suo duntaxat templo, sed & in multis aliis etiam multum inter se distantibus, quæ semper adibat pedes, quanquam egregium nancisci equum poterat: interdum duas aut tres conciones eodem habebat die, ad quas maxima hominum frequentia confluebat: & qui eum uno in loco auscultaverant, nonnunquam petebant alium, ut illum rursus audirent: vehementer movebat animos, & plurimos ad bonam reduxit frugem. p. 590. p. 540. n. 15.

Corpus magnopere afflictabat. Cum Aureliæ studeret litteris, annos circiter quatuor & viginti habens cœpit abstinere a carnibus, a vino, & diebus Veneris ab altera refectione. Per quindecim annos singulis jejunii verni & adventus dominici diebus multisque aliis pane & aqua contentus erat. Totus vestitus in crate vel modico stramine cubabat suppositio p. 539. n. 5. 6.

Sæcul. XIV. A. C. 1303.

posito capiti libro vel lapide pulvini loco, & ipsa nocte vix somnum capiebat aliquem nisi labore fractus.

Pauperes amabat mirifice; nec solum donabat stipe, verum etiam ad mensam adhibebat suam, eosque hospitio accipiendi causa domum condiderat. Denique sui beneficii & patrimonii pinguis reditus omnes iisdem impertiebat. Annos ætatis quinquaginta numerans ad Deum excessit dominica post Ascensum Domini 19 Maji anno 1303.

§. XXXII.

Litteræ Bonifacii contra Philippum Pulchrum.

Papa Bonifacius ea, quæ contra se Parisiis a duodecimo Martii usque ad festum S. Joannis facta erant, edoctus, plures litteras eodem die 15 Augusti an. 1303 datas evulgavit. Primarum hæc erat summa: Ut nuper communem per rumorem comperimus, festo S. Joannis die Gallorum Regi diversa de nobis crimina sunt denunciata regio in horto Parisino præsentibus viris quam plurimis; & ille rogatus est, ut procuraret generalis concilii convocationem: in quam consensit, nec minus in appellationem a cunctis sententiis, quas contra se ferre posse-

Differ. p. 166 Rayn. 1303. n. 36.

possemus. Prohibuit quoque, nequis Nuncios aut litteras nostras reciperet, vel nobis in ulla re obediret: suumque in regnum admisit Stephanum Columnam nostrum ac Ecclesiæ inimicum. Sæcul. XIV. A.C.1303.

Et postea: Quis audiit unquam nos esse hæreticum, aut hoc nomine notatum fuisse quempiam de familia nostra, immo ex tota Campania, unde originem ducimus? Alias, cum in hunc Principem gratias conferremus, eramus catholici: sed ex quo peccantem reprehendimus, ut sanaremus, erupit has in calumnias. Ante aliquod tempus Jacobum de Normannis Notarium nostrum ad eum misimus cum epistola exhibente singulatim ea, quæ perperam agebat. Tum furore inflammatus contumelias cœpit in nos jacere. At dum conquiescere nos putabat, ad verba demissionis rediens nos in litteris suis Sanctissimum in Christo Patrem appellavit. Nunc, quia religione adstringimur, ut in correctionem ejus incumbamus, contra nos calcitrat, pro bono malum reponit, & nobis injurias infert atrociores prioribus. *p. 167. Sup. §. 7.*

Ac deinde: Nonne authoritas Summorum Pontificum in contemptum veniet, si Principibus hæc aperiatur via? Utprimum Papa magnum aliquem corrigere volet, hæreticus dicetur, & contagiosis

Sæcul. XIV. A.C. 1303.

tagiosis criminibus inquinatus. Nostris temporibus exemplum edamus tam pernicioſum? Id Deus avertat malum! Abeſt, abſitque procul a nobis tam improba negligentia & ignavia! Res adeo indigna radicitus eſt evellenda. Quid ergo? Petiturne, ut concilium generale, quale ne contra alios quidem Præſules admittere deberemus, contra nos ipſos admittamus, cum ſine nobis congregari nequeat? Finit minando ſe Philippo ac ejus partibus in tempore ac loco facturum, quæ facienda judicaverit.

p. 168.

Perbene videbat has litteras aliasque ſimiles Regis menti contrarias in Francia ritu ſolito promulgari vel oſtendi haud facile poſſe. Igitur alias ſimul curavit ſcribi hanc in ſententiam: Secundum regulas antiquitus ſtabilitas decretæ a Summo Pontifice citationes cujuscunque hominis, etiam Regum, præſertim ſi impediant, ne illæ ad ſe usque deferantur, fient in exedra palatii Papæ; tum affigentur partis templi principis in illo loco, ubi curia Romana reſidet: poſtea, cum dies pro locorum diſtantia præſtitutus effluxerit, citatio perinde valebit, ac ſi perſonæ denunciata eſſet.

Diſſ. p. 161. *Rayn. n.* 40.

Papa ſibi perſuaſum habens a Geraldo Archiepiſcopo Nicoſienſi in Cypro Regem contra ſe concitatum fuiſſe, illum alias per litteras arguit ingrati erga Sedem

D. p. 162. *Rayn. n.* 37.

dem sacram animi & contumaciæ, quod ad ecclesiam suam redire jussus non paruerit; ideoque ab hujus administratione in rebus sacris ac terrenis ad tempus abstinere illum voluit. Rursus alias per litteras universos Doctores in Gallia præditos potestate conferendi doctrinæ laureas, & profitendi aut docendi scientiam aliquam exclusit ab his functionibus, donec Rex mandatis Ecclesiæ se submiserit, quæ interim contra hanc inhibitionem traderent, insignia facultatum declarans irrita. Has quatuor litteras dabat eodem die 15 Aug. 1303. Denique per ultimas 25 Aug. scriptas Franciæ Ecclesias cunctas cathedrales æque ac regulares, scilicet episcopatus & abbatias vacantes vel vacaturas, donec Philippus ad officium erga Sedem Sacram redierit, suo reservavit arbitrio, & omnibus, qui jus eligendi ad dignitates illas, vel in eis confirmandi haberent, ne hoc uterentur, strictissime interdixit, alioqui talem infirmans actum.

Sæcul. XIV. A.C. 1303.

Diff. p. 163. *Rayn. n.* 38.

§. XXXIII.

Guilielmus Nogaretus in Italia.

Cum Papa Bonifacius has ederet litteras, nesciebat, quid ipsi Guilielmus Nogaretus machinaretur. Hic enim illum futuro Lugduni concilio sistendum

Jo. Villani l.8. c.63. Diff. p.175.

Sæcul. XIV. A.C. 1303.

clam capere conabatur cum alio Equite Joanne Muſceto duobusque Doctoribus in Italiam a Rege Philippo miſſus de conſilio Stephani Columnæ aliorumque Italorum ſagacium. Mandatum erat ſcriptum Pariſiis 7 Martii an. 1302, nempe anno 1303 ante Paſcha; & indicabat eos certa in loca ob quædam negotia a Rege miſſos habere plenam poteſtatem agendi cum quovis hominum genere, ineundi idonea fœdera & pactiones, ac promittendi ſubſidia mutua. Tenebant ſimul litteras argentarias, ut magnas pecuniæ ſummas acciperent a mercatoribus ignaris tamen, quibus illa uſibus deſtinaretur. Delati ad Hetruriæ caſtellum quoddam Muſceto proprium diu ibi commorabantur. Mittebant inde procuratores ac epiſtolas in varia loca, & ad ſe vocabant illos, quibuscum habebant negotium. Interim ad indigenas dicebant ſe veniſſe inter Papam & Regem Galliæ pactum conflaturos: & hac ſub ſpecie conſtituebant modos capiendi Papam Anagniæ, quo ſe cum Cardinalibus totaque aula ſua receperat, ibi ſecuriorem quam alibi ſe fore ratus, eo quod ſua patria eſſet: & illic in ædibus habitabat ſuis.

Ibidem componebat poſtremas litteras, quas die Natali SS. Virginis 8 Septembris editurus erat; & ubi dicit ſe tur-

tanquam Christi Vicarium habendi po- Sæcul.XIV.
testatem regendi Reges virga ferrea, & A. C. 1303.
velut vasa figuli confringendi; sed quasi
patrem bonum correctione salubri con- *Diff p.182.*
tentum esse. Hoc fine ad Regem Phi- *Psal.11.9.*
lippum a se missum fuisse primo Nun-
cium Jacobum de Normannis; deinde
Cardinalem Moinium, qui. cum esset Gal-
lus & amicus Regis, saluti ejus studeret.
Rex tamen, addit Papa, Cardinalem, ut *p.184.*
hic ipse ad nos retulit, majore, quam
Nuncium, affecit ignominia, recusans
absolutionem ab eo sibi oblatam nostro
nomine, ac ei excubias obtrudens, quæ
obstarent, ne iret, quo vellet, ac ne se
adeuntes reciperet. Papa meminit *p. 185.*
etiam de violentiis, quas perhibet Præ-
sulibus a Rege illatas, ne irent Romam,
& ut ipsius appellationi adhærerent. Po-
stea concludit Regem manifesto incurris-
se in anathemata per canones plures
intorta; ideoque haud posse amplius
conferre beneficia, etiamsi jus haberet a-
liquod; nec per se aut per alium facere
actum jurisdictionis; nam tore nullum.
Ejus clientes fiduciarios, ac subditos
omnes absolvit a fide debita etiam ju-
rata: & sub anathematis pœna prohibe-
mus, adjungit, ne obediant ei, ullumque
præstent obsequium. Irrita declaramus *p. 186*
fœdera cuncta, quæ forsan aliis cum
Principibus junxit: & hanc sententiam

Sæcul. XIV. A. C. 1303.

affigi volumus cathedrali Ecclesiæ Anagninæ, ne Rex aut alius quisquam causetur ignorantiam.

§. XXXIV.

Bonifacius capitur, & obit.

Sed pridie, quam hæ litteræ promulgarentur, scilicet die sabbathi 7 Septembris an. 1303. mane Guilielmus Nogaretus Anagniam intravit cum Sciarra Columna & quibusdam regionis Optimatibus. Ducebant equites trecentos, & amicorum pedites magno numero conductos sumptibus Gallorum Regis, cujus insignia portabant clamantes: Moriatur Papa Bonifacius, & vivat Rex Franciæ! Nogaretus a Magistratu Anagniæ ac præsidii Duce subsidium postulatum obtinuit: atque ita jungentis se populi viribus auctus urbem ac deinde palatium Papæ post aliquam pugnam occupavit. Cardinales fuga latebram petebant: sed aliqui clandestina cum Gallis agitasse consilia feruntur. Plerique Papæ domestici pariter aufugiebant.

Diff. p. 310. J. Villani c. 63.

Ipse obrutum se tam subito ac destitutum videns, cum de se actum esse putaret, Instar Christi proditus, ajebat, ut Papa mori statuo: & trabea, quam S. Petri pallium tum vocabant, indutus impositaque capiti corona, quæ Constantiniana

tiniana dicebatur, claves & crucem tenens manibus suo considebat in solio. Conatus adversus, quem Nogaretus in ædibus Papæ ac nonnullis aliis expertus erat, obstabat, ne alloqui eum posset nisi sub vesperum. Tum vero coram viris probis palam illi exponebat causam adventus sui, acta in Gallia, & accusationem ipsius: contra quam se non defendens haberetur pro convicto. Veruntamen, addebat, quia talis es declarandus per sententiam Ecclesiæ, conservabo tibi vitam contra vim hostium, & sistam te concilio generali, quod ut convoces, peto. Si renuas subire judicium ejus, feret hoc tamen te invito, præsertim quia de hæresi agitur. Cavebo etiam, ne in Ecclesia offensionem concites, præcipue Regi ac regno Gallico: ideoque custodes appono tibi pro tutela fidei, ac in emolumentum Ecclesiæ, non ut insultem tibi vel alii cuiquam. Sciarra Columna præsens contumeliis oneratum Papam volebat compellere, ut missum faceret pontificatum. Sed vitam potius daturum se constanter dixit, caput amputandum offerens.

Sæcul.XIV. A. C. 1303.

Diff. p.247. n.46. p.248. n.54. p.310. n. 27.

Tho. Valsing hist. p.87.

In tumultu facto, cum Papæ domus expugnaretur, direptus est cum supellectile thesaurus ejus ingens. Bonifacium Galli custodiebant reliquo sabbato, tota dominica natali SS. Virginis, ac die lu-

Sæcul. XIV. A. C. 1303.

næ 9 Septembris usque ad horam sextam matutinam. Tum Anagnini derelictum a se Papam dolentes, correptis contra Gallos armis clamabant: Vivat Papa, & pereant proditores! Et quia longe præstabant numero, eos ex palatio & urbe facile pepulerunt, renixos tamen, & aliquam suorum jacturam passos. Ita se liberatum, & hostes ejectos videns Papa non ideo serenam monstrabat frontem: tam graviter ferebat se fuisse captum. Anagnia mox tota cum aula sua profectus Romam, ad S. Petri habere concilium volebat, & palam ulcisci injuriam sibi ac Ecclesiæ a Rege Gallorum factam. Sed dolore animi redundante in corpus obiit 11 Octobris an. 1303, postquam sederat annos octo, menses novem dies duodeviginti. Morti proximus fidei professionem fecit, ac sepultus est ad S. Petrum in splendido sacello, quod in aditu templi condiderat.

J. Villani c. 63.

Rayn. n. 42.

§. XXXV.

Benedictus XI Papa.

Summa Sedes decem tantummodo dies, nimirum, quam poterat, brevissime vacabat. Tunc enim primum observabatur sanctio Gregorii X renovata per Coelestinum V, & confirmata per Bonifacium

Papebr. p. 69

Rayn. 1303. n. 45.

cium VIII, ne Cardinales intrarent conclave cooptandi Papæ gratia, præterquam nono die post obitum antecessoris. Modo postridie, quam intraverant, nempe 22 Octobris concordibus suffragiis in Papam elegerunt Nicolaum Tarvisinum Cardinalem Episcopum Ostiensem: qui sequente dominica 27 ejusdem mensis inauguratus Benedicti XI nomen sumpsit; sed octo duntaxat mensibus regnavit. Patrem habuerat Notarium Tarvisinum Boccasium Boccasinum nomine; ac Venetiis educatus, cum esset litteratus juvenis, informando pueros ibi victum aliquamdiu sibi comparabat. Deinde Prædicatorum Ordini adscriptus tanta scientiæ ac virtutis dabat specimina, ut per officia cuncta transiret, fieretque Sub-Prior, Prior, Magister Provincialis, ac denique Generalis nonus. Bonifacius VIII erat, cui sacram debebat purpuram. Initio pontificatus sui ad Episcopos & Principes circummisit epistolam 1 Novembris datam, in qua suos hanc ad dignitatem gradus, ac electionis ultimæ circumstantias memorat.

Sæcul. XIV. A. C. 1303.

J. Vill. 8. c. 66.

S. Ant. to. 3. p. 263.

Sup. l. 89. §. 60.

Rayn. n. 47.

§. XXXVI.

Saraceni Nuceria expelluntur.

Paucis post diebus Carolo Neapolis Regi per litteras gratulabatur de Sara-

Sæcul. XIV. A. C. 1303.

cenis Nuceria ejectis, ac de restituta illuc Ecclesia cathedrali. Pepulisti ait, Saracenos ex hac urbe, ut eam Christiani libere deinceps incolerent. Considerasti cathedrali templo extra urbem sito in loco parum decente impendere ruinam, ac reditus esse tam modicos, ut nec Episcopus inde vivere pro dignitate sua, nec ali possent ministri necessarii. Quapropter transtulisti cathedram intra urbem in locum tibi obnoxium, atque de possessionibus tuis dotasti Ecclesiam trecentarum auri unciarum reditibus annuis, e quibus institutæ sunt dignitates aliquæ; ac residuum serviet ad honestam sustentationem Episcopi & ministrorum Ecclesiæ, ut functiones rite obeant suas. Hanc regiam liberalitatem tuam ut remuneremur, teque ac successores tuos tanto magis excitemus ad tuendam illam Ecclesiam & ministros ejus, concedimus tibi facultatem sistendi Episcopo viros habiles ad munera Decani, & Archidiaconi, item ad præfecturam chori, & ad dimidiam partem fructuum annuorum. Dabat 26 Nov. 1303. Sic instauratus est episcopatus Nuceriæ, seu S. Mariæ de Victoria, ut tum vocabatur, sub archiepiscopatu Benev. atino. Antea hæc urbs dicebatur Nuceria Ethnicorum ob Saracenos ab Imperatore Friderico II e Sicilia eo introductos. Fridericus

n. 55. *Ughell. to.* 8. *p.* 451.

Sup. lib. 80. §. 21. 54. *Rayn. n.* 50.

dericus hujus insulæ Rex novus per Conradum Doriam Procuratorem suum Papæ Benedicto fidelitatis juramentum dixit 8 Decembris eodem anno 1303. Sæcul. XIV. A.C. 1303.

§. XXXVII.

Effræna Serviæ Dalmatiæque licentia.

Interim Papa de multis rebus indignis, quæ in Servia & Dalmatia fiebant, certior factus, ad Martinum Antivarensem in Albania Archiepiscopum ita scripsit: Ut comperimus, in conferendis Ordinibus ac beneficiis nec tempus, nec ætas per canones præscripta observatur: sed ob pecuniam & potentiam laicorum negliguntur regulæ. Dignitates Præsulum cæteraque beneficia, dum possessores adhuc vivunt, tribuuntur hominibus, qui male acceptis male utuntur. Laici vivis uxoribus suis ducunt alias; & matrimonia in vetitis gradibus cognationis vel affinitatis contrahunt. Alii contra templa & homines sacros omne violentiæ genus impune perpetrant: incendunt, effringunt, diripiunt; in anathemata mille incurrunt: ac nemo est, qui eos doceat, ad pœnitentiam stimulet, absolvat, vel necessarias legum gratias eis faciat. Sic moriuntur pec- *Rayn. n. 58.*

Sæcul. XIV. A. C. 1303.

catis obruti, & sejuncti ab Ecclesiæ corpore, præsertim cum locorum longinquitas, pericula viarum, inopia vel senectus eos Summam adire Sedem non patiatur. Itaque nunc quidem, ut cuncta hæc vitia in Servia vicinisque provinciis corrigas, mandatum tibi damus cum potestate absolvendi a censuris. Scribebat 18 Nov. 1303.

§. XXXVIII.

Columnæ restituuntur in statum pristinum.

Rayn. 1304. *n.* 13.

Interea Cardinales cæterique de familia Columnarum in integrum restitui volebant, ac revocari omnia a Bonifacio

Diff. p. 228.

contra se facta. Papa Benedictus per litteras 23 Dec. datas rescidit sententias exauthorationis duorum Cardinalium Jacobi ac Petri, cæterasque pœnas reliquæ irrogatas familiæ, exceptis bonorum sectionibus, quas injudicatas reliquit sicut instaurationem urbis Prænestinæ.

§. XXXIX.

Cardinalis Albertinus Papæ Legatus in Hetruria.

Decimo octavo Decembris illo Mercurii die, in quem trimestris ecclesiastici

stici jejunium incidebat, Papa Benedictus Nicolao Albertino seu de Martinis sacram purpuram contulit ac insulam Ostiensem, quæ fuit ejus titulus. Prati in Hetruria natus, cum Prædicatorum Ordini dedisset nomen, doctrina & industria ibi sua eminuit. Romæ generali illius procuratione fungentem Bonifacius VIII 1 Julii an. 1299 Episcopum Spoletinum & suum Romæ Vicarium fecit; deinde ad Reges Franciæ Angliæque Legatum misit. Hic Cardinalis ardebat studio factionis Gibellinianæ. Papa simul Guilielmum Maclesfeldium Anglum eodem ex Ordine Cardinalem creavit, qui nondum accepto rei nuncio vitam posuit.

Sæcul. XIV. A.C. 1304.

Ughell. to. 1. p. 86. p. 179.

Rayn. 1304. n. 1. Auberi p. 390

Ultimo Januarii anno 1304 Papa Benedictus Cardinalem Albertinum in Hetruriam, Æmiliam, & Marchiam Tarvisinam Legatum misit, ut pacem conficeret inter populos distractos per factiones Guelforum, & Gibellinorum, Alborum Nigrorumque. Albertinus delatus Florentiam, 10 Martii in foro S. Joannis dicebat ad populum, exhibitisque potestatis suæ testibus litteris declaravit se jussu Papæ daturum operam, ut Florentini inter se redirent in gratiam. Probi de populo homines primoribus urbis, quod ipsos deprimendi causa turbas concitassent, infensi se addicebant Legato,

Rayn. 1304 n. 1. 2.

Jo. Vill. l. 8. c. 69.

Sæcul. XIV. A.C. 1304.

to, &, quia tunc authoritate valebant, plenam ei potestatem dabant jungendi pacem intus quidem inter cives, foris autem cum proscriptis. Hoc fine is secundum veterem Reipublicæ formam populum divisit in certas tribus, & unicuique signiferum præfecit. Accivit etiam exulum Oratores duodecim, qui eis redeundi copiam impetrarent.

Sed potentioribus Guelfis seu Nigris (nam iidem erant) videbatur Gibellinorum seu Alborum, nempe familiæ suæ partium studio teneri. Quapropter illi falsam epistolam Legati tum nomine exaratam tum sigillo munitam ad Gibellinos ejus amicos Bononiam & in Æmiliam miserunt; qui per eam monebantur, ut Florentiam cum copiis adeundem adjuvandum properarent. Veniebant reipsa, & quando eos prope abesse constitit, Legatus acriter traductus per ora hominum, multum existimationis amisit: nam epistola vere ipsius esse credebatur: id quod aliqui crediderunt semper. Igitur ei suasum est, ut has suspiciones ex animis delendi gratia adiret Pratum suam patriam, ibi pacem facturus. Vix discesserat, cum adversarii Guelfos Pratenses in eum commoverunt. Sic urbem erga se male affectam videns, ac metuens sibi Cardinalis abiit, eamque interdicto, cives execratione devinxit.

vinxit. Tum Florentiam reversus Pra- Sæcul. XIV.
to bellum indici voluit. Itaque in Pra- A.C. 1304.
tenses Florentini Albi, sed in hos Ni-
gri capiebant arma; & urbs in partes
scissa erat. Legatus, quod nihil ageret,
nec securus esset, 4 Junii Florentiam di-
vinis interdictam, incolas anathemate
percussos reliquit subito.

Quo tempore hac in urbe erat, publi- c. 70.
ca agitabantur gaudia; & inter alia pro-
mulgatum est illum, qui nova scire de
orbe vellet altero, primo Maji aliqua
in urbis certo ponte cogniturum. Et
vero illa die conspecti sunt in Arno flu-
vio multi lembi onusti pegmatibus ac per-
sonis exhibentibus inferos. Ibi spectа-
bantur ignes ac tormenta varia, ho-
mines terrificis dæmonum larvis tecti;
alii nudi horribilem in modum ejulantes,
ut repræsentarent damnatas animas. At
dum populus hoc ad spectaculum est
attentissimus, pons ligneus nimis one-
ratus corruit cum insistentibus: in flu-
men merguntur alii; alii sauciantur, &
usum membrorum perdunt: tota civitas
in luctum & lacrymas abit. Poëma *J. Vill. l. 9.*
de Inferis a Dante Florentino compo- c. 135.
situm indicat, quanto in amore illi sæcu-
lo scenæ tam tetræ fuerint. Vivebat *Sup. §. 5.*
tum Dantes; sed tanquam fautor Albo-
rum Florentia expulsus erat anno 1301,
cum Carolus Valesius illuc veniisset.

Cardi-

Sæcul. XIV. A C. 1304

c. 27.

Cardinalis Albertinus ad Papam Perusiæ agentem redux Florentiæ Magistratus velut Dei ac Ecclesiæ inimicos Benedicto & Cardinalibus odiosissimos per graves querelas suas reddidit, exponens calumniam, & contumeliam sibi factam, cum restituere pacem conaretur. Papa summopere commotus 22 Maji an. 1304 litteras ex consilio Cardinalis edidit: in quibus Legati offensam, & crimina Florentinorum exaggerans, duodecim de præcipuis Guelfinarum partium intra octavam S. Petri seu ineunte Julio coram se adesse voluit. Hoc tempore non expectato mox Perusiam cum comitatu egregio venerunt, ut Papæ suas excusationes proponerent. Sed illis absentibus Gibellini Pisarum, Bononiæ, aliarumque urbium Florentiam oppugnatum ibant: & Cardinalis Albertinus eos instigasse clanculum dicebatur.

Rayn. 1304. n. 6.

§. XL.

Concilium Compendinum.

In Gallia Robertus Curtiniacensis Remorum Archiepiscopus die Veneris post Circumcisionem Domini an. 1303, scilicet 4 Januarii anno 1304 ante Paschæ Compendii habuit concilium. Huic intererant Suessionum, Lauduni, Bellovaci,

to. II. *p.* 1492

vaci, Attrebati, Silvanecti, Ambiani, Tervæ, & Cameraci Episcopi octo, ac Oratores trium reliquorum Noviodunensis, Tornacensisque, & Catalaunensis. Quinque ibi canones condebantur, in quibus noto sequentia. Dominorum temporalium ministri falso perhibebant Clericos tum connubio ligatos tum solutos mercaturam facere; nec Judices sacros rei cognitionem capere patiebantur; sed Clericos ad profanum trahebant forum, & tributa solvere cogebant: quod prohibet Concilium. Tum dicit: Qui per duos annos anathemate devincti decesserint, nec Ecclesiæ fecerint satis, tanquam suspecti de hæresi sepultura carebunt ecclesiastica. Et quia per biennium vel diutius proscripti huic Concilio, quanquam citati, se non stiterunt, de hæresi suspectos habemus, atque vo..mus, ut ex præscripto canonum se suo quisque Episcopo de illa purgent. Ecclesiastici omnes hujus provinciæ ad mensam præter jusculum duobus ferculis contenti erunt.

Sæcul. XIV. A.C. 1304.

c. 2.

c. 3.

c. 4.

c. 5.

§. XLI.

Papæ litteræ in gratiam Galliæ.

Rex Philippus Pulcher novo Papæ Benedicto XI suam addixit obedientiam per Legatos Beraldum Mercorii Dominum,

Diff p. 205.

Sæcul. XIV. A.C. 1304

Rayn. n. 9.

minum, Petrum de Bella Pertica Canonicum Carnutenſem, & Guilielmum Pleſſium Equitem. Habebant ſecum epiſtolam, in qua Rex gaudium ingens de ſumma Benedicti dignitate, & magnam ejus exiſtimationem indicat; ſimul tamen Bonifacium ejusdem anteceſſorem vocat paſtorem falſum ac mercenarium, qui per crimina & mala exempla ſua extremis Eccleſiam periculis expoſuerit. In Legatorum numero erat etiam Guilielmus Nogaretus, ut apparet ex litteris patentibus, quas Rex dabat ſabbato ante feſtum S. Matthiæ

Diff. p. 224.

an. 1303, nempe 21 Febr. an. 1304. Per has litteras Rex quatuor Legatis ſuis facit poteſtatem agendi cum Papa Benedicto de controverſiis omnibus cum Bonifacio habitis: & alias per litteras eis dat facultatem accipiendi ſuo nomine Papæ abſolutionem cunctis a cenſuris, in quas incurrere potuerit. Hæ litteræ erant ſcriptæ ſabbato poſt faces, hoc eſt, poſt dominicam, quam vocant Quinquageſimam (ſcilicet diem ante Paſcha) & hoc ſabbatum incidebat hoc anno 1304 in decimum quartum Februarii. Nogaretus nec his in litteris, nec in epiſtola ad Papam nominatur fortaſſe tanquam nimium odioſus Romanæ Curiæ. Memorabile vero eſt Regem Legatis ſuis feciſſe copiam ac-

cipien-

cipiendi tantum, non poſtulandi abſolu- Sæcul.XIV. A. C. 1304.
tionem Papæ.

Papæ jucundum fuit Romæ accipere Legatos cum epiſtola Regis, quem etſi non poſcentem a cenſuris abſolvit: id quod grætiæ ſingularis inſtar magnificabat in ſuis ad eum litteris, quas 2 Aprilis dabat. Deinde multa alia Diplomata edidit Regi regnoque faventia: & per unum quidem Viterbii 18 Aprilis ſcriptum rogatu Regis reſtituit ſuſpenſam a Bonifacio poteſtatem conferendi laureas in Theologia & Jure: per aliud poſtero die datum reddidit reſervatam facultatem providendi Eccleſiis cathedralibus ac religioſis. Peruſiæ 13 Maji exaratæ ſunt tres litteræ. Per primas Papa Benedictus cunctos Præſules, Viros eccleſiaſticos, Barones, alioſque Nobiles Romam euntium moratores, item de captivitate Bonifacio ſtructa reos ab anathemate abſolvit excepto ſolo Guilielmo Nogareto, cujus abſolutionem ſibi reſervavit. Per ſecundas ignovit Præſulibus Doctoribusque Gallis neglecto Bonifacii mandato Romam non profectis. Per tertias privilegiorum Regi & Adminiſtris ejus conceſſorum ſuſpenſionem a Bonifacio pronunciatam, abſolutionemque a juramentis retexuit, Regem ac regnum in ſtatum priſtinum reſtituens.

p. 207.

p. 229.
Suv. §. 32.
p. 209.
Rayn. 1304.
n. 9. 10.
Diff. p. 208.

p. 229.

p. 230.

Sæcul. XIV. A.C 1304

Rex Philippus duos Equites alios, Guilielmum Caſtenæum, ac Hugonem Cellium Romam miſerat cum epiſtola 1 Julii an. 1303 data, qua Cardinales orabat, ut ipſius appellationi a ſententiis Bonifacii, & convocationi generalis concilii adhærerent. Hi duo Nobiles Romam delati una cum Notario 12 Aug. 1304 decem Cardinales ſigillatim in ipſorum domibus adiere: quorum quinque reſpondebant Papam rem Senatui agitandam propoſuiſſe, ſeque hujus decreto ſtaturos: quinque reliqui declarabant ſe conſentire in convocandum concilium, eoque operam collaturos ſuam. Poſtea iidem Legati epiſtolam Regis ſex aliis Cardinalibus exhibuere, quorum quatuor ſe obſecuturos Papæ animo, & duo ſe concilii convocationem curaturos reponebant.

p. 219.

p. 231.

Rayn. 1303. *n.* 57.

Septimo Decembris an. 1303 Papa Benedictus Bernardum Rojardum Santonenſem Archidiaconum Anagniam & loca vicina petere, theſaurum Eccleſiæ capto Bonifacio direptum quærere, & quantum poſſet, avehere juſſum inſtruxerat poteſtate agendi omnia hunc ad finem neceſſaria. At poſt ſex menſes 7 Junii an. 1304 ultra procedens Peruſiæ promulgari litteras voluit, in quibus omnia, cum Bonifacius caperetur, facta, & ſpeciatim theſauri direptionem referens, graviterque exag-

Id. 1304. *n.* 13 *Diff. p.* 232.

gerans

gerans Guilielmum Nogaretum, Sciar- Sæcul.XIV.
ram Columnam, & undecim alios, o- A.C.1304.
mnino tredecim execratione devinxit, atque festo S. Petri die coram se adesse jussit.

§. XLII.

Carolus Valesius Constantinopoli recuperandæ intentus.

Interea Carolus Valesius Regis Philippi frater per Canonicum Parisiensem suum Cancellarium & per quendam Virum nobilem e diœcesi Carnutina tanquam internuncios Papam edocuit se armare classem Imperium Constantinopolitanum ad Catharinam Curtiniacensem conjugem suam pertinens recipiendi gratia; poscebatque, ut Benedictus legata pia cæterasque donationes in emolumentum Palæstinæ factas pro sumptibus hujus expeditionis ipsi concederet, & commutaret vota illorum, qui terræ sanctæ causa induissent crucem, atque cum ipso in schismaticos ire vellent. Demum postulabat, ut Papa pro hoc molimine sacrum ubique classicum cani juberet. Is 27 Maji rescripsit se consentire in ejus petitiones excepta generali exhortatione ad ineundam crucis militiam; illam in aliud tempus esse differendam ob præsentem Galliæ statum, nempe ob bel-

Rayn. n. 28. Ducang. hist. C. P. p. 224.

Sæcul. XIV. A. C. 1304.

lum cum Flandris, quod omnes regni vires exigeret.

Rayn. n. 29.

Sed 20 Junii ad Episcopum Silvanectensem aliosque Franciæ Præsules epistolam dedit in hanc sententiam. Religionis studium debet sine dubio Christianorum animos accendere ad eripiendum schismaticis Imperium Constantinopolitanum. Nam si (quod nolint Superi!) illo potirentur Turcæ, ac reliqui Saraceni, qui Andronicum identidem invadunt, his non facile posset adimi. Et quanto periculo, quanto dedecori hoc esset Romanæ Ecclesiæ totique orbi Christiano! Optamus certe, ut Comitis Caroli molitio prosperum successum habeat quippe utilissima ad ferendas terræ sacræ suppetias variis ex causis tamdiu retardatas. Itaque vos cunctos rogamus, ut ad id opus bonum efficacem conferatis operam. Etenim si nosse tis Græcorum nostri contemptum odiumque ac errores in fide, supervacanea foret nostra vestri adhortatio ad hoc consilium cum ardore suscipiendum.

§. XLIII.

Benedictus XI favet Fratribus Mendicantibus.

Sup. §. 29. Rayn. n. 31. Ounph. p. 197

Papa Benedictus Guilielmo Maclesfeldio, quem anno priore Cardinalem crea-

creaverat, mortuo suffecit alium Doctorem Anglum ejusdem Ordinis Prædicatorum, nempe Gualterium Winterbornium Regis Eduardi conscientiæ Arbitrum, & Cardinalem Presbyterum de S. Sabina dixit illo jejunii verni sabbato, quod a trimestri ecclesiastico nomen accepit, 21 Febr. 1304. Gualterius paulo post migravit Romam; sed non advenit nisi post obitum Papæ. Sæcul.XIV. A.C 1304.

Benedictus XI tres solum Cardinales fecit, omnes ex Ordine suo: cui quantopere addictus esset, ostendit etiam per hanc sanctionem in gratiam Fratrum Mendicantium: Quandoquidem Bonifacius VIII inter Clerum secularem & Fratres Mendicantes conficere pacem cupiens discordiam auxit, nos revocamus decretum ejus, ac volumus, ut Fratres Prædicatores Minoresque libere concionari possint in templis suis locisque publicis, etsi non petant permissum Episcoporum; sed non in templis parœciarum invitis Parochis. Sacras confessiones ex authoritate Summi Pontificis sine consensu Episcoporum excipere poterunt ii, quos Præsides sui hoc ad munus elegerint: & qui fuerint illis confessi, neutiquam tenebuntur iterum confiteri suis Parochis, non obstante decreto Concilii Lateranensis, quod non potuit velle, ut debitor liberatus rursum

Extrav. com. de privil. c. 1. Alb. Argent. p. 111. Chr. Citis. p. 821. Sup. §. 25.

Sæcul. XIV. A. C. 1304.

sum solvere teneatur. Ut tamen locorum Episcopis debitus habeatur honor, Fratrum Præpositi eis indicabunt, a se delectos fuisse pœnitentiæ administros: neque hos illis sistent, vel nominabunt, aut numerum eorum dicent; sed Episcopos, ut eos approbent, demisse orabunt. Si non fecerint intra triduum, Fratres haud omittent functiones suas: & consensus semel datus non cessabit per mortem Præsulum. Fratres cavebunt, ne confitentes audiant eos, quorum crimina solennem merentur pœnam, vel anathemate percussos, vel Clericos ad sacra munia obeunda inhabiles, vel illos, quorum absolutio est Episcopo reservata. Præpositi Regulares magna circumspectione utentur in delectu Fratrum ad verbi divini præconium & ad pœnitentiam administrandam.

Cadavera illorum, qui sepulturam apud Fratres elegerint, ad horum templa instructo procedentium agmine inter cantus ecclesiasticos deferentur: neque Parochi aut Episcopi de iis, quæ mortui Fratribus reliquerint, accipere quidquam poterunt, sed dimidium duntaxat doni funebris ad Parochos spectat secundum privilegia Fratribus concessa per Summos Pontifices ante sanctionem Bonifacii. Nihil detrahitur de iis, quæ relicta sunt pauperibus. Atqui Fratres

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

isti nulla omnino bona vel singulatim, vel communiter possident, ac mendicant, ut victum vestitumque habeant. Hæc est summa sanctionis Benedicti XI, in qua sicut in decreto Bonifacii notari potest, Fratrum Prædicatorum Minorumque tantummodo mentionem fieri: quod argumento est, reliquos Ordines Mendicantium tum quidem non fuisse celebres. Sæcul.XIV. A.C.1304.

§. XLIV.

Benedictus XI obit.

Summus Benedicti pontificatus fuit brevis: & manavit rumor eum veneno necatum esse ex invidia quorundam Cardinalium: quod ita narrabatur. Cum Perusiæ, ubi hærebat, assideret ad mensam, venit juvenis quidam puellari sub amictu, se dicens Religiosarum S. Petronillæ Virginum ancillam in rebus extraneis, & argenteam lancem bellis refertam ficis tenens, quas Papæ obtulit nomine Antistitæ ipsi addictæ. Lætissimus hic accepit fructuum genus suo palato suave: & ficus a persona clausa profectas ratus, nullis prægustari jussis, comedit multas. Mox æger decubuit, obiitque post paucos dies, nimirum 6 Julii an. 1304, cum sedisset mensibus octo, diebus quindecim. Intra ipsam Perusiam *J. Vill. l. 8. c. 80.* *Papebr. conat.*

Sæcul. XIV A.C. 1304.

siam in templo Prædicatorum sepultus est sine ceremonia, & sub tumulo primum rudi, cui posthæc addita sunt ornamenta architecturæ Gothicæ pro more temporis. Miracula ibi multa dicuntur facta. Summa Sedes vacavit undecim prope menses.

Rayn. n. 32.

§. XLV.

Res Universitatis Parisinæ.

Cum Papæ Benedicti diplomata de absolutione Regis Philippi Pulchri, ac de reddita Doctoribus potestate conferendi laureas Theologiæ ac Juris Canonici Parisios pervenissent, Regis litteræ horum diplomatum summam continentes in templo Dominæ Nostræ coram Præsulibus & Clero data opera accersitis publice legebantur 28 Junii pridie festum S. Petri. Decesserat die lunæ 22 ejusdem mensis Simon Matisas Bucinus Episcopus Parisiensis: cui die Veneris ante festum S. Matthæi decimo octavo Septembris per suffragia suffectus est Guilielmus Bofetus natus Auriliaci in Arvernia, Canonicus Parisinus, & Physicus, nempe Regis Medicus, quem doctrina & mores commendabant sui. Senones erant, ubi eum Archiepiscopus Stephanus Bequartus consecravit anno sequente die S. Sulpitii 17 Januarii.

Naug. to. 11. Spicil. p. 614

Dubois p. 531. 538.

Interim

Interim Universitas cessaverat a lectionibus suis ob injuriam, quam perhibebat accepisse se a Petro * Gemino capitali Tribuno Parisino, quod is quendam Academicum nomine Philippum Barberium Rothomagensem capi, ac suspendio perimi præcipiti mentis impetu jussisset. Quapropter Judex ecclesiasticus die lunæ ante Natalem SS. Virginis nempe septimo Septembris curavit edici, ut proximo die festo tempore sic dictæ Tertiæ horæ canonicæ omnes Parochi cum populo ad ædes Tribuni instructo ordine procederent; in quas jacerent lapides, & clamarent: Secede, secede execrande Satana! agnosce tuum flagitium! redde honorem nostræ Matri sanctæ Ecclesiæ, quam ignominia affecisti, quantum est in te, ac læsisti sua in libertate! alioqui sors tua sit cum Dathan & Abiron, quos terra vivos absorbuit! Hoc edictum continebat administrandi muneris interdictionem & anathema. Lectiones omissæ sunt, donec Tribunus Universitati satisfaceret jussu Regis, ac Romam iret, ut absolveretur. Tum cœptæ denuo sunt lectiones die Martis post festum Sanctorum Omnium tertio Novembris. In compensationem injuriæ Rex quadraginta librarum reditus annuos ex suo ærario assignavit duobus

Sæcul. XIV. A. C. 1304.

Nang. ibid. Duboulai to. 4. p. 72.

* Le Jumeau

Sæcul. XIV. A. C. 1304.

sacrarii Præfectis ad Universitatis arbitrium constituendis.

Nang. p. 617

Duboulai p. 69.

Eodem anno Joannes Parisiensis ex Ordine Prædicatorum Theologiæ Doctor, magna scientia & eximio vir ingenio voluit introducere novam rationem explicandi præsentiam corporis Christi sub speciebus Eucharisticis, dixitque, hoc ibi esse posse non tantum per conversionem substantiæ panis in corpus Christi, quod esset pars naturæ humanæ secundum communem Doctorum opinionem; sed etiam defendi posse Christum assumere substantiam panis: & hanc expositionem esse magis popularem, & forsitan rationi ac veritati convenientiorem, quippe melius salvantem indicia remanentium specierum sensibilium. Reliqui Doctores tuebantur contrarium, præcipue per decretalem Innocentii III depromptam e concilio Lateranensi, ajebantque hanc explicationem novam esse rejiciendam tanquam dissentaneam fidei. Sed frater Joannes obstinato animo perstabat in sententia. Idcirco novus Episcopus Parisinus Guilielmus Auriliacensis convocavit Ægidium Romanum Bituricensem Archiepiscopum, Bertrandum Dionysiopolitanum Episcopum Aurelianensem, Guilielmum Matiscensem Ambiani Episcopum, aliosque Doctores, quorum de consilio fratri Joanni perpetuum

C. Firmiter. 1. de sum. Trin. §. 3.

hac

hac de re silentium imperavit sub anathematis pœna, si non pareret, lectionesque ac verbi divini præconium interdixit. Is appellavit ad Summam Sedem: atque in Romana curia designati sunt viri, qui in doctrinam ejus inquirerent: sed vitam prius reddidit, quam negotium finiretur. Sæcul. XIV. A.C. 1304.

§. XLVI.

Expeditio sacra Fratris Joannis Moncorvini.

Amplius annis quindecim Joannes Moncorvinus Italus ex Ordine Fratrum Minorum in Oriente apostolicum egerat virum, quando Generalis Ministri Vicario epistolam scripsit hunc in modum. Anno 1291 relicta Persica urbe Tauresio ingressus Indiam tredecim menses S. Thomæ Apostoli templo utebar ad munia mea, & variis in locis capita centum circiter sacro fonte ablui. Itineris comitem habui fratrem Nicolaum Pistorinum, qui mortuus ibi humatus est in eodem templo. Ego progressus ultra adveni in Cathajam regnum Imperatoris Tartariæ, quem Magnum appellant Canum. Invitavi eum secundum Papæ litteras ad amplectendam fidem nostram: sed obduruit nimis in cultu falsorum Numinum: *Sup. lib. 89. §. 4. Vading. 1305. n. 10.*

Sæcul. XIV. A.C. 1304.

minum: multis tamen beneficiis Christianos prosequitur; & jam supra biennium apud eum hæreo. Nestoriani, qui nomen Christianorum gerunt, sed a vera religione procul absunt, in terris illis tanta valent potentia, ut nullum diversi ritus Christianum ibi sacellum quantulumcunque condere, aut doctrinam aliam quam suam tradere patiantur: nam nemo ex Apostolis vel discipulis eorum hanc in regionem venit. Hi proin Nestoriani tam per se quam per alios pecunia corruptos mihi vexationes asperrimas accivere, me non missum a Papa, sed exploratorem deceptoremque magnum dicentes: & aliquo post tempore subornati ab eis alii testes falsi perhibebant ad Imperatorem missum esse Legatum magnificas ipsi opes afferentem; has cum vita me illi abstuliisse in India. Hæc calumnia duravit annos quinque circiter, ita, ut sæpe ad tribunal raptarer cum ignominia & periculo mortis. Tandem per confessionem unius fontis Imperator cognovit innocentiam meam, meorumque inimicorum nequitiam, qui una cum uxoribus ac liberis suis in exilium sunt ejecti.

Hac in expeditione sacra undecim annos sine socio egi usque ad adventum fratris Arnoldi Teutonis e provincia Colonienſi, qui anno secundo adest. Cambali,

bali, ubi Rex potiſſimum reſidet, conſtruxi templum, ac ſex abhinc annis abſolvi: addidi turrim, in qua ſuſpendi æs campanum non unum ſed triplex. Ibi baptiſmate tinxi (quod ſæpe facio) hactenus, ut opinor, hominum ſex millia circiter; & tincturus fuiſſem ſupra triginta millia, ſi calumniæ abfuiſſent, de quibus memini. Informavi ſenſim ethnicorum liberos centum quinquaginta ætatis mediæ inter annos ſeptem ac undecim, nullius antea religionis gnaros. Aſperſi eos aqua vitali, litterasque Latinas & Græcas docui. Scripſi pro eisdem triginta duos Pſalmorum codices cum hymnis, ac duos libros precum horariarum; per quos undecim pueri jam ſciunt divinum officium, faciunt chorum, ac hebdomadarios, ut vocamus, ritu cœnobitarum, agunt ſive ſim præſens, ſive abſim. Plures eorum deſcribunt Pſalmorum libros, aliasque res congruas: & Imperator canentes libentiſſime audit. Ad omnes horas, quas dicimus canonicas, æs campanum pulſo, & cum pueris officium perago: ſed cantamus per quotidianam exercitationem, quia codices notis muſicis inſtructos non habemus.

Sæcul. XIV. A. C. 1304.

Rayn. 1305. *n.* 19.

Illius regionis rex quidam nomine Georgius de ſecta Neſtorianorum ac de ſtirpe Presbyteri Joannis in India primo, quo huc veneram, anno addixit ſe mihi, &

Sæcul. XIV. A.C. 1304

& mea opera catholicam amplexus fidem minoribus acceptis Ordinibus mihi sacrificanti serviit in ornatu regio. A Nestorianis desertor religionis habitus haud omisit tamen magnam subditorum partem ad orthodoxam doctrinam adducere, ac in honorem divinæ Triadis magnificum exstruxit templum, quod in gratiam Papæ nuncupavit Romanum. Hic Princeps ante sex annos obiit ut pius Christianus, & filium reliquit, qui modo novem ætatis annos habet. Sed Regis Georgii fratres Nestoriani post ejus mortem cunctos, quos ille Ecclesiæ Romanæ adjunxerat, ad suum schisma reduxere. Ita cum essem solus, nec possem a Cano digredi, hoc templum viginti dierum itinere distans adire nequii. Si vero bonos aliquot operarios nanciscar, confido in Deo rem totam restitui posse: nam privilegium Regis Georgii etiamnum teneo. Repeto: nisi calumniæ illæ mihi essent aspersæ, fructus fuisset ingens: atque, si duos aut tres socios habuissem, Canus forsitan salutis fonte lustratus esset. Igitur, siqui fratres venire velint, precor, ut sint ex numero illorum, qui exemplum præbere bonum, non sibi famam colligere cupiunt.

Ad iter quod attinet, brevius est ac tutius per Tartariam ad septem triones sitam,

sitam, ita, ut quinque aut sex mensium spatio fratres huc advenire queant. Alterum iter longissimum est ac periculosissimum; postulat duos trajectus maris, primum a Provincia ad portum Ptolemaidis, secundum inde ad littus Angelicæ, ac forsan biennio vix confici posset. Per duodecim annos nihil novi comperi vel de Romana curia vel de Ordine nostro, vel de statu Occidentis. Sed duos abhinc annos chirurgus venit Lombardus, qui hac de re maledicta incredibilia per hæc loca sparsit. Itaque fratres, qui hanc legent epistolam, curent, velim, ut ea, quæ continet, audiant Papa, Cardinales, & Procuratores nostri Ordinis in Romana curia. Nostro Ministro Generali supplico, ut mittat mihi librum antiphonarum, legenda ex vitis Sanctorum, graduale, & codicem Psalmorum cum notis musicis, qui pro archetypo serviat: nam habeo duntaxat gestatu facilem librum precum horariarum curtarumque lectionum, & parvum codicem Liturgiæ sacræ. Archetypum si consequar, id describent pueri, quorum mentionem feci. Modo me occupatum habet exstructio templi alterius, hos ut pueros in loca plura dividam. Jam sum ætate provectus: minus tamen per hanc incanui, quam per labores, afflictionesque: etenim solum quinquaginta octo annos numero.

Sæcul.XIV. A. C. 1304.

Sæcul. XIV. A.C 1304.

mero. Tartarorum linguam & scripturam didici satis: totamque legem novam & Psalmos sermoni eorum tradidi: Christi legem doceo, & publicis concionibus explico, sicut vidi, & audii. Non credo ullum orbis Principem cum Cano æquari posse, seu spatium imperii, seu subditorum multitudinem, seu opum affluentiam spectem. Dabam Cambuli in Cathaja 8 Januar. 1305. Sic sonat fratris Joannis Moncorvini epistola, quæ nonnullis observationibus opus habet.

V. Haiton. hist. c. 1.

Bibl. orient. p. 991.

Cathaja sive Catha est China septentrionalis tunc cognita sub nomine Cathajæ, ut liquet ex narratione Marci Pauli Veneti, qui sub annum 1269 ibi erat. Lusitani anno 1516 a se detectam nominarunt Chinam. Hæc terra peculiares habebat Reges, quorum sedes ac urbs primaria erat Cambalum, seu Can-Balcum, hodie sub nomine Pechini notum.

p. 222. 253.

p. 88.

Attamen secundum hanc epistolam Magnus Tartarorum Canus videtur tum residisse Cambali, ac fuisse Mahomet Gajateddin, alio nomine Algiaptus Argonis filius, qui suo fratri Casano successit anno

p. 363.

Pococ. supl. p. 3.

Epochæ Arabicæ 703, Christi 1303. Pertice voluit etiam dici Chodabenda, seu servus Dei: & regnavit usque ad annum 716, sive 1316 secundum historias Orientis: agebat hyemem Bagdetiæ, æstatem

ſtatem Sultaniæ, quam condiderat anno 705 ſeu 1304. Eſt ille, qui ab Haitone vocatur Carbaganda per corruptionem vocis: Chodabenda. Eodem teſte natus matre Chriſtiana & in ſacro fonte Nicolaus dictus poſt ejus obitum ad Muſulmannicas ſuperſtitiones tranſiit. Quod ad Neſtorianos ſpectat, extenderunt ſe primum ſub Perſis Romanorum hoſtibus; dein ſub Muſulmannis longius Ortum verſus progreſſi Chinam intrarunt anno Chriſti 636. Ad maledicta per chirurgum Lombardum ſparſa quod attinet, forſitan erant probra in Papam Bonifacium jacta.

Sæcul. XIV. A. C. 1305.

Hait. hiſt. c. 45.

Kirch. China illuſtr. fol. 91

§. XLVII.

Haito Princeps Armenus.

Haito, cujus teſtimonium modo attuli, erat Armenus, Curchi Dominus, cognatus Armeniæ Regis, cui multos per annos in bellis contra Saracenos & Tartaros ſerviit, quanquam religioſam vitam amplectendi conſilium pridem ſuſceperat: quod hoc anno 1305 executioni mandavit. Nam poſt magnam victoriam ab Armenis in Caramania de copiis Sultani Ægyptii relatam, Rege Livone cæterisque propinquis valere juſſis profectus in Cyprum inſulam, ſe totum Deo dicavit in cœnobio Ordinis Præmonſtratenſi Epiſcopia nomine.

Hait. præf. hiſt. c. 46.

Sæcul. XIV. A.C. 1305.

Armenia jam duos Reges Haitones habuerat. Prior, cum regnasset annos quadraginta quinque, suo filio Tivoni, seu Livoni relicto regno factus monachus, non additur cujus Ordinis, Macarius nuncupari voluit de more Armenorum, dum sacram augent familiam, nomen mutantium; & paulo post decessit nempe anno 1270. Rex Haito secundus noluit coronari, & assumpto Minorum Fratrum vestitu se Joannem dixit: sed erat tantum tertii Ordinis, quia regnum non abdicabat. Cum ob nuptias ororis suæ Mariæ cum Michaële Imperatoris Andronici filio natu majore Constantinopolim adiisset, absentis fratris Sebatus solium conscendit an. 1294: reversumque Haitonem Armeni reculârunt agnosere Regem amplius. Hæc exponere opus fuit, quia multi Authores hodierni duos ex istis Haitonibus, aliqui cunctos tres confuderunt.

Hait. hist. c. 33.

Sanut. p. 233

Vading. an. 1294. n. 10.

Pachym. l. 9. c. 6.

§. XLVIII.

Cum Athanasio Constantinopolitano Episcopi redeunt in gratiam.

Episcopi Græciæ ab Athanasio Patriarcha sejuncti urgente sæpius Imperatore Andronico tandem illum agnovere domi

dominica Palmarum 11 Aprilis 1305. Sed nullis ejusdem efflagitationibus flecti poterat Patriarcha Alexandrinus pariter Athanasius nomine; qui nec hunc, nec illum nominabat in sacris. Quocirca Episcopi eum ipsum eximere de diptychis volebant; non tamen properabant, sperantes mutaturum sententiam, ac, ne magis exasperaretur, veriti; præterquam quod hæc causa non videretur sufficere ad delendum ejus nomen. Censebant melius fore, si rem differrent, tanquam facturi, ni cessaret obsistere: & interea temperamentum istud excogitarunt, Patriarchæ Constantinopolitano non esse peragendam rem divinam, ne assistentes ei Diaconi de diptychis legere Alexandrini nomen cogerentur; ac Presbyteris sacrificandum esse solis seu sine ullo Diacono. Sic actum in palatio, immo etiam in templo principe, non modo diebus operariis, sed etiam feriis solennissimis. Prima jejunii verni dominica, qua Græci orthodoxiam solenniter celebrant, tametsi Imperator & maxima populi multitudo aderat, Patriarcha non comparuit. Sacerdos fuit, qui sacris operabatur solus & tam submissa voce, ut ob strepitum non audiretur. Idem factum feriis Paschatis ac festo S. Georgii die.

Sæcul. XIV. A. C. 1305.

Pachym. l. 9 c. 20.

Sæcul. XIV. A.C. 1305.

§. XLIX.

Cardinalis Albertini artes.

Summa ſedes continenter vacabat ob diſſenſionem Cardinalium Peruſiæ hærentium in conclavi, atque in duas factiones prope pares diviſorum. Alteri præerat Matthæus Ruber de Urſinis cum Franciſco Cajetano Papæ Bonifacii nepote: altera ſequebatur ductum Napoleonis de Urſinis, & Albertini Pratenſis cognatos amicosque ſuos Columnas in priſtinum ſtatum reſtituere cogitantium. Priores Papam Italum & amicis Bonifacii faventem, cæteri Gallum volebant Philippo Regi, & Gibellinorum partibus addictum. Quodam die Cardinalis Albertinus cum Franciſco Cajetano privatim agens, Grave malum damnumque, inquiebat, afferimus Eccleſiæ, dum Papam non eligimus. Per me non ſtat, quo minus id fiat, repoſuit alter. Tum ille: Si artem bonam invenirem, num contentus eſſes? Affirmabat iſte: & concluſio fuit omnis ſuſpicionis devitandæ gratia alteri factionum eligendos eſſe tres Tranſalpinos ad ſummam dignitatem idoneos; alteri intra quadraginta dies cooptandum ex his tribus aliquem, ac illum agnoſcendum eſſe Papam. Cardinalis Matthæi ſectatores in ſe ſuſcepto

Jo. Villani l. 8. c. 80. S. Anton. par. 3. tit. 21. c. 1.

trium

trium delectu tanquam in rem suam futuro, tres Archiepiscopos transalpinos, si spectemus Italiam, respectu nostri cisalpinos, a Papa Bonifacio creatos, fideles amicos suos, & Galliæ Regis adversarii sui inimicos seligebant, quemcunque illorum factio altera cooptaret, certo se Papam ad voluntatem suam habituros rati. Sæcul. XIV. A. C. 1305.

Fidissimus eis ac primus illorum trium erat Bertrandus Degotus Archiepiscopus Burdigalensis, quem Cardinalis Albertinus credebat partibus suis aptissimum ad assequendam votorum metam. Erat ille quidem cliens Bonifacii, & Gallorum Regis inimicus ob mala per Carolum Valesium in bello Vasconio sibi illata; sed Albertino cognitus ut vir ambitiosus, commodisque suis serviens, & qui facile cum Rege pacem jungeret. Igitur ejus factio clanculum & scripto pacta conflavit sua cum factione altera. Deinde hac inscia easdem pactiones cum litteris ad Regem misit per cursores fidos a mercatoribus suis sibi subministratos & tam properos, ut undecim dierum spatio Perusia Parisios venirent. His litteris orabat Regem, ut Archiepiscopum Burdigalensem reciperet in gratiam, si reconciliare sibi ipsi Ecclesiam, & Columnas amicos suos suble-

Sæcul.XIV. A.C.1305. vare vellet, eoquod eum posset Papam facere.

Rex litteris acceptis lætissimus suscepto fervide consilio per epistolam amicitiæ plenam Archiepiscopo locum colloquii præstituit, nempe Abbatiam in silva prope Angeri cum sitam. Illuc post sex dies Rex furtim modicoque cum comitatu & Archiepiscopus convenere. Cum adfuissent sacro, & impositis aræ digitis fidem sibi juravissent, Rex Præsuli comibus verbis spopondit fore, ut ipsum cum Carolo Valesio reduceret in gratiam. Tum ajebat: Est penes me potestas te faciendi Papam, si velim: & ideo huc me contuli. Si sex mihi gratias, quas a te petam, promittis, hanc dignitatem tibi comparabo. Sub hæc produxit litteras ad se missas & pactum inter duas Cardinalium factiones initum.

Archiepiscopus lecto utroque scripto vix præ gaudio sui compos, ad Regis genua provolutus, Auguste Rex, inquiebat, ut nunc video, mihi tantum favves, quantum nulli alii, & bonum pro malo reponere vis: jube solummodo! semper obediam tibi. Rex erectum osculatus, Audi, ajebat, audi sex gratias, quas a te posco! Prima est, ut mihi Ecclesiam perfecte reconcilies, & condonari cures malum, quod Bonifacium capiendo

piendo feci. Altera, ut me ac ſectatores meos piorum communioni reſtituas. Tertia, ut in quinquennium omnes regni mei decimas mihi concedas pro ſumptibus in bellum contra Flandros factis. Quarta, ut Papæ Bonifacii memoriam extinguas. Quinta, ut ſacram purpuram Jacobo ac Petro Columnis reddas, & quibusdam de amicis meis conferas. Sextam reſervo declarandam in tempore ac loco, quippe ſecretam & ponderoſam. Omnes promiſit præſul, ac promiſſum firmavit jurejurando ſupra SS. corpus Domini Noſtri: inſuper obſides dedit fratrem ac duos nepotes ſuos. Viciſſim Rex juravit facturum ſe, ut ille in Papam eligeretur. Poſtea diſceſſere ut amici optimi: & Rex abduxit obſides per ſpeciem reconciliationis inter Archiepiſcopum Carolumque Valeſium conficiendæ.

Sæcul XIV. A C. 1305.

§. L.

Clemens V Papa.

Utprimum Pariſios Rex redierat, Cardinali Albertino & factioni ejus perſcripſit ſuum cum Burdigalenſi Præſule congreſſum, atque hunc eligi tuto poſſe. Res tam bene fuit geſta, ut reſponſum occultiſſime Peruſiam adveniret triginta quinque dierum ſpatio. Ac-

Sæcul. XIV. A.C. 1305.

ceptum Albertinus mox cum factione sua clam communicavit. Adversis dein partibus ajebant: Conveniemus omnes, quando placebit vobis: & pacto stabimus. Congregatæ proin duæ factiones pactionem suam solenniter habebant ratam per litteras & juramenta. Tum Cardinalis Albertinus præfatus divini codicis locum ad rem idoneum, orationem habuit, quam finiebat omnium nomine in Papam eligendo Bertrandum Degotum Archiepiscopum Burdigalensem, ac ingenti gaudio canebatur hymnus: *Te Deum.* Sic deceptæ sunt partes Bonifacii, putantes in Papam cooptatum esse virum, qui summæ ipsarum in se fiduciæ responderet. Hæc narratio tota est deprompta ex historia Joannis Villani.

To. II. conc. p. 1496. Rayn. 1305. n. 6.

At in electionis decreto litteris publicis consignato instar epistolæ ad novum Papam Cardinales loquuntur in hanc sententiam: Summa Sede per obitum Benedicti XI vacante, Perusiæ in palatio, quod mortis tempore incolebat, conclave sumus ingressi. Sed exierunt Cardinales quatuor, nempe Joannes Episcopus Tusculanus, Matthæus de S. Maria in porticu, Richardus de S. Eustachio Diaconi; & Gualterium Cardinalem Presbyterum, qui conclave post reliquos

reliquos intraverat, pariter egredi coëgit morbus. Post hæc nostro e numero selectis, qui suffragia nostra colligerent, hodierno sabbato pridie Pentecostes ad electionem processimus hoc modo. Primum scrutatores examinari curavimus. Deinde hi inspecta clam suffragia nostra illico promulgarunt. Ita comperimus nos Cardinales omnino quindecim in conclavi hærentes suffragia nostra immisisse in urnam, ac decem e nobis te in Papam cooptasse. Quibus accesserunt quinque cæteri. Tum ex peculiari mandato nostro Franciscus Cajetanus Cardinalis Diaconus de S. Maria in Cosmedin te sic elegit: Ego in Summum Pontificem meo & omnium suffragantium nomine eligo Dominum Bertrandum Archiepiscopum Burdigalensem. Quam electionem cantato hymno Ambrosiano solenniter Clero ac populo ex more promulgandam curavimus. Dabant Perusiæ pridie Pentecosten 5 Junii anno 1305, & subscribebant septendecim Cardinales. Sæcul. XIV. A.C. 1305.

Decem, qui rite elegerant, erant Leonardus Albani, Petrus Sabinæ, Joannes Portus, Nicolaus Ostiorum Episcopi quatuor; duo Presbyteri, Joannes de SS. Petro & Marcellino, Robertus de S. Potentiana; & quatuor diaconi, Napoleon

Sæcul. XIV. A. C. 1305. leon de S. Adriano, Landulphus de S. Angelo, Guilielmus de S. Nicolao in carcere, ac Franciſcus Cajetanus de S. Maria in Coſmedin. Quinque, qui acceſſerunt, erant Theodoricus Epiſcopus Prænestinus, Gentilis Presbyter de S. Martino ad montes; ac tres Diaconi, Franciſcus de S. Lucia, Jacobus de S. Georgio ad velum aureum, & Lucas de S. Maria *in via lata*. Duo cæteri, qui ſubſcripſerunt, erant Joannes Epiſcopus Tuſculanus, & Gualterius Presbyter. Hoc electionis decretum fuit miſſum per tres Oratores, Guidonem Abbatem Belli Loci in diœceſi Virodunenſi, Præfectum ærarii Narbonenſis Eccleſiæ, & quendam Italum Catalaunenſem Canonicum. Ferebant ſimul Epiſtolam, qua Cardinales Papam magnopere orabant, ut ſummæ ſedis poſſeſſionem captum veniret, memorabantque quibus periculis obnoxius eſſet Romanæ Eccleſiæ ſtatus temporalis, & quam parum Chriſtianis in terra ſacra reſtaret. Videntur prævidiſſe illum trans alpes manſurum.

Sæcul.XIV.
A. C. 1305.

§. LI.

Initium Clementis V.

Bertrandus Degotus Villandrandi in diœcesi Burdigalensi primam lucem aspexerat. Ejus pater dictus itidem Bertrandus, seu secundum alios Beraldus erat Eques inter primarios provinciæ Nobiles, habebatque fratrem pariter Bertrandum nomine Aginnensem Episcopum. Hujus nepos, qui est Papa, de quo loquimur, per Bonifacium VIII an. 1295 factus Episcopus Convenarum, & paulo ante Natalem Christi an. 1299 ad archiepiscopatum Burdigalensem translatus fuit, quem sex ferme annis possidebat, cum evasit Papa. Gaudebat fratre Beraldo Archiepiscopo Lugdunensi ab anno 1290 usque ad annum 1294, quo hic creatus Cardinalis Episcopus Albanensis, an. 1295 in Franciam missus est Legatus cum Simone Prænestino Episcopo ad agitanda consilia pacis inter Reges Galliæ Angliæque.

Rayn. 1305. *n.* 5. *Baluz. hist. Pap. Aven. p.* 61. *&* 616. *p.* 1. *&* 576.

Archiepiscopus Burdigalensis in agro Pictonico provinciam lustrabat suam, cum se in Papam electum comperit. Burdigalam 15 Julii rediens ab instructo obviam procedentium agmine receptus est ingenti urbis ac provinciæ totius gaudio,

p. 62. *&* 623.

Sæcul. XIV. A.C. 1305.

dio, & magno Præſulum Procerumque concurſu. Attamen Archiepiſcopum duntaxat, ut prius, agebat, donec decretum electionis acciperet, quod ei privatim 21 ejusdem menſis, publice autem poſtero die S. Magdalenæ ſacro in cathedrali templo Burdigalenſi oblatum eſt: ubi ſuo ſedens in ſolio Clementis nomen aſſumpſit; & ab eo tempore cœpit ſe pro Papa gerere. Exeunte Auguſto in viam ſe dedit Lugdunum verſus, quo Cardinales accivit. Poſtquam Aginnum & Toloſam tranſierat, Ceſſeronem advenit, ubi ſubſtitit aliquamdiu.

Rayn. n. 8. Nam Jacobus Arragonum Rex ibi præſens ob Sardiniam, Corſicamque clientis fidem ac obſequium ei promiſit; tum Lugdunum usque comitem ſe addidit. Ceſſerone Papa Nemauſum 21 Octobris, & biduo poſt Balneolum venit.

n. 11.

§. LII.

Clemens V coronatur.

Plerique Cardinales Itali ſe Lugdunum accerſi ægre ferebant, Papam Romæ coronandum rati. Deceptos ſe videbant: & Decanus eorum Matthæus Ruber de Urſinis ad Cardinalem Albertinum, Attigiſti metam tuam, ajebat, dum trans Alpes ducimur: ſed Eccle-

J. Vill. l. 8. c. 81.

ſia

Sæcul.XIV. A.C.1305.

fia diu non redibit in Italiam: novi Vaſcones. Etiam Reges Franciæ Angliæque, ac omnes Optimates Papa cis Alpes vocaverat, ut adeſſent, cum coronaretur: quod Lugduni factum in templo S. Juſti dominica poſt feſtum S. Martini diem decima quarta Novembris an. 1305. Matthæus Ruber fuit, qui Papæ coronam impoſuit data opera Lugdunum delatum per quendam ipſius cubicularium. Poſt ceremoniam Papa ſuas ad ædes redibat equo ſublimis cum corona in capite. Primum Rex Galliæ pedes equum Papæ ducebat freno: deinde duo Regis fratres Carolus Valeſius & Ludovicus Ebroicenſis cum Joanne Britanniæ Duce eundem Clementi honorem habebant. Sed quia hoc ſpectaculum ingentem populi multitudinem attraxerat, murus vetus ſpectantium numero oneratus nimis corruit eodem temporis puncto, quo Papa prætervehebatur. Dejectus equo ſuo; nec tamen læſus fuit. At ex illis, qui eum ſtipabant, duodecim ita contuſi ſunt, ut paucis poſt diebus decederent, inter alios Dux Britanniæ. Carolus quoque Valeſius grave accepit vulnus ſed non mortiferum. De capite labentis Papæ corona decidit, qua exolutus eſt carbunculus ſexies mille florenos valens. S. Clementis

Baluz. p.63. & 624. 625.

Cont. Nang. to.11. Spic. p.619.

Sæcul. XIV. A. C. 1305.

mentis die 23 Novembris Clemens V primum sacrificium Papæ ritu peregit: tum dedit prandium: quo finito rixa inter domesticos ejus & Cardinalium orta tam graviter exarsit, ut veniretur ad manus, & unus de Papæ fratribus necaretur.

M. Westmon. p. 452.

§. LIII.

Primatus Burdigalensis.

Gall. Chro. to. 1. p. 219. Thomass. disc. to. 2. part. 4. p. 43.

Inprimis Papa Burdigalensem Ecclesiam a primatu Bituricensi liberam fecit per diploma Arnoldo Chantelupio successori suo inscriptum, cujus hæc erat summa. Debemus peculiarem gerere curam Ecclesiæ Burdigalensis, quippe quæ nos primo filium, deinde sponsum, modo patrem acceperit. Primatus vero, quem Bituricenses Archiepiscopi supra Burdigalenses sibi asserunt, a longo tempore multis controversiis, gravibusque offensionibus ansam præbuit. Papa Gregorius hac de re sanctionem edidisse dicitur: sed hæc non fuit observata: & duo Archiepiscopi perrexerunt alter alterius jurisdictionem usurpare: unde consecuti sunt populorum motus, homicidia, & sacrilegia, quorum testes nos ipsi fuimus. Ut proin tot malis remedium, ac his duo-

Sup. l. 84. §. 10.

bus

bus Ecclesiis pacem afferamus & tranquillitatem, te, successoresque tuos, Ecclesiam atque provinciam Burdigalensem primatu & omni jurisdictione Archiepiscopi Bituricensis omnino exsolvimus, ac vetamus, ne ipse aut ejus collegium etiam vacante sede quidquam contra moliatur, futurum alioquin irritum. Dabat Lugduni 26 Novembris anno 1305. Sæcul. XIV. A.C. 1305.

Quo tempore Bertrandus Degotus Burdigalensem tenebat sedem, se dicebat Primatem Aquitaniæ: quod ferendo impar Ægidius Romanus Archiepiscopus Bituricensis Gualterio Brugensi Pictavorum Episcopo præcepit, ut ipsius nomine id interdiceret Archiepiscopo Bertrando, & contumacem proscriberet. Episcopus Pictavensis, quanquam Burdigalæ Suffraganeus, egit mandatum illius, quem agnoscebat Primatem suum. At in summo dignitatis gradu positus Bertrandus hunc Antistitem exauthoratum ad Fratres Minores, e quorum numero evocatus fuerat, remisit. Haud multo post Gualterius æger, ac se morti proximum videns a sententia Papæ ad judicium Dei, vel ad futurum Concilium appellavit, voluitque suæ provocationis litteras in charta pergamena scriptas humari secum, manuique suæ inseri.

Sæcul. XIV. A.C. 1305.

ri. Sic obiit 21 Jan. 1306: ac sedes Pictavienſis vacavit quindecim menſes.

§. LIV.

Novi Cardinales.

Decimo quinto Decembris illo Mercurii die, quo trimeſtris eccleſiaſtici jejunium colebatur, Papa Clemens V Lugduni decem creavit Cardinales. Primus erat Petrus Sacellius Epiſcopus Toloſanus, nobili genere natus in Marchiæ loco, cui nomen eſt * Sacellum Fericidæ. Egerat primo Præfectum Anitimonaſterii in diœceſi Lemovicenſi, ac Profeſſorem Juris Civilis in Univerſitate Aureliæ; ubi Papam Clementem inter diſcipulos ſuos numeraſſe creditur. Deinde fuit Canonicus Pariſinus, & unus ex iis, qui habuerunt ſenatum Toloſæ menſe Januario 1288, & Pariſiis an. 1290. Carcaſſonenſis Epiſcopus an. 1292 factus, & ineunte Octobri an. 1298 per Bonifacium VIII translatus Toloſam, denique a Clemente V abſens deſignatus eſt Cardinalis Presbyter, ac re comperta Lugdunum venit 30 Jan. 1306. Poſtea 7 Decembris epiſcopatum Prænestinum a deceſſu Cardinalis Theodorici vacantem nactus, ab eo tempore Cardinalis Prænestinus ſolebat dici.

* la Chapelle de Taillefer. *Baluz. p. 63. 626. Sup. f. 31.*

Secun-

Secundus erat Berengarius Fredolius Episcopus Bliterensis. Prope Montem Pessulanum ortus in castro Verunio ad familiam spectante suam, juvenis admodum evasit Bliterensis Canonicus; tum Pro-Præfectus chori; deinde Abbas ad S. Aphrodisium in eadem urbe. Fuit etiam Archidiaconus Narbonensis, & Aquensis Canonicus ad S. Salvatorem; tandem Episcopus Bliterensis an. 1298; jamque tunc is erat, cum a Bonifacio VIII ad collectionem Sexti Decretalium adhiberetur. Clemens V eum dixit Cardinalem Presbyterum de SS. Nereo & Achilleo. Factus est postea Episcopus Tusculanus; sed vocabatur semper Cardinalis Bliterensis. Sæcul. XIV. A. C. 1305. p. 631. Sup. lib. 89. §. 61.

Tertius, Arnaldus Chantelupius Papæ propinquus, & tum in ejus locum electus Archiepiscopus Burdigalensis. Fuerat Prior Regulæ, quæ est oppidum in Vasconia, & Decanus ad S. Paulum Londini. Renunciatus est Cardinalis Presbyter de S. Marcello: & in sede sua successorem per suffragia habuit nepotem suum pariter Arnaldum Chantelupium nomine. p. 635.

Quartus, Nicolaus Frovillius ex illustri prosapia, cujus terra jacet in Normannia Depam inter & Novum Castrum. p. 636.

Sæcul. XIV. A. C. 1305.

Engerandum Marenninum tunc in aula Gallica potentiſſimum ſanguine contingebat. Ordinem Prædicatorum in Rothomagenſi cœnobio ingreſſus, Theologiam Pariſiis magna cum fama docuit; diverſa inter Fratres obiit munia; & Regi Philippo Pulchro a confeſſionibus fuit. Declaratus eſt Cardinalis Presbyter de S. Euſebio: ac ex aula Franciæ primus hanc dignitatem obtinuit.

p. 582.

Quintus, Thomas Jorzius Anglus Ordinis Prædicatorum per Angliam Magiſter Provincialis, ac Regis Eduardi conſcientiæ Arbiter. Decretus eſt Cardinalis Presbyter de S. Sabina loco Gualterii Winterbornii ex eodem Ordine mortui 24 Sept. hoc ipſo anno 1305. Hic Cardinalis multa reliquit ſcripta; quorum aliqua adſcripta ſunt S. Thomæ Aquinati ob idem nomen.

Cave Append. p. 8.

Bal. p. 638.

Sextus, Stephanus Suiſius prope Laudunum; qui primum Brugenſis Archidiaconus in Eccleſia Tornacenſi, deinde Cancellarius, vel potius Cuſtos ſigillorum Regis Philippi fuit. An. 1300 in Epiſcopum Tornacenſem electus fuerat una cum Godefrido de Fontibus Canonico Pariſino: neuter tamen illam ſedem obtinuit; ſed Guido Arvernienſis, frater Guilielmi Epiſcopi Leodienſis, antea Tornacenſis. Stephanus appellatus

latus est Cardinalis Presbyter de S. Cyriaco. Sæcul. XIV. A.C. 1305.

Septimus, Guilielmus Arrufatius seu Ruffatius. Canonicus primum Lugdunensis fuerat. Dein eum Papa Clemens amicus suus Magistrum libellorum supplicum fecit; tum Cardinalem Diaconum de S. Cosma; & statim postea Cardinalem Presbyterum de S. Potentiana, quippe sibi ut Archiepiscopo Burdigalensi, immo jam ut Convenarum Episcopo addictissimum. Guilielmus habuit nepotem Robertum nomine, qui fuit Archiepiscopus Salernitanus, exin Aquensis in Provincia. p. 640.

Octavus, Arnaldus Pelegruæus, id cognomen trahens a castello quodam agri Petrocoricensis: sed ejus familia in tractu Vasatensi habitabat. Ex Archidiacono Carnutino Papæ cognati sui beneficio evasit Cardinalis Diaconus de S. Maria in porticu. p. 642.

Nonus, Raymundus Degotus Papæ nepos ex fratre Arnaldo Garsia Pro-Comite Leomanensi & Miramunda Malleonia hujus conjuge. Cum Papæ suo patruo Lugdunum eunti se comitem junxisset, nuncupatus est Cardinalis Diaconus de S. Maria Nova. p. 648.

Secul. XIV. A.C. 1305. p. 651.

Decimus, Arnaldus Bearnenſis, Benedictinus primum monachus ad S. Severum in diœceſi Aturina, tum Abbas ad S. Crucem Burdigalæ. Clemens V Papa factus eum inter Præfectos ſacelli ſui retulit; poſtmodo Eccleſiæ Romanæ Pro - Cancellarium, ac denique Cardinalem Presbyterum de S. Priſca declaravit: ſed is vocabatur Cardinalis de S. Cruce propter abbatiam ſuam. Atque hi ſunt decem Cardinales 15 Decembris 1305 creati, Galli novem, unusque Anglus.

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

LIBER XCI.

CLEMENS V PAPA.

ALBERTUS I, DEIN HENRICUS VII, OCCIDENTIS, ANDRONICUS II ORIENTIS IMPP.

§. I.

Papa variis varios episcopatus Galliæ confert.

Postquam Lingonensis Ecclesia a quinta Septembris anni 1305 per decessum Episcopi Joannis Rupefortini vacaverat, Papa Clemens illius collationem sibi reservavit: & postea Bertrandum Sæcul. XIV. A.C. 1306. *Baluz. to. 2. p. 64. to. 1. p. 616.*

Sæcul. XIV. A.C. 1306.

Degotum ſuum patruum, Epiſcopum Aginnenſem illuc tranſtulit: ut patet ex litteris commendatitiis ad Regem Philippum Pulchrum ſcriptis Lugduni 22 Jan. 1306. Sedem Aginnenſem ante viceſimum quintum Februarii Bernardo Fargio nepoti ſuo, Archidiacono Bellovacenſi tribuit, cum legis gratiam ei feciſſet 29 Januarii, ut ad epiſcopatum, dignitatesque majores promoveretur, viginti quinque annos non tum natus. Ubi vero Guilielmus Flavacurtius Archiepiſcopus Rothomagenſis 6 Aprilis eodem anno 1306 obierat, Papa ſe ipſum huic ſedi proviſurum dixit, eoque traduxit novum Epiſcopum Aginnenſem Bernardum Fargium per litteras 4 Junii datas: deinde Aginnum remiſit ſuum patruum Bertrandum Degotum, quem paulo ante fecerat Antiſtitem Lingonenſem: & Lingonas miſit Guilielmum Muſciaci Abbatem, quem in aula ſua per Cardinalem Leonardum Epiſcopum Albanenſem conſecrandum curavit, & cujus in gratiam ad Regem ſcripſit 15 Nov. eodem anno 1306.

Gall Chr. to.2 v.74. 657.

Bal. p.154.

p. 156.

Pomeruit. p. 490.

Bal. p.78.

p. 72.

Petro Croſio Epiſcopo Claromontano mortuo, Canonici mox ſucceſſorem elegerunt partim Bernardum Gannicenſem ex Ordine Prædicatorum, partim Rollandum ejusdem Eccleſiæ Præpoſitum.

positum. Re ad summum tribunal sacrum per appellationem delata electus uterque pro se dicere voluerat: sed Præpositus jus suum inter manus Papæ abdicavit: qui fratris Bernardi electionem infirmans, episcopatum Claromontanum contulit Arberto Ecelino de Monte Acuto Archidiacono Carnutino nepoti Ægidii Archiepiscopi Narbonensis ex veteri quadam Arverniæ stirpe, ac Regem, ut solutis jure regio bonis episcopalibus fruendi copiam illi faceret, oravit per epistolam datam 11 Aug. 1306. Sæcul. XIV. A.C. 1306.

Rex itidem Clementis authoritatem adhibebat, ut haberet Episcopos, quos cupiebat, sicut liquet ex epistola, qua dicebat gratias, quod Papa Petro de Bella Pertica sedem Antissiodorensem, Guilielmo Barneto Bajocassinam, & Nicolao Lusacrano Abrincensem destinasset. Petrus de Bella Pertica erat peritus Juris Civilis & Canonici, Custos sigillorum Regis, ac Decanus Ecclesiæ Parisinæ. Successit Petro Mornasino pariter celebri Jurisconsulto, ac Regis Consiliario, qui fuerat Episcopus Aureliæ, dehinc Antissiodori, obiitque Parisiis festo SS. Triadis die 29 Maji an. 1306. Successit autem huic ille post aliquot menses; ac sedem Antissiodorensem tenuit per spatium anni circiter, quo in Ecclesia sua parum aderat, semper circa Regem versans, & p. 587

to. 11. p. 583. 584.

hist. ep. Antiss. p. 509.

Sæcul. XIV. A. C. 1306.

mortem oppetiit menſe Octobri anno 1307.

Sup. l. 87. §. 21.

Vita functo Petro Beneſio, ut vidimus, Petri Broſſii calamitate implicito, Eccleſia Bajocaſſina diu vacaverat: cui Papa præfecit Guilielmum Barnetum, ſecundum alios Bonnetum Eccleſiæ Andegavenſis theſauro præpoſitum, pro quo vindicias a Rege petiit per litteras datas 27 Aug. 1305. Hic Epiſcopus an. 1308. Pariſiis condidit collegium Bajoccaſſinum pro duodecim alumnis litterarum ſtudioſis ex diœceſi non ſua, ſed Cenomana, & Andegavenſi, ita, ut ex utraque ſex ibi jure victus uterentur: quia in Cenomania natus, Andegavi didicerat litteras, & beneficia poſſederat.

Bal. 2. p. 60. Dubreuil. p. 665.

§. II.

Diplomata in gratiam Gallia.

Rayn. 1306. *n.* 1. *Diſſ. p.* 288. *Sup. lib.* 90. §. 18.

Primo Februarii an. 1306 Papa Clemens diplomata duo edidit ſuam cum Rege Philippo conſenſionem monſtrantia. Per alterum declarat ſe neutiquam velle, ut Conſtitutio: *Unam ſanctam* a Bonifacio VIII promulgata Gallorum Regi regnove noceat, aut eos Eccleſiæ Romanæ magis obnoxios reddat, quam fuerint antea; ſed ut Eccleſia Gallica & regnum, Rex ac ſubditi eſſe in eodem

dem ſtatu cenſeantur. Hoc Clementis V diploma poſtea inſertum fuit Corpori Juris. In altero ſanctionem: *Clericis laicos*, ac declarationes conſectarias revocat propter offenſiones & incommoda, quæ illæ creaverint, & porro creare poſſint; ac præcipit, ut obſerventur ea, quæ priores Summi Pontifices in conciliis generalibus, nominatim in Lateranenſi ſanxerint contra illos, qui ab Eccleſiis & a Clero penſiones exigerent. Has duas litteras Clemens dabat Lugduni, ubi hyemem agebat.

Sæcul. XIV. A. C. 1306.

Extrav. comm. de privil. c. Meruit. Sup. lib. 89. §. 43.

§. III.

Papæ Clementis iter.

Mox dein cum novem Cardinalibus Cluniacum venit: ubi ab Abbate Bertrando exceptus, quinque dies manendo gravia cœnobio damna intulit: quemadmodum Lugduni commorans immenſas pecuniarum ſummas extorſerat Epiſcopis & Abbatibus Galliæ, quibus cauſæ in Romana curia erant tractandæ. Nivernis quoque a Bituricis nimios fecit ſumptus. Nam Lugduno demigrans non Italiam ſed Burdigalam verſus iniit viam. Lugduno autem abiit ſub initium Februarii, & Matiſconem tranſiit. Decetiæ 18 Martii adminiſtrationem Umbriæ detulit ſuo fratri Arnaldo Garſiæ

Chr. Clun. p. 1670. Baluz. to. 1. p. 3. p. 580.

Cont. Nang. p. 620.

Sæcul. XIV. A. C. 1306.

Leomaniæ Pro-Comiti. Nivernis 26 ejusdem menſis ſcripſit Antonio Beco Dunelacenſi Angliæ Epiſcopo, cui anno priore Patriarchæ Hieroſolymitani titulum dederat utpote diviti & liberali. Antonius enim Lugdunum, ut ibi Papam coronari videret, venerat cum multis aliis Angliæ Præſulibus; quorum in numero erant Guilielmus Grendfeldius electus Archiepiſcopus Eboracenſis, & Radulfus Baldocus electus Epiſcopus Londinenſis; qui ambo Lugduni conſecrabantur; & hic quidem per Cardinalem, ille a Papa. Antonius terram ſacram petiturus crucem induerat: unde Clemens ſumpſit occaſionem dandi ad eum litteras; & hoc religionis ſtudium in eo dilaudavit.

Rayn. n. 9.
Bal. p. 616.
Rayn. n. 14.
M. Weſtmon. p. 452.
Goduin. p. 52. 122. 242.

§. IV.

Eccleſia Anglica.

Sub idem tempus Rex Eduardus apud Papam accuſavit Archiepiſcopum Cantuarienſem Robertum Winchelſeanum, quaſi turbaſſet pacem regni, ac rebellibus faviſſet ipſo in Flandria verſante anno 1297. Quapropter Præſul a Papa citatus, a Rege accepit copiam ſe illi ſiſtendi; & transmiſſo mari Burdigalam venit: ubi a Clemente juſſus eſt abſtinere munere, donec ſe rite purgaſſet

M. Weſtmon. p. 454.
N. Trivet. to. 8. Spicil. p. 724.

set de criminibus in se conjectis. Intra hebdomadem Paschatis, quod hoc anno in tertiam Aprilis incidit, Rex Eduardus promulgandas curavit Papæ litteras, per quas religione jusjurandi, quod subditis de confirmandis eorum immunitatibus, ac de sylvestribus terris extricandis dederat, solvebatur, & anathemate devinciebantur ii, qui hoc juramentum observari vellent. Papa Regi Angliæ pro auxilio Palæstinæ ferendo ad biennium concessit etiam decimas, quæ tamen alios in usus conversæ sunt. At cum insuper quidam Episcopi Angliæ fructus Ecclesiarum, quæ suis in diœcesibus primæ vacarent, per unum annum percipere cuperent, Papa, quod peterent inferiores, id se sibi ipsi tribuere posse ratus, anno primo proventuros reditus omnes omnium episcopatuum, abbatiarum, prioratuum, canonicatuum, parœciarum, beneficiorumque vel minimorum, quæ in Anglia ab eo tempore per biennium vacarent, sibi addixit. En initium Annatarum, ut vocant.

Sæcul. XIV. A. C. 1306.

Sup. Lib. 89. §. 45. *Angl. Sac. to* 1. *p.* 16. *Westm. p.* 433.

Thomass. discipl. to. 3. *p.* 739.

§. V.

Querelæ de Papa.

Clemens V Lugduno Burdigalam suum persequens iter ab Ecclesiis secularibus & monasteriis magnas pecuniæ summas

Cont. Naug. p. 620.

Sæcul. XIV. A C. 1306.

mas tam per se ipsum, quam per comitatum exprimebat suum. Biturícas delatus Archiepiscopum fratrem Ægidium Romanum trecentas libras Turonicas sibi solvere jussit, quod bis omisisset Summam adire Sedem, sicut secundo quovis anno oportuisset: atque hic Præsul ad tantam redactus inopiam fuit, ut instar simplicis Canonici officio divino cogeretur assistere de quotidianis distributionibus vivendi causa. Die sabbati 23 Aprilis D. Georgio sacra Clemens Lemovicis erat cum octo Cardinalibus, & in cœnobio FF. Prædicatorum habitabat. Inde Petrocoram, ac demum Burdigalam venit, ubi cum suo comitatu per annum reliquum mansit. Sub festum Paschatis diem, quo Francia inchoabat annum, Parisios advenerunt tres Cardinales, scilicet Gentilis Monfloridus ex Ordine Minorum Papæ Pœnitentiarius, Nicolaus Frovillius, qui Regi a confessionibus fuerat, & Thomas Jorzius Anglus, pluresque alii Papæ Legati, qui Ecclesiæ Gallicæ magno erant oneri propter pecuniam, quam postulabant præter suos sumptus. Quamobrem Galliæ Præsules mense Julio pluribus in locis inter se consultabant, quid agerent; ac sequebantur Regis, regiique senatus sententiam. Rex Milonem Nojerum Castrorum Præfectum primarium cum

Baluz. to. 1. p. 64. 654.

p. 4. 580.

p. 5. 578. 584.

Baluz. to. 2. p. 58.

cum duobus aliis Equitibus ad Papam legavit hac de re conquesturum. Papa Guilielmum Musciaci Abbatem, & Arnaldum Auscensem, Canonicum Cosedianum ad Regem misit cum epistola, in qua dicebat, conscientiam suam nihil, quod ad se ipsum attineret, exprobrare sibi; nolle se tamen excusare Legatorum facta, donec de his edoceretur melius. Se mirari Præsules, quorum plerique, antequam Papa fieret, amici fuissent sui, ad se non recta suas detulisse querimonias. Se suorum errata, postquam ea noverit, correcturum. Dabat Burdigalæ 27 Julii. Querelæ oppido graves fuerint, necessum est, quippe quæ permoverint Regem, ut ad Papam tam amicum sibi talem legationem mitteret. *Id. p.* 584.

Sæcul. XIV. A. C. 1306.

§. VI.

Judæi expelluntur e Francia.

Interea Rex Philippus Judæos e regno pulsurus suo, omnes eodem die D. Magdalenæ sacro 22 Julii an. 1306 comprehendi jussit tam secreto, ut vix præsentiscerent. Cuncta eorum bona, quæ quidem detegi potuere, fisco addicta sunt: solum id pecuniæ cuique relictum est, quod erat opus, ut educeretur e Gallia. At sub pœna mortis prohibitum fuit, ne redirent. Hoc imperium executioni dabatur *Id. p.* 5. 65. 98 *C. Nang. p.* 622.

Sæcul. XIV. A.C. 1306.

batur menſibus Auguſto ac Septembri. Pauculi quidam ſalutis fonte ſe curabant ablui, ac remanebant: de cæteris multi in via ex defatigatione aut mœrore interierunt.

§. VII.

Agitatur conſilium ſubveniendi Palæſtinæ.

Papa Lugduni cum Rege Philippo & Cardinalibus deliberabat inter alia de ſuppetiis terræ ſacræ ferendis: ac de conſilio eorum Hoſpitalarii Templariique Ordinum Magiſtros in Oriente verſantes ad ſe accivit in Franciam. Ad priorem ſcripſit in hanc ſententiam: Ad exequendum quam maturiſſime propoſitum noſtrum acriter excitamur a Regibus Cypri & Armeniæ, qui nos urgent, ut ſibi auxilia ſubmittamus. Idcirco ſtatuimus ea de re tecum atque cum Magiſtro Templi conſultare, præſertim quia ob locorum vicinitatem, longam experientiam, & multam meditationem veſtram nobis melius quam alii, quid agendum ſit, ſuadere ſcietis; præterquam quod negotium poſt Eccleſiam Romanam vos maxime contingat. Mandamus itaque, ut venias, quam poteris, ſecretiſſime ac minimo cum comitatu, quia ſat multos Ordinis

Bal. 1. p. 6. C. Nang. p. 624.

dinis tui fratres cis mare invenies. Relinques autem in regione illa ſpectatæ virtutis Vicarium ac Equites ad eam bene tuendam idoneos, ne illi tua ex abſentia, quæ diutina non erit, diſcrimen immineat. Aliquos tamen adduces, quos uſus rerum, prudentia & fidelitas ſua reddit habiles ad bona conſilia tecum nobis ſuggerenda. Dabat Burdigalæ 6 Junii anno 1306. Sæcul. XIV. A.C. 1306.

Magiſter Templi protinus obſecundans in Galliam ſe conferebat. Sed alter relicta Cypro in itinere ſubſtitit, ut invaderet inſulam Rhodum occupatam per Turcas Conſtantinopolitano Imperatori obnoxios. Hoſpitalarii primum parvis quibusdam inſulis, & Caſtellis aliquot potiti molitionem annis quatuor continuabant, obſidentes modo, modo obſeſſi: ſed tandem proſperum res ſucceſſum habuit. Interim eorum Magiſter miſit, qui Papæ tarditatem itineris excuſaret. *Bal. I. p. 65.*

§. VIII.

Papæ morbus.

De ſubſidiis terræ ſacræ mittendis ac de aliis magni momenti rebus agendi gratia Clemens duos Cardinales, Berengarium Fredolium, ac Stephanum Suiſium ad Regem Philippum legavit, eum-

Sæcul. XIV. A.C. 1306.

eumque hoc antea edocuit per epiſtolam, in qua dicebat: Oramus, ut his advenientibus, quod intra tres circiter hebdomades fiet, apud te habeas totum conſilium ſanctius, quicum deliberes de iis, quæ tibi propoſuerint: nam negotia noſtra haud permittunt, ut his viris diu careamus. Noris etiam, nos, poſtquam tibi ultimo ſcripſimus, correptos morbo, ac pæne ad mortis januam deductos eſſe. At, Deo ſint grates! ſanitatem plenam recepimus. Cardinales, ut juſſimus, reſpondebunt ad ea, quæ nobis de congreſſu noſtro ſignificaſti. Dabat Peſſaci prope Burdigalam 5 Nov. 1306. Duo Cardinales indicabant Regi, Papam cupere cum ipſo colloqui Toloſæ aut Pictavii medio Aprili vel ineunte Majo anni proximi. Rex ſubjunxit ſe pluribus de cauſis haud poſſe tunc ire Toloſam; & habita ratione numeroſi comitatus, quem uterque deberet adducere, Cæſarodunum ſibi videri Pictavio longe aptius tum ad habitationem victumque tam magno conventui præbendum, tum ad confirmandam Papæ ſanitatem: Pictavium tamen, ſi Papa mallet, ſe ſtatuto tempore venturum. Hæc continebat Regis epiſtola.

Bal. 2. p. 77.

p. 88.

p. 90.

Papa reſpondit ſe Pictavium eligere; ſed quia Medici ſuaſiſſent, ut in principio Maji medicamentis noxios humores abigeret;

bigeret, se putare in Aprilis initio esse conveniendum. Rex autem Pictavium non petiit nisi sub Pentecosten: ubi ambo hærebant diu. Papa illuc curiam suam duxerat, quæ ibi per spatium unius anni otio fruebatur ob infirmam ejus valetudinem. Sæcul. XIV. A.C. 1307. *to.* 1. *p.* 6. *p.* 26. 585.

§. IX.

Revocantur administrationes beneficiorum vacantium.

Papa Clemens, cum Passaci esset, 20 Febr. 1307 edidit litteras, quarum hæc erat summa: Per amicitiam, quæ nos cum quibusdam Regibus, Præsulibus, aliisque viris eximiis tum sacris tum profanis pridem conjunxerat, adducti sumus, ut ob importunas eorum preces Ecclesiasticis, immo etiam Religiosis Ecclesias patriarchales, archiepiscopales, aut episcopales, vel monasteria vacantia per vitam suam vel ad tempus custodienda seu administranda traderemus. An tales tantasque gratias largiri deberemus, satis expendere, donec Deus periculosum nobis morbum immitteret, non poteramus: adeo nos inde avocabat negotiorum multitudo & difficultas. Tum vero ab his paulum remoti applicato ad hoc examen animo clare vidimus a Custodibus istis Ecclesias & cœnobia negli- *Rayn.* 1307. *n.* 28. *Extrav. comm. de præb. c.* 2.

Sæcul. XIV. A.C. 1307.

gi; bona & jura eorum dissipari; subjectos non inde fructus perhibitos, sed gravia damna spiritualia æque ac temporalia capere; ac timendum esse, ne mala majora in Romanam Ecclesiam ipsam redundent. Proinde omnes has administrationes quibuscunque viris, etiam Cardinalibus commissas reteximus ac infirmamus. Jam tunc itaque agnoscebantur illarum incommoda: & tamen ex illo tempore potissimum sunt multiplicatæ.

Thomass. disc. part. 4. c. 63.

§. X.

Petrus Medicus Archiepiscopus Moguntinus.

Conradus Epsteinius Archiepiscopus Moguntinus curriculum vitæ confecerat 26 Febr. 1304. Vacuam sedem tam editam Henricus Comes Luxemburgius Balduino fratri suo tum Parisiensis Athenæi discipulo exoptabat. Idcirco ad Papam misit medicum suum Petrum Achspaltium. Qui Pictavium delatus Clementi etiam tum ægro Comitis Domini sui votum exposuit. Sed abnuit ille ob plures, quas memorabat, causas. Interea haud paulo gravius ægrotantem Petrus artis suæ peritissimus tam bene tractavit, ut sanaret. Optime de se meritum Papa esse Præsulem Moguntiæ jubens cum diplomate pallioque remisit. Petrus

Trith. Chr. Span. 1304. 1305.

MS. ap. Serr. p. 849.

trus Treviris natus, scientia & virtute pollens Clericus (tunc enim vix dabantur medici nisi in Clero) in studio legum divinarum se multum exercuerat. Moguntiæ a Clero & populo honorifice exceptus, Ecclesiæ suæ regimen tranquille adiit, & annis tredecim continuavit. Sæcul. XIV. A.C. 1307.

§. XI.

Dietherus Nassovius Trevirensis Archiepiscopus.

Trevirensibus præerat Dietherus Nassovius Imperatoris Adolphi frater ex Ordine Prædicatorum. Præerat autem non electus vel postulatus a Canonicis, sed his obtrusus a Papa Bonifacio VIII ex odio Alberti Austriaci Romanorum Regis Adolphum insectati. Et vero Dietherus Alberto semper obsistebat per spatium sui pontificatus cœpti anno 1299, & durantis annos octo circiter. Erat vir inquietus ac bellicosus, cujus mala agendi ratio Treviris odium commune hominum conflavit. Confluentiæ cives, quos magnitudine tributorum presserat, in se consurgentes ut subigeret, collectis magno sumptu copiis urbem obsidens ad suam victoris fidem confugere coëgit. Per impensas hanc in expeditionem factas exhausto ærario,

Brover. to. 2. p. 180. Trith. Chr. Span. an. 1299.

Id. Chr. Hirsaug. 1305.

Sæcul. XIV. A. C. 1307.

Ecclesiæ suæ terras plerasque oppignoravit, quin etiam nonnullas vendidit. Hac de re ac insuper de mercatu sacrilego contemptuque supremæ Sedis apud Papam Clementem accusatus est a Clero suo: nam appellantem summum tribunal Alexandrum ad S. Matthæi prope Treviros Abbatem ejecerat ex ipsius cœnobio, aliumque in ejus locum intruserat.

Ibid. 1307. *Rayn.* 1307. *n.* 26.

Papa hoc de argumento scribens litteras ajebat: Delicta Præsulum, qui Ordini sacro dederunt nomen, gravius nos commovent, propterea quod vita, quam hoc in statu duxere, arctius eos adstringat ad præbenda exempla bona. Infirmabat omnia contra Abbatem Alexandrum post hujus provocationem a Diethero facta; & præcipiebat, ut Epternacensis ac Luxemburgicus Abbates Trevirensis diœceseos, atque Leodiensis Ecclesiæ Præpositus Archiepiscopum citarent ad Romanam curiam tres intra menses adeundam. Dabat Pictavii 4 Jun. 1307. Citatus est Dietherus: sed ante præstitutum tempus ægrotans, 23 Nov. eodem anno decessit.

Trith. ibid.

§. XII.

Congressus Pictavienſis.

Sub Pentecosten, quæ hoc anno 1307 in quartam decimam Maji incidit, Rex

Rex Philippus petebat Pictavium cum Papa Clemente locuturus. Comitabantur illum sui quatuor filii, Ludovicus, Philippus, Carolus, ac Robertus, sui duo fratres Carolus Valesius & Ludovicus Ebroicensis, multique Proceres. Robertus Flandriæ Comes in eandem urbem se contulit. Hoc cum Principe junctam a Rege pacem ibi confirmavit Papa, voluitque, ut Archiepiscopus Remensis, Episcopus Silvanectinus, & Abbas Dionysiopolitanus Comitem Robertum, cæterosque Flandriæ Optimates proscriberent, hanc si pactionem violarent. Diploma dabat 2 Junii. Sæcul. XIV. A. C. 1307. *C. Nang. p. 624. Jo. Villani l. 8. c 91. Rayn. n. 8.*

Præcipuis e causis Pictavensis colloquii erat confectio & confirmatio conditionum pacis inter Franciam & Angliam; locumque habuit, tametsi Rex Eduardus I obierat die Veneris 7 Julii anno 1307 ætatis 68, regiminis 34. Successit ei suus filius Eduardus II. *Bal. I. p. 65. Rayn. n. 9. 13 Nic. Trivet. p. 728.*

§. XIII.

Impugnatur memoria Bonifacii VIII.

Eo tempore, quo Clemens ob impositionem coronæ pontificiæ Lugduni erat, ex Rege Philippo audierat, arcanam petitionem, cui se facturum satis juraſſet summæ dignitatis obtinendæ gratia, consistere in eo, ut damnaret *Sup. lib. 90. §. 49. J. Vill. l. 8. c. 91.*

Sæcul. XIV. A.C. 1307.

memoriam Bonifacii VIII, & ossa ejus concremari juberet. Hanc postulationem Rex iterabat Pictavii, & acriter instabat, ut Papa annueret. Turbabatur is vehementer cum Cardinalibus, quia Rex omnino volebat testibus firmare crimina Bonifacii; & Clemens illi se jurejurando obstrinxerat: cujus pœnitentia ducebatur: sed Regi se opponere non audebat. Huic obsequendo videbatur sibi Ecclesiam violare ac deprimere, quia accusatio de hæresi, quæ erat perhibita causa damnandi Bonifacium mortuum, carebat fundamento: e contrario sextus decretalium liber, quem ediderat, eum perquam catholicum indicabat. Petitio Regis etiam Cardinales offendebat, non eos tantum, qui contra ipsum Bonifacii partes susceperant, verum illos quoque, qui Regi faverant etsi a Bonifacio purpuram nacti: videbant enim, si hic declaretur non fuisse Papa, se gradu movendos esse.

Horum in numero fuit Cardinalis Albertinus: quem Papa, his ex angustiis ut evaderet, privatim consuluit tanquam conscium arcanæ sponsionis a se Regi factæ. Hic vir promptus ingenio reponebat: Unicam habes elabendi viam, nempe ut dissimulatione utens Regi exponas, ipsum rem petere difficulter probandam Ecclesiæ: unam Cardinalium partem

partem non consentire: etiam ad scopum regium melius attingendum, reddendamque odiosiorem Bonifacii memoriam testimonia criminum ei illatorum necessario dicenda esse in concilio generali, quo plus authoritatis accipiant: nam talibus in conciliis graviſſima Ecclesiæ negotia tractari. Te id concilium esse convocaturum in urbem Delphinatus & neutrius partis Viennam Gallis, Anglis, Germanis, Italis, & Occitanis æqualiter commodam. Rex haud poterit contradicere, nec conqueri se repulsam ferre: & Ecclesia fiet libera: etenim Viennam demigrans extra regnum ac potestatem illius eris. Sæcul. XIV. A.C. 1307.

Papa amplexus consilium sibi arridens, Regi eum in modum respondit: qui quanquam minime contentus aperte repugnare nequibat: & tot promissa, tot alias a Papa gratias accepit, ut tum quidem a postulatione sua desisteret, ac Bonifacii causam ad concilium differret. Clemens hac de re litteras edidit inscriptas Regi, quarum hæc erat summa. Ut referri ad nos curasti, complures viri spectabiles quondam tibi Papam Bonifacium VIII denunciarunt hæresis reum; de qua eum directo arguere volebant illorum aliqui, teque tanquam defensorem Ecclesiæ orabant, ut generalis concilii convocationem urge- *Rayn. n. 10.*

Sæcul. XIV. A.C. 1307.

res eo magis, quod Bonifacii accessus ad pontificatum non legitimus, progressus vituperabilis, agendi ratio adeo criminosa & tam mali exempli fuisset, ut Ecclesiam in discrimen adduceret. Proinde, ut vel purgaretur Bonifacius, si esset innocens, sicut optabas, vel, si sons esset, eo amoto Ecclesiæ pastor daretur legitimus, post receptam denunciationem, æquitatis ac Ecclesiæ instaurandæ studio accensus, hanc actionem suscepisti tam vivente Bonifacio, quam apud Benedictum XI, & coram nobis, cum simul essemus Lugduni, ut de rebus terræ sacræ, pluribusque aliis magni momenti negotiis ageremus. Ibi vehementer instabas nobis ut hac de causa faceremus judicium, ne cunctatio tibi tuisque noceret.

At expendimus cum fratribus nostris Cardinalibus per acriorem hac de re actionem posse corrumpi concordiam & amicitiam longissimo tempore cultam inter Romanam Ecclesiam ac te, tuosque majores ac regnum tuum; turbari pacem, tardari bellum pro terra sacra, & gigni offensionem generalem, multaque alia mala. Itaque rogatu Fratrum nostrorum te paterne monuimus, ut omitteres severitatem accusationum judicialium, atque hanc causam examinandam & decidendam nobis ac Ecclesiæ

peni-

penitus relinqueres. Post preces nostras sæpe iteratas consensisti denique: & nos, ut gratum monstremus animum, ac te deinceps securum reddendi gratia reteximus & infirmamus omnes sententias anathematis, interdicti, aliasque pœnas pronunciatas contra te, tuum regnum, delatores, actoresque supra memoratos; contra Præsules, Barones, aliosque Franciæ incolas; contra fœderatos, fautores, sectatoresque tuos, cujuscunque status vel dignitatis sint; & quidem ab initio dissensionis inter Bonifacium ac te, scilicet a festo Sanctorum Omnium die 1 Novembris anni 1300. Atque siquid forsan tibi deinceps posset objici de accusationibus, injuriis, aliisve delictis contra Bonifacium perpetratis, etiam de captivitate ejus, ac de direpto Ecclesiæ thesauro, hanc notam tibi remittimus, tollimus, & prorsus abolemus. Guilielmum quoque Nogaretum, ac Renaldum Supinensem Bonifacii capti reos absolvit Papa, dummodo subirent pœnam sibi a tribus Cardinalibus, quos nominabat, imponendam. Dabat Pictavii 1 Junii anno 1307.

Sæcul. XIV. A.C. 1307. n. 11.

Sæcul. XIV. A. C. 1307.

§. XIV.

Historia Haitonis Armeni.

Cum Papæ cordi esset bellum pro terra sacra, etiam de isto agebatur in colloquio Pictaviensi. Haito ille Armeniæ Princeps, qui duos ante annos Ordinem Præmonstratensem auxerat, Pictavium delatus hanc ad expeditionem documenta dabat, nempe historiam Orientis, quam Nicolaus Salco Papæ interpres eadem in urbe calamo excepit. Clementis jussu Gallice primum, prout eam Haito ex memoria dictabat, scripsit; dein Latine reddidit mense Augusto 1307.

Sup. Lib. 90. §. 47.

Hait. præf.

c. 2. Haito primum describit regnum Catajanum, quod asserit in orbe maximum; postea Tarsenum, cujus incolæ Jogures dicti falsa colunt Numina. Vidimus, quid Rubruquisius in sua narratione de his memoret. Tum Haito venit ad Turchestaniam, & ad Corasminos: videntur esse illi, qui Hierosolymam occuparunt an. 1244. De Tartaria loquens excurrit late; ac ejus Imperatorum seriem post Inguiscanum ponit. Denique dat consilia pro bello sacro, & affirmat venisse tempus opportunum ad Palæstinam ethnicorum jugo liberandam.

Sup. lib. 84. §. 19.

Sup. lib. 82. §. 19.

c. 16.

c. 55.

Primum accepimus, ait, a Deo Papam, ex quo summum conscendit solium, diu

diu noctuque solicite ac toto animo meditantem modos succurrendi terræ sacræ. Deinde cuncti Europæ Reges ac Principes inter se pacem colunt, & omnes variis in regnis Christiani ardent studio induendi crucem. Insuper ethnicorum potentia mirifice concidit tam per bella Tartarorum, a quibus cruento nuper prælio sunt victi, quam ex imbecillitate hodierni Sultani Ægyptii, hominis imbellis inertisque. Saracenorum Principes ac Sultani omnes, qui Ægyptio, cum res postularet, subsidia mittebant, Tartarorum viribus succubuere: &, qui solus remanserat, Sultanus Merdensis pariter eorum jugum subiit amissis terris suis captus. Demum Tartari Christianis suppetias contra Saracenos offerunt: & hæc unica est causa, ob quam Rex illorum Carbanda fratris sui Casani vestigiis insistens Legatos misit. Sæcul. XIV. A.C. 1307.

§. XV.

Joannis Moncorvini expeditio apostolica continuatur.

Christiana religio per labores Joannis Moncorvini ex Ordine Minorum magnos in Tartaria progressus faciebat: ut Papa hoc ipso anno comperit. Frater Thomas Tolentinus ejusdem Ordinis ex Tarta- *Sup. lib. 90. §. 46. Vading. 1307. n. 6. 7. MS. Colb. n. 5496.*

Sæcul. XIV. A.C. 1307.

Tartaria reverſus attulit a Fratre Joanne litteras Cambali dominica, cui nomen Quinquageſimæ, 13 Febr. 1306 datas: in quibus hic ajebat ex quadam Æthiopiæ parte veniſſe ad ſe Legatos, oraſſeque, ut illuc cum ipſis iret, aut viros mitteret apoſtolicos; quia a tempore S. Matthæi Evangeliſtæ ac diſcipulorum ejus nullum habuiſſent Magiſtrum; & plurimi tantum nomine Chriſtiani eſſent, credentes in Chriſtum ſine cognitione divini codicis, vel dogmatum religionis. Addebat Joannes ſe a feſto Sanctorum Omnium die quadringentis hominibus vitales aquas aſperſiſſe; & complures utriusque Ordinis fratres (Prædicatores intelligo ac Minores) adiiſſe Perſidem & Gazariam Evangelii promulgandi cauſa.

Frater Thomas hujus epiſtolæ lator, poſtquam in Italiam rediens curiam Romanam in Gallia eſſe audierat, eo profectus Cardinalem Joannem Murium, qui Minorum Miniſter Generalis fuerat, de progreſſu expeditionis ſacræ coram edocuit. Cum is rem ad Papam & Collegas ſuos retuliſſet, Thomas ad Senatum pontificium vocatus repetita narratione ſua ſupplicavit, ut mandata daret ad divini operis curationem & incrementum ſpectantia. Papa ob tam proſperum rei ſucceſſum perfuſus gaudio Con-

ſalvum

salvum tunc ejusdem Ordinis Ministrum Generalem jussit protinus de consilio sapientissimorum Fratres septem probos doctosque seligere, qui initiarentur Episcopi, & in Tartariam mitterentur; ubi Fratrem Joannem Moncorvinum consecrarent in Archiepiscopum totius Orientis, & Suffraganei ejus permanerent. Igitur Consalvus elegit istos Fratres, Andream Perusinum Theologiæ Professorem, Nicolaum Bantranum seu Apulum, Petrum Castellensem, Andrucium Assisinatem, Guilielmum Franchianum seu Villalongensem, Gerardum, ac Peregrinum. Sæcul. XIV. A. C. 1307.

Papa cuilibet collati muneris publici diploma præbuit, quod erat idem exceptis nominibus, & scriptum in hanc sententiam. Considerantes magna opera, quæ Frater Joannes Moncorvinus per divinam gratiam fecit in Tartaria, & continenter ibi etiamnum facit, eum creavimus Archiepiscopum ingentis urbis Cambali; omnium in regno Tartarico animarum gubernationem illi concredimus; ad propagandam latius illas per terras fidem & animarum salutem te adjutorem ei submittimus, ac ejusdem Imperii Episcopum designamus, tribus Cardinalibus Joanni Episcopo Portuensi, Joanni Presbytero de SS. Marcellino ac Petro, & Lucæ Diacono de S. Maria *in* *Rayn.* 1307. *n.* 29.

via

Sæcul. XIV. A.C 1307.

via lata præcipientes, ut te in Suffraganeum illius inaugurent. Et largimur tibi tuisque succeſſoribus Epiſcopis omnes gratias, quas nuper contulimus Ordinis tui Fratribus, qui Saracenos aliosque ethnicos adeunt. Dabat Pictavii 23 Julii anno 1307.

§. XVI.

Fovetur molitio contra Conſtantinopolim.

Inter vias recuperandæ Palæſtinæ Papa Clemens numerabat ſemper Caroli Valeſii molimen in Conſtantinopolim. Hic enim Princeps anno priore Lugdunum venerat, cum ille coronaretur; & ibi conſilium oppugnandæ illius urbis, quod Carolus ſub pontificatu Benedicti XI ſuſceperat, ita tractatum fuit, ut Papa eum magnopere animaret ad hanc expeditionem bellicam, & hujus gratia multas ederet litteras. Hoc anno 1307 ad Archiepiſcopum Ravennatem, & cunctos Æmiliæ Epiſcopos ſcripſit ſe velle hunc in finem claſſicum ſacrum cani Chriſtianis omnibus utriusque Siciliæ, Romandiolæ, Marchiæ Anconitanæ, ac territorii Veneti: reique curam per Æmiliam ſeu Romandiolam his injunxit Præſulibus. Dabat has litteras 14 Martii;

Sup. lib. 90. §. 42.

Rayn. 1306. *n.* 2.

Rayn. n. 6.

Ducange hiſt. C. P. p. 225.

tii; & sine dubio similes in reliquas misit provincias. Deinde 3 Junii promulgandas Pictavii curavit litteras, per quas execratione devinctum denunciabat Andronicum Palæologum tanquam fautorem schismatis Græcorum; & cunctis Regibus, Principibus, urbibus, collegiis, & privatis hominibus, quicunque demum essent, sub anathematis pœna interdicebat, ne cum illo fœdus sancirent aliquod, neu sua illum opera vel consilio adjuvarent. Sæcul. XIV. A. C. 1307. n. 7.

Archiepiscopus Ravennas, cujus mentionem supra fecimus, erat Raynaldus Concoregius Mediolanensis: qui primum Canonicus Laudensis fuerat, a Bonifacio VIII in Galliam missus ad conciliandam pacem inter Gallos & Anglos. Tum per eundem Papam evasit Episcopus Vienmensis. At post septem annos, cum Opizon a S. Vitale Archiepiscopus Ravennas anno 1303 obiisset, Canonicis duas in partes discedentibus Papa Benedictus XI Raynaldum Leonardo Fiesco ipsius competitori prætulit. Novus Antistes Ecclesiam suam magno fervore ac pietate rexit; & instaurandæ disciplinæ gratia plura concilia provincialia habuit; & unum quidem hoc ipso anno 1307. *Ughell. to. 2. p. 285.* *Ferrar. catalog. 18. Aug.* *Ughell. to. 5. p. 1136.* *to. 11. Conc. p. 1500.*

§. XVII.

Sæcul. XIV. A. C. 1307.

§. XVII.

Ecclesia Græca.

Interim dum Papa Principes Latinos ad invadendam Constantinopolim excitabat, Græci quiete intestina non fruebantur. Imperator Andronicus studebat Patriarchæ Athanasio, qui se per asperam suam agendi rationem magis magisque reddebat odiosum. A Principe multos Præsules, qui eum ad recte agendum adjuvare poterant, amandaverat, coëgeratque alias adire urbes: veruntamen calamitates publicas avertendi causa preces quotidie solennesque supplicationes faciebat stipatus agmine Sacerdotum, monachorumque, quibuscum etiam concilia habebat solus ex ordine Præsulum. Nec enim mutatus erat, vel mitior, quam ante suum abitum. Volebat, ut monachi totum per annum servarent jejunium quotidie semel duntaxat sumendo cibum hora tertia pomeridiana, ne festis quidem, & Paschatis diebus exceptis. Fatigabat Clericos laicosque per causam referendi omnia ad legem Dei. Vix redierat, cum causas omnes ejus judicio permisit Imperator tam ob ipsius integritatem, & agendi rationem ab omni cupiditate alienam, quam ut eundem osores sui colerent, ac timerent.

Pachym. l. 12. c. 21.

Fratres

Fratres Mendicantes Imperatoris permissu Constantinopoli emerant aream urbis propriam, ut ibi conderent cœnobium: quod perfecerant quantumvis reluctantibus Græcis plurimis, qui hoc eorum domicilium religionis suæ puritati contrarium reputabant. Itaque Patriarcha Athanasius monasterium destruere cœpit, & in locum profanum redigere. Indignati graviter Fratres non ferebant dirui ædem concessam, ubi erecta fuisset ara, fieret divinum officium, ac sepulta jacerent cadavera. Nihilominus Imperator, qui Patriarchæ nihil denegare poterat, consensit, & locum Præfecto rei maritimæ, qui erat Latinus, tribuit ea lege, ut Fratribus præstaret damnum. Hi pro conservatione cœnobii vitam dedissent suam: & quamvis Imperatoris præcepto resistere haud possent, non credebant tamen cultorem religionis ad extrema descensurum. Fecit autem, eorumque vicino Pisanorum Consuli seu Judici mandatum misit, ut e templo S. Petri ductis secum Sacerdotibus Fratrum Latinorum ædem possidendam traderet, postquam fidelem scripsisset indicem eorum omnium, quæ inventa ibi, & inde asportata essent ita, ut nihil diriperetur, sed cuncta transferrentur ad S. Petri. Peracta res est: ac Fratres Pisanorum Consulis violentiam Genuensi-

Sæcul. XIV. A. C. 1307.

Lib. 13. *c* 10.

Lib. 12. *c.* 28.

Sæcul. XIV A. C. 1307. bus Peranis conquerebantur: quorum Consul secreto misit, qui alterum male acciperent. Reapse plura ei vulnera ferro sunt illata, sic ut pæne mortuus relinqueretur. Quo comperto Imperator excanduit in Genuenses: sed eum placarunt postea.

Lib. 13. c. 8. Andronicus, quibus poterat, modis omnibus studebat Patriarcham Alexandrinum adducere, ut Constantinopolitani actiones probaret. Sed tam procul aberat, ut assentiret, ut aperte se ab illo disjungeret. In tantæ dignitatis gradu positum, ingeniique ac prudentiæ laude florentem cum lædere non posset Imperator, eum conscendere navim, ac redire ad Ecclesiam propriam coëgit. Athanasius (nam & is sic vocabatur) quod Alexandriam petere tunc nequiret, triremi Venetæ se commisit, qua veheretur ad Cretam, ibi moraturus in monasterio ad cœnobium Montis Sinai spectante, unde evocatus fuerat. Sed illuc proficiscens in Euboeam exscendit. Interim Athanasius Constantinopolitanus sibi ab Imperatore dari curavit duo monasteria, quæ Athanasius Alexandrinus habuerat, Anapli alterum, alterum Constantinopoli situm, & quoddam tertium ad Ecclesiam Antiochenam pertinens, cujus sedes tum vacabat.

Patriar-

Patriarcha Alexandrinus Chalcidem delatus ad cauponem publicum divertit suis sumptibus. Elapso tempore aliquo, cum nullum cum incolis commercium haberet, suspectus erat, praesertim Fratribus Mendicantibus religionis studio incensis. Adibant eum cum viris authoritate valentibus, & causam itineris scitabantur. Reposuit se adesse duntaxat in transitu, & opportunitatem prosequendi itineris expectare. Rogatus est de fide sua, quid de Latina Ecclesia, & de usu panis non fermentati divino in sacrificio sentiret? Explicare animum renuenti dicebant ipsum, cum esset Patriarcha, non posse id omittere, alioqui fore, ut malas suspiciones de se conceptas confirmaret. Cum ei pluribus diebus frustra institissent, declarabant denique, eum debere sibi tradere confessionem fidei talem, qualem cuperent: aut ipsum comitesque concrematum iri tanquam inimicos Ecclesiae. Igitur praestituta est dies: convenit populus: urgebatur iterum Patriarcha, ut responderet. Nihilo plus dixit, quam antea; nimirum esse se in itinere, nec ad responsum adstringi posse praeterquam in concilio.

Sæcul. XIV. A.C. 1307. c. 16.

Parabant eum comburere, cum quidam eorum progressus in medium dixit: Hoc facinus haud proderit natio-

Sæcul. XIV. A.C. 1307.

ni veſtræ. Patriarcha potens ſit Alexandriæ, atque cognatos ſpectabiles habeat, neceſſum eſt. Hi ejus necem vindicabunt in illis, qui veſtro e numero negotiandi cauſa Ægyptum adeunt. Videbatur perbene monuiſſe: & ſatis habebant indicere Præſuli diſceſſum ex inſula decem intra dies faciendum. Abiit per pontem, ac terreſtri poſtea itinere: ſed Thebas delatum loci Dominus in carcerem anguſtum miſit; libertati dein reddidit, morbi levamen ab eo nactus.

6. 23. c. 28.

Interim Athanaſius Conſtantinopolitanus pergebat ſupplicationes bis aut ter eadem hebdomade, & concilia habere ſine Epiſcopis. Etiam ſolus ex quatuor Patriarchis nominabatur publicis in precibus. Nam Alexandrinus ablegatus erat, ut modo vidimus: ſedes Antiochena vacabat: & ſiquis hanc tenuiſſet, a Conſtantinopolitano fuiſſet alienus ob ademptum Eccleſiæ ſuæ monaſterium Hodegorum ſive Ducum viæ: Patriarcha Hieroſolymitanus itidem Athanaſius nomine de ſede ſua depulſus erat, poſtquam eum accuſaverat Brulas Cæſareæ Philippi Epiſcopus, qui ejus in locum intruſus eſt: ſed innotuit hunc ipſum anathemate devinctum eſſe. Hoc in ſtatu Eccleſiam Græcam reliquit Georgius Pachymerus ſuam claudens hiſtoriam, quæ quadraginta novem annos,

nos, Michaëlis Palæologi viginti qua- Sæcul.XIV.
tuor, & Andronici viginti quinque com- A.C.1307.
plectitur, atque ita finitur anno 1307.

Pachymerus notavit mortem Conſtan- *Maur. David p.63.*
tini Meliteniotæ, quam hic fidelis Vecci *Pachym.c.31*
ſocius in carcere obiit conſtans in fi-
de catholica & conſenſione cum Ec-
cleſia Latina. Unicam ab Imperatore *Allat. conſ.*
gratiam popoſcit & obtinuit, ut humare- *p.769.773.*
tur in aliqua ex deſertis inſulis Conſtan- *Græc. orthod. to.2.*
tinopoli vicinis. Georgius Metochita
ejus in carcere ſocius ibi ſolus hæſit,
& in ſententia perſtitit pari conſtantia.
Habemus plura utriusque ſcripta contra
ſchismaticos.

Neapolis Rex Carolus Claudus in
colloquio Pictavienſi cum Papa de rebus
pluribus agebat. Quia Regis Hieroſoly- *Rayn.1307.*
mitani titulum adſcribebat ſibi, ſpon- *n.4.5.*
debat, quando generalis tranſitus ad re-
cuperandam Palæſtinam fieret, ſe ipſum
iturum, aut miſſurum filiorum aliquem
cum trecentis Equitibus, ac triremibus
viginti. Si terram ſacram Tartari Sara-
cenis eriperent, & Chriſtianis reddendam
offerrent, ſe illuc aliorum Principum
inſtar miſſurum pro ſua parte centum
Equites, & quinque triremes. Præte- *n.24.*
rea magno debito Eccleſiæ Romanæ ob-
ſtrictus erat ob pecuniæ ſummas Regi
parenti ſuo ſibique datas mutuas pro
ſumptibus belli contra domum Arra-

Sæcul. XIV. A. C. 1307.

goniam: & hoc debitum excurrebat ad trecenta sexaginta sex millia unciarum auri: quorum tertiæ partis sive centum viginti duorum millium condonationem a Papa obtinuit, gratique animi testimonium eidem dedit 21 Julii.

§. XVIII.

Charobertus declaratur Hungariæ Rex.

Papa Pictavii etiam diploma edidit, per quod Charoberto nepoti Caroli Claudi regnum Hungaricum confirmabat contra postulationes Ottonis Ducis Bavariæ. Ibi Clemens refert acta sub Bonifacio VIII, ratamque habet sententiam, qua is possessionem regni adjudicaverat Reginæ Mariæ Hungaricæ Caroli Claudi conjugi, & Charoberto eorum nepoti. Papa Bonifacio & Wenceslao Bohemiæ Rege Charoberti competitore mortuis, quidam Hungari accersitum Ottonem Bavariæ Ducem anno 1305 in urbe Alba Regali per Benedictum Vesprinii, & Antonium Canadiæ Episcopos coronari curaverant. Idcirco Papa Clemens in eodem diplomate Hungaris censuras severissimas minitatur, nisi desistant ab omni molimine in gratiam Ottonis contra Charobertum & Mariam susce-

n. 15. 16. &c. Sup. lib. 90. §. 10. 24.

Jo. Thurocz. c. 87.

Rayn. n. 19. 20.

suscepto: Ottoni sub iisdem pœnis in- Sæcul. XIV.
terdicit, ne se dicat Regem Hungariæ, A.C. 1307.
vel hoc regnum occupet: atque siquod
jus ad istud sibi asserat, Papa ei spatium
anni præstituit, intra quod illud apostoli-
cæ Sedi probet, postea non audien-
dus. Dabat 10 Aug. 1307. & in Hun- n. 26.
garia promulgandum Archiepiscopo Stri-
goniensi ac Episcopo Colociano mitte-
bat cum mandato, ut ad summum tribu-
nal citarent Antonium Episcopum Ca-
nadiensem de imposita Ottoni corona
tionem redditurum. Denique ut præ-
staretur sibi obedientia, & Hungaria pa-
caretur, Gentilem Monsloridum Cardi-
nalem Presbyterum de S. Martino *ad*
montes illuc Legatum amplissima cum
potestate misit.

Hæc sunt, quæ Carolus Claudus Pi-
ctavii pro Charoberto nepote suo impe-
travit: estque credibile, illius precibus
tribuendum esse, quod in miracula Lu-
dovici Tolosani Episcopi, quo idem filio
gaudebat, inquiri jusserit Clemens. Jam
tempore Bonifacii VIII cœpta erant quæ-
dam studia eo adhiberi, ut illius Prin-
cipis memoria solenni ritu consecrare-
tur. Sed cum eorum cursum stitisset
Papæ obitus, Arelatis, Ebreduni, Aqua-
rumque Sextiarum Archiepiscopi cum
Suffraganeis suis & urbe Massilia Pa- *Rayn.* n. 23.
pæ Clementi V exposuere, præter vir-

Sæcul. XIV A. C. 1307

tutes a sancto Præsule vivo exercitas facta esse ac fieri continenter miracula ad sepulchrum ejus: & Papa Guidoni Santonarum, ac Raymundo Lectoræ Episcopis 3 Aug. 1307 mandatum dedit, ut Ludovici vitam & miracula investigarent.

§. XIX.

Equites Templarii capiuntur.

Cont. Nang. tom. 11.
Spicil. p. 624
Sup. l. 72. §. 44.
L. 79. §. 49.
l. 83. §. 18.
L. 84. §. 54.

Res maxima, quæ in congressu Pictavienſi tractabatur, ac præcipuam ei materiam præbebat, fuit causa Templariorum. In pluribus historiæ hujus locis vidimus eorum Ordinem a longo tempore flagrasse infamia ob malam fidem suam, disciplinæ impatientiam, & abusum privilegiorum suorum. Illud proverbium: More Templariorum bibere, quod post tantum temporis etiamnum in sermone teritur, indicio est, qualis eorum fama hac in re fuerit.

Baluz. vit. to. 1. p. 99. 696.

Occasio in eos inquirendi duobus narratur modis, quorum verisimilior mihi videtur iste. In arce regia diœceseos Tolosanæ quidam Squinus de Floriano dictus civis Bliterensis, & unus Eques Templarius desertor religionis ob sua crimina eidem carceri munito inclusi fuerant. Propter conscientiæ convitia suam desperantes vitam alter alteri noxas suas confitebantur: ut tunc faciebant

ciebant ii, qui in mari vel alio discrimine magno versabantur. Squinus audita Templarii confessione, postridie alius castri regii Præfectum acciri ad se curavit, cui se offerebat ad detegendum Regi Galliæ arcanum tanti ponderis, ut inde plus utilitatis quam ex adeptione novi regni posset capere. Ergo jube me, addebat, probe vinctum constrictumque ad ejus alloquium duci: nemini quippe alii secretum aperiam, etiamsi vita mihi silentium constaret meum.

sæcul. XIV. A.C. 1307.

Joinv. p. 71.

Præfectus homini blanditiis, promissisque ac minis persuadere, ut rem ipsi patefaceret, frustra conatus, omnia perscripsit ad Regem Philippum, qui præcepit, ut Squinum valida cum custodia Parisios ad se mitteret. Eo delatum Rex seorsum abduxit, veritatem rei cognoscendi gratia, securum fore, immo mercedem laturum spondens. Squinus ei confessionem Templarii continenter exposuit, scilicet hunc in Ordinis ingressu ac sæpe postea se adstrinxisse ad plura errata contra fidem, & ad alia crimina sigillatim expressa. Rex protinus quosdam Templarios capi jussit ac interrogari de delictis sibi denunciatis, quæ vera comperta sunt.

Rex ea Papæ tum ipse dixerat Lugduni an. 1305, tum Pictavii curabat dici: ut fatetur Clemens in epistola 24

Sæcul. XIV. A. C. 1307.

Baluz. to. 2. p. 75.

Dupui. p. 100

Aug. an. 1306 ad Regem data: ubi agnoscit Regem sic egisse studio fidei; & adjungit: Credere nolebamus ea, quæ nobis hac de re tunc dicta erant, & videbantur ne potuisse quidem fieri. Sed cum postea plura fidem excedentia & inaudita hactenus de Templariis audiissemus, coacti fuimus ambigere, & quæ ratio justitiæ poscit, omnia quanquam summo cum dolore facere. Magister autem & plures Equites Ordinis beneficiis præditi tum in regno tuo tum in aliis, cum suam famam apud nos, ac te, aliosque profanos Dominos vapulare comperissent, magnopere nos orarunt non semel sed sæpius, ut post has accusationes, quas perhibebant falsas, edoceri nos, quid subesset, curaremus, seque, si essent innocentes, absolveremus, si essent sontes, condemnaremus. Proinde nequid negligamus in causa contingente fidem; & quod ea, quæ nobis de illa indicasti, nostro in animo grave pondus habeant; de consilio nostrorum fratrum Cardinalium statuimus mox inquisitiones hanc in rem accuratas incipere: & quæ in ea faciemus, omnia tibi nunciabimus. Cupimus autem, ut vicissim communices nobiscum ea, quæ hac in causa cognoveris, & omnia, quæ censueris expedire.

Deinde

Deinde Papa Regi scripsit, si Templariorum crimina essent tanta, ut Ordinem universum tolli oporteret, se velle cuncta illorum bona impendi in suppetias terræ sacræ ferendas, nec in usus alios converti. Dabat 9 Jul. 1307. Et mense Majo præcedente ad Amalaricum Tyri Dominum ac regni Cyprii Administratorem scripserat, ut Templarios, qui ibi versarentur, omnes comprehendi juberet. Epistolam ferebat Frater Haito ad Cyprium suum cœnobium rediens. Amalaricus Papæ ita respondit: Tuum mandatum omni, qua possum, diligentia conficere decrevi. At Templarii hoc in regno maximis pollent viribus: ac edocti de tota re, cum copiis, quas Nimosia ipsorum sumptibus alebat, recesserunt se defendere admodum parati. Quapropter hac in re circumspectione magna mihi est utendum. Veruntamen, cum tuæ Sanctitatis imperium exequi omnino velle me vidissent, castrensis Præfectus & alii quatuor Duces Ordinis cum Equitibus decem circiter Nicosiam delati me domi meæ agentem 27 Maji adierunt: & coram duobus Episcopis, pluribus Religiosis, Canonicis, Baronibus, Equitibus, aliisque viris inter grandia demissionis indicia promisere se per omnia tibi gesturos morem. Igitur cum eorum arma equosque in potestatem meam

Sæcul. XIV. A.C. 1307.

Bal. 2. p. 97.

Dupui p. 104

Sæcul. XIV. A C. 1307.

meam accepissem, ejunctos asservare statui, quod tutissimum videbatur: ac eorum bona recenseri mox curabo. Interim vehementer rogo, ut conservandæ Cypro invigiles: nam Saraceni, ut audio, tantam nunc armant classem, quantam nunquam antea. Has Papa litteras Regi Philippo misit 25 Aug. 1307.

Bal. 1. p. 100. Dupui. p. 90

Interea Rex per totum regnum suum ad militum Ductores mandata misit secretissima, ut valido cum comitatu, & bene armati certo die in procinctu starent, ac proxima nocte aperirent missas sibi litteras; vetuitque sub mortis pœna, ne prius eas resignarent. Tempore præfinito solutis litteris legebant ibi mandatum, ut Templarios, quos possent invenire, omnes in suo quemque loco caperent: quod diligentissime executi eos arcibus inclusere appositis custodibus: Sic uno eodemque die Veneris post festum S. Dionysii decimo tertio Octobris an. 1307 Templarii per universam Franciam sunt comprehensi magna totius orbis admiratione. Magister Generalis sicut cæteri fuit captus Parisiis in ædibus ordinis.

§. XX.

Sæcul.XIV.
A.C. 1307.

§. XX.

De Templariis habetur quæstio.

Eadem in urbe mox quæstio de captivis haberi cœpta est coram multis testibus per Guilielmum Parisiensem ex Ordine Prædicatorum Inquisitorem ac Regis conscientiæ arbitrum hanc ad rem a Papa constitutum. Primus interrogatus est Frater Joannes Fullejus, qui sic loquebatur: Cum reciperer in Ordinem, Præpositus me duxit in locum secretum, ut abnegarem Deum. Recusantem coëgit inquiens: Tradidisti te nobis. Compulsum me videns ajebam: Abnego te, intelligens Præpositum. Consului post hæc Bonifacium Lombardum causidicum, an hic ordo esset relinquendus mihi? Suasit, ut coram Parisino Judice in rebus sacris asseverarem non placere mihi hunc Ordinem. Frater Reinerius Lyricanthinus confessus est se Christo renunciasse fidem, ac ejus e cruce pendentis imaginem consputasse, vidisseque crebro in comitiis generalibus adorari caput barbam prolixam habens. Guido Dalfinus duodecim duntaxat annorum erat, cum Ordini nomen daret: descivit a Christo, & crucem conspuit. Robertus Issius eadem fassus est scelera; & addidit ea se Pœnitentiario aperuisse; quin etiam,

Dupui. p. 82.

p. 38. n. 2.

n. 4.

n. 14.

Sæcul. XIV. A. C. 1307

etiam, ut inde absolveretur, anno secu-
lari a se fuisse Romam missum nepo-
tem suum; sed hunc in via obiisse. Gui-
n. 18. lielmus quidam (an Cabillonensis, aut
vero Catalaunensis fuerit, incertum) per-
hibuit se per cultrum jugulo admotum
suo adactum esse, ut Christo nuncium
n. 22. remitteret. Guilielmus Herblæus dixit
caput, quod Equites adorarent, esse li-
gneum argentatum auratumque.

Jacobus Molæus Magnus Ordinis
n. 26. Magister itidem confessus est se religio-
nem ejurasse; & adjunxit: quando su-
scepi Equites, ad aliquos nostrorum Fra-
trum dicebam, ut illos seorsum ducerent,
ac juberent facere, quod deberent: vo-
lebamque illos agere idem, quod ege-
n. 64. ram. Petrus Villerius retulit se unius
diei ac noctis spatio fuisse in carcere, quia
n. 81. deficere a Christo noluerit. Joannes
Provinensis octo diebus sic inclusus fuit
n. 82. ob eandem causam. Frater Renaldus
sanctiones Ordinis nunquam videre po-
tuit: quare credidit eos juste acculari.
n. 86. G. Homenilius libens discessisset ex Or-
dine, nisi metuisset iram propinquorum
post magnos sumptus in suum iter trans-
marinum ab iis factos, præterquam quod
visus esset abiisse ex abjectione animi.
n. 87. Hugo Peraldus plures Equites iisdem
conditionibus admisit, eo quod Ordinis
decreta sic poscerent. Iudicavit caput,
quod

quod adorarent, Ceſſerone relictum habere quatuor pedes, duos prorſum, retrorſum cæteros. Radulphus Giſius addidit illius formam eſſe terribilem; & quoties monſtraretur, omnes proſternere ſe, & capitia ſua deducere. Godefridus Gonevillius in Anglia adſcriptus Ordini cum abjurare Deum renueret, Præpoſitus ad eum dixit: Hic nobis mos eſt, adſcitus per Magnum Magiſtrum, qui a Sultano in carcerem miſſus exivit inde facto promiſſo excitandi hanc conſuetudinem. Adjunxit Godefridus ſe crebro fuiſſe paratum ad reliquendum ordinem; ſed timuiſſe magnam Templariorum potentiam; & cum Regi rem denunciare quodam die ſtatuiſſet, a propoſito avocatum eſſe per bona grandia, quibus in Ordine frueretur.

Ita Templarii centum quadraginta circiter Lutetiæ diverſis diebus interrogati fuere per Octobrem ac Novembrem anni 1307. Plerique fatebantur eadem facta præter impietates, quarum memini, libidines abominandas continentia. Similis quæſtio in provinciis eodem tempore habebatur, Trecis, Bajocaſſii, Cadomi, Cadurci, Carcaſſone; ubi Frater Joannes Caſſagnius Ordinis beneficio præditus Equitum receptionis ceremonias ſigillatim retulit.

Sæcul. XIV. A. C. 1307.

n. 88.

n. 122. p. 87.

p. 81. 82. 89.

p. 90. n. 25.

§. XXI.

Sæcul. XIV. A.C. 1307.

§. XXI.

Papæ querimoniæ.

Spicil. to. 10. p. 357.

Clemens comperta communem per rumorem Templariorum comprehensione, quæ rationes Regem eo induxissent, infcius dolorem inde simul & iram concepit præcipue contra Inquisitorem Guilielmum Parisinum, qui ipso inconsulto quæstionem subito habuisset. Quocirca ejus ac Præsulum eatenus progressorum potestatem suspendens, totam Templariorum causam ad se evocavit. Etiam Regi scribens, quod is hos Equites Summæ Sedi proxime subjectos carceribus addicendo jurisdictionem ecclesiasticam usurpaverit, conquerebatur, dicebatque duos a se Cardinales Berengarium Fredolium ac Stephanum Sussium ideo ad ipsum mitti, ut cum eis hac de re ageret, ac iisdem traderet tam Templarios quam horum bona. Dabat 27 Oct. 1307. Rex, Episcopi, & Inquisitor exponebant Papæ, fuisse opus prævenire mala Equitum consilia fidei graviter pernicioſa, ut liqueret ex cognitionibus per Præsules ac Inquisitores captis.

Dupui. p. 100

Baluz. to. 2. p. 114.

Rex separatim respondit Templarios rogatu Inquisitorum, quos Papa ipse in Gallia constituisset, carceribus mandatos duobus

duobus Cardinalibus, qui Papæ ac Ecclesiæ personas gererent, traditos esse: ita se jussisse, eo quod jura Ecclesiæ ac sua cunctis in rebus tueri cuperet. Addidit: Ad illorum bona quod attinet, fideliter custodienda curabimus, ut impendantur integra in suppetias terræ sacræ ferendas, quibus pietas Christianorum ea primitus destinavit: iisdemque bonis accipiendis & conservandis homines probos præficiemus, alios ab iis, qui nostra tractant negotia. Dabat dominica ante Natalem Christi vicesima quarta Decembris anno 1307. Sæcul. XIV. A. C. 1308.

Deinde Papa melius rem edoctus suspensionem contra Episcopos & Inquisitores pronunciatam sustulit; sed ea lege, ut in sua quisque diœcesi ac territorio privatos tantum Templarios percontarentur, non nisi a Metropolitis in conciliis provincialibus judicandos: qui tamen in generalem Ordinis totius statum non inquirerent: hujus enim cognitionem Papa Legatis hanc ob causam missis, Magni vero Magistri ac præcipuorum Equitum examen ac judicium sibi & Summæ Sedi reservabat. Hæc continent litteræ ad cunctos Franciæ Episcopos & Inquisitores datæ Pictavii 5 Julii an. 1308. *Spicil. p. 630*

Interim Clemens pergebat mandata edere, ut Templarii cæteris in regioni-

Sæcul. XIV. A. C. 1308.

bus caperentur: ut patet ex epistola, quam 22 Novembris scripsit ad Robertum Calabriæ Ducem Regis Neapolitani filium natu majorem. Significabat ei, quomodo Gallorum Rex de consilio Præsulum, Baronum, aliorumque virorum prudentium Magnum Templariorum Magistrum, & plurimos Equites privatos uno eodemque die comprehendi curaverit. Adjungebat: Tum Magnus Magister Parisiis coram multis viris sacris spectatisque, Doctoribus Theologiæ & aliis ultro est confessus defectionem a Christo in professionem Equitum introductam esse contra primam Ordinis institutionem. Permulti Equites ejusdem Ordinis e diversis Galliæ partibus eadem fatebantur scelera, quæ serio dolebant: & nos ipsi aliquem clarissimo genere & authoritate magna conspicuum his de rebus interrogavimus; qui nobis fassus est se in suo ingressu Ordinis Christo fidem cultumque renunciasse, ac vidisse idem facere alium in præsentia Fratrum plurium ducentis. Proinde te oramus, ut has nactus litteras Templarios in tuis versantes terris quamprimum comprehendi cures tali cautione, ut cuncti unico capiantur die, & nostro tantum nomine asserventur. Ex nostra pariter authoritate homines fidos sed alios a ministris tuis curare illorum bona jubebis.

Dupuip. 189

§. XXII.

Sæcul XIV. A.C.1308.

§. XXII.

Balduinus Luxemburgius Archiepiscopus Trevirensis.

Diethero Nassovio vita functo Canonici Trevirenses 7 Dec. 1307 convenere, ut eligerent Archiepiscopum, & Balduinum Luxemburgium postularunt, quem Papa ad sedem Moguntinam non admiserat. Postularunt autem quippe juniorem, quam ut eligeretur. Erat Canonicus Præpositusque Trevirensis, atque per suam indolem præclaram, & bonam educationem magnas de se spes præbuerat. Et vero communi gaudio excepta est postulatio. Confestim legatio mittebatur Pictavium ad Papam Clementem, præcipue ætatis gratiam petitura: Balduinus enim tantum viginti duos habebat annos. Papa vehementer instante Petro Archiepiscopo Moguntino de consilio Cardinalium legis gratiam fecit, & confirmavit postulationem.

Sax. S. 10. Brover. l. 17. n. 1. Gesta Bald. to. 1. Miscel. Baluz. p. 98.

Trith. Chr. Hirs. an. 1307.

Balduinus Parisiis Juri Canonico dabat operam. Accepto ibi dignitatis suæ nuncio mox Pictavium petiit cum duobus fratribus suis Henrico Luxemburgi Comite & Valerano, numerosoque comitatu. Jubente Papa an. 1308 decima Martii, quæ erat secunda jejunii verni

Sæcul. XIV. A.C. 1308.

dominica per Cardinalem inauguratus sacerdotio, postridie a Clemente ipso in Archiepiscopum consecratus accepit pallium. Tum ad diœcesim suam proficiscens prope hinc aberat, quando per epistolam ab Archiepiscopo Moguntino missam comperit Albertum Austriacum Romanorum Regem 1 Maji per nepotem ipsius Joannem Sueviæ Ducem occisum esse, cum regnasset novem annis totidemque mensibus. Balduinus Treviros solenniter intravit die Pentecostes 2 Junii: celsamque hanc sedem quadraginta sex annis tenuit.

§. XXIII.

Dulcinus hæreticus.

Annos abhinc duos & amplius in Lombardiæ montes Novariæ vicinos convenerant quidam hæretici, reliquiæ falsorum Apostolicorum, quos Papa Nicolaus IV condemnaverat an. 1290. Caput illorum erat Dulcinus filius Sacerdotis in eadem diœcesi. En errores ejus. Ecclesia Romana pridem perdidit omnem authoritatem a Christo acceptam: & Ecclesia, in qua sunt Papa, Cardinales, Clerus, ac Religiosi, est Ecclesia reprobata & sine fructu; est magna meretrix in Apocalypsi: potestas, quam ei Christus primum dederat, ad Ecclesiam nostram

Sup. lib. 89. §. 12. Ptol. Luc. ap. Baluz. to. 1. vit. p. 26 & Bern. Guid. ibid. p. 66. v. p. 605 C. Nang. p. 623. Apoc. 18. Emeric. Direct. p. 269

noſtram tranſiit, quæ eſt congregatio ſpi- Sæcul. XIV.
ritualis & ordo Apoſtolorum. Ita ſe A. C. 1308.
nominabant. Nos ſoli, adjungebant, aſ-
ſecuti ſumus perfectionem, quam habe-
bant Apoſtoli, & libertatem, quæ pro-
xime a Chriſto venit: ideo non tenemur
obedire Papæ, vel alii cuiquam homini:
nec ille nos proſcribere poteſt. Ad con-
gregationem noſtram libere tranſire pos-
ſunt omnes homines cujuscunque ſtatus,
Religioſi & profani, etiam ligati connu-
bio ſine conſenſu conjugis. At nemi-
ni licet congregationem noſtram relin-
quere, ut ordinem alium intret, aut cui-
piam homini obedientiam præſtare: hoc
eſſet a perfectione decidere: ac extra
congregationem noſtram non eſt ſalus:
& vero cuncti, qui nos exagitant, ſunt
in ſtatu damnationis.

Papa nequit abſolvere a peccatis, ni-
ſi ſit ſanctus, ut erat Divus Petrus, vi-
vens in ſumma inopia & demiſſione,
neminem vexans, impugnans neminem,
ſed libertatem cuilibet permittens. Quip-
pe omnes a S. Silveſtro Papæ ac Præſu-
les, cum de prima hac ſanctimonia de-
flexerint, prævaricatores ſunt ac dece-
ptores excepto Papa Cœleſtino Petro
Morono. Nulli Sacerdoti vel Præſuli
decimæ ſolvi debent, niſi colat pau-
pertatem, quam colebant Apoſtoli: qua-
propter nobis duntaxat pendi debent.

Sæcul. XIV A. C. 1308

Viri ac fœminæ ſine diſcrimine poſſunt habitare ſimul: charitas enim poſtulat, ut omnia ſint communia. Perfectius eſt omittere votum, quam nuncupare. Deus tam bene ac melius orari poteſt in ſylvis, quam in templis; nec plus valent preces in æde conſecrata, quam in ſtabulo equorum, porcellorumve. Non eſt jurandum niſi pro conſervanda fide. Nempe, quia etiam coram tribunali vetabant juramentum, ex hujus recuſatione noſcebantur. Igitur hoc permittebant eo ſolo in caſu, ut fallerent Præſules ac Inquiſitores: ſed non credebant hoc juramento ſe adſtringi ad dicendum verum, & fraudes, quas poterant, omnes adhibebant, ut fidem celarent ſuam; præterquam ſi mortem nequirent effugere: nam hoc in caſu illam aperte profitendam eſſe affirmabant, neque tamen prodendum e fratribus aliquem.

J. Vill. l. 8. c. 84.

Anton. to. 3. p. 270.
Corio. 2. par. p. 383.

Dulcinus hanc doctrinam tradens plurimos ſectantes habuit ex utroque ſexu, plerosque de plebe, erantque illorum millia quatuor circiter. Cum Dulcinus Mediolano aufugere coactus eſſet, hærebant in montibus & ſylvis ferarum inſtar, & mendicato vivebant, vel rapto; nam bona eſſe communia aſſerebant. Papa Clemens miſit Inquiſitores ex Ordine S. Dominici, qui hos hæreticos ad ſanam reducerent fidem, aut ſal-

ap. Emeric. p. 271.

tem

tem accurate inquirerent in eorum vitam, sibique rei notitiam darent. Hac accepta sacrum bellicum contra eos cani curavit, & magnam noxarum veniam sponderi, ita ut cruce signati etiam susciperent votum militandi suis sumptibus. Sic Inquisitores collegerunt exercitum; quem ducebat Episcopus Vercellensis Rainerius Advocatus nomine, qui hanc sedem tenebat ab anno 1303. Sæcul.XIV. A. C. 1308. *Ughell. to.4. p. 1104.*

Hæreticorum vestigiis instabat anno 1308 per verni jejunii tempus; eosque adeo in angustum concluſit, ut in montibus suis multi fame ac frigore necarentur: quippe magna nivium vis ceciderat. Plures quadringentis periere, si numeremus cæsos: atque centum quinquaginta circiter capti sunt; inter alios Dulcinus die Cœnæ Domini sacra 11 Aprilis. Comprehensa simul est Margarita Tridentina concubina ejus, quæ pro saga habebatur. Per sententiam Ecclesiæ declarati hæretici tradebantur foro profano, quod Dulcinum & Margaritam ultimo supplicio affici jussit: ambo membratim & in frusta concisi fuere, Margarita prior in oculis Dulcini: tum eorum artus & ossa comburebantur. Etiam sociorum aliqui puniti sunt pro ratione suorum criminum: sed non ideo secta penitus extincta fuit. *Baluz. to.1. p. 26. 66.*

Sæcul. XIV A. C. 1308.

Papa Dulcini captivitatem 15 Aprilis postridie Paschatis vespere compertam mox Regi Philippo Pulchro indicavit per epistolam Pictavii scriptam hunc in modum. Gratissimum hodie nuncium accepimus, illum dæmonem pernicioſum, illum filium Belial, horribilissimum hæresiarcham Dulcinum post magnam stragem, multosque labores, pericula & sumptus tandem cum multis sectatoribus in vincula conjectum esse per Rainerium Episcopum Vercellensem: & mittimus tibi exemplar litterarum hujus Præsulis, ut comprehensionis circumstantias melius cognoscas. Ut vero remuneraretur Episcopum ob impensas hanc in expeditionem bellicam insumptas, tria diplomata eodem die 4 Julii pro eo Pictavii jussit confici. Per primum ei concessit, ut in pecunia pendendum sibi curaret jus procurationis pro inspectionibus Ecclesiarum suæ diœceseos, quamvis eas per alios faceret. Per alterum exemit illum cunctis pensionibus in bonum Papæ vel Legatorum impositis ipsi aut imponendis. Per tertium ei tribuit facultatem conferendi canonicatum, dignitatem vel beneficium simplex in cunctis cathedralibus, & collegialibus, ut vocant, templis suæ ac Novarianæ, Astensis, Eporedianæ, Taurinensis-

Bal. to. 2. p. 67.

Ughel. ibid.

nensisque diœcesium. Sic Papa Episcopi sumptus compensavit. Sæcul. XIV. A.C. 1308.

§. XXIV.

Continuatur causa Templariorum.

Rex Philippus Pulcher causam Templariorum considerate discuti cupiens consuluit Theologicam facultatem Parisinam: quæ respondit per decretum datum die Virginis ab Angelo salutatæ 25 Martii an. 1307, nimirum an. 1308 ante Pascha. Decreti summa erat hæc: In causa hæreseos neminem plectere potest Judex profanus, nisi hunc roget Ecclesia accusatum destituens. Verumtamen in necessitate vel imminente periculo Judex profanus potest reum capere, ut eum Ecclesiæ tradat. Pro Religiosis ac Exemptis habendi sunt ii, qui professi sunt Ordinem militarem ab Ecclesia institutum. Eorum bona reservari debent usibus, ad quos destinata fuere. *Dupui. Templ. p. 78.*

Rex iterum cum Papa colloqui volebat: ideoque senatum Cæsaroduni habuit primo post Pascha mense scilicet Majo. Illuc e cunctis prope regni urbibus & castellanorum Dynastarum terris oratores convocavit tum nobiles tum plebejos. Etenim, ne sua agendi ratio in re tanti momenti carperetur, statuerat *C. Nang. p. 628. Bal. to. 1. p. 11. 12.*

Sæcul. XIV. A. C. 1308. non ſolum Nobiles ac litteratos, verum etiam cives aliosque laicos adhibere in conſilium. Propemodum cuncti, poſtquam Templariorum confeſſiones viderant, cenſebant morte dignos: & Univerſitas Pariſina, præſertim Doctores Theologiæ ſententiam diſerte rogati ſunt, juſſique mittere confeſſionem Magni Magiſtri, & aliorum quorundam e præcipuis Equitibus. Itaque conventum generalem egerunt ſabbato poſt Aſcenſum Domini 25 Maji: & miſerunt Regi confeſſionem petitam cum exemplari epiſtolæ Magni Magiſtri, qua univerſos Fratres ſuos edocebat ſe illud & illud eſſe confeſſum; & ipſos debere tantundem facere. Univerſitas Regi ſignificavit etiam ſtandum judicio Romanæ curiæ, cujus eſſet judicare de vita Religioſorum, de hæreſibus, atrocibusque delictis.

Rex Pictavium venit cum ſuis fratribus, filiisque ac toto conſilio. Lente & accurate res ponderabatur coram Cardinalibus: omnesque rationes pars utraque proponebat, pontificia nimirum ac regia: denique ita convenit, ut Rex cunctos Templariorum reditus acciperet conſervaretque, donec cum Papa decreviſſet, quid iis eſſet faciendum; Equites non puniret niſi ex conſenſu Papæ; cuſtodiri autem porro curaret alique de proven-

proventibus Ordinis usque ad concilium generale, quod tum ſtatutum eſt. Interea dum Rex Pictavii erat, vocabantur illuc Magnus Magiſter & complures Equites, Papæ Regisque voluntatem audituri: ſed modico poſt tempore ad primos carceres ſuos reducti ſunt. Sæcul. XIV. A.C. 1308.

§. XXV.

Quæſtio Cainonenſis.

Cum aliqui horum Equitum advenire Pictavium non potuiſſent, ſed ægri manſiſſent Cainone in Turonia, Papa tres illuc Cardinales miſit, qui quæſtionem de illis haberent. Equites erant quinque, Magnus Magiſter Templi, Beneficiarius in Cypro, Inſpector Galliæ, ac duo Beneficiarii in Aquitania & Normannia. Cardinales erant Berengarius Fredolius, Stephanus Suſius, & Landulphus Brancacius. Sabbato poſt aſſumptam in cœlum SS. Virginem 17 Auguſti accerſito Beneficiario Cyprio malefactis, de quibus Ordo infamatus eſſet, expoſitis injunxere juramentum. Agnito delicto ſuo faſſus eſt ſe defeciſſe a Domino Noſtro, & juxta crucem ſpuiſſe. Beneficiarius Normannicus abdicationem fidei pariter eſt confeſſus. Dein, cum Beneficiarii Pictonicus, Normannicus, & Aquitanicus ſimul eſſent, Pictonicus, *Dupui. p. 118*

Bal. to. 2. p. 121.

Sæcul. XIV. A.C. 1308.

nicus fatebatur se illi, a quo receptus fuisset in Ordinem, promisisse, si Fratres ipsum sui rogarent, an abnegasset Deum, fore, ut id affirmaret.

Postera die dominica 18 Augusti Cardinales mane acciri ad se jusserunt Fratrem Hugonem Paraldum, ac vespere ultimum Magistrum Magnum: qui auditis accusationis capitibus postulatum usque ad diem proximam deliberandi spatium impetrabant. Die lunæ igitur Frater Hugo in confessione Parisiis facta persistens speciatim dicebat se Christo renunciasse fidem, & caput seu idolum illud vidisse. Tandem sequente die Martis Magnus Magister confessus est se Deo nuncium remisisse; atque Cardinales oravit, ut fratrem ipsi servientem, quem haberet secum, audirent: qui est idem fassus. Omnes hæ confessiones redactæ sunt in formam authoritate valentem. Tum accusati petebant absolutionem a censuris, in quas incurrissent: & Cardinales illam eis dederunt. Hæc videmus in epistola, quam ad Regem Philippum hac super re scripserunt Cainone eodem die Martis 20 Aug. 1308.

§. XXVI.

Sæcul. XIV.
A. C. 1308.

§. XXVI.

Convocatio concilii Viennenſis.

Tres Cardinales Pictavium reverſi Papæ exhibitis ſuæ functionis actis omnia, quæ facta erant, expoſuere. Sub hæc ille diploma, quo concilium convocabat, edidit. Illud deſtinatum erat cunctis Archiepiſcopis, horum Suffraganeis, omnique Clero ſeculari ac Religioſo cujusvis provinciæ eccleſiaſticæ: & exemplar, quod in collectione conciliorum habemus, inſcriptum eſt Archiepiſcopo Cantuarienſi. Ibi Papa loquitur in hanc ſententiam. Ordo militaris Templariorum inſtitutus erat ad tuendam terram ſacram: & hac de cauſa Eccleſia ingentes illi opes, & magna dederat privilegia. At ſummo cum dolore comperimus, hunc Ordinem totum deſciviſſe a religione, atque in libidines abominandas, variasque hæreſes incidiſſe. Hæ querimoniæ ſecreto ad nos delatæ ſunt jam inde ab initio pontificatus noſtri, immo antequam Lugdunum peteremus, illic coronandi: ſed erant tam parum veriſimiles, ut eis præbere aures nollemus. Poſtea dilectus filius noſter Rex Franciæ Philippus de iisdem pariter edoctus minime obſcura rei hujus indicia nobis per ſuos Legatos & litteras patefecit, ſolo fidei, nullo lucri

to. II. conc. p. 1503.

Sæcul. XIV. A.C. 1208.

lucri ſtudio ductus; quia nihil de bonis hujus Ordinis ſibi vendicare cupit: e contrario ea nobis ac Eccleſiæ per Galliæ ſpatium adminiſtranda reliquit, & conſervanda.

Creſcebat interim mala Templariorum fama: & quidam eorum nobiliſſimo natus genere, magnique in Ordine nominis vir remotis arbitris coram nobis juravit, in Fratrum receptione moris eſſe, ut admiſſus ejuret Deum, & oblatam ſibi crucem conſpuat: addebatque recipientem ac receptum perpetrare actiones alias non vetitas ſolum ſed & dictu fœdas. Tum vero ſine neglectu noſtri muneris nobis haud erat integrum amplius his queſtibus aures occludere. Nam Rex, Proceres, Ordo Nobilium, Clerus, ac populus Galliæ tam per ſe, quam per oratores ſuos easdem coram nobis querelas moverunt: quarum argumenta vidimus in plurimis confeſſionibus ac teſtimoniis Magni Magiſtri, Equitum beneficiis præditorum, & Fratrum Ordinis, receptis per Præſules ac Inquiſitores Galliæ, noſtrosque ad oculos perlatis, ita ut nec has querimonias parvi pendere ſine magna offenſione, nec tolerare malum ſine præſente periculo potuerimus.

Itaque ad examen rei hujus nobis procedendum rati, beneficiarios Equites, Sacer-

Sacerdotes, aliosque Ordinis Fratres quam plurimos noſtrum conſpectum ſubire juſſimus; & ad jusjurandum adactos ſeptuaginta duos coram multis Cardinalibus percontati, confeſſiones in authentica forma ſcribi curavimus: quas illi paucis poſt diebus in Senatu noſtro coram ſe lectas, & in ſua cuique lingua vulgari expoſitas approbarunt confirmaruntque. Deinde Magnum Magiſtrum, & Magnos Equites beneficiarios, Gallicum, Transmarinum, Normannicum, Pictonicum, & Aquitanicum ad nos Pictavium transferri voluimus, a nobis ipſis interrogandos. Sed quibusdam eorum tunc ægrotantibus ita ut nec equis nec ullo modo ad nos advehi poſſent, hanc quæſtionem Cardinalibus Berengario, Stephano, & Landulfo commiſimus. Sæcul. XIV. A. C. 1305.

Hic Papa percenſet omnia, quæ tres hi Cardinales Cainone egerant: tum pergit: Per has confeſſiones, hæc teſtimonia, & ea, quæ cognitores ad nos retulerunt, vidimus Magnum Magiſtrum & Fratres ejus graviter peccaſſe, magis alios, alios minus. Et conſiderantes ſcelera tam horribilia non poſſe impunita permitti, niſi nos coram Deo & tota Eccleſia iis affines redderemus, ſtatuimus quæſtionem de privatis Ordinis Fratribus habendam Epiſcopis locorum, aliisque *p.* 1056. *D.*

Sæcul. XIV. A. C. 1308.

que per nos designandis, & inquisitionem in totum Ordinem rursus aliis deferre. Subjungit: Cum autem omnium interfit tantis mederi malis, postquam hac de re sæpe ac sedulo cum Cardinalibus aliisque sapientibus viris deliberavimus, pro laudabili more nostrorum patrum decrevimus concilium universale in primam Octobris anni 1310 convocare, ut ibi Templariorum Ordini, & horum bonis, fidei catholicæ, recipiendæ terræ sacræ, corrigendis Ecclesiæ moribus, ac libertati ejus instaurandæ provideamus.

§. XXVII.

Mandatur inquisitio in Templarios.

Idcirco te Archiepiscopum Cantuariensem, & vos Londini, Vinconiæ, Sarvioduni, Vigornæ, ac Lindi Episcopos jubemus in nostram urbem Viennam præ-
p. 1510. E. scripto tempore ipsos venire. Cæteri provinciæ vestræ Episcopi ibi manebunt, ut functiones pontificias tam vestris, quam suis in diœcesibus obeant; & illi æque ac reliquus Clerus tum secularis tum Religiosus vobis plenam dabunt potestatem concurrendi suo nomine ad omnes concilii sanctiones: sin minus, tenebuntur hoc ipsi adire, aut illuc mittere procuratores alios cum eadem potestate

teſtate. Interim emendanda omnia re- Sæcul. XIV.
ferretis in commentarios ad concilium A.C.1308.
deferendos. Dabat Pictavii; & adſcripta eſt duodecima Auguſti anni 1308. Sed ante finem ejusdem menſis diploma non potuit confici, quia meminit quæſtionis Cainonenſis non niſi die vigeſimo concluſæ.

Eodem tempore Papa ad Archiepiſcopum Cantuarienſem & Suffraganeos ejus aliud diploma miſit: in quo cum de cauſa Templariorum eadem narraſſet, adjunxit: Sed quia cunctis in regionibus, ubi diſperſus eſt hic Ordo, per nos ipſos inquirere nequimus; volumus, ut in ſua quisque urbe ac diœceſi cum ſociis, quos vobis damus, edicto publico omnes Templarios in illis verſantes locis citetis, & quæſtionem de iisdem habeatis in punctis, quæ noſtro clauſa ſigillo vobis mittimus, & in aliis, quæ cenſebitis idonea. Adhæc mandamus, ut poſt has inquiſitiones concilium provinciale privatos Equites interrogatos vel abſolvat, vel damnet. Inquiſitores a nobis in provincia conſtitutos noveritis admittendos eſſe, ſi velint, ad quæſtiones has & judicia. Socii a Papa pro hac provincia nominati erant Patriarcha Hieroſolymitanus nempe Antonius Dunelacenſis, Epiſcopus, Archiepiſcopus Eboracenſis, tres Epiſcopi Lincolniæ, Ciceſtriæ,

Sæcul. XIV. A.C. 1308.

ſtriæ, & Aureliæ; duo Abbates Latiniaci & ad S. Germani de Pratis, quidam Canonicus Narbonenſis Auditor curiæ apoſtolicæ, & Parochus quidam diœceſeos Londinenſis.

Diploma conventum convocans mittebatur ſingulis Archiepiſcopis, mutatis tantum nominibus provinciarum, ac Epiſcoporum, qui ad concilium accerſebantur; exempli gratia ex provincia Turonenſi Rhedonum, Andegavi, & Nannetarum Epiſcopi; ex Bituricenſi Mimati, Lemovicarum, & Anicii Præſules; ex Rothomagenſi Bajocaſſinus, & Coſedianus: ex Narbonenſi Toloſæ, Magalonæ, ac Bliterarum Antiſtites; & ſic porro per totam Eccleſiam Latinam. Ad urbem Romam quod attinet, Iſnardo Thebarum Archiepiſcopo honorario, & Vicario Papæ inſcriptum diploma fuit. Idem miſſum eſt Regi Franciæ Philippo hac cum clauſula: Cæterum, quia pluribus ex cauſis intereſt, ut tam celebre concilium ornet præſentia tua, cæterorumque Principum catholicorum, rogamus & ſuademus, ut ipſe illi adſis. Diploma mittebatur etiam Eduardo II Regi Angliæ, Carolo Regi Siciliæ nempe Neapolis, Carolo ejus nepoti Regi Hungariæ, Friderico Regi Trinacriæ, nimirum Siciliæ, & cunctis reliquis Regibus.

p. 1544. E.

p. 2550. C.

p. 1539.

p. 1544. B.

Man-

Mandatum de inquisitione in Templarios fuit pariter missum in omnes provincias ecclesiasticas: & Cognitores erant diversi. Pro Senonensi provincia Papa constituit Archiepiscopum Narbonensem, Bajocassii, Mimati, & Lemovicarum Episcopos, Matthæum Neapolitanum Archidiaconum Rothomagensem, Joannem Mantuanum Archidiaconum Tridentinum, Joannem Monlaurium Archidiaconum Magalonensem, & Guilielmum Agarinum Præpositum Aquisextanum. Per epistolam cunctis Galliæ Episcopis inscriptam Papa præcepit, ut harum inquisitionum socios ex sua quisque Ecclesia sumerent duos Canonicos, duos Dominicanos, ac totidem Fratres Minores, quos bona fide putarent aptissimos. Dabat 13 Jul. 1308.

Sæcul. XIV. A. C. 1308.

Du Chesne Templ. p. 115

Spicil. to. 10. p. 362.

§. XXVIII.

Templi Lateranensis incendium.

Interim Clemens Roma nuncium accepit tristissimum. Nocte præcedente diem festum S. Joannis ante Portam Latinam sextum Maji Lateranense templum conflagravit. Ignis e vestiario sacro erumpens evasit in tectum pronai, & consumpsit pæne totum; dein altare Canonicorum, atque concham seu chori locum corripuit. Domus per ambitum omnes,

J. Vill. l. 8. c. 97.

Rayn. n. 10. 11.

Secul. XIV A. C. 1308.

ter alias Canonicorum ædes combustæ sunt: & solum restitit cameratum sacellum, quod Sanctum Sanctorum dicebatur. Tabernaculo argenteo, quo tegebatur altare princeps, liquefacto, magnopere metuebatur de ara ipsa, in qua S. Petrus sacrificasse ferebatur. Hæc enim ara lignea tantum erat, ut etiamnum est, ac formam arcæ habebat, pretiosas continens reliquias. Sed per animosam quorundam pietatem ex incendio erepta in ejusdem templi ædicula Divo Thomæ sacra conservabatur munita sigillis trium Cardinalium, Joannis Buccamacii Episcopi Tusculani, Jacobi Columnæ, ac Francisci de Ursinis Diaconorum. Romani hunc adversum casum pro divina animadversione habebant: urbs personabat lamentis: fiebant supplicationes publicæ ad implorandam Dei misericordiam. Vidisses discordias placari, inimicos redire in gratiam, plurimos utriusque sexus homines pœnitentiæ signa edere, alterum alteri stimulos adhibere ad reparandum sua opera vel ope hoc templum dignitate primum totius orbis.

Bal. to. 1. p. 67. V. Mocurs Chrêt. n. 35. 36.

Papa igitur mox cogitans de remedio Isnardum honorarium Thebarum Archiepiscopum, ac suum Romæ Vicarium cum magna pecuniæ summa misit, ut Lateranense ædificium in pri-

stinam

stinam magnificentiam restitueret de consilio trium Cardinalium, quos modo nominavi, & quibus scripsit. Epistolam ad Episcopum Tusculanum dabat Pictavii 11 Augusti. Scripsit etiam Romanis laudans pietatis studium, quod commonstrarent tam per reconciliationes, ac opera pœnitentiæ, quam per constructionem, cui universi sine discrimine ætatis, sexus, vel status, Nobilesque ac divites sicut alii manus admoverent: & illis alacritatem addendi gratia noxarum veniam impertiit. Sæcul. XIV. A.C. 1308.

Sub finem Augusti Clemens cum sua curia Pictavio per Burdigalam & Aginnum profectus Tolosam secundo intravit mense Decembri. Ibi cunctis ab ordinibus solenniſſime exceptus die Natali Domini in cathedrali S. Stephani templo rem divinam pontificio ritu peregit. Habebat Tolosæ secum novem Cardinales, & usque ad festum Epiphaniæ diem illic permansit. *Baluz. to. 1. p. 66. 655.*

Isnardus Tacconius, quem Papa tunc Romam misit, erat Ticini natus, ac ex Ordine Prædicatorum. Anno 1302, cum per Burdigalam solus & incognitus in Lombardiam iter faceret, Clemens adhuc Archiepiscopus eum cœpit noscere, ac in magna necessitate sibi opitulantem habuit. Papa factus eum designavit suum pœnitentiarium: deinde hoc

Secul. XIV A. C. 1308.

anno 1308 sub Pentecosten ei titulum Archiepiscopi Thebani, & an. 1311 Patriarchæ Antiocheni nomen, atque administrandum tribuit episcopatum Ticini urbis patriæ, ut haberet, unde viveret.

§. XXIX.

Doctor Joannes Scotus.

Hoc anno 1308 decessit vir celeber Joannes Scotus cognomine Doctor subtilis. Dunsii parva Scotiæ urbe in confiniis Angliæ ortus, cum Minorum Ordinem iniisset, Oxonii prosperrimam litteris operam dedit: tum Parisios delatus, ibique an. 1305 jubente Consalvo Ordinis Ministro Generali ad primam productus lauream, postea Doctoris insignia obtinuit. Asseruit SS. Virginem sine labe conceptam esse: qua de re ita loquitur. Communiter ajunt ingenitam illi fuisse primi parentis maculam hæreditariam: & affert hujus sententiæ argumenta; ad quæ pro virili parte respondet. Dein quæstionem sic decidit: Deus potuit facere, ut Virgo labem illam haberet nunquam, ut haberet uno puncto temporis; ut aliquamdiu haberet, ac ultimo momento purgaretur: & postquam rationibus confirmavit hæc tria potuisse fieri, concludit: Quid fuerit factum, Deus scit: ac videtur æquum tribuere

Labbe scriv. to. 1. p. 559. Vading. an 1304. n. 24

to. 7. p. 91.

p. 94.

tribuere Mariæ excellentiſſimum de his tribus, ſi authoritati Eccleſiæ aut divini codicis non repugnet. Ita ſe Scotus explicat: & quamvis tam modeſte id agat, habetur pro primo authore dogmatis de Conceptione labis experte, quod magnos poſtea progreſſus fecit. Hæc tamen opinio videtur in lucem prodiiſſe medio ſeculo duodecimo. S. Bernardus in epiſtola ad Canonicos Lugdunenſes, ac Petrus Cellenſis in duabus litteris ad Nicolaum monachum S. Albani in Anglia pro certo ponunt hanc fuiſſe rationem, cur ageretur de introducendo feſto Conceptionis Dominæ Noſtræ. Sed non erat opus: cum Græci etiamnum celebrent Conceptionem S. Joannis Baptiſtæ: quæ olim etiam plerisque Eccleſiæ Latinæ martyrologiis inſerta fuit.

Saeul. XIV. A.C. 1308.

Bern. ep. 174 Sup. l. 68. §. 70. Petr. lib. 6. ep. 23. l. 9. ep. 9. 10.

v. Thomaſſ. feſtes l. 2. c. 5. Boll. to. 22. p. 701.

Poſtquam Scotus Pariſiis duobus vel tribus annis docuerat, Coloniam miſſus illic obiit 8 Nov. 1308, ad ſummum quadraginta tres annos natus: tam multa tamen ſcripſit, ut ejus opera duodecim volumina in folio, quod ajunt, conficiant, tametſi nondum omnia prælo vulgata ſint.

Sæcul. XIV. A. C. 1308.

§. XXX.

Charobertus agnoscitur Rex Hungariæ.

Rayn. 1308. *n.* 23. Interea Cardinalis Gentilis Monfloridus Papæ Legatus in Hungaria conventum generalem omnium regni Præsulum Procerumque ac virorum spectabilium in octavam S. Martini, nempe decimam octavam Novembris indixerat. Habebantur autem hæc comitia in ampla planitie intra cœnobium Fratrum Prædicatorum. Aderant cum Legato Rex juvenis Charobertus, duo *Archiepiscopi* Thomas Strigonienſis, ac Vincentius Colocianus, & Vacciæ, Vesprinii, Nitriæ, Quinque Ecclesiarum, Agriæ, Zagabriæ, ac Javarini Episcopi septem. Henricus Gubernator Sclavoniæ præsidebat Optimatibus multis præsentibus, absentiumque Nunciis: quos stipabat ingens aliorum Nobilium & populi multitudo. *Matth. c.* 13. 24. Legatus dicere orsus pro argumento sumebat Evangelium de loliis, & bonum semen Regibus catholicis, quos Deus Hungariæ dedisset, applicabat, præsertim S. Stephano, qui a Papa coronam accepisset suam, ut testarentur Hungariæ ipsius historiæ, quas legisset.

Mur-

Murmurantes sub hæc verba Proceres Nobilesque cæteri negabant se velle ab Ecclesia Romana vel hujus nomine a Legato Regem accipere. Volumus vero, addebant, ut, quem pro veteri regni more accitum assumpserimus in Regem, illa confirmet; & in posterum legitimi Papæ habeant jus confirmandi coronandique Reges Hungariæ regia e stirpe ortos, quos concorditer elegerimus. Tum Legatus consensu rogatuque cunctorum Præsulum ac Optimatium verum Hungariæ Regem declaravit Carolum ab ejus Regibus oriundum per Mariam Siciliæ Reginam Regis Stephani filiam; confirmavitque illum & agnovit Ecclesiæ Romanæ nomine. Igitur præsentes omnes, tam qui obstiterant Carolo, quam qui adhæserant, eum accipiebant Regem, atque post juratam fidem subjectis manibus sustollebant: dein cantabant Hymnum Ambrosii. Hæc sunt, quæ continent tabulæ authenticæ confectæ 26 Nov. 1308. Sæcul.XIV. A.C.1308.

§. XXXI.

Henricus Luxemburgius Romanorum Rex.

Postero die Mercurii ante festum S. Andreæ Francofordiæ conventum agebant *Balux.to.2. p. 267.*

Sæcul. XIV. A.C. 1308.

bant Imperii Electores numero sex, nimirum tres Archiepiscopi, Petrus Moguntinus, Balduinus Trevirensis, ac Henricus Colonienſis, Rudolphus Bavariæ, Rudolphus Saxoniæ Duces, & Waldemarus Marchio Brandeburgius tam pro se, quam pro Marchione Ottone cognato suo. Primum Archiepiscopus Trevirensis scriptam contestationem legebat, cunctorum nomine denuncians proscriptis interdictisque omnibus, & aliis jus præsentiæ non habentibus esse abeundum; atque, siquem talem adfuisse constaret, ejus præsentiam electioni haud obfuturam. Deliberatione inita una omnes voce cooptabant Comitem Luxemburgium Henricum tanquam Principem catholicum, ardentem studio tuendi fidem, Ecclesiamque ac ministros ejus, & reliquis virtutibus congruis ornatum. Tum Dux Bavariæ, qui simul erat Comes Palatinus ad Rhenum, nomine omnium dicebat: Eligo Henricum Comitem Luxemburgium in Romanorum Regem, futurum Imperatorem, defensorem Romanæ ac universalis Ecclesiæ, atque tutorem viduarum pupillorumque. Canebatur *Te Deum*: Comes Luxemburgius, qui erat præsens, consentiebat: dein de solito talis conventus loco ducebatur in templum fratrum Prædica-

dicatorum, ubi electio Clero ac populo solenniter promulgabatur. Sæcul.XIV. A.C.1308.

Hæc continet decretum electionis. Sed aliunde liquet rem potissimum promoviſſe Archiepiſcopos Moguntinum Comitis amicum, ac Trevirenſem ejus fratrem. Scriptor coævus addit, Regem Philippum Pulchrum voluiſſe operam dare, ut cooptaretur frater ſuus Carolus Valeſius, ac Imperium rediret ad Gallos, quorum fuiſſet Caroli Magni tempore; Regem cupiiſſe ſibi Papam adjutorem in hoc conatu; ſed hunc de propoſito ejus edoctum Electoribus clam inſtitiſſe, ut ipſum prævenirent; & hoc eos feciſſe metu cadendi ſub ditionem Gallorum. Henricus inter Imperatores hoc nomine Septimus coronatus eſt Aquisgrani per manus Archiepiſcopi Colonienſis die feſto Epiphaniæ 6 Jan. 1309.

Trithem. Chr. Hirſ. an. 1308.

Jo. Villani l. 8. c. 101.

§. XXXII.

S. Bertrandus Convenenſis.

Hoc ad feſtum usque Papa Clemens Toloſæ manſerat. Deinde Convenas, ubi Epiſcopum egerat, delatus corpus S. Bertrandi anteceſſoris ſui, cujus gerebat nomen, tranſtulit. Sanctus hic Præſul vivebat ducentos abhinc annos, ortus ex Comitibus Inſulæ Jordani. Sub annum 1076 factus Epiſcopus Convenarum

Baluz. to. 1. p. 69.

Catel. Lang. p. 906.

Sæcul. XIV. A.C. 1309.

venarum non desiit esse Canonicus & Archidiaconus Tolosanus. Lugdunum Convenarum initio & Romanorum ac Pompeji Magni tempore in monte conditum sub Rege Gontrano anno 585 destructum fuerat. Post quingentos annos Bertrandus Episcopus urbem in ruderibus antiquæ reædificavit sed multo minorem: quæ Fanum S. Bertrandi etiamnum dicitur. Exstruxit inibi cœnobium pro Canonicis Regularibus S. Augustini: & cum Ecclesiam suam annis quinquaginta circiter sancte rexisset, ad Deum excessit sub annum 1126 decima sexta Octobris.

Gall. Chr. to. 2. p. 648. Vales. not. Gall. p. 157. 158.

Hujus itaque Sancti corpus Papa Clemens pretiosam in capsam transtulit die S. Marcelli Papæ 16 Jan. 1309. Assistebant illi hanc ad ceremoniam quatuor Cardinales, duo Archiepiscopi Rothomagensis & Auscitanus, Tolosæ, Albigæ, Magalonæ, Aturi, Tarbæ, ac Convenarum Episcopi sex, & Abbates quinque.

Rayn. 1309. n. 2.

§. XXXIII.

Papæ Litteræ contra Venetos.

Ineunte vere Papa venit Avenionem; ubi a fine Martii versabatur: habitabat in ædibus Fratrum Prædicatorum, pro se sedulo præparatis; & ibi usque ad Viennense concilium hærebat, nimirum

Bal. to. 1. p. 15. p. 31.

rum duobus annis: Cardinales cum tota curia Romana illuc eum secuti fuerant: atque hoc ab itinere dimetienda est Summorum Pontificum in illa urbe commoratio, quam Clemens Pictavii anno priore decreverat, ac declaraverat. Ibidem terribiles contra Venetos litteras edidit: en earum causam! Cum Azo Atestanus Ferrariæ Marchio decessisset, Franciscus frater ejus, ac Frisco ejusdem filius nothus de dominatione urbis disceptabant: quæ res tumultum excitabat in populo, ita, ut ambo pellerentur. Papa credidit favere sibi occasionem recuperandæ Ferrariæ, quam Romana Ecclesia sibi obnoxiam perhiberet: atque per litteras civibus libertatem a longa oppressione gratulans suadebat, ut se inter brachia Ecclesiæ matris suæ conjicerent. Dabat Pictavii 27 Apr. 1308.

Sæcul. XIV. A. C. 1309.

p. 69.

Rayn. 1308. *n.* 14.

Veneti occupare Ferrariam sibi commodam cogitabant. Idcirco Papa duos huc Nuncios misit Arnaldum de S. Asterio Abbatem Tullensem, ac Onuphrium Trebisium Ecclesiæ Metensis Decanum. Fungebantur tam bene suo munere, ut Ferrarienses se agnoscerent Ecclesiæ Romanæ subjectos, ac Nunciis claves urbis traderent. Qui positis ad portas pontesque custodibus Magistratum Senatumque jusserunt Papæ jurare fidem, & in castella territorii præsidia immisere.

n. 15.

Cum

Sæcul. XIV. A.C. 1309. Cum autem Venetos bellum parare scirent, Ducem Petrum Gradenicum ac Senatores per litteras dehortabantur: & Abbas Tullensis ipse Venetias hoc fine adiit. Sed ibi male acceptum concitata plebecula injuriis onerat, lapidibus petit, necisque minis insequitur. Veneti ductu Joannis Superantii Ferrariensem ingressi agrum captæ tandem urbi Vitalem Michielum præfecerunt. Tum vero duo Nuncii Gradenicum Ducem ac Senatum anathemate, tractum Venetum interdicto mulctarunt.

n. 16. Papa monitis hactenus & litteris lenitate plenis avocare Venetos a *molimine* susceptо tentaverat. At cum Ferrariam Ecclesiæ nomine gubernantes a Venetis expugnatoribus hinc depulsos comperisset, litteras edidit, in quibus, postquam facta omnia percensuerat, Venetis ingratos in Ecclesiam Romanam animos exprobrabat, Luciferi, Dathani, Abironis, Absalonisque exempla afferens. Tum jubebat eos intra mensem Ferrariam, & ad eam pertinentia relinquere, suisque Nunciis libere possidenda permittere: alioqui Ducem ac Venetam Rempublicam, nominatim Joannem Superantium, & Vitalem Michielum in anathema incursuros, quo exsolvi præterquam in mortis articulo, non nisi a Papa possent; simulque Venetias & omnes ter-

ap. Brov. 1309. n. 3.

ras

ras eis ſubditas interdicto affectum iri. Hocipſo in caſu, nempe ſi non obedirent, ſub iisdem pœnis anathematis & interdicti vetabat omne cum Venetis commercium; nequis oryzam, frumentum, vinum, carnes, pannos, vel alias merces illis venderet, aut afferret, vel ab illis emeret, aut acciperet. Præterea Duci ac Venetæ Reipublicæ adimebat cuncta privilegia ipſis a Summa Sede conceſſa, omniaque prædia & bona a Romana aliisque Eccleſiis obtenta. Abſolvebat omnes ſubditos a jurata illis fide; cunctosque Venetos declarabat infames ac impares dando aliquid aut recipiendo per teſtamentum, comparendo in judiciis ſeu petitionis, ſeu defenſionis gratia, exercendo jurisdictionem aliquam, aut functionem publicam: quidquid horum agerent, irritum fore; illorum poſteros usque ad quartam generationem omni dignitate ſacra profanaque, omni beneficio, officioque eccleſiaſtico excludendos. Denique volebat, ut Epiſcopus, totusque Clerus ſecularis ac religioſus, & ſpeciatim Fratres Mendicantes poſt menſem intra decem dies Venetias deſererent relictis tantum aliquot Sacerdotibus, qui baptiſmum infantibus, ac pœnitentiam moribundis adminiſtrarent.

Sæcul. XIV. A.C. 1309.

Adjun-

Sæcul. XIV. A.C. 1309.

Adjungebat: Si Veneti secundo mense in contumacia persistant sua, Ducem & Administros ejus jam nunc amovemus suis ab officiis, & ad aliud obtinendum reddimus inhabiles; eorum bona seu possint moveri seu nequeant, fisco addicimus; eos ac Venetos omnes capiendos Christianis exponimus; ad eorum fastum & insolentiam domandam omnium Regum, Principum, cæterorumque Christianorum opem implorare statuimus; & hoc illos scire volumus. Si tres intra menses non satisfaciant, cuncti, qui societatem cum illis aut fœdus inibunt aliquod, in easdem anathematis & interdicti pœnas incident. Hæc erat summa litterarum, quæ promulgatæ sunt Avenione primum die Cœnæ Domini 27 Martii anno 1309, postea die Ascensionis 8 Maji.

Brov. n. 4. Rayn. n. 7. 8. Bal to. 1. p. 32. 69. 608. 643. J. Vill. l. 8. c. 101. 115.

Litterarum minas executioni daturus Papa Siciliæ, Hispaniæ, Galliæque Regibus scripsit, ut in suis versantes terris Venetos comprehendi, ac eorum bona diripi juberent: quod in quibusdam locis factum. Cum autem Veneti Ferrariam semper servarent, Clemens sacrum contra eos classicum canivoluit; suumque cognatum Cardinalem Arnaldum Pelegruæum in Italiam misit tanquam Legatum ducturum copias. Duxit tam prospere, ut Francolini prope Padum

Padum cruento prælio superaret hostem, Sæcul. XIV.
ac Ferrariam reciperet die S. Augustini A. C. 1309.
28 Augusti eodem anno.

§. XXXIV.

Bellum sacrum in Hispania.

Interim in Hispania armabatur sacræ crucis exercitus spectatu dignior. Jacobus II Arragonum, ac Ferdinandus IV Castiliæ Reges e Maurorum discordiis capturi fructum, Granatense ut regnum invaderent, vires sociarunt suas, & ad Summam Sedem Legatos miserunt, hic Zamorensem, Pontium alter Ilerdanum Episcopos. Papa Clemens 24 Apr. 1309 Valentino Hispaniæ Præsuli scripsit, ut Arragonibus sacrum suaderi bellum curaret, sponderique indulgentias Palæstinam petentibus concedi solitas. Permisit simul, ut Jacobus per triennium decimam omnium proventuum sacrorum, exceptis reditibus Ordinum militarium in terris suis exigeret; &, quotquot e Clero hanc sequerentur militiam, proventus suorum beneficiorum, etiamsi animarum cura essent prædita, in biennium venderent, aut alienarent, salvo tamen servitio divino. Multi hanc ad expeditionem Præsules sese Regibus junxere, & Jacobo quidem inter alios Guilielmus Rocabertius Archiepiscopus

Mariana l. 15. c. 9. Rayn. n. 25. 26.

Sæcul. XIV. A.C. 1309.

Tarraconensis, ac Raymundus Episcopus Valentinus, Regis Cancellarius; Ferdinando autem duo Archiepiscopi, Hispalensis, & Consalvus Toletanus, quem Papa per terras hujus Principis suum agere Legatum jusserat. Capta est Septa; obsessæ sunt Almeria, & Algesira: sed denique molitionis magnitudini non respondit fructus.

§. XXXV.

Regem Henricum agnoscit Papa.

Postquam Henricus Luxemburgius in Romanorum Regem Aquisgrani coronatus fuerat, etiam Romæ sibi a Papa coronam imponi cupiebat: & hoc fine Præsules Proceresque Avenionem misit tanquam Procuratores suos; scilicet Ottonem Basileæ ac Siffridum Curiæ Episcopos; Amadeum Sabaudiæ, Joannem Delphinum Albonæ ac Viennæ, Guidonem Flandriæ, Joannem Saræ Pontis Comites, Doctoremque Simonem Martisvillanum Metensis thesauri sacri Custodem, suumque scribam. Delati Avenionem sub primam Julii anno 1309 Papæ decretum electionis exhibebant & factam sibi per litteras potestatem ei jurandi fidem, poscendique coronam imperatoriam. Clemens Henricum agnoscebat Regem Romanorum, spondebat

Rayn. 1309. *n.* 9. 10. *Baluz. to.*2 *p.* 265.

*Bal. p.*272.

Sup. §.32.

batque se imperatorium illi diadema impositurum Romæ in templo S. Petri die Lustratæ Virginis post biennium, nempe 2 Febr. 1312, causatus se citius id haud posse ob habendum generale concilium. Tum Legati nomine Imperatoris Papæ jusjurandum dedere die sabbati 26 Julii. Sæcul. XIV. A. C. 1309.

§. XXXVI.

Robertus Neapolis Rex.

Paucis post diebus Papa coronavit novum Neapolis Regem Robertum. Carolus II sive Claudus obierat Casæ Novæ 5 Maji anno 1309, ætatis sexagesimo tertio, regiminis vicesimo quarto; & quatuor reliquerat filios: quorum maximus natu Robertus Dux Calabriæ illi successit in regimine Neapolis seu Siciliæ cis fretum, & in titulo Regis Hierosolymæ. Profectus Avenionem 26 Aug. pro Sicilia fidem ac obsequium Papæ promisit, qui eam ipsi tribuit eisdem conditionibus, quibus Carolo ejus avo collata fuerat, & condonavit omnes summas Ecclesiæ Romanæ debitas, quæ ad trecenties mille uncias auri excurrere ferebantur. Robertus die Natali Virginis 8 Sept. a Clemente coronatus triginta quatuor propemodum annos regnavit.

Rayn. n. 18. 19. &c.

J. Vill. l. 8. c. 112.

Sup. lib. 85. §. 35.

Sæcul. XIV. A.C. 1309.

§. XXXVII.

Concilia in Hungaria.

Ejus nepos Carolus seu Charobertus interea firmabat sibi regnum per curas Legati Cardinalis Gentilis: qui hoc fine Præsules, Proceresque Budam convocaverat, eisque consentientibus ibi 6 Maji sanctionem edidit sequentem. Siquis in personam Caroli Regis Hungariæ vel violentas injicere manus, vel quocunque modo peccare ausus fuerit, præter pœnas in legibus statutas omnibus, quas ab Ecclesia tenet, prædiis, & cunctis gratiis sacris profanisque ab eadem acceptis perpetuo privatus erit; clientes ejus omnes juramento fidelitatis exsoluti; ejusque filii quovis beneficio aut dignitate ecclesiastica in perpetuum excluſi erunt. Si corona, quam Ladislaus Transilvaniæ Præfectus detinet, ante proximum concilium in præsenti decretum non restituta fuerit, interdicta & profana reputabitur: atque alia conficietur, quæ per nos solennibus lustrata precibus prioris locum tenebit. Si reddatur prior; vel altera subtrahatur pariter, aut amittatur, Archiepiscopi Strigonienſis & Colocianus assentientibus Suffraganeis suis eam declarabunt interdictam; confectaque alia Eccle-

Jo. de Thurocz. c. 89.

Rayn. n. 15.

Ecclesiæ Romanæ nomine consecrabitur. Nempe populus putabat jus regium adhærere coronæ suo Regi S. Stephano a Papa traditæ. Sæcul.XIV. A. C. 1309.

Concilium in isto indictum Posonii mense Novembri habebatur. Præsidebat idem Legatus Gentilis; ac ex consensu Præsulum novem ibi canones promulgavit. Primus consulit securitati Episcoporum, aliorumque Præsulum, etiam Legatorum Summæ Sedis, qui armatis interdum manibus petiti, capti, percussi, carceri mandati, vel etiam occisi fuerant. Statuuntur contra sontes eædem pœnæ, quæ in illos, qui Regem invaderent, proscriptio, interdictum, ademptio privilegiorum, fundorumque juris beneficiarii, solutio clientium a juramento fidei, inhabilitas filiorum ad beneficia & clericatum, privatio sepulturæ sacræ. Et quia nonnulli Clerici ad ista violentiæ genera se laicis sociabant, Concilium adversus eos anathema privationemque beneficiorum pronunciat.

to. 11. conc. p. 2453.

c. 1.

c. 2.

Pergit: Nemo episcopatum, parœciam, vel quodcunque beneficium a laico accipiet: alioquin intrusus beneficium, quod legitime possideret, amittet, & ad habendum aliud inhabilis declarabitur. His injustis usurpationibus nemo favebit sub pœna anathematis & interdicti. Renovatur sanctio anno 1303

c. 3.

Sup. Lib. 90. §. 24.

Sæcul. XIV. A. C. 1309.

facta per Papam Benedictum XI tunc Romæ Legatum in Hungaria, ac etiamnum exhibens nomen ejus, ſcilicet Nicolai Boccaſini Epiſcopi Oſtienſis. Non hanc quidem conſtitutionem, ſed ſimilem habemus editam per Legatum Philippum Epiſcopum Firmanum in concilio Budenſi anno 1279. Igitur congruenter his decretis Legatus Gentilis in concilio Poſonienſi prohibet iniquam occupationem bonorum Eccleſiæ, ac generatim cunctas direptiones; anathemati adjungens interdictum contra terras talium poſſeſſorum, & ſolutionem ſubditorum a juramento fidelitatis. Itidem inſtaurat pœnam Clericorum concubinas habentium, ſed eam redigit ad jacturam quartæ partis fructus annui; & mandat Epiſcopis, ut eam accurate dependi curent. Vetat, ne catholici filias vel cognatas ſuas hæreticis, ſchismaticis, aut ethnicis, præſertim Ruſſis, Bulgaris, Raſciis, & Lithuanis matrimonio devinciant, ob periculum depravationis, cui fœminæ per hæc conjugia exponerentur. Hæ ſanctiones cunctæ promulgatæ ſunt 10 Novembr. 1309.

to. 11. Conc. p. 1071.

Sur. lib. 87. §. 38.

Conc. Poſon. c. 4. 6.

c. 5.

c. 8.

§. XXXVIII.

Sæcul. XIV.
A.C. 1309.

§. XXXVIII.

Templariorum causa continuatur.

Robertus Winchelseanus Archiepiscopus Cantuariensis a bienni exilio in Angliam redux hoc anno die lunæ post festum S. Edmundi Martyris, nempe 24 Nov. Londini in templo S. Pauli concilium celebrabat. Intererant ejus Suffraganei pontificiis induti vestibus: ac Episcopus Norvicensis faciebat sacrum de Spiritu Sancto. Tum Archiepiscopus Latinam dixit orationem; in qua carpebat Episcopos per prensationes & ambitum electos, ac negligentes jura Ecclesiæ. Auditoribus cunctis quadraginta dierum indulgentiam largitus, provincialis concilii hujus causam proposuit scilicet convocationem concilii universalis: & quia sero erat, nihil ultra fiebat illo die. Postridie omnes Episcopi in trabeis clausis, hoc est, in amictu solito, ac reliquus Clerus eundem adierunt locum. Recitabantur duo Papæ diplomata: primum continebat convocationem concilii Viennensis: alterum Episcopis mandabat inquisitionem in querelas de Templariis. Deinde Archiepiscopi Cantuariensis epistola ad Episcopum Londinensem de convocando concilio provinciali prius diploma exequendi gratia, & Episcopi

Angl. Sac. to. I. p. 17. Godouin. p. 146. Conc. tom. II p. 1502.

p. 1503.

p. 1508.

p. 1511.

Sæcul. XIV. A. C. 1309

copi teſtimonium 23 Nov. ſcriptum de citatis ejusdem provinciæ Epiſcopis. Abbatibus cæterisque concilii membris legebatur.

Eodem tempore cognitores a Papa pro Senonenſi provincia deſignati cœperunt Pariſiis Templariorum cauſam tractare. Senonum ſedes vacabat, quia Stephanus Bequarrus Archiepiſcopus hoc anno 1309 die ſabbati ſancti 29 Martii deceſſerat. Rex Philippus Pulcher ad hanc magnam dignitatem promovere volebat Philippum Marennium tunc Cameracenſem Epiſcopum, fratrem Engerrandi Marennini, cui maxime favebat. Igitur orabat Papam, ut Philippum Senonas transferret. Repoſuit ille: Quanquam ſimiles reſervationes nobis diſpliceant, tibi tamen decenter ſatisfaciendi modum non videntes alium, Eccleſiam Senonenſem nunc noſtro quidem arbitrio reſervavimus, rogantes, ne nos ſine gravi cauſa impellas ad talem agendi rationem. Dabat Avenione 6 Maji. Nota Papam a Rege inductum eſſe ad has reſervationes; de quibus tantæ poſtea querimoniæ ſunt jactatæ, quod impedirent electiones canonicas, & Papa ipſe illas improbaſſet. Philippus Marennus reapſe Senonas translatus fuit: ſed poſſeſſionem ſuæ ſedis non adiit niſi ſequente anno 8 Aprilis: & Camerac

Baluz. to 2. p. 15.
Gall. Chr. to. 1 p. 642.
Baluz. to 2. p. 144. 146. 594.
Gall. Chr. p. 241.

raci ſucceſſorem habuit, non quem Rex volebat, Guilielmum Trienſem, ſed Petrum Levium Mirapicium, antea Epiſcopum Magalonenſem, poſtea Bajocaſſinum. Sæcul. XIV. A.C. 1309.

Vacabat, inquam, Senonarum ſedes, cum conſtituti a Papa Cognitores cauſæ Templariorum Pariſios venerunt. Erant octo, Archiepiſcopus Narbonenſis, Bajocaſſii, Mimati, ac Lemovicarum Epiſcopi, tres Archidiaconi diverſarum diœceſium, ac Præpoſitus Aquiſextanus. Menſe Auguſto an. 1309 Pariſios delati, die Veneris ante feſtum S. Laurentii octavo ejusdem menſis citabant totum Ordinem, ut ſe ipſis ſiſteret in exedra palatii epiſcopalis poſtridie feſtum S. Martini. Dein mittebant, qui eundem citarent in reliquis octo provinciis, quibus nomina fecerunt urbes Remi, Rothomagus, Turones, Lugdunum, Bituricæ, Burdigala, Narbo, & Auſci. Die ſabbati 22 Nov. 1309 Cognitoribus in conclavi Epiſcopi Pariſini conſidentibus obtulit ſe homo quidam in veſte profana; & interrogatus dixit ſe vocari Joannem Molæum natum in diœceſi Veſuntina, fuiſſe in Ordine Templariorum, ejus veſtem per annos decem geſtaſſe, poſtea illi nuncium remiſiſſe: juravitque in ſuam animam, & per fidem ſuam, ſe nihil unquam mali de illo audiiſſe dici,

Dupui Templ. p. 40. 115.

Sup. §. 27.

Dupui p. 121

Sæcul XIV. A.C. 1309. vel noviſſe. Rogatus, an Ordinem tueri vellet, affirmabat; & agerent cum ipſo, utcunque vellent; ſed neceſſaria ipſi egeno ſubminiſtranda curarent. Simpliciſſimus eis ac pœne ſtupidus videbatur. Suadebant itaque, ut adiret Pariſinum Epiſcopum, cujus eſſet ſuæ diœceſeos Fratres ex Ordine fugitivos recipere ac ſuſtentare. Ille homo erat cognatus Magni Magiſtri.

p. 123. Hic ipſe Jacobus Molæus nomine ad Cognitores ductus eſt die Mercurii 26 Novembris. Citatus ab Epiſcopo Pariſienſi reſponderat ſe venturum ad Cognitores: quibus, an defendere Ordinem vellet, quærentibus inquiebat: Ordo a Summa Sede fuit confirmatus & accepit privilegia. Quare miriſſimum nobis eſt Romanam Eccleſiam illum tam celeriter ſuppreſſum cupere, cum tamen ſententia Imperatorem Fridericum gradu movens per annos triginta duos dilata fuerit. Ad me quod attinet, Ordinem tueri per me ipſum non ſatis ſcio; paratus tamen ſum id facere pro viribus meis: ignavus enim ac nullius pretii homo forem, niſi defenſionem ejus ſuſciperem, tot bona & honores ab eo nactus. Difficilis res eſt: fateor: ſum captivus Papæ ac Regis: ne quatuor quidem denarios, quos hanc in rem impendam, nec Fratrem mecum habeo præterquam

terquam famulum. Quocirca opem ac consilium peto. Etenim, an vera sint, quæ de Ordine dicuntur, non modo hujus Equites, sed in cunctis terræ partibus Reges, Principes, Præsulesque ac Optimates cognoscere volo; quamvis nostri Fratres nimium rigidi fuerint in nostris juribus tuendis contra plures Præsules. Sæcul. XIV. A.C. 1309.

Cognitores eum jubebant defensionem, ad quam se offerret, rite versare animo & cogitare, quid jam confessus fuisset contra se ac Ordinem. Audiemus tamen, addebant, hanc defensionem; quin etiam deliberandi spatium tibi dabimus. At scias in materia hæresis ac fidei agendum esse simpliciter sine operа Causidicorum, & sine forma judiciaria. Deinde ut deliberare cum notitia posset, ei curabant legi ac etiam exponi vulgari lingua traditum sibi mandatum, cæteraque scripta necessaria. Cum ventum esset ad ea, quæ Cainone coram tribus Cardinalibus fassus erat, bis formato signo crucis, editisque admirationis magnæ indiciis ajebat, Si Cognitores fuissent homines alii, & ipse habuisset libertatem, se locuturum aliter fuisse. Tum Cognitores: Non sumus ii, qui certaminis pignus accipiamus. Quibus ille: Non id est, quod volo dicere. Sed utinam ejusmodi improbis fieret, quod talibus

c. Stat. 20. de hæret. in 6to.

Sæcul. XIV. A.C. 1309. talibus Saraceni faciunt & Tartari, qui eis caput & corpus medium secant. Per illos improbos intellexisse calumniatores videtur. Denique ad proximum diem Veneris usque deliberandi tempus postulabat, quod Cognitores ei concedebant. Postea per apparitorem edixere, ut se sisteret, qui Templariorum Ordinem tueri vellet. At nemo comparuit.

Die Veneris ante festum S. Andreæ vigesimo octavo Novembris Cognitores venire ad se jussérant Magnum Magistrum: p. 132. quem, ut prius, adducebant Philippus Præpositus Ecclesiæ Pictaviensis, & Joannes Hienvillanus aulæ regiæ Ostiarius, a Papa & Rege Templariorum custodiæ p. 127. præfectus. Magister, an Ordinis agere Patronum vellet, rogatus reposuit: Sum Eques illiteratus, & inops: atque mecum quibusdam Equitibus primariis Papæ judicio reservatum per litteras ejus aliquas ex illis, quæ mihi lectæ sunt, comperi. Igitur adibo eum, quando ei placebit: & quia mortalis sum sicut alii, eundem moneatis, precor, ut me quamprimum citet. Adjungebat postea, se conscientiam suam exonerandi causa velle ipsis tria exponere Ordinem suum contingentia.

Et primum quidem haud novi, aiebat, Ordinem religiosum, cujus templa melius

melius instructa sint ornamentis, cæterisque omnibus, quæ ad servitium divinum pertinent; & ubi Sacerdotes isto rectius fungantur, si demam templa cathedralia. Deinde nescio, ubi plus stipis detur: nam ea cunctis in domibus nostris quavis hebdomade ter traditur singulis venientibus. Denique nemo magis exposuit vitam, vel plus sanguinis fudit pro fide tuenda contra inimicos ejus. Cum Cognitores subjungerent, hæc omnia nihil prodesse ad animarum salutem, quando hujus fundamentum fides deesset, affirmabat ille credere se, quidquid ad catholicam spectaret fidem. Postremo flagitabat, ut sibi liceret adesse sacro, ac reliquo officio divino, & habere suum sacellum, atque custodes ejus. Factus est voti compos. Sæcul. XIV. A. C. 1310.

§. XXXIX.

Concilium Colonienſe.

Sequente anno 1310 celebrata sunt plura concilia provincialia. Henricus Archiepiscopus Colonienſis ex singulari Papæ Clementis mandato convocavit suum & habuit prima jejunii verni hebdomade per triduum, scilicet die lunæ 9 Martii, & proximis diebus Martis ac Mercurii. Intererant Guido Ultrajecti, Engelbertus Osnabrugæ, & Godefridus

to. 11. *conc. p.* 1517. *p.* 1532. *Gall. Chr. to.* 1. *p.* 845.

Sæcul. XIV. A. C. 1310.

fridus Mindæ Episcopi tres cum Oratoribus Theobaldi Leodiensis Episcopi, & Collegii Monasterienſis vacante sede. Sessiones erant Coloniæ in palatio Archiepiscopi. Edebantur canones viginti novem cognoscendis quam tollendis illius ætatis vitiis aptiores, cum pro remediis solas adhibeant censuras pridem despicatui habitas.

c. 1. Damnamus, ait Concilium, infirmamusque laicorum edicta contra libertatem ecclesiasticam speciatim inhibitiones, ne prædia & territoria donentur, vendantur, aliove titulo obtingant Clericis aut Religiosis. Condemnamus etiam illos, qui sub pœnis pecuniariis prohibent, ne Parochis pro nuptiis, exequiis, aliisque functionibus plus detur, quam ipsi deciderint. Hæc laicorum decreta declaramus nulla, & revocari volumus sub anathematis pœna, si non pareant. Apparet autem Cleri cupido extollendi jura, lucraque augendi sua.

Clericorum contemptus & odium eo usque processerat, ut essent sæpenumero, qui eos percuterent, carceri mandarent, aut occiderent: immo alii nonnunquam Clerici has ad violentias se socios præbebant. Quapropter Concilium jubet observari synodicum Archiepiscopi Engelberti præscriptum anno 1266 hac de materia editum, censurasque severissimas ejus-

to. II. conc. p. 835.

ejusmodi facinorosis irrogans, quarum suo loco memini. Ex earum repetitione hic facta judicari potest, quam modicum fructum per annos quadraginta pepererint. Iteratur etiam ejusdem Engelberti sanctio contra direptionem bonorum Ecclesiæ; & Archiepiscopi Siffridi mandatum anno 1280 conditum de Clericorum vita. Tum ita pergitur: Clericos concubinas publice habentes functionibus suis excludimus præter pœnas a concilio Archiepiscopi Conradi an 1206 statutas: sed sacrarum Deo Virginum corruptores anathemate devincimus. Clericis non imponatur pœna honoraria sive publica; veluti, ut in supplicationibus ante crucem & in vestibus nigris eant, dum reliqui utuntur albis. Epistolam aut Evangelium nemo legat nisi consecratus & indutus amictu sacro. Ministri ut Sacerdoti respondere sciant, sint litterati & linteis tecti amiculis. A suo quisque Parocho, nec ab alio sacram communionem accipiat; paschalem intelligo. Nemo cuiquam ullo in templo male precetur sine singulari permissu Episcopi. Inter has imprecationes speciatim prohibetur quædam lamentatio, cui initium: *Media vita.* Annus deinceps incipiatur a Natali Domini pro more Romanæ Ecclesiæ. Parochis non denegetur oleum sacrum, eo quod jus synodicum

Sæcul. XIV. A. C. 1310.

Sup. lib. 85. §. 43.

c. 4. *to.* 11. *p.* 1108

c. 9.

Sup. Lib. 84. §. 65.

c. 10.

c. 11.

c. 16.

Cang Gloss. campanarii.

c. 20.

c. 21.

Cang. Gloss. to 2. *p.* 496. *Canis. to.* 5. *p.* 770.

c. 23.

c. 26.

Sæcul. XIV. A.C. 1310

cum seu cathedrarium non solverint: sed aliis modis huc adigantur. Ultimi canones contingunt Religiosos Ordinum SS. Benedicti & Augustini. Archiepiscopus Henricus renovat pro illis Conradi antecessoris sui constitutionem factam in concilio anni 1260. Vetat, ne Regulares quidquam proprium depositi vel alio nomine, aut inter manus hominum profanorum habeant: & Virgines sacras intra claustra manere jubet secundum Bonifacii VIII sanctionem: *Periculoso.*

c. 27. 28. to. 11. p. 792.

Sup. lib. 84. §. 65.

c. Un. de stat. regul. in 6to.

§. XL.

Alia concilia.

to. 11. conc. p. 1514. p. 1513.

Eodem anno 1310 Salisburgi duo habebantur concilia; primum, ut præscriberet solutiones decimæ a Papa ad biennium postulatæ; alterum, ut explicaret quædam edicta conciliorum præcedentium. Præsidente Archiepiscopo Conrado considebant Wernhardus Passavii, Joannes Brixinonis, Henricus Gurciæ, ac Wernhardus Lavantiæ Episcopi cum Oratoribus Episcoporum Frisingæ ac Ratisbonæ. Id concilium temperavit severitatem antecedentium decretorum contra Clericos intrantes cauponas; contra Clericos artem joculatoriam factitantes; ac de solennibus nuptiarum: quod indicat sanctiones illas parum observatas fuisse.

Petrus

Petrus Archiepiscopus Moguntinus pariter hoc anno concilium provinciale per triduum egit, scilicet diebus lunæ, Martis, ac Mercurii post dominicam *Jubilate*, quæ est tertia post Pascha: & illa dies lunæ erat undecima Maji. Id Concilium præscripta conciliorum præcedentium ad unam retulit summam; & Papæ jussu tractabat causam Templariorum. Viginti horum Equitum non accersiti adiere concilium gerentes vestem Ordinis, ac pæne armati. Præeunte Comite quodam Hugone intrabant subito ad conventum Præsulum, qui stupebant omnes. Archiepiscopus eos considerans, ac metuens vim aliquam ducem comiter jussit sedere ac dicere, siquid vellet. Is contenta voce ac gestu libero sic loquebatur.

Sæcul. XIV. A. C. 1310.

to. 11. conc. p. 1536. ex Serrar. p. 850.

Hoc concilium ex imperio Papæ potissimum nostri Ordinis abolendi causa esse convocatum comperimus. Crimina, quæ privatim memorabimus, immania nobis, & atrociora, quam ethnicis, inferuntur. Hanc vero injuriam ferendo non sumus, præsertim cum damnemur indicta causa, nec convicti secundum normam juris. Proinde coram hoc Concilio appellamus ad Papam futurum & omnem ejus Clerum; ac publice declaramus, alibi hæc ob crimina combustos a se commissum aliquod constanter

Sæcul. XIV. A. C. 1310

in tormentis & ad mortem usque pernegasse. Deus ipse illorum innocentiam singulari miraculo comprobavit, dum alba eorum pallia & rubræ in his cruces concremari non poterant. Si hoc miraculum fuisset verum, e contrario concludi potuit ignem duntaxat vestibus parcendo has esse sacras, illos autem indignos, qui eas gererent, indicasse. Audito Equite Archiepiscopus tumultum timens accepit reclamationem Templariorum, seque his pacem a Papa precaturum pollicitus eos remisit domum. Progressu temporis mandatum aliud a Papa obtinuit, ob quod absolutos dimisit anno sequente prima Julii.

Parisiis novus Archiepiscopus Senonum Philippus Marenninus provinciale concilium suum celebravit ab undecima Maji usque ad vicesimam sextam. Ibi excussis sigillatim Templariorum causis, cum omnia momentis suis probe ponderata essent, ferebatur sententia, ut quidam simpliciter exsolverentur vinculis, quibus Ordini essent obligati; alii, postquam irrogatas sibi pœnas subiissent, libertatem reciperent; alii in carceribus arcte asservarentur; multi quatuor intra muros inclusi hærerent perpetuo; ac relapsi profano Magistratui traderentur, exaugurati prius ab Episcopo, si sacros Ordines accepissent. Res dabatur exe-

C. Naug. p. 631. Dubois hist. Par. p. 551. Baluz. to. 1. p. 16. 71.

cutioni,

cutioni. In campis prope Abbatiam S. Antonii comburebantur quinquaginta novem; quorum nemo fatebatur objecta scelera: sed singuli ad finem usque asseverabant se injuste perimi: quod populum vehementissime perturbabat. Post mensis spatium Archiepiscopus Remensis suum concilium provinciale Silvanecti habuit: ubi novem Templarii condemnati pariter & concremati sunt ex authoritate Judicis profani; sed ante mortem recantabant, quæ prius confessi fuerant: idque tormentorum metu factum causabantur. æcul XIV. A.C.1310.

§. XLI.

Templariorum causa continuatur.

Interim Papæ Cognitores pergebant Parisiis tractare res Ordinis generales. Die sabbati 14 Martii an. 1310 accitis ad se Templariis, qui se Ordinem defensuros dixerant, legi ac explicari Gallice curabant suum mandatum, & inquisitionis suæ puncta simillima capitibus quæstionis anno 1307 habitæ de Templariis centum quadraginta. Tum missi a Cognitoribus in Templum (hoc est, in cœnobium Ordinis) Notarii Templarios Equites, qui numero septuaginta quatuor ibi carceribus inclusi erant, adductos ad se rogarunt, an consultassent de consti- *Dupui p.133* *Sup. §. 20.* *p. 143.*

Sæcul. XIV. A. C. 1310

tuendis oratoribus? Petrus Bononiensis Sacerdos Ordinis Procurator Generalis omnium nomine sic respondebat:

Habemus caput, sine cujus permissu nequimus facere quod jubemur: sed parati sumus nos sistere Cognitoribus, & Ordinem, ut par est, tueri. Accusationis puncta a Summo Pontifice missa & nobis lecta sunt probrosa, execranda, falsissima, a calumniatoribus inimicis nostris conficta. Noster Ordo est purus & sine macula: qui negant, loquuntur ut ethnici hæreticique. Quapropter volumus cunctis eum modis defendere; ac hoc fine libertatem petimus, ut possimus intereſſe concilio generali, vel saltem Fratribus ei affuturis rationes nostras committere. Qui ex nostris hæc mendacia veluti res veras dixere, illos huc adegit metus mortis & crudelium tormentorum, quæ passi sunt ipsi, aut pati viderunt alios: sin minus, per promissa minasve eo inducti sunt. Ideirco eorum testimonia nocere Ordini non debent.

p. 145.

Eadem die, quæ erat Martis septima Aprilis an. 1310, horum Equitum octo se sistebant Cognitoribus in sacello Episcopi: ac Petrus Bononiensis omnium nomine legebat scriptum eadem fere continens, quæ coram Notariis protulerat: addebatque extra Franciam non inventum

p. 148. 150.

tum iri Templarium, qui diceret ea, de quibus arguerentur; & has calumnias inſtruxiſſe apoſtatas ob ſcelera ejectos ex Ordine. Alius quidam ex illis octo Templariis nomine Joannes Monreginus recitabat ſcriptum lingua vulgari, ſed ſermoni Catalano quam Gallico propius, ac easdem fere defenſiones complectens. Cognitores reponebant: Nec vos capi juſſimus, nec veſtra occupari bona: eſtis captivi Papæ, ac bona veſtra ſunt in ejus manibus: igitur ea vobis reddere nequimus, aut vos in libertatem aſſerere. Reſponderunt etiam ad ea, quæ illi de privilegiis ſuis, ac de irritæ actionis vitiis propoſuerant.

Saecul.XIV. A.C.1310.

p.151.

p. 154.

Die ſabbati ante ſacra Ramalia undecimo Aprilis anno 1310 Cognitores in idem Epiſcopi ſacellum ad ſe accerſitis ac præſentibus Templariis quatuor ex illis octo, qui priore die Martis ibi comparuerant, a teſtibus viginti quatuor, quorum viginti ex Ordine, quatuor profani erant, exigebant jusjurandum, eorumque teſtimonia excipiebant. Primus nomine Radulphus Prellius ex diœceſi Laudunenſi curiæ regiæ Cauſidicus annos quadraginta circiter natus hæc proferebat: Quo tempore Laudunieram, Præpoſitus ſive Prior cœnobii Templariorum eadem in urbe ſiti nomine Gervaſius Bellovacenſis mihi familiariſſimus

p. 155.

Sæcul. XIV. A. C. 1310.

coram pluribus ad me sæpenumero & plusquam centies intra quinque aut sex annos ante comprehensionem Equitum dixit in Ordine suo dari rem tam miram, & cujus silentium tantopere commendaretur, ut perdere vitam, quam detegere illam mallet, si posset ipse cognosci proditor arcani. Affirmavit etiam in comitiis ipsorum generalibus esse aliquid tam secretum, ut, siquis infelicter hoc videret, etiamsi Rex Gallorum esset, eum perimerent, si possent. Asseruit mihi sæpius, habere se libellum sanctionum Ordinis, quem monstraret libens; sed & alium sibi esse, quem pro totius orbis opibus non ostenderet. Oravit, ut accessum sibi aperirem ad comitia generalia, nec dubitabat, quin brevi postea Magnus Magister fieret. Hunc ei aditum reapse obtinui: & apud primores Ordinis authoritate florentem vidi, ut mihi prædixerat. Asseveravit quoque, nunquam audiisse se memorari locum ita horribilem, ut esset carcer sui Ordinis; &, qui resisteret alicui Præpositorum imperio, ibi ad mortem usque inclusum fore.

p. 165. Die dominica 10 Maji an. 1310 Cognitores edocti quatuor Oratores Equitum cupere se adire, convenerunt in hortum cellum: ac Petrus Bononiensis cunctorum nomine ajebat: Comperimus, acu-

rito

merito timemus, ne verum sit Dominum Archiepiscopum Senonensem ac Suffraganeos ejus velle in suo concilio provinciali de Fratribus nostris, se ad tuendum Ordinem offerentibus quæstionem cras habere: quod eos necessario inde averteret. Idcirco confecimus litteras appellationis, quas legemus vobis. Archiepiscopus Narbonensis, qui Cognitoribus præsidebat, reposuit: Appellatio vestra ad nos non attinet: nec est, cur eam curemus, quia a nobis non appellatis. Si autem Ordinis tuendi causa proponere quidquam cupitis, aures vobis libenter dabimus. saecul.XIV. A.C.1310.

Petrus tamen Bononiensis litteras illis præbuit, per quas ad Papam appellabant ab omnibus, quæ contra ipsos faceret Archiepiscopus Senonensis & Concilium ejus; rogabantque Cognitores, ut prohiberent, nequid ille durante ipsorum negotio contra Templarios ageret. Quatuor Oratoribus vespere ad se reductis Cognitores inquiebant: Res, quam Archiepiscopus Senonensis ac Suffraganei ejus in concilio suo tractant, prorsus diversa est a nostra: nec scimus, quid ibi fiat. Quemadmodum Papa nos præfecit negotio nobis commisso, ita Præsulibus provinciæ Senonensis eas mandavit res, quas tractant: nec potestatem in illos habemus aliquam. p. 169.

Sæcul. XIV. A. C. 1310.

Mariana l. 15. c. 10. to. 11. conc. p. 1535.

In Castilia Clemens inquisitioni in Templarios præposuit Archiepiscopos Toletanum & Compostellensem, aliosque Præsules ac Inquisitorem Emericum ex Ordine Prædicatorum antiquiorem illo, cujus *Directorium* habemus. In Arragonia id negotium coñendatum est Raymundo Valentino Episcopo atque Ximenio Cæsaraugustano; & sic reliquis Hispaniæ provinciis. Arragoniæ Templarii corripiebant arma, ut in castellis se suis defenderent. Plerique se Montisonii muniebant; ubi oppugnatos Regis copiæ comprehenderunt. In Castilia Consalvus Toletanus Archiepiscopus 15 Aprilis 1310 citabat Magnum Equitem beneficiarium Rodericum Ibannesium, cæterosque Templarios: ac Rex capi omnes, & bona eorum ab Episcopis occupari voluit. Salamanticam convocatum est concilium: cui intererant Rodericus Archiepiscopus Compostellanus, Joannes Episcopus Ulyssiponensis, Vasco Gardius, Consalvus Zamoranus, Petrus Abilensis, Alphonsus Rodericopolitanus, Dominicus Placentinus, Rodericus Mindonienſis, Alphonsus Asturinus, Joannes Tudanus, & Joannes Augustolucensis; decem omnino Episcopi. Cum habuissent quæstionem de captivis, & confessionem eorum excepissent, data his est libertas de sententia cunctorum Præsulum; qui

qui tamen rei deciſionem Pontifici Maximo reliquere. Sæcul.XIV. A.C.1310.

Inter omnes has actiones Papa Templariorum cauſam nondum ſatis excuſſam videns, ut dijudicaretur menſe Octobri hujus anni 1310, quem in menſem concilium Viennenſe indixerat, id prorogavit usque ad primam Octobris anni proximi, ut liquet ex ejus epiſtola ad Regem Philippum Pulchrum data Avenione 4 Aprilis. Similes hac de re ſcripſit ad cunctos Archiepiſcopos & omnes Principes ſummo jure imperantes. *Rayn.* 1310. n. 41.

§. XLII.

Diſſenſio inter Fratres Minores.

Diſſidium continuabatur & creſcebat inter Fratres Minores. Ut vidimus, diſciplinæ ſtudioſiſſimi per authoritatem Papæ Cœleſtini anno 1294 a cæteris ſejuncti ſub nomine pauperum Eremitarum pro Capite habebant Fratrem Liberatum Maceratenſem. In Achajam delati, cum a quodam Domino Thoma Solano parvam accepiſſent inſulam, conſtructo ibi domicilio in pace aliquamdiu Deo ſerviebant. Re comperta Patres provinciæ Romaninæ omnem movebant lapidem, ut illos reducerent ad Ordinis unitatem. Sed Eremitæ conſtanter reſiſtebant *Sup. lib.* 89. §. 31. *Vading. an.* 1301. n. 1.

Sæcul. XIV. A.C. 1310.

sistebant Papæ Cœlestini concessione nitentes. Adversarii eos sui, quia pulsos ex insula obfirmatis volebant animis, perhibebant esse Manichæos (hæc enim secta adhuc numerosa erat) quippe abstinentes a vino & carnibus, ac societatem hominum fugientes. Arguebantur insuper, quod rarissime assisterent divino sacrificio, ac de augustissima Eucharistia Papæque authoritate male sentirent.

Regionis Proceres ac Episcopi delatis ad se his accusationibus in insulam miserunt viros doctos probosque, qui in Eremitarum vitam inquirerent. Videbant esse mendacia & calumnias; Eremitas Sacerdotes quotidie sacrificare, divinum officium pie peragere, pro Papa & Romana Ecclesia preces fundere, abstinentiam & solitudinem tantum sensus domandi causa colere. Qua relatione contenti Præsules ac Optimates Eremitis ad se vocatis suadebant, ut in templo primario sacrum conficerent; suæ fidei rationem in sermonibus suis redderent; & ad mensam invitati carnibus ac vino libere vescerentur. Parebant Fratres; & ita totum odium in calumniatores suos rejiciebant: qui, cum res male vertisset in Græcia, statuerunt illos in Romana curia exagitare, donec eos ad se reduxis-

duxissent. Hæc fiebant sub annum 1301. Secul.XIV. A.C.1310.

Cum generalia Fratrum Minorum comitia sequente anno Genuæ haberentur, interim Joannes Murius Ordinis Minister Generalis decimus quartus ibi ad Præpositos Fratresque universos scripsit epistolam, in qua dicebat: Comperio quædam e nostris cœnobiis habere terras, domos & vineas, aut pensiones perpetuas his ex fundis percipere. Audio quosdam de Fratribus nostris non solum gaudere reditibus propriis, verum etiam executiones testamentorum perennes in se suscipere, hoc nomine culturam terrarum & collectionem frugum ac fructuum curare, ac in lites se immittere. Cuncta hæc vitia prohibebat sub anathematis pœna, in quam ipso facto incurrerent, monebatque Fratres suos omnes, ut primitivæ paupertatis suæ studium instaurarent. *Vading. 1302. n. 1.* *n. 2.* *V. Cang. Gloss. commissaria.*

Eisdem in comitiis Fratres provinciæ Romaninæ faciebant, ut confessus plenus concluderet occurrendum schismati Ordinis, & ad Cœlestinianos Eremitas ei denuo sociandos omni ope ac opera connitendum esse. Rogabatur Papa Bonifacius, ut antecessoris sui privilegia revocaret. At respondit: Permittenda est his Eremitis disciplina sua; qui, ut perbene scio, vexatoribus suis melius obser- *Vading. n. 7.*

Sæcul. XIV. A. C. 1310.

observant regulam. Isti opponebant: Eremitæ semper addicti Cœlestino fuere, nec te agnoscunt verum Papam. Nempe sic Bonifacium in parte delicatissima feriebant, præsertim tum, cum ferveret ejus contentio cum Philippo Pulchro. Veritus proin, ne illa factio in Græcia invalesceret, Petro Constantinopolitano Patriarchæ Latino tunc Venetiis agenti, & Athenarum Patrarumque Archiepiscopis scripsit, ut eam rem accurate perquirerent. Cum Atheniensis Thomæ Solano præcepisset, ut Eremitas ex insula sua expelleret, subiere ditionem Græcorum, in qua biennio permanebant. Sed Patriarcha Petrus Chalcidem delatus rogatu Fratrum Romaniæ in Eremitas anathema bis edixit, si Ordini se suo non submitterent.

n. 8.

Has inter turbas Frater Liberatus Eremitarum Præpositus optimum fore censuit, si reversus in Italiam Papæ se ac suos purgaret. Anno 1303, tunc cum captivus esset Bonifacius VIII, ad quendam Apuliæ portum appulsis Andreas Segna e Proceribus regionis in loco deserto vile præbuit domicilium; ibique subsistebant. At decimus quintus Ordinis Minister Generalis Consalvus Balboa Lusitanus an. 1304 electus Regem Neapolis Carolum Claudum oravit, hos ut schismaticos, quos etiam de hæresi accusa-

an. 1304. n. 13
1307. n. 2.

cusabat, suo e regno pelleret. Rex Thomæ Aversano Inquisitori ex Ordine Prædicatorum scripsit, ut in eos diligenter inquireret, puniretque fontes. Thomas in quoddam Comitis Molisini castrum accitos percontatus nullius contra fidem erroris videbat reos: abiens vero monebat, ut ipsum sequerentur, alioquin turbandi suis ab inimicis. Hi tamen eis insultabant per viam, ac reposcebant Fratrem Liberatum veluti desertorem communitatis sine permissu Præsidum. Inquisitor ei suadebat, ut loca tuta peteret illorum insidias evitandi gratia, rectaque ad Papam iret. Igitur cum socio suscepit iter in Franciam, Clementem V aditurus. Sed Viterbii morbo correptus obiit an. 1307. Sæcul. XIV. A. C. 1310.

Cum ejus socii e regno Neapolitano vellent egredi, quod ibi securos se non viderent, detenti sunt ab Inquisitore, cui se rursum sistere jubebantur. Jungebat eis tum alios malæ famæ Religiosos a S. Onuphrio trahentes nomen, tum hæreticos de secta Apostolicorum. Per eandem omnes sententiam sine discrimine condemnavit tanquam hæreticos schismaticosque: quin etiam patronis illorum censoriam fautorum notam inussit. Andrea Segna, qui Eremitis tectum dederat, propterea conquerente, eos exosus acrius in episcopalem comitatus Molisini n. 3.

Sæcul. XIV. A.C. 1310.

lisini urbem Triventum ductos tormentis subjecit, ut conjectam in se hæresim faterentur: & quinque mensibus in carcere asservatos Neapoli palam fustibus cædi, tum e regno ejici jussit. Sed paulo post de vita exiit, injuste damnatos asserens.

n. 4. Nonnulli tormentis succubuerant: ac reliqui Galliam petierunt, ut Papæ innocentiam probarent suam. Deinde in Provincia seu Saluviorum terra aliis se Fratribus Minoribus sociarunt, qui pariter ab Ordine disciplinæ studio se disjunxerant: ut aliis in provinciis, præsertim in Hetruria factum erat. Quæ res Ordinem duas in partes scidit, quarum Spirituales alteræ, alteræ Fratres Communitatis volebant dici. Posteriores & numero præstabant, & plus poterant: priores tamen se tuebantur, maxime in Provincia. Raymundus Villanovanus hac in regione ortus Regem Carolum Claudum, cujus erat medicus, paulo ante mortem ipsius impulit, ut authoritate sua interposita Fratres Spirituales ab oppressione defenderet, ac Ministrum Ordinis Generalem per litteras ipsis redderet propitium. Rex non isti modo, sed & Papæ Clementi scripsit, ut malum hoc exemplum tolleretur. Papa per secretum imperium ad se accivit Ministrum Ordinis Generalem Consalvum, & quos di-

anno 1310. n. 1.

re

re sibi plurimam rei notitiam posse credidit, scilicet Raymundum Goffredum antehac Generalem Ordinis Ministrum decimum tertium, Guilielmum Cornillonium, Ubertinum Casalium & alios quosdam. Hos, inquam, in locum diœceseos Vasionensis Malosiam nomine accersivit, & Consalvum, deinde reliquos clam interrogavit, ut vera cognosceret: at per multitudinem negotiorum haud licere sibi per se huic vacare videns, commisit istud tribus Cardinalibus, Berengario Fredolio Episcopo Tusculano, Guilielmo Arrusatio Presbytero de S. Potentiana, & Thomæ Jorcio de S. Sabina. Sæcul. XIV. A. C. 1301.

Sed cum duceretur tempus, Fratres Spirituales, quos Papa acciverat, verebantur, ne interim male haberentur a Præsidibus Ordinis. Idcirco Papa per litteras pro præsenti causæ conditione datas illos octo numero, quos nominabat, ex potestate ac jurisdictione Ministri Generalis & Præsidum, quamdiu lis duraret, exemptos voluit, vetuitque, ne turbarentur ii, qui variis in provinciis his octo adhærerent; quibus hanc actionem ullo modo nocere noluit. Dabat Avenione 14 Apr. 1310. Hoc in statu res biennio manebat usque ad concilium Viennense. Interea Frater Ubertinus Casalius præ reliquis Spiritualibus fervens Cognitoribus dedit commentarium n. 4.

Sæcul. XIV. A. C. 1310.

rium triginta quinque capita noxarum continens, viginti quinque contra regulam, ac decem contra declarationem Nicolai III: & Fratres Communitatis respondebant ſcripto fuſiſſimo. Spirituales provinciæ Hetruſcæ omnium longiſſime ſuus abripuit ardor: nam per ſuam ſolorum authoritatem ſegregati a corpore Ordinis ſibi Miniſtrum Generalem ac Præſides conſtituerunt. Verum hæc ſeditio improbata in Romana curia a Spiritualibus animos fautorum alienavit.

n. 7.

§. XLIII.

Impugnatur memoria Bonifacii.

Interea Rex Philippus Pulcher urgebat ſemper damnationem memoriæ Bonifacii VIII: qua de re Papa Clemens anno priore litteras ediderat in hanc ſententiam. In principio pontificatus noſtri cum Lugduni ac poſtea Pictavii eſſemus, Rex Philippus, Ludovicus Ebroicarum, Guido Poliaci, & Joannes Drocæ Comites cum Guilielmo Plelio Equite nobis inſtabant, ut audiremus indicia, quæ haberent, Papam Bonifacium VIII anteceſſorem noſtrum in hæreſi eſſe mortuum. Nos hanc accuſationem veritate niti neutiquam credebamus, perbene gnari, eum orthodoxis parentibus & patria

Diſſ. p. 368. Rayn. 1309 n. 4.

patria catholica ortum, in Romana curia educatum, ibi majorem vitæ partem duxisse; &, cum sub antecessoribus nostris Martino Adrianoque in Francia & Anglia legatione fungentibus Cancellarium, in curia Romana Causidicum ac Notarium egisset, per gradum Cardinalis in summam evectum sedem multas fecisse sanctiones ad gloriam Dei, ad confirmationem fidei, ad excidium hæresum. Quia tamen hæresis est crimen detestabilius cæteris ac periculosius, illam accusationem non sine examine dimittendam duximus, præsertim in Ecclesia Romana matre ac magistra Christianorum omnium doctrinam ac religionis normam inde obtinentium. Sæcul. XIV. A. C. 1310.

Quapropter adhuc Pictavii versantes de consilio nostrorum Fratrum statuimus audire accusatores Bonifacii: quibus post lustratæ Virginis solennia tunc propinqua, nunc elapsa primum diem fastum, quo se nobis Avenione sisterent, præstituimus. Sed cum præ negotiis intervenientibus, ac ob tempestatem asperam, & propter difficultatem viarum in loco assignato adesse tum non potuerimus; per has litteras eosdem viros, qui hanc rem sua interesse putabunt, ad accusandum aut defendendum citamus in diem primam a secunda jejunii verni dominica. Dabat 13 Sept. 1309. A-

Sæcul. XIV. A.C. 1310.

venione apud Fratres Prædicatores in exedra inferiore, ubi conſeſſus habebat publicos.

Quocirca partes Avenione pleno in
Differ. p. 367 ſenatu Papæ ſe ſiſtebant præſcripto die lunæ 16 Martii an. 1310. Actores erant quatuor Equites, Guilielmus Nogaretus, Guilielmus Pleſſius, Petrus Galiardus, ac Petrus Blanaſcus una cum Viro docto, qui vocabatur Magiſter Alanus Cambalius: & omnes quinque ſe dicebant Nun-
p. 370. cios Regis Gallorum. Bonifacii memoriam tuentibus numero duodecim præerat Magiſter Jacobus Mutinenſis, qui omnium nomine loquebatur. Papa primum legi curavit litteras 13. Sept. ſcriptas, quas modo retuli. Dein Guilielmus Nogaretus multa diſſeruit, & ad ea ſcripto tradenda ſeſe obtulit. Jacobus Mutinenſis contrarias aſſervationes fecit contendens partes adverſas non admittendas eſſe ad impugnandam Bonifacii memoriam. Tum Papa imperavit, ut ambæ partes ſua poſtulata ſcripto darent; & duos proximos dies Veneris deſignavit, quibus actionem coram ipſo continuarent.

Vigeſimo Martii duo Cardinales a Papa huic negotio præfecti quatuor Notarios, quos ille ad cauſam litteris mandandam nominaverat, juſſerunt recipere omnia, quæ partes vellent producere.

Actoris

Actores protulerunt libellum 12 Martii 1303 Regi oblatum, & qui accusationem Bonifacii conceptis factam verbis continebat. Deinde aliud præbebant scriptum, in quo inter alia dicebant ex viris, qui contra Bonifacium testificari possent, plures fortassis defore quippe annis obtos & imbecilla utentes valetudine. Impense proin oramus, adjungebant, ut hi testes sine mora recipiantur. Præterea declaramus complures Cardinales nobis esse suspectos, utpote quorum hæc res interfit, & qui actionem hanc impedire modis omnibus conati fuerint: quocirca eos recusamus, & tuæ Sanctitati, si opus esse judicet, nomina eorum dabimus.

Sæcul. XIV. A.C. 1310.

n. 372. *Sup. lib.* 90. *c.* 9 *Differ. p.* 56. *p.* 373. *p.* 374.

Altero die Veneris 27 Martii an. 1310 in senatu publico actores nominabant Cardinales sibi suspectos octo numero. Die Mercurii 1 Aprilis tradebant nomina testium, quos producere volebant. Die Veneris decimo mensis Papa auditis ambarum partium asseverationibus declarabat se acceptis testium nominibus æquabilem juris rationem ducturum, ac rem distulit in diem proximum, quo eam post Pascha resumendam dixit; quod hoc anno 1310 incidit in decimum nonum Aprilis. Quapropter partibus post dominicam *Quasi modo* primam diem fastam præfiniit; imperans, ut interea eis da-

p. 387. 386. *p.* 391. *p.* 404.

Sæcul. XIV. A. C. 1310.

rentur exemplaria omnium inſtrumentorum litis utrimque productorum. Verum die ſabbati poſt Paſcha 25 Aprilis cauſam usque ad quindecim dies, & octavo Maji porro in diem lunæ undecimum menſis, deinde ob invaletudinem ſuam in diem Mercurii prorogavit.

p. 406.

p. 408.

p. 409.

Hoc die, qui erat decimus tertius Maji, Papa in conſeſſu publico partibus præſentibus inquiebat: Audivi olim Doctores quosdam opinari proſcriptum haberi abſolutum per ſolam Papæ ſalutationem vel alloquium ſcienter factum. Sed hanc opinionem nunquam credidi veram, niſi aliunde conſtaret Papam habuiſſe animum abſolvendi proſcriptum. Declaro itaque mihi nec hac nec alia in cauſa unquam fuiſſe mentem abſolvendi proſcriptum per auſcultationem ejus, allocutionemve, aut quamcunque cum eo communionem. Addebat, quia negotium magni momenti eſſet ac difficile, atque calorum imminentium cauſa ipſe & Cardinales conſulere ſuæ ſanitati deberent, ſe partibus primam diem faſtam menſis Auguſti præſtituere; interim recepturum nomina teſtium, qui fieri debiliores poſſent. Tum Guilielmus Nogaretus Papæ ſupplicabat, ut ipſum cautionis gratia exſolveret cenſuris, in quas forſitan incidiſſet. Sed Papa repoſuit hac de re deliberandum eſſe.

p. 410.

p. 411.

Interim

Interim Papa designavit Auditores testium, quorum percontatio non ferret moram. Illi erant Isarnus Archiepiscopus Thebarum, Vicarius Papæ Romanus, Jacobus Episcopus Avenionensis postea Papa Joannes XXII, Altegrudus Viennensis Episcopus, Bertrandus Abbas Montis Albani, Vitalis Dufurius ex Ordine Minorum Doctor Theologiæ, & Grimerius Bergomas laicus Advocatus in Romana curia. Papa jussit eos adire Romam, Lombardiam, Hetruriam, Campaniam, & vicina loca, testes grandævos, infirmos, vel diu abfuturos, interrogandi gratia, eorumque testimonia silentio premere. Mandatum dedit 28. Jun. 1310. Sæcul. XIV. A. C. 1316. *Rayn.* 1310. n. 37.

§. XLIV.

Audiuntur testes.

Papa Clemens etiam tres Cardinales, qui testes ejusmodi percontarentur, prope se constituit, scilicet Petrum Sacellium Episcopum Prænestinum, Berengarium Fredolium Episcopum Tusculanum, & Nicolaum Frovillium de S. Eusebio. Sic apparet ex fragmento inquisitionis ita incepto: Die lunæ 17 Augusti eodem anno, nempe 1310 Nicolaus Sacerdos Canonicus Ecclesiæ cathedralis de S. Angelo Lombardorum in Apu- *Diff. p. 543.*

Sæcul. XIV. A.C. 1310.

lia, triginta septem aut triginta octo annos natus dicto juramento coram Cardinalibus negotio præfectis intra prioratum Grosellinum prope Malosiam diœceseos Vasionensis in palatio, quod Papa incolit, hæc affirmavit. Sub pontificatu Cœlestini V, nempe an. 1294 mense Novembri cum essem in ædibus Marini Sichinulfi, ubi Benedictus Cajetanus tum Cardinalis agebat, hujus conclave cum Episcopo Fricentino ingressus, ibi Clericum quendam inveni coram pluribus cum illo disputantem, quænam esset melior lex aut religio, Christiana, Judaica, vel Saracena, & quænam melius observaretur? Tum Cardinalis: Quid sunt omnes hæ religiones? inventa sunt hominum. Curæ habenda est hæc sola vita: nec enim datur alia. Addebat hujus mundi nullum unquam principium fuisse, aut finem fore. Postridie Nicolaus diœceseos Capitaquensis Abbas ad S. Benedicti restabatur idem, adjungens Cardinalem dixisse, panem non converti in Sacramentum Altaris; nec id esse corpus Christi; non dari reditum ad vitam; sed animam mori cum corpore: sic se, sic litteratos omnes sentire; simplices autem & rudes aliter cogitare. Testis rogatus, an ille per jocum ita locutus esset, respondit, hæc serio illum & ex animo dixisse.

p. 544.

p. 545.

p. 548.

Die

Die Mercurii 19 Auguſti Matfredus laicus civis Lucenſis ſexaginta quinque annos habens iſta protulit. Anno 1300 ante Natalem Domini, cum in Lateranenſi Papæ Bonifacii cubiculo Florentiæ, Bononiæ, ac Lucæ Legatos inter multosque alios adeſſem, vir quidam, qui Papæ a ſacello eſſe videbatur, ei nunciavit mortem Equitis cujusdam pravi hominis; ideoque ſupplicandum Chriſto Domino, ut ejus animæ parceret. Bonifacius illum appellabat fatuum, & de Chriſto indigne locutus adjungebat: Hic Eques jam recepit omne bonum malumque, quod habere debet: nec datur vita, vel paradiſus, aut orcus alius, quam hoc in orbe. Subjecit hic teſtis Bonifacii ſermonem, quem memorari non patitur pudor: & alius teſtis alium priore magis impium recitavit.

Quod nobis de hac disquiſitione ſupereſt, comprehendit teſtimonia tredecim teſtium, quorum plures dicta eadem eodem modo retulere. Alia inquiſitio, quæ anno ſequente videtur facta, continet teſtificationes viginti trium teſtium, ac eadem verba cum aliis æque offendentibus. At, cum res dijudicata non fuerit, ſupervacaneum duxi ſingula longius perſequi.

Saecul. XIV. A.C. 1310.

p. 550. 551.

p. 564.

p. 526.

Sæcul. XIV. A. C. 1310.

§. XLV.

Dilationes ac decreta interposita.

Etsi Papa Clemens partibus initium Augusti præfinierat, non video tamen illum eis aures præbuisse nisi die Martis decimo Novembris; ac etiam tum eos solum ampliasse ad proximum diem Veneris. Quo die Guilielmus Nogaretus conquerebatur Bonifacii defensores plura protuliisse contra honorem & famam Regis Domini sui. Papa significabat se hoc improbare, auditurum omnia, quæ Nogaretus Regis existimationem tuendi causa vellet proponere. Postea rem in aliud aliudque tempus extraxit usque ad diem Martis 22am Decembris; quam iterum prolatavit in diem primam post quartam jejunii vernidominicam nempe 21 Martii anni 1311. Sic diuturna hæc actio coram Papa traducebatur dilationibus, interpositis decretis, & prolusionibus; nec perventum est ad causæ viscera. Erant meræ exceptiones, præscriptiones, ut vocant, ac reclamationes iteratæ quolibet litis die: partes nec de qualitatibus suis, nec de judicis potestate legitima consentiebant: ne verbum quidem proferebant, quod non constringerent, aut temperarent: quotiescunque faciebant gradum, timebant,

p. 502.

p. 503.

p. 522.

ne

ne fallerentur, & adversariis quidquam concederent. Hoc est exemplum memorabile subdolarum litigandi artium, quæ tunc regnabant. Sæcul. XIV. A.C.1310.

§. XLVI.

Creantur Cardinales.

Mense Decembri an. 1310 die sabbati, qua trimestris ecclesiastici jejunium colebatur, 19 mensis Papa Clemens Cardinales iterum declaravit, & quidem quinque numero. Primus erat Arnaldus Feugerius Archiepiscopus Arelatensis, quem fecit Sabinensem Episcopum. *Rayn. n. 47. Baluz. vit. 1. p. 73. 657.* Alter fuit Bertrandus Desbordius Episcopus Albigensis Papæ cubiculis præfectus; qui ab eo nominatus est Cardinalis Presbyter de SS. Joanne ac Paulo: sed obiit anno proximo mense Septembri. Tertius, Arnaldus de Novo ex Ordine Cistercienſi Fontis Frigidi Abbas, ac Ecclesiæ Romanæ Pro-Cancellarius, Cardinalis Presbyter de S. Prisca. Quartus, Raymundus Fargius Papæ nepos, Cardinalis Diaconus de S. Maria Nova. Quintus, Bernardus Garvius Liberatensis Cardinalis Diaconus de S. Agatha. Papam itidem sanguine contingebat: & *p. 665.* hi duo non tum erant Hypodiaconi consecrati, cum fierent Cardinales: id

Sæcul. XIV. A. C. 1311.

quod tunc temporis pro eximia legis laxatæ gratia habebatur.

§. XLVII.

Regis Philippi ceſſatio.

Diff. p. 296. *Sup. l.* 90. §. 18.

Ineunte anno proximo Rex Philippus Pulcher ab actione contra memoriam Bonifacii tandem deſtitit: ut docet epiſtola Papæ Clementi ſcripta; in qua rem repetit a ſenatu habito Pariſiis menſe Martio an. 1303; ac denique declarat ſe illam futuro in concilio aut alibi decidendam Papæ Cardinaliumque

p. 299. judicio relinquere. Abſit enim, adjungit, ut in dubium revocem *illud*, quod tua Sanctitas in fidei quæſtione ſtatuerit, præſertim cum approbatione Concilii. Dabat Fonte Bellaqueo menſe Februario an. 1310 nempe 1311 ante Paſcha.

p. 592. *Rayn.* 1311. *n.* 26. *Diff. p.* 597.

Papa igitur edidit litteras, in quibus agnoſcit Regem hanc actionem bono animo ſuſcepiſſe, eumque aſſerit inſontem capti Bonifacii & omnium illius temporis facinorum. Revocat & infirmat omnes ſententias & ſanctiones honori, libertati, ac juribus Regis regnique noxias a prima Novembris anni 1300 editas, jubetque illas eximi de tabulis publicis Eccleſiæ Romanæ. Generali tamen venia excludit Guilielmum Nogaretum,

garetum, Sciarram Columnam & quosdam alios de capto Bonifacio maxime reos. Dabat Avenione 27 Aprilis, anno 1311, pontificatus sui sexto: nam septimum orsurus erat a quarta decima Novembris, qua coronatus fuerat. Sæcul. XIV. A.C. 1311. p. 601.

Guilielmus Nogaretus perhibebat quidem se contra Bonifacium nihil fecisse sine bonis rationibus; pro majore tamen securitate absolutionem a Papa Clemente flagitavit. Impertiit eam his conditionibus: In primo transitu generali Nogaretus cum armatis equitibus terram sacram adeat, ibi mansurus semper, nisi pœnæ spatium contrahamus. Interea Vallem Viridem, Rupem Amatoris, Anicium, Bononiam maritimam, Carnutumque, ac his in locis templa SS. Virginis cultu celebria, præterea Fanum S. Ægidii, Montem Majorem, & Compostellam religionis causa peregre obeat. Hanc absolutionem Papa eodem, quo priores litteras, die dabat. *Papebr. conat. p.* *74.

§. XLVIII.

Henricus Luxemburgius in Italia.

Interim Henricus Luxemburgius Romanorum Rex Italiam intraverat, Romæ coronam accepturus imperatoriam. Ante discessum Papæ Clementi solenniter juraverat fore, ut catholicam fidem defende- *Rayn. 1310. n. 3.*

Sæcul. XIV. A. C. 1311.

fenderet, hæreticos exterminaret, cum inimicis Ecclesiæ nullum sanciret fœdus, Papam protegeret, Ecclesiæ Romanæ jura conservaret. Confirmabat renovabatque cuncta privilegia & dona, quæ Constantinus, Carolus Magnus, Henricus, Otto IV, ac Fridericus II ei dederant. Hoc juramentum dixit Lausanæ 11 Oct. 1310 inter manus Archiepiscopi Trevirensis Balduini Luxemburgii fratris sui, & Joannis Molansii Scholastici Ecclesiæ Tullensis; quos ambos hanc ad rem Papa delegerat.

Bal. Miscell. I. p. 119. Idem Vit. 2. p. 1151.

Postea Rex Henricus superatis Alpibus Italiam ingressus est. Festo S. Michaëlis die Segusii, & sub festum S. Martini Astæ erat magno cum exercitu, spondebatque fore, ut pacem in regionem totam reduceret, Guelforumque ac Gibellinorum partes reconciliaret. Papa Genuensibus, Florentinis, Mediolanensibus, cæterisque Italiæ populis pro illo scripserat; & Cardinalem Arnaldum Pelegruæum molimen ejus promovere jusserat. At eventus minime respondit Henrici animo: ejus præsentia augebat turbas, confirmabat recreabatque Gibellinos, & offendebat Guelfos: denique committere pugnas, & obsidere loca cogebatur. Mediolani tamen e manibus Archiepiscopi coronam ferream accepit in templo S. Ambrosii die Epiphaniæ 6 Jan.

Rayn. 1310. n. 10. 11. &c.

Miscell. p. 121. vit. p. 1160.

6 Jan. 1311 : & ortæ ſeditiones variæ Regem per annum reliquum in Lombardia detinebant. Sæcul.XIV. A.C.1311.

Papa promiſerat ſe illi coronam imperatoriam Romæ ſuis manibus impoſiturum. Sed poſtmodo hanc functionem injunxit quinque Cardinalibus, Arnaldo Feugerio Sabinæ, Leonardo Albani, Nicolao Oſtiorum Epiſcopis, & duobus Diaconis, Franciſco Napoleoni ex Urſinis de S.Lucia, & Lucæ Fieſco de S.Maria *in via lata*. Mandato hoc erat initium: JESUS Chriſtus Rex Regum tantam poteſtatem Eccleſiæ dedit ſuæ, ut hujus ſit imperare, ac Principes maximos extollere; Reges autem & Imperatores ei obſequi ac ſervire debeant. Tum Papa inquiebat: Ratam habuimus electionem Regis Henrici, & nos eum coronaturos ſpopondimus. At hic Princeps ingreſſus Italiam per Legatos oravit, ut maturaremus hunc actum, & Cardinales aliquos eum feſto Penteco-ſtes die tunc propinquo obire juberemus; quia nos ipſi eodem fungi non poſſemus ob concilium generale prima Octobris inchoandum, multaque alia ob negotia ſane quam urgentia, quæ nos cis Alpes detinerent. Dein Regi placuit anniverſaria SS. Virginis in cœlum aſſumptæ dies, qua ille actus in baſilica S. Petri ſolito ritu fieret. Quocirca Romæ eo

Rayn. 1311. *n.* 7.

n. 8.

n. 9.

Sæcul. XIV. A.C. 1311.

eo die eritis, quo tu Episcope Ostiensis, divinum sacrificium perages, & unges Regem; atque vos cæteri quatuor ei dabitis coronam imperatoriam, sceptrum, pomum, gladium, & reliqua. Sub hæc illis Papa præscribebat singulas ex ordine ceremonias ad normam libri rituales, qui asservatur in tabulario Romanæ Ecclesiæ. Dabat Grosellæ 10 Jun. 1311: ac Pentecoste hoc anno in 30 Maji inciderat.

§. XLIX.

Causa Templariorum.

Sup. §. 36. 39.

Interim Cognitores pontificii ob causam Templariorum Parisiis commorantes inquisitionem amplius anno & dimidio habitam finierant, ejusque rationem reddebant Papæ per litteras hanc in sententiam exaratas: Sanctissime Pater! Commissam a te nobis inquisitionem, quapoteramus, maxima fide, cura, & diligentia obivimus. Testes ducentos triginta & unum variis e provinciis nobis subministratos, & antea non auditos percontati sumus. Causæ totius instrumentum majusculis scriptum litteris ad te mittimus: & aliud pro majore securitate in Parisino Dominæ Nostræ tabulario deposuimus. Dabamus in Abbatia regia prope Pontisaram anno 1311,

Dupui Templ. p. 170 172.

pontifi-

pontificatus tui sexto, quinta Junii. Erat dies sabbati post Pentecosten. Rex Philippus Pulcher tum Pontisaræ senatum habebat suum; cui intererant Archiepiscopus Narbonensis, ac Episcopus Bajocassinus, ambo de numero Cognitorum: & cum a Senatu non possent discedere, reliqui Melodunensem in Abbatiam venere, ut cum Rege ac illis colloquerentur, & actioni finem facerent. Sæcul. XIV. A C. 1311.

§. L.

Concilium Ravennanum.

Eodem tempore Raynaldus Archiepiscopus Ravennas ob eandem Templariorum causam, & ut Papæ jussu ad generale concilium se præpararet, synodum habebat. Convenerant octo provinciæ Episcopi, ac tres Inquisitores duo Dominicani, tertius ex Minorum Ordine. Septimo decimo Junii, cum Ravennæ in Archiepiscopi palatio simul essent, adducebantur ad eos septem Templarii: quibus ad jusjurandum adactis accusationis capita summo a Pontifice missa, & verba testium legebantur. Ad omnia pro se quisque respondebant, nec videbantur commoti vel timidi; & illata sibi crimina cuncta pernegabant. Archiepiscopus iis remissis rogabat Assessores, *Rub. lib. 6. p. 522. 524. &c. to. 11. Conc. p. 1533.*

Sæcul. XIV. A. C. 1311.

res, an ad illos judicandos latis authoritatis tenere se putarent? affirmabant; an Equites tormentis essent subjiciendi? negabant præter Dominicanos: an rem Papæ judicio relinquerent? nolebant, eo quod instaret concilium generale; denique, utrum accusati purgare se, an absolvi deberent? statuebatur purgatio. Sed postridie placebat fontes puniri, absolvi innocentes, ac pro talibus haberi eos, qui nocentes se tormentorum metu dixissent. Quinque tamen purgationem fecere canonicam.

Rub. p. 837. *to.* 11. *conc. p.* 1569. *art.* 26.

Hoc ipso in concilio decretum triginta duo puncta continens promulgabatur, ut renovarentur antiqui canones parum observati. Punctum maxime considerandum attinet ad violentias allatas Episcopis utpote captis, percussis, recisis, aut de sua depulsis Ecclesia, bonorumque suorum jacturam passis. In auctores & socios horum scelerum accumulantur omnes censuræ ac pœnæ sacræ: pulsorumque ac spoliatorum Prælulum victui providetur. Talia verò mala reprimi nequibant nisi per vim ac potestatem profanam: quam qui adhibere posset, Princeps tum non dabatur in Italia. Nam etsi Rex Romanorum Henricus Luxemburgius in Lombardia erat cum exercitu, id solum agebat, ut ipse agnosceretur supremus Princeps. Hæc

p. 1601.

Concilii

Concilii Ravennani sanctio in templo metropolitano edicta fuit an. 1311 die lunæ 20 Junii: qua die probabiliter solutus est conventus. Secul.XIV. A. C. 1311.

§. LI.

Monitio spectans ad concilium generale.

Initium concilii generalis faciendum erat eodem anno prima Octobris. Papa Episcopis cunctis præceperat, ut illuc apportarent commentarios rerum omnium, quæ ibi essent præscribendæ in bonum Ecclesiæ. His de monitionibus duæ supersunt nobis: Guilielmi Durantii Episcopi Mimatini erat altera; altera cujusdam Episcopi, cujus nomen latet. Posterioris moniti hæc est summa. Quod attinet ad primum punctum de Templariis, dicit ille permultum interesse, ut Papa hunc Ordinem tam infamem, & qui nomen Christianum ethnicis odiosum redderet, protinus aboleret neglectis monitionibus frivolis, quæ in ejus defensionem fierent: nam esse in mora periculum posse. Quod contingit punctum alterum de auxilio terræ sacræ ferendo, ait successus boni spem esse modicam ob discordiam Principum Christianorum. Progressus temporis hoc ostendit satis. *Sup. lib.* 89. §. 46. *Rayn.* 1311. n. 55. n. 56.

Sæcul. XIV. A.C. 1311.

Latius excurrit tertium in punctum de corrigendis moribus; & conqueritur de multis rebus indignis. Ecce graviores! In plerisque locis Galliæ dominicis præcipuisque diebus festis negotiationes, ac nundinæ fiunt, lites & judicia exercentur, ita, ut dies, quibus maxime colendus esset Deus, profanentur per evagationes mentium rebus temporalibus intentarum, per helluationes in cauponis, per rixas, blasphemias, aliaque crimina. Eodem in regno Archidiaconi, Archipresbyteri ac Decani ruris jurisdictionem sæpe suam committunt hominibus contemptu dignis & *rudibus*: atque seu per se ipsos, seu per hos vicarios suos illam exerceant, abutuntur potestate clavium ob causas leves, ac crebro sine causa pronunciando anathemata, ita, ut plerumque in unica parœcia trecentos aut quadringentos invenias proscriptos, egoque ad septingentos viderim. Unde fit, ut censuræ prorsus contemnantur, seranturque injurii & magnæ offensionis sermones contra Ecclesiam ac Ministros ejus.

n. 57.

n. 58.

Origo mali hujus est modicus delectus in consecrationibus. Ad sacros ordines, etiam ad sacerdotium admittitur multitudo vilium, abjectorum indignorumque plane hominum, sive scientiam spectemus sive mores: quamobrem in pleris-

plerisque locis Sacerdotes Judæis ipsis despectiores sunt apud laicos. Tam iniquæ rei obviam ierunt multi canones; sed tam parum observantur, ut ei denuo sit occurrendum. Sæcul.XIV. A.C.1311.

Multi moribus corruptis Clerici variis e regionibus ad Romanam delati curiam quotidie beneficia obtinent etiam animarum cura prædita præcipue in locis, ubi prava ipsorum vita non est cognita: & Præsules Summæ Sedis imperio parentes honorifice illos recipiunt: qui dein Ecclesiæ per suam mali exempli vitam dedecori sunt. Interea Præsules beneficiis, quæ conferendi jus tenent, providere de viris idoneis nequeunt præ numero clientium Curiæ Romanæ: nec habentes, unde litteratorum merita compensent, carent adjutoribus in regimine suarum diœcesium. Novi Ecclesiam cathedralem, in qua triginta solum capita jure annonæ sacræ gaudent, ac per viginti annos, quibus illam Præsul gubernat suus, tricies & quinquies aut sæpius tale jus vacavit, quale tamen ille tantummodo bis contulit: & sunt præterea, quibus id jus promissum fuit. Adhæc Papa cunctas dignitates, quæ per illud tempus ibi vacabant, contulit, etiam absentibus, qui nunquam eo pedem intulere. In eadem diœcesi Canonicorum cœtu prædi- n. 59.

Sæcul. XIV. A.C. 1311.

ta, ſive collegialia, ut vocant, templa minus inſignia, quibus providendi jus Epiſcopo proprium eſt, parœciasque ipſas tenent Clientes Romanæ Curiæ; ita, ut Epiſcopus nec magna, nec parva beneficia poſſit tribuere probis territorii ſui Clericis, qui diverſis facultatibus dederunt operam, & hoc modo ſuum patrimonium conſumpſere. Sic nullam ab Eccleſia ſperantes opem neceſſitas cogit facere nuptias, & ad curias profanas, ad aulas Principum tranſire: & hi ſunt maximi Eccleſiæ, a qua ſpreti ſunt, ejusque immunitatum inimici.

n. 60. Ad ſerviendum Eccleſiis *mittuntur* inutiles, extranei peregrina *loquentes* lingua; vel habiles quidem ac digni, ſed qui nunquam ibi reſident, in curia Romana, vel in aulis Principum permanentes. Idcirco templa ruris corruunt, eorum bona & jura pereunt; officium divinum ceſſat, Conditorum mens fraudatur.

n. 61. Alius error eſt poſſeſſio complurium beneficiorum. Homo idem ac interdum ineptus variis in templis tenet quatuor aut quinque, nonnunquam duodecim; tot nempe, quot ſufficerent ad ſuſtentandos honeſte quinquaginta vel ſexaginta viros doctos, & in functionibus exercitatos. Quæ res inter alia mala

n. 62. litterarum perniciem creat. Quid dicam de pueris, quibus ante rationis uſum

tot

tot beneficia dantur? num possunt aeternam damnationem effugere? Sæcul.XIV. A.C.1311.

Quod cum æqua Summæ Sedis reverentia dixerim: Multæ in variis terræ partibus Ecclesiæ derelictæ sunt hodie ob continuam in Romana curia commorationem illorum, qui his in Ecclesiis dignitates tenent ac beneficia, quæ, quotiescunque vacant, aliis aulæ assectis tribuuntur. Utinam Papa & Cardinales animos, ut par est, huc adverterent! Quando vacat Ecclesia cathedralis, vix invenitur ibi, qui cooptari queat; & siquis talis adsit, quod rarum est hodie, mali tanto sunt numero, ut eum eligi non paterentur. Cooptant sibi similes, & mala pars vincit seu per fraudem ac insidias, seu per vim & importunitatem virorum potentium, seu per respectum sanguinis & familiæ. Atque hi Præsules indigni, cum deberent ædificare, duntaxat destruunt. n. 63.

Author inde venit ad perditos Clericorum mores præsertim beneficiariorum, ad immodestiam in vestitu, ad luxum in mensis. Conqueritur inter officium divinum Canonicos per templum obambulare, ac in fine cujusque partis redire ad chorum stipendii causa; vel si maneant in choro, binos trinosve confabulari magno strepitu, & cachinnos n. 65.

Sæcul. XIV A. C. 1311. tollere interea cum pauci alii cantarent.

n. 58. Memorat etiam disciplinæ solutionem inter monachos. Multi, ait, cœnobia relinquunt sua, ut bini aut trini remotis in prioratibus vel alibi habitent. Alii neglecto officio regulaque sua perfora & nundinas currunt, profanorum instar negotiantur, vitiisque turpissimis se tradunt magna populi offensione. Religiosi exempti proscriptos ab Episcopis sua in templa recipiunt; ibi conjungi nuptias non legitimas patiuntur; recusant exsolvere pensiones Episcopis debitas: qui eas amittere, quam in Romana n. 65. curia quotidie litigare malunt. Hunc libellum finiens dicit optimum tot malis remedium allatum iri, si reducatur observatio veterum canonum præsertim ex primis quatuor conciliis; ac Ecclesiam non in membris solum, sed & in capite corrigendam esse.

§. LII.

Episcopi Mimatensis monita.

Tract. de modo conc. p. 7. Admonitio Præsulis Mimatini de rebus in concilio tractandis est multo amplior; sed eundem ad finem tendit, & inchoatur per idem consilium reducendæ antiquitatis. Qua in materia usque eo procedit, ut asserat loqui contra canones

nes esse impia verba jacere in Spiritum Sanctum illorum authorem. Vult laxamenta legum justis constringi terminis tanquam exceptiones a jure communi propter bonum majus, ita ut emolumento privato semper præferatur publicum. Hortatur Papam, ut moderetur ac revocet exemptiones; quæ, si suo tempore fuerint bonæ, factæ sint noxiæ, ac diruant aptam suspensamque a superioribus inferiorum rationem antiquitus in Ecclesia institutam, & postulantem, ut cœnobia sint subjecta Episcopis potestatem a Deo nactis: atque contendit Papam non posse leges novas contra canones antiquos condere. Sæcul. XIV. A.C. 1311. p. 18. 20. p. 21. p. 24 49. 28. 34.

Commendat celebrationem conciliorum provincialium, quippe quæ sint consueta tribunalia, ubi decidi debeant res ecclesiasticæ: ac formam illorum affert e quarto concilio Toletano, quod habitum est anno 633. Poscit secundum veteres canones ut ne initientur Diaconi nisi habentes viginti quinque ætatis annos, nec Sacerdotes præterquam nati annos triginta. Suadet stabilitatem Clericorum, nempe ut ne ab una Ecclesia transeant ad aliam, sed ut in sua quisque permaneant, pro qua fuerint consecrati, & cui primum servierint. Carpit iniquam consuetudinem conferendi beneficia extraneis, qui linguam 74. 284. to. 5. conc. p. 1704. Sup. lib. 37. §. 47. p. 88. 89.

Sæcul. XIV. A. C. 1311.

regionis nesciant, residere nec velint, nec possint, & in laxamentis legum per importunitatem obtentis conquiescant.

323. Insistit necessitati continuæ præsentiæ
93. 329. Parochorum ac Præsulum in Romana curia diu commorantium, & tum quoque, cum intra diœceses suas agerent, in ca-
336. stellis aliisve domibus a cathedrali urbe remotis hærentium.

107. Nervose loquitur contra possessionem beneficiorum complurium, additque:
111. Ex hoc errore fluxit mos nuper introductus, quo Cardinales sibi suisque prioratus cœnobiorum aliaque Regularium beneficia tribui curant, licet non fiant Religiosi. Hoc est contra canones, & his in domibus disciplinam monasticam funditus evertit; quia Religiosis non præest amplius, qui eos doceat, emendet, gubernetque secundum regulam ipsorum: præterea hospitalitas omittitur; monasteriorum bona & jura dissipantur, ædificia labascunt magna populi offensione. Hic videmus initium beneficiorum regularium Clericis secularibus concessorum.

Ut beneficia æqualius distribuantur ac dignioribus, author cupit decimam illorum partem Academicis cujusque facultatis studiosis pauperibus assignari,
141. quo major fiat numerus doctorum hominum ad serviendum Ecclesiæ idoneorum.

Petit

Petit etiam, ut ne Papa beneficia largiatur aliis, quamdiu in urbe aut diœceſi ſint Doctores, qui nullum teneant. Hæc eſt origo juris adeptorum gradum poſt annos centum viginti circiter in Baſileenſi concilio inſtituti. Ita litteras foveri, ſed & corrigi ſimul volebat Episcopus Mimatenſis. Queritur etiam inter eruditos dari pauciſſimos, qui probe ſciant ſpectantia ad fidem & ſalutem animarum. Adjungit: Hoc eos exponit riſui ethnicorum, quando cum his colloquendum eſt. Provenit autem id malum ex multitudine ac varietate explanationum, cæterorumque ſcriptorum, ob quæ omittuntur loci archetypi, & ex neglectu divini codicis ac veræ Theologiæ, vanis dialecticæ ſubtilitatibus vacandi gratia. Remedium adhiberet, qui per Doctores delectos curaret confici breves de facultate qualibet commentationes, quæ comprehenderent doctrinæ capita, Parochosque ac Sacerdotes reliquos docerent omnia ſuum ad munus pertinentia. Univerſitates pariter eſſent emendandæ, ita, ut Academici litteris darent operam, non rebus vanis, ſtolidis ſumptibus, epulis, diſcordiis, ſtudiis partium, & conſpirationibus. Inde fit, ut multi ſuam in patriam redeant rudes, etiamſi titulum Doctoris habeant.

Sæcul. XIV. A. C. 1311.

279.

246.

326.

262.

327.

Sæcul. XIV. A. C. 1311.

Saluberrimum esset Parochis tradere librum captu facilem, qui contineret canones de tribunali sacro cum plena institutione administrandæ pœnitentiæ cæterorumque Sacramentorum. Et alibi: Utile foret canones de sacra confessione, cunctis Sacerdotibus pernoscendos unum in volumen redigi, cujus exemplar tenere aliquod Parochi & conscientiarum Arbitri omnes juberentur, ut pœnas ibi notatas pro ratione sontium mutare, augere, vel minuere possent, & confitentibus noxarum magnitudinem indicare. Author pernicioſam vocat multas in Ecclesias inductam consuetudinem accipiendi pecuniam pro baptismate, pœnitentia, Eucharistia, & reliquis Sacramentis: aitque mala Præsulum exempla huic errori authoritatem tribuere.

p. 319. 135. 190.

Maxime conqueritur de mercatu sacrilego. Is regnat, inquit, in curia Romana, quæ a Præsulibus ibi promotis certas pecuniæ summas inter Cardinales & Papam dispertiendas exigit nomine sumptuum faciendorum in expediendas litteras, in mercedes cursorum, ostiariorum aulæ, cæterorumque ministrorum. Romana curia pluribus modis ad se attrahit controversias de electionibus Episcoporum: quamobrem Ecclesiæ per diuturnitatem litium pluribus annis manent

103. 280. 329.

nent vacuæ non ſine gravi damno a- Sæcul. XIV.
nimarum, quin etiam rerum tempora- A. C. 1311.
lium. Epiſcopi Romana in curia ma-
gnopere contemnuntur: & Papa eorum 278.
jurisdictionem multis modis minuit ad- 303.
mittendo quaslibet appellationes, lar- p. 279.
giendo beneficia, ſeu vacent, ſeu non,
conferendo ac reſervando epiſcopatus.
Generatim author poſtulat magnam
correctionem curiæ Romanæ, Præſu-
lum, & totius Cleri. Hujus incontinentia erat tam communis, ut ille pro- 283. 285.
ponat permittendum Sacerdotibus ma- 157.
trimonium ſicut in Eccleſia Græca; &
conqueratur loca infamia prope tem- 74.
pla, & in Romana curia prope pala-
tium Papæ conſpici atque Mareſcal-
lum ejus a ſcortis tributum accipere.

Notat utilitatem Fratrum Mendi- 259.
cantium ad ſupplendam Paſtorum ſpi-
ritualium ignorantiam. Hos Religio-
ſos, ait, plerumque commendant ſui mo-
res, eruditio, aſperitas vitæ, verbi di-
vini præconium, ſtudium tuendæ fidei,
ac ethnicos adjungendi Chriſto. Pro- 260.
pterea ſuccurrendum eſſet illorum in-
opiæ, ita, ut communiter inter ſe ha-
berent ſufficientes reditus, aut de la-
bore manuum ſuarum viverent velut
Apoſtoli. Suadet, ut evocati eorum 262.
probatiſſimi regendis animabus præfi-
ciantur, ac repreſſa ſua in litterarum
ſtudiis

Sæcul. XIV. A.C. 1311.

studiis & concionibus curiositate ad doctrinam reducantur solidam.

254. Queritur de abusu immunitatis ecclesiasticæ seu perfugiorum; & cupit his excludi homicidas voluntarios, Clericosque per crimen exauguratione meritos.

211. Cæterum ejus querimoniæ de Dominis profanis docent, quam immoderate tum temporis extensa fuerit jurisdictio

204. ecclesiastica. Sed nec gratuito dicebatur jus: justitiæ administri omnes a primo ad ultimum recipiebant dona, magnoque pretio stipendia sibi sua curabant solvi: Præsules suorum judiciorum proventus elocabant.

Baluz. vit. Pap. to. 1. p. 43. Sub medium Septembrem Papa Clemens relicto comitatu Vindascino cum Cardinalibus Viennam ad Rhodanum venit convocatum concilium generale ibi

J. Vill. l. 9. c. 22. celebraturus. Aderant Episcopi plures

Baluz. p. 74. Rayn. 1311. n. 54. trecentis non computatis Præpositis minoribus, quales erant Abbates Prioresque: ac prima sessio fuit die sabbati ante festum S. Lucæ sexto decimo Octobris anno 1311. Papa ibi orationem habens

Psal. 110. præmissis Psalmi verbis: *In concilio justorum & congregatione magna opera Domini*, cur concilium congregaverit, rationes tres proposuit, causam Templariorum, auxilium terræ sacræ ferendum, ac instaurationem disciplinæ ecclesiasticæ.

§. LIII.

Sæcul.XIV.
A.C.1311.

§. LIII.

Exemptionum defensio.

Illic etiam de exemptionibus fiebat sermo: nam Episcopi eas tolli, & cunctas communitates tam seculares, quam religiosas sibi obnoxias esse cupiebant: qua de materia acriter disputabatur. Jam ante conventum latissime manaverat rumor, Religiosos exemptos omnes ad jus commune redactum iri: ac exinde Ordo Cistercienſis per Oratores a Papa petiit, & donis obtinuit, ut sui exemptio conservaretur. Et vero multi ajebant Papam id concilium convocasse comparandæ pecuniæ gratia. Jacobus Thermius Cistercienſis Ordinis Abbas Challiacenſis in diœcesi Silvanectina concilii tempore Viennæ divulgavit commentationem pro tuendis exemptionibus: qua respondebat ad impugnantem eas libellum Ægidii Romani Archiepiscopi Bituricenſis. Commentationis cardo vertitur in hoc principio, quod Papa sit Monarcha in Ecclesia, & ab eo pendeat omnis potestas non sacra solum sed profana etiam secundum res spectantes ad salutem; quod sit Pastor proximus, & ordinarius Præsul cujuslibet Christiani; quod ad illum tanquam Ecclesiæ caput pertineat diœceses definire, mutare,

*B.p.*18. 597. *Valsing. an.* 1311. *p.* 99.

*Biblioth. Cisterc.to.*4. *p.* 261.

*p.*262. 266. 268.

Sæcul. XIV. A.C. 1211

tare, dividere, & partem ab iis aliquam disjungere. Hoc nixus fundamento asserit expedire ad Papæ authoritatem & magnitudinem dari exemptiones, eo quod illa manifestius appareat, si quævis provincia conspiciat viros ei proxime subjectos. Hæc res arcet schismata, inquit.

269. Immo necessariæ, addit, factæ sunt exemptiones, ex quo multi Episcopi suas adeunt sedes non vocati a Deo, per violentiam Principum, per fraudem & sacri-

270. 471. legum mercatum. Ex iis quoque, qui eo legitime accesserunt, non pauci subditos per avaritiam vel libidinem dominandi opprimunt explendæ cupiditati vanitatique suæ quam animarum saluti

265. promovendæ intentiores. Antequam exempti eramus, hi Præsules sæpe monachos a precibus aliisque exercitiis sacris avocabant per citationes, sententias iniquas, exactiones pecuniarum, vel procurationes in specie. Atque hæc sunt, quæ Papas commoverunt ad exemptiones & privilegia nobis danda. Huc af-

18. q. 2. c. Luminoso. Sup. Lib. 36. §. 33. fert decretum quoddam S. Gregorii Papæ a Gratiano memoratum; quod tantummodo dicit Episcopis turbandam non esse monachorum quietem in eorum templis sacros ordines conferendo, aut peragendo sacrificia publica, quæ frequentiam populi eo attraherent. Hoc non

est

est eximere monachos omni Episcopi jurisdictione: Et tamen huic decreto velut firmissimo defensionis suæ castello confidit Thermius. Sæcul. XIV. A.C. 1311.

Archiepiscopus Bituricensis appositè objiciebat exemplum Templariorum, qui exemptione cæterisque privilegiis suis adeo abusi essent. Et hoc exemplum obversans oculis probabiliter præbuit ansam tractandi materiam exemptionum in Viennensi concilio. Præsul proinajebat: Si Templarii non fuissent exempti, Episcopi eos sui recognovissent, prævenissentque impietatem & corruptionem inter eos inductam: saltem comperissent eam, nec tamdiu durare passi essent. Abbas reponit hoc exemplum nihil conficere contra exemptionem Religiosorum officio divino vacantium, & quorum in numero darentur egregii Theologi ac Jurisperiti. E contrario illos Equites esse illiteratos, sine divino servitio, ideoque sine occupatione, quippe nimis divites, quam ut manibus laborent suis. Plerosque militares etiam functiones raro vel nunquam obire; præterea inter ethnicos in continuo depravationis periculo versari carentes scientia ad eam evitandam necessaria. Post Archiepiscopum S. Bernardo quoque respondet exemptiones tam fortiter oppugnanti, præsertim in epistola ad Archiepiscopum Senonen-

p. 297.

298.

313.

Sup. lib. 67. §. 57.

Sup. lib. 69. §. 59.

Opusc. 2. c. 9. de Conf. l. 3. c. 4.

Sæcul. XIV. A.C. 1311.

nonenſem, & in libris de Conſideratione. Sed S. Bernardi verba legere ſufficit, ut harum reſponſionum ſumma infirmitas pernoſcatur.

Archiepiſcopus Bituricenſis exemptiones impugnans excipiebat Fratres Mendicantes, his eas melius quam cæteris convenire perhibens. Nam Religioſi divites, inquiebat, plerumque otio languent, opibus feroces ſuis, & parum obſequuntur Epiſcopis, nullius ope indigentes. Abbas reſpondet, Archiepiſcopo non eſſe credendum in ſua ipſius cauſa, cum evocatus ſit ex Mendicantibus nempe Auguſtinianis. Ex parte altera contendit Religioſos dotatos otiari neutiquam, ſed occupari aſſidue vel ſervitio divino, vel litterarum ſtudio, & interdum labore manuum. Quantacunque bona communi jure poſſideant, eos non divites eſſe, ſed reapſe pauperes nihil habentes proprium, vitamque aſperam intra clauſtra ducentes ſua. E contrario Mendicantes per orbem diſcurrere; haud paulo plus libertatis & humanæ conſolationis habere; ac de victæ ſubſidiis haud ſecuros crebro tenere proprium aliquid contra votum paupertatis. Deinde continenter eſſe obnoxios variis tentationibus & illecebris blandiendi divitibus, mentiendi, faciendique alias res indignas. Denique illorum

Jac. Therm. p. 274.

275.

rum litteras redundare philosophia vana ad errores noxios sternente viam. Sæcul.XIV. A.C.1311.

§. LIV.

Hospitalarii Equites Rhodum occupant.

Interim orta est gravis controversia Genuenses inter ac Hierosolymitanos S. Joannis Equites. Hi anno 1308 impugnatam insulam Rhodum biennio post occuparunt duce Fulcone Ordinis Magistro, adjuvante magno Christianorum exercitu. Possederant tunc illam Turcæ Constantinopolitano Imperatori Græco obnoxii. Adempta his fuit an. 1310 die Assumptæ in cœlum Virgini sacra 15 Augusti, qua multum sanguinis fundebatur. Ex hoc tempore Hospitalarii Equites S. Joannis vocabantur Rhodii. *Baluz. I. vit. p. 34. 72. 99. 105.*

Sub idem tempus ceperant Genuensium triremem oneratam mercium genere, quo negotiari cum Saracenis non erat licitum. Respublica misit Antonium Spinolam, qui triremem repoſceret. Verum Equites negabant se posse illam reddere sine permissu Papæ, qui jussisset ipsos curare observationem canonum ejusmodi merces prohibentium. Tum Legatus Spinola cum Nobilibus aliis *Rayn. 1311. n. 74.*

Sæcul. XIV. A.C. 1311.

Genuenſibus Turcas adiit, ſtimulavitque, ut retinerent ducentas quinquaginta triremes Rhodias commercii cauſa ſuis in portubus hærentes. Genuenſes etiam dicebantur cum Turcis Græcisque, ut Hoſpitalariis Rhodum eriperent, pactiones conflaſſe; pluresque horum Equitum captos & conjectos in vincula ad pendendum redemptionis pretium compuliſſe. Papa delatis ad ſe querelis Genuenſes per epiſtolam monuit, ut plecterent harum violentiarum authores, illosque, qui de fœdere cum ſchiſmaticis, cæterisve fidei hoſtibus auderent loqui. Dabat 26 Nov. 1311.

§. LV.

Templarii ſupprimuntur.

Baluz. I. *p.* 58. 45.

Papa ſemper agebat Viennæ; ubi poſt primam Concilii ſeſſionem per reliquum anni tempus fiebant colloquia de rebus ibi decidendis, præſertim de cauſa Templariorum. Legebantur tabulæ contra hos confectæ: & cum Papa Præſules ſingulos rogaſſet ſententiam, inter eos convenit defenſiones Equitum audiendas eſſe. Hæc erat ſententia Italiæ, Franciæ, Hiſpaniæ, Germaniæ, Daniæ, Angliæ, Scotiæ, ac Hiberniæ Præſulum, præter unum Italicum, ac tres Gallicos Remo-

Remorum, Senonum, & Rothomagi Archiepiſcopos: & iſta deliberatio ineunte Decembri eſt habita. Sæcul. XIV. A. C. 1312.

Sequente anno 1312 hebdomade ſacra die Mercurii 22 Martii Papa Clemens, poſteaquam multos Præſules cum Cardinalibus in ſecretius Conſilii ſui conclave ad ſe venire juſſerat, militarem Templariorum Ordinem diſſolvit & ſuſtulit ad modum proviſionis potius, quam damnationis; eorum corpora bonaque ſuo ac Eccleſiæ arbitrio reſervans. Tertio Aprilis erat altera Concilii Viennenſis ſeſſio: in qua Clemens Templariorum Equitum ſuppreſſionem edixit præſentibus Rege Franciæ Philippo Pulchro, qui rem curæ habebat, illius fratre Carolo Valeſio, ac tribus ejusdem filiis Ludovico Rege Navarræ, Philippo, & Carolo. Ita deletus eſt hic Ordo, qui ſteterat centum octoginta quatuor annis, poſtquam in concilio Trecenſi approbatus fuerat anno 1128. Extinctionis litteræ non ſunt expeditæ niſi ſexta Maji, qua ſolutum eſt concilium: & Papa ibi dicebat ſe illas edidiſſe non ad modum ſententiæ definitivæ, qualem ferre haud poſſet ex præſcripto juris ſecundum inquiſitiones actionesque; ſed ad modum proviſionis ac decreti apoſtolici.

p. 58. 75.

Sup. lib. 67. §. 55.

Rayn. 1312. n. 3.

Secul. XIV. A.C. 1312.

Quia Templariorum bona ad auxilia terræ ſacræ ſubminiſtranda ſpectaverant, Papa cum Concilio diu conſultavit, quid de bonis illis ſtatuerent congruenter primæ deſtinationi. Tandem decreverunt ea dare Hieroſolymitanis S. Joannis Equitibus Hoſpitalariis; qui, ſicut Templarii, Palæſtinæ ac fidei contra ethnicos tuendæ ſe conſecraſſent. At excipiebantur bona, quæ in Hiſpania, ſcilicet in Caſtella, Arragonia, Luſitania, & Balearium Majore ſita erant; & primum reſervata Papæ arbitrio, dein applicata ſunt ad regionem propugnandam contra Mauros, qui regnum Granatenſe adhuc tenebant. Diploma, quo bona Templariorum Hoſpitalariis tradebantur, datum eſt 2 Maji. Ad Templarios ipſos quod attinet, quosdam nominatim Papa ſuo judicio reſervavit: reliqui omnes provinciæ cujusvis concilio relinquebantur pro ratione cauſarum judicandi. Inſontes decenter pro ſtatu ſuo alerentur de bonis Ordinis. Erraſta ſua taſſi haberentur leniter. Expertes pœnitentiæ ac relapſi ſeveras darent pœnas. Tormenta ſine confeſſione paſſi detinerentur judicandi ſecundam canones. Sejuncti alius ab alio domibus Ordinis, vel hujus ſumptibus in cœnobia includerentur. Nondum interro-

Bal. I. p. 36.

gati,

gati, quippe non comprehensi hactenus, & fugitivi publice jubebantur intra unius anni spatium Episcopis suis se ipsos sistere per concilia provincialia judicandos. Sæcul.XIV. A.C. 1312.

§. LVI.

Finis actionum contra Bonifacium.

Actiones contra memoriam Bonifacii VIII finitæ sunt hoc in concilio: ubi tres Cardinales, Richardus Senensis Legum, Joannes Namurcensis Theologiæ, ac Frater Gentilis Canonum Doctores hujus Papæ innocentiam probarunt coram Rege Philippo & Consiliariis ejus; ac duo Equites Catalani ad ineundam hoc fine pugnam se obtulere. Quæ res teste historico Joanne Villano Regem regiasque partes in ruborem dabant. Concilium declaravit Papam Bonifacium fuisse catholicum, & nullo se modo affinem hæresi reddidisse. Sed Regis placandi gratia Papa decreto sanxit, ne Philippo aut successoribus ejus objici possent unquam, quæ contra Bonifacium vel Ecclesiam feciſſet. *J. Villani l. 9. c. 22.*

Sæcul. XIV. A. C. 1312.

§. LVII.

Errores Petri Joannis Olivæ condemnantur.

Fratres Minores adhuc diffidebant: & iis, qui se spirituales dicebant, *Sup. Lib.* 89. § 54. præerat Ubertinus Casalius fervidus sectator Petri Joannis Olivæ quindecim *Vading. an.* 1297. *n.* 41. & 1312. *n.* 4. abhinc annos mortui. Huic tribuebantur quædam opiniones erroneæ, quæ vel in scriptis ejus cernebantur, vel a discipulis ejusdem inde inferebantur tanquam consequentiæ, veluti: Natura divina potest dici generans ac generata; *Sup. lib.* 77. § 46. error Abbatis Joachimi damnatus in concilio Lateranensi an. 1215. Joachimi vero principia secutus Oliva, virumque admiratus fuerat. *Vading.* 1297 *n n.* 44 Ferebatur etiam contendisse, Christi viventis in cruce latus hasta perfossum esse; *n.* 45. infantes sacro in fonte purgari a labe ingenita, *n.* 42. sed gratiam & virtutes non accipere; *Rayn.* 1312. *n.* 18. 19. *&c.* animam rationalem non esse formam substantialem humani corporis. Ex quo illud conficitur, non hominem, sed animam solam mereri præmium aut pœnam posse.

Hæc

Hæc continet primum Concilii Viennenſis decretum, cujus hæc eſt ſumma: Credimus Dei filium ab omni æternitate cum Patre in omnibus exiſtere; conjunctas noſtræ naturæ partes ſcilicet corpus dolori obnoxium, & rationalem animam, ſubſtantialem corporis formam aſſumpſiſſe; atque hac in natura propter ſalutem cunctorum hominum affixum cruci poſt vitam editam in latere haſta perfoſſum eſſe. Teſtis eſt S. Joannes Evangeliſta, qui rem ex ordine, quo facta eſt, retulit: ſic approbante Concilio declaramus. Nempe quia Joannes Oliva contrarium aſſerebat, correctum S. Matthæi Evangelium perhibens. Concilium pergit: Quisquis auſus fuerit negare rationalem animam eſſe ſubſtantialem corporis humani formam, eum pro hæretico habendum pronunciamus. Et quia de baptiſmatis effectu in infantibus duplex Theologorum eſt ſententia, nos efficacem Chriſti mortem cunctis baptiſmum accipientibus æqualiter applicari cenſentes, opinionem illorum, qui gratiam & virtutes per baptiſma tam infantibus, quam adultis conferri ajunt, tanquam probabiliorem eligendam duximus.

Sæcul. XIV. A.C. 1312.

Clement. De ſum. Trin. c. 1.

Sæcul. XIV. A. C. 1312.

§. LVIII.

Begardi & Beginæ.

Petri Joannis Olivæ memoriam non Fratres ſolum Spirituales colebant, ſed & laici magno numero, qui ſe fratres dicebant Pœnitentes ex Ordine tertio S. Franciſci; & quos populus vocabat Begardos, Beginasque aut Fratricellos: ſequebantur enim eandem ſectam, quam Bizogi damnati a Bonifacio VIII. Affirmabant Petri Joannis Olivæ doctrinam omnem eſſe catholicam: eum pro maximo poſt Apoſtolos Doctore habebant, nominabantque ſanctum Petrum non adſcriptum Cœlitibus. Hanc contra ſectam pariter Concilium Viennenſe condidit decretum, in quo Papa ſic loquitur: Ut audivimus, in Germania conſurrexit ſecta, cujus viri vulgo Begardi, fœminæ Beginæ nuncupantur, & his ducuntur erroribus: Homo in hac vita eo perfectionis eniti poteſt, ut nulli plane peccato obnoxius in gratia longius progredi nequeat: nam ſiquis ſemper in ea procederet, poſſet perfectior Chriſto fieri. Quando perventum eſt ad hunc perfectionis gradum, nec jejunia, nec preces ſunt opus am-

Emeric. p. 182.

Sup. lib. 89. §. 55.

C. Ad noſtrum 3. Clem. de hæret.

amplius: nam tunc naturæ proclivitas ad illecebras ſenſuum eſt adeo ſubmiſſa rationi ac ſpiritui, ut, quæcunque lubent, libere concedi corpori queant. Qui ſunt hoc in gradu perfectionis, & ſpiritum libertatis habent, non pendent a legibus hominum, nec Eccleſiæ tenentur obſequi: quia, ubi ſpiritus Domini, ibi libertas. Beatitudo ultima poteſt in hac vita obtineri, ſicut obtinebitur in altera. Omnis natura intelligentiæ particeps in ſe beata eſt; & anima non habet opus lumine gloriæ ad Deum videndum, tenendumque. Imperfectus eſt, qui ſe in virtutibus exercet: anima perfecta eas omittit. Cum Sacerdos cœleſtem extollit hoſtiam, perfecti nec ſurgere debent, nec huic ullum reverentiæ ſignum exhibere: nam defectus foret a puritate & altitudine contemplationis deſcendere ad cogitandam Euchariſtiam, cruciatus, vel humanitatem Chriſti. Omnes hos errores Papa de Concilii ſententia condemnat, & præcipit, ut Epiſcopi ac Inquiſitores indagatos Begardos Beginasque puniant. Sæcul. XIV. A C. 1312. 2. Cor. 3. v. 17

Ex his ipſis hæreticis in Italia Spoleti, vicinisque in provinciis erant, qui obtentu ſpiritus libertatis omne impuritatis genus committerent: ut patet ex *Rayn.* 1311. n. 66. &c.

Sæcul. XIV. A. C. 1312.

Papæ litteris datis 1 Apr. 1311, & inscriptis Rainerio Cremonensi Episcopo; quem is jubet adire loca, & infectari hos hæreticos sine respectu status hominum aut ullius privilegii. Hæc dicebat ideo, quia inter eos Clerici dabantur ac Religiosi. Erant discipuli Segarellæ ac Dulcini, similiumque fanaticorum, quorum doctrina fuit consecutio Evangelii æterni.

Sup. §. 23.

§. LIX.

Explicatur regula S. Francisci.

Papa volebat etiam Fratres Minores rursum conjungere, ac eximere scrupulos iis, qui conquerebantur corpus Ordinis haud observare fideliter regulam S. Francisci. Quapropter fusam edidit sanctionem, cujus præcipua capita hic sequuntur. Fratres Minores per professionem suam non magis quam Christiani reliqui adstringuntur ad observationem totius Evangelii: & Papa sigillatim designat regulæ verba vim præcepti habentia. Fratres Minores neutiquam curent bona temporalia, quæ tirones ipsorum antea possederunt. Tunicas plures non gerant sine necessitate: ac Præsidum est pro ratione locorum calceamenta parvumque panni pretium statuere. Servent

Exivi de Parad. Clem. de Verb. sign. Vading. 1312. n. 3. Baluz. vit. to. 1. p. 77.

vent jejunia ecclesiastica non expressa in regula. Pecuniam nec mendicando colligant, nec alio modo accipiant: stipis receptrices arculas in templis non ponant suis: pecuniæ causa spirituales amicos suos non adeant exceptis casibus, quos regula continet aut declaratio Nicolai III. Hæreditatibus capiendis sunt impares. Non percipiant proventus annuos: cum Advocatis vel Procuratoribus suis non compareant in curiis; nec voluntates ultimas exequantur. Non habeant hortos nimios, aut vineas, cellas, & horrea pro reponendo victu precario; nec templa magnifica vel curiose ornata, nec vestitus altarium pretiosos. Denique contenti sint modico usu rerum necessariarum, prout præscribit regula.

Sæcul. XIV. A C. 1312.

Sup. lib. 87. §. 33.

c. 3. de Verb. sign. in 6to.

Hæc sanctio fuit approbata in senatu secretiore 5 Maji, & promulgata die postero in tertia & postrema Concilii sessione. Tum Papa Præsides Ordinis præsentes monuit, ut regulam secundum hanc declarationem coli curarent, & Fratres duobus abhinc annis jurisdictione sua exemptos benigne haberent, præficerentque muneribus sine discrimine sicut reliquos. Etiam his Spiritualibus, quales se dicebant, imperabat, ut mox Præ-

positis

Sæcul. XIV. A. C. 1312.

positis se suis submitterent rursus, atque cum cæteris in concordia & pace vivérent. At Ubertinus Casalius ad Papæ genua provolutus clamabat, dicebatque se jussu ipsius delatum ad Romanam curiam & ibi multa perpessum metuere, ne pejus tractaretur, si traderetur Præpositis. Orare proin, ut sibi ac suis liceret seperatim extra eorum jurisdictionem vivere regulæ secundum Concilii declarationem facilius observandæ gratia. Renuit Papa, & Ordinem divisum noluit. Parebant multi: multi vero se disjungebant variis in provinciis, maxime in Narbonensi agro; ubi primas tulere, ita, ut cæteros Narbonæ ac Blitera pellerent ope populi, a quo nuncupabantur Spirituales. Ita Clementis V sanctio Fratrum Minorum schisma non finiit.

Mal. 1. p. 19.

§. LX.

Aliæ Viennensis Concilii sanctiones.

Clem. 1. de Regul.

Concilium Viennense multa alia decreta fecit Religiosos contingentia. Fratribus Mendicantibus ad Ordines alios transeuntibus adimit jus suffragii ferendi in comitiis, eosque prioratibus, aliisque

liisque officiis, & animarum cura excludit. Infirmat diploma a Benedicto XI editum in gratiam Fratrum Prædicatorum Minorumque: ac renovat diploma Bonifacii VIII Episcopis & Parochis favens, quod Benedictus abrogaverat. Monachis nigris particulatim præscribit vivendi modum: prohibet luxum omnem in victu, vestibus ac equis, venationem, itinera ad aulas Principum, & conspirationes adversum Præpositos: commendat solitudinem, ac litterarum studia: sed nihil meminit de labore manuum: adeo in oblivionem venerat conditio vitæ monasticæ. Eadem præcipit Canonicis Regularibus. Constituit, qui recognoscant cœnobia Virginum, & multa ibi errata corrigant, quæ enumerat. Nempe gestabant texta serica, & villosas magni pretii pelles vestibus assutas; concinnabant sedulo comam, frequentabant choreas, & genialia hominum profanorum festa, per plateas etiam noctu ambulabant. Concilium jubet etiam lustrari fœminas, quæ se dicerent Canonicas seculares, & Canonicorum more viverent. Quædam mulieres vulgo Beginæ dictæ, quia earum vestitu utebantur, se perhibebant esse religiosas; sed nec spondebant obedientiam; nec bona abdicabant sua; nec

Sæcul.XIV. A.C.1312

Sup l.90. §. 22. 38.

Clem. Dudum de sepult

Ne in agro 1. de statu mon.

Attend. c. eod.

De relig. dom. c. 1.

Sæcul. XIV. A.C. 1312.

nec profitebantur regulam approbatam; & quibusdam Religiosis secundum propensionem suam se addicebant. Nonnullæ etiam audebant disputare de SS. Triade ac natura divina, de capitibus fidei Christianæ, de Sacramentis; & introducebant errores. Concilium damnat statum earum, prohibens, ne ibi maneant; ne alias eo recipiant; nequis Religiosus eas inibi tuebatur. Non tamen obstat, quo minus mulieres, quæ vellent pœnitentiæ operam dare, in domibus hæreant suis, & animi demissionem ibi, cæterasque virtutes exerceant. Beginarum nomen venerat a piis fœminis Leodiensibus, quas Lambertus Begius annis abhinc centum quinquaginta congregaverat. Aliquæ id nomen reddiderant odiosum labendo in fanaticos errores Evangelii æterni. At pleræque intra limites institutionis primæ permanserant velut illæ, quæ in Belgio adhuc existunt. Ita hoc decretum intelligo.

Sup. lit. 72. §. 52.

Clem. Quia contig. 2. de relig. dom.

Aliud quoque pro domibus hospitalibus ac celebre quidem decretum fecit, cujus hæc est summa: Interdum accidit, ut illi, qui domibus præsunt hospitalibus, bona earum & jura negligant, injustorumque possessorum manibus

bus non eripiant; ædificia corruere pa- Sæcul.XIV.
tiantur, horumque pietatis locorum re- A.C. 1313.
ditus in rem ſuam vertant; pauperes ac lepra infectos illuc recipere alereque inhumaniter renuant, nec Conditorum mentem conſiderent. Idcirco volumus, ut ii, ad quos per inſtitutionem, vel alio nomine pertinet, cuncta hæc vitia corrigant: alioqui nos Epiſcopis locorum præcipimus, ut omnia juris remedia his malis adhibeant. Quo melius id obſervetur, nullus horum pietatis locorum, niſi per inſtitutionem ita præſcriptum ſit, titulo beneficii cuiquam Clerico ſeculari conferatur: alioquin collatio ſeu proviſio erit nulla: ſed horum locorum regimen committatur prudentibus, idoneis, ac famæ bonæ viris: qui exemplo tutorum curatorumque tenebuntur juramento fidem ſuam obſtringere, bonorum indicem conficere, & quolibet anno propriis locorum Epiſcopis, aut horum Procuratoribus rationem reddere. Nolumus autem hoc extendere ad hoſpitales domos Ordinum militarium, cæterorumque Religioſorum. Ecce originem adminiſtratorum laicorum, quibus concredita ſunt bona domorum hoſpitalium in dedecus Cleri: primis enim ſeculis nemini ſecurius quam Sacerdotibus & Diaconis committi poſſe credebantur. Con-

Secul. XIV. A.C. 1312.

Concilium Viennense de privilegiis Regularium, aliorumque exemptorum duas condidit sanctiones; ea contra Præsules tuendi causa alteram; alteram eorundem abusus inhibendi gratia. Prior continet privilegiis donatorum querelas ad triginta, quarum præcipuas vide! Quidam Præsules, ajebant illi, nos comprehensos carceribus mandant. Impediunt, ne nobis solvantur decimæ ac reliqui proventus nostri. Censuris sacris feriunt nobis subjectos, nostros domesticos, eosque, qui aliquod commercium nobiscum habent, nostris in pistrinis molunt, in furnis nostris coquunt. Nihil tribuunt nostris appellationibus has ob injurias interpositis: & interdum capimur carceribusque addicimur provocantes. Non patiuntur in lucem proferri aut executioni dari sententias illorum, quibus eas delegavit Summa Sedes, aut qui privilegia nostra conservant. Nonnulli arma & infesta signa in nos inferunt, ut nostras destruant molas, vel alia ædificia, quorum possessionem tenemus omni hominum memoria antiquiorem. Sæpe permittunt, ut viri nobiles sui clientes fiduciarii, & Judices profani bona nostra seu moveri hæc possint seu nequeant, per vim occupent, aliisque modis nos exagitent. Bene-

Clem. Frequens de excess. Prælat.

ficio-

ficiorum vacantium fructus primo anno suos esse perhibent; & hoc obtentu illorum pecora & argentea vasa diripiunt. Istas ad querimonias Concilium satis habet imperare, ut Præsules causas illarum tollant; ac prohibet, ne Religiosos ab adeundis ipsorum comitiis generalibus aut provincialibus impediant: sed pœnam statuit nullam. Sæcul. XIV. A. C. 1312.

Sanctio posterior sub anathematis pœna ipso facto subeunda vetat, ne Religiosi dent unctionem extremam, Eucharistiam, vel benedictionem nuptialem sine peculiari Parochi permissu, neu absolvant proscriptos, præterquam in casibus Juris. Interdicit, ne Præsulum famam lædant; ne laicos a frequentandis ipsorum templis parochialibus, vel testatores a legato aut restitutione templis matricibus facienda avocent; ne alias quasdam culpas in decreto expressas contrahant. Aliud edictum inhibet, ne proscriptos unquam, vel alios tempore interdicti suis in cœmeteriis sepeliant; & rursus aliud mandat, ut de commissa sibi executione testamentorum propriis locorum Episcopis rationem reddant. *Clem. Religiosi. de privil.* *Clem. Eos, qui de sepul.* *Clem. un. de Testam.*

Sequebantur decreta Clericorum mores ac vitam contingentia. Prohi- *Clem. Diœces. de vita & honest.*

Secul. XIV. A.C. 1312.

betur, ne Clerici, etiam connubio ligati lanios vel caupones agant, alioquin Clericatus privilegium amissuri; nequod commercium suo statui non conveniens exerceant; ne gerant arma; ne in publico compareant induti vestibus lineatis, vel duos in colores æqualiter divisis, aut palliis tam curtis, ut toga notabiliter subtus appareat; aut femoralibus incisis, rubro vel viridi colore infectis. Permittitur, ut Hypodiaconus anno ætatis decimo octavo, Diaconus vigesimo, Sacerdos vigesimo quinto initietur. Sancitur, ut ne suffragii ferendi jure in senatu sacro gaudeat Canonicus, qui non sit saltem Hypodiaconus, aut qui non curet se intra unius anni spatium promoveri ad Ordinem cum beneficio suo congruentem. Quod attinet ad immunitatem Clericorum, Concilium retexit celebre Bonifacii VIII diploma: *Clericis laicos*, & hujus declarationes, eaque omnia, quæ hinc evenerant.

c. 2. eod.

c. 3. de æt. & qual.

c. 2. eod.

Clem. un. de immun.

Sup. lib. 89. §. 43. 51. Clem. Si Dom. de reliq.

Sup. l. 85. §. 27.

Viennense Concilium instaurat festum Augustissimi Sacramenti quadraginta octo abhinc annis institutum a Papa Urbano IV, cujus diploma executioni mandatum non fuerat. Papa Clemens id confirmat, totumque refert; nec addit quidpiam: sed nec mentionem facit ullam

ullam de habenda ſupplicatione publica, vel de SS. Euchariſtia omnium cultui exponenda. Sæcul. XIV. A. C. 1312.

Quo facilius ethnici adjungerentur Chriſto, Concilium decrevit introducere ſtudium linguarum Orientis, quod Raymundus Lullus a tanto tempore flagitabat. Statutum proin eſt, ut in Romana curia, & in Univerſitatibus Lutetiæ, Oxonii, Bononiæ ac Salamanticæ conſtituerentur ſex Magiſtri, quorum duo linguam Hebraicam, duo Arabicam, & totidem Chaldaicam docerent; & quos ſtipendiis afficerent alerentque in Romana curia Papa, Pariſiis & Oxonii Reges Franciæ Angliæque, ac in reliquis urbibus Præſules, cœnobia & collegia regionis. *Sup. lib. 89. § 39.* *Clem. Inter. de Magiſt.*

Sperabatur ſemper terræ ſacræ recuperatio: & occupata per Hoſpitalarios Equites Rhodus aditum illuc munire videbatur. Henricus Romanorum, Philippus Galliæ, Ludovicus Navarræ, Eduardus Angliæ Reges ſpondebant ſe iacturos iter transmarinum. Quapropter Viennenſe Concilium ſanxit expeditionem ſacram & tranſitum generalem, ad quem ſe voti religione adſtrinxerunt Reges Franciæ, Angliæ, ac Navar- *Rayn. n. 22.*

Secul. XIV. A.C. 1312.

ræ cum multis Principibus aliis & Viris illustribus. Pro sumptibus belli hujus Concilium decrevit collectionem decimæ in sexennium: ac hæc probabiliter fuit occasio edicti, quo Concilium vetuit, ne severe nimis exigerentur decimæ, auferenturque calices, libri, & ornamenta templorum. Concilium Viennense solutum est post tertiam sessionem habitam die sabbati intra octavam Ascensionis Domini sexta Maji dicata S. Joanni ante Portam Latinam anno 1312.

Clem. Si benefic. de decim.

Baluz. to. 1. p. 46.

FINIS TOMI XXII.

INDEX

INDEX
RERUM AC NOMINUM
TOMI XXII.

A.

Abagæ Tartarorum Cano Nicolao III quinque Fratres Minores mittit. Pagina 27.
Acolytos ut Dominicani conſecrent, permittit Papa. p. 453.
Adolphus Naſſovius Rex Romanorum. p. 350. moritur. p. 441.
Ægidius Aſcelinus Archiepiſcopus Narbonenſis. p. 461.
Ægidius Romanus ex Ordine S. Auguſtini Doctor celeber pro Epiſcopis loquitur contra Fratres Mendicantes. p. 140. 141. Quasdam propoſitiones ſuas revocat. pag. 212. Fit Archiepiſcopus Bituricenſis. p. 405.
Alamanus, Balneoreginus ex Ordine Minorum Archiepiſcopus Arborenſis. p. 449.

Alberti Magni mors. p. 116. Scripta. ibid.
Albertus Austriacus Romanorum Rex. pag. 441. A Papa non agnoscitur p. 469. Nisi quinto demum sui regiminis anno. pag. 515. Moritur. p. 644.
Algiaptus Magnus Tartarorum Canus, alio nomine Gajateddin, vel Chodabenda. p. 576.
Alphonsus III Arragonum Rex. p. 216. Moritur. p. 341.
Alphonsus III Rex Lusitaniæ obit. p. 72.
Alphonsus Sapiens Rex Castellæ. p. 69. Papæ de eo querimonia. p. 69. Seditio contra illum. p. 173. Quæ per Papæ minas augetur. p. 175. Obit. p. 192.
Andegavense concilium anno 1279. p. 81.
Andreas Venetus Hungariæ Rex moritur. p. 488.
Andronicus Palæologus Imperator. pag. 158. Reconciliationem cum Latinis facit irritam. ibid.
Andronicus Sardensis Episcopus secundo pellitur. p. 207.
Annatarum in rem Papæ initium. p. 603.
Annus inchoatus a Natali Domini. p. 687.
S. Antonii Religiosorum Hospitalium Ordo in Viennensi Galliæ tractu erectus a Bonifacio VIII. p. 418.
Antonius Dunelacensis Episcopus, Hierosolymitanus Patriarcha dictus. p. 602.
Apamiæ instituitur episcopatus. p. 391.

Apostol-

Apostolici falsi Religiosi damnantur ab Honorio IV; deinde a Nicolao IV. p. 326.
Appellatio Philippi Pulchri ad futurum concilium. p. 525, Gualterii Brugensis. p. 591.
Arelatense concilium anno 1288 sub B. Rostangio. p. 287.
Argon Magnus Tartarorum Canus Christianis favet. p. 282. Papa Nicolaus ad eum scribit. ibid. & p. 311.
Arlotus Pratensis FF. Minorum Minister Generalis. p. 212.
Arnaldus Bearnensis Cardinalis de S. Cruce. p. 596.
Arnaldus Chantelupius Cardinalis de S. Marcello. p. 593. Alius eadem habens nomina Archiepiscopus Burdigalensis. ibid.
Arnaldus de Novo Frigidæ Vallis Abbas, Cardinalis Presbyter. p. 713.
Arnaldus Feugerius Arelatensis Archiepiscopus, Cardinalis Episcopus Sabinensis. p. 713.
Arnaldus Garsia Pro-Comes Leomanensis, frater Clementis V. p. 601.
Arnaldus Pelegruæus Cardinalis. p. 595. Papæ in Italia Legatus victoriam de Venetis refert. p. 672.
Arragoniam Papa filio Regis Gallorum confert. p. 170. Hic accipit pro Carolo Valesio. p. 190.
Arsenitas tentat Imperator Andronicus. pag. 529.

Arſenius Patriarcha Conſtantinopolitanus obit p. 222. Ejus cadaver Conſtantinopolim defertur. ibid.

Athanaſius Patriarcha Alexandrinus Conſtantinopolitano ſe opponit. p. 539. p. 579. Nigropantiæ prope comburitur. p. 627.

Athanaſius Patriarcha Conſtantinopolitanus. p. 315. Eſt ſeverus. p. 316. 317. p. 357. 358. Munus abdicat. p. 360. Anathema in porticu S. Sophiæ abditum. p. 431. Reſcindit. p. 433. Revocatur. p. 534. p. 538. Agnoſcitur ab Epiſcopis. p. 578. Perſuam ſeveritatem ſe reddit odioſum. p. 624.

Avenione coñorari incipiunt Summi Pontifices. p. 669.

Avenionenſe concilium anno 1279. p. 82. Alterum an. 1282. p. 148.

B. Auguſtini Siculi initia. p. 436. Electio in Præpoſitum Generalem Eremitarum S. Auguſtini. p. 439. Mors. p. 440.

Auſcenſis provinciæ concilium Nugarioli habitum. p. 330.

B.

Bajocenſe collegium Pariſiis conditur. p. 600.

Balduinus Luxemburgius Archiepiſcopus Trevirenſis. p. 643.

Baptiſmo ſolenni olim reſervabantur infantes illa hebdomade nati. p. 87. 88. Quitum in aquam immergebantur. p. 114. Etiam ſæculo XIII. p. 265.

Begardorum Beginarumque errores in Viennenſi concilio damnati. p. 475.
Beginæ bonæ ac malæ. p. 749. 750.
Benedictus Cajetanus Cardinalis Diaconus de S. Coſma. p. 375.
Benedictus Cajetanus Cardinalis Diaconus de S. Nicolao in carcere. p. 123. Dein Card. Presbyter de S. Silveſtro. p. 386. Eligitur in Papam. ibid. V. Bonifacius VIII.
Benedictus XI Papa. p. 551. Plura edit diplomata in gratiam Regis Philippi & Galliæ. p. 561. Moritur. p. 567.
Beneficia hominibus non idoneis collata. p. 724. Plura ab uno ſimul poſſeſſa. ibid. Litterarum ſtudioſis aſſignanda. pag. 728.
Bentivengius de Bentivengiis ex Ordine Minorum Epiſcopus Tudertinus, poſtea Cardinalis Epiſcopus Albanenſis. p. 24.
Beraldus Degotus Lugdunenſis Archiepiſcopus, dein Cardinalis Epiſcopus Albanenſis. p. 373. Frater Clementis V. p. 587.
Berardus Berardius Epiſcopus Auximanus, deinde Cardinalis Epiſcopus Prænestinus. p. 280.
Berengarius Fredolius Epiſcopus Bliterenſis. p. 462. Cardinalis. p. 593.
Bernardus Amalaricus Archiepiſcopus Arelatenſis. p. 148.

Bernardus Languiſſelius Arelatenſis Archiepiſcopus. p. 82. Cardinalis Epiſcopus Portuenſis. p. 122.

Bernardus Saiſſetus primus Epiſcopus Apamienſis. p. 392. Juſſu Regis captus. p. 475.

S. Bertrandi Epiſcopi Convenani corpus Clemens V transfert. p. 668.

Bertrandus Degotus Archiepiſcopus Burdigalenſis. p. 581. p. 587. Ex Philippo Pulchro audit ſe ipſius opera fore Papam. p. 582. Eligitur. p. 584. Lugduni coronatur. p. 589. V. Clemens V.

Bertrandus Desbordius Epiſcopus Albigenſis Cardinalis Presbyter. p. 713.

Bibars Bondocdar Sultanus Ægyptius moritur. p. 29.

Biterrenſe concilium anno 1279. p. 82. Albigenſium reliquiæ hac in urbe. p. 430. & ſeq.

Bituricenſe concilium anno 1286 ſub Simone Bellolocenſi. p. 244.

Bizoqui ſeu Fraticelli damnati. p. 430.

Bonagratius Ordinis Minorum Miniſter Generalis. p. 73. Obit. p. 212.

Bonifacius VIII. Papa. p. 386. Coronatur. p. 387. Conqueritur de Philippo Pulchro. p. 477. p. 478. p. 508. Franciæ Præſules Romam vocat. p. 479. p. 489. Poteſtatem in regna ſibi vendicat, p. 477, p. 489, p. 491. Negantibus id Cardinalibus. p. 501.

501. Plures contra Philippum litteras edit. p. 542. Anathemate devinctum declarat. p. 547. Capitur per Guilielmum Nogaretum. p. 548. Moritur. p. 550. Inquisitiones in ejus thesaurum. p. 562. Philippus urget Clemente V, ut Bonifacii memoriam damnet. p. 614. Clementis litteræ hac de materia. p. 704. Accusatores defensoresque Bonifacii. p. 706. Affirmationes testium. p. 710. 711. Dilationes aliique judiciorum anfractus. p. 712. Rex desistit ab hac actione. p. 714. Quæ tollitur in concilio Viennensi. p. 741.

Bonifacius Lavanensis Archiepiscopus Ravennas. p. 240. p. 243.

Budense concilium anno 1279. p. 91, Per violentiam Regis Ladislai abruptum. p. 96. Cui Papa id exprobrat. p. 97. Alterum anno 1309. p. 676.

Burdigalæ Clemens V primatum tribuit. p. 591.

C.

Cælestinis Benedictinis monachis Papa author suus privilegia largitur. p. 375.

Cælestinus V Papa. p. 366. Intrat aquilam. p. 369. Inauguratur. p. 372. Neapoli sedem suam collocat. p. 375. Male regnat. p. 379. Munus deponere statuit, p. 382.

382. Reapſe abdicat. p. 384. Fugitivus capitur. p. 389. Caſtro incluſus hæret. p. 397. Obit. p. 398.

Canones primorum conciliorum, dum obſervantur, medentur malis Eccleſiæ. p. 726. Canones de piaculis imponendis Judici arcano neceſſarii. p. 730.

Carolus Claudus Salerni Princeps a Petro Arragonum Rege captivus tenetur. p. 192. Dimiſſus Siciliæ Regis titulum ſibi aſſerit. p. 288. 289. A Papa coronatur. p. 307. Gratias plures a Cœleſtino V obtinet. p. 378. & ſeq. Cum Jacobo Arragonum Rege pactionem facit. p. 378. Hanc ut Bonifacius VIII confirmet, impetrat. p. 389. Moritur. p. 675.

Carolus S. Ludovici frater, Andium ac Provinciæ Comes Conſtantinopolim invadere cupit. p. 43. Meſſanam oppugnat. p. 146. Obſidionem ſolvit. p. 153. Moritur. p. 208.

Carolus Valeſius a Papa in Italiam accerſitur. p. 469. Declaratur ſupremus Dux copiarum pro Eccleſia militantium. p. 473. Conſtantinopolim aggreſſuro favet Benedictus XI. p. 563. Et Clemens V. p. 622.

Caſan ſeu Mahmud Mogolum Imperator a Chriſtianis ſubſidium petit. p. 471.

Catai eſt Sina ſeptentrionalis. p. 576.

Catechiſmus Parochorum. p. 132.

Cenſuræ eccleſiaſticæ a Clero ipſo contemptæ. p. 95. Profuſæ ſpernuntur. p. 722.

Charobertum Papa Bonifacius Hungariæ Regem declarat. p. 519. Clemens V confirmat. p. 630. Hungari agnoſcunt. p. 665.
Chinonii in Turonia habetur quæſtio de reis Equitibus Templariis. p. 651.
Chriſtiernus Epiſcopus Ripæ in Jutia illic collegium condit. p. 457.
S. Claræ filiarum Ptolemaide habitantium generoſitas. p. 339.
B. Clemens Auximanus Eremitarum S. Auguſtini Præpoſitus Generalis. p. 438.
Clemens V Papa. p. 588. Creat decem Cardinales, novem Gallos, unumque Anglum. p. 592. Edit duo diplomata in gratiam Franciæ. p. 600. Lugduno Burdigalam proficiſcitur. p. 601. Legatos ſuos Eccleſiis penſiones imperaſſe audit. p. 605. Venit Toloſam, & ibi commoratur. p. 661.
Clericos fontes in carcerem mittendi copiam Papa Regi tribuit. p. 43. Clerici lanios & caupones agunt. p. 754.
Cognitores cauſæ Templariorum Equitum Pariſios veniunt. p. 681. Suum negotium continuant. p. 691. Finiunt. p. 718.
Collegia templorum cathedralium controverſias ſuis cum Epiſcopis habent. p. 35. 36.
Colonienſe concilium anno 1280. p. 114. Alterum anno 1310. p. 685.
Columnas duos Cardinales judicio perſequitur Boni-

Bonifacius VIII. p. 412. Privat honoribus. p. 416. In priſtinam dignitatem reſtituit Benedictus XI. p. 554.
Comanorum ad Chriſtum tranſitum continens edictum Ladislai III. p. 89.
Communio ſacra ſub utraque ſpecie. p. 131.
Compendienſe concilium anno 1278 ſub Archiepiſcopo Petro Barbeto. p. 36. Alterum anno 1304. p. 558.
Conceptæ SS. Virginis officium in Eccleſiam Pariſinam introductum. p. 325. Origo opinionis de illius conceptu maculæ omnis experte. p. 663.
Concilia provincialia commendantur. pag. 727.
Conclave ad electionem Papæ in Lugdunenſi concilio ſancitum improbant Cardinales p. 2.
Conradus Tubingenſis Fratrum Minorum Miniſter Provincialis. p. 30. Fit Tullenſis Epiſcopus. p. 257. Cognomine Probus. p. 258. Moritur. p. 259.
Conſalvus Fratrum Minorum Miniſter Generalis. p. 621.
Conſalvus Rodericius Archiepiſcopus Toletanus, Cardinalis Epiſcopus Albanenſis. p. 442.
Conſalvus III Archiepiſcopus Toletanus. p. 497.
Conſtantinopolitanum concilium an. 1280. p. 106. Locus corruptus S. Gregorii Nyſſeni. ibid. Aliud ſchismaticorum concilium Blaquer-

Blaquernenſe an. 1283 contra Veccum. p. 176. Aliud eodem loco contra eundem an. 1285. p. 225.
Conſtantinus Meliteniota moritur. p. 629.
Contius Gluſianus Cardinalis de S. Marcellino. p. 123. Obit. p. 278.
Coſmas dein Joannes dictus Patriarcha Conſtantinopolitanus. p. 362.
Cruce ſignati nefanda perpetrant in Catalonia. p. 213.
Crucis militiam in Hiſpania Præſules multi ineunt. p. 673. Aliam pro terra ſacra imperat concilium Viennenſe in Gallia. p. 755.

D.

Dantes poëta Florentinus. p. 557.
Decimæ diverſarum regionum ſubtractæ, p. 142. 199. Qui eas non pendunt, anathemate percutiuntur. p. 80. Decimas Papæ denegat Clerus Germaniæ. p. 256. Decimæ ſevere exiguntur in Anglia. p. 468.
Denarius S. Petri in Polonia. p. 219.
Dietherus Naſſovius Archiepiſcopus Trevirenſis. p. 611. Obit. 612.
Dionyſius Luſitaniæ Rex. p. 73. Clerus de illo conqueritur. p. 302. Pactio Papæ authoritate firmata. p. 306.
Diploma: Clericis laicos. p. 401. Bonifacius VIII ipſe explicat, p. 403, 419, Caſtilia acci-

accipit. p. 499. Clemens V revocat. p. 601. 754. Diploma: *Super cathedram* Papa Bonifacius VIII edit in gratiam Fratrum Mendicantium. p. 447. Diploma: *Auſculta fili.* p. 477. Pariſiis comburitur. p. 481. Diploma: *Unam ſanctam.* p. 504. Clemens V exponit. p. 600.

Diſtributiones manuales pro præſentia ad officium divinum. p. 242.

Dulcini hæretici errores. p. 644. Damnatur, ad mortem, ac membratim conciditur. p. 647.

E.

Eduardus I. Anglorum Rex Papæ querimonias de ſe audit. p. 320. Decimas poſcit per ſpeciem belli ſacri. p. 348. Clerum Angliæ vexat. p. 402. 408. Veniam poſtulat. p. 411. Obit. p. 613.

Electiones Epiſcoporum nimium differri queritur Nicolaus III in litteris contra has moras editis. p. 101. Illarum abuſus. p. 725.

Elias Hieroſolymitanus Patriarcha dictus. p. 39. Moritur. p. 283.

Eremitæ Papæ Cœleſtini ex Fratribus Minoribus facti. p. 377. In Achaja calumniis aſperſi. p. 698. Reverſi in Italiam vexantur. p. 701. Spiritualibus in Provincia ſe ſociant. p. 702.

Erici VII Danorum Regis controverſiæ cum Archiepiſcopo Lundano. p. 454.

Errores

Errores Parisiis condemnati ab Episcopo Stephano Temperio. p. 9.

Eucharisticæ species corruptæ inveniuntur Constantinopoli. p. 203. Cautiones præparandi panem consecrationi destinatum. p. 498. Fratris Joannis Parisini error de hoc mysterio. p. 570.

Eulogia Michaëlis Palæologi soror schismatica. p. 57. 158.

S. Euphemiæ reliquias schismatici sperant sibi utiles fore ad impetrandum miraculum. p. 181.

Euthymius Antiochenus Patriarcha Græcus moritur. p. 58.

Excommunicationem Papa vult adhibere Regi Franciæ compellendo ad ineundam pacem cum Rege Castiliæ. p. 6. Qui in aliquam incurrerunt, absolutionem flagitare coguntur per jacturam beneficiorum; p. 244. Per mulctas & occupationes bonorum. p. 245.

Execrationes suis subscriptionibus addere recusant Episcopi Græci. p. 363.

Exemptiones impugnat Ægidius Romanus, defendit Abbas Challiacensis. p. 733.

Exiit, qui seminat: initium litterarum Papæ explicantis regulam S. Francisci. pag. 75.

F.

Ferrariam Ecclesiæ Romanæ subditam occupant Veneti. p. 670.

Festi dies profanantur ab Academicis Parisinis, p. 7. In plerisque Galliæ locis. p. 722. Solenne SS. Sacramenti instauratur in concilio Viennensi. p. 754.

Fiducia beneficiaria extensa in parœcias. p. 87. Fiduciam beneficiorum revocat Clemens V ægrotans. p. 610. Initium concessæ Ecclesiasticis secularibus fiduciæ beneficiorum ad Regulares pertinentium. p. 728.

Forma substantialis hominis quænam sit? p. 240. Anima rationalis est forma substantialis corporis humani. p. 743.

Franciscus Cajetanus Bonifacii VIII nepos, Cardinalis Diaconus de S. Maria in Cosmedin. p. 396.

Franciscus de Ursinis Cardinalis Diaconus de S. Lucia. p. 396.

Fraticelli hæretici condemnati. p. 430.

Fridericus Arragonius coronatur ut Rex Siciliæ. p. 399. Agnoscitur a Bonifacio VIII. p. 518.

Fridericus Salisburgensis Archiepiscopus. p. 135.

G.

Georgii Pachymeri historia finitur. p. 620.

Gerardus Biancus Parmensis, Cardinalis de duodecim Apostolis. p. 25. Dein Episcopus Sabinensis. p. 122. Papæ Legatus

gatus in Sicilia apud Regem Carolum. p. 146.
Gerardus Segarella author ſectæ Apoſtolicorum. p. 328.
Germanici Cleri effrænata licentia. p. 252.
Gervaſius Cardinalis de S. Martino. p. 122. Obit. p. 278.
Godefridus Barius Cardinalis de S. Suſanna. p. 123.
Græci ſchiſmatici in concilio diris devovent Papam, Imperatorem Palæologum, &c. p. 55.
Gregorius Cyprius Patriarcha Conſtantinopolitanus. p. 182. Ob ſuum ſcriptum incurrit in vituperia. p. 292. Se ſubmovet. p. 294. Abdicat munus. p. 298. Moritur. p. 317.
Gualterius Brugenſis ex Ordine Minorum Pictavienſis Epiſcopus. p. 112. Obit. p. 592.
Guilielmus Arruſatius Cardinalis. p. 595.
Guilielmus Boſetus Gallorum Regis Medicus, Epiſcopus Pariſinus. p. 568.
Guilielmus Bleſſius accuſat Bonifacium VIII. p. 523. Appellat ad futurum concilium. p. 525.
Guilielmus Durantius Epiſcopus Mimatenſis cognomine Speculator. p. 406. 407. Ejus nepos eadem habens nomina ejusdem ſedis Epiſcopus. p. 407. 721. Concilio generali tractandam præbet materiam. p. 726.

Guilielmus Ferrerius Cardinalis Presbyter de S. Clemente. p. 374.

Guilielmus Flavacurtius Archiepiscopus Rothomagensis. p. 80. Scribit ad Archiepiscopos de privilegiis Fratrum Mendicantium. p. 270.

Guilielmus Longius Card. Diaconus de S. Nicolao. p. 374.

Guilielmus Marchio Montis Ferrati punitur ob cædem Episcopi Dertonensis. p. 218. Despondet filiam suam Imperatori Andronico. p. 223.

Guilielmus Matiscensis Episcopus Ambiani. p. 139.

Guilielmus Nogaretus accusat Bonifacium VIII. p. 513. Poscit concilium generale. p. 514. Advenit in Italiam. p. 546. Intrat Anagniam. p. 548. Capit Papam. ibid. Absolvitur. p. 715.

Guilielmus Parisinus ex Ordine Prædicatorum Regia confessionibus, Inquisitor. p. 637.

H.

Hæretici quatenus a Judice profano exagitari possint? p. 649.

Haito Princeps Armenus dat nomen Ordini Præmonstratensi. p. 577. Illius historia de Oriente. p. 618.

Henricus Bremius ex Ordine Minorum Archiepiscopus Gnesnanus. p. 137.

Henri-

Henricus Caſtilienſis abſolvitur a Papa Honorio quarto. p. 237.

Henricus Cnoderer ex Ordine Minorum Rudolpho Habſpurgio a confeſſionibus, factus Epiſcopus Baſileenſis, dein Archiepiſcopus Moguntinus. p. 250.

Henricus Gandavenſis Doctor celeber obit. p. 356.

Henricus Luxemburgius electus Romanorum Rex p. 666, Agnoſcitur a Papa. p. 674. cui jurat certa quædam officii ſui capita. p. 715. Ingreſſus Italiam Mediolani coronatur. p. 716.

Henricus II Rex Cypri coronatur in Regem Hieroſolymitanum. p. 283.

Henricus IV Sileſiæ Dux ab Epiſcopis proſcribitur. p. 220.

Herbipolitanum concilium an. 1287. p. 252.

Hieronymus Aſculenſis Fratrum Minorum Miniſter Generalis, Cardinalis de S. Potentiana. p. 25. Poſtea Epiſcopus Prænestinus. p. 122. Eligitur in Papam. p. 278. V. Nicolaus IV.

Honorius IV Papa. p. 210. Obit. p. 260.

Horariæ preces ex debito recitandæ. p. 498.

Hoſpitales domos adminiſtrantium laicorum origo. p. 751.

Hugo Niger Medicus, Cardinalis de S. Laurentio in Lucina. p. 122. Moritur. pag. 278.

Hugo Sevinus ſeu Sequinus Ord. Præd. Car-

dinalis de S. Sabina. p. 281. Episcopus Ostiensis. p. 371.
Hungarici regni competitores. p. 332. Quorum in numero Papa est. p. 333.

I.

Jacobus Arragoniæ Rex Maurorum domitor decedit. p. 5.
Jacobus Arragonius in Regem Siciliæ coronatur. p. 233. Ab Honorio IV proscribitur; sed sine fructu. ibid. A Bonifacio VIII Vexillarius Ecclesiæ constituitur. p. 398. Et creatur Sardiniæ Rex. p. 412.
Jacobus Cajetanus Bonifacii VIII. nepos, Cardinalis Presbyter de S. Clemente. p. 396.
Jacobus Columna Cardinalis de S. Maria *In via lata*. p. 26.
Jacobus de Voragine Ord. Præd. Archiepiscopus Genuensis. p. 352. Ejus *Legenda Aurea*. p. 353. Mors. p. 449.
Jacobus Molæus Magister Equitum Templariorum ex forma juris rogatus se fatetur fontem. p. 638. Vult Ordinem defendere coram Inquisitoribus. p. 682.
Jacobus Stephanescus Cardinalis Diaconus de S. Georgio. p. 396.
Jacobus Thermius Abbas Challiacensis scripto propugnat exemptiones. p. 733.
Jacoponus Ord. Minor. a Bonifacio VIII vexatur. p. 446.

Immodestia Cleri. p. 725.
Incendium basilicæ Lateranensis. p. 659.
Inferi Florentiæ exhibiti. p. 557.
Informatio rerum ad concilium generale pertinentium ab Episcopo anonymo Papæ Clementi V data. p. 721. Aliam Durantius Episcopus Mimatensis eidem præbet. p. 726.
Inquisitionem Nicolaus IV demandat Fratribus Minoribus. p. 285. Inquisitio fit Venetiis. p. 312.
Joannes XXI Papa. p. 2. Obit. p. 17.
Joannes Allevius episcopatum Parisinum renuens ad Fratres Prædicatores se recipit. p. 103.
Joannes Buccamacius Cardinalis, Papæ Legatus in Germania. p. 252.
Joannes Cajetanus de Ursinis Cardinalis de S. Nicolao eligitur in Papam. p. 23. V. Nicolaus III.
Joannes Choletus Cardinalis de S. Cæcilia. p. 123. Papæ Legatus in Francia. p. 170. Obit. p. 351.
Joannes Cosmas Patriarcha Constantinopolitanus deponit munus; p. 495. Dubium, quo animo. p. 528. Anathemate percutit Imperatorem. p. 536. Se submovet. p. 538.
Joannes cognomento Murius Fratrum Minorum Minister Generalis conqueritur de vario neglectu sacræ paupertatis in Ordinem inducto. p. 699.

Joannes Grandius Archiepiſcopus Lundanus. p. 454. A Rege addictus carceri, ibid. Sed ex hoc elapſus Romam petit. p. 455.

Joannes Moinius Cardinalis Presbyter de S. Marcellino. p. 373. Papæ Legatus in Gallia. p. 508, Pariſiis condit collegium. p. 527.

Joannes Molæus Eques Templarius ſe ſiſtit Inquiſitoribus. p. 681.

Joannes Moncorvinus refert ſuam ad Ortum expeditionem ſacram. p. 571. Hujus continuatio. p. 619. & ſeq.

Joannes Monſoræus Archiepiſcopus Turonenſis. p. 81.

Joannes Parmenſis vetus FF. Minorum Miniſter Generalis moritur. p. 310.

Joannes Pecamus ex Ordine Minorum Archiepiſcopus Cantuarienſis. p. 35. Scribit ad Regem Eduardum de authoritate Summi Pontificis. p. 133. Obit. p. 354.

Joannes Polus Ord. Præd. Archiep. Piſanus. p. 449.

Joannes Procedanus Siciliam contra Regem Carolum concitat. p. 128.

Joannes Samoſius Ord. Minorum a Papa præfectus expiationibus, p. 322. Epiſcopus Lexovienſis. p. 450.

Joan. Scotus ex Ordine Minorum Doctor celeber. p. 662. Quæ moriens ſcripta reliquerit. p. 663.

Joan.

Joan. Veccus Patriarcha Conſtantinopolitanus ratam habet concordiam cum Latinis. p. 19. Execratione ſacra devincit ſchismaticos. p. 21. Accuſatus & ab Imperatore deſtitutus ſe ſubmovet. p. 60. 61. Redit. p. 66. Abit iterum. p. 161. Arguitur in concilio, & exulare jubetur. 176. Conqueritur. p. 224. Se purgat in altero concilio Blaquernenſi. p. 228. Rurſum exulat. p. 233. Scribit contra *Tomum Gregorii.* p. 291. Teſtamentum facit, & moritur. p. 434.

Joan. Vercellenſis FF. Præd. Mag. Gen. p. 39.

Joan. Villanus hiſtoricus an. 1300 erat Romæ. p. 460.

Jordanus de Urſinis Card. de S. Euſtachio. p. 26. Moritur. p. 278.

Joſephus Patriarcha Conſtantinopolit. ab exilio redit primo, p. 59. Secundo. p. 162. Obit. p. 179.

Iſaac Epheſinus Epiſcopus Michaëlis Palæologi Pater ſpiritualis. p. 60.

Iſarnus Archipresbyter Carcaſſonenſis Papæ Nuncius in Dania. p. 454. Fert ſententiam contra Regem. p. 456. & ſeq.

Iſnardus Tacconius Archiep. Thebanus & Patriarcha Antiochenus, Papæ Vicarius Romæ p. 658. 660. 661.

Jubilæum inſtituit Bonifacius VIII. p. 459.

Judæi accusantur de occisis pueris Christianis. p. 262. Querimoniæ de Judæis Angliæ. p. 263. Superstitiones Judaicæ in Provincia. p. 325. Judæos e Francia ejicit Philippus Pulcher. p. 605.

Judices in foro sacro aucti sine necessitate. p. 113.

S. Ivo. p. 539.

Juramenta detrectandi consuetudinem habent Episcopi Græci. p. 48.

Jure patronatus abutebantur Hungari. p. 93.

Jurisdictio ecclesiastica secundum leges Castiliæ. p. 196. Impeditur in Anglia. p. 321.

Jurium obtinendi beneficia, cumprimum vacaverint, aliarumque gratiarum collationes, quæ in Romana curia fiunt, Episcopis, Ecclesiisque noxiæ. p. 723. & seq.

L.

Labor manuum a S. Francisco præceptus constringitur a Nicolao III. p. 78.

Ladislaus III Hungariæ Rex Proceres rebelles habet. p. 88. Moritur. p. 332.

Laicis nulla in Clerum potestas est. p. 478.

Lamethanum concilium an. 1281. p. 130.

Lancicienſe concilium in Polonia an. 1285 sub Archiepiscopo Suinca. p. 220.

Landulphus Brancacius Card. Diac. de S. Angelo. p. 374.
Landulphus Patriarcha Hierosolymitanus dictus. p. 395.
Lateranense templum Bonifacius VIII adimit Canonicis Regularibus. p. 459.
Latinus de Ursinis Ord. Præd. Card. Episc. Ostiensis. p. 25. Obit. p. 371.
Legatorum utilitas & jura secundum curiam Romanam. p. 49. 50.
Leges Alphonsi Regis Castellæ. p. 192.
Leonardus Constantinop. Patriarcha Lat. p. 497.
Lepra infectorum causæ tribuuntur foro sacro. p. 332.
Liberatus Maceratinus dux pauperum eremitarum. p. 697. Moritur. p. 701.
Libertas ecclesiastica quanam in re consistat? p. 402. 403.
Linguarum Orientis professores constitui vult concilium Viennense. p. 755.
Londinense concilium an. 1286 sub Archiepiscopo Joanne Pecamo. p. 239. Aliud an. 1309. p. 679.
S. Ludovicus Episcopus Tolosanus. p. 423. Obit. p. 427. Inquiritur in ejus vitam & gesta, ut inter Cælites numeretur. p. 631.
S. Ludovicus Rex Sanctis adscribitur. pag. 420.

S. Mag-

M.

S. Magdalenæ reliquiæ in Provincia inventæ dicuntur. p. 84. Ejus & S. Marthæ vita per Marcellam ſcripta caret fide. p. 84. Martinus IV S. Magdalenæ coſtam Eccleſiæ Senonenſi donat. p. 122.

B. Margarita Cortonenſis pœnitens. p. 15.

Maria Bulgarorum Regina ſchismatica Sultanum Ægyptium concitat contra Imperatorem ſuum avunculum. p. 57.

Martini Poloni ex Ordine Prædicatorum conſecrati Archiepiſcopi Gnesnani mors & ſcripta. p. 98. 99.

Martinus Archiepiſcopus Antibarinus jubetur corrigere depravationem Albaniæ. p. 554.

Martinus IV Papa ſe curat eligi Senatorem Romæ. p. 120. Moritur 210.

Matthæus Aquaſpartanus Miniſter Generalis FF. Minorum, poſtea Cardinalis p. 280. Papæ Legatus in Hetruria. p. 469.

Matthæus de Urſinis Cardinalis, defenſor FF. Minorum. p. 74.

Mediolanenſe concilium an. 1287 ſub Ottone Pro-Comite. p. 268. Alterum an. 1291. p. 345.

Mendicantium Fratrum cum Parochis controverſias dijudicans ſanctio Bonifacii VIII. p. 520. Revocatur a Benedicto XI. p. 565. Inſtauratur in concilio Viennenſi. p. 749.

p. 749. Fratres Mendicantes, non mendicitatem laudat Guilielmus Durantius. p. 731. Illorum defectus. p. 736. Eorundem templum deſtruitur Conſtantinopoli. p. 625.

S. Mercurialis Martyr Epiſcopus Forolivianus. p. 241.

Michaël Palæologus Conſtantinop. Imperator ſe reddit odioſum per crudelitatem ſuam. p. 109. 110. Proſcribitur a Martino IV. p. 124. 155. Moritur. p. 157.

Michaël Palæologus Filius Andronici coronatur in Imperatorem. p. 362.

Minores Fratres non habere dominium rerum acceptarum, ſed id eſſe Papæ affirmat Nicolaus III. p. 77. Illorum diſciplina remiſſior. p. 309. Schiſma inter eos. p. 697. *Spirituales* vocantur alii, alii *Fratres Communitatis*. p. 702. S. Franciſci regula explicatur in concilio Viennenſi. p. 746. Hujus ſanctio non finit ſchiſma. p. 748.

Miraculum Evchariſticum. p. 323.

Moguntinum concilium an. 1310. p. 689.

Monachorum diſciplina ſolutior ſeculo XIV. p. 726.

Montis Peſſulani Univerſitas erigitur. pag. 313.

Mortuorum corpora ne ſecentur in partes, vetatur. p. 521.

Napoleon

N.

Napoleon de Urſinis Card. de S. Adriano. p. 281.

Narbonenſis provinciæ concilium anno 1299. p. 462.

Natalium notam in Principibus delet Bonifacius VIII. p. 500.

Neſtoriani extendunt ſe in Perſiam & usque ad Sinam. p. 577.

Nicolaus Boccaſinus Ord. Præd. Magiſter Generalis, Cardinalis de S. Sabina. p. 442.

Nicolaus Frovillius, Regi Philippo Pulchro a confeſſionibus, Cardinalis. p. 593.

Nicolaus Hanapius Hieroſolymitanus Patriarcha dictus. p. 283. Moritur. pag. 338.

Nicolaus Nonancurtius Card. Presbyter de S. Laurentio. p. 374.

Nicolaus Pratenſis Cardinalis, Papæ Legatus in Hetruria. p. 555. Offenſo animo diſcedit Florentia. p. 557. Curat, ut eligatur Papa Gallus. p. 580.

Nicolaus Tarviſinus Cardinalis, Papæ Legatus in Hungaria. p. 488. Eligitur Papa Benedictus XI. p. 551.

Nicolaus III Papa. p. 23. Dicitur nimis amare cognatos ſuos; p. 31. Et adverſari Carolo Regi Siciliæ. p. 33. Obit. p. 110.

III.

Nicolaus IV Papa. p. 278. In FF. Minores com-

complura confert privilegia. p. 284. Moritur. p. 350.
Novella constitutio Andronici contra dona consueta in consecrationibus Episcoporum. p. 363.
Nuceria pelluntur Saraceni. p. 552.
Nugatoribus ne Clerici quidquam donent, prohibetur. p. 241.

O.

Odium laicorum in Clerum. p. 686.
Odo Rigaldus Archiepiscopus Rothomag. Obit. p. 80.
Ordognus Archiep. Braccarensis, Card. Episc. Tusculanus. p. 24.
Othmanus Ortogruli filius, primus Turcarum Sultanus. p. 496.
Otto Pro-Comes Archiep. Mediolanum redit. p. 14.

P.

Papæ prærogativæ secundum leges Castiliæ. p. 194. Papa Ecclesiæ Monarcha, & cujuslibet Christiani pastor proximus. p. 733.
Papyrus sacra Michaëlis Palæologi copiis distribuitur. p. 130.
Parisiensis confessus an. 1281 ob Fratres Mendicantes. p. 137. De causa Bonifacii anno 1302. p. 481. Alius an. 1303. p. 513. Rursus alius. p. 522.

Paræciæ

Paræciæ in templo divinis assistendum. p. 92. Parocho facienda confessio annua. p. 114. 141. Parœciarum templa spernuntur. p. 148.

Patriarchæ Alexandrinus & Antiochenus Constantinopoli residunt. p. 189.

Pensionem cœnobiis Papa imperat rogatu Regis. p. 238.

Perfectio imaginaria, & falsa libertas Begardorum. p. 744. & seq.

Perfugiorum abusus. p. 732.

Petrus Achspaltius Medicus, fit Archiep. Moguntinus. p. 610. Procurat electionem Imperatoris Henrici VII. p. 667.

Petrus Aquilensis ex Ordine S. Cœlestini Card. Presb. de S. Marcello. p. 374.

Petrus Arragonum Rex se facere Regem Siciliæ studet. p. 128. Coronatur Panormi. p. 153. Proscribitur a Martino IV. p. 155. Bellum sacrum contra se suaderi curante. p. 166. 190. Regi Carolo certamen singulare offert. p. 167. A Papa exauthoratur. p. 168. Quem deridet. p. 190. Moritur. p. 216.

Petrus Benesius Episcopus Bajocassinus ad Papam se recipit. p. 41. 42.

S. Petrus Cœlestinus eligitur Papa. p. 366. Cœlestinus V.

Petrus Claffius proponit Regis querimonias de Bonifacio VIII. p. 481.

Petrus Columna Card. de S. Eustachio. p. 281.

Petrus Dives, medicus, Episcopus Basileensis. p. 251. 252.
Petrus Joannes Oliva Ord. Minorum studio disciplinæ ardens. p. 151. Profert propositiones periculosas. p. 152. Examinatur. p. 212. In sectatores ejus inquiritur. p. 329. Ille se declarat & moritur. p. 427. Ejus memoria & scripta condemnantur. p. 429. Errores ejusdem damnat concilium Viennense. p. 742.
Petrus Julianus medicus, Card. Episc. Tusculanus eligitur in Papam. p. 3. V. Joan. XXI.
Petrus Monbrunius Archiep. Narbonensis. p. 81.
Petrus Peregrossus Cardin. de S. Georgio. p. 281.
Petrus Sacellius Episcopus Tolosanus, deinde Card. Ep. Prænestinus. p. 592.
Petrus Scopula Philippo Audaci gratissimus. p. 41.
Petrus Valerianus Card. Diac. de S. Maria Nova. p. 396.
Philippus Audax Gal. Rex moritur. p. 215.
Philippus Firmiensis Episc. Papæ Legatus in Hungaria, Card. Episcopus Prænestinus. p. 24. Legatus ejusdem in Polonia &c. p. 89. 98. Ex Hungaria pellitur. pag. 98.
Philippus Marennensis Cameraci Episcopus ad sedem Senonensem translatus. p. 680.

Pictavii habetur synodus an. 1280. p. 112, Colloquium inter Clementem V ac Philippum Pulchrum. p. 613.

Pœnitentiæ sacræ Administros pro Parochis designat Episcopus. p. 113. 132. Pœnitentia publica seculo XIII. p. 193.

Pons Audomari locus concilii an. 1279. p. 80.

Porchettus Spinola ex Ordine Minorum Archiepisc. Genuensis. p. 449. 472.

Posonienſe concilium an. 1309. p. 677.

Potestas profana est obnoxia sacræ Bonifacii VIII judicio. p. 505.

Prænestæ diruitur ex odio Columnarum. pag. 444.

Præsentiam assiduam in suis diœcesibus Episcopi, in parœciis Parochi omittunt. p. 728.

Privilegiis affecti Religiosi & alii conqueruntur de violentiis Præsulum; p. 752. Et hi de illis. p. 753.

Ptolemais a Musulmannis capitur. p. 338.

Pugnas equestres extra bellum Papa conqueritur. p. 68.

R.

Radinganum concilium an. 1279. p. 87.

Radulphus Grandivillanus Hierosolymæ Patriarcha dictus. p. 395.

Rainerius Advocatus Episcopus Vercellensis Dulci-

Dulcinum ac sectatores ejus profligat. p. 647.

Ravennense concilium an. 1286 sub Bonifacio Lavanicnsi. p. 240. Aliud anno 1311. p. 719.

Raymundus Degotus Clementis V nepos, Card. p. 595.

Raymundus Goffredus Ord. Minorum Minister Generalis. p. 309.

Raymundi Lulli inita. p. 273. Discit linguam Arabicam. p. 275. Componit suam *Artem Magnam*. p. 276. Facit itinera varia, & studium linguarum urget. p. 277. Tuneti cum Musulmannis colloquitur. p. 394.

Reconciliationem Græcorum cum Latinis ratam habent Michaël Palæologus, p. 19. Ac Episcopi; p. 20. Sed multi rejiciunt. p. 22. Illam firmandi gratia Nicolaus III multa monet Legatos suos. p. 45. Seditionem illa commovet in Palæologum. p. 54. Hujus artes fallendi Legatos. p. 63. 64. Episcoporum Græciæ subdola ad Papam epistola. p. 66. Abrumpitur consensio. p. 159. Scripta Joannis Vecci eam tuendi causa. p. 104. Palæologi crudelitas in eundem finem. p. 109. 110.

Regium jus Regis Castiliæ in controversiam vocatur. p. 70. Quonam nitatur fundamento? p. 195.

Regna pertinent ad Ecclesiam secundum opinionem Clementis V. p. 717.
Regulares corrigendi gratia sanctiones edit concilium Viennense. p. 749.
Remense concilium an. 1287. sub Petro Barbeto. p. 271.
Remunerationes pro administratione Sacramentorum improbantur. p. 730.
Renulphus Humblarienſis Episc. Parisinus. p. 103. Moritur. p. 325.
Reservati episcopatus, & translationes Præsulum factæ a Clemente V maxime in gratiam cognatorum. p. 597. & seq. Reservationes a Rege Galliæ petitæ displicent Papæ. p. 680.
Rhodum invadunt Equites Hospitalarii, p. 607, Et occupant: inde dicuntur Equites Rhodii. p. 737.
Robertus Abbas Cisterc. Card. Presb. de S. Pudentiana. p. 374.
Robertus Arrufatius Archiep. Salernitanus, dein Aquensis. p. 595.
Robertus Curtiniacensis Remorum Archiep. p. 558.
Robertus Kiluarbius Card. Episc. Portuensis, p. 25. Moritur. ibid.
Robertus Rex Neapolitanus a Clemente V coronatur. p. 675.
Robertus Winchelseanus eligitur Archiep. Cantuarienſis. p. 354. Obsistit exactionibus Regis Eduardi. p. 408. 409. Londini habet concilium an. 1309. p. 679.

Rogerii

Rogerii Baconis ex Ord. Minorum doctrina condemnatur. p. 40.

Romæ regimen contingens sanctio Nicolai III. p. 33. Concilium anno 1302. p. 504. Romana curia culpatur. pag. 730.

B. Roſtangius Capreanus Archiep. Arelat. p. 287.

Rothomagenſe concilium anno 1299. pag. 451.

Rudolphus Romanorum Rex confirmat jura Eccleſiæ Romanæ. p. 30. Obit. p. 350.

Rupes Fidelis in Caſtella locus concilii anno 1302. p. 497.

S.

Sacerdotes ſine delectu conſecrantur, & quia tanto munere indigni ſunt, ſpernuntur p. 722. Secundum canones antiquos non ſunt initiandi ante trigeſimum ætatis annum. p. 727.

Saifeddin Kelaun Elalfus Sultanus Ægyptius. p. 283.

Salisburgenſe concilium an. 1281. p. 135. Et an. 1310. p. 688.

Sanctius Caſtellæ Princeps futurus ejus Rex declaratur. p. 7. Hoc nomine quartus agnoſcitur. p. 237.

Sanctus vocatur Imperator Constantinopolitanus. p. 126.

Schismatici Græci concordiam cum Latinis abolere student. p. 162. 185. Ideo exauthorant Episcopos. p. 188. Ut inter se rursum consentiant, experimentum ignis nequicquam adhibent. p. 205.

Sciarra Columna coram adest, dum Bonifacius VIII capitur. p. 549.

Scotiam Bonifacius VIII ad Ecclesiam Romanam pertinere asserit. p. 465. Quænam apponat Rex Angliæ? p. 467.

Scriptura sacra Hispanice reddita. pag. 192.

Senonensis provinciæ concilium Parisiis habitum. an. 1310. p. 690.

Sepulturæ proscriptorum procul a cœmeteriis. p. 149.

Sextus liber decretalium. p. 443.

Sicilia consurgit in Regem Carolum. pag. 143.

Sifridus Westerburgius Archiep. Colon. p. 114.

Silvanectense concilium provinciæ Remensis an. 1310. p. 691.

Simon Bellolocensis Bituricarum Archiep. p. 244. Persequitur inspectionem provinciæ suæ. p. 246. Fit Card. Ep. Prænestinus. p. 373.

Simon Brienſis Card. de S. Cæcilia eligitur in Papam. p. 119. V. Martinus IV.

Simon Matisas Buſſiacenſis Epiſcopus Pariſinus. p. 325. Moritur. p. 568.
Simon Præfectus Charitatis, Card. Presb. de S. Balbina. p. 374.
Spirituales vocantur Fratres Minores diſciplinæ ſtudio incenſi. p. 702. Papa conſtituit viros, qui in eos inquirant. pag. 703.
Spiritus Sanctus an ex Patre proximo procedat? p. 228.
Stabilitas Clericorum commendatur. pag. 727.
Stephanus Bequartus Senon. Archiep. obit. p. 680.
Stephanus Serviæ Rex a Papa viros apoſtolicos petit. p. 334.
Stephanus Suiſius Card. de S. Cyriaco. pag. 594.
Stephanus Temperius Epiſc. Pariſinus obit. p. 102.
Studii & ſtudioſis litterarum corruptis quomodo ſit medendum? p. 729.
Sultania urbs a Gajateddino condita. p. 577.

T.

Tartariam adeunt ſeptem Epiſcopi a Clemente V miſſi. p. 621.
Tartarorum legatio & ad Chriſtum adjunctio. p. 27.
Templarii Equites coram Rege Philippo. pag. 633.

633. Et coram Papa accusati. p. 634. In Cypro capi jubentur; 635. Et in Gallia reapse capiuntur. p. 636. Ex forma juris interrogati fatentur desertionem religionis, & cultum falsi numinis. p. 637. Papa conqueritur modum agendi cum eis. p. 640. Constituit viros, qui in eos inquirant. p. 659. Equites reclamant in concilio Moguntino. p. 689. Multi comburuntur, qui se innocentes dicunt. p. 691. Testium enunciationes contra eos. p. 693. Inquisitiones in Hispania. p. 696. Supprimuntur illi in concilio Viennensi. p. 739. Bona eorum distribuuntur. p. 740.

Terræ sacræ subvenire frustra conatur Nicolaus IV. p. 318. Christiani Latini eam amittunt. p. 340. Papa studet eam recipere. p. 342. 347.

Testamenta præsente Parocho facienda. p. 148. Et quare? p. 245. Ad Episcopum mittenda. p. 149.

Theodoricus Rainerius Archiep. Pisanus Card. de S. Cruce. p. 442.

Theodosius Villarduinus eligitur in Patriarcham Antiochenum. p. 59. Abdicat munus. p. 189.

Thomas Jorzius Regi Eduardo a confessionibus, Cardinalis. p. 594.

Thomas Leontinus Patriarcha Hierosolymæ ac Episcopus Ptolemaidis obit. p. 39.

Thomas Theramenſis ex Ordine S. Cæleſtini Card. Presb. de S. Cæcilia. p. 374.
Thomas Uratislavienſis Epiſc. a Duce Sileſiæ male habetur. p. 220. Reconciliantur. p. 221.
Tintinnaculi, genus Clericorum ad aram ſervientium. p. 687.
Trapeſus ſedes cujusdam Imperatoris Græci. p. 54.
Tripolitani comitatus Franci inter ſe diſcrepant. p. 28. 29.
Turonenſe concilium an. 1282. p. 149.

U.

Ubertinus Caſalius Fratrum Spiritualium dux. p. 703. 742. Separari cupit, ſed fert repulſam. p. 748.
Venetias, quod Siculis faverint, Martinus IV interdicto afficit. p. 235. Id tollit Honorius. p. 236.
Venetis Ferrariam occupantibus Clemens V per litteras terribiles minitatur. p. 670.
Veſperæ Siculæ. p. 144. Papæ ratio agendi. ibid.
Vienna Galliæ eligitur ad concilium generale. p. 615. Litteræ convocationis. p. 653. Prorogatio temporis. p. 697. Seſſio prima. p. 732. Altera ſeſſio. p. 739. Decreta doctrinæ. p. 743. Seſſio tertia & ultima. p. 747. Concluſio concilii. pag. 756.

Vindaſcinus comitatus ad Eccleſiam Rom. ſpectat. p. 285.

Viterbii fit ſeditio propter conclave. pag. 2. Litteræ apoſtolicæ contra ſeditioſos. p. 4. Altera ſeditio. p. 118.

Univerſitas Pariſina inſultat Prætori urbis ob Academicum in furcam actum. p. 569. Conſulitur de cauſa Equitum Templariorum. p. 649.

Voſtliberii electi Archiepiſcopi Gnesnani confirmationem impedit Leſca Niger. p. 100. Ille cedit jure ſuo. p. 137.

W.

Vide V.

FINIS.

CORRECTA

Pag.	*Menda.*	*Lege:*
24.	ab episcopatu Tusculano	ad episcopatum Tusculanum
34.	induêris	indueris
56.	in hac inquirere	in hæc inquirere
63.	in carceres	in carcere
78.	quod habeant opus	quo habeant opus
ibid.	Papa, sibi non videri	Papa, non videri
92.	jurejurando ad silentium	jurejurando eos ad silentium
93.	ad quod res pertinent	ad quos res pertinent
97.	deComanis præmiserat	de Comanis promiserat
106.	librum a genere suo	librum a genero suo
113.	administris, quod	Administris, quos
130.	& Papa Martinum	& Papam Martinum
133.	violendas leges	violandas leges
160.	Theodorum	Theodoram
161.	postridie, natalem Xi	postridie Natalem Xi
174.	incessum	incestum
188.	eam abstraherent	eum abstraherent
194.	& par esse	id par esse
197.	debent eis parere	debent ei parere
212.	revocari juberet	revocare juberet
219.	interdicto vinculo	interdicti vinculo
220.	querelam suum	querelam suam
232.	Quid igitur? agebat,	Quid igitur? ajebat,
238.	suum statuum	suum statum
261.	extractum hic cadaver	extractum hinc cadaver
265.	nec publica gerant	vel publica gerant
280.	in Damasco	in Damaso
288.	in Bencarnia	in Bearnia
290.	Gregorius Cyprus	Gregorius Cyprius
300.	Perusiano	Prusiano
310.	quantis Græcis esset	quanti Græcis esset
334.	in illa jus	in illam jus
366.	duosque Notariis	duosque Notarios
383.	quam Papam	quam Papa
388.	comitaribus	comitantibus
414.	generalem appellemus	generale appellamus
415.	non dubitatur	non dubitabatur
ibid.	& patrui suo	& patruo suo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CORRECTA

Pag.	*Menda.*	*Lege:*
431.	mirabuntur	mirabantur
439.	PropoſitumGeneralem	Præpoſitum Generalem
449.	hoc ipſe anno	hoc ipſo anno
453.	rata afficerent	rata efficerent
462.	fidem ad obſequium	fidem ac obſequium
464.	haud populo majorem	haud paulo majorem
465.	in re ſuam verſo	in rem ſuam verſo
ibid	clientelæ poſſeſſionem	clientelæ profeſſionem
475.	confirmati ſunt	confirmata ſunt
498	denegabat	denegabit
500.	ratus fieri poſſe	ratum fieri poſſe
501.	propoſito	propoſitio
502.	cathedralis	cathedrales
506.	Papam haberi jus	Papam habere jus
524.	aſſervantium	aſſeverantium
529.	quærebant vero	quærebat vero
535.	alterum neceſſario	alterutrum neceſſario
544.	partis templi	portis templi
547.	habendi poteſtatem	habere poteſtatem
561.	grætiæ ſingularis	gratiæ ſingularis
577.	Præmonſtratenſi	Præmonſtratenſis
589.	coronam --- delatum	coronam --- delatam
601.	a Bituricis	ac Bituricis
603.	jusjurandi	jurisjurandi
664.	comitia in ampla planitie intra cœnobium	comitia prope Budam in ampla planitie juxta cœnobium
669.	Abbatem Tullenſem	Abbate Tutelenſem
670.	Abbas Tullenſis	Abbas Tutelenſis
706.	aſſervationes	aſſeverationes
712.	tum eos ſolum	tum eas ſolum
720.	percuſſis, reciſis	percuſſis, occiſis
750.	tuebatur	tueatur
754.	Ordinem cui beneficio	Ordinem beneficio
756.	auferenturque	auferrenturque

Menda reliqua benignus Lector corriget.

N.

Napoleon de Ursinis Card. de S. Adriano. p. 281.
Narbonensis provinciae concilium anno 1299. p. 462.
Natalium notam in Principibus delet Bonifacius VIII. p. 500.
Nestoriani extendunt se in Persiam & usque ad Sinam. p. 577.
Nicolaus Boccasinus Ord. Praed. Magister Generalis, Cardinalis de S. Sabina. p. 442.
Nicolaus Frovillius, Regi Philippo Pulchro a confessionibus, Cardinalis. p. 593.
Nicolaus Hanapius Hierosolymitanus Patriarcha dictus. p. 283. Moritur. pag. 338.
Nicolaus Nonancurtius Card. Presbyter de S. Laurentio. p. 374.
Nicolaus Pratensis Cardinalis, Papae Legatus in Hetruria. p. 555. Offenso animo discedit Florentia. p. 557. Curat, ut eligatur Papa Gallus. p. 580.
Nicolaus Tarvisinus Cardinalis, Papae Legatus in Hungaria. p. 488. Eligitur Papa Benedictus XI. p. 551.
Nicolaus III Papa. p. 23. Dicitur nimis amare cognatos suos; p. 31. Et adversatur Carolo Regi Siciliae. p. 33. Quit. p. 1.

Nicolaus IV Papa. p. 278. In FF. Min.

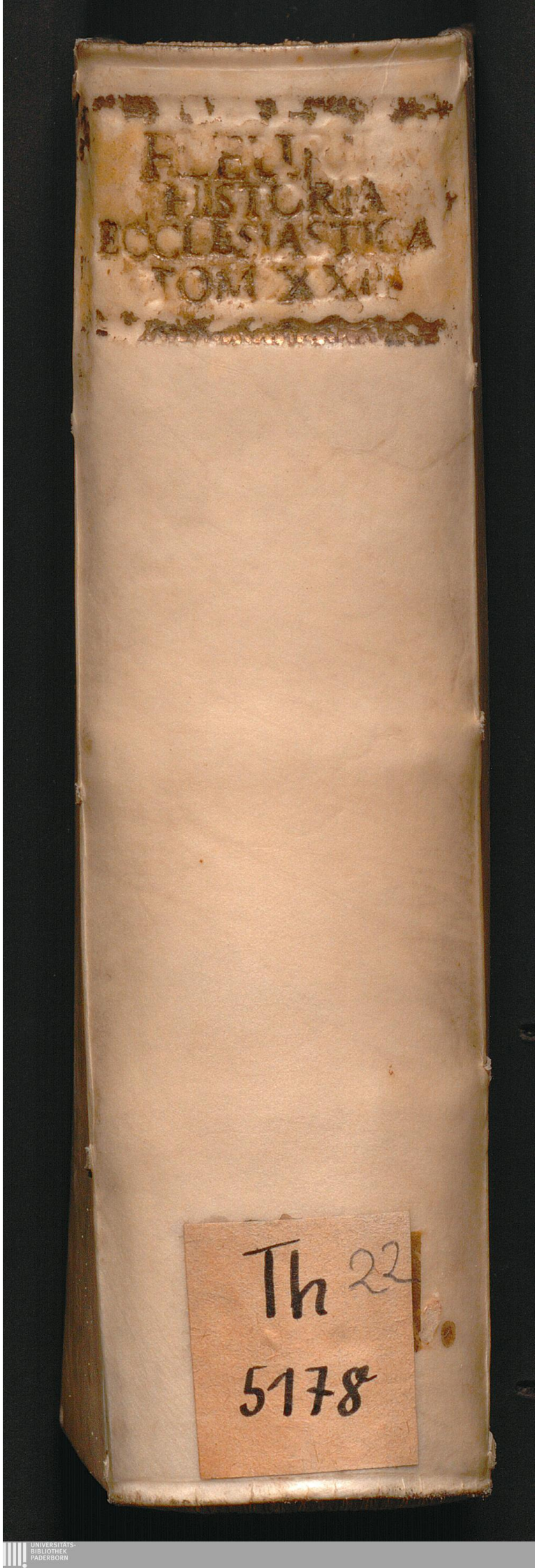
FLEURY
HISTORIA
ECCLESIASTICA
TOM XXVI
Th 22
5178